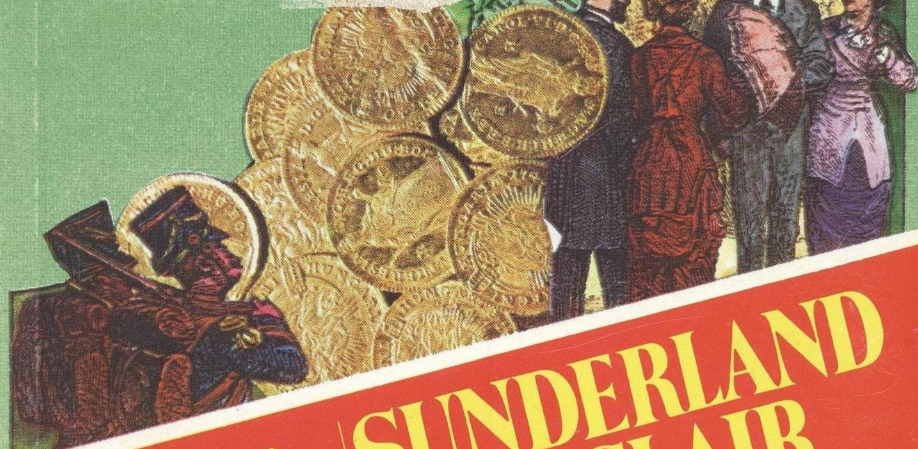
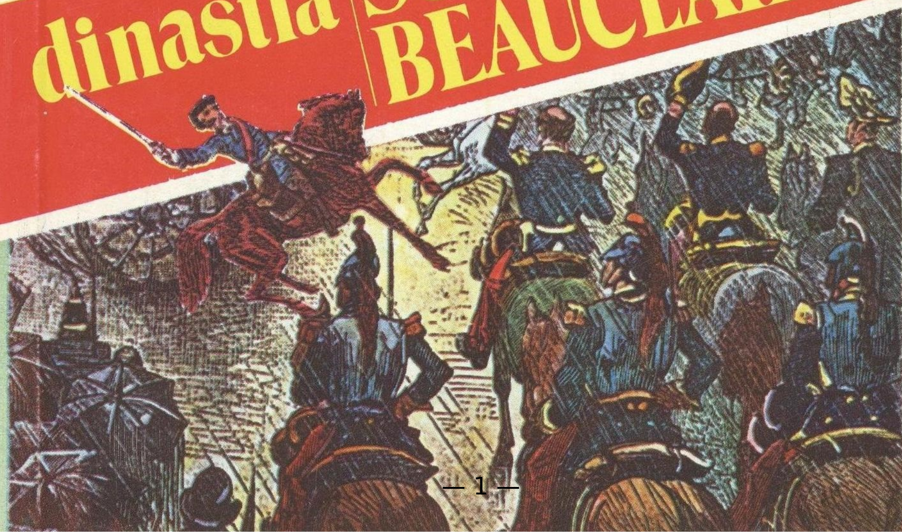
VINTILĂ CORBUL

3

dinastia SUNDERLAND BEAUCLAIR

Vintilă Corbul

DINASTIA SUNDERLAND-BEAUCLAIR

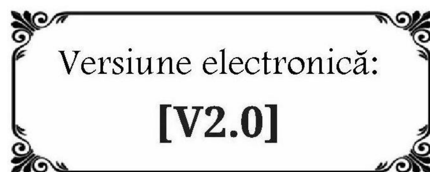
Idolii de aur

* * *

Editura Z
Bucureşti, 1993

Consilier literar: H. GRĂMESCU
Coperta de: V. OLAC

———————————————————
Corectură [V1.0]: octombrie 2015
Corectură [V2.0]: noiembrie 2015
———————————————————

Capitolul optsprezece

În „afacerea Saint-Domingue”, Richard trecuse pe lângă marginea prăpastiei. Pe viitor îşi propuse să fie mai circumspect, iată de ce, medită îndelung înainte de a hotărî dacă e cazul să participe la o importantă afacere pe care i-o propusese Ouvrard, cel mai îndrăzneţ bancher, speculator şi profitor de război al epocii…

La 28 Floreal, anul XII, adică la 18 mai 1804 după vechiul calendar, un *Senatus Consult* votat în unanimitate, proclamă Imperiul, încredinţând lui Napoleon Bonaparte, Primul Consul al Republicii, Coroana Imperială. Poporul Franţei, consultat printr-un plebiscit deschis la sfârşitul aceleiaşi luni, consfinţi alegerea cu 3.572.329 voturi *pentru* şi cu 2.579 *contra*. Cifrele nu aveau decât o valoare simbolică. După cum avea să declare mai târziu senatorul Cornet, rezultatul fusese obţinut datorită aplicării unui vechi proverb: cel care tace încuviinţează. Celor care votaseră *pentru*, li se adăugaseră sufragiile celor care nu se prezentaseră la urne. Astfel unanimitatea nu fusese tulburată decât de un număr infim de voturi negative. Comisia senatorială însărcinată cu recensământul nu şovăise a înscrie din oficiu 450.000 *da*, dintre care 400.000 pentru armata de uscat şi 50.000 pentru armata de mare, fără a fi deschis în realitate un registru de vot pentru militari. La 19 mai 1804, Napoleon, numi patrusprezece mareşali aleşi dintre cei mai apropiaţi camarazi de arme. A doua zi, un strălucitor cortegiu străbătu Parisul, anunţând în principalele răscruci crearea Imperiului. Ceremonia încoronării urma să aibă loc la 2 decembrie în catedrala Notre-Dame. Potrivit dorinţei împăratului, care iubea fastul şi pompa, serbările aveau să fie de o splendoare nemaiîntâlnită.

Napoleon sacrificase imperiul colonial al Franţei pentru a crea un imperiu european.

Dar toate acestea cereau bani mulţi, iar visteria se afla într-o stare jalnică. Barbé-Marbois, ministrul de finanţe, albise tot muncindu-şi mintea să mai stoarcă bani ţării. Şi avea atâtea găuri de acoperit! Armata, mai înfometată decât Moloh, înghiţea sume fantastice, punând în primejdie echilibrul bugetului de stat. Iar Curtea Imperială, în plină organizare, îi dădea lovitura de graţie. De unde să scoată sumele colosale cu care împăratul îi miluise pe mareşali şi pe înalţii demnitari ai Curţii?

Într-o zi, pe când ministrul se zbătea să procure cincizeci de milioane de franci, îşi anunţă vizita *Monsieur* Gabriel Ouvrard, furnizorul general al flotei. La treizeci şi patru de ani *Monsieur* Ouvrard, graţie furniturilor de război, acumulase o avere care ar fi stârnit gelozia regelui Midas. Nimeni nu-i cunoştea numărul milioanelor. Se ştia doar că bunurile sale imobiliare evaluate în bani, ar fi totalizat o cifră astronomică. *Monsieur* Ouvrard era proprietarul domeniilor de la Asay şi de la Preuilly, bogate în minereu de fier. Tot ale lui erau şi domeniile Châteauneuf, Villandry, Saint-Brice, Marly şi Luciennes, cu castele şi parcurile lui princiare. În palatul de la Raincy, proprietatea lui preferată, oferea serbări ca în basme. Mai poseda optzeci şi patru de ferme precum şi câteva străzi cu toate casele lor la Paris. Iar pentru a încorona această superbă colecţie, *Monsieur* Ouvrard dispunea şi de cea mai frumoasă femeie din Franţa, de *Madame* Tallien, pe care fostul director Barras i-o cedase cu întreg activul ei de farmece trupeşti, dar şi cu un pasiv cifrat la zece milioane de franci. Cifră neglijabilă pentru marele Ouvrard, care-şi permitea a se lăuda că trei miniştri îi erau portari. Într-adevăr, la Raincy, Talleyrand, ministrul afacerilor străine, Berthier, ministrul de război şi Decres, ministrul marinei aleseseră drept reşedinţă de vară un încântător pavilion, destinat la origine personalului de serviciu.

Aceasta nu însemna că existenţa lui Ouvrard cunoştea numai suişuri. Curând după instalarea Consulatului, Bonaparte, care declara fără înconjur că „bancherii sunt pacostea popoarelor”, îl băgase după gratii pentru o necurată afacere de furnituri militare. Ouvrard nu rămăsese multă vreme la răcoare. Avea relaţii prea înalte. Joséphine Bonaparte, care după cât se pare, îl cunoscuse în intimitate, consulul Cambacérès şi cei trei *portari*, şefi de departamente ministeriale, îl scoseseră la lumină. De atunci Ouvrard aproviziona armata. Statul îi datora şaizeci şi şapte milioane de franci.

Vizita lui Ouvrard la Ministerul de Finanţe avea un scop precis. Bancherul cerea milioanele pe care statul întârzia să i le restituie. Barbé-Marbois îl primi fără entuziasm.

— Numai de creanţele dumitale nu am timp acum, când trebuie să scot din pământ cincizeci de milioane.

— Cincizeci de milioane? Numai atât? întrebă bancherul cu înţelegătoare simpatie. Vă pun oricând la dispoziţie această sumă.

Ministrul clipi des. Nu-i venea să-şi creadă urechilor.

— Spuneţi că… sunteţi dispus să-mi avansaţi aceşti bani?… întreaga sumă?

— Desigur. Nu vă pot lăsa în impas. Simpatia mea pentru excelenţa voastră…

— Şi ce… garanţii îmi cereţi?

— Oh, o simplă formalitate. Obligaţiunile concesionarilor generali de impozite, cu un scont de 9 la sută. O nimica toată.

Barbé-Marbois primi cu recunoştinţă oferta. După plecarea bancherului, exclamă încântat: „Cu câtă eleganţă mi-a oferit cincizeci de milioane! Care bancher ar fi făcut gestul lui? Nici Perrégaux, nici Mallet, nici Dovilliers şi nici Challais… Pe când Ouvrard… Adevărat gentilom! Şi câtă ingeniozitate! În două minute a găsit soluţia crizei…”

După câteva săptămâni, Ouvrard primi o invitaţie din partea ministrului de finanţe. Bancherul era sigur că va fi rechemat de Barbé-Marbois. Cele cincizeci de milioane fuseseră un paleativ pentru cheltuielile militare sporite. De data aceasta, ministrul îi ceru o sută cincizeci de milioane.

— Regret că a trebuit să vă supăr iarăşi, *Monsieur* Ouvrard, dar numai dumneavoastră mă puteţi scoate din impas. Suma e mare… ştiu… Dar posibilităţile dumneavoastră…

Ouvrard răspunse cu bunăvoinţă.

— Într-adevăr, suma e mare. Foarte mare. Cu sprijinul prietenilor mei, am să vi-o procur.

— *Monsieur* Ouvrard, recunoştinţa mea, devotamentul meu…

— Vă rog, excelenţă. Sentimentele mele pentru dumneavoastră…

— Ştiu, ştiu, *Monsieur* Ouvrard. Mi le-aţi dovedit cu prisosinţă. Ce aţi făcut dumneavoastră pentru mine este… este… colosal. Aţi dovedit că imposibilul nu există.

— Nu sunteţi departe de adevăr, excelenţă. Pentru noi, financiarii, imposibilul este doar o expresie… de stil. Ei, da! *Senatus-consultul* din 18 Floreal anul XII, a schimbat forma de guvernământ, a restabilit eticheta vechii curţi, a creat şambelani, maeştri de ceremonie, doamne de onoare, a ridicat la rangul de mari demnitari pe generalii Republicii, dar nu a putut să umple şi tezaurul statului… Numai financiarii sunt capabili să realizeze acest tur de forţă, printr-o colaborare strânsă cu reprezentanţii autorizaţi ai guvernului.

— Evident… evident… dacă n-aţi fi fost dumneavoastră…

— Sprijinul meu este absolut dezinteresat, excelenţă.

Culmea e că Barbé-Marbois îl credea pe cuvânt, în naivitatea lui, nu înţelegea că bancherul dădea cu o mână, dar cu cealaltă lua obligaţiuni ale concesionarilor-generali de impozite, oricând negociabile şi producătoare de beneficii. Barbé-Marbois îşi datora ministeriatul reputaţiei sale de administrator integru şi meticulos până la pendaterie. Dar corectitudinea aceasta exemplară era precumpănită de o mediocritate patentă. Sub vechiul regim Barbé-Marbois fusese intendent în Saint-Domingue, iar în timpul Revoluţiei ocupase diferite posturi şterse în birourile administraţiei statului. O caricatură a timpului îl prezenta stând în faţa ministerului şi notând pe funcţionarii întârziaţi, în vreme ce un secretar aflat înapoia lui, îi scotea neobservat milioane din buzunar…

Prietenii cu ajutorul cărora Ouvrard procură cele o sută cincizeci de milioane necesare lui Barbé-Marbois erau câţiva afacerişti cu reputaţie îndoielnică, dar cu multe milioane în lăzile lor ghintuite. Toţi se îmbogăţiseră traficând furnituri de război. Printre aceştia se numărau bancherul Vanlerberghe, un apropiat colaborator a lui Ouvrard, fraţii Michel, furnizori ai armatei, amândoi cu reputaţie dubioasă, industriaşul Séguin, un tip rapace şi amoral, şi în sfârşit bancherul Desprez, membru în consiliul de administraţie al Băncii Franţei, care prin situaţia sa oficială era în măsură să cunoască toate fluctuaţiile fondurilor de stat la Bursă.

Sub conducerea lui Ouvrard, grupul celor şase capitalişti constituise o asociaţie denumită Compagnie des Négociants Réunis, care îşi propunea să speculeze metalele preţioase din America de Sud. Datorită nepriceperii lui Barbé-Marbois, asociaţia deţinea prin Ouvrard, un control nelimitat asupra vistieriei statului.

Se spune că pofta vine mâncând. Barbé-Marbois, sigur de sprijinul grupului de bancheri, solicită un nou avans de două sute de milioane de franci. Serbările încoronării şi intensificarea pregătirilor militare impuneau noi şi extraordinare cheltuieli. *Monsieur* Ouvrard declară că nu putea procura peste noapte întreaga sumă. Era gata însă să supună ministrului de finanţe un proiect susceptibil să aducă în vistieria statului peste şase sute milioane franci. Pe Barbé-Marbois îl scutură un fior de plăcere.

— Şase sute milioane franci? Sunteţi sigur?

— Şase sute milioane franci aur. Reţineţi: aur! supralicită Ouvrard.

Ministrul se şi văzu în faţa împăratului. Cu modestie, informa că vistieria publică devenise neîncăpătoare pentru torentul de aur care se revărsa necontenit. Napoleon rămânea uluit, apoi îl lua de umeri şi îl săruta pe amândoi obrajii: „Colbert a fost un novice faţă de dumneata, Marbois. Iar Sully ţi-ar fi putut fi elev. Am să te fac prim ministru! Meriţi”.

Smulgându-se din reverie, Barbé-Marbois rosti încă neîncrezător:

— *Monsieur* Ouvrard, vă ascult. Expuneţi proiectul…

Patru ceasuri vorbi Ouvrard. Elocinţa şi argumentaţia sa strălucită captivară pe ministru. La sfârşitul expunerii, acesta exclamă entuziasmat:

— Sunteţi omul providenţei, *Monsieur* Ouvrard. Vă înţeleg. Pe viitor bizuiţi-vă pe sprijinul meu. Sunt alături de dumneavoastră fără nici o rezervă. Toată influenţa şi autoritatea de care dispun, vi le pun la dispoziţie. În orice demers ce veţi face de azi înainte, vă autorizez să vorbiţi şi în numele meu.

— Aş prefera câteva scrisori de introducere, excelenţă. La Madrid…

— Cu plăcere *Monsieur* Ouvrard. Cu multă plăcere. Sunt gata să vă semnez orice scrisoare. De vreme ce sunteţi sigur de succes…

— Sunt mai sigur ca de ziua de mâine…

— Atunci, la drum. Şi Dumnezeu să vă călăuzească paşii.

La 10 septembrie 1804, contele Amaury de Beaumont-Challais, directorul Băncii Sunderland-Beauclair din Paris, primi o vizită senzaţională. *Monsieur* Séguin, bancherul Séguin, unul dintre animatorii faimoasei Compagnie des Négociants Réunis, înmână primului secretar al lui Challais cartea sa de vizită.

— Doresc să stau de vorbă cu patronul dumitale. Anunţă-mă. Te previn că sunt grăbit.

Séguin era una dintre cele mai ciudate figuri ale epocii. Averea lui imensă, acumulată în timpul Revoluţiei şi Directoratului era rezultatul unor jecmăneli fără precedent pe spinarea armatei. În 1795, savantul Furcroy, un interpus al lui Séguin, declarase în cadrul unei şedinţe a Convenţiunii, că Séguin inventase un procedeu care reducea timpul necesar argăsirii pieilor de la optsprezece luni, cum se lucra pe atunci, la maximum o săptămână. Această descoperire revoluţionară stârnise entuziasmul Adunării. Aprovizionarea armatei, datorită încetinelii argăsitului, era întotdeauna în urmă cu procurarea încălţămintei. Séguin, graţie

epocalei sale invenţii, avea să acopere această lacună. Fără să adâncească chestiunea, Convenţia pusese la dispoziţia cetăţeanului Séguin două clădiri imense, proprietăţi naţionale, una la Sévres şi alta în apropiere de Nemours, unde avea să se aplice miraculosul procedeu. Pe de altă parte toate pieile urmau a fi rechiziţionate şi încredinţate acestuia. Comitetul de *Salut Public* era însărcinat să procure fondurile cerute de Séguin. Astfel acesta devenise unicul furnizor de încălţăminte al tuturor armatelor Republicii. Produsele livrate prompt se stricau însă tot atât de prompt. Dar cine se preocupa de asemenea fleacuri? Din afacerea acea numai Séguin se alese cu beneficii grase. Consulatul îl găsise în fruntea unei averi cifrate la multe zeci de milioane.

Nababul Séguin ţinea să uimească lumea cu originalitatea sa. La Bois de Boulogne era văzut în *robe de chambre*, conducând o superbă cabrioletă. Umbla cu o maimuţă pe umăr, ori cu un caiman în lanţ. Invitaţilor, cărora le oferea petreceri fastuoase în castelul său de la Joigny, le strecura seara în pat vulpi sau pisici moarte. Câteodată, îi lăsa să cadă în trape abil ascunse. Era însă de o zgârcenie josnică faţă de amantele sau personalul său de serviciu. Neîndurător cu datornicii, îi executa la scadenţă fără amânări.

Apariţia lui Séguin era firesc să stârnească senzaţie în birourile Băncii Sunderland-Beauclair. Fanfaron, trufaş, autoritar făcea mare impresie asupra funcţionarilor mărunţi, care-l priveau cu teamă şi admiraţie. Cum era de aşteptat, Séguin fu imediat primit de Challais. Séguin salută cu exagerată familiaritate şi se răsturnă într-un fotoliu. În vreme ce îşi scotea tacticos mănuşile, privirile lui cercetau cu atenţie de cunoscător mobilierul, decoraţia interioară, obiectele de artă.

— Frumos birou, rosti el sentenţios. Potrivit cu amploarea afacerilor tratate de banca dumneavoastră, *Monsieur* de Challais.

Complimentul era bine adus. Séguin încerca să se facă agreabil. Challais îşi propuse cea mai atentă circumspecţie. Ochii iscoditori ai lui Séguin se fixară asupra gazdei.

— *Monsieur* de Challais, vizita mea are un scop precis. Afacerile. Nu voi bate câmpii cu introduceri plictisitoare. Îmi place limbajul direct. Voi fi sincer cu dumneavoastră şi vă rog să-mi răspundeţi cu aceeaşi sinceritate.

„Omul acesta e mai abil decât mă aşteptam, cugeta Challais. Sinceritatea ostentativă e mai primejdioasă decât vorbele meşteşugite.”

După o pauză studiată, menită să sporească interesul interlocutorului, vizitatorul reluă:

— *Monsieur*, am nevoie de o mare cantitate de grâu, livrabilă imediat la un preţ sensibil superior pieţii.

Challais îl privi gânditor.

— Ce înţelegeţi prin „mare cantitate”?

— De la un milion de chintale în sus.

— Aha!… Puteţi preciza cuantumul preţului sensibil superior pieţii?

— De ce nu? Preţul pieţii e de optsprezece franci şi patrusprezece centime chintalul. Eu vă ofer douăzeci şi doi de franci şi patrusprezece centime pe chintal. La un milion de chintale acest surplus se cifrează la patru milioane de franci.

Challais îşi prefira degetele prin jaboul de dantelă.

— Interesant. Foarte interesant… Dar nu trebuia să vă adresaţi mie. Banca aceasta nu se ocupă cu comerţul de grâne.

Pe Séguin nu-l descumpăni replica. Zâmbi şiret:

— Să fim serioşi, *Monsieur* de Challais. M-am adresat dumneavoastră pentru că în momentul de faţă, sunteţi singurul personaj capabil a-mi mijloci livrarea grâului.

Challais începu să râdă cu poftă.

— Mă surprinde că ştiţi mai multe despre posibilităţile băncii mele, decât eu însumi.

Séguin îşi frecă voios mâinile.

— Facem rămăşag că ştiu, dacă nu mai mult decât dumneavoastră cel puţin tot atât cât nu voiţi dumneavoastră să recunoaşteţi că ştiţi?

— *Monsieur* Séguin, vă ascult.

Vizitatorul se adânci în fotoliul său.

— Nu uitaţi că în momentul de faţă reprezint un grup de financiari cu largi posibilităţi de informare, datorită legăturilor cu guvernul, cu alte bănci din străinătate şi cu anumite servicii secrete.

— Mă uimiţi, *Monsieur* Séguin. Totuşi, până acum n-aţi făcut nici o precizare.

— Ei bine, dau cărţile pe faţă. Urmăriţi-mă cu atenţie. Banca dumneavoastră, *Monsieur* de Challais, are legături strânse cu firma United Wheat din Londra, specializată în exportul de grâne către statele neutre ale Europei. Grâne, care pe diferite căi, mai mult sau mai puţin avuabile, intră pe teritoriile controlate de Franţa. Pot să

continui, *Monsieur* de Challais?

— Desigur, continuaţi.

— Banca dumneavoastră are legături şi cu Anglo-American Bank din Cannon Street, Londra şi cu Manhattan Bank din New York. Toate sunt controlate de acelaşi financiar, care de la o vreme s-a dat la fund, spre a îngădui probabil întreprinderilor de sub controlul său să-şi continue activitatea fără ca această legătură personală să iasă în evidenţă. Îmi îngăduiţi să rostesc numele acestui ilustru personaj aflat în momentul de faţă la Veneţia?

— *Monsieur* Séguin, serviciul dumneavoastră de informaţii e remarcabil. Totuşi, nu aţi descoperit un secret formidabil. Orice agent de bursă din Londra, Paris sau New York ştie că marchizul de Beauclair deţine importante pachete de acţiuni ale caselor de bancă citate. De aci şi până la un control efectiv, mai e mult…

Musafirul nu se dădu bătut.

— Adeseori mi-am pus o întrebare, *Monsieur* de Challais. De ce nu s-au stabilit legături mai strânse între compania pe care o reprezint şi banca dumneavoastră? Nu credeţi că ar fi cazul să inaugurăm o epocă de colaborare, neîndoios profitabilă ambelor părţi?

— Înainte de a vă răspunde, mi-aş îngădui, *Monsieur* Séguin, să vă pun şi eu o întrebare.

— Mă rog.

— Ce v-a făcut să vă adresaţi nouă? United Wheat nu deţine monopolul exportului de grâne în lume.

— Răspunsul e simplu. Am prefera să vă plătim în piaştri mexicani. Bineînţeles, asigurându-vă un scont ridicat, datorită riscurilor de război.

Challais avu impresia că nu auzise bine.

— În piaştri mexicani, spuneţi?

— Exact. Aceasta e a doua parte a afacerii pe care v-o propun. Datorită unor acorduri încheiate cu cabinetul spaniol, *Monsieur* Ouvrard dispune în momentul de faţă de şaptezeci şi două milioane franci aur.

Séguin anticipa asupra acestor acorduri, care nu fuseseră încă perfectate. Discuţiile ajunseseră, ce-i drept, într-un stadiu înaintat. Dar pentru impresionarea interlocutorului, îşi permisese anumite licenţe.

Challais avu impresia că vizitatorul înnebunise. Nu se opri însă la această concluzie. Ştia că Ouvrard era de o ingeniozitate diabolică.

Înainte de a-şi preciza atitudinea, prefera să aştepte câteva explicaţii suplimentare. Suma citată de Séguin era uluitoare, într-o epocă în care numerarul era excesiv de rar, piaştrii mexicani ar fi fost mană cerească.

— *Monsieur* Séguin, mi-aţi vorbit până acum de grâu, de acorduri încheiate cu Spania, de piaştri mexicani... Plutiţi totuşi în vag. Oarecari preciziuni n-ar strica.

Séguin socoti că trezise îndeajuns interesul lui Challais, şi că putea trece la explicaţii metodice.

— După cum cred că sunteţi informat, *Monsieur* de Challais, Compania des Négociants Réunis îşi propune să valorifice metalele preţioase din America de Sud. Mă veţi întreba: cum am ajuns la această idee? *Monsieur* Ouvrard este încă din 1797 furnizorul flotei spaniole.

— Aceasta o ştiu.

— Ei bine, în baza acordurilor încheiate, cu guvernul spaniol pentru aprovizionarea flotei militare, *Monsieur* Ouvrard urma să primească contravaloarea în bani a serviciilor sale. Ori în tezaurul spaniol sufla vântul. Carvajal, ministrul de finanţe, s-a gândit atunci la un expedient. În coloniile din America, guvernul spaniol dispune de o mare cantitate de aur şi argint, pe care nu o poate aduce în Europa, din cauza blocadei britanice. Din această imensă rezervă, Carvajal s-a oferit să achite creanţele lui Ouvrard, căruia i-a pus la dispoziţie patru milioane de piaştri mexicani. La început, prietenul meu s-a codit să primească aceşti bani. Dar după o chibzuinţă mai îndelungată, i-a acceptat. Prin intermediul unei bănci americane, putea oricând să intre în stăpânirea milioanelor sale din Noua Spanie. Piaştrii mexicani i-au sugerat chiar o idee. De ce n-ar obţine controlul întregului depozit de aur? Transportul lui în Europa nu ar constitui o problemă imposibil de soluţionat. S-a gândit la o formulă. Să pună bazele unei companii, care să valorifice metalele preţioase din America de Sud. A convocat o serie de financiari, printre care şi pe mine. Toţi au acceptat bucuros să-i dea concursul. Spre a obţine acordul Spaniei, *Monsieur* Ouvrard avea însă nevoie de sprijinul guvernului francez. Guvernul francez, după cum ştiţi şi dumneavoastră, în momentul de faţă dictează la Madrid. În acest scop, prietenul meu a luat legătura cu ministrul de finanţe Barbé-Marbois.

Ajuns la acest punct al expunerii, Séguin trecu sub tăcere mijloacele folosite de Ouvrard pentru a-l trece pe Barbé-Marbois

sub tutela sa.

— Planul e foarte simplu, *Monsieur* de Challais. Tocmai în această simplitate stă toată genialitatea lui… Spania, potrivit tratatelor încheiate cu Franţa, urmează să plătească ţării noastre un tribut anual de şaptezeci şi două milioane franci.

— Faimoasele subsidii de neutralitate, completă Challais.

— Exact. Numai că străvechiul imperiu al lui Carlos Quintus se află într-o stare atât de jalnică, încât de la încheierea tratatului şi până azi, nu a fost niciodată în stare să-şi achite în întregime obligaţiile… Prietenul meu Ouvrard şi-a zis: „Dacă Spania şi-ar pune în valoare uriaşele ei resurse din colonii, starea ei economică şi financiară ar redeveni înfloritoare”. Ţara asta îi face impresia unui om bogat, care moare de foame în faţa comorilor sale. O Spanie prosperă ar reuşi nu numai să-şi achite datoriile către Franţa, dar şi să-şi recâştige prestigiul politic în lume. Visul lui Ouvrard e să contopească forţele economice ale Franţei şi Spaniei, luând el însuşi conducerea acestei uriaşe alianţe economice şi financiare. Mă urmăriţi, *Monsieur* de Challais?

— Sunt foarte atent, Monsieur Séguin. Interesant raţionamentul prietenului dumneavoastră.

— În momentul de faţă zise Séguin, *Monsieur* Ouvrard se află la Madrid, unde este pe punctul de a obţine controlul asupra tezaurului de piaştri mexicani, precum şi a resurselor din celelalte colonii sud-americane.

Challais era într-adevăr uimit de vasta concepţie a lui Ouvrard. „Omul acesta, reflecta el, e sau nebun sau genial.”

— Nu am decât o singură îndoială în privinţa reuşitei planului, zise el. Presupunând că veţi obţine controlul asupra comorilor din America Latină, cum le veţi transporta în Europa? Chiar dumneavoastră aţi vorbit de blocusul maritim al Angliei?

Séguin zâmbi fin.

— Aici intervine rolul dumneavoastră. Mai bine zis, al Băncii Manhattan. Oficial, piaştrii vor fi vânduţi acestei firme, care bucurându-se de neutralitatea Statelor Unite, va obţine mai uşor licenţă de import. Apoi pe căi cunoscute de dumneavoastră, Manhattan Bank va transmite piaştrii băncilor înrudite de la Londra şi Paris. Vă închipuiţi ce beneficii vor rezulta pentru băncile controlate de *Monsieur* de Beauclair în cazul când vor izbuti să canalizeze acest fluviu de aur şi argint.

Séguin omise intenţionat să adauge că făcuse propuneri

asemănătoare şi băncilor Hope din Amsterdam, şi Baring din Londra, care le studiau cu interes. Casa care-i va acorda cele mai avantajoase condiţii va obţine bineînţeles preferinţa. Băncile controlate de Sunderland-Beauclair i-ar fi convenit mai mult, deoarece reprezentanţii Băncii Manhattan din New York puteau lua mai uşor contact cu autorităţile din Noua Spanie, decât orice altă casă din Europa.

— Şi acum să revin la grâul de care v-am vorbit la început, zise Séguin. Întreaga cantitate este destinată Spaniei, care se află în pragul foametei. Ouvrard a şi încheiat cu guvernul spaniol un contract potrivit căruia urmează să-i livreze două milioane de chintale de grâu. Primul milion, achiziţionat din Franţa, se şi află în drum spre Spania. Al doilea milion, intenţionez să-l cumpăr prin intermediul dumneavoastră.

Challais nu răspunse de îndată. Aurul spaniol era incontestabil o realitate. Propunerea lui Séguin îl ispitea. Bineînţeles nu se va angaja înainte de a se fi documentat la faţa locului prin agenţii săi şi de a fi obţinut în prealabil autorizaţia lui Richard Sunderland…

Conferinţa dintre Séguin şi Challais fu urmată de altele, la intervale scurte. În privinţa grâului, ajunseră curând la un acord. Această tranzacţie era însă secundară…

Spinoasa problemă a importului de aur rămânea pe primul plan. Cu cât discuţiile cu Séguin câştigau în profunzime, cu atât mai complicate îi păreau multiplele aspecte ale acestui transfer. Ideia lui Ouvrard era grandioasă. Un motiv în plus ca să o supună marelui patron. Nu ştia cum va reacţiona Richard Sunderland.

Dar dacă el, Challais, ar fi un factor hotărâtor, afacerea aceasta s-ar încheia negreşit.

La sfârşitul săptămânii plecă la Veneţia, însoţit de Robert, care se înapoiase, din Statele Unite. Şi Robert era entuziasmat de proiectul lui Ouvrard. Imaginativ, vedea în această operaţie un roman trăit, cu aventuri pasionante. Spre deosebire de Beaulieu, pe care eşecul din Saint-Domingue îl scârbise, Robert îşi amintea cu plăcere acel episod, fiindcă nu asistase la tragedia finală.

Robert era încântat că se înapoia la Veneţia. Abia aştepta să se desfete în mijlocul colecţiei de tablouri din Palazzo Andreea. Îi era dor de tatăl său, pe care-l iubea cu toate ciudăţeniile lui. Se gândea cu plăcere şi la Guy Wragby şi la atmosfera calmă, patriarhală, a oraşului lagunelor şi la palatele lui impozante, oglindite în apele canalelor, şi la fetele dulci ca mierea, şi la miresmele ce pluteau

netulburate în grădinile interioare ale caselor, şi la cafenelele veneţiene, şi la gondolieri, şi la cazinourile pierdute printre boschetele mult cântatei La Giudeca…

Drumul până la Veneţia îl parcurseră într-un ritm infernal.

Challais era nerăbdător să expună patronului oferta împuternicitului lui Ouvrard. Să-i dezvolte şi concluziile sale în această afacere. Evident, combinaţia propusă de Séguin era plină de riscuri. Dar în cazul unei reuşite, avantajele materiale ar fi considerabile. Lui Challais îi venea ameţeală când se gândea la milioanele îmbulzite în tezaurul viceregelui Noii Spanii.

După şapte zile de drum, Challais şi Robert ajunseră la Veneţia. Călătoriseră zi şi noapte, în galopul întins al atelajului. Nu făcuseră popasuri decât pentru a schimba caii de poştă.

Îl găsiră pe Richard Sunderland într-o stare de proastă dispoziţie. În ajun, primise de la Adrien de Beaulieu o copie a Declaraţiei de Independenţă semnată la 29 noiembrie 1803 de către conducătorii haitienilor.

„Independenţa insulei Saint-Domingue este proclamată. Acum, după ce ne-am recâştigat demnitatea, după ce ne-am reafirmat drepturile, jurăm să le păstrăm în veci. Nu vom îngădui nici unei puteri din lume să ne mai încalce glia. Îngrozitorul văl al prejudecăţilor a fost sfâşiat. Aşa să fie de-a pururi! Vai de cei care vor îndrăzni să-i reconstituie zdrenţele însângerate.”

Saint-Domingue era prima republică din America Latină care sfărâmase cătuşele colonialismului.

Deşi clocotea de mânie, Richard se prefăcea a privi lucrurile cu oarecare filozofie. După ce rosti cuvinte de laudă faţă de comportarea fiului său în timpul campaniei din Saint-Domingue, conchise cu mărinimie:

— Îmi dau seama, Robert, că ai făcut tot ce ţi-a stat în putinţă. Dacă trupele oţelite trimise de Napoleon n-au fost în stare să sugrume revolta negrilor, ar fi ridicol să te fac răspunzător de acest insucces. Cu alt prilej şi în alte împrejurări, sunt încredinţat că vei da rezultate mai bune…

Richard nu vorbise ca un tată faţă de copilul său. Fără să-şi dea seama, folosise un limbaj sec, profesional.

Challais găsi cu cale să intervină.

— S-ar putea, *Monsieur*, să oferiţi în curând lui Robert prilejul de

a-şi dovedi adevăratele sale însuşiri. Dacă veţi găsi oportun a primi oferta de colaborare pe care Séguin, agentul lui Gabriel Ouvrard, m-a rugat să v-o transmit, vom avea nevoie de un om capabil şi de mare încredere.

— Mi-a făcut Ouvrard o ofertă de colaborare? Nu mai spune!

— O ofertă ispititoare, *Monsieur*.

Challais enunţă pe larg datele problemei, aşa cum fuseseră formulate de Séguin. Termină, declarând că în cursul întrevederilor ajunsese la concluzia că afacerea merita a fi studiată cu atenţie.

— Challais, lasă diplomaţia. Vorbeşte-mi deschis. După părerea dumitale, afacerea are sorţi de reuşită?

— *Monsieur*, şaptezeci şi două de milioane de piaştri mexicani reprezintă o cifră impresionantă.

— Să nu tocmim pielea ursului din pădure. Figura lui Challais se lungi brusc. Da, da, continuă Richard. Până în prezent Ouvrard nu posedă decât o informaţie. Ştie că în Noua Spanie se află un tezaur de şaptezeci şi două de milioane de piaştri. Pentru a dispune de această imensă cantitate de aur trebuie să îndeplinească două condiţii. Să obţină acordul guvernului spaniol şi să transporte piaştrii în Europa. Datorită ministrului de finanţe al Franţei – de conivenţă cu Ouvrard – consimţământul Spaniei e ca şi obţinut. Rămâne problema transportului piaştrilor. Pentru realizarea acestui ultim punct are nevoie de noi. Cred că am rezumat bine afacerea?

— Perfect, *Monsieur*.

— Fii sigur, dragul meu, că Ouvrard nu s-a adresat numai nouă. A făcut apel şi la alte case. Condiţiile grele care probabil i s-au pus l-au determinat să ne solicite concursul.

— Sunt de acord cu concluziile dumneavoastră, *Monsieur*.

— Cred şi eu, zise Richard cu uşoară ironie. Riscul acestui transport de capital este imens, mai ales azi, în plin război maritim. Să presupunem totuşi că încheiem afacerea şi că în virtutea acordului încheiat cu Ouvrard ridicăm piaştrii americani. Dacă nu vom fi în stare să-i expediem în Europa, ce se întâmplă?

— Băncile noastre de la Paris şi Londra vor vărsa lui Ouvrard sumele corespunzătoare în franci şi lire sterline. Din acestea se va deduce acel scont masiv de care v-am vorbit.

— În regulă. Ştii însă ce va urma? Banca Manhattan va acumula un capital formidabil, pe care nu-l va putea folosi în actualul stadiu, în vreme ce băncile noastre din Europa îşi vor secătui disponibilităţile. O singură zguduire le-ar da peste cap.

— Sunt încredinţat că vom putea efectua transportul. Vasele noastre folosesc pavilion neutru…

— Experienţa ultimilor ani ne-a dovedit că atât englezii cât şi francezii încalcă sistematic drepturile neutrilor. Nu mai amintesc de războiul de cursă…

— Credeţi atunci, *Monsieur*, că ar fi cazul să respingem oferta lui Séguin?

— Cred că trebuie să cântărim bine lucrurile. Să nu se mai repete experienţa din Saint-Domingue.

Challais nu mai rosti nici un cuvânt. Prudenţa excesivă a lui Richard Sunderland îi părea de rău augur. Începuse să îmbătrânească marele patron? I se tociseră colţii?

— Mâine îţi dau răspunsul, Challais. Până atunci, supează şi trage un somn bun. *La nuit porte conseil*.

În dimineaţa următoare, Richard chemă pe Challais în biroul său.

— Am, cugetat adânc. Afacerea de care mi-ai vorbit, promite. Crezi că ai putea să o dirijezi? Te previn, e foarte spinoasă. Vei evolua pe muche de cuţit. Imponderabilele vor juca mare rol.

Challais îl privi cu mirare.

— Îmi lăsaţi mie întreaga responsabilitate?

— De ce nu? Va fi cel mai greu examen din cariera dumitale. Îţi dau *carte blanche*. Ai latitudinea să ceri concursul tuturor întreprinderilor noastre. Eşti gata să îţi asumi această sarcină?

Solemn, Challais se ridică în picioare. Inima îi zvâcnea de emoţie. Era mândru că fusese ales.

— Mă voi strădui, *Monsieur*, să corespund încrederii pe care mi-o arătaţi, declară el.

— Dacă te vei afla vreodată în impas, să vii la mine, zise Richard. Pe Robert să-l foloseşti în prima linie. Trimite-l la Madrid, să urmărească la faţa locului mersul negocierilor dintre Ouvrard şi guvernul spaniol. Expediază-l, la nevoie, în Noua Spanie. Să cerceteze personal tezaurul mexican. Pentru transportul piaştrilor, să te foloseşti de Beaulieu. E un om de nădejde. Să ţii bine cârma…

În aceeaşi zi, Challais şi Robert părăsiră Veneţia.

Seara la cină, Wragby puse o întrebare prietenului său:

— Richard să mă ierţi că pătrund într-un domeniu care nu-mi aparţine. Ai încredinţat contelui de Challais responsabilitatea întregii afaceri. Nu e o sarcină prea grea?

Richard îşi decupa atent *roast beef*-ul.

— Afacerea în sine e destul de complicată, împrejurările însă ne

sunt favorabile. Blocusul naval, de care am făcut atâta caz, este cheia de boltă a întregii combinaţii. În clipa în care piaştrii vor intra în tezaurul Băncii Manhattan, eu voi dicta condiţiile şi lui Ouvrard şi guvernului spaniol. Până atunci n-are nici un rost să mă amestec. Lucrurile vor merge de la sine. Ouvrard va lucra *tare*, când va afla că nu mă ocup personal de această afacere. Va săvârşi imprudenţe. Va încerca să-mi îmbrobodească oamenii. Îmi va da astfel prilejul să uzez de represalii şi să-i impun condiţii mai grele de cât cele prevăzute în contracte. M-ai înţeles, scumpul meu Guy?

Capitolul nouăsprezece

1804. În Spania…

Munţi stâncoşi, povârnişuri repezi, fără vegetaţie, platouri întinse, bătute de vânturi uscate… Cuiburi de vulturi… Turme de tauri sălbatici… Căruţe cu roate pline, ca în vremile preistorice… Trăsuri cu perdele de piele în loc de geamuri… Atelaje de catâri în hamuri împodobite cu ţinte de alamă… Oameni gravi, acoperiţi cu piei de oaie… Tutun… Mult tutun… Ţigări ca un deget, puturoase… Mahorcă… Mănăstiri fortificate ca nişte cetăţi… cetăţi întunecate ca nişte mănăstiri… Biserici cu turnuri ascuţite, aeriene… Dangăt de clopote… Dangăt… Dangăt… Dangăt de clopote… Călugări severi cu chipuri de asceţi… Ignoranţă… Învăţători plătiţi mai prost decât căcănarii… Domnia superstiţiei… Scapulare, iconiţe, talismane… Cea mai eficace amuletă: dintele unui spânzurat… Procesiuni nesfârşite… Flagelanţi… Bicele cad pe spinarea credincioşilor fanatici… Sânge. Şiroaie de sânge… Statuia Maicii Domnului, scăpărătoare de bijuterii, patronează crizele de sadism religios… Morţii sunt îngropaţi sub lespezile altarelor… Putoare de stârvuri… Epidemii. Pe poarta unei catedrale scrie: *Hoy se saca las almas* – azi sufletele sunt scoase din purgatoriu… Veniţi credincioşi!… Palatele măreţe ale Inchiziţiei ascund celule umede şi *oubliettes* cu trape, pentru eretici… Atmosferă macabră… Tablourile lui Goya sunt sugestive: vrăjitoare încălecate pe mături trec în escadroane zburătoare – vinerea neagră e oficiată de pontifi ai diavolului – măruntaiele copiilor spintecaţi ţin loc de sfântă cuminecătură… Cerşetori… Hoţi… Briganzi… Corbii sunt graşi, fiindcă se înfruptă şi din călătorii ucişi pe margine de drum şi din tâlharii legănaţi de vânt în ştreangul spânzurătorilor… Toţi spaniolii sunt nobili: *yo soy hidalgo*… Urmaşii conchistadorilor de ieri îşi plimbă orgoliul şi sărăcia, ferindu-se cu groază de muncă. Munca, spun ei, e înjositoare… Ţara proverbelor: Fereşte-mă, Doamne, de apa liniştită, căci de ce cea vijelioasă mă feresc eu – Să vorbeşti de mare, dar să rămâi pe uscat – cel care o coteşte pe strada mai *târziu*, ajunge în piaţa *niciodată* – Soacra uită că a fost odată noră – Lupul sătul se călugăreşte – Femeii, ca şi ouălelor din omletă, îi foloseşte a fi straşnic bătută – Oamenilor nehotărâţi li se răceşte supa din farfurie şi până la gură… Denumirile spaniole sunt sonore şi armonioase ca un cântec: Sierra Morena, Medina de Rio Seca,

Guadarrama, Estramadura, Castillia Vieja, Alcazar, Sevilla la Hermosa… Spania… Mucegai, lenevie, sărăcie lucie, rugină, misticism… O ţară măcinată de tare şi de vremuri, ca şi o clădire pe jumătate ruinată, care mai păstrează încă o faţadă impozantă… O ţară care nu vrea să uite că a fost mare putere… o bătrână sulemenită, ridicol de împopoţonată. Care nu vrea să uite că a fost odinioară tânără şi frumoasă.

Spania… în 1804…

La 25 octombrie, Robert Sunderland sosi la Madrid însoţit de nelipsitul Jules Lafont, înălţat la rangul de prim secretar. Convoiul care cuprindea prima tranşă a milionului de chintale de grâu expediat din Franţa trecuse graniţa spaniolă cu câteva zile înainte. A doua tranşă urma să ajungă la destinaţie pe calea apelor. Furtunile ce bântuiau golful Gasconiei, corăbiile de război britanice şi corsarii, braconierii mărilor, ameninţau să dijmuiască serios transporturile navale.

Robert sosea în Spania precedat de solii belşugului.

Misiunea lui nu era simplă. Richard, nu avea încredere în probitatea lui Ouvrard. Spre a-l supraveghea şi a-i dejuca manevrele îşi trimisese fiul la Madrid. Iniţiativa era îndrăzneaţă. Îndrăzneaţă era şi alegerea lui Robert. Acesta nu împlinise încă douăzeci de ani. Richard nu uita însă pilda ducelui de Devonshire, care dăduse prima lecţie de echitaţie copilului său de şapte ani, urcându-l în şea şi cravaşându-i calul, ce o luase razna prin manej.

— Nu vă temeţi că ar putea să-l trântească? întrebase Richard alarmat.

— E un risc. Dar numai aşa va învăţa călăria. Copiii ţiganilor sunt căliţi de mici. De aceea sunt rezistenţi. Nu strică să-i imităm în anumite privinţe.

Richard aştepta multe de la Robert. Chipul băiatului acestuia care pe zi ce trecea se făcea mai frumos, oglindea o candoare dezarmantă, de fecioară, invitând la confidenţe şi la explozii de sinceritate. În contrast cu această înfăţişare de efeb ingenuu, Robert ascundea un spirit ascuţit, plin de resurse şi o duplicitate, care mergea până la perversiune. Lumea lui interioară n-o cunoştea nimeni. Nici măcar tatăl său.

Robert nu era numai tipul omului care inspiră încredere. Înfăţişarea lui seducătoare, zâmbetul naiv, ochii albaştri, limpezi, ca apele unui lac de munte, făceau pe interlocutori să-şi închipuie că

au de a face cu un tânăr oarecum simplu, uşor de învârtit pe degete. Când se trezeau la realitate, era prea târziu…

Primul contact cu Madridul îl dezamăgi. Pe străzile strâmte şi întortocheate şuieră sinistru un vânt îngheţat, biciuind obrajii. Faţadele severe ale clădirilor cenuşii, neîngrijite, cu grilaje de fier la ferestre şi la balcoane, erau deprimante. Pe pavajul de bolovani, şinele roţilor trăsurii făceau un zgomot de nedescris. Trecătorii rari, învăluiţi până la nas în cape de culori întunecate, se strecurau pe lângă ziduri, ferindu-se să înfrunte pieptiş vântul. Caleşti vetuste, hurducate, trase de catâri a căror slăbiciune ar fi stârnit gelozia legendarei Rosinante, treceau clănţănind şi scârţâind din toate încheieturile. Pe sub măreţul pod al Segoviei şerpuia panglica subţire şi anemică a râului Manzanares, pe care-l mai zdrenţuiau şi bolovanii colţuroşi ai albiei adânci. Nici ploile toamnei nu izbutiseră să-i umfle apele.

Trăsura lui Robert opri în faţa unui hande lângă Puerta del Sol. Secretarul lui Ouvrard îi rezervase două camere. Încăperile erau vaste, frumos mobilate şi bine aerisite. Chiar prea bine aerisite. Curentul se strecura pe sub uşile bogat sculptate, printre cercevelele pe jumătate putrede, prin hornul căminului în care ardea un biet foc ce ameninţa din clipă în clipă să-şi dea sufletul.

— Aici nu-i de noi, Jules, spuse Robert, suflându-şi în palme. Am impresia că amicul nostru Ouvrard vrea să ne dezguste de Madrid. Hm! Poeţii îl cântă cu înflăcărare: „La Madrid se termină lumea”. Cred şi eu. De acolo, începe infernul.

— Sunteţi prea sever, râse Lafont, care-şi înfăşurase de două ori în jurul gâtului un fular de mătase. În ceea ce mă priveşte, mă simt foarte bine.

— Se vede, Lafont. Arăţi minunat. Parcă ai suferi de gâlci.

Prânziră în camera lui Robert, care păstra tot timpul pe umeri mantaua de călătorie căptuşită cu vizon.

— Acum ce facem? întrebă el, după ce înghiţiră o ultimă îmbucătură de tort cu alune, stropit de un ultim pahar cu vin de Malaga.

— Plec la Ouvrard. Să-i anunţ sosirea dumneavoastră.

— Nu. Nu e bine. Să aşteptăm. Va da un semn de viaţă. Nu trebuie să părem prea interesaţi de această afacere.

— Cum doriţi, replică Lafont.

Robert îşi trasase linia de conduită. În cursul şederii sale la Madrid, se va comporta ca cel mai autentic *fils à papa*. Nu-l vor

preocupa decât distracţiile. Era esenţial ca Ouvrard să nu-i acorde importanţă şi în consecinţă să nu se ferească de el. Cutreierând cafenelele, teatrele şi saloanele, Robert se va documenta mai temeinic asupra posibilităţilor economice şi financiare ale Spaniei, decât ţinându-se de pulpana hainei lui Ouvrard, care s-ar strădui să-l menţină într-o aurită ignoranţă.

Nu avură mult de aşteptat. În aceeaşi după-amiază, secretarul lui Ouvrard îşi făcu apariţia la han. Îndată ce află de sosirea lui Robert Sunderland, îi bătu în uşă. Noul venit, un tip vioi, cu ochi iscoditori de vulpe, se prezentă cu ton uşor condescendent.

— Îmi daţi voie. Georges Christophe. Secretarul bancherului Ouvrard. Presupun că dumneavoastră sunteţi *Monsieur* Sunderland?

— Exact. Vă aşteptam. Mă simţeam pierdut în oraşul acesta străin!…

— Străin? Se poate? Când îl aveţi pe *Monsieur* Ouvrard? Graţie lui Madridul vă stă la picioare. Se spune că oraşul acesta e mohorât. Prostii! Se găsesc femei frumoase la fiecare pas. Pentru amatorii de petreceri, ocaziile nu lipsesc. *Monsieur* Ouvrard vă roagă să vă folosiţi fără rezerve de serviciile sale.

— Veţi fi deci mentorul meu!

— Mă voi strădui, *Monsieur* Sunderland, să vă fac cât mai agreabilă şederea la Madrid. Împreună cu *Monsieur* Ouvrard am şi stabilit pentru dumneavoastră un program pe care îmi permit să vi-l expun. George Christophe scoase din buzunarul fracului un carnet. Îl desfăcu plin de importanţă. Azi, 25 octombrie, începu el. Seara la orele opt, dineu oferit de *Monsieur* Ouvrard, în cinstea Prinţului Păcii. După masă, spectacol de balet şi concert dirijat de Boccherini.

— Boccherini? Plăcut. Foarte plăcut. Sunt un admirator al lui. Se spune că cele mai bune compoziţii ale sale au un caracter religios atât de pronunţat, încât şi Dumnezeu, când vrea să se delecteze cu puţină muzică, ascultă pe Boccherini.

— Ce spiritual! exclamă cu exagerată încântare secretarul lui Ouvrard. Cu îngăduinţa dumneavoastră, voi continua lectura: Mâine, 26 octombrie, dimineaţa: vizitarea oraşului. După amiază la trei, o luptă cu taurii. Torero: Mariano Ceballos, gloria Spaniei. Seara, spectacol la *Teatro dela Cruz*. La 27 octombrie…

— Ştiţi ceva, *Monsieur* Christophe? îl întrerupse Robert. Aş prefera un program mai puţin rigid. Nu sunt un cap încoronat în

vizită oficială. Mi-ar plăcea mai multă libertate… În sfârşit, accept cu plăcere să particip la dineul oferit de *Monsieur* Ouvrard.

— Atunci trec să vă iau diseară, la orele şapte şi jumătate, spuse secretarul.

— Încă ceva, *Monsieur* Christophe. Nu există prin Madrid un han mai puţin friguros?

— Voi aranja în curând şi această chestiune. Madrilenii sunt ospitalieri. Veţi fi găzduit într-o casă mai mult decât convenabilă.

— Mulţumesc. Sunteţi gentileţea personificată, *Monsieur* Christophe.

— Pusă în serviciul dumneavoastră, *Monsieur* Sunderland…

Georges Cristophe fu punctual. La ora şapte şi jumătate sosi la han, într-o caleaşcă aurită, cu un blazon complicat pe portieră.

— Trăsura Prinţului Păcii, explică el. Prinţul Păcii are o deosebită stimă pentru *Monsieur* Ouvrard. I-a pus la dispoziţie trăsurile sale, pe tot timpul cât va rămâne la Madrid.

Robert auzise multe despre Manuel Godoy, acest Prinţ al Păcii, care îşi începuse cariera în corpul de gardă al palatului şi, datorită însuşirilor sale de mascul a reginei, ajunsese grande de Spania, duce de Alcudia, Prinţ al Păcii, prim ministru, generalisim şi mare amiral.

Robert află că Ouvrard era găzduit într-un apartament somptuos, amenajat chiar în palatul ministrului de finanţe.

— I se fac toate onorurile, explică Christophe. *Monsieur* Ouvrard s-a prezentat la Madrid şi în calitate de împuternicit al guvernului francez. *Monsieur* Barbé-Marbois, ministru de finanţe al Franţei, l-a autorizat să discute chestiunea urgentării plăţii subsidiilor spaniole.

Robert sosi punctual. Ouvrard îl primi cu braţele deschise. După ce rămaseră singuri în salonul care-i servea drept cameră de lucru, bancherul îi declară emfatic:

— Mi-am lăsat invitaţii numai pentru a vă întreţine câteva minute fără martori inoportuni.

Ouvrard avea un început de *embonpoint*, ca şi Napoleon, pe care-l imita în atitudini şi în mişcări. Potrivit la statură, cu o figură agreabilă, se pricepea să folosească un ton convingător atunci când voia. Fiecare frază şi-o sublinia cu gesturi largi, perfect studiate, de actor deprins să pozeze în faţa publicului. Eleganţa vestimentară îi era un fel de uniformă care impunea vulgului.

Deprins să discute numai cu oameni ajunşi în culmea gloriei, Ouvrard se simţea oarecum descumpănit în faţa lui Robert

Sunderland, acest tinerel încă imberb, care reprezenta totuşi puternica şi temuta casă Sunderland-Beauclair. Cu şeful casei s-ar fi simţit mai în largul său. Ar fi ştiut să-şi dozeze argumentele şi ce atitudine să adopte. Faţă de Robert, trebuia sa fie mai precaut. Să nu pară condescedent, căci ar putea să-l supere, dar nici să nu-l trateze de la egal la egal, căci l-ar face să-şi ia nasul la purtare.

După ce oferi un loc lui Robert, se aşeză la birou.

— *Monsieur* Sunderland, începu el jovial, îţi dau o veste bună. Grâul trimis de *Monsieur* Challais şi de Séguin, a făcut minuni. Când s-a aflat la Madrid şi în provincie că o primă tranşă de patru milioane de chintale va inunda Spania, printre acaparatorii de grâu s-a stârnit panica. Speculatorii au aruncat pe piaţă tot grâul stocat, de care nu mai ştiau cum să se lepede. Într-o singură zi, preţul unei măsuri a scăzut de la o sută la şaisprezece franci. Vă închipuiţi senzaţie. Graţie mie, puterea de cumpărare a populaţiei sărace a crescut vertiginos. La Madrid a fost un adevărat delir. Lumea mă binecuvânta în plină stradă. Miniştri, în frunte cu Prinţul Păcii, nu mai conteneau cu mulţumirile. În momentul de faţă, *cher Monsieur* Sunderland, situaţia e mai trandafirie ca niciodată. Negocierile mele cu guvernul spaniol evoluează satisfăcător. Sper ca acordul final să fie semnat în curând. Un acord prin care voi fi autorizat să dispun de toate rezervele de metale preţioase ale Spaniei, depozitate în America Latină. În momentul în care va fi perfectat, va începe rolul dumneavoastră. Transportarea peste ocean a metalelor preţioase, care au zăcut până acum neutilizate în tezaurele viceregilor din cele două Americi. Vă daţi seama de proporţiile colosale ale acestei afaceri? Cert este că mă bucur de mare prestigiu în ochii guvernului, continuă el. Apartamentul acesta pe care mi l-au pus la dispoziţie, în palatul Ministerului de Finanţe…

— Este, într-adevăr, un semn de înaltă consideraţie… Nu credeţi însă că vă stinghereşte libertatea? adăugă Robert fără să pară a acorda o însemnătate deosebită propriilor sale cuvinte. Am auzit că spaniolii sunt foarte bănuitori. Nu socotiţi că în chipul acesta vă ţin oarecum sub supraveghere?

Ouvrard făcu un gest de nepăsare.

— Semnificaţia e alta. Prezenţa mea în Spania a căpătat un caracter oficial. Sunt oaspetele guvernului.

Ouvrard îşi zise că tânărul său interlocutor nu era lipsit de subtilitate.

— Acum să mergem, *Monsieur* Sunderland. Peste câteva minute va sosi şi Prinţul Păcii. Trebuie să-l primesc aşa cum se cuvine!... Protocolul!...

În seara aceea, Robert avu prilejui să cunoască pe celebrul Prinţ al Păcii. Excelenţa sa Manuel Godoy era un bărbat atletic, lat în spete, strâmt în şolduri, musculos şi cu alură de gladiator. La patruzeci şi şapte de ani câştigase în prestanţă ceea ce pierduse în graţie.

Denigratorii lui spuneau că are ochi adormiţi de rumegătoare. Fără să-şi dea seama, îi făceau un compliment. Ochii rumegătoarelor sunt calzi, languroşi şi de o dulceaţă indescriptibilă.

Contemporanii foloseau în privinţa lui Manuel Godoy şi alţi termeni de comparaţie. Spuneau că e un Narciss, preocupat numai de persoana şi înfăţişarea sa. Costumele lui fastuoase, decoraţiile, galoanele şi broderiile de aur îi dădeau un aspect impunător care impresiona pe neiniţiaţi. După ce îl cunoşteau mai bine, îşi dădeau seama că acest eminentisim personaj, care se credea un demn urmaş al lui Olivares, era doar un fanfaron. Manuel Godoy avea obrazul alb, catifelat, deosebit de al negricioşilor săi compatrioţi din Estramadura. Părul blond roşcat îi dădea aspectul unui nordic. Spaniolii îl urau de moarte. Nu voiau să uite că Manuel Godoy ajunsese prim ministru numai datorită isprăvilor sale de alcov.

Înainte de a se aşeza la masă, Robert se adresă secretarului lui Ouvrard.

— *Monsieur* Christophe, o lămurire vă rog. De când sunt în Spania, am auzit multe pe seama Prinţului Păcii şi a reginei. Nici un cuvânt însă despre rege.

— Regele e ca şi inexistent. Vânătoarea, colecţia lui de pendule, atelierul de pantofărie şi muzica, după care e pasionat, îi răpesc tot timpul. Abia dacă mai are vreme să stea de vorbă cu miniştrii, o dată sau de două ori pe săptămână. Şi aceasta numai în apartamentul reginei. Carlos al IV-lea este şi un mare colecţionar de coarne de cerbi. Pe toţi oaspeţii săi de seamă îi plimbă prin faţa specimenelor sale, uitând să le spună că cel mai splendid exemplar se înalţă chiar pe augusta sa frunte.

Ouvrard prezentă pe Robert Prinţului Păcii, care îl privi cu simpatie.

— *Beau garcon* rosti el în franţuzeşte. *Je m’y connais*.

Înfumurarea cu care rosti aceste cuvinte, nu scăpă curtenilor servili, care exclamară cu minunare:

— Adonis are mărinimia să atribuie unui muritor de rând o părticică din frumuseţea sa nemuritoare.

Robert stătea pentru prima oară la masă cu un număr atât de impresionant de înalte personaje. Decoraţiile străluceau pe toate piepturile. Numai Robert, Jules Lafont şi Georges Christophe nu purtau nici un semn distinctiv.

Ouvrard era încântat că fiul marelui Richard Sunderland-Beauclair se afla la acest banchet. Era neîndoios că Robert va scrie părintelui său despre consideraţia de care el, Ouvrard, se bucura la Madrid.

Către sfârşitul mesei, bancherul se lansă într-o tiradă grandilocventă asupra viitorului măreţ al Peninsulei Iberice. Convivii, în cap cu Prinţul Păcii, îl ascultau cu uimire şi crescândă mândrie. Vorbele bancherului erau pline de emfază:

— Destinul strălucit al Spaniei… Nestinsul foc sacru al demnitarilor acestei ţări… Comorile necuprinse şi neistovite ale Americii Latine… Prosperitatea agricolă şi comercială… Renaşterea imperiului lui Carlos Quintus, unde soarele nu apune niciodată…

Apoi Ouvrard vorbi de mijloacele necesare realizării operei de reconstrucţie:

— Un canal va aduce Madridului apă din munţii Guadarrama… Un alt canal, de grandioase proporţii, va lega capitala de mare, prin râurile Tage şi Guadalquivir. Madridul va fi port la mare…

Invitaţii se priveau între ei şi clătinau din cap în semn de încuviinţare. Şi Ouvrard continua tot mai aprins, mai convingător:

— Exploatarea bogăţiilor din Mexic şi Peru… Folosirea imenselor resurse coloniale ale Spaniei… Crearea unei flote comerciale uriaşe care să transporte peste mări comorile astăzi neutilizate… Reconstrucţia flotei de război care să impună pe oceane respectul culorilor spaniole… Invincibile Armada renăscută sub bagheta măiastră a Prinţului Păcii…

Manuel Godoy urmărea gânditor predica înflăcărată a bancherului, care se străduia să trezească fanatismul ascultătorilor. După ce socoti că înfierbântase îndeajuns imaginaţia convivilor, Ouvrard trecu la o expunere mai practică.

— Pentru realizarea acestor obiective, Spania are nevoie de credite. De credite uriaşe. Dar ce ţară din lume are mai multe posibilităţi decât Spania spre a şi le procura? Resursele ei coloniale ar constitui cel mai preţios gaj pentru financiarii dispuşi să-i acorde credite. Apoi bancherul lansă formula chibzuită atâta vreme. Sunt

gata oricând să-mi pun serviciile şi capacitatea la dispoziţia Spaniei, luând conducerea unei societăţi care să procure ţării dumneavoastră capitalurile indispensabile realizării măreţelor obiective de care v-am vorbit. Această societate ar avea drept scop extragerea liberă a metalelor din colonii, traficul, exportul şi importul tuturor materiilor prime şi finite între Spania şi America…

Propunerea era într-adevăr ispititoare.

Afacerea propusă de Ouvrard reprezenta miliarde, un fluviu de produse coloniale, monopolul schimburilor şi beneficii foarte importante pentru demnitarii participanţi. În special acest ultim punct îi umplea de anticipată bucurie.

Mai toţi spaniolii prezenţi la banchet aveau credinţa că Ouvrard era înzestrat cu puteri supranaturale. Abia sosise în Spania şi izgonise foametea. În timpul negocierilor, delegaţii guvernului spaniol se plânseseră că sunt în imposibilitate de a achita subvenţia anuală de şaptezeci şi două de milioane de franci datorată Franţei. Generos, Ouvrard se declarase gata de a achita personal prima tranşă de treizeci şi şase de milioane. Peste câteva zile, Manuel Godoy îi declarase confidenţial că vistieria era atât de goală, încât ministrul de finanţe nu putea procura nici bagatela de cinci sute de mii de franci necesari vilegiaturii anuale a Curţii la Aranjuez. Înduioşat până la lacrimi, Ouvrard semnase imediat un bon de cinci sute de mii de franci şi îl înmânase Prinţului Păcii.

— Vă rog să-l depuneţi la picioarele Maiestăţii Sale Regina.

Robert Sunderland era uimit de talentul de scamator al bancherului, care scotea ca din pălărie soluţii unele mai ingenioase decât altele. Admiraţia lui pentru Ouvrard nu mai cunoscu margini, în ziua în care acesta îl invită la reşedinţa sa, pentru a-i citi un document fără precedent în istoria financiară a lumii.

— *Monsieur* Sunderland, zise bancherul ridicându-se de la birou, sunteţi primul om încunoştinţat de acest tratat.

Cu afectată nepăsare, înmână vizitatorului un document lung cu douăzeci şi opt de articole, în josul căruia apărea semnătura lui Carlos al IV-lea, prin mila lui Dumnezeu rege al Spaniei, alături de a lui Gabriel Julien Ouvrard. Acesta mai modest, nu-şi etalase titlurile de speculant şi profitor de război.

Potrivit acestui tratat, se constituia o societate sub denumirea Ouvrard et Compagnie, care avea să-şi deschidă reprezentanţe la Bordeaux, Hamburg, New York şi în orice alte oraşe va fi socotit necesar. Pe tot timpul războiului cu Anglia, casa Ouvrard et Co.

obţinea privilegiul exclusiv de a introduce *sub pavilion neutru*, mărfuri spaniole în porturile Vera Cruz, Havana, Caracas şi Montevideo, şi de a importa din colonii, de asemenea *sub pavilion neutru*, metale preţioase şi produse de tot felul. Beneficiile vor fi împărţite în mod egal între Maiestatea Sa Catolică şi bancherul Ouvrard. Ajuns cu lectura la articolul patrusprezece, Robert zâmbi: „Toate cheltuielile şi riscurile vor fi suportate de Maiestatea Sa Catolică”. Nu se putea spune că bancherul era lipsit de prevedere. Iar în continuare: „*Monsieur* Ouvrard este autorizat a conduce, a administra şi a face operaţiuni în contul Societăţii, aşa cum va crede de cuviinţă”.

După ce termină lectura Robert înapoie documentul şi luă în primire copia pregătită de Ouvrard.

— Vă rog să remarcaţi, *Monsieur* Sunderland, în tratat este specificat în mod expres că transporturile vor fi efectuate de nave neutre. Subliniez, „neutre”. Nu depinde decât de dumneavoastră ca susmenţionatele nave să facă parte din flota comercială a casei Sunderland-Beauclair. În ceea ce mă priveşte, sunt gata să închei cu dumneavoastră un contract în acest sens. Bineînţeles, în condiţiuni echitabile pentru ambele părţi.

Ouvrard prezentă lui Robert un proiect de contract între Societatea Ouvrard et Co. şi împuterniciţii casei Sunderland-Beauclair. Potrivit acestui document, firmele controlate de Richard Sunderland urmau să preia exploatarea concesiunilor comerciale şi miniere din coloniile spaniole din America, asumându-şi paralel obligaţia de a încasa poliţele spaniole garantate de argintul mexican. Totodată, îşi luau obligaţia să lanseze un împrumut de patruzeci de milioane guldeni olandezi, necesari consolidării finanţelor spaniole. Un avans de o sută milioane franci va fi imediat livrat Ministerului de Finanţe al Spaniei. Pe de altă parte, şantierele navale Sunderland-Beauclair vor pune în construcţie pentru statul spaniol două sute de nave comerciale şi o sută patruzeci nave de război, de diferite tonaje, ce vor fi plătite în piaştri mexicani.

— Nu vă pot da un răspuns definitiv înainte de a referi tatălui meu, marchizul, zise Robert, după ce parcurse cu privirile proiectul.

— Vă rog, aveţi tot timpul, replică Ouvrard. Am acordat preferinţă casei dumneavoastră, deoarece prezentaţi garanţii deosebite. Transferul piaştrilor nu va întâmpina greutăţi serioase. Agenţii mei din Anglia sunt pe punctul de a cumpăra complicitatea lui William Pitt, care va slăbi vigilenţa faţă de vasele noastre de

transport. Sunt oricând dispus să discut această chestiune şi cu tatăl dumneavoastră. Ţin să vă mai aduc la cunoştinţă, *Monsieur* Sunderland, că mâine în zori plec la Paris, unde voi rămâne două săptămâni. Vom păstra legătura prin secretarul meu, Georges Christophe. Vi-l las aici, la Madrid.

Despărţirea fu cordială…

Robert ajunse năuc la reşedinţa sa. Propunerea lui Ouvrard era atât de copleşitoare prin importanţa şi amploarea problemelor pe care le ridica, încât avu nevoie de câteva ceasuri pentru a şi le orândui în minte. După ce le analiză pe toate feţele, cântărind avantajele şi riscurile, ajunse la concluzia că această chestiune depăşea posibilităţile lui. În rapoartele destinate tatălui său şi lui Challais, se mărgini să repete discuţiile sale cu Ouvrard, impresiile asupra influenţei acestuia asupra cercurilor guvernamentale şi deosebita preţuire cu care erau primite proiectele sale. Nu îndrăzni să facă sugestii. Ar fi însemnat să-şi asume o responsabilitate prea mare. Robert era îndeajuns de înţelept spre a-şi da seama, că mai avea mult de învăţat, înainte de a se lansa singur în asemenea afaceri…

Două zile după semnarea tratatului, Ouvrard plecă la Paris. Câteva ore mai târziu, părăsi Madridul şi Jules Lafont, care purta asupra sa corespondenţa destinată lui Richard Sunderland şi lui Amaury de Challais.

Ouvrard nu zăbovi mult în capitala Franţei. După ce prezentă lui Barbé-Marbois un raport stropit cu apă de trandafiri, promiţând munţi de aur şi o prosperitate fără precedent pentru Franţa, plecă la Amsterdam, în continuarea turneului său de afaceri. Ce căuta acolo? Nu informă pe nimeni. Nici pe cei mai apropiaţi colaboratori ai săi. Ouvrard era omul loviturilor de teatru.

La Paris, vestea încheierii tratatului dintre bancherul Ouvrard şi regele Spaniei făcu vâlvă.

Barbé-Marbois era în plină euforie, ca şi ceilalţi membri ai cabinetului. Oamenii de afaceri erau încredinţaţi că torentul de aur care se va revărsa asupra Franţei va crea condiţii optime pentru o regenerare a vieţii economice. În „Journal des Débats” un caricaturist înfăţişa pe Ouvrard sub trăsăturile zeiţei Fortuna, în braţe cu un corn al abundenţei, pe care scria Mexic. În cercurile Curţii se spunea că însuşi împăratul fusese impresionat de succesele lui Ouvrard.

Era firesc ca valul acesta de optimism să-l influenţeze şi pe Challais. După lectura raportului lui Robert şi după o lungă întrevedere cu Ouvrard, care îl vizitase în cursul trecerii sale prin Paris, Challais semnă convenţia propusă de bancher. Nu mai aşteptă aprobarea lui Richard Sunderland. Era sigur că aceasta va fi dată fără întârziere.

Graba lui Challais fusese determinată de o informaţie primită de la agenţii săi din Amsterdam, îndată după sosirea sa în Olanda, Ouvrard luase legătura cu reprezentanţii băncii Hope şi Labouchère. Avuseseră loc o serie de şedinţe cu uşile închise. Printr-o indiscreţie se aflase că subiectul acestor convorbiri tainice fusese argintul mexican.

Ori Challais era hotărât să nu scape această ocazie care trebuia să procure casei Sunderland-Beauclair beneficii de peste opt sute milioane franci.

Aprobarea de principiu a lui Richard Sunderland sosi abia după două săptămâni de încordată aşteptare. Marele patron îşi dădea acordul, recomandând o mare prudenţă. „Ouvrard, scria el, este un viclean, care pentru a-şi atinge scopul, e oricând în stare să-şi arunce partenerii peste bord.” Richard povăţuia pe Challais să organizeze o reţea de agenţi informatori în jurul lui Ouvrard, spre a-i dejuca eventual planurile ostile casei Sunderland.

Potrivit convenţiei, Challais expedie la Madrid un avans de două sute de milioane franci. Un împrumut de patruzeci de milioane de guldeni, urma să-l lanseze pe piaţa olandeză.

Intrarea acestei uriaşe sume în tezaurul secătuit al Spaniei provocă la Madrid o bruscă înviorare a afacerilor. Furnizorii ştiind că vor fi plătiţi, scoaseră la iveală mărfurile dosite, băncile începură să acorde iarăşi împrumuturi pentru investiţii, producătorii aruncară pe piaţă produsele ţinute până atunci sub obroc. Până şi Ministerul de Finanţe fu în stare să achite parte din salariile restante ale armatei de birocraţi, care se despăgubiseră până atunci, sugând ca vampirii sângele contribuabililor.

Drept mulţumire, la propunerea Prinţului Păcii, regele Carlos al IV-lea decoră cu marele cordon al ordinului Alcantara pe contele Amaury de Challais, şi cu marea cruce a aceluiaşi ordin pe Robert Sunderland. Conferirea acestor decoraţii urma să aibă loc cu prilejul unei solemnităţi, în cadrul căreia Robert avea să fie prezentat regelui şi reginei de către însuşi Prinţul Păcii. Adversarii primului ministru criticau această exagerată recompensă oferită unor

cămătari. „Pentru împrumutul acordat Spaniei primesc dobânzi, spuneau ei. Ce rost mai au şi aceste înalte decoraţii, destinate numai personalităţilor eminente, care au adus mari servicii Spaniei?”

Prinţul Păcii ar fi fost în stare să le ofere şi Grandezza, faţă de dificultăţile financiare în care s-ar fi zbătut fără acel avans. La 5 octombrie, fregatele spaniole „Medea” şi „Clara”, care aduceau de la Lima cinci milioane de piaştri de argint şi alte produse de mare preţ, fuseseră atacate în apropierea coastelor Portugaliei de către o escadră britanică. După o luptă scurtă cu forţe inamice superioare „Mercedes” sărise în aer. Celelalte trei fregate spaniole plecaseră steagul. Această agresiune săvârşită în timp de pace echivala cu un act de piraterie. Însă englezii nu erau scrupuloşi cu adversarii lor.

Capturarea flotilei constituia o lovitură grea pentru statul spaniol care pierdea ultima posibilitate de a mai manifesta vreo veleitate de independenţă faţă de grupul de financiari străini ce puseseră mâna pe toate resursele economice ale ţării.

Pierderea fregatelor cu piaştri impunea o concluzie limpede. Fără ajutorul unor vase comerciale neutre care să se strecoare prin plasa blocadei navale britanice, Spania se vedea condamnată a fi lipsită până la sfârşitul războiului de rezervele sale de piaştri mexicani. Or flota comercială a casei Sunderland-Beauclair era cea mai indicată pentru a îndeplini aceste transporturi. Corăbiile ei aflate sub pavilion american erau rapide, uşor manevrabile şi bine înarmate. Numai ele mai puteau relua transportul aurului şi argintului mexican, care de la Columb încoace se revărsase asupra Peninsulei Iberice într-o necontenită ploaie. Era trist că mândrul regat al Spaniei ajunsese a apela la corăbiile unui particular. Astăzi însă nu mai avea de ales. Superba flotă spaniolă trecuse în domeniul amintirilor. Epoca galioanelor se încheiase.

Prinţul Păcii, pe lângă o sumedenie de defecte, avea şi unele calităţi. Cea mai preţioasă dintre ele era un dezvoltat simţ al realităţii. În schimbul milioanelor şi al corăbiilor casei Sunderland, nu putea oferi pentru moment decât decoraţii şi pergamente cu titluri nobiliare. Şi cu aceste recompense îşi îngăduia să nu fie zgârcit. Slavă Domnului, regele avea puterea să confere decoraţii la discreţie şi să creeze oricâţi granzi de Spania ar fi dorit. Opreliştile străvechi care limitau la doisprezece numărul acestora căzuseră demult în desuetudine. Prinţul Păcii era de prea puţină vreme grande de Spania spre a se fi molipsit de prejudecăţile nobililor

fanatici, ce puneau mai mare preţ pe un arbore genealogic complicat decât pe o pungă cu aur...

În ziua sorocită pentru conferirea decoraţiilor, Robert se prezentă la palatul regal în ţinută de Curte. Perucă pudrată, veşminte brodate cu aur, sabie la şold, tricorn cu pene sub braţ. Se simţea ridicol în acel costum demodat, dar onoarea de a fi decorat de însuşi regele Spaniei, merita un mic sacrificiu vestimentar.

Deşi nu voia să o recunoască, Robert era emoţionat. Ostaşii din garda regală aliniaţi ca nişte statui vii de-a lungul galeriilor strălucitoare, a scărilor monumentale şi a saloanelor somptuoase, curtenii în mare ţinută, generalii şi diplomaţii acoperiţi cu decoraţii, doamnele în rochii de mare gală, ofereau un tablou impunător. Robert observă totuşi că stucurile aurite de pe tavane începuseră să se întunece, că tapiseriile erau pline de praf, că pluşurile dădeau semne de oboseală şi că unele covoare se tociseră alocuri până la urzeală. Când ajunse în sala tronului, spectacolul îi făcu totuşi mare impresie. Familia regală a Spaniei ducea o existenţă foarte burgheză, dar la anumite ocazii ştia să se prezinte într-o apoteoză augustă. Un şambelan rugă pe Robert să treacă în mijlocul grupului celor care urmau să fie decoraţi în cursul ceremoniei. Compania era strălucitoare. Diplomaţi, înalţi demnitari ai bisericii şi ai Curţii, generali, judecători. Între oamenii aceia vârstnici tinereţea lui distona. Câteva doamne, plăcut impresionate de atitudinea sa mândră, elegantă, îl priveau seducător pe deasupra evantaielor mânuite cu cochetă nonşalanţă.

Prinţul Păcii sosi urmat de o suită numeroasă. Salutat cu servilism de unii, ignorat de alţii, răspunse tuturor cu aceiaşi uşoară şi dispreţuitoare înclinare a capului. Apoi trecu în dreapta tronului. Câteva clipe mai târziu, din capătul unui şir de saloane, se auzi un glas anunţând solemn:

— Regele!

Robert simţi furnicături în ceafă când sutele de curteni din sala tronului se plecară adânc, ca trestiile în bătaia unei pale de vânt.

Maiestatea sa Carlos al IV-lea intră grăbit, purtându-şi cu vioiciune pântecele proeminent, împodobit cu colanul „Lâna de aur”. Se opri în dreptul tronului, aşteptând ca regina, care îl urmase la câţiva paşi, să treacă în stânga lui.

Membrii familiei regale, mulţi la număr, unii mai bătrâni, alţii mai tineri, rămaseră în stânga tronului. Apoi ceremonia se desfăşură potrivit complicatului protocol al Curţii spaniole.

Robert, care nu cunoştea limba ţării, nu putea tălmăci formulele sacramentale rostite pe rând de rege, de marii demnitari ai Curţii, de Prinţul Păcii, toate după un ritual secular, respectat cu sfinţenie. În schimb, urmărea cu interes spectacolul oferit de familia regală, de care nu-l despărţeau decât câţiva paşi. Deşi se afla de puţin timp la Madrid, ajunsese să cunoască din auzite pe mai toţi eroii ilustrului clan.

Carlos al IV-lea, regele Spaniei, al Americii şi al Indiilor era un colos cu un pântece enorm, atât de rotund, încât evoca un glob pământesc, pe care cordoanele, decoraţiile şi colanele ţineau loc de continente, oraşe şi lanţuri de munţi. Legendara corpolenţă a Bourbonilori îşi găsise suprema expresie în persoana regelui Spaniei. Ochii lui mici, negri, plini de bunăvoinţă, păreau să oglindească o fire blândă, generoasă, plină de înţelegere faţă de durerile poporului. În realitate, Carlos al IV-lea era tipul egoistului, preocupat numai de maniile lui.

Se spune că inteligenţa lui nu era tocmai vie. Altfel nu se putea explica încrederea sa nemărginită în regina Maria-Luiza, care îl înşela în văzul lumii cu mai toţi soldaţii din corpul de gardă. În legătură cu această naivitate regală, se făcea mare haz pe seama unei constatări făcute de actualul rege pe vremea când nu era decât prinţ de coroană. „Suveranii, declarase el cu toată convingerea, nu împărtăşesc riscurile oamenilor de rând, de a fi înşelaţi de soţiile lor, deoarece acestea nu găsesc la tot pasul regi sau principi de sânge regal cu care să-şi satisfacă poftele carnale.” La care regele Carlos al III-lea, aflat de faţă, exclamase consternat: „Carlos, que tonto eres”. Apoi adăugase cu blazare: „Todas, şi, todas son putas”, frază care cuprindea fără înconjur şi pe nora sa.

Carlos al IV-lea era un pasionat violonist. Aceasta nu înseamnă că era şi un bun executant. De câteva ori pe săptămână cânta într-un ansamblu dirijat de marele Olivieri. La o recepţie, Olivieri îşi permisese să atragă atenţia maiestăţii sale că se grăbise, intrând cu trei măsuri înaintea ansamblului. Regele îl privise mirat, apoi înţepenindu-şi iarăşi vioara sub bărbie, declarase demn: „Regii nu aşteaptă niciodată”.

Carlos al IV-lea avea şi alte pasiuni. O flotă în miniatură cu care se juca în bazinele de marmură ale palatelor La Granja ori San Ildefonso, un atelier de pantofărie, în care confecţiona papuci pentru favoriţii săi, o colecţie de pendule de care se îngrijea mai mult decât de poporul său. Vânătoarea era însă pasiunea lui de

căpetenie. Iarna sau vara, în vreme de pace sau război, mergea zilnic la vânătoare. Nici în ziua când îi murise unul din copii nu renunţase la vânătoare.

Cu toate acestea unii spanioli îl mai iubeau. „Cine mai are ca noi, spuneau ei cu indulgenţă, un rege care se trezeşte în fiecare dimineaţă la ora cinci, care nu bea nici vin, nici cafea, nici rachiu, şi care o viaţă întreagă nu s-a culcat decât cu femeia lui?”

Regina Maria-Luiza, la cincizeci şi trei de ani, arăta ca o mască hâdă. Fardurile, bijuteriile şi penele de struţ o făceau şi mai respingătoare. Gura lipsită de dinţi se contracta într-un rictus strivit. Când încleşta fălcile, capul i se turtea parcă, lungindu-se doar când vorbea. Chipul ei scofâlcit amintea capetele diavoleşti ce împodobeau catedrala Notre-Dame. Decoltată până la începutul sânilor, îşi împodobea goliciunea sfrijită cu coliere de nestemate scăpărătoare ca nişte stele. Rochia de voal adusă de la Paris îi contura coapsele cu cărnuri căzute şi pântecele lăbărţat.

Îndrăgostită până la nebunie de Manuel Godoy, îi suporta brutalităţile cu plăcerea perversă a unei masochiste. Pentru a mai scăpa de asiduităţile ei amoroase, Prinţul Păcii îi procura amanţi din corpul de gardă. Bineînţeles, nu-i lăsa niciodată să câştige un ascendent asupra ei, căci se temea a nu fi înlocuit. Odată Godoy fusese pe punctul de a-şi pierde autoritatea asupra reginei, care se îndrăgostise de-a binelea de un ofiţer din regimentul de gardă călare, pe nume Malla. „De unde are Malla bani, de face atâta lux?” întrebase odată regele uimit de cheltuielile dezordonate ale ofiţerului, „I-a murit o mătuşă în Antile”, explicase regina cu afectată nepăsare. Manuel Godoy, care era de faţă, se grăbise să intervină cu preciziuni: „Maiestatea Voastră, nu ştie poate că Malla e întreţinutul unei bătrâne nebune şi bogate”. Malla nu rezistase nesăţioasei regine. Godoy se împăcase cu augusta sa amantă şi traiul în trei fusese reluat ca pe vremuri.

Prinţul Asturiilor era un tânăr încă nepervertit, cu ochi nevinovaţi şi siluetă firavă de adolescent. În el poporul spaniol îşi punea speranţele, înşelate de actualii suverani. Ceilalţi membri ai familiei regale, infanţi şi infante de diferite vârste şi ranguri, erau nişte caricaturi bune doar să figureze într-un muzeu de stârpituri omeneşti. Sângele subţiat, degenerescenţa aristocratică ajunsă la ultima limită, se citeau pe chipurile fiecăruia în parte. Toate iluziile lui Robert în legătură cu capetele încoronate se spulberară cu prilejul acestei solemnităţi. Când regele îi înmână decoraţia şi

pergamentul ce-i confirma înalta distincţie, Robert plecă genunchiul potrivit protocolului. Regele îi surâse cu bunăvoinţă, iar regina se schimonosi într-un burlesc zâmbet, ce voia să exprime interes şi cochetărie, dar nu făcea decât să-i sporească sluţenia. Prinţul Păcii felicită pe Robert.

— Sunt încredinţat că înalta cinstire pe care v-a făcut-o Maiestatea sa, va fi urmată de alte semne de bunăvoinţă.

Aluzia era străvezie. În schimbul continuării unei colaborări care până acum se dovedise rodnică pentru tezaurul Spaniei, Prinţul Păcii era dispus să decearnă membrilor casei Sunderland-Beauclair şi alte distincţii onorifice…

Împrumutul lansat de Challais pe piaţa olandeză avu mare succes. În două săptămâni amatorii subscriseră întreaga sumă de patruzeci de milioane guldeni, care fu vărsată statului spaniol.

În vara anului 1805, primele nave construite în şantierele din America ale casei Sunderland-Beauclair fură predate Spaniei. Transportul piaştrilor mexicani spre Europa începu în aceeaşi epocă. Englezii, care se menţineau pe poziţia de a nu menaja pe neutrii, capturară două nave sub pavilion american, confiscând încărcătura, sub cuvânt că era destinată statului spaniol, cu care Anglia se afla în război. Această împrejurare determină pe Challais să sisteze temporar transportul piaştrilor spre Europa. Navele pornite spre Spania făcură drumul întors. Dejucând vigilenţa britanicilor, reuşiră să acosteze la New York. În felul acesta, zece milioane de piaştri fură depozitate în tezaurul Băncii Manhattan.

Între timp, Ouvrard creă în Spania o Casă de Consolidare care avea să emită monedă-hârtie, garantată de împrumuturile furnizate de casa Sunderland-Beauclair şi de rezerva tezaurului francez de care Ouvrard se folosea la discreţie.

Barbé-Marbois îi dăduse mână liberă fiindcă era de acord cu raţionamentul lui Ouvrard, potrivit căruia Spania nu va fi în stare să-şi achite datoriile înainte de a-şi consolida propria ei situaţie cu capitaluri din afară spre a-şi îmbunătăţi posibilităţile agricole astfel ca în a doua fază să-şi poată executa angajamentele către Franţa şi către consorţiul de bancheri care îi procurase fonduri.

Pentru specialişti, aceste operaţiuni, constituiau o speculaţie de mari proporţii. Pentru profani erau prea complicate. Cine le-ar fi putut urmări?

Cert este că afacerile mergeau din plin şi deoparte şi de alta a Pirineilor.

Madridul cunoştea o prosperitate uimitoare. S-ar fi zis că reînviaseră timpurile de glorie ale Spaniei când galioanele aduceau necontenit aur şi nestemate. Şantierele navale îşi reluaseră activitatea. Soldele restante ale armatei erau achitate la zi. Speculatorii încheiau tranzacţii îndrăzneţe. Nobilii, intraţi în combinaţiile lui Ouvrard, îşi aureau din nou caleştile şi îşi acopereau amantele cu bijuterii. Erau atâţia bani pe piaţă, încât cererea ajunsese să depăşească oferta. Prăvăliile se goleau de mărfuri. Cârciumele nu mai pridideau cu clientela. Bisericile primeau iarăşi ofrande bogate. Până şi cerşetorii trăiau bine. Şi în Franţa speculatorii încurajaţi de belşugul revărsat de Ouvrard asupra Spaniei, se lansaseră în afaceri de mari proporţii. Mirajul aurului din Mexic orbise lumea.

Numai Challais era îngrijorat. Abundenţa de hârtie emisă de Casa de Consolidare a Spaniei atingea proporţii alarmante. Hârtia era garantată de tezaurul francez şi de faimoşii piaştri mexicani. Dar tezaurul francez nu era o fântână nesecată de aur, iar argintul mexican întârzia şi sosească. Englezii vânau literalmente corăbiile casei Sunderland. Când descopereau piaştrii proveniţi din coloniile spaniole confiscau şi încărcătura şi vasul.

Ouvrard nu reuşise să cumpere complicitatea lui Pitt aşa cum îşi luase angajamentul. Când Challais îi reproşase acest lucru, bancherul se mărginise să ridice din umeri şi să declare că potrivit acordului intervenit între el şi casa Sunderland, aceasta urma şi asigure în exclusivitate transporturile. Făgăduiala lui de a-şi asigura complicitatea lui Pitt nu-l angaja cu nimic. Făcuse o încercare nereuşită. Era încredinţat că piaştrii mexicani vor ajunge totuşi în Europa. Posibilităţile casei Sunderland erau imense. Convorbirea se terminase într-o atmosferă încărcată. Două nave americane, din flota comercială a casei Sunderland, reuşiră să se strecoare prin reţeaua blocadei engleze, acostând într-un port spaniol. Dar repetarea acestor isprăvi cerea timp. Challais nu-şi făcea iluzii. Convoaiele nu puteau urma un program precis. Hârtia-monedă scoasă de Ouvrard depăşea importul de piaştri. Din fericire pentru el, la orizont nu se semnala nici un simptom de neîncredere în emisiunile repetate ale Casei de Consolidare. Totuşi, Challais îşi spunea că trebuie să fie prevăzător.

La Madrid, Ouvrard primea recompense onorifice. Regele îl acoperise cu decoraţii. Pentru început îi acordase şi un modest titlu nobiliar. Robert Sunderland, fiu de marchiz, fu înălţat dintr-odată la

rangul de grande de Spania, în cadrul unui ceremonial complicat. A doua zi un şambelan îi prezentă factura. Titlul costa treizeci de mii de dubloni. Această sumă era o substituire a corvezii prestate odinioară de posesorii grandezzii, Coroanei pentru fiefurile lor. În trecutul îndepărtat, granzii furnizau regelui un număr de ostaşi cu tot echipamentul de război. Obligaţia aceasta căpătase cu timpul un caracter pur pecuniar. Robert Sunderland plăti fără entuziasm. Şi Challais primi la Paris diploma care îi conferea grandezza. Mai puţin darnic decât Robert, refuză şi titlul şi achitarea facturii.

Procedeul său nu fu pe placul Curţii spaniole. Robert, mai conciliant, ştiu să potolească spiritele, oferind reginei un dar de un milion de franci cu prilejul decorării lui cu „Lâna de aur”.

După ce primi şi această decoraţie, respiră uşurat. Regele îi conferise cele mai înalte distincţii spaniole, epuizând astfel mijloacele de a-l mai stoarce de subvenţii. De acum înainte putea să-şi vadă în linişte de afaceri.

Dar abia scăpase de amabilităţile Maiestăţii sale, că un alt membru al familiei regale încercă să-i câştige prietenia. De vreo două luni Robert observase că emisarii prinţului Asturiilor îi dădeau târcoale. Tânărul duce de Infantado, care avea reputaţia unui savant fiindcă studiase chimia la Paris, şi cochetul duce de San-Carlos, care îşi făcuse renumele unui irezistibil Don Juan, îi făceau avansuri, invitându-l la baluri, la vânători şi alte petreceri mai puţin ortodoxe.

„Desigur că şi moştenitorul tronului are nevoie de împrumuturi”, îşi zicea Robert, care avusese timpul să-şi facă o tristă idee despre familia regală a Spaniei.

În comparaţie cu moşnegii dărâmaţi de reumatisme din anturajul regelui, tinerii Infantado şi San-Carlos îi părură mult mai agreabili. Le acceptă avansurile. Această prietenie crescândă nu fu pe placul Prinţului Păcii, care însărcină pe Ouvrard să atragă atenţia lui Robert că greşea, intrând în raporturi prea strânse cu duşmanii declaraţi ai principalului susţinător al tronului.

Robert nu primi cu bunăvoinţă intervenţia bancherului.

— M-am săturat de tutela acestui Ouvrard, spuse el lui Lafont. De la o vreme îşi dă aere de lider. Prea ne socoteşte la remorca lui. Casa Sunderland-Beauclair trebuie să-şi reia libertatea de acţiune.

— Din nenorocire, *Monsieur*, suntem legaţi de Ouvrard prin contracte…

— Ştiu, Lafont. Însă nici unul din aceste contracte nu ne obligă să

lucrăm aici, la Madrid, numai prin intermediul lui. Voi propune lui Challais să înfiinţeze în Spania o sucursală a Băncii Sunderland.

Lafont zâmbi enigmatic.

— Cu ce scop? Spre a negocia, ori a primi în depozite hârtiile fără acoperire emise de Casa de Consolidare?

În palatul său de la Veneţia, Richard Sunderland ducea o viaţă tihnită, de rentier cu mari venituri. Zvonul războiului care pustia Europa abia dacă îi ajungea la ureche. În auritul refugiu al palatului Andreea nu pătrundea decât ciripitul păsărelelor ce se zbenguiau în dreptul ferestrelor cu vitralii multicolore, şi cântecele melancolice ale gondolierilor, ritmate de clipocitul vâslelor în apele verzui ale lui Canale Grande.

Galeria de tablouri a lui Richard ajunsese să rivalizeze cu marile colecţii europene. Ochiul i se formase şi i se rafinase gustul. Pătrunsese atât de temeinic tehnica şi maniera marilor maeştri ai paletei, încât identifica uşor orice pânză, fără a se mai ghida după semnături. Se pricepea să depisteze cele mai abile falsuri. Profitase atât de bine de lecţiile lui Wragby, încât îşi depăşise maestrul. În Italia căpătase reputaţia unui fanatic şi competent amator de tablouri.

Într-o zi, Wragby îi spuse cu tristeţe:

— Am devenit inutil. Nu mai am ce te învăţa.

Richard îl bătu afectuos pe umăr.

— Şi acum eşti un foarte preţios consilier. Nu mă voi lipsi de serviciile tale.

— Oh, nu la aceasta mă gândeam…

Richard zâmbi cu melancolie.

— Ştiu la ce te gândeai. Dacă n-aş fi eu, nu ai mai avea cu cine vorbi de Andreea. Am iubit-o amândoi, Wragby.

— Richard! rosti Wragby cu imputare în glas.

— Ei da. De ce fugi de adevăr? Vrei să-ţi fac o mărturisire Wragby?… Acesta a fost unul dintre motivele care m-au determinat să nu mă mai despart de tine. Dragostea comună pentru Andreea ne-a întărit vechea prietenie.

Grăsunul Wragby se simţea foarte stingherit.

— Te rog să mă crezi, Richard, niciodată nu mi-a trecut prin minte să-mi dezvălui sentimentele. În primul rând fiindcă mă ştiam atât de gras şi de urât, încât m-aş fi făcut ridicol.

— Nu încerca să te micşorezi în propriii tăi ochi, Wragby. Nu a-i

făcut-o, fiindcă îmi erai prieten. Urâţenia nu îndepărtează întotdeauna pe femei, uneori le fascinează. Gândeşte-te la „Bachanalla” lui Tizian, ori la „Mersul Silenului” de Rubens. Nimfele iubesc satirii, care sunt cele mai urâte fiinţe din lume… Mai e un motiv pentru care nu concep să mă despart de tine, Wragby. Graţie lecţiilor tale, pictura nu mai are taine pentru mine. Vreau acum să pătrund şi în alte domenii. Tu, Pico de la Mirandola, *redivivus*, vei şti să-mi găseşti un tărâm nou, care să mă pasioneze? Bineînţeles nu renunţ la tablouri. Când boala aceasta îţi intră în sânge, nu mai scapi de ea până la moarte. Ce-mi mai recomanzi?

Propunerea învioră pe Wragby. Redevenea folositor. Nu va mai face pe degeaba umbră pământului.

— Colecţiile de arme te ispitesc?

— N-aş putea spune. N-am fost niciodată un admirator al zeului Marte. Fabric atâtea arme, încât mi-e silă să le mai am şi acasă, în panoplii.

— Atunci arhitectura? E atât de frumoasă…

— Mania construcţiilor duce la ruină. E prea costisitoare. Durarea unui palat cere şi prea mult timp. Şi cu răbdarea nu sunt tocmai prieten…

— Atunci cărţile…

— Care? de joc? Le cunosc toate secretele. Afară de aceasta, îmi amintesc anumite neplăceri de familie.

— Mă refeream la cărţile rare. La incunabile…

— Brr!.. Nu-mi vorbi despre aceste cadavre de cărţi. Îmi place să am bibliotecă, nu cimitir de tomuri roase de viermi.

Wragby ridică dezolat din umeri.

— Atunci ce să-ţi mai propun? După câte ştiu, colecţiile de femei nu te mai interesează.

— Firesc. Când ai cunoscut femeia ideală, nu-ţi mai fac impresie contrafacerile.

— Eşti prea sever, Richard. În sfârşit. Chestiune de gust. Totuşi, cu fizicul tău…

— Fizicul meu? Vrei să mă flatezi. Am sărit de cincizeci şi unu de ani.

— Suntem *en carte*. Îţi urez mulţi ani. La vârsta ta eşti încă un bărbat frumos.

— *Încă*, suspină Richard. Cât va mai dura acest *încă?*

— Ca să nu-l regreţi, profită de el, cât mai e timp. Wragby scoase din buzunarul vestei o tabacheră de aur cu tutun de prizat. Richard,

aş vrea să-ţi pun o întrebare. Inactivitatea aceasta nu te apasă?

— Inactivitate? Nu te înţeleg.

— Eşti un om dinamic, Richard. Un om deprins să răstoarne stâncile, munţii… O viaţă întreagă te-ai zbătut, ai consumat tone de energie ca să creezi un imperiu financiar… şi deodată… ai renunţat la tot…

— Tocmai tu îmi ceri explicaţii?

— Îţi cunosc pretextele… Adreea, Carlos-Quintus, Escurialul… Dar acestea nu mă mulţumesc. Resemnarea este apanajul bătrâneţii neputincioase. Tu eşti încă la o vârstă la care poţi crea…

— Durerea nu are vârstă, dragul meu. Pierderea Andreei…

— Richard, durerea este un tribut pe care trebuie să-l aduci morţilor. O durere fără sfârşit e absurdă. Singurătatea hrăneşte suferinţa sufletească. Oamenii cu preocupări multiple nu au timp să plângă. Tu eşti prea singur. Ai prea puţine ocupaţii. Rugineşti fără să-ţi dai seama.

Richard nu răspunse. Încruntat, cu mâinile la spate, se plimba urmat de Wragby prin galeria de tablouri. Wragby îşi dădea seama că era inutil să mai insiste… Câteva zile după această convorbire, Jules Lafont sosi la Palazzo Andreea. Richard era intrigat. Ce rost avea această vizită? Abia cu o săptămână înainte Robert îi scrisese pe larg despre viaţa sa la Madrid, despre onorurile, decoraţiile şi titlurile pe care le primise. Ce intervenise în acest scurt răstimp, de socotise necesar să trimeată un curier extraordinar? Richard primi pe Lafont în cabinetul său de lucru. De faţă se afla şi Guy Wragby.

Lafont era ca de obicei corect, rezervat, inteligent, de o discreţie desăvârşită. Tipul secretarului ideal. Aceste calităţi determinaseră pe Richard să-l treacă în serviciul personal al lui Robert.

Jules Lafont salută cu gravitate.

— Ce vânt te aduce, Lafont? întrebă Richard cu simpatie.

Secretarul aruncă o privire întrebătoare asupra lui Wragby, apoi se adresă patronului.

— Pot să vorbesc, *Monsieur?*

— Fără rezerve, Lafont. Mr. Wragby e prietenul meu.

Tânărul tuşi spre a-şi drege glasul:

— *Monsieur*, vă rog să nu luaţi în nume de rău îndrăzneala de a mă fi prezentat în faţa dumneavoastră, fără să fi cerut autorizaţia şefului meu direct, *Monsieur* Robert Sunderland. Am socotit însă de datoria mea să fac acest pas.

Fruntea lui Richard se încreţi uşor. Nu-i plăcuse introducerea.

— Ai cumva să te plângi de fiul meu? întrebă el întunecându-se.

— Nu, *Monsieur*. Dimpotrivă. Nu am decât cuvinte de laudă pentru *Monsieur* Robert.

Richard respiră adânc. Ultima frază îi luase o piatră de pe inimă.

— Atunci despre ce e vorba?

— Despre *Monsieur* Ouvrard. În ultimele săptămâni am reuşit să obţin asupra sa o serie de informaţii deosebit de importante. *Monsieur* Ouvrard a săvârşit fapte de o extremă gravitate.

— Mă surprinzi, Lafont. De ce nu te-ai adresat direct fiului meu?

— M-am temut de un gest impulsiv care ar fi dat de veste lui Ouvrard că l-am descoperit. Să vă expun faptele. După cum ştiţi, *Monsieur* Ouvrard a organizat la Madrid o Casă de Consolidare, care emite hârtii monedă şi poliţe, garantate de depozitele de piaştri din Vera-Cruz, Havana şi Caracas. Poliţele nu vor putea fi încasate desigur, decât după sosirea piaştrilor în Europa. Operaţia în sine e destul de dubioasă.

— Într-adevăr, nu e absolut corectă, zise Richard. Totuşi, piaştrii vor ajunge la destinaţie.

— Aci intervin faptele excepţional de grave de care v-am vorbit. *Monsieur* Ouvrard a emis poliţe a căror valoare e mult superioară totalului piaştrilor aflaţi în vistieriile coloniilor spaniole. Cu alte cuvinte, poliţele nu mai au demult acoperire.

— Ce spui! exclamă Richard.

— În ziua când piaştrii vor sosi la Madrid, creditorii statului spaniol nu-şi vor mai putea valorifica creanţele decât dacă se vor mulţumi să primească în loc de aur hârtiile fără valoare emise de Casa de Consolidare. Mă întreb, cum va restitui Spania împrumuturile pe care i le-am acordat? Cu ce va achita grâul furnizat de United Wheat şi cum va plăti navele construite în şantierele noastre navale? După ultimile calcule, casa Sunderland-Beauclair va rămâne descoperită cu aproximativ cinci sute de milioane franci.

Richard simţi că tâmplele încep să-i zvâcnească.

— Lafont, eşti sigur de tot ceea ce afirmi?

— Nu numai că sunt sigur. Posed şi alte informaţii asupra activităţii lui Ouvrard. La 6 mai 1805, a semnat un contract cu firma Hope şi Labouchère din Amsterdam, prin care îi cedează concesiunea argintului mexican. Concesiune pe care anul trecut ne-a cedat-o nouă.

— Ce spui dumneata e monstruos.

— N-am terminat încă, *Monsieur*. Ouvrard a încheiat contracte prin care angaja aceiaşi piaştri băncilor Baring şi Bancroft din Londra…

— Bancroft? rosti Richard încleştând pumnii. Băncii Bancroft din Londra! repetă el.

Într-o scăpărare, îşi aminti de Charles Bancroft, omul care-l ruinase odinioară şi îl silise să fugă din Anglia, ca un răufăcător.

Destăinuirile lui Lafont îi deschiseseră o veche rană sufletească. Sângele îi clocotea în vine. Simţea în creştet o apăsare grea, supărătoare. „Numai de n-aş face o congestie cerebrală. Asta mi-ar mai trebui. Trebuie să-mi păstrez calmul, limpezimea minţii.” Cu bărbia înfiptă în piept, gândea…

— Lafont, zise el într-un târziu, e bine că nu ai vorbit lui Robert. Nu ştiu dacă ar fi avut tăria să tacă. Challais ştie ceva?

— Bănuieşte. Acum o lună, când l-am văzut pentru ultima oară era neliniştit. Îmi spunea că operaţiunile lui Ouvrard îi par suspecte. Se gândea să ia măsuri, dar se temea să nu declanşeze panica.

— A judecat înţelept, zise Richard. Trebuie să câştigăm timp. Numai aşa vom putea organiza o acţiune de apărare a propriilor noastre interese… La Madrid a transpirat ceva asupra situaţiei Casei de Consolidare?

— Prinţul Păcii, care este adevăratul stăpân al statului, mănâncă din palma lui Ouvrard. Ministrul de finanţe al Spaniei e un ramolit tot atât de limitat ca şi Barbé-Marbois, colegul său din Franţa. Ouvrard a reuşit să-i orbească pe toţi.

Richard suspină.

— A reuşit, Lafont. În parte m-a orbit şi pe mine. Cred că eşti primul care i-ai descoperit jocul.

— N-a fost prea greu, *Monsieur*. Mi-a dat de bănuit imensa cantitate de hârtie pe care a aruncat-o pe piaţă. Cred că nici Law nu a inundat Franţa cu un număr mai astronomic de bancnote.

Richard îl privi cu admiraţie.

— Lafont, te felicit! Ar trebui să ţi se dea o întrebuinţare mai potrivită.

— Oh, *Monsieur*…

— De aceasta voi avea eu grijă. Meriţi şi o recompensă.

Richard completă cu scrisul său nervos un bon şi îl înmână lui Lafont.

— Bon pentru două sute de mii de franci, plătibil la ghişeele băncii noastre din Paris.

Secretarul mulţumi cu efuziune.

— Din momentul acesta, continuă Richard, rămâi la dispoziţia mea. Va fi poate necesar să lărgim câmpul investigaţiilor. Acum eşti liber. Mâine dimineaţă la ora opt te aştept în cabinetul meu. Avem de lucru.

După ce Lafont se retrase, Richard se întoarse spre Wragby. Până atunci prietenul său stătuse nemişcat şi impenetrabil ca un sfinx.

— Ei, ce părere ai?

Abia atunci Wragby păru să prindă viaţă. Tuşi, se răsuci pe scaun, apoi spuse:

— Vrei să fiu sincer?

— Din partea ta nu aştept decât sinceritate.

— Socotesc, Richard, că a sosit momentul să te trezeşti din letargie. Acum câteva zile îmi cereai să-ţi recomand o nouă sferă de activitate. Iată! Repară ce a stricat Ouvrard. După câte am înţeles trebuie să te grăbeşti.

— Evident! N-am să stau cu mâinile în sân, zise Richard cu hotărâre. Voi scrie de îndată lui Challais. Îi voi recomanda o serie de măsuri...

— Greşeşti, Richard. Să iei personal frâiele în mână. Până nu va fi prea târziu. Nu sunt om de finanţe. Dar am destul bun simţ spre a-mi da seama că nu-ţi mai poţi permite să rămâi în turnul tău de fildeş. Zăvorăşte-ţi Escurialul, şi pleacă la luptă. Altfel pierzi totul. Doliul a durat destul. Leapădă-l. Viaţa îşi cere tributul.

Wragby se ridică de pe scaun şi trecu la fereastră. Cu gesturi bruşte o deschise larg. Aerul răcoros şi proaspăt al serii pătrunse în cameră, umflând peretele de voal.

— Ţie, Richard, îţi trebuie aer curat, altă atmosferă, alt mediu. Palatul acesta te amorţeşte, te adoarme. Ai zice că asupra lui pluteşte un blestem... Wragby se întoarse cu faţa spre Richard. Corpul lui masiv se profila pe cerul împodobit cu scăpărările primelor stele. În copilărie, am citit o carte cu poveşti. Una din ele mi-a rămas întipărită în minte. Era vorba de un castel blestemat. Toţi cei care-i păşeau pragul cădeau răpuşi de un somn greu, adânc, fără vise... Şi tu te afli într-un astfel de castel. Smulge-te din ghearele blestemului. Găseşte tăria să rupi lanţurile care te ţin legat de el... Dacă aş fi în locul tău, aş da foc palatului...

— Wragby!

— Eşti intoxicat, Richard. Te-au intoxicat amintirile. Numai

oamenii lipsiţi de resurse sufleteşti cad pradă disperării.

— Wragby, ascultă-mă! zise Richard stăpânit de o emoţie puternică. Ai citit pe Voltaire? „Mérope?” Am găsit acolo versuri care oglindesc concepţia mea despre viaţă, acum, după moartea Andreei.

„Quand on a tout perdu, quand on n’a plus d’espoir,
La vie est un opprobre et la mort un devoir...”

Wragby începu să râdă.

— Un financiar citează versuri! Mă faci să râd, Richard! Lasă versurile poeţilor! Pune mâna pe pană şi pe registre...

Richard se întunecă brusc.

— Nu-ţi permit, Wragby! strigă el. N-ai dreptul să pângăreşti tot ce mi-a mai rămas sfânt...

Chipul lui Wragby se împietri ca o mască.

— E inutil să mai pledez pentru o cauză pierdută. Te las. Nu vreau să fiu martorul prăbuşirei tale, a nimicirii case tale. Am făcut tot ce mi-a stat în putinţă ca să te smulg din marasmul în care te zbaţi. Dacă nu eşti în stare să lupţi, mori!

Cu paşi grei se îndreptă spre uşă.

Richard îi tăie drumul. Afectuos, îl apucă de braţ:

— Iartă-mă, Wragby. Mânia mi-a rătăcit minţile. Nu pleca. Eşti singurul meu prieten. Mi-ai spus că merit să pier. Poate că ai dreptate. De multe ori m-am gândit că aceasta ar fi cea mai fericită soluţie. Aş regăsi-o pe Andreea...

— Să lăsăm patetismul, Richard. Dacă Andreea ar putea să-ţi vorbească, ţi-ar reproşa inerţia. Inerţie condamnabilă, căci îngăduie escrocilor să te deposedeze.

— Wragby, îţi repet, nu am de gând să mă dau legat în mâinile duşmanilor. Scriu şi lui Challais...

— Să pleci la Paris, asta să faci! zbieră Wragby. Ziua de mâine să nu te mai găsească la Veneţia. Dacă refuzi să-mi urmezi povaţa nu vor trece şase luni şi vei veni să-mi cerşeşti un blid cu mâncare şi un acoperiş sub care să-ţi odihneşti oasele. Atunci vei avea timp destul să o plângi pe Andreea şi mai ales pe tine..

Smulgându-se din mâna lui Richard, ieşi în trombă pe uşă.

Richard rămase nemişcat în mijlocul camerei. Cuvintele lui Wragby îi izbeau ca nişte ciocane tâmplele: „Inerţie... inerţie condamnabilă... zăvorăşte-ţi Escurialul... doliul a durat destul... leapădă-l... dacă nu eşti în stare să lupţi, mori... luptă sau mori...

luptă sau mori… luptă sau mori…”

Richard se îndreptă spre fereastra deschisă. Nu-i scăpase gestul simbolic al lui Wragby. „Ţie, Richard, îţi trebuie aer curat… altă atmosferă… alt mediu… palatul acesta te amorţeşte… te adoarme… pluteşte un blestem… luptă sau mori… luptă sau mori… luptă sau..”

— Destul! gemu Richard, ducându-şi pumnii încleştaţi la tâmple… Destul!… Destul!…

Cântecul şăgalnic al unui gondolier se auzi în depărtare:

„Ch'era un certo signor
Che provava ei dolor
De veder che i so amici
Se credeva felici…”

Richard închise furios ferestrele. Până şi gondolierul îşi bătea joc de el… Şi întunericul îl irita. În loc să-i evoce chipul Andreei, îi popula închipuirea cu imagini răscolitoare de nervi. Vedea aievea furnicarul sălilor de bursă… tablele negre pe care erau înscrise cotele în scădere ale acţiunilor Casei Sunderland… lăzile pline cu aur ale lui Ouvrard… tablourile din Palazzo Andreea scoase la licitaţie… ciocanul care izbea sec în masă, adjudecând cumpărătorilor comorile de artă acumulate cu atâta trudă… palatul Montenuovo din Londra scos la licitaţie… palatul Sunderland-Beauclair din Paris pus la mezat… domeniul Bermuda Hundred îmbucătăţit. Îşi vedea copiii hăituiţi de creditori… sugrumaţi de mizerie… livizi de nemâncare… Duşmanii lui râdeau cu gura până la urechi… l-am doborât pe Richard Sunderland-Beauclair… l-am lăsat în sapă de lemn… l-am îngenunchiat… să râdem… să râdem… şi Abercrombie şi Ezra Sherman şi Charles Bancroft şi Ouvrard şi Séguin şi Hope şi Baring… râdeau, râdeau cu poftă… cu imensă satisfacţie… Se vedea flămând, jerpelit, batjocorit, hulit… se vedea cutreierând străzi ostile… bătând la uşi care nu se deschideau… cerşind milă şi recoltând hohote de râs…

Richard agită turbat clopoţelul de pe birou. Sunetele argintii făceau să răsune palatul… Apăru un lacheu… încă unul… şi încă unul… cinci… şase… şapte… zece, se buluciră năuciţi la uşa cabinetului de lucru al stăpânului.

— Lumină! urlă Richard. Lumină!… Aprindeţi luminile în toată casa!… Lumină! Mai multă lumină!

Ca într-o poveste cu zâne şi baghete magice, palatul se lumină

pe dată. Galeriile şi saloanele, terasele şi esplanadele, balcoanele şi curţile interioare străluceau în lumină ca nişte bijuterii expuse în vitrine de cristal. Palazzo Andreea era iluminat a *giorno*... ca pentru bal... Pe Canale Grande, gondolele cu curioşi se opreau în dreptul palatului luminat ca în basme. Orchestre nu se auzeau. Nici oaspeţi nu soseau... Nu soseau fiindcă nimeni nu-i poftise... Un singur om rătăcea prin sutele de încăperi luminate ca ziua... Un singur om umbla printre comorile de artă... Un om care se oprea când şi când în faţa unui tablou sau a unei statui... Abia în zori, omul solitar îşi încheia peregrinarea prin labirintul palatului Andreea. Un Richard Sunderland de nerecunoscut. Un bărbat cu scăpărări de mânie în ochi, cu pumni încleştaţi, neclintit în hotărârea lui de a-şi răpune adversarii, de a-şi reafirma supremaţia, de a îngenunchea – la nevoie – destinul...

Înserarea nu îl prinse pe Richard la Veneţia. Numai Guy Wragby rămase la Palazzo Andreea. Un Guy Wragby fericit, căci îşi justificase existenţa. Datorită lui şi numai lui, prietenul său îşi alesese drumul. Drumul răfuielilor.

La 15 septembrie, Richard sosi la Paris. La sediul Băncii Sunderland-Beauclair din Place Vendóme îl primi un Challais nedormit, agitat, plin de temeri faţă de viitorul sumbru. Challais nu făcu decât să-i confirme constatările lui Jules Lafont. Situaţia era gravă. Până şi Bursa dădea semne de nelinişte. Prosperitatea care imprimase un impetuos avânt afacerilor părea să fie de scurtă durată. Scurtă ca şi viaţa baloanelor de săpun. Richard nu făcu imputări. Timpul îi era drămuit. Trebuia lucrat repede.

În aceiaşi zi făcu o vizită la locuinţa ministrului afacerilor străine. Talleyrand lipsea din Paris. Urmase pe împărat în campanie. Nu-l găsi decât pe Casimire de Montrond, care pe timpul absenţei din Capitală a lui Talleyrand, îi gira afacerile.

— Nu e de mirare că *Monsieur* de Talleyrand lipseşte, zise Montrond. Împăratul, care e şi generalisim şi propriul său prim-ministru, s-a deprins să aibă pe mai toţi secretarii de stat la îndemână. A început să-şi confunde miniştrii cu adjutanţii. Acum iubitul nostru Napoleon I se războieşte cu Ţarul Ruşilor şi cu împăratul Austriecilor. Pământul e prea mic pentru a mai cuprinde şi alţi suverani. Citiţi, dacă vreţi, scrisoarea pe care mi-a scris-o *Monsieur* de Talleyrand de la Brünn.

Richard parcurse rândurile dese:

„Mă aflu într-o localitate înspăimântătoare, scria Talleyrand, în care abia îţi mai tragi sufletul. În spitale zac peste patru mii de răniţi. Zilnic, oamenii mor ca muştele. Domneşte un miros înspăimântător. Te rog, trimite-mi neîntârziat câteva sticle cu vin de Malaga. Să fie foarte tare...”

Richard restitui misiva. Nu găsise nimic care să-l intereseze.

— Ah, să nu uit, zise Montrond. *Monsieur* de Talleyrand mi-a trimis şi o scrisoare destinată dumneavoastră. Mă pregăteam să v-o expediez.

O lăsase dinadins la urmă. Voise să facă mai multă impresie. Richard îl privi bănuitor. Cu gesturi de un calm studiat, luă scrisoarea şi o desfăcu. Trecu repede peste partea în care Talleyrand i se plângea de mizeriile călătoriei. Dar zăbovi asupra pasajelor în care ministrul afacerilor străine descria explozia de mânie a împăratului, la auzul veştilor referitoare la dificultăţile întâmpinate de Banca Franţei.

„Împăratul, scria Talleyrand, a fost informat că Banca a scontat lui Ouvrard un număr considerabil de poliţe spaniole fără valoare, epuizându-şi astfel fondurile. Nu numai atât, dar Ouvrard a determinat Banca Franţei să accepte la valoarea lor nominală şi un mare număr de efecte ale unor întreprinderi comerciale franceze controlate de el, cu o solvabilitate mai mult decât dubioasă. Spre a face faţă acestor cereri de credite, Banca şi-a spus presele în funcţiune, emiţând bancnote, care în mod practic nu mai au acoperire. Pachetele de valori fictive primite până în prezent de bancă, nu-i pot în nici un caz garanta emisiunile. Astfel, Banca Franţei, acest simbol al creditului naţiunii, cum o califică împăratul, a ajuns să arunce pe piaţă monedă falsă, devenind complice la cea mai vastă escrocherie a secolului.

Maiestatea sa este informată că Roger, casierul principal ai tezaurului şi Desprez, guvernatorul Băncii Franţei, n-ar fi străini de aceste operaţiuni. În orice caz, faţă de felul cum merg lucrurile, e firesc ca publicul să nu mai aibă încredere în Banca noastră de emisiune, şi să se înghesuie la ghişee, spre a preschimba bancnotele cu monedă metalică.

Împăratul a trimis câteva scrisori tari lui Barbé-Marbois,

ordonându-i să intre urgent în legalitate. În cursul ultimei şedinţe de cabinet, a declarat că va dispune anchetarea lui Roger şi a lui Desprez.

Faţă de această situaţie, vă rog a lua măsurile pe care le credeţi de cuviinţă, pentru a conserva intacte capitalurile noastre.

Dacă socotiţi necesar, dispuneţi preschimbarea francilor mei în lire sterline sau în orice altă monedă străină. Dacă se accentuează ameninţarea devalorizării francului, faceţi tot posibilul şi preschimbaţi-mi fondurile în aur.

Vă rămân profund îndatorat…”

Scrisoarea confirma concluziile lui Jules Lafont în privinţa speculaţiilor dubioase ale lui Ouvrard.

În aceiaş seară, în biroul Băncii Sunderland-Beauclair avu loc o şedinţă secretă, la care participară numai trei persoane: Richard Sunderland, Amaury de Challais şi Jules Lafont. Richard citi celor doi colaboratori câteva pasagii semnificative din scrisoarea primită de la Talleyrand. Lectura spori îngrijorarea lui Challais. Înainte de a-şi spune cuvântul, Richard ceru părerea interlocutorilor.

Pentru Lafont, această consfătuire echivala cu o consacrare a importanţei noului său rol.

Challais era partizanul măsurilor drastice. Ouvrard să fie silit a rezilia contractele cu băncile Baring, Bancroft şi Hope. În cazul unui refuz, să fie chemat în faţa justiţiei.

Lafont înclinase pentru o atitudine aparent conciliantă. Presiunile să se exercite indirect. În primul rând asupra asociaţilor lui Ouvrard. Apoi asupra guvernului spaniol.

Richard îi ascultă cu atenţie. După încheierea expunerii lui Lafont, rămase câteva momente gânditor. Începu apoi a vorbi calm, ca şi când s-ar fi referit la o chestiune de importanţă secundară. Şi Challais şi Lafont îi admirau luciditatea şi sângele rece.

— Ouvrard trebuie doborât pe orice cale. Prăbuşirea lui va atrage automat desfiinţarea societăţii Ouvrard et Compagnie din Spania şi rezilierea tuturor contractelor încheiate cu băncile Baring, Hope şi Bancroft. După înlăturarea sa, guvernul spaniol va fi silit să ne concesioneze exploatarea metalelor preţioase din cele două Americi. Spaniolii, care nu dispun în prezent decât de hârtiile fără valoare emise de Casa de Consolidare, vor fi nevoiţi să-mi cedeze piaştrii pentru a-şi onora obligaţiunile contractate faţă de mine. Până atunci, Challais, să luăm o serie de măsuri. În primul rând,

încetinirea progresivă a ritmului furniturilor de război şi sistarea temporară a construcţiilor de nave destinate Spaniei. În al doilea rând, întreţinerea unei campanii de defăimare împotriva lui Ouvrard. Actuala neîncredere a publicului în hârtia emisă de Banca Franţei trebuie sporită.

— Riscăm să dezlănţuim panica, *Monsieur*, interveni Challais. Nu uitaţi că am creditat statul francez cu peste două sute de milioane de franci. Dacă se prăbuşeşte Banca Franţei, cum ne valorificăm creanţele?

Richard zâmbi condescendent.

— Trebuie să vezi mai departe, Challais. Dacă Napoleon învinge coaliţia, Banca Franţei se va redresa automat. Nimic nu fortifică mai mult încrederea publicului în posibilităţile financiare ale statului decât o bătălie câştigată. Dacă Napoleon pierde războiul, se prăbuşeşte şi statul. Ţine minte, Challais, marea finanţă nu e îndeajuns de puternică spre a distruge un stat prin propriile ei mijloace. Mai târziu, vom vedea... Pentru moment, obiectivul numărul unu al casei noastre este nimicirea lui Ouvrard şi preluarea concesiunilor acordate lui de către Spania... Challais, mai este o chestiune! Trebuie împiedicate sau în cel mai rău caz întârziate, transporturile de piaştri spre Europa. În privinţa aceasta, Lafont şi Beaulieu vor avea ceva de spus. Beaulieu va dirija navele noastre cu piaştri spre New York. Iar dumneata, Lafont, vei sabota transporturile de piaştri efectuate cu navele afretate de băncile engleze şi olandeze, cu care Ouvrard a încheiat contracte de concesiune. Vei primi credite suficiente pentru a-ţi organiza un serviciu corespunzător. Crezi că îţi poţi asuma această misiune delicată?

— Desigur, *Monsieur*, răspunse Lafont simplu.

— Perfect. Amănuntele le vom discuta mai târziu, îţi mai încredinţez o sarcină. Îndeplinirea ei cere o oarecare abilitate. Doresc să cunosc precis disponibilităţile Băncii Franţei. Am nevoie de cifre, spre a le folosi împotriva lui Barbé-Marbois, protectorul lui Ouvrard. Vreau să-i dărâm pe amândoi. Te faci forte să mi le furnizezi până mâine seară?

— Le veţi avea mâine la ora prânzului, făgădui Lafont...

În noaptea aceea, Richard nu închise ochii. Ştia că se angajase într-o bătălie grea. Adversarii lui erau de data aceasta Ouvrard, împreună cu întreaga lui ceată de bancheri, la care se adăuga ministrul de finanţe al Franţei, primul ministru al Spaniei, precum şi

cele mai puternice case de bancă din Anglia şi Olanda. Bătălie cumplită, din care casa Sunderland-Beauclair trebuia să iasă învingătoare. Sacrificiile vor fi mari. Nu numai bancherii, dar şi guvernele vor cunoaşte zile negre. Se vor dezlănţui panici financiare, falimentele se vor ţine lanţ, marii şi micii deponenţi vor fi ruinaţi; inflaţia îşi va arăta colţii şi în ultimă instanţă, masa largă a oamenilor simpli va plăti oalele sparte. Mizeria, foametea, şomajul, vor bântui multe ţări. Dar ce importanţă aveau toate acestea? Casa Sunderland-Beauclair trebuia să supravieţuiască, să-şi pulverizeze adversarii, să-şi impună supremaţia.

În palatul său din Paris, Richard aştepta zorile. Zorile unei zile care avea să însemneze o dată importantă în istoria familiei Sunderland şi o piatră de hotar în viaţa economică a Franţei şi a Spaniei. Repercusiunile acestei lovituri se vor simţi şi în Olanda, şi în Anglia, şi în Statele Unite, şi în coloniile spaniole din cele două Americi.

Când soarele îşi vesti apariţia, înroşind cerul, Richard se simţea mai reconfortat decât după un somn lung. Spiritul său combativ, stimulat de perspectiva apropiatelor ostilităţi îi insufla energie vulcanică. Era nerăbdător să înceapă lupta. Să lovească în stânga şi în dreapta. Războiul fără victime nu mai e război. Richard ştia că va avea pierderi. Dar adversarii lui vor suferi pierderi şi mai grele. Guy Wragby avusese dreptate. Destul cu văicărelile şi cu sihăstria.

Richard se simţea tânăr, ca la douăzeci de ani. Sângele îi pulsa cu vioiciune. I se făcuse foame. O foame de lup, cum nu mai simţise de multă vreme. Pofticios, atacă un pui fript, *en cas*, pe care valetul i-l lăsa în fiecare seară pe noptieră. Îl stropi cu două pahare de vin de Madera, apoi începu să se îmbrace fără ajutorul servitorilor. Era nerăbdător să se aştearnă pe lucru. Încerca o stare de exaltare şi bună dispoziţie, ca pe vremuri, în preajma unui bal sau a unui *rendez-vous*.

Aştepta cu nerăbdare ora prânzului şi raportul lui Lafont. La ora unsprezece, acesta îşi făcu apariţia. Odihnit, calm, personifica eficienţa.

— *Monsieur*, v-am adus datele cerute. Sunt surprinzătoare.

— Spune, rosti Richard nerăbdător.

— În momentul de faţă, Banca Franţei nu are în casă decât un milion cinci sute de mii de franci, cu care să răspundă la nouăzeci şi două de milioane exigibile la vedere. Desprez, viceguvernatorul băncii, a acumulat saci cu valori fictive spaniole, pe care le-a

schimbat cu obligaţiuni ale încasatorilor generali de impozite. Această substituire de titluri s-a făcut, bineînţeles, cu complicitatea primului comis al tezaurului. În registre figurează numai înscrierea cronologică a sumelor nominale, care în acest fel nu prezintă nici un deficit. Intrările corespund cu ieşirile. Incapabilul Barbé-Marbois se mulţumeşte cu această contabilitate sumară.

Richard zâmbi cu satisfacţie:

— Numai un milion şi jumătate în casa Băncii Franţei… E de necrezut… Împrejurarea aceasta ne serveşte peste aşteptări.

Cu mâinile la spate, umbla dintr-un capăt în celălalt al încăperii.

— Lafont, zise el oprindu-se în faţa acestuia, începând de azi preiei conducerea serviciului de informaţii. Vei lucra direct cu mine. Vei avea un salariu egal cu al directorilor de bancă, la care se vor adăuga îndemnizaţii de călătorie şi cheltuieli extraordinare. Îţi cer în schimb să reorganizezi serviciul de informaţii. Îţi dau mână liberă. Şi acum, să mergem la ministrul de finanţe. Am să-l fac pe *Monsieur* Barbé-Marbois să treacă prin câteva momente grele…

Ministrul de finanţe îl primi de îndată. De când Ouvrard îi pusese cu atâta dărnicie la dispoziţie milioanele sale, îşi schimbase atitudinea faţă de reprezentanţii marei finanţe. Poate că şi Robert Sunderland era dispus să-i ofere câteva zeci de milioane. În situaţia actuală, i-ar prinde foarte bine.

Dar nădejdiile i se spulberară când vizitatorul, în loc să-i ofere bani, îi ceru achitarea unor creanţe în valoare de optzeci de milioane. Cu desăvârşită politeţe Richard îi prezentă pe rând documente justificative…

— După cum vedeţi, sprijinul financiar acordat guvernului francez cu prilejul expediţiei din Saint-Domingue, furniturile de război, armamentul livrat armatei de uscat şi flotei, totalizează o sută cincizeci şi cinci de milioane, trei sute patruzeci de mii de franci. Întrucât apreciez greutăţile prin care treceţi, mă rezum de această dată să cer numai optzeci de milioane. Pentru rest, sunt gata să vă dau un răgaz, pe care-l vom stabili de comun acord.

Ministrul era consternat. Arunca priviri de animal hăituit.

— Este incontestabil că aveţi dreptul la această sumă, *Monsieur* Sunderland. Documentele dumneavoastră sunt concludente. Din nefericire, în momentul de faţă sunt în imposibilitate de a-mi onora obligaţiile. Ştiţi şi dumneavoastră tot atât de bine ca şi mine că războiul de apărare dus de Franţa la fruntariile ei de răsărit necesită cheltuieli exorbitante.

— Excelenţă, vă daţi seama că uzinele mele de armament nu pot lucra la infinit, fără a fi se achita produsele livrate. Nu cred că împăratul va fi mulţumit să audă că sunt în imposibilitate de a-i mai trimite armamentul comandat. Imposibilitate datorată exclusiv dumneavoastră.

— *Monsieur* Sunderland, nu sunt eu vinovat dacă…

— Mă iertaţi, excelentă. Sunt nevoit să insist. Pretind să mi se achite cel puţin o parte din sumele datorate. Să zicem, cincizeci de milioane.

— Cu neputinţă, exclamă ministrul. În plină criză, îmi cereţi o sumă atât de importantă…

— De criză nu sunt eu vinovat, excelenţă. Căutaţi cauzele răului în altă parte. Examinaţi mai atent operaţiunile speculative la care se dedau conducătorii tezaurului şi ai Băncii Franţei.

— Nu vă înţeleg, *Monsieur* Sunderland. Am impresia că insinuaţi…

— Nu insinuez. Afirm, excelenţă. *Monsieur* Desprez şi *Monsieur* Roger au transformat instituţiile de credit ale statului în sucursale ale unor companii dubioase, controlate de *Monsieur* Ouvrard.

Ministrul se învineţi de emoţie şi de mânie.

— Faceţi afirmaţii grave…

— Le menţin, excelenţă.

Barbé-Marbois pufăia ca o balenă. Îşi dădea seama că se angajase pe un teren periculos, împăratul nu-i reproşa acelaşi lucru? Cel mai nimerit lucru ar fi să închidă gura acestui bancher indiscret, achitându-i parte din datorii.

— *Monsieur*, zise el străduindu-se să-şi păstreze calmul, vă ofer zece milioane de franci în valori scontate de noi.

— Vă referiţi la poliţe spaniole? Şi la valorile companiei des Négociants Réunis?

— Desigur. Sunt garantate de piaştrii spanioli.

Richard îşi examină unghiile îngrijite. Rosti calm:

— Excelenţă, în privinţa piaştrilor, îmi permit să vă informez că sunt mai bine documentat decât dumneavoastră. Este îndoelnic să-i mai primiţi vreodată. Poliţele şi valorile depuse la Banca Franţei n-au acoperire. Emisiune dumneavoastră de hârtie monedă nu vor face decât să accentueze prăbuşirea francului. În concluzie, excelenţă, rog să fiu plătit în aur.

— Nu aveţi încredere în moneda Franţei? rosti Barbé-Marbois.

— Este regretabil că institutul de emisiune al Franţei a încăput

pe mâna unui grup de… aventurieri.

— *Monsieur* Sunderland, zise ministrul ridicându-se galben de la birou, libertatea dumneavoastră de limbaj depăşeşte limitele permise. Vă rog să nu uitaţi că vă aflaţi în biroul unui ministru al Maiestăţii Sale Imperiale. Iar *aventurierii* de care vorbiţi sunt înalţi funcţionari ai statului.

— Cu atât mai rău, excelenţă.

— *Monsieur* Desprez a fost numit de către împărat în consiliul de administraţie al Băncii Franţei.

Richard cunoştea părerea lui Napoleon Bonaparte despre Desprez, căci avea în buzunar scrisoarea lui Talleyrand. Totuşi socoti că nu sosise momentul să forţeze nota. Barbé-Marbois era membru al Cabinetului, iar Desprez nu fusese încă revocat. Joseph Bonaparte, fratele împăratului, care prezida *ad interim* Consiliul de Miniştri era influenţabil, slab, incapabil să-şi facă o opinie personală ori să ia măsuri de îndreptare. Abia după înapoierea lui Napoleon la Paris criza îşi va găsi dezlegarea.

Richard se ridică la rândul său de pe scaun, urmat de Lafont, care în tot timpul discuţiei nu scosese nici un cuvânt.

— Mă tem că, zilele acestea, veţi asista, excelenţă, la o criză financiară de o gravitate excepţională. Urmările nu vor menaja pe nimeni. În ceea ce mă priveşte am conştiinţa împăcată. V-am prevenit.

Richard salută, apoi se retrase. În trăsură, se aşeză lângă Lafont.

— L-am băgat în sperieţi pe imbecil. Socotesc că după avertismentele mele, nu va mai îndrăzni să-l susţină pe Ouvrard. Lipsit de sprijinul Ministerului de Finanţe şi al Băncii Franţei, Ouvrard îmi va cădea neputincios în palmă. Atunci îl voi zdrobi definitiv…

În ziua următoare, Richard declanşă a doua lovitură. Zvonuri abil răspândite de agenţii săi începură să circule insistent pe culoarele Bursei, în cafenele, în holurile băncilor, în saloane. Tezaurul se golise de bonurile încasatorilor generali de impozite, Banca Franţei îşi epuizase fondurile în beneficiul companiei des Négociants Réunis şi al societăţii Ouvrard et Co. din Spania, care dispunea la discreţie de creditul statului. Cele două mari organe financiare ale Franţei, tezaurul şi banca, nu mai aveau în rezervă sau în garanţie decât poliţe spaniole cu scadenţe ipotetice.

Ziarele, zdravăn strunite de cenzura imperială, strecurară totuşi informaţii, potrivit cărora Ouvrard avea de luptat în Spania cu grave

dificultăţi financiare. Lafont plătise aceste articolaşe cu bani grei.

Roadele nu întârziară. Panica financiară care dăduse în ultimele săptămâni semne ameninţătoare se dezlănţui brusc, căpătând proporţiile unei demenţe colective. Publicul luă cu asalt ghişeele Băncii Franţei, cerând preschimbarea bancnotelor în monedă-aur.

Zvonurile lansate de agenţii lui Richard Sunderland se amplificară. Alimentate de adversarii regimului, denunţau incapacitatea guvernului, complicitatea împăratului şi a înalţilor demnitari, care ar fi golit tezaurul spre a-şi crea rezerve de aur înaintea invaziei armatelor inamice coalizate.

Pentru a stăvili scurgerea aurului, consiliul de administraţie al Băncii Franţei hotărî să nu mai schimbe decât o singură bancnotă de cap de om. Măsura aceasta nu făcu decât să mărească panica. Cozi nesfârşite adăstau în faţa intrării băncii din Place de la Victoire. Încă din timpul nopţii, sute de oameni se postau înaintea clădirii aşteptând deschiderea ghişeelor. Spectrul inflaţiei şi al asignatelor mult hulite plutea iarăşi asupra Franţei.

În rapoartele trimise împăratului, Joseph Bonaparte scria alarmat:

„Noaptea trecută am luat măsuri pentru a evacua din Place de la Victoire cinci sau şase sute de indivizi care se adunaseră spre a aştepta deschiderea băncii. În fiecare zi, armata e obligată să intervină spre a stăvili puhoiul de oameni care inundă toate străzile din preajma băncii…” iar mai târziu scria: „Aşteptăm piaştrii din Spania” … Ministrul Tezaurului Public mi-a declarat că nu are nici o grijă, deoarece piaştrii vor sosi în curând…”

În acel moment Richard găsi de cuviinţă să dea a treia lovitură. La Bursă, agenţi acoperiţi oferiră spre vânzare numeroase pachete de acţiuni ale Companiei des Négociants Réunis, dând semnele unei mari panici. Oferta masivă îşi făcu efectul. Îngrijoraţi, apoi înspăimântaţi, cei mai mulţi deţinători ai acţiunilor des Négociants Réunis încercară să scape de ele la orice preţ. Scăderea lor bruscă avu repercusiuni şi asupra altor valori. Panica făcu *boule de neige*, luând proporţii nebănuite. În mai puţin de o săptămână mai multe bănci îşi suspendară plăţile.

Victoria lui Napoleon la Ulm restabili în oarecare măsură încrederea în creditul statului. Dezastrul de la Trafalgar, urmat de zvonul intrării Prusiei în coaliţia încheiată de Austria, Rusia şi Anglia

împotriva Franţei, determină o recrudescenţă a panicii.

Disperat, Barbé-Marbois propuse reducerea salariilor cu douăzeci şi cinci la sută. Soluţia era ridicolă. Cu asemenea economii nu se putea restabili echilibrul financiar. Falimentele se dezlănţuiră iarăşi. Comerţul avu la rândul său de suferit. Cei care cumpărau voiau să plătească în bancnote, iar vânzătorii nu acceptau decât monedă metalică. Restrângerea cheltuielilor lovi şi industria.

În fiecare seară Richard primea raportul lui Jules Lafont asupra evenimentelor politice şi financiare ale zilei. Acţiunea sa, destinată să ducă la prăbuşirea lui Ouvrard, avea consecinţe marginale incalculabile. Parisul era târât într-un vârtej diabolic de falimente, panică, mizerie şi nenorociri. Richard îşi freca satisfăcut mâinile.

— Acesta e numai prologul. În curând va veni şi rândul lui Ouvrard. Sfârşitul lui nu va întârzia.

Richard se simţea puternic. Foarte puternic. Fusese deajuns să voiască ceva, ca Franţa să se zguduie până în temelii. Nu mai gustase demult această plenitudine, această satisfacţie de a se şti deasupra oamenilor de rând. Avea atâta încredere în propriile lui puteri, încât nici nu concepea că ar putea fi înfrânt de Ouvrard.

De la Madrid, Robert scrise tulburat tatălui său: „Casa de Consolidare a fost declarată în stare de faliment. Lipsită de milioanele care-i soseau cu regularitate de la Paris, nu şi-a mai putut îndeplini angajamentele. Ameninţată de a i se protesta poliţele scontate de Desprez la Banca Franţei şi sub presiunea băncii noastre din Paris, care a pretins imediata achitare a unor obligaţiuni ajunse la scadenţă, Casa şi-a suspendat plăţile.

Edificiul clădit de Ouvrard cu atâta trudă, s-a prăvălit peste noapte.

În capitală domneşte consternarea. Prinţul Păcii nu mai ştie la ce sfinţi să se mai roage. Miniştrii au intrat în panică. Deţinătorii hârtiilor emise de Casa de Consolidare s-au pomenit fără veste că acestea nu mai au nici o valoare. Prosperitatea durată de Ouvrard pe temelii de nisip s-a năruit.

Ieri de dimineaţă, Ouvrard a plecat val vârtej la Paris. În ajun a avut o lungă convorbire cu Prinţul Păcii, l-a făgăduit că va restabili situaţia de îndată ce va lua contact cu ministrul de finanţe al Franţei. Prinţului Păcii i s-au deschis însă ochii. Spre a potoli efervescenţa populară, a dat un comunicat prin care promite, ca şi Ouvrard, marea cu sarea. E însă cel dintâi care nu mai crede în aceste făgăduieli”.

În ziua în care Ouvrard ajunse la Paris, Richard plecă la Madrid. Momentul era oportun pentru a obţine din partea guvernului spaniol, năucit de recenta lovitură, toate concesiunile posibile.

Îndată după sosirea sa la Paris, Ouvrard convocă în şedinţă extraordinară pe membrii consiliului de administraţie al Companiei des Négociants Réunis. Séguin, Desprez, Vanlerberghe şi fraţii Michel se prezentară de grabă la sediul societăţii.

Toţi erau maeştri în eşafodarea combinaţiilor necurate şi a afacerilor riscate. Desprez luă cel dintâi cuvântul. Arătă că tezaurul statului deţinea numai titluri inutilizabile, valori veroase şi poliţe destinate protestului. Combinaţia spaniolă se dusese de râpă. Banca Franţei avea nevoie de bani lichizi pentru finanţarea aprovizionării armatelor napoleoniene, potrivit contractelor încheiate de furnizori cu Ministerul de Război. Din fericire, împăratul nu era la curent cu această situaţie. Se mai ridica o nouă dificultate. Uzina de armament Sunderland din Nantes sistase predarea materialelor de război. Reprezentanţii ei declarau ritos că nu aveau de gând să reia livrările, înainte de a fi se achita creanţele scadente. Ce era de făcut?

Tot Ouvrard găsi soluţia. Să se exercite presiuni asupra lui Barbé-Marbois. Să i se ceară ultimele resurse ale Tezaurului: impozitele indirecte, taxele de vamă şi celelalte reţete mărunte. Ministrul va fi silit să susţină Compania, care deţinea monopolul subsistenţei armatei.

A doua zi, Vanlerberghe făcu o vizită lui Barbé-Marbois.

— Compania este pe punctul de a se declara în încetare de plăţi. Dacă nu ne acordaţi un ajutor de douăzeci şi şase milioane franci, sistăm aprovizionarea armatei. În cazul că soldaţii vor muri de foame, dumneavoastră, excelenţă, veţi purta răspunderea.

Barbé-Marbois răscoli cerul şi pământul şi făcu rost de fondurile cerute…

— Trebuie să câştigăm timp, până la sosirea piaştrilor mexicani, declară Ouvrard asociaţilor săi. Avem contracte cu Baring, cu Hope, cu Sunderland.

— Sunderland e suspect, zise Séguin. Vanlerberghe, să ceri lui Barbé-Marbois încă un ajutor!

— Cât?

— O sută de milioane. Să stoarcem tezaurul ca pe o lămâie. După înapoierea lui Napoleon la Paris, nu ne vom mai face

mendrele.

Când Vanlerberghe ceru suta de milioane, ministrul de Finanţe crezu că i se deschide pământul sub picioare. De unde să le mai scoată? Terorizat de spectrul ruinei statului, Barbé-Marbois încercă să reziste.

Desprez, care era de faţă, îi sugeră să cedeze lui Ouvrard impozitele indirecte, taxele de vamă şi fondurile de salarii.

— Dacă încetăm aprovizionarea armatei, ştiţi ce ne aşteaptă, îi şopti Desprez. Temniţa ar fi cea mai blândă sancţiune.

Ouvrard supralicită.

— E imperios să ne sprijiniţi, excelenţă. Vă daţi seama, cred, că nu mai puteţi da înapoi. Ne-am angajat cu toţii pe un drum…

— Care ne duce în faţa plutonului de execuţie, *Monsieur* Ouvrard, se văita ministrul, semnând ordinul cerut de nesăţiosul grup de asociaţi.

În ciuda siguranţei pe care o afişa, Ouvrard era foarte îngrijorat. Piaştrii spanioli întârziau să sosească.

Cu inima strânsă, citea depeşele venite de pe front. Se ruga lui Dumnezeu ca războiul să-l reţină pe împărat cât mai mult timp departe de Capitală. Înapoierea acestuia la Paris înainte de sosirea piaştrilor spanioli ar fi fost un dezastru. Ouvrard păstra totuşi o doză de optimism. Adversitatea nu-l îngenunchease niciodată. Era încredinţat că într-o dimineaţă va primi un mesaj care-i va anunţa sosirea primului transport de piaştri într-un port francez sau spaniol.

La 25 ianuarie 1806, zi neagră pentru el, Ouvrard primi două mesaje, care îi năruiră toate speranţele.

Primul mesaj îi vestea rezilierea contractului încheiat cu regele Spaniei. Carlos al IV-lea binevoise să acorde bancherului Richard Sunderland-Beauclair, în exclusivitate, concesiunea exploatării zăcămintelor de metale preţioase din coloniile spaniole, precum şi dreptul de a dispune de piaştrii mexicani, în acord cu autorităţile mexicane.

Al doilea mesaj, îngrozitor prin perspectivele sumbre pe care le deschidea, anunţa iminenta sosire a împăratului la Paris.

După ce repurtase la 2 decembrie 1805 cea mai strălucită victorie din cursul carierei sale de războinic – Bătălia de la Austerlitz – Napoleon venea să facă ordine la el acasă.

Capitolul douăzeci

Pentru Richard Sunderland-Beauclair, 1806 avea să fie un an plin de încercări grele.

Lovitura pusă la cale împotriva lui Ouvrard reuşise. Îşi înlăturase rivalul şi izbutise să i se acorde toate drepturile legate de concesiunea piaştrilor mexicani. Dar acest succes trebuia materializat. Comorile din Noua Spanie, din Căpitănia Generală a Caracasului, din viceregatele Grenadei, Perului şi al lui Rio de la Plata, erau încă departe. Spre a ajunge la ele, trebuia să străbată blocada navală engleză şi să evite atacurile piratereşti.

Se ridicau şi alte dificultăţi. În Spania angajase peste două sute de milioane de franci, la care se adăugau împrumutul de patruzeci milioane de guldeni şi contravaloarea navelor şi armamentului furnizat armatei spaniole. Din aceste creanţe nu recuperase sub formă de piaştri mexicani decât circa o sută de milioane de franci, depozitate în tezaurul Băncii Manhattan din New York.

Şi în Franţa situaţia sa era grea. Împrumutul acordat lui Napoleon pentru finanţarea expediţiei din Saint-Domingue nu fusese încă restituit. Pentru armamentul livrat armatei franceze, nu primise decât avansuri care totalizau mai puţin de patruzeci la sută din valoare materialului.

Rezervele de aur ale Băncii Sunderland-Beauclair din Paris erau pe punctul de a se epuiza. Challais îşi continua activitatea numai datorită sprijinului băncilor din Londra şi New York, controlate de casa Sunderland.

Problemele financiare nu erau singurele care dădeau de lucru lui Richard. Către sfârşitul lui ianuarie, primi o scrisoare din Anglia. Amărât, deziluzionat, contele de Montorgueil se plângea de comportarea lui Henry Sunderland.

„Este dureros că trebuie să vă scriu aceste rânduri. Comportarea din ultima vreme a fiului dumneavoastră, mă obligă să consider desfăcută logodna dintre acesta şi fiica mea.

Uitând de rangul şi de înalta sa poziţie, se afişează cu fata unui miner, Margery Terril, pe care a instalat-o în locuinţa sa. Sunt câteva luni de când mi s-a adus la cunoştinţă această legătură. La început nu i-am dat importanţă. Îmi ziceam că orice tânăr are dreptul la unele aventuri, care să nu depăşească, bineînţeles,

anumite margini. În timpul absenţei fiicei mele din Anglia, fiul dumneavoastră putea invoca o scuză. Singurătatea. Spre surprinderea şi consternarea mea Mr. Henry Sunderland a continuat să întreţină relaţii cu Margery Terril şi după înapoierea Lady-ei Sarah din Elveţia. Atitudinea sa m-a făcut să trag concluziile care se impun.

Fiul dumneavoastră nu s-a mărginit numai la această ispravă. Intoxicat de ideile aşa-zise progresiste, a păşit pe calea «reformelor» în cadrul uzinei. Fără să-mi ceară încuviinţarea şi nesocotind obiecţiunile consilierilor săi, a redus orele de lucru, a înfiinţat cantine şi a construit locuinţe «igienice» pentru muncitori. Cheltuielile sale nesăbuite au compromis beneficiile uzinei.

Sunt informat că în cursul acestui an intenţionează să ridice un cartier nou pentru muncitori. Aceste nebunii nu pot fi tolerate.

Dacă dumneavoastră nu sunteţi dispus a lua măsuri spre a pune stavilă cheltuielilor, mă voi vedea silit a cere justiţiei rezilierea unui contract care ameninţă să mă ruineze…”

Richard rămase perplex. Când se contaminase Henry de aceste idei năstruşnice? Tocmai acum, când casa Sunderland avea nevoie de toate resursele sale, spre a face faţă crizei, fiul său aluneca pe panta absurdă a reformelor. Nu era decât o singură explicaţie. Henry moştenise deficienţa mintală a mamei sale. Se impunea să intervină neîntârziat. Va lua măsuri drastice. Trebuia să dea satisfacţie lui Montorgueil.

La 10 februarie se îmbarcă pe „Empress of China”. După un ocol impus de starea de război dintre Anglia şi Franţa, acostă la Gravesend. Nu rămase decât două zile la Londra. În cursul scurtei sale şederi în capitala Angliei, inspectă banca Anglo-American. Sosirea sa neaşteptată stârni mare emoţie printre salariaţi. Se deprinseseră a vedea în el un fel de zeitate, de care nu se mai temeau fiindcă o ştiau foarte departe. William McFee îl primi cu dragoste. Raportul său de activitate întunecă însă bucuria revederii.

— Acum câteva săptămâni am pierdut o mare afacere, rosti cu regret bătrânul. Un împrumut de un milion pentru statul danez. A fost o luptă grea. Rivalii noştri declaraţi erau băncile Bethman şi Rüppel din Frankfurt. De concurenţa lor nu mă temeam. Pretindeau guvernului danez o dobândă de opt la sută faţă de şase la sută cât ceream noi. Negocierile erau aproape încheiate. În ultimul moment

am avut surpriza să aflu că un nou concurent reuşise să ne înlăture, oferind Danemarcei condiţii mai bune decât ale noastre. Dobânda cerută de această casă era de numai patru şi jumătate la sută.

— Hm! Şi care este numele casei? întrebă Richard iritat. Baring, Hope, Labouchère?

— O firmă cu totul necunoscută, replică McFee dezolat. Casa Rotschild din Frankfurt.

Richard se ridică brusc de pe scaun.

— Vom discuta această chestiune, după înapoierea mea de la Cardiff. Trebuiesc luate măsuri, dragul meu McFee.

Bătrânul irlandez suspină.

— Eu nu mai sunt în stare în lupt. Am îmbătrânit. Abandonez…

Richard îşi muşcă buzele. Aruncă o privire critică asupra lui McFee. Într-adevăr, se schimbase mult. Se cocoşase, umerii îi căzuseră, obrazul i se zbârcise ca o prună uscată, iar ochii aproape stinşi, îi lăcrămau din belşug. „Cu cine să-l înlocuiesc?” se întrebă Richard îngrijorat şi furios totodată. Trebuie să găsesc o soluţie. McFee nu mai e bun de nimic. Arată ca o mârţoagă care abia se mai ţine pe picioare. Nu e de mirare că această obscură casă… Rots… Rotschild… sau cum o mai cheamă, i-a suflat împrumutul danez.

Indispus, părăsi sediul băncii.

Londra îi prilejuise o singură satisfacţie. Revederea lui Francis-Andrew. Fiul mai mare al Andreei împlinise doisprezece ani. Era tot atât de frumos ca şi maică-sa. Guvernanta, contesa de Vigneaux, nu mai contenea cu laudele. Un copil excepţional, inteligent, sensibil, talentat, curtenitor… Contesa era mai puţin încântată de Gerald, prâslea, care urma să meargă pentru întâia dată la şcoală. Avea o fire ciudată. Tăcut, închis în sine, liniştit, prea liniştit pentru vârsta lui. Era tot atât de inteligent ca şi Francis-Andrew. Dar deşteptăciunea lui nu putea fi pusă în valoare. Dacă ar fi fost mai puţin ursuz…

— De ce Francis se mai află încă la Londra? întrebă Richard. L-aţi prelungit vacanţa?

Chipul guvernantei se întunecă. Plecă privirile în pământ. Degetele-i frământau nervos batista de dantelă.

— Voiam tocmai să vă vorbesc despre această chestiune, *Monsieur*, spuse ea cu un efort.

— Vă ascult, *Madame*, o invită Richard intrigat. Ceva neplăcut?

— Francis-Andrew a fost eliminat pe două săptămâni.

Richard îşi încreţi sprâncenele.
— Francis-Andrew, eliminat? Cu firea lui? Ce i se reproşează?
Madame de Vigneaux grăi timid:
— A spart capul unui copil.
Richard începu să râdă.
— Bine că e numai atât. Redeveni serios. Desigur, *Madame*. Francis-Andrew nu trebuie încurajat. Prefer, totuşi, să aud că îşi bate colegii, decât să ştiu că e un mormoloc…
Când rostise aceste cuvinte, îi fugise gândul la Henry.
— Cauza pentru care s-a bătut, *Monsieur*, este oarecum… delicată.
— Delicată?
— Un grup de colegi ai lui Francis, zise *Madame* de Vigneaux, după ce se înarmă cu o mare doză de curaj, îi făceau mizerii… îi adresau cuvinte grele… L-au făcut… bastard.
Sângele se scurse brusc din obrajii lui Richard. Chipul Andreei îi reveni în minte.
„Bastard”!
Andreea, plăsmuită de închipuirea lui, era îndurerată. Privirile ei încărcate de imputări îl mustrau tăcut. Şi conştiinţa lui îl mustra. Se simţea vinovat de neajunsurile întâmpinate de Francis-Andrew. Societatea îmbâcsită de prejudecăţi o tratase şi pe Andreea ca pe un paria.
Mohorât, Richard se despărţi de guvernantă. Se închise în camera lui de lucru, poruncind majordomului să nu fie deranjat. Toată noaptea chibzui în faţa focului din cămin. Căuta o soluţie. Să cumpere un titlu princiar lui Francis-Andrew? La ce bun? Nici titlurile şi nici milioanele nu ar fi dezarmat răutatea oamenilor. Încercă să-şi imagineze suferinţele morale ale feciorului său.
Madame de Vigneaux îi relevase sensibilitatea.
Francis-Andrew… Bastardul Andreei de Montenuovo…
Prejudecăţile lumii erau de o stupizenie scandaloasă. Copiii zămisliţi de femeile măritate se bucurau de o stare civilă onorabilă chiar dacă tatăl ar fi altul decât cel legal. Soţul înşelat îşi asuma paternitatea şi aparenţele erau salvate.
Andreea rămăsese credincioasă unui singur bărbat, care nu fusese în stare a-i legaliza situaţia. Pentru alesul inimii ei, fusese pildă de virtute şi credinţă. Societatea o respinsese. Copilul ei îi împărtăşea soarta. Şi el, Richard, nu era capabil de nimic.
Milioanele lui nu puteau determina schimbarea concepţiei

acestei lumi.

A doua zi plecă la Cardiff. Pe măsură ce se apropia de punctul final al călătoriei, îi sporea mânia. Trebuia să facă ordine. La nevoie, va tăia în carne vie. Să ştie cu toţii cine era stăpânul. Intră în Cardiff după lăsatul serii. Asupra oraşului se lăsase o cortină de ceaţă grea, lăptoasă, opalescentă.

— La uzină! porunci el vizitiului.

Negura era atât de deasă, încât echipajul fu silit să parcurgă la pas restul drumului. În preajma orei opt, sosi la uzină. Nu-l supăra întârzierea. Ştia că va găsi pe cineva.

Portarul nu-l recunoscu. Impresionat, totuşi, de trăsura cu şase cai, răspunse politicos:

— Mr. Henry Sunderland nu este în fabrică. A plecat acasă acum o jumătate de oră.

— Ai pe cineva care să mă conducă până la locuinţa sa? întrebă Richard.

Portarul îl privi bănuitor la lumina slabă a felinarului.

— Cine sunteţi dumneavoastră?

— Richard Sunderland.

Portarul roti ochii.

— Vă salut cu respect, sir. Cu îngăduinţa dumneavoastră, băiatul meu vă poate călăuzi.

— Bine. Mai repede.

— Tom! strigă portarul făcând semne cu felinarul spre ghereta sa. Tom! Vino mai repede, leneşule!

Un băiat mărunţel, plăpând ca o umbră, se materializă în apropierea trăsurii.

— Urcă-te lângă mine, porunci Richard.

— Ai să conduci pe înălţimea Sa până la Mr. Henry acasă.

— ’ţeles! răspunse dezgheţat băiatul, sărind în trăsură.

— Câţi ani ai, Tom? îl întrebă Richard, ca să mai treacă timpul.

— Zece ani, Mister.

— Zece ani? Eşti băiat mare. Lucrezi şi tu în fabrică?

— Oh, da. La topitorie. Tocmai am ieşit din schimb. Acum o oră a trecut şi Mr. Henry prin atelierul nostru. Era însoţit de Mr. Hutchinson.

— A stat mult?

— Daaa! de câte ori vine în atelier, stă mult cu noi, zise copilul, trăgându-şi nasul. E foarte cumsecade, Mr. Henry. Pleacă urechea

la păsul fiecăruia. Se aude că vrea să ne mărească salariile.

— Nu mai spune!

— Zice că o să ne reducă şi orele de lucru.

— Aşa?

— Toţi lucrătorii îl iubesc. Afară de Dick Swanson. Dar asta e altă poveste.

Richard zâmbi curios.

— De ce nu-l iubeşte Dick Swanson?

— Eh, pentru un fleac. Cică din cauza lui Mr. Henry, Margery l-a lăsat pe Dick. Margery e fata lui moş Ben Terril, care lucrează la mină.

Băiatul pipăi pernele de catifea, cuvertura de blană pe care Richard i-o aruncase peste picioare.

— Nu cred că Mr. Henry e de vină în toată chestia asta, continuă el. Margery nu se mai putea mărita cu Dick, de vreme ce Dick a rămas olog.

— De ce a rămas olog?

— Fiindcă a căzut într-un cuptor înalt, împreună cu alţi şase oameni. Numai Dick a scăpat. Mr. Henry i-a făcut o pensie. Dar Dick e tot supărat, pe Mr. Henry… Se uită pe geam. Nu mai avem mult. Ocolim la dreapta, pe drumul mărginit de copaci. Intrăm în pădure şi… am ajuns.

Însă călătoria dură mai bine de o oră. Vizitiul nu cunoştea drumul şi Tom trebuia să scoată mereu capul pe portieră, spre a-i da indicaţii. Aproape de ora zece, opriră în faţa pavilionului de vânătoare, locuit de Henry.

„Bietul băiat! cugetă Richard. În ce sălbăticie trăieşte. Cred că i s-a urât cu singurătatea. Nu e de mirare că s-a încurcat cu o femeie. Dar acum să-i facă vânt. Îl conving eu să lichideze. La nevoie îl iau la Londra. Balerinele de la Operă îl vor lecui de dragoste. Nu voi fi prea sever cu el. Acum îmi dau seama, că nu e prea vinovat… Iar cu Montorgueil, aranjez eu lucrurile…”

Coborî din trăsură.

— Tom, poţi să te întorci pe jos până la tine acasă? întrebă el, scoţând din buzunar cinci şilingi şi strecurându-i în palmă.

— Sigur, Mister, zise băiatul căscând ochii la piesele care luceau la lumina felinarelor. Bună seara, Mister!

Se topi ca un spiriduş în ceaţă. Se temuse că bătrânul gentlemen s-ar putea răzgândi, luându-i banii.

„Îl cheamă Tom, sau Puck?” zâmbi Richard cu voie bună.

Ciocăni cu putere în uşă. Îi deschise un valet tânăr.

— Mr. Henry Sunderland e acasă?

— Da, Sir. Pe cine să anunţ?

— Nu e nevoie să mă anunţi. Sunt Richard Sunderland. Pe unde o iau ca să ajung la Mr. Henry?

— Pe scări, în sus, Sir, zise valetul. Era suficient de stilat spre a nu lăsa să i se citească pe faţă înfricoşata-i uimire. Pe palierul primului etaj, a doua uşă la dreapta, Sir.

Richard urcă scările. Ciocăni în uşă.

— Intră, auzi el glasul lui Henry.

Richard deschise uşa şi pătrunse zâmbitor într-un salonaş, transformat în cameră de lucru. Imaginea „a rămâne trăsnit” e prea puţin plastică, spre a sugera expresia de penibilă surprindere aşternută brusc pe chipul lui Henry.

— Nu te aşteptai să mă vezi! rosti jovial Richard, aruncându-şi mănuşile şi pălăria pe un scaun.

— Bună seara, Sir, bolborosi Henry, uitând să-l ajute a-şi dezbrăca mantaua. Vă mărturisesc, nu mă aşteptam…

Trezindu-se parcă din transă, îi luă blana grea, şi o puse cu grijă în fotoliu.

— Cu ce mă tratezi, băiete? Sunt rebegit. E un eroism să călătoreşti pe asemenea vreme.

— Un ceai, Sir, sau un pahar de gin?

— Aş prefera un grog fierbinte.

— Aţi cinat?

— Nu încă. Şi te previn. Mi-e o foame de tigru. Richard se adânci într-un fotoliu. Aruncă o privire circulară prin încăpere.

— Eşti drăguţ instalat, zise el frecându-şi mâinile, ca să şi le încălzească. Nu e luxos. Dar are multă intimitate.

Henry sună din clopoţel. Apoi se răzgândi.

— Prefer să dirijez personal preparativele.

Fără să aştepte încuviinţarea tatălui său, ieşi pe uşă.

Richard atribui emoţiei, starea de agitaţie a lui Henry. „Sunt ani de când nu ne-am mai văzut. E firesc să fie tulburat.”

Henry se înapoie după zece minute. Obrajii săi erau aprinşi. Ochii îi străluceau.

— În curând se va servi cina, Sir. Grogul soseşte îndată.

Se îndreptă spre un dulap din care scoase o sticlă cu whisky şi două pahare de cristal.

— Îmi permiteţi să vă ofer mai întâi un whisky?

— Fie, zise Richard binevoitor.

Îl înduioşa tinereţea lui Henry. Se făcuse mai drăguţ. Mustaţa pe care şi-o lăsase, îi îndulcea expresia feţii.

— Îţi stă bine mustaţa, Henry.

Acesta zâmbi fără să răspundă.

După ce valetul aduse grogul, Richard ridică paharul în sănătatea fiului său. Sorbi apoi câteva înghiţituri.

— Henry, am venit la Cardiff, spre a discuta cu tine. Anumite chestiuni, spuse el cu seriozitate. Le las după cină. Până atunci, spune-mi câte ceva despre tine.

Orele care urmară fură cele mai penibile din viaţa lui Henry. Este greu să vorbeşti îndelung despre persoana ta, fără să spui nimic esenţial. Ochii inchizitoriali ai tatălui său păreau să-i citească cele mai ascunse gânduri. Pentru Henry privirile acestea erau mai chinuitoare decât cele mai rafinate instrumente de tortură. Se lansase într-un monolog fără cap şi fără coadă. Un model de incoerenţă.

În sufletul lui Richard încolţi iarăşi compătimirea. Compătimire şi o doză de dispreţ. Caracterul slab, incoerent al lui Henry, nu se dezminţea. „A rămas acelaşi imbecil timid, îşi zise el. Dacă nu l-aş fi lăsat de capul lui, nu ar fi făcut atâtea năzbâtii.”

În timpul cinei, Henry abia se atinse de mâncare, înghiţea cu noduri puţinele îmbucături. Privirile tatălui său continuau să-l terorizeze ca nişte instrumente de tortură. Deşi nu era prea cald, picături de sudoare îi îmbroboneau fruntea. Emoţia şi teama îl storceau de transpiraţie, ca în toiul verii. După cină, care fu pentru el un adevărat calvar, trecură în salonaş, unde li se serviră lichiorurile. Richard sorbi un Curacao parfumat. Îşi sprijini apoi coatele de masă, împreunându-şi vârfurile degetelor.

— Şi acum, să stăm de vorbă, Henry. Ca doi bărbaţi care nu au nimic a-şi ascunde.

Introducerea era de natură să sporească îngrijorarea fiului său.

— Ia loc, Henry. Şi acum, iată despre ce e vorba. Mi s-a adus la cunoştinţă că, în ciuda voinţei mele, ai amânat *sine die* căsătoria ta cu Lady Sarah.

— Să vedeţi…

— Nu mă întrerupe. Am fost informat despre starea sănătăţii logodnicei tale. Ştiu că afecţiunea ei de ochi l-a obligat pe contele de Montorgueil să amâne data căsătoriei. Dar mai ştiu că între timp Lady Sarah s-a vindecat.

— În parte, Sir. E aproape oarbă.

— Acesta e motivul pentru care te-ai afişat cu o femeie oarecare, în dispreţul cuvântului dat viitoarei tale soţii?

Henry se înroşi până în vârful urechilor.

— Nu m-am afişat cu nimeni, Sir. E o calomnie.

— Nu-mi place să mi se ascundă adevărul. Nu te condamn fiindcă ai o legătură sentimentală oarecare, în pofida obligaţiilor tale faţă de Lady Sarah. Nimeni nu îţi pretinde să te păstrezi imaculat până la nuntă. Eu sunt ultimul care aş face-o. Pretind însă în numele decenţei, să te comporţi astfel, încât să nu te compromiţi… Voi reveni asupra acestei chestiuni.

Henry respiră adânc. Căpăta în sfârşit un răgaz.

— Mi s-a mai adus la cunoştinţă, continuă Richard, că ai iniţiat în uzină o serie de reforme, care au făcut pe mulţi dintre colaboratorii tăi să se îndoiască de integritatea ta mintală. Cheltuieli inutile pentru muncitori…

Henry avu o străfulgerare de revoltă.

— Răuvoitorii v-au informat greşit, Sir. Legea votată de Parlament în 1802, din iniţiativa lui Sir Robert Peel, ne-a impus anumite măsuri sanitare. Ateliere văruite, ferestre în număr convenabil, dormitoare separate pentru ucenicii de sexe deosebite, prescripţiuni relative la durata zilei de lucru pentru minori…

— Aceeaşi lege te-a obligat să construieşti locuinţe şi cantine pentru muncitori? întrebă Richard cu ton îngheţat.

— Nu m-a obligat legea ci omenia. Dacă aţi cunoaşte condiţiile în care locuiesc, aţi fi de acord cu mine. Colibe infecte, neîncăpătoare, pe jumătate îngropate în pământ. Bolile îi seceră. Adeseori nu mai ştiu cum să acopăr absenţele personalului. David Dale din New Lanark a angajat într-o zi echipajul unui vas naufragiat pentru a-şi înlocui muncitorii răpuşi de molime şi mizerie. Vă închipuiţi ce rezultate a obţinut, folosind această mână de lucru… Construind locuinţe igienice, am reuşit să zăgăzuiesc în parte bolile.

Richard aspiră o priză de tutun.

— O întrebare. Cu ce fonduri ai construit locuinţele?

— Am reţinut douăzeci la sută din beneficiul net. Cheltuielile urmează a fi recuperate din chirii…

— Cui ai cerut autorizaţie? Contelui de Montorgueil? Mie? Ştii prea bine că uzina nu este numai a mea.

Henry făcu un gest de nerăbdare.

— Eram convins că Montorgueil nu va obiecta. Nici nu am avut

ocazia să-i cer autorizaţie. Când am început lucrările, contele se afla în Elveţia, cu Lady Sarah…

Richard clătină cu tristeţe din cap.

— Ţi-am încredinţat un post de mare răspundere, fără să mă gândesc că nu erai îndeajuns de pregătit… E greşeala mea, Henry. Nu numai că ai depăşit mandatul, dar ai semănat sămânţa unor discordii viitoare între noi şi muncitori, l-ai încurajat să-şi sporească pretenţiile… Muncitorii sunt ignoranţi, brutali, lipsiţi de orice simţământ uman. Nu-i stăpâneşti decât cu biciul.

— Eu am încredere în forţa convingerii, Sir.

— Prefer forţa pumnului, Henry… În sfârşit, voi restitui lui Montorgueil beneficiile de care l-ai lipsit, angajându-te în aceste lucrări inutile. Şi aceasta tocmai acum, când am atâta nevoie de bani. Hm! E inutil să-ţi vorbesc despre nevoile casei noastre. Nu te pricepi decât să legi idile cu fetele minerilor… Şi să deturnezi fondurile, construind locuinţe pentru nişte… nevolnici.

Henry încearcă să se apere.

— Cred că vă pripiţi, Sir, judecându-mă atât de aspru. Nu sunt singurul care am încercat să îmbunătăţesc viaţa muncitorilor. Sir Robert Peel, Robert Owen, Bentham, Howard…

— Robert Peel e un parvenit, dornic să-şi asigure un loc în Parlament, flatând muncitorimea, speculându-le voturile… Ceilalţi sunt nişte utopişti caraghioşi… Noi n-avem timp să facem filantropii Henry. Alta e menirea casei Sunderland-Beauclair.

Henry nu răspunse. Cu capul plecat, fixa cu încăpăţânare covorul.

— Voi lua măsuri, continuă Richard după câteva momente de gândire. Prima – o bănuieşti, cred – este imediata suspendare a construcţiilor de locuinţe. Banii îi vom folosi în alte scopuri. A doua măsură te priveşte personal. Voi fi nevoit să-ţi numesc un adjunct cu puteri speciale, care să te cenzureze. Regret că trebuie să-ţi ştirbesc autoritatea. Dar nu-mi rămâne altă alternativă. A treia măsură se referă la Lady Sarah. Mâine vom face o vizită contelui De Montorgueil. Tustrei vom fixa data nunţii tale cu Lady Sarah.

Henry se ridică de pe scaun. Palid, încordat, cu pumnii încleştaţi, rosti răguşit:

— Nu pot să vă însoţesc, Sir.

Richard ridică privirile asupra fiului său.

— Nu te înţeleg!

— Repet, Sir. Nu pot să vă însoţesc.

Richard începu să clocotească.

— Expresia *nu pot*, îmi este necunoscută. Nu o folosesc şi nu o accept nici din partea ta. Orice împotrivire e de prisos. Mâine mergem la contele de Montorgueil.

— Imposibil, Sir, exclamă Henry exasperat. Nu vreau să mă însor.

Richard îl privi cu asprime.

— Eşti prea vârstnic ca să folosesc harapnicul. Am însă alte mijloace.

Disperat, Henry exclamă:

— Uitaţi, Sir, că sunt şi eu om.

— În primul rând eşti fiul meu. Îmi datorezi ascultare. Dacă-mi nesocoteşti porunca, te expediez în Statele Unite. Şi te previn că am puterea s-o fac.

— Sunt în Anglia, într-o ţară liberă! se răzvrăti Henry. Pot să trăiesc ca un simplu particular.

Richard zâmbi sarcastic.

— Şi mă rog, cu ce ai să trăieşti?

— Am prieteni. Îmi vor da o mână de ajutor.

— Crezi? Vor face colectă? Să-ţi asigure traiul? Eşti naiv, băiete. Bunii dumitale prieteni, lorzii şi conţii de la Jockey Club îţi dau atenţie numai fiindcă eşti fiul meu. Numai fiindcă ai la spate milioanele lui papa. În ziua când voi ridica mâna şi se va şti că nu eşti decât un simplu ins, vor uita că te-au cunoscut vreodată. Ce ce-ţi vei câştiga viaţa, simpluţul meu domn! Dând lecţii de engleză? Sau făcând pe preceptorul unui năzuros şi răzgâiat mic lord? Dacă, bineînţeles, vei fi acceptat să fii slugoi într-o casă mare!

— De ce mă umiliţi, Sir! bolborosi Henry.

— Nu te umilesc. Îţi înfăţişez realitatea. Ca să ştii ce te aşteaptă… Şi acum, îţi ordon pentru ultima dată. Mâine mă vei însoţi la contele de Montorgueil. Îi vei cere scuze…

— Este inutil să continuaţi, îl întrerupse Henry sfârşit. Nu mă pot căsători cu Lady Sarah, fiindcă…

— Fiindcă?

— …sunt însurat.

În cameră se aşternu o tăcere grea, de plumb.

Richard încremenise, cu mâinile încleştate pe braţele fotoliului. Henry avea impresia că se învârteşte casa cu el. Simţea un mare gol în stomac, în momentele de criză, Richard ştia să-şi strunească nervii. Ieri Georgina… azi Henry… îi venea să înnebunească. Dar se

stăpânea. Se stăpânea cu toată puterea voinţei lui. Cu un calm care distona cu electricitatea din atmosferă, întrebă:

— Şi cine e nevasta ta? Fata minerului?

— Da, rosti Henry doborât de emoţie. O cheamă Margery. E o fiinţă minunată.

Richard clătină uşor din cap.

— Iată, dar, explicaţia construcţiilor de locuinţe. Hm! Ţie nu ţi-ar fi trecut aşa ceva prin minte… Îşi turnă un pahar de curaçao. Te-ai însurat cu fata unui muncitor. Idiotule! Ai băgat calul troian în sânul familiei. Se ridică din fotoliu şi începu să se plimbe prin cameră. Deodată, se opri în faţa fiului său. Nici o căsătorie nu e eternă. Vei divorţa. Ne va costa bani şi timp. Dar lucrurile se vor aranja. Mâine vom trimite la Londra după avocatul Rowlandson.

Henry voi să spună ceva, dar se abţinu. Şovăielile lui nu scăpară lui Richard.

— Sir, rosti Henry aproape în şoaptă. Trebuie să vă mărturisesc motivul pentru care nu pot divorţa… Margery mi-a… dăruit un copil… L-am recunoscut înainte de căsătorie.

Richard aspiră adânc. Lovitura aceasta suplimentară îl năucise. Cu un efort, izbuti să-şi recâştige aparent calmul. Era asemenea unui înotător surprins de furtună în mijlocul mării. Valurile îl izbesc pe rând. După fiecare tăvălug de apă, care-l îngroapă sub masa sa înspumată, scoate capul la suprafaţă, trage aer în piept şi cu curajul disperării, se pregăteşte să înfrunte valul următor. Ce lovitură îi mai pregătea fiul său? Uite ce a ştiut „timidul” să facă!

Henry vorbi iarăşi. De data aceasta, cu un ton în care se desluşea o furie crescândă şi o hotărâre nestrămutată. Furia şi hotărârea timidului încolţit.

— Îmi iubesc copilul şi soţia, Sir. Până acum, am ascuns această legătură pe care am legalizat-o numai de curând. Am vrut să vă cruţ. Să vă scutesc de o neplăcere… Dar m-aţi silit să vorbesc. Aţi aflat adevărul. Pentru copilul şi soţia mea sunt gata să fac orice sacrificii. Să îndur mizeria. Să muncesc din greu. Să mă expatriez. Dacă mă izgoniţi, voi găsi un mijloc de trai.

— De ce nu te faci miner! rosti Richard cu dispreţ.

— Şi aşa se pot câştiga bani.

— Ai dreptate. Diplomele de la Oxford îţi vor folosi de minune în această profesie.

Richard persifla, rănea, sfâşia, cu glasul său batjocoritor, cu privirile sale cumplit de ironice. Îşi dădea seama însă, că pierduse

bătălia. Era prea lucid spre a-şi mai face iluzii. Fata minerului reuşise să-i îmbrobodească fiul. Îl prinsese bine în mreje… Richard şi-o închipuia diabolic de frumoasă şi de inteligentă. Numai un astfel de aliat putea insufla lui Henry curajul de a-şi înfrunta tatăl. Ce-i rămânea de făcut? Să-şi alunge fiul, să-l lase pe drumuri, să-l zdrobească?… Henry era primul său vlăstar. Moştenitorul titlului şi viitorul şef al casei Sunderland. Robert, diplomatul familiei, era mai capabil?… Ori Charles, nevropatul?… Copiii Andreei erau prea nevârstnici spre a-şi afirma personalitatea. Caracterele se făuresc, se cristalizează abia mai târziu. Richard înţelesese demult un mare adevăr. Nu-ţi alegi copii… Bun sau rău, Henry era fiul său mai mare. Avea datoria să-l salveze din mâinile acelei femei. Va lupta împotriva ei fără să-şi aleagă mijloacele… Adoptă o nouă tactică. Afectând o emoţie puternică, provocată aparent de destăinuirile fiului său, i se adresă cu ton ceva mai binevoitor:

— Pot să văd copilul, Henry?

O speranţă scânteie în ochii acestuia.

— Cu adevărat? Vreţi să-l vedeţi, Sir?

— Băiete, renunţ să mă războiesc cu soarta.

Îl lăsa să creadă că era pe punctul de a accepta inevitabilul. Dacă ar fi fost mai perspicace, Henry ar fi primit cu îngrijorare revirimentul tatălui său.

— Cum îl cheamă? întrebă Richard.

— Benjamin-Richard-Henry.

— Te-ai gândit, văd, şi la mine.

— Şi la străbunicul, zise Henry, care începuse să se însenineze.

Atenţia îl înduioşă pe Richard.

— Aş vrea să-l văd, zise el.

Henry jubila.

— Permiteţi-mi să vă conduc, zise Henry. E în camera de alături.

Richard îşi urmă fiul într-o încăpere vastă, cu ferestre înalte, ogivale. În fundul camerei se afla un leagăn alb, cu perdeluţe de dantelă, vegheat de o fată foarte tânără, slăbuţă, plăpândă, cu ochi mari, sperioşi. Pe obraji avea încă urme de lacrimi. Richard înţelese că soţia fiului său ascultase întreaga discuţie.

— Dumneata eşti Margery? întrebă el cu un ton brusc, autoritar.

Tremurând, tânăra femeie făcu o foarte neîndemânatecă reverenţă.

— Da, Sir, rosti ea cu glas stins.

Richard se apropie de leagăn. Ridică perdeluţele, în vreme ce

mama schiţă instinctiv un gest neterminat în apărarea copilului.

„Mă pândeşte tigroaica, îşi zise Richard urmărindu-i cu coada ochiului reacţia. Îşi închipuie că vreau să-i răpesc puiul…”

— Câte luni are? întrebă el, întorcându-se spre Henry.

— Zece, Sir.

— E prea mic pentru zece luni.

Examină critic mogâldeaţa sfrijită şi negricioasă din leagăn. „Urât copil”, gândi el cu dezgust.

Fără să arunce o privire lui Margery, se înapoie în salonaş.

— În seara asta să-mi pregăteşti un pat, jos, în sufragerie, porunci el lui Henry. Mâine vom sta de vorbă. În orice caz, aici la Cardiff, nu mai ai ce căuta, în situaţia actuală e imposibil să continui a colabora cu Montorgueil. Cea mai nimerită soluţie e să mă însoţeşti la Paris. Nu te împiedic să-ţi iei nevasta şi copilul. În definitiv, ei alcătuiesc noua ta familie. Mă tem numai, că vei regreta, într-o zi…

Lui Henry i se umeziseră ochii.

— Nu ştiu cum să vă exprim recunoştinţa mea, Sir. Mi-aţi luat o piatră de pe inimă. Dacă aţi şti câte nopţi am vegheat, gândindu-mă cum veţi primi vestea căsătoriei mele cu… Margery.

Richard se îndreptă spre uşă. Puse mâna pe clanţă, apoi se întoarse spre fiul său.

— Nu sunt absurd, Henry. Aş fi preferat, totuşi, să nu calci pe urmele Georginei.

A doua zi, Richard trimise un mesaj lui Robert. Îl poftea să se prezinte de îndată la Cardiff. Atribuţiile sale în capitala Spaniei aveau să fie preluate provizoriu de către Jules Lafont.

În cursul aceleiaşi zile, făcu o vizită lui Montorgueil.

Întrevederea dintre cei doi bărbaţi fu plină de peripeţii. Contele de Montorgueil îl primi cu răceală. De la primele cuvinte declară că este hotărât să-şi reia libertatea de acţiune. Ofensa adusă de Henry Sunderland casei sale era de neiertat. Lady Sarah ajunsese obiectul de discuţie al întregului comitat. Montorgueil declară cu emfază că greşeala fusese a lui. N-ar fi trebuit să pună temei pe cuvântul lui Richard şi al fiului său.

Richard nu se formaliza. Diplomatic, îşi declină responsabilitatea, relevând că nu era vinovat de incartada fiului său. Intenţiile lui fuseseră curate. Militase pentru cimentarea legăturilor dintre casele Montorgueil şi Sunderland-Beauclair printr-o căsătorie a copiilor lor. În ceea ce îl privea, era hotărât să repare greşeala fiului

său. Montorgueil îl privi nedumerit. Marchizul de Beauclair intenţiona să se însoare cu Lady Sarah?

Richard declară că era gata să ceară mâna Lady-ei Sarah pentru Robert, cel de-al doilea fiu al său.

Contele ridică de formă unele obiecţiuni. Propunerea îl ispitea. Richard făcu un elocvent elogiu diplomatului familiei. Spuse că era grande de Spania şi că regele Carlos al IV-lea îl decorase personal cu ordinul „Lâna de aur”.

Pentru Montorgueil, argumentul fu hotărâtor.

Când o revăzu pe Sarah, Richard acordă circumstanţe atenuante lui Henry. În ultimii ani se urâţise şi mai mult. Părea că timpul se înverşunase a o îmbătrâni înainte de vreme. Ochii întredeschişi, consecinţă a vederii defectuoase, erau subliniaţi de cearcăne negre şi de riduri subţiri, ca o pânză de păianjen. Nasul i se cocârjase, iar bărbia colţuroasă, pătrată, o luase înainte, ca falca inferioară a unui buldog. Lady Sarah abia împlinise douăzeci şi opt de ani, dar arăta de patruzeci. Gestul lui Henry Sunderland, care-i preferase o fată vulgară, din popor, o înăcrise şi mai mult, o exasperase. O îngrozea gândul că va rămâne fată bătrână. Tragedie împărtăşită şi de Sandra, căreia Montorgueil nu-i îngăduia să se căsătorească înaintea surorii mai mari. Sandra împlinise douăzeci şi unu de ani. Toată gama de seducţii refuzate de natură Lady-ei Sarah, împodobeau fiinţa Sandrei.

În aprilie sosi şi Robert la Cardiff. În bagajele sale se aflau la loc de cinste pergamentele ce-i confereau grandezza şi colanul „Lânii de aur”. Diplomatul familiei nu-şi dezminţi nici de data aceasta reputaţia.

Spre deosebire de Henry care nu se pricepea niciodată să-şi ascundă dezgustul faţă de Lady Sarah, Robert fu un model de curtenie. De la prima sa vizită la Montorgueil Castle, captivă pe conte şi pe fetele sale. Numai prin prezenţa lui, reuşi să înlăture divergenţele dintre cele două familii. Richard Sunderland şi proaspătul candidat la mâna Lady-ei Sarah, acceptară să fie găzduiţi la castel.

Până la sosirea lui Robert din Spania, Richard avusese timp să se documenteze asupra situaţiei şi atmosferei din uzină. Alegerea unui nou director îi dădu multă bătaie de cap. Avea la îndemână doi oameni. Pe William Track, predecesorul lui Henry şi pe Herbert Hutchinson, directorul administrativ. Priceperea lui Track în domeniul tehnic era deasupra oricărei aprecieri. Energic,

întreprinzător, cu spirit de iniţiativă, ar fi fost un excelent conducător. Devotamentul său faţă de contele de Montorgueil şi ostilitatea abia deghizată pe care o arătase lui Henry, pledau însă în defavoarea sa. Richard voia să aibă la conducerea uzinei un om de credinţă. Herbert Hutchinson habar nu avea de tehnică. Nu aprofundase niciodată procesul de fabricaţie. În schimb, problemele financiare erau de domeniul său preferat. Richard îl aprecia pentru căldura cu care îmbrăţişa cauza casei Sunderland.

Herbert Hutchinson fu înscăunat la conducerea uzinei. Această consacrare stârni gelozia şi mânia lui Track, care-şi prezentă demisia. Se ştia indispensabil. Graţie lui fabrica ajunsese la dezvoltarea actuală. Era sigur că Richard Sunderland îi va solicita să-şi continue colaborarea, atât de utilă întreprinderii. Pe vremuri, aşa procedase cu contele de Montorgueil, care plecase steagul. Spre surprinderea sa, Richard Sunderland reacţionă altfel. Calm, aprobă demisia, oferindu-i spre consolare o primă de cincizeci de lire sterline.

— Nimeni nu e indispensabil, rosti Richard, în vreme ce îşi aşternea apostila pe cererea lui Track.

Îi trimise totuşi vorbă prin Hutchinson că era dispus să-l reprimească oricând, dar cu un salariu sensibil inferior, deoarece vremurile erau grele şi impuneau economii.

Oferta echivala cu o insultă. Track o respinse cu dispreţ. Încântat că scăpase de un rival periculos, Hutchinson nu încercă să-i schimbe hotărârea.

Mulţumit că făcuse ordine, Richard hotărî să plece la Londra în prima săptămână a lunii mai. Urma să fie însoţit numai de Henry şi soţia acestuia. Contele de Montorgueil stăruise ca Robert să rămână la Montorgueil Castle. Se temea să nu-l scape şi pe el din mână. Richard acceptă să-şi lase fiul zălog. Datora această satisfacţie contelui, după neplăcerile pe care i le făcuse Henry.

De comun acord, viitorii cuscri fixară data căsătoriei la 1 iulie. Până atunci, Richard avea de gând să rămână la Londra. Reorganizarea băncii din City, impusă de retragerea lui McFee, cerea oarecare timp…

Înainte de a pleca la Londra, Margery făcu o ultimă vizită părinţilor ei, care se mutaseră de curând într-una din locuinţele clădite de Henry. Era fericită că lucrurile se încheiaseră cu bine. Henry o idolatriza. Mr. Richard Sunderland fusese un adevărat *gentleman*. Din ziua în care acceptase căsătoria fiului său mai

mare, se comportase faţă de Margery cu răceală, dar în limitele celei mai politicoase corectitudini. Pretinsese un singur lucru. În prezenţa lui şi în lume, să se renunţe la vulgarul diminutiv Margery şi să se revină la numele de Margaret. Şi Henry şi Margery se învoiseră cu dragă inimă. Li se cerea atât de puţin…

În sânul familiei Terril, vizitele lui Margery erau prilej de bucurie, manifestată însă sobru, aşa cum se cuvine într-o casă de puritani. Şi părinţii, şi fraţii, şi surorile, ştiau că numai datorită influenţei ei li se îmbunătăţise viaţa. În ziua în care se aflase în uzină înlocuirea lui Henry Sunderland, consternarea muncitorilor fusese mare.

— Îl schimbă fiindcă a luat măsuri în folosul nostru…

— Şi fiindcă s-a însurat cu o lucrătoare…

— Să vedeţi ce-o să ne mai stoarcă Hutchinson…

— O să se revină la vechea zi de lucru de şaisprezece ore.

— Şi la schimbul de douăsprezece ore la furnalele înalte.

— Hutchinson n-o să ne mai construiască locuinţe noi…

— În schimb, o să facă avere.

— Când o să mai avem parte de un om bun ca Mr. Henry?

— Ei vezi! Ăsta e marele vostru păcat, le spunea Dick Swanson care se deprinsese a-şi târî piciorul de lemn. Aşteptaţi totul de la bunăvoinţa stăpânilor. Dacă vreţi drepturi, daţi-le patronilor la cap şi cuceriţi-vă drepturile. Dărâmaţi castelele, parcelaţi parcurile, împărţiţi domeniile… Ştiţi cu toţii ce s-a întâmplat în Franţa. N-aţi tras însă nici o învăţătură…

— Mai ţine-ţi gura, Dick! Dacă te aud oamenii legii…

— Care legi? Legi făcute de ei, pentru ei? Legi cu care ne strivesc pe noi, ca să trăiască ei bine?… Treziţi-vă odată!… Loviţi cu sete! Luaţi-vă singuri dreptatea, dacă ei nu vor să v-o dea!…

Şi Dick pleca, târându-şi piciorul, în vreme ce oamenii priveau în urma lui, clătinând nedumeriţi capul…

Când Margery bătu în uşa casei părinţilor ei, se înserase. Toată familia se afla adunată în jurul mesei lungi din bucătărie. Optsprezece guri înfulecau din ciorba de peşte ce fumega în blide. Intrarea ei nu întrerupse cina. Şi Dick Swanson se afla de faţă. Deşi Margery îi restituise inelul de logodnă, Dick continua să calce din când în când pragul casei Terril. Pe Margery nu o uitase. Dragostea lui nu avea să se stingă niciodată. Dick era un om dintr-o bucată. Nu condamnase gestul tinerei fete. Îşi dădea seama că un infirm nu poate năzui la mâna celei mai frumoase fete din Cardiff. Nu aprobase însă căsătoria ei cu Henry Sunderland.

— Omul ăsta nu e pentru tine, îi spusese el într-o zi. Nu e din lumea ta. Eşti muncitoare. El e domn. Crezi că o să cadă vreodată bariera asta dintre voi? Aş vrea să te facă fericită, Margery. Dar sunt sigur că nu va reuşi. Nu va reuşi, fiindcă nu stă în puterea lui.

— Henry mă iubeşte, susţinuse ea.

— Cred că te iubeşte. Altfel nu te-ar fi cerut în căsătorie. Nu ştie însă la ce se înhamă. Lumea lui îl va privi cu duşmănie, iar pe tine te va ocoli ca pe o capră râioasă.

Şi bătrânul Terril împărtăşise temerile lui Dick.

— Vai de biata Margery! Cine ştie ce o mai aşteaptă! se plânsese el într-o seară nevestei sale.

Bridget îl repezise furioasă:

— Acum, pun’te şi tu pe cobit! Ce vrei s-o aştepte? O să fie fericită, o să aibă bani, trăsură, casă mare şi mâncare din belşug.

— Bărbatul ei o s-o dispreţuiască. Niciodată n-o să uite că Margery e fată de miner… Da, da! N-o să uite. La urma urmei, ce sunt eu faţă de el? O cârtiţă care scobeşte pământul! Ehe să nu te pomeneşti într-o zi că-ţi vine fata plocon de la oraş. Cu copil cu tot.

— Frumos îi mai urezi!

— Ştiu la ce trebuie să mă aştept…

Când Margery vesti familiei şi lui Dick apropiata ei plecare la Londra, frunţile tuturor se întunecară.

— Vasăzică, te pierdem, fetiţă, exclamă Bridget.

Emoţionată, bătrâna se străduia să înghită un nod, care i se urcase în gâtlej, dându-i ghes să plângă.

— Pleacă după fericire! mormăi în farfuria lui bătrânul Terril. Auzi!… Londra!…

— O să aibă rochii frumoase… interveni una din fete… O să se plimbe prin locuri minunate.

— Tacă-ţi gura, mucoaso! o repezi Terril. Ce ştii tu? Ai fost pe acolo?

— N-am fost. Dar l-am auzit pe Josh când a venit de la Londra ca să-şi vadă părinţii.

— Care Josh? Nenorocitul ăla care a zvârlit târnăcopul de miner, ca să se facă slugoi în Capitală?

Bătrânul izbi cu pumnul în masă.

— Mă îneacă plânsul, Dick, când mă uit la Margery. Cică e măritată. Dar eu, tatăl ei, nu mi-am îmbrăţişat niciodată ginerele. Şi pe copil, abia dacă l-am zărit o dată, pe furiş. M-a luat Margery la ea acasă, ca să mi-l arate. Nici n-am apucat să-l văd bine. Am fugit

ca să nu dea taică-său peste mine. Mi-era frică de parcă aş fi săvârşit o fărădelege… Da, da, mi-era frică să calc în casa fiicei mele. Judecă şi tu, Dick! Judecă! Dacă Margery s-ar fi măritat cu un tânăr de ai noştri, am fi făcut nuntă mândră, să rămână de pomină. Am fi băut, am fi mâncat şi ne-am fi veselit… Pe când aşa, totul s-a făcut pe ascuns, de parcă le-ar fi fost ruşine. Asta se numeşte fericire furată, Dick. Fericire pe apucate.

Faţă de vehemenţa bătrânului, nici unul din copii nu îndrăzni să mai scoată vreun cuvânt.

Dick nu răspunse. Dădea dreptate lui Terril. Henry îi furase logodnica. Îi furase fericirea, după ce îl lăsase olog. Simţea cum îl cotropeşte mânia. O simţea crescând, umflându-se ca laptele care dă în foc. Îşi încleştă fălcile şi pumnii, ca să nu izbucnească. Se lupta aprig cu el însuşi.

Margery se întoarse cu faţa spre uşă. Voia să plece, sau să-şi ascundă lacrimile?

După câteva momente de tăcere adâncă, tatăl ei rosti mohorât:

— Drum bun, copilă.

Îşi duse lingura cu ciorbă la gură. O opri la jumătatea drumului, şi aruncă o privire circulară asupra copiilor.

— Acum să ne vedem de cină.

Sorbi cu zgomot ciorba, urmat curând de şaptesprezece sorbituri timide. Şi Dick îşi înghiţi dumicatul de pâine.

— Vă las cu bine…

Câteva glasuri tinere îndrăzniră să-i ureze sfios:

— Mergi sănătoasă…

— Dumnezeu să te ajute.

Apoi amuţiră. Privirea poruncitoare a tatălui le închise gura.

— Mâncaţi! rosti el cu solemnitate.

Tonul său grav, într-o împrejurare atât de prozaică, nu stârni râsul cum ar fi fost firesc să se întâmple.

Optsprezece guri sorbiră iarăşi ciorba, în vreme ce uşa se închise încet în urma lui Margery.

Margaret Sunderland îşi lăsa la Cardiff nu numai diminutivul, dar şi un trecut cu care se simţea obligată să rupă orice legătură. Călătoria la Londra avea să fie punctul de plecare al unei noi vieţi. Margaret era azi nora unui magnat al marei finanţe. La moartea acestuia soţul ei avea să devină şeful puternicei case Sunderland-Beauclair. În vreme ce trăsura o purta spre Londra, Margaret se

întreba cu teamă: va corespunde noii meniri?

Câteva zile după căsătoria ei secretă cu Henry, o prietenă căreia îi dezvăluise taina, căzuse în extaz:

„Ce fericită trebuie să fii! Te ia de nevastă fiul unui marchiz. Aşa ceva se întâmplă numai în poveşti”.

— De asta mă tem şi eu, mărturisi Margery. E prea frumos ca să fie adevărat. Câteodată am impresia că visez.

— Te-ai gândit ce o să zică bătrânul Sunderland când o auzi că i-ai devenit noră? o întrebase prietena, pe care o muşcase şarpele invidiei.

Margery prinsese răutatea ascunsă sub întrebarea aparent inofensivă.

— Henry mi-a spus să nu mă tem. O să aibă el grijă.

Această prefăcută nepăsare nu înşela pe nimeni. De când se măritase, Margery nu mai era voioasă şi zglobie ca altădată. Nu se mai trezea din somn cu cântecul în suflet şi cu zâmbetul pe buze. Nu încetase să se frământe nici după ce Richard Sunderland îşi dăduse consimţământul. O nelinişte neînţeleasă îi tăia orice avânt. Socrul ei o înspăimânta. O înfiorau privirile lui reci, cenuşii, tăioase ca nişte cuţite. Nu se destăinuise niciodată lui Henry. De ce să-l indispună?

Când trăsura de călătorie pornise în trap întins, lăsând în urmă pavilionul de vânătoare, în care viaţa ei cunoscuse o cotitură atât de însemnată, Margaret simţise o strângere de inimă. Nu cunoştea semnificaţia cuvântului exil. Dar sufletul ei gusta pentru prima oară, amărăciunea exilului. În vreme ce priveliştile familiare rămâneau în urmă, ascunzându-se după perdelele de copaci, fruntea ei se înnoura, ochii i se umezeau, buzele prindeau să tremure. Frământarea ei lăuntrică era vizibilă. Margaret nu se pricepea să-şi ascundă sentimentele. Henry nu găsea cuvinte de mângâiere. Simţea instinctiv că acestea ar fi sunat convenţional. Prefera să tacă. În semn de încurajare, îi prinse însă mâna într-a lui.

Margaret îşi ţinea pe genunchi copilul care tăcuse şi el, după ce o oră întreagă se învineţise plângând. Acesta fusese şi motivul pentru care Richard Sunderland preferase a călători cu altă trăsură.

Henry înţelegea agitaţia nevestei sale. Lumea necunoscută, care o aştepta la capătul călătoriei, era firesc să o intimideze. Dar ea exagera. Făcea o tragedie din nimic. Henry era convins că Margaret se va aclimatiza uşor la Londra. În sânul lumii rafinate şi artificiale din Capitală, frumuseţea ei proaspătă va face furori. Henry se şi

vedea la braţul ei pe străzile Capitalei. Prietenii îl vor invidia, femeile vor păli de gelozie.

Pe Margaret o va înconjura cu un lux princiar. Merita. Numai ea ştiuse să-l facă fericit.

În vreme ce trăsura îl legăna, purtându-l pe drumuri de ţară, Henry visa cu ochii deschişi... Londra... Margaret... Copilul... Soare de mai... Plimbări... Fericire... Da!... Fericire!...

Richard fixă reşedinţa tinerei perechi la Sunderland House. El rămase să locuiască la Montenuovo Palace.

Potrivit dispoziţiilor sale exprese, Henry Sunderland şi soţia fură primiţi după toate regulile protocolului. Majordomul îi aştepta în josul scării. Optsprezece lachei înşiruiţi pe două rânduri, străjuiau cascada de trepte săpate în marmură albă.

Intimidată de această pompă, Margaret urcă încet scara, purtându-şi cu grijă copilul. Henry, indispus de această ostentativă primire, o sprijinea de braţ, surâzându-i în semn de încurajare.

În marele hol aşteptau patru femei de vârstă mijlocie. Prima, îmbrăcată într-o rochie cafenie de mătase, purta un enorm buchet de gladiole. Celelalte trei femei erau în negru. Înapoia lor stăteau aliniate opt cameriste tinere, cu bonete şi şorţuri albe de dantelă.

Ceva mai la dreapta, aştepta solemn Norman McKreely, primul secretar al lui Richard Sunderland. McKreely albise la tâmple, dar îşi purta cu aceeaşi tinerească prestanţă fracul cenuşiu. Făcu trei paşi în întâmpinarea tinerei perechi, se înclină, apoi rosti câteva cuvinte de bun sosit, în numele marchizului de Beauclair. Margaret era atât de emoţionată, încât nici nu le înţelese.

Femeia în rochie cafenie oferi Margaretei buchetul de gladiole, rostind un compliment de circumstanţă, însoţitoarele ei şi cele opt cameriste făcură o adâncă reverenţă.

McKreely îi prezentă pe cele patru femei: Mrs. Eleanor Marsh, *housekeeper*, Mrs. Gwyn Mac Donald, guvernanta micului Benjamin, Mrs. Adela Gorham, doică şi Mrs. Fanny Martinet, prima garderobieră.

Spre stupoarea personalului de serviciu, Margaret Sunderland dădu mâna cu fiecare în parte. Voi să repete gestul şi faţă de cameriste, dar Henry o împiedică la timp. Zâmbind cu indulgenţă faţă de lipsa de *savoir faire* a nevestei sale, o luă de braţ.

— Condu-ne spre apartamentul nostru, Jarvis, ordonă el majordomului.

Precedaţi de maiestuosul servitor, urcară o scară semicirculară şi

se angajară într-un coridor larg, împodobit cu statui şi tablouri, de-a lungul căruia se înşiruiau uşi înalte, cu câte două canaturi.

Majordomul se opri în dreptul unei uşi. O deschise solemn.

— Apartamentul doamnei, rosti el grav. Apartamentul domnului se află la capătul coridorului.

Margaret se uita nedumerită de la majordom la Henry şi de la Henry la majordom. I se cerea să doarmă singură în cameră? După ce se măritase? Îi venea să râdă. Aşa ceva nu mai auzise. Ciudate obiceiuri aveau londonezii.

Henry se încruntă:

— Cine a dat dispoziţia aceasta? întrebă el roşindu-se.

McKreely se plecă la urechea sa.

— Mr. Richard Sunderland, Sir. Este dispoziţia sa expresă. Tatăl dumneavoastră doreşte ca Mrs. Margaret Sunderland să se deprindă cu condiţiile de viaţă ale lumii din care face parte.

Lecţia era aspră. Henry nu protestă. Nu voia să-şi indispună părintele. Va şti să ocolească opreliştea. Nimeni nu-l putea împiedica să doarmă în apartamentul nevestei sale. Amestecul acesta făţiş în căsnicia sa începea totuşi să-l enerveze.

Îndată ce Margaret intră în apartamentul ei, Mrs. Fanny Martinet şi cinci din cele opt cameriste o şi luară în primire. O dezbrăcară ca pe un manechin, în vreme ce Mrs. Martinet îi răscolea prin cele două cuferaşe, căutând o rochie de interior. Spre uimirea ei nu găsi nici un veşmânt corespunzător. Cele două cameriste care aveau misiunea să o secondeze în orânduirea garderobei, nu avură de prins în dulapurile de lemn de trandafir cu sute de umeraşe, decât trei rochii atât de simple, încât nici ele – deşi erau femei de serviciu – nu ar fi catadicsit să le poarte.

Când se văzu goală în mijlocul stolului de slujnice aferate, Margaret fu cuprinsă de o ruşine atât de năvalnică, încât îi veni să plângă.

— Baia vă aşteaptă, *Madame*, vesti o cameristă.

Margaret se uita disperată la copilul aşezat între perne, pe o canapea acoperită cu mătase verde, bogat înflorată. În aceeaşi clipă se auzi o bătaie în uşă.

Fără să ţină seama de cameriste, Margaret smulse înspăimântată din mâna uneia din ele o cămaşă, cu care-şi acoperi goliciunea.

Mrs. Gwyn Mac Donald şi Mrs. Adela Gorham îşi făcură intrarea. Grave şi autoritare, îşi legănau rotunjimile impozante, ca nişte

gâşte ce păşesc pline de importanţă. Mrs Gorham luă pe micul Benjy în braţe şi cu aceeaşi gravitate, se înapoie spre uşă, urmată de Mrs. MacDonald.

— Ce faceţi cu copilul? strigă Margaret, repezindu-se în urma lor.

Mrs. MacDonald o privi cu mirare.

— Îl ducem în apartamentul său. Din clipa aceasta, Mrs. Gorham şi cu mine răspundem de copil.

— Benjy rămâne cu mine! protestă Margaret care tremura de emoţie, de frig şi de frică.

— *Madame*…

— Nu vă dau voie să-l luaţi, strigă Margaret, în pragul unei crize de isterie.

Mrs. MacDonald respiră adânc, silindu-se să-şi păstreze calmul.

— Regret, *Madame*, dar dispoziţiile primite sunt formale. Mr. Richard Sunderland mi-a pus în vedere să-l cresc pe Master Benjamin aşa cum se cuvine. Trebuie să înţelegeţi şi dumneavoastră… Este nefiresc ca un copil să fie ţinut în camera mamei sale. Uzanţele nu permit…

Fără să ţină seama de privirile rugătoare şi deznădăjduite ale Margaretei, deschise uşa doicii, care salută şi ieşi cu copilul.

Mrs MacDonald făcu o reverenţă adâncă, şi părăsi camera.

În faţa uşii închise, Margaret izbucni în plâns. Plângea cu hohote, fără să se poată stăpâni. Plângea fiindcă era goală şi o copleşea ruşinea, fiindcă îi luaseră copilul, fiindcă Henry era departe de ea, fiindcă se simţea îngrozitor de nenorocită şi de singură. Cameristele o priveau uluite, făcându-şi pe furiş semn cu cotul.

În seara aceea, Margaret cină numai cu Henry. Se aflau într-o cameră mai lungă şi mai înaltă decât biserica din sat.

La un capăt al încăperii se afla un somptuos bufet Queen Anne cu o marchetărie complicată pe fond întunecat, care vădea o accentuată influenţă olandeză. Girandole de cristal împrăştiau ploaie de lumină peste tăvile cu mâncăruri orânduite şi decorate extravagant.

Tapiserii cu subiecte cinegetice îmbrăcau pereţii. Tavanul ornamentat cu stucaturi aurite, sclipea ca o uriaşă broşe de aur. În mijlocul încăperii se afla o masă lungă, la care ar fi încăput comod patruzeci de persoane. În seara aceea, numai Henry şi Margaret ocupau cele două capete ale mesei.

Ochii ei erau încă roşii de plâns. Înainte de a fi se servi cina, avuseseră o discuţie neplăcută şi pentru unul şi pentru celălalt.

Margaret ceruse lui Henry ca Benjamin să-i fie înapoiat. Era mai mult decât o rugăminte. Într-o explozie de furie şi disperare, declarase că nu poate trăi fără copil. Henry o liniştise cu greu. Ore întregi se străduise să-i demonstreze că un copil cu perspectivele de viitor ale lui Benjamin avea nevoie de o creştere aleasă. Copilul rămânea sub acelaşi acoperiş cu maică-sa. Nu era deajuns? Margaret putea să-l vadă oricând în timpul zilei. Nimeni nu o împiedica să-i supravegheze educaţia. Măsurile luate de socrul ei nu urmăreau s-o jignească. Richard Sunderland avea în vedere numai binele nepotului său. Margaret nu trebuia să-l indispună, făcând dificultăţi tocmai acum, când lucrurile mergeau atât de bine.

În cele din urmă, ea se înclinase în faţa faptului împlinit. Nu o convinseseră argumentele lui Henry. Îşi dădea însă seama, că nu-i rămânea altă alternativă. În casa aceea mare, se simţea ca într-o temniţă. Nu-i rămânea decât să accepte hotărârile socrului, în care ajunsese să vadă un duşman înverşunat.

După această discuţie între patru ochi, trecuseră la masă, Margaret nu avea poftă de mâncare.

Sufrageria uriaşă, mâncărurile stranii, servitorimea care o servea în tăcere, o intimidau.

Pe Henry abia îl mai vedea printre sfeşnicile de argint, cu lumânări aprinse şi printre vasele de cristal, din care se revărsau flori mari, viu colorate. O intimidau cuţitele şi cuţitaşele, lingurile şi linguriţele, furculiţele mari şi mici, orânduite în faţa farfuriei. Nu ştia cum să le folosească. Cu paharele aliniate după mărime, ca ţevile unei orgi, se descurcă mai uşor. Valetul îi umplea pahar după pahar, odată cu fiecare serviciu. Vinuri albe, negre, chihlimbării, purpurii, defilau parcă într-un interminabil coşmar. Dacă şi-ar fi pus mintea să le bea pe toate, s-ar fi îmbătat, mai straşnic decât bătrânul Long Ben, cel mai renumit beţivan din Cardiff.

O terorizau şi privirile scrutătoare ale personalului de serviciu. Sub ploconelile lor servile, desluşea numai ostilitate şi dispreţ. Servitorii o socoteau de-a lor şi deci o intrusă în locul pe care-l ocupa. Nici cele patru doamne şi nici cameristele afectate serviciului ei personal nu uitau că actuala Mrs. Henry Sunderland era fata unui muncitor din Cardiff. O gâsculiţă provincială, care nu avea nici scuza de a fi londoneză.

După masă, care fu pentru ea o adevărată tortură, trecură într-un salon alăturat, unde li se servi cafeaua. În sfârşit, erau iarăşi singuri. Margaret suspină uşurată. Pentru prima oară în cursul

acelei zile, schiţă un zâmbet, care o înfrumuseţă, aşa cum o rază de soare strecurată printr-o spărtură de nori înfrumuseţează un colţ de ţară saturat de ploaie. Henry se bucură sincer. În sfârşit, o recunoştea pe Margaret. Pe Margery a lui.

— Ce bine mă simt numai cu tine, spuse ea, trecând pe canapeaua pe care stătea Henry.

El o mângâie pe obraz.

— Eşti atât de frumoasă, Margery!

— Ai uitat că nu mai ţi-e îngăduit să-mi zici Margery, râse ea înseninată.

— Ai dreptate, Margaret. Dar în intimitate…

— Cum?

— Când suntem numai noi doi, nu ţi-ar place să-ţi spun Margery?

Ea îi sărută mâna, de care îşi lipi apoi obrazul.

— Fireşte că mi-ar place. Mi-ar aminti de Cardiff, de zilele fericite de acolo.

— Bineînţeles, va trebui să fiu atent, să nu scap un *Margery* în faţa tatălui meu.

— Da, da. Să te fereşti.

După câteva clipe de tăcere Henry zise:

— Îţi dau o veste. Mă tem că n-o să-ţi placă.

Ea îl privi alarmată.

— Sunt nevoit să te las singură câteva zile. Mâine va trebui să plec în zori la Notthingham. E vorba să cumpărăm o mină de cărbuni. Tata vrea să-i raportez constatările mele.

Raza de soare pieri de pe chipul Margaretei.

— Nu s-ar putea să mă iei cu tine? Mi-e frică să rămân singură la Londra.

— Singură? grăi el nedumerit. Nu ai copilul cu tine? Nu te afli în casa ta?

— De casa asta mi-e frică, rosti Margaret lipindu-se de el. E atât de mare…

— Te-aş lua cu mine, Margaret, dar nu se poate. Nu plec într-o călătorie de plăcere… Aşa că ai să fii cuminte şi ai să mă aştepţi… Până la înapoierea mea, vei avea tot timpul să te familiarizezi cu casa aceasta mare. Acum este a ta.

Margaret rămase cu capul rezemat pe pieptul lui. După câteva momente, rosti iarăşi.

— Te-aş ruga ceva, Henry.

— Spune!

— Făgăduieşte-mi mai întâi că ai să-mi îndeplineşti dorinţa.

— Îţi făgăduiesc Margaret. Cum aş putea să te refuz?

— Pe timpul lipsei tale, aş vrea să mănânc în odaia mea… E mai simplu. Şi am să mă simt mai în largul meu.

Henry râse.

— Bine. Poţi să iei masa în camera ta.

Margaret oftă bucuroasă, ca şi cum i s-ar fi ridicat o piatră grea de pe inimă.

— Ah, să nu uit, zise Henry. Mâine te va vizita *Madame* Grillon, cea mai bună croitoreasă din Londra. E necesar să-ţi comanzi câteva rochii… Şi de pălării ai nevoie. Mrs. Henry Sunderland trebuie să facă figură onorabilă în lumea aceasta de snobi. Să nu te scumpeşti. Nota de plată mă priveşte pe mine. La Cardiff erai cea mai frumoasă fată. La Londra, vei fi cea mai frumoasă lady…

Raza de soare lumină iarăşi chipul Margaretei.

— Am să fac orice, Henry, numai să-ţi fiu pe plac, rosti ea încet. Orice, adăugă ea cu solemnitate copilărească. Îţi jur!

Margaret era o preocupare secundară pentru Richard Sunderland, iar reorganizarea Băncii Anglo-American – un pretext. Înlocuirea lui William McFee, care îmbătrânise tot trăgând în ham, era necesară. Însă în nici un caz nu constituia o problemă capitală.

Scopul de căpetenie pentru care Richard hotărâse să-şi prelungească şederea la Londra, era aceeaşi chestiune a piaştrilor mexicani. Băncile engleze şi olandeze care intraseră în legături de afaceri cu Ouvrard nu primiseră cu pasivitate vestea prăbuşirii acestuia. Reprezentanţii lor continuau să conteste autoritatea lui Richard Sunderland. Acesta, după ce obţinuse concesiunea exploatării metalelor preţioase din Americile spaniole, declarase nule şi neavenite toate contractele încheiate de Ouvrard cu firmele din Anglia şi Olanda. Procesele intentate casei Sunderland în faţa tribunalelor britanice ameninţau să se eternizeze. Avocaţii lui Richard, experţi în chiţibuşuri procedurale, amânau rezolvarea proceselor la calendele greceşti.

Băncile reclamante nu renunţară la luptă. Întrucât mijloacele legale nu dădeau rezultate, folosiră şi procedee mai dubioase. Richard observă astfel că transporturile de piaştri întâmpinau dificultăţi crescânde. Nave de corsari îi interceptau corăbiile care părăseau porturile Vera Cruz, Havana şi Caracas. Escadre britanice răsăreau ca din senin în calea vaselor sale de transport, confiscând

încărcătura, sub cuvânt că era destinată unor state aflate în război cu Marea Britanie.

Repetarea sistematică a acestor acţiuni duşmănoase îl silise să suspende temporar transporturile de aur. Până la data de 1 iunie 1806, când luase această măsură, reuşise să treacă în Statele Unite zece milioane de piaştri. Două transporturi de câte un milion fuseseră capturate de nave militare britanice, iar un alt milion căzuse pradă corsarilor.

Richard avea convingerea că autorităţile coloniale spaniole nu erau străine de aceste acţiuni. Anumiţi funcţionari superiori, în curent cu mişcările de piaştri, scăpau indiscreţii generos răsplătite. Era limpede că unii corsari lucrau pentru firmele britanice şi olandeze, ce pretindeau a se înfrupta din comorile mexicane.

Richard îşi propuse să acţioneze pe două căi pentru a scurge piaştrii spre Statele Unite.

În primul rând, să-şi mărească şi să-şi înarmeze puternic flota comercială. Pentru realizarea acestui obiectiv, dădu puteri depline lui Adrien de Beaulieu, încredinţându-i şi conducerea flotei. Căpitanul Nathanael Fanning, care nu corespunsese acestei misiuni, fu concediat fără menajamente.

A doua măsură era mai delicată, căci implica negocieri directe cu Cabinetul Britanic. Planul lui Richard era îndrăzneţ. Să obţină autorizaţia guvernului de a transporta piaştrii în Anglia, care ducea mare lipsă de monedă, iar valoarea lor să fie decontată pe continent. Acest proiect avea sorţi de izbândă, datorită unor împrejurări care îi serviră de minune interesele.

La 23 ianuarie murise premierul William Pitt, adversarul ireductibil al Franţei. Prăbuşirea celei de-a Treia Coaliţii, căreia Napoleon îi dăduse lovitura de graţie la Austerlitz, doborâse şi pe primul ministru britanic. Umilitoarea pace de la Pressburg, impusă Austriei de către împăratul Franţei şi eclipsa Rusiei ruinau toate calculele politice ale Angliei. Marea Britanie rămânea singură în faţa formidabilei forţe economice şi militare pe care o reprezenta Imperiul Francez. Succesul de la Trafalgar nu precumpănea dezastrul de la Austerlitz.

Noul cabinet prezidat de lordul Grenville, care îşi rezervase postul de Prim Lord al Trezoreriei, cuprindea pe lângă un grup de personalităţi ostile politicii active a regelui şi pe Charles Fox. Lui Fox i se atribuise portofoliul Afacerilor Străine. Or, acesta nu-şi ascunsese niciodată sentimentele francofile. După semnarea păcii

de la Amiens, fusese primul om politic englez care vizitase Parisul şi stătuse de vorbă cu Primul Consul.

Charles Fox îşi inaugură activitatea de şef al departamentului Afacerilor Străine, printr-un act de curtenie internaţională şi printr-un gest de prietenie faţă de Napoleon. Într-o scrisoare adresată lui Talleyrand, îl anunţă că ordonase expulzarea unui aventurier francez, pe nume Guillet de la Gevrillière, care se oferise să asasineze pe împăratul Franţei.

Individul fusese debarcat într-un port îndepărtat de Franţa, spre a fi pus astfel în imposibilitate de a-şi îndeplini planul.

Talleyrand mulţumi cu aceeaşi curtenie. Acest schimb de scrisori între cei doi miniştri de afaceri străine era simptomatic. „Bate vânt de pace”, spuneau oamenii bine informaţi.

Richard cunoştea, intenţiile pacifice ale lui Charles Fox. Făcu deci o vizită la Downing Street. Fox îl primi cu amabilitate. Se cunoşteau de peste treizeci de ani, datorită lui Gerald Eastleigh. De atunci, abia dacă se mai întâlniseră de patru sau cinci ori. Dar celebritatea politică a lui Fox şi fulgerătoarea ascensiune a lui Richard în lumea marei finanţe făcuseră ca cei doi bărbaţi să nu se piardă din vedere. O altă împrejurare contribuise şi mai vârtos la realizarea unui climat de simpatie între Richard şi Fox. Resursele materiale ale acestuia din urmă nu fuseseră niciodată la înălţimea talentului său politic. Prin intermediul lui Queensberry, Fox obţinuse mai multe împrumuturi de la Anglo-American Bank. Aşa ceva nu se putea uita. Era firesc ca în aceste condiţii, Richard să fie ascultat cu atenţie binevoitoare. Propunerea lui era legată de noua conjunctură politică, favorabilă încheierii unei păci cu Franţa.

Acceptând să importe piaştrii spanioli, în scopul decontării lor ulterioare pe continent, Anglia îşi înviora propria sa monedă, recolta beneficii importante şi îşi asigura condiţii politice favorabile la tratativele de pace, ce urmau să se deschidă.

Acesta era aspectul public al afacerii. Mai era şi un aspect confidenţial, care privea interesele private ale participanţilor.

Păţania lordului Melville, trimis în judecata Camerei Lorzilor, sub învinuirea de a fi deturnat fondurile Amiralităţii şi de a le fi folosit în speculaţii la Bursă, impunea oamenilor politici ai Angliei să acţioneze prudent înainte de a mai face confuzie între tezaurul statului şi propriul lor buzunar.

Cu toată circumspecţia sa, Charles Fox ajunse la concluzia că afacerea propusă de Richard Sunderland nu era compromiţătoare.

Până şi intransigentul Pitt aprobase în 1805 un import de patrusprezece milioane de piaştri, a căror valoare fusese decontată pe continent. E adevărat că mai târziu îşi schimbase punctul de vedere, interzicând alte noi transporturi.

Fox făgădui să prezinte şi să susţină această propunere la prima şedinţă a Cabinetului. Spera să obţină un rezultat pozitiv. Era evident că încheierea unui acord între Trezoreria Britanică şi casa Sunderland-Beauclair ar atrage o furtună de proteste din partea băncilor din City. Dar în privinţa lor, Fox era hotărât să lucreze cu puţine menajamente.

În sânul Cabinetului, discuţia proiectului stârni oarecari dificultăţi. Lorzii Harwick şi Petty, reprezentanţii partidului Whig – mai accesibil tranzacţiilor subtile – înclinau pentru o rezolvare favorabilă. Windham şi lordul Spencer, care făcuseră parte şi din precedentul guvern, se pronunţară împotriva proiectului. Nu voiau să acorde avantaje Franţei înaintea încheierii păcii. Celelalte opinii nu se polarizaseră încă. Queensberry spera să câştige de partea lui Richard pe lordul Moira, ce reprezenta în guvern interesele prinţului de Walles şi ale prietenilor acestuia.

Lordul Sidmouth luase, nu demult, atitudine împotriva casei Sunderland, acuzând-o că sprijină financiarmente Franţa şi Spania, vrăjmaşele Angliei. Lordul Harwick adoptase o poziţie diametral opusă. Richard Sunderland, spunea el, acordase împrumuturi Prusiei şi Austriei, aliatele Marei Britanii şi participa energic la efortul de înarmare al forţelor militare engleze. Trebuia deci susţinut. Lordul Spencer replicase cu dispreţ: „Nu pretindeţi oamenilor din categoria marchizului de Beauclair să îmbrăţişeze cu entuziasm şi sinceritate o cauză. Din principiu sprijină tabăra ce-i garantează cele mai frumoase beneficii. La nevoie nu se dă înapoi să susţină ambele tabere, cu condiţia, bineînţeles, ca şi una şi cealaltă să-i asigure profituri de război”.

Discuţia rămase deschisă. Se căzu totuşi de acord a se autoriza transporturile de piaştri, în cazul deschiderii tratativelor de pace cu Franţa. Formula aceasta îl silea pe Richard să se înapoieze la Paris. Numai acolo putea încerca să determine pe Talleyrand a răspunde binevoitor tatonărilor de pace ale Angliei.

Pentru Richard, tratativele aveau şi un aspect rizibil. El, mare producător de armament, acţiona în calitate de emisar al înţelegerii între popoare. Se şi vedea caricaturizat în ziare sub trăsăturile grotesc exagerate ale unui porumbel al păcii. Nu-l cunoşteau însă

bine, cei care şi-ar fi închipuit că Richard Sunderland ar fi fost în stare să activeze cu sinceritate pentru curmarea războiului. El nu dorea decât un armistiţiu care să-i îngăduie a intra în posesia piaştrilor. După aceea, „să vină prăpădul”. Ar fi aprins cel dintâi torţa războiului.

Nu se îndura însă a pleca la Paris, înainte de a se celebra căsătoria lui Robert cu Lady Sarah. Îşi compătimea feciorul nevoit să-şi lege soarta de o asemenea pocitanie, dar interesele dinastiei Sunderland-Beauclair erau mai presus de orice. În definitiv, după ce-i va turna slutei un copil sau doi, n-avea decât să-i dea cu piciorul. Copiii vor asigura intrarea bunurilor familiei Montorgueil în patrimoniul dinastiei Sunderland. Acesta era esenţialul.

Potrivit înţelegerii lui Robert cu Montorgueil, data ceremoniei fusese fixată la 1 iulie. Până atunci mai erau două săptămâni. Richard se temea să nu intervină vreo complicaţie, care să ducă la noi amânări. Era neîndoios că Montorgueil n-ar mai fi îngăduit repetarea afrontului făcut de Henry Sunderland fiicei sale.

La 20 iunie, Richard primi de la Robert o scrisoare ce-l lăsă fără glas.

„Montorgueil Castle
15 iunie 1806

Sir

Îmi permit să vă cer autorizaţia de a mă căsători cu Lady Sandra Montorgueil. Înălţimea sa contele şi-a dat asentimentul.

Această alterare a înţelegerii intervenită între dumneavoastră şi contele de Montorgueil, a devenit necesară, datorită unor împrejurări pe care îmi voi îngădui să le dezvolt îndată ce-mi va fi posibil să mă prezint înaintea Înălţimii Voastre.

Cunosc sentimentele de afecţiune ce le-aţi nutrit întotdeauna Lady-ei Sarah. Preţuirea înaltelor ei virtuţi, v-au făcut să aşteptaţi cu nerăbdare clipa în care să o puteţi numi nora dumneavoastră preferată. Dar soarta, mai puternică decât noi, a hotărât altfel.

Faţă de aceasta, Sir, vă rog să aveţi bunăvoinţa şi înţelegerea de a mă dezlega de angajamentul luat faţă de Lady Sarah îngăduindu-mi totodată să cer mâna Lady-ei Sandra.

Vă asigur că Lady Sandra va fi o noră iubitoare şi respectuoasă. Îşi va cunoaşte îndatoririle faţă de dumneavoastră, cel puţin tot atât de bine ca şi Lady Sarah.

În aşteptarea unui răspuns favorabil, rămân al dumneavoastră respectuos şi ascultător fiu

Robert.”

Richard izbucni în râs. Extraordinar diplomat fusese Robert, de vreme ce izbutea această magnifică lovitură. Scăpase de slută, se însura cu o fată superbă şi executa totodată dispoziţiile tatălui său. Autorizaţia paternă îi era implicit dată. Şi încă din tot sufletul.

Cu acelaşi curier sosi şi o scrisoare laconică din partea contelui de Montorgueil, care îşi dădea consimţământul la căsătoria fiicei sale Sandra cu Robert Sunderland. Frazele erau reci, protocolare. Sub pojghiţa lor ceremonioasă se desluşea totuşi contrarietatea.

Ce se întâmplase? Ce anume îi impusese această renunţare la principiile sale stricte de a-şi căsători în primul rând fiica mai mare?

În linii mari, Richard îşi imagina mersul evenimentelor. Robert o cucerise pe Sandra, reuşind a răsturna ordinea prestabilită a căsătoriilor. Cum procedase? Aceasta era întrebarea!

Richard Sunderland nu era departe de adevăr. Robert o captivase pe Sandra în împrejurări demne să alcătuiască tema unei comedii.

După plecarea tatălui său la Londra, Robert rămăsese la Montorgueil Castle, cvasisechestrat de Lady Sarah, care nu voia să-l piardă din mână.

Tocmai această împrejurare o deservi. Robert se vedea zi de zi cu Sandra. Frumuseţea, prospeţimea ei virginală erau extrem de atractive. Robert îşi pusese în gând să-i câştige iubirea. Dar spre a-şi duce planul la îndeplinire, trebuia să-şi supravegheze fiecare gest, spre a nu da nimic de bănuit contelui sau Lady-ei Sarah. Abil, înconjură pe Sandra cu atenţii delicate. Nici el nu era lipsit de farmec. Sandra ajunse să-l adore, aproape fără să-şi dea seama.

Robert ştia că zeul Amor e zugrăvit gol, fiindcă dispreţuieşte ruşinea. Dragostea timidă şi neîmpărtăşită nu are sorţi de izbândă. Într-o seară, făcu în aşa fel, încât să o întâlnească pe Sandra singură pe un coridor slab luminat. Profitând de faptul că nu erau văzuţi de nimeni, îşi jucă marea carte. O apucă în braţe şi o sărută pe gură. Împotrivirea ei, datorată mai mult surprinderii decât pudoarei ofensate, nu dură mult. Robert îi aştepta cu teamă reacţia. Dacă va face scandal, totul era pierdut.

Spre satisfacţia sa, Sandra nu numai că nu îşi prelungi

împotrivirea, dar după câteva clipe de luptă lăuntrică răspunse la sărutările lui. I se smulse apoi din braţe şi dispăru în camera ei. Era şi timpul. La capătul coridorului apăruse Sarah. În seara aceea, Sandra nu coborî la masă, pretextând o uşoară indispoziţie.

A doua zi, însă, se prezentă la micul dejun. Dragostea nu are nevoie de şcoli înalte spre a se desăvârşi. Privirile Sandrei, chipul, gesturile ei, reflectau iubirea. Dar această chemare era numai pentru Robert. Faţă de Sarah şi tatăl ei se comporta cu aceeaşi rezervă.

Din nefericire, Sarah se ţinea scai de Robert. Nu le îngăduia nici un moment de singurătate. Instinctul ei de femeie îi vestea primejdia? Sandra se folosea de tot felul de şiretlicuri spre a strecura lui Robert o privire încărcată de dragoste, o bezea timidă, ori o fluturare de mână. Pe măsură ce se apropia data nunţii, Sarah devenea tot mai nervoasă, mai bănuitoare. Era geloasă, dar nu-şi putea preciza bănuielile. Simţea în aer o ameninţare surdă, care o înspăimânta.

În ziua când contele dădu la scris anunţurile de nuntă, Sarah suferi cea mai cumplită deziluzie. De mai multă vreme, observase că Sandra se culca foarte târziu. Camerele lor erau alăturate. Pe sub uşă se strecura seară de seară o dungă de lumină, care nu dispărea decât după miezul nopţii. Sarah era intrigată. Ce se întâmpla cu Sandra? De la o vreme, aceasta se schimbase. Era mai palidă, mai distrată, mai gânditoare. La întrebările când directe, când meşteşugite ale surorii ei, Sandra răspundea evaziv.

În seara aceea, Sarah hotărâse să facă investigaţii mai adânci, spre a dezlega enigma Sandrei. Voia să o ajute cu sfaturile, cu experienţa ei.

Noaptea, după ce Sandra se închise în camera ei, Sarah se uită prin gaura cheii, sperând să descopere firul misterului. Îşi văzu sora scriind scrisoare după scrisoare. Nemulţumită de conţinutul lor, le rupea după ce le citea până la jumătate. Pe ultima, o termină aproape de miezul nopţii. Istovită, se culcă, adormind cu greu. Toată noaptea Sarah o auzi frământându-se în pat. Perplexă, căuta cauza acestei stări de spirit.

Sarah observase că sora ei ascunsese ultima misivă într-o carte de pe masa de scris. În zori, când Sandra adormi adânc, Sarah se strecură în camera acesteia şi sustrase scrisoarea din carte.

La lumina roşiatică a zorilor, citi rând cu rând gândurile intime ale Sandrei, aşternute în slove mărunte şi delicate ca o dantelă.

„Scumpul meu Robert,

Te iubesc, te iubesc, te iubesc! Aş fi în stare să ţi-o repet de zece mii, de o sută de mii de ori. Te iubesc! Aceste două cuvinte reflectă viaţa, năzuinţele, idealurile mele…

Te iubesc! Nu mai pot trăi fără tine. Când mă gândesc că te vei însura cu Sarah, îmi vine să muşc pernele. Mă sugrumă disperarea. Trebuie să fii numai al meu, Robert. Sărutările tale îmi ard şi acum buzele. Te iubesc! Te iubesc! Te iubesc!

Trebuie să rămânem veşnic împreuna. Găseşte tu soluţia. Tu m-ai învăţat să te iubesc. Tot tu, trebuie să-mi redai liniştea.

Te iubesc, Robert. Te iubesc! Fiecărei stele de pe cer i-am mărturisit iubirea ce-ţi port Şi fiecare stea îmi clipeşte, mă încurajează, îmi spune că şi tu mă iubeşti.

Scumpul meu Robert!

Te iubesc! Am repetat vorbele acestea de atâtea ori, încât mă tem să nu te plictisesc.

Te iubesc, Robert!

A ta,
Sandra."

Fiecare cuvânt era o lovitură de pumnal pentru Sarah! Sângele i se urcase în cap, vederea i se împăienjenise. Mânia, deznădejdea, ura, o strangulau, înnebunită, strânse scrisoarea în pumn.

Foşnetul o trezi pe Sandra din somn. Cele două surori se priviră în ochi. O singură clipă. O clipă în care şi una şi cealaltă îşi spuseră tot ce aveau să-şi spună.

— Am să arăt scrisoarea tatei, şuieră Sarah, cutremurată de furie. Vom vedea ce o să zică. Şi eu te iubeam!… Aveam încredere în tine!… M-ai trădat!…

Fără să mai aştepte vreun răspuns, părăsi în fugă încăperea.

Sandra sări din pat. Până să-şi pună halatul de noapte, Sarah dispăru pe coridor. Cu ochii scăpărând de mânie, Sandra se apropie de fereastră.

Buza soarelui aşternuse o pată roşie pe cerul de un albastru viu, ca cerneala de China.

— Puţin îmi pasă dacă află tata, rosti Sandra cu dârzenie. Puţin îmi pasă. Dacă nu-l iau pe Robert, mă omor.

Acelaşi lucru îl mărturisi şi tatălui ei. Cu o linişte de care nu se

crezuse capabilă, dar care-i exterioriza îndârjirea, îşi repetă ameninţarea.

Montorgueil o privea nedumerit. Toate se întâmplaseră atât de repede, de surprinzător, încât nu ştia cum să reacţioneze.

— Da, da, sunt hotărâtă să mă omor, rosti Sandra. Nu concep să rămân fără Robert. Dacă îl obligi să se însoare cu Sarah, mă omor.

— Joacă teatru, rânji Sarah. Joacă teatru. A citit prea multe romane. Acum vrea să le trăiască. Nu se omoară. Garantez eu că nu se omoară.

Deodată izbucni în plâns. Lacrimile i se prelingeau pe obraji, de-a lungul nasului coroiat, scurgându-i-se apoi în gură, ori pe bărbie.

— Îmi fură fericirea... se jelui ea, izbindu-se cu pumnii în cap. N-o lăsa, tată, să-mi fure fericirea... N-o lăsa! Robert este al meu!

Montorgueil încercă să folosească argumente blânde, convingătoare. Îşi dădea seama că fetele lui fuseseră târâte în vârtejul unei crize care îl depăşea. O frică surdă îi tăia parcă picioarele.

— Trebuie să fii înţelegătoare, Sandra... Robert este logodit cu Sarah. Faptul e de notorietate publică.

— Mi-e indiferent.

Montorgueil era perplex. Îi era milă de Sarah. Toată viaţa îi fusese milă de ea. Sluţenia o lăsa dezarmată în faţa unei lumi pentru care înfăţişarea exterioară era aproape unicul criteriu de apreciere. Pentru acest motiv hotărâse ca Sarah să se mărite cea dintâi. Dacă accepta ultimatumul Sandrei, o distrugea pe Sarah. Din nenorocire şi logodnicul împărtăşea sentimentele Sandrei. Din scrisoarea ei se desprindea limpede acest adevăr. În sinea lui, Montorgueil blestemă şi pe Henry Sunderland şi pe Robert şi pe tatăl său. De când oamenii aceştia intraseră în viaţa lui, toate îi mergeau pe dos. Cu excepţia banilor care curgeau gârlă. Dar bani avea şi el. Ce-i mai trebuise combinaţia cu Richard Sunderland?

— Dragă Sandra, trebuie să judeci la rece. În lumea aceasta sunt îngăduite anumite nebunii. Dar şi nebuniile au o margine. E ruşinos să-ţi clădeşti fericirea pe nenorocirea altuia. Sarah îl iubeşte pe Robert.

— Robert nu o iubeşte, zise Sandra cu hotărâre.

— Pentru că l-ai ademenit tu, o acuză amarnic Sarah. Pentru că ţi-ai pus în gând să mi-l furi...

Se simţea atât de nenorocită! Ce era ea de vină dacă Dumnezeu o lăsase urâtă? Nu mergea cu inconştienţa până acolo încât să se

creadă frumoasă. Dar avea suflet bun şi se simţea capabilă a-şi îngriji şi preţui soţul. Visa să îşi închege o familie. I se umezeau ochii de duioşie când vedea copii. Pe Robert îl iubea. Şi Sandra voia să-i distrugă viaţa, să o condamne la o singurătate veşnică. Odată Sandra măritată, soarta ei va fi pecetluită. Va muri fată bătrână. Supărăcioasă, înăcrită, ţâfnoasă, îşi va târî zilele, amărându-se pe sine şi pe alţii.

Arunca privi disperate tatălui ei. Acesta se uita dezorientat când la ea, când la Sandra. Cumplită încurcătură. Montorgueil nu îndrăznea să facă uz de autoritatea sa paternă. Îşi dădea seama că ar fi zadarnic. Şantajul cu sinuciderea îl dezarmase. Era poate o simplă ameninţare. Dar dacă Sandra îşi punea ameninţarea în practică? Bunica ei se otrăvise din dragoste, pentru un ofiţer din garda regală, lăsând un soţ cumsecade, prea cumsecade chiar, şi patru copii nevârstnici. Precedentul era primejdios. Nu se cădea nici să cedeze fără luptă. Ştia că Sarah era condamnată. Urâţenia o târa la fund ca o piatră agăţată de gâtul unui sinucigaş.

Era furios pe Robert fiindcă nu-i mărturisise de la început preferinţele sale pentru Sandra, scutindu-i pe toţi de aceste complicaţii. În acel caz, el, Montorgueil, ar fi invocat principiile sale, şi l-ar fi obligat să-şi respecte angajamentul luat faţă de Sarah... Era însă greu de rezistat atacului conjugat ai Sandrei şi a lui Robert. Montorgueil se socotise până atunci un tiran al familiei sale. Tocmai în aceste momente cruciale constata că nu era în stare a-şi impune voinţa.

Să-l izgonească pe Robert? Ce rost avea! Sarah ar rămâne tot nemăritată. Sandra ar săvârşi poate, un act de nebunie, iar relaţiile sale cu Richard Sunderland s-ar compromite. De formă ridică o serie de obiecţii, respinse sistematic de Sandra. Avu o explicaţie furtunoasă cu Robert, care-l ascultă pocăit, declarând la sfârşit că inima lui era dăruită Sandrei. Montorgueil încercă zadarnic să consoleze pe Sarah. Aceasta se încuie în camera ei, făcând apoi să răsune castelul de vaiete şi blesteme.

În cele din urmă, contele se înclină în faţa inevitabilului. Spre a da o palidă satisfacţie fiicei sale mai mari, declară răspicat Sandrei şi lui Robert că nunta va fi oficiată în cea mai strictă intimitate, ca în timp de mare doliu. Pentru Sarah compensaţia era iluzorie.

La 1 iulie ceremonia religioasă avu loc în biserica din Marshfield, localitate situată la vreo zece mile de Cardiff. Nu asistară decât contele de Montorgueil şi Richard Sunderland.

Îndată după nuntă, tânăra pereche însoţi pe Richard la Londra. Călătoria de nuntă, urma să se facă pe continent. Montorgueil îşi zicea că în lipsa Sandrei, Sarah se va consola mai uşor.

La 5 iulie, Richard, însoţit de fiii săi şi de nurorile sale, se îmbarcară pe „Empress of China”. După un ocol până la Copenhaga, unde discută amănuntele unui împrumut de două sute de mii de livre destinat Danemarcei, puse piciorul pe pământul Franţei, la Dieppe, în dimineaţa zilei de 3 august.

La 7 august sosi la Paris…

Capitolul douăzeci şi unu

Şi Sandra şi Margaret păşeau pentru prima dată în capitala Franţei. Contele de Montorgueil ar fi avut posibilitatea materială să-şi plimbe fetele pe continent. Dar în 1793, când izbucnise războiul între

Anglia şi Franţa, Sandra nu avea decât opt ani. La această vârstă fetiţele stau la adăpostul fustelor guvernantei, nu călătoresc peste ţări şi mări. De atunci, războiul îi împiedicase să viziteze alte oraşe decât oraşele englezeşti, să admire alte privelişti, decât priveliştile patriei.

Margaret nu ieşise niciodată din Cardiff, cu excepţia drumurilor până la uzina situată dincolo de periferiile orăşelului. Un unchi pescar o plimbase de câteva ori cu barca pe mare. Dar excursiile acelea minunate nu duraseră niciodată mai mult de două-trei ceasuri. Pe atunci, pescarii munceau din greu douăzeci de ore din douăzeci şi patru. Rareori aveau timp să petreacă o zi întreagă în sânul familiei.

Şi pentru Sandra şi pentru Margareta călătoria aceasta reprezenta o mare şi romanţioasă aventură. Căsătorindu-se cu Henry, şi cu Robert, cetăţeni ai unui stat neutru, dobândeau dreptul de a circula pe continent fără restricţii. Bineînţeles, această formulă ideală nu era respectată întotdeauna de autorităţile competente. În acea epocă eroică, în care evenimentele de căpetenie erau bătăliile, şi muzica cea mai comună – zăngănitul armelor, cetăţenii neutri nu erau la adăpost de şicane. Nu-i încunoştinţase o dată Talleyrand pe Richard că Fouché, ministrul poliţiei Imperiale îl bănuia de spionaj? Un mare număr de agenţi îl urmăriseră zi de zi. Desele sale deplasări pe continent, în Statele Unite şi mai ales în Anglia, dădeau firesc de bănuit. Talleyrand avusese mult de lucru până îl convinsese pe Fouché că Richard era om de afaceri şi că nu-l preocupau decât propriile sale interese. Era prea egoist ca să facă spionaj din patriotism sau simpatie pentru anumite state şi prea bogat spre a îndeplini asemenea misiuni în schimbul banilor.

Mai târziu, *Monsieur* Fouché realizase beneficii serioase de pe urma unor speculaţii fericite mijlocite de Richard. Din ziua în care ministrul se integrase în clientela gras stipendiată a lui Richard Sunderland, poliţia imperială încetase a se mai interesa de acesta, altfel decât cu respect şi simpatie. Atitudinea şefului suprem se

reflecta în comportarea subalternilor…

Ca de obicei, prima vizită a lui Richard după sosirea sa la Paris fu dedicată ministrului afacerilor străine. *Monsieur* Charles de Talleyrand-Périgord se afla în culmea gloriei. Împăratul îi atribuise principatul suveran de Bénévent. Richard, informat de această înaltă cinstire, i se adresă curtenitor, folosind titulatura de alteţă.

— *Monsieur* de Beauclair, zise ministrul zâmbind, vă rog să-mi ziceţi *Monsieur* de Talleyrand, aşa cum obişnuiaţi mai înainte. Sunt mai puţin decât o alteţă, sau… poate mai mult.

Vorbe sibiline ce dezvăluiau totuşi unele trăsături ascunse ale caracterului său.

— Şi acum, dragul meu *Monsieur* de Beauclair, vă rog să-mi împărtăşiţi şi mie impresiile culese în cursul ultimei dumneavoastră călătorii în Anglia. Despre ce se vorbeşte mai mult?

— Despre funeraliile naţionale ale amiralului Nelson şi despre moartea lui William Pitt. Anglia e cutremurată de emoţie şi durere. Mai ales că dispariţia acestor bărbaţi eminenţi e legată de două evenimente: Trafalgar şi Austerlitz.

— Trafalgar, cea mai strălucită victorie navală a Angliei, Austerlitz, magnifica revanşă a lui Napoleon.

— Dezastrul de la Austerlitz a avut pentru englezi o adâncă semnificaţie. Falimentul unei politici.

— Ştiu. Falimentul politicii de mână forte a lui Pitt şi a partizanilor săi, zise Talleyrand.

— Cea mai mare parte din membrii actualului cabinet sunt animaţi de intenţii pacifice, spuse Richard, spre a sonda terenul. Mr. Fox, cu care am stat deunăzi de vorbă, mi-a declarat că primul obiectiv al politicii sale externe este încheierea păcii cu Franţa.

— Fox a fost întotdeauna partizanul unei atitudini prietenoase faţă de ţara noastră, recunoscu ministrul.

Richard ardea de nerăbdare să afle şi intenţiile lui Napoleon. Era însă nediplomatic să pună o întrebare directă ministrului, ori să-i sugereze soluţii.

— Acum câteva zile a sosit la Paris un emisar al lui Fox. Lordul Yarmouth, spuse Talleyrand.

— Cu puteri depline pentru a negocia pacea? Ar fi prea frumos.

— Yarmouth are misiunea să tatoneze intenţiile împăratului, înainte deschiderii unor tratative oficiale. Talleyrand râse. E foarte vie dorinţa de pace a guvernului britanic de vreme ce v-a însărcinat şi pe dumneavoastră cu o misiune asemănătoare.

Richard făcu un gest de apărare.

— Vă rog să nu interpretaţi greşit prezenţa mea aici, zise el cu grabă. Nu sunt un emisar al ministerului Afacerilor Străine al Angliei. Deşi, vă mărturisesc, această sarcină nu mi-ar fi displăcut. Admit că sunt oarecum iniţiat în secretele zeilor şi că încheierea unui tratat de pace între Anglia şi Franţa, mi-ar servi pentru moment interesele. Interese, *Monsieur* de Talleyrand, care sunt în parte şi ale dumneavoastră.

În câteva cuvinte, Richard explică raţionamentul său. Încetarea stării de război ar uşura transportul piaştrilor mexicani. Făcu aluzie la beneficiile personale ce ar reveni ministrului.

— Vreau să fac o precizare, *Monsieur* de Talleyrand. Nu ţin ca durata acestei perioade de pace să fie îndelungată. Un an mi-ar fi de ajuns. În acest răstimp aş goli vistieriile tuturor coloniilor spaniole din cele două Americi. După încheierea în condiţii optime a acestei operaţii, reluarea ostilităţilor n-ar face decât să-mi favorizeze planurile. Nu trebuie să uitaţi că sunt fabricant de arme.

— Sinceritatea dumneavoastră mă onorează, *Monsieur* de Beauclair, zise Talleyrand zâmbind fin. Vă răspund cu aceeaşi sinceritate. Şi eu doresc pacea. Am motivele mele. Mă izbesc însă de intransigenţa împăratului. E încredinţat că numai după doborârea Angliei va putea să îngenunche Europa, Asia şi... Africa. Închipuiţi-vă, de la o vreme visează să creeze un regat creştin cu capitala la Constantinopol. Talleyrand suspină uşor. Napoleon este incontestabil, un om mare. Dar nu e infailibil. Nu ştie cum şi când să se oprească.

Richard îl privi uluit.

— Credeţi că ar fi în stare să respingă mâna întinsă de Anglia? Anglia care a devenit inexpugnabilă după victoria de la Trafalgar? Numai un nebun ar face asemenea neghiobie.

— Extremele se ating, *Monsieur* de Beauclair. E greu de definit graniţa dintre geniu şi nebunie. Talleyrand îşi examină distrat manşetele de dantelă. Napoleon, continuă el, goneşte *ventre-à-terre*, pe un drum care duce la dezastru. Uită că o singură ţară nu se poate război la infinit cu lumea întreagă. Mai devreme sau mai târziu, duşmanii o vor răpune.

Richard îşi muşcă dezamăgit buzele.

— Împăratul dumneavoastră, *Monsieur* de Talleyrand, îmi strică toate socotelile.

Ministrul râse iarăşi.

— Şi mie, *Monsieur* de Beauclair. Şi mie… Din nenorocire.

— Înţeleg. La ce vă foloseşte înalta dumneavoastră poziţie, dacă împăratul vă reduce la simplul rol de scrib al deciziilor sale?

— Chiar şi în această postură vă pot fi de folos, *Monsieur* de Beauclair, surâse Talleyrand.

— Vă rog să nu interpretaţi greşit cuvintele mele, zise Richard. Iritarea îl făcuse să vorbească mai mult decât trebuia. Am vrut să spun că e o inconştienţă să refuzi a te servi de talentele excepţionale ale unui diplomat pe care providenţa ţi l-a scos în cale.

— V-am înţeles, *Monsieur* de Beauclair. Şi pentru a vă dovedi că nu m-a supărat comparaţia dumneavoastră – în parte adevărată – voi face tot posibilul să prelungesc tratativele cu emisarul englez. Voi încerca să-i dau iluzia că preliminariile păcii ar putea fi în curând semnate. Sper că în felul acesta piaştrii dumneavoastră…

Talleyrand îşi lăsă fraza neterminată. Richard se înclină.

— Este nemărginită recunoştinţa mea pentru serviciile pe care le-aţi adus în atâtea rânduri casei Sunderland-Beauclair. Vă asigur că prietenia ce-mi arătaţi nu va fi răsplătită cu ingratitudine. Şi vă mai rog să credeţi că dacă voi fi pus vreodată în situaţia de a alege între împărat şi Charles de Talleyrand, voi miza cu toată inima pe ultimul.

La aluziile fine ale ministrului, replicase cu un angajament solemn şi fără echivoc. Talleyrand răspunse cu diplomatică prudenţă:

— Sper că situaţia de care aţi vorbit, nu se va ivi niciodată. Totuşi, nu pot decât să vă exprim, la rândul meu, recunoştinţa pentru prietenia şi devotamentul dumneavoastră.

Richard şi Talleyrand se despărţiră în cei mai buni termeni. Identitatea intereselor lor era cea mai sigură chezăşie a unui sprijin reciproc.

Între Charles de Talleyrand-Périgord, prinţ de Bénévent, om politic de esenţă superioară şi Richard Sunderland, marchiz de Beauclair, financiar de mare suprafaţă, se încheiase o alianţă destinată să zguduie din temelii imperiul napoleonian. Un nou personaj avea să întregească acest straniu triumvirat: Joseph Fouché, duce de Otranta, ministru al Poliţiei Imperiale, fost convenţional, fost regicid, astăzi aliat al unui prinţ, fost înalt ecleziarh şi al unui marchiz, reprezentant al marelui capital internaţional.

În concepţia lui Richard, resentimentele sale împotriva politicii napoleoniene erau justificate.

— Omul acesta mă împiedică să duc la bun sfârşit una dintre cele mai formidabile afaceri ale vieţii mele: exploatarea coloniilor spaniole din cele două Americi, explică el într-o zi lui Challais, în vreme ce se plimba în lungul şi în latul cabinetului de lucru. Îţi dai dumneata seama ce posibilităţi uriaşe îmi oferă această concesiune? Abia am smuls-o lui Godoy şi lui Carlos al IV-lea.

Richard se opri în faţa lui Challais. Stătea ţeapăn, cu mâinile la spate, cu picioarele depărtate, înfipte parcă în parchet.

— Am reuşit să mă substitui Spaniei, care a pierdut virtualmente din mână controlul asupra tuturor posesiunilor de dincolo de Atlantic. Coloniile cucerite de Spania cu preţul unor sacrificii uriaşe sunt astăzi la dispoziţia mea. Aurul, argintul şi pietrele preţioase din, Noua Spanie şi din viceregatul Perului, din Caracas şi Guatemala, din Chili şi din Rio de la Plata, nu aşteaptă decât să intre în tezaurul casei Sunderland. Şi tocmai acum, când sunt mai aproape de ţintă ca oricând, Napoleon mă împiedică să-mi desăvârşesc opera. Datorită acestui om stupid, care se încăpăţânează să continue războiul într-un moment nepotrivit, nu pot scoate din cele două Americi nici un sfert din metalele preţioase care ar fi astăzi în stăpânirea mea, dacă mările ar fi libere.

Challais era impresionat de ieşirea lui Richard. Nu îndrăznea să-i întrerupă monologul.

— Să vină Lafont! strigă Richard, care fierbea ca un cazan încins la foc năprasnic. Să vină Lafont!

Secretarii se puseră în mişcare. Lafont nu era în biroul său. Un uşier spuse că *Monsieur* Lafont nu părăsise banca.

Pe culoare, secretarii alergau aferaţi.

— *Monsieur* Lafont!

— *Monsieur* Lafont e chemat la *Monsieur* Richard Sunderland!

— *Monsieur* Lafont să se prezinte de îndată la Cabinet!

Jules Lafont devenise un element indispensabil al mecanismului de precizie pe care-l reprezintă casa Sunderland.

Din ziua înscăunării sale în fruntea serviciului de informaţii, Lafont făcuse minuni. S-ar fi zis că îşi descoperise adevărata vocaţie. Cheltuise bani mulţi, dar rezultatele obţinute fuseseră deasupra aşteptărilor. Lafont începuse prin a organiza o reţea de

porumbei călători, care transportau într-un timp surprinzător de scurt mesaje cifrate de la un capăt la celălalt al Europei. Cu răbdare şi măiestrie, îşi recrutase o armată de agenţi răspândiţi prin capitalele şi marile centre industriale ale vechiului continent, care nu aveau alt rol decât să culeagă informaţii plătite după un tarif generos calculat. Interesaţii se întreceau să transmită la centru cele mai importante şi tainice ştiri. Printre agenţii acoperiţi ai lui Lafont se numărau oameni de rând şi diplomaţi de carieră, soldaţi şi actriţe, ecleziastici şi lăutari, curteni şi spioni. Mai ales spioni.

Organizaţia creată de el era de mare folos lui Richard. Graţie ei, acesta putea urmări nu numai manevrele tainice ale personajelor politice interesante pentru evoluţia casei Sunderland, dar şi activitatea salariaţilor mai mărunţi sau mai suspuşi ai casei sale, avea de asemenea posibilitatea să controleze ştirile publicate în presă şi mai presus de orice, să intre cel dintâi în posesia informaţiilor secrete de mare importanţă, indispensabile speculaţiilor sale de bursă.

Ajutorul lui Lafont era preţios şi în alte privinţe. Agenţii săi depistaseră câţiva agitatori care încercaseră să organizeze muncitorimea din uzinele de armament şi să o mobilizeze împotriva abuzurilor conducerii. După înlăturarea acestor elemente din fabrici, lucrătorii, lipsiţi de conducătorii lor fireşti, fuseseră reduşi la tăcere şi la neputinţă.

Secretarii lui Richard găsiră în sfârşit pe Jules Lafont în tezaurul băncii. Verifica mijloacele de securitate puse de curând în funcţie. Îndată ce Lafont sosi în biroul lui Richard, acesta îi porunci, fără nici o introducere:

— Vreau să aflu neîntârziat stadiul discuţiilor purtate între lordul Yarmouth şi *Monsieur* de Talleyrand. Sunt speranţe să se ajungă la o înţelegere între Anglia şi Franţa? Această înţelegere este dorită sincer? *Monsieur* de Talleyrand spune adevărul când declară că vrea să ajungă la un acord cu Anglia? Lafont, nu-ţi notezi punctele pe carnet? întrebă iritat Richard.

— Prefer să le memorez, *Monsieur*. Un carnet se poate pierde.

— Bine. Cum vrei. Dar să-mi răspunzi la toate întrebările.

— Doriţi, *Monsieur*, să fiţi informat şi asupra tratativelor diplomatice purtate în prezent între Austria, Prusia şi Rusia?

— Pentru moment nu mă interesează. În Europa oamenii n-au decât să se bălăcească în sânge până la genunchi. Războiul purtat pe continent nu-mi stinghereşte planurile. Pe mine mă interesează

încheierea păcii între Franţa şi Anglia. Pe mări, vreau să am mâinile libere. M-ai înţeles?

— Prea bine, *Monsieur* se înclină Lafont respectuos. În patruzeci şi opt de ore îmi voi permite să vă spun primele informaţii.

Richard zâmbi. Eficienţa calmă a lui Lafont îl încânta.

— Ce zici, Challais, de tânărul acesta? întrebă el după plecarea lui Lafont.

— Element excepţional, *Monsieur*.

— Fouché ar fi fericit să-l aibă în serviciul său.

Challais prefiră între degete lanţul de aur al lornionului.

— N-ar fi exclus ca *Monsieur* Lafont să-l servească şi pe Fouché!

Pentru Richard urmară zile de frământare. Rapoartele primite din partea lui Adrien de Beaulieu, noul şef al flotei comerciale a casei Sunderland, erau alarmante. În ultimii trei ani casa pierduse douăzeci şi două de vase scufundate ori capturate de corsari şi de forţele navale beligerante. Numai în Marea Mediterană, piraţii barbareşti capturaseră cinci vase cu întreaga lor încărcătură. În 1805, paşa din Tripoli semnase un tratat de pace cu Statele Unite, sub ameninţarea tunurilor unei escadre americane, care îi bombardaseră oraşele de coastă. Cuminţirea paşei fusese temporară. Îndată ce escadra părăsise Mediterana, piraţii tripolitani îşi reluaseră isprăvile.

În Marea Caraibilor, de-a lungul coastelor Mexicului şi Floridei, navele înarmate ale casei Sunderland avuseseră de luptat cu piraţii lui Jean Laffite, care îşi stabilise cartierul general în Grand Isle din golful Barataria.

Două nave încărcate cu aur, părăsiseră Lima în ziua de 12 aprilie 1806. De atunci, nu se mai auzise nimic despre ele. Le scufundase furtuna în zona Capului Horn? Eşuaseră pe stânci ori pe vreun banc de nisip? Căzuseră în mâinile piraţilor? Paguba era uriaşă.

Richard nici nu se gândise a-l învinui pe Beaulieu pentru aceste insuccese repetate. Mai ales că Adrien nu-i raportase numai dezastre. În ultimul an reuşise să transporte în Statele Unite încă zece milioane de piaştri. Dar lui Richard nu-i era de folos aurul şi argintul imobilizat în tezaurul băncii Manhattan. Tezaurul Băncii Sunderland din Paris dădea semne de anemie. Banca Anglo-Americană din Londra nu mai era capabilă să furnizeze la infinit întăriri. Trebuiau resurse noi. Guvernul britanic plătea la zi armamentul furnizat de uzinele Sunderland-Montorgueil din Cardiff.

Nu se putea spune acelaşi lucru despre Mollien, noul ministru de finanţe al Franţei. Tezaurul pe care i-l lăsase în primire Barbé-Marbois, abia dacă mai avea ceva praf de aur pe fund. Succesele colosale ale lui Napoleon restabiliseră totuşi încrederea în creditul statului francez. Arestarea lui Desprez şi a acoliţilor săi, care fuseseră obligaţi să restituie peste optzeci de milioane de franci, oprise hemoragia de aur a Băncii Franţei. Dar acesta nu era decât un început. În ciuda stăruinţelor sale, Richard nu izbutise să primească decât treizeci de milioane din cele două sute datorate de statul francez. Pentru a obţine acest rezultat, interveniseră şi Talleyrand şi Fouché.

Alte două mesaje neplăcute sosiră la scurt interval de la Londra. Lester Woodward, directorul adjunct al Băncii Anglo-Americane, îi anunţă moartea subită a lui William McFee, la masa de lucru. Richard simţi o vagă remuşcare. Grăbise poate, sfârşitul lui McFee, folosindu-l până în ultimul moment. Posomorât, aruncă misiva pe masă.

— N-am timp să mă amuz, văitând morţii, rosti el. McFee a murit. Să-i fie ţărâna uşoară.

Avea totuşi de gând să-i construiască un monument funerar de marmură neagră. Măreţ, sumbru, cu un epitaf scris cu litere aurite. Lester Woodward va prelua provizoriu conducerea băncii.

A doua scrisoare era semnată de Geoffrey Horncastle. Într-un laconic preambul, Horncastle îşi exprima indignarea faţă de purtarea lui Charles Sunderland.

„Regret că trebuie să-ţi aduc la cunoştinţă o nouă ispravă a fiului dumitale.”

Ce năzbâtie a mai făcut? se întrebă Richard, încreţind sprâncenele.

„Acum câteva zile, la Oxford, Charles a snopit în bătaie pe lectorul său Leslie Pierson, fiindcă acesta îi reproşase starea sa de ebrietate. Nemulţumit cu această răzbunare meschină, Charles i-a mai tras şi boneta pe ochi, până i-a spart-o în fund. Apoi i-a dat brânci într-un bazin cu apă. Fapta s-a petrecut în faţa mai multor studenţi, profund scandalizaţi.”

— De ce n-au intervenit în ajutorul lectorului, dacă erau atât de scandalizaţi? îşi zise Richard.

„Charles a fost eliminat definitiv din toate universităţile britanice.”

Richard suspină, apoi continuă lectura:

„Numai datorită intervenţiei lui Queensberry, Leslie Pierson a renunţat să-l cheme pe Charles în judecată. Dacă această ispravă ar fi fost izolată, s-ar fi trecut cu vederea. Năzdrăvăniile fiului dumitale au depăşit orice limită. În tinereţe, n-am fost nici eu stâlp de biserică...”

— Bine că recunoşti, mormăi Richard. Te mustră conştiinţa. Acum treizeci de ani, ai ucis un om la beţie. Ai scăpat cu faţa curată fiindcă ţi-a sărit în ajutor întreg almanahul nobilimii britanice.

„Ştiu să acord circumstanţe atenuante unui copilandru care face ştrengării. La Charles, însă, turbulenţa a căpătat un caracter bolnăvicios. Nu trece zi fără să nu facă o boroboaţă. Folger e disperat. Cu toată prietenia pe care ţi-o port, renunţ să mă mai ocup de băiat. Până şi Queensberry e consternat. Socotesc că numai prezenţa dumitale l-ar mai putea struni. Dacă şi acest remediu va da greş, previziunile sunt foarte sumbre.”

Richard prinse imediat sensul acestei aluzii străvezii. Şi Horncastle se îndoia de facultăţile mintale ale lui Charles. Ceea ce era grav. Existenţa lui Charles se confunda cu un nesfârşit lanţ de dezordini. Rapoartele primite cu regularitate din partea lui Folger oglindeau o tristă realitate. Într-o noapte, la Londra, Charles luase cu asalt un bordel din care fusese expulzat pentru excesele sale şi, în fruntea unei bande de fii de bani gata, devastase localul, pusese pe fugă pensionarele şi stâlcise în bătăi pe patroană şi pe acoliţii ei.

Altădată, trăsese cu pistolul în oglinzile unui mare restaurant din Haymarket. Urmat de aceeaşi bandă de turbulenţi incorijibili, dăduse năvală în culisele teatrului Sadler’s Wells, în seara unei premiere şi răpise pe actriţa care deţinea rolul titular, spre a da ocazie unei steluţe din trupă să o înlocuiască. Năzbâtiile acestea, şi multe altele, îl costau pe Richard şi bani şi nervi.

Indiferenţa manifestată faţă de copiii săi în ultimii ani îşi dădea roadele. Le lăsase mulţi bani pe mână, socotind că astfel rezolvase problema educaţiei. Charles era un dezechilibrat. Henry, în ciuda

aparentei sale supuneri şi timidităţi, se însurase împotriva voinţei paterne, cu o fată de condiţie socială inferioară. Robert, diplomatul familiei, părea ceva mai reuşit. Se înapoiase de la Madrid încărcat cu titluri şi decoraţii. Nu fusese însă în stare să dejoace urzeala planurilor lui Ouvrard, care împinsese nu numai Spania, dar şi casa Sunderland-Beauclair la marginea prăpastiei.

Francis-Andrew, copilul Andreei era inteligent, dar de o sensibilitate exagerată. Despre Gerald, care împlinise şapte ani, Richard era informat numai din rapoartele guvernantei.

Avalanşa de ştiri rele creă lui Richard o stare de proastă dispoziţie, de pe urma căreia aveau să sufere toţi cei din jurul său. La cină se cufunda într-o tăcere respectată cu sfinţenie de cei de faţă. Serviciile se perindau într-o linişte pe care nu o tulbura decât zgomotul tacâmurilor mânuite cu mare grijă, ori sunetul cristalin al vreunui pahar, atins din greşeală de buza carafei.

Richard stătea în capul mesei. Solemn, taciturn, se servea câte puţin din numeroasele feluri prezentate de majordom.

În dreapta lui se aflau Margaret şi Henry, în stânga Sandra şi Robert. Pentru Margaret, cina era un supliciu. Tot timpul simţea aţintite asupra ei privirile ironice ori dispreţuitoare ale socrului, căruia nu-i scăpa nici una din măruntele ei greşeli: o bucată de friptură tăiată cu neîndemânare, un pahar dus la buze înainte ca şeful familiei să-l fi ridicat pe al său, o stridie despicată cu stângăcie, un fel de mâncare exotic privit cu nedumerire…

Margaret adoptase un procedeu utilizat de mai toţi acei care nu sunt deprinşi cu ceremonialul caselor mari. Trăgea cu ochiul la ceilalţi convivi, spre a le imita gesturile.

În contrast cu atitudinea de o firească eleganţă a Sandrei, stângăciile şi timiditatea ei ieşeau şi mai mult la iveală. Degetele ei bătătorite de muncă nu reuşeau să capete albeaţa catifelată a mâinilor Sandrei, în ciuda îngrijirilor deosebite. Nu ştia să-şi poarte rochiile scumpe. În toaletele de gală părea mai ţeapănă decât un manechin de lemn.

Dacă i s-ar fi permis să trăiască în interiorul apartamentului ei, numai cu Henry şi cu micul Benjy, ar fi fost fericită. Richard simţea însă o plăcere perversă să o scoată în lume, să o pună în cele mai umilitoare situaţii. După înapoierea sa de la Londra, găsise cu cale să frecventeze saloanele aristocraţiei legitimiste din cartierul Saint-Germain.

Titlul său de nobleţe, legăturile păstrate în timpul Revoluţiei cu

reprezentanţii nobilimii contrarevoluţionare, dar mai ales bogăţia sa, îi deschideau larg porţile palatelor înşiruite de-a lungul străzilor Grenelle-Saint-Germain, Bellechasse, Saint-Dominigue şi de la Planche. Legitimiştii intransigenţi îi purtau încă pică fiindcă întreţinea relaţii cordiale cu Talleyrand, hulitul renegat al clasei lor. Richard ştiuse însă a câştiga simpatia majorităţii locatarilor din elegantul cartier, prin ajutoarele băneşti acordate cu calculată generozitate cavalerilor ordinului Saint-Louis, căzuţi în mizerie. Şi Richard se mândrea cu o decoraţie, ce constituia un simbol al rezistenţei legitimiste…

În această epocă, Richard primi de la New York o veste plăcută. Georgina dăruise lui Adrien de Beaulieu un fiu, pe nume Raymond. Acesta era primul nepot al lui Richard care nu intra în familie pe căi deturnate. Vlăstarul lui Henry şi copilul pe care i-l făcuse Georginei tânărul Phipps, erau progenituri de contrabandă.

Prin asociaţie de idei, complicaţiile familiale îi amintiră şi de fraţii săi. De Aristotle nu mai ştia nimic de aproape patruzeci de ani. Bietul Aristotle se pierduse în sălbăticiile vestului îndepărtat. Nici despre Patrick nu mai avea veşti. Ciudat se mai despart drumurile în viaţă. Zechariach Abercrombie, acest pungaş cu diplomă, îl escrocase pe Patrick, deposedându-l de participarea sa la fabrica de pulberi de la Terrytown. Încercase să-l dărâme şi pe Richard, furându-i piaţa Caraibilor. Dar experienţa îl costase scump. Negrii haitieni, după ce se văzuseră stăpâni pe insula lor, expulzaseră şi pe agenţii lui Abercrombie. Bietul Zechariach îşi pierduse toate capitalurile învestite în Saint-Domingue.

Richard se afundă în fotoliul din faţa biroului său încărcat cu hârtii care aşteptau să fie rezolvate. Cu privirile pierdute în gol, îşi trecea viaţa în revistă. Eforturile lui fuseseră încununate de succes. Şi nu ajunsese încă la capătul drumului.

Îşi amintea ziua în care debarcase pentru întâia dată pe pământul Angliei. Emoţiile, tinereţea, lipsa de experienţă, visurile, idealurile lui. Călătoria cu diligenţa de la Portsmouth la Londra, lordul Shelburne, Benjamin Franklin, apoi anii petrecuţi la Oxford, Eastleigh, Patricia, ducele de Queensberry, care jucase un rol atât de important în viaţa lui, sir James Wythburne, comandorul Jones şi atâţia alţii… O galerie de oameni, care direct, sau indirect, îi serviseră interesele, dându-i posibilitatea să urce, treaptă cu treaptă, scara succesului…

De foarte mulţi nu mai ştia nimic. Îi pierduse pe drum.

Ce se întâmplase cu Randolphe Boyle, asociatul firmei Jones and Boyle, English Steel Company, care îi dăduse primele poveţe după sosirea sa în Anglia? Dar cu Fordyce? Ori cu Broxton-Gorila? Nici de Halsey nu mai ştia nimic. Murise?

Dintre portretele care se învălmăşeau caleidoscopic, se desprindea silueta fină a lui Alexander Hamilton. Richard aflase că Hamilton fusese ucis în duel de Aaron Burr... Îl regreta, deşi în ultima vreme relaţiile lor se răciseră.

Suspinând, se smulse din reverie. Era om de acţiune. Nu-şi permitea să piardă vremea cu retrospecţii sentimentale. Lăsa aceste amuzamente oamenilor fără alte ocupaţii.

Reluă rezolvarea corespondenţei. O invitaţie la un bal oferit de *Monsieur* de Talleyrand, îi atrase atenţia. Cartonul aurit se afla în acelaşi plic cu un bilet semnat de ministrul afacerilor străine.

„Hotel des Affaires Etrangeres
Paris
1 august 1806

Scumpe marchize,

Sper că veţi răspunde afirmativ invitaţiei mele. Ar fi de altfel în interesul dumneavoastră. Vreau să vă prezint pe contele de Metternich, ambasadorul Austriei. Sub aspectul unui gentilom avid de petreceri se ascunde un diplomat de înaltă clasă. Pentru dumneavoastră va fi o cunoştinţă utilă. Şi împăratul mă va onora cu prezenţa sa. Veţi întâlni şi pe lorzii Yarmouth şi Lauderdale, care în cursul unei convorbiri mi-au declarat că au cinstea să vă cunoască

Al dumneavoastră,
Charles de Talleyrand."

Richard zâmbi.

Ministrul Afacerilor Străine al Franţei îl ruga să participe la serbarea sa. Dacă satisfacţiile postume sunt permise, desigur că marchizul Henry de Beauclair se roteşte ca un păun pe aleile paradisului. Josiah Sunderland ar manifesta scepticism. Ar prefera să-şi vadă fiii conducând împreună atelierul de cuţite.

Richard era intrigat. Îmbătrânise, de vreme ce începuse a se gândi la morţi? Sau i se apropia şi lui ceasul din urmă? Se simţea

totuşi vioi şi zdravăn ca la treizeci de ani.

În orice caz, nu trebuia să moară înainte de a consolida patrimoniul dinastiei sale. Criza prin care trecea casa Sunderland era grea. Rezolvarea ei cerea nervi tari, o excepţională abilitate şi o mare îndrăzneală. Încrederea în steaua lui nu-l părăsise. La capătul drumului, îl aştepta izbânda, gloria.

Gloria?... Ciudat. De la o vreme, gloria îl preocupa mai puţin. Avusese în viaţă tot ceea ce îşi dorise. Cele mai frumoase femei fuseseră ale lui. Oameni de stat, regi şi împăraţi îi solicitaseră bunăvoinţa. Ajunsese la zenitul puterii. Numai setea aprigă de bani nu şi-o putea potoli. Nu era acesta un semn de îmbătrânire? Evident, la vârsta lui se putea socoti încă în plină maturitate. Dar primii fulgi de zăpadă de la tâmple erau preludiul iernii, al bătrâneţii care nu va întârzia să vină.

Faţă de iuţeala cu care trec anii, avea obligaţia să mediteze adânc asupra apusului vieţii. Mai ieri avusese douăzeci de ani. Timpul zburase. Filozofia aceasta ieftină, ascundea totuşi o tragedie eternă, pe care o trăiseră, o trăiau şi aveau să o trăiască generaţii după generaţii.

Bătrâneţea, aşa cum o concepea Richard, nu avea nimic plăcut. O aştepta cu teamă şi dezgust. Nu voia să cadă în nici unul din păcatele ei. Dorea să păstreze până la adânci bătrâneţe măcar aparenţa tinereţii. Nu a acelei tinereţi ridicole arborată de unii bătrâni groteşti, de o vetustă eleganţă. Se boiesc, îşi canonesc trupul încorsetându-l atât de strâns, încât simt că le iese sufletul pe gură şi le strălucesc ochii pe stradă după pulpele fetelor de cincisprezece ani.

Richard voia să-şi păstreze tinereţea minţii, a concepţiei, a înţelegerii. Dacă va reuşi să-şi conserve şi trupul tânăr, cu atât mai bine. Dar în privinţa aceasta, nu îşi făcea iluzii. Viaţa lui fusese atât de zbuciumată, încât era imposibil să nu se resimtă mai târziu...

Gândurile acestea triste, care îl asaltau de la o vreme, îi lăsau un gust de cocleală. Mai târziu ajunsese să-l identifice cu gustul de ţărână. Nu pusese niciodată ţărâna pe limbă. Cu toate acestea avea senzaţia că era familiarizat cu gustul ei. Poate fiindcă din ţărână se zămislise şi tot în ţărână îşi va încheia ciclul vieţii.

Şi Henry şi Robert Sunderland primiseră invitaţii din partea prinţului de Talleyrand. Ministrul Afacerilor Străine voia să pună pe Richard şi pe fiii săi în contact cu societate înaltă a Imperiului.

Monsieur Charles de Talleyrand-Périgord, înălţat la rangul de prinţ suveran de Bénévent, prin augusta bunăvoinţă a Maiestăţii Sale împăratul, avea nevoie de aliaţi în mijlocul acestei lumi pe care se pregătea să o trădeze. Treptat, şeful diplomaţiei franceze pusese mâna pe una din poziţiile cheie ale guvernământului imperial. Prin departamentul Afacerilor Străine trăgea sfori din culise, păstrând legături cu adversarii din afară ai regimului, sub paravanul relaţiilor diplomatice. Prin Fouché, creat duce de Otranta de acelaşi prea încrezător suveran, controla poliţia şi întregul aparat de spionaj şi contraspionaj al statului. Prin Richard Sunderland-Beauclair îşi asigurase un suport financiar puternic.

Mărinimos, Talleyrand lăsa armata la dispoziţia împăratului. Ştia că manevrele sale subterane puteau anula efectul celor mai spectaculoase bătălii. Aristocratul Talleyrand nu ierta parvenitului Napoleon Bonaparte fulgerătoarea lui ascensiune. Îl trăda pe împărat, aşa cum trădase pe Barras şi Revoluţia, aşa cum înaintea lor trădase pe regele Louis. „Când *Monsieur* de Talleyrand nu conspiră, face trafic”, spunea despre el Chateaubriand. Numai Napoleon nu înţelesese acest adevăr, care avea să-l coste foarte scump.

Pentru Richard Sunderland balul prezenta un dublu interes. În primul rând avea să schimbe personal câteva cuvinte cu lorzii Yarmouth şi Lauderdale, emisarii Angliei. Fără îndoială, că aceştia vor fi reticenţi. Richard va şti totuşi să le smulgă informaţii interesante. În al doilea rând va întâlni pe Napoleon. Era nerăbdător să-l cunoască. Împăratul Franţei se număra printre puţinii suverani ai Europei, care nu-i solicitaseră încă împrumuturi. George de Wales, prinţul de coroană al Angliei, îi datora o sută de mii de lire sterline. Regele Prusiei, împăratul Austriei şi regele Spaniei îi conferiseră *propriu motu* titluri şi decoraţii, în schimbul sprijinului său financiar. Regele Danemarcei se înfruptase în repetate rânduri din creditele acordate de casa Sunderland. Evident şi dobânzile erau apreciabile.

Franţa mai datora casei Sunderland o sută douăzeci de milioane de franci. Datoriile contractate de stat erau achitate în tranşe mici şi la intervale îndepărtate. Mollien, ministrul finanţelor, făgăduise lui Challais că va accepta lichidarea debitelor întârziate. Richard spera să obţină din partea împăratului dispoziţia de a i se onora creanţele la termene ceva mai apropiate…

Balul era aşteptat cu nerăbdare şi de Robert Sunderland şi de

soţia sa. Robert avea însfârşit prilejul să-şi orneze pieptul cu toate decoraţiile primite în Spania, iar Sandra să apară în toată splendoarea toaletei de mare gală, creată de *Madame* Germont, croitoreasa împărătesei.

În schimb, pentru Henry şi Margaret balul acesta era o corvoadă. Timidul Henry se gândea cu groază la clipa în care majordomul îi va anunţa numele în sala înţesată de invitaţi. Împreună cu Margaret, tot atât de palidă ca şi el, vor avea de înfruntat curiozitatea, impertinenţa, orgoliul, indiferenţa, maliţiozitatea, oglindite în sute de priviri. Margaret era îngrozită. Perspectiva acestei recepţii arhioficiale o făcea să transpire anticipat. Dacă ar fi simţit în preajma ei un bărbat dârz, puternic, un braţ pe care să se sprijine cu încredere, ar fi fost mai puţin înfricoşată. Henry era însă mai slab decât ea. În loc să se simtă protejată, Margaret avea senzaţia unei izolări îngrozitoare. În familia soţului ei se socotea intrusă. Richard Sunderland îi era vădit ostil. Robert şi Sandra nu-i arătau nici o înţelegere. În lumea foburgului Saint-Germain, lumea familiei Sunderland, întâlnea numai dispreţ. Înaltele doamne o ironizau, o ridiculizau, sub aparenţa celei mai dezarmante politeţi. Râdeau de rochiile scumpe pe care ea nu ştia să le poarte, de gesturile ei neîndemânatice, de engleza ei provincială, de franceza scâlciată îngrozitor, de roşeaţa ce-i îmbujora în orice clipă obrajii, de mâinile care întârziau să câştige catifelarea elegantă a femeilor lipsite de orice ocupaţie.

Într-o seară, în vreme ce se afla pe o terasă, auzise din dosul unui boschet de arbuşti, tot ce se discuta pe seama ei în salonul cu uşile-ferestre larg deschise. În limbajul tipic al lumii elegante, care amesteca franceza şi engleza în proporţii aproape egale, câteva femei tinere, reprezentante ale înaltei aristocraţii regaliste, făceau haz de bogăţia în care Margaret plutea greoi şi neîndemânatic ca o focă.

— Râdeţi de ea, dar câte din voi n-aţi vrea să vă bălăciţi în această mare de aur, spusese odată tânăra contesă de Noailles. Margaret Sunderland duce o viaţă imperială. Are zeci de lachei…

— Mai grav e că îi are şi în familie, intervenise impasibil ducesa Ermesinde de Chavreuse…

Noapte de noapte, Margaret îşi plângea nenorocirea. Singură în dormitorul ei pe care nu-l mai împărţea cu Henry – căci aşa impuneau convenienţele – suferea în tăcere, udând cu lacrimi fierbinţi perna împodobită cu dantele. Tatăl ei şi Dick o preveniseră

că se va simţi străină în sânul noii ei familii. Avuseseră dreptate.

„Când îţi dai seama că ai făcut o greşeală, caută să o repari” rostise în cursul unei predici reverendul Tyler. Cuvintele acestea se întipăriseră în mintea Margaretei. Greşise. Din nefericire, greşeala ei nu se mai putea îndrepta. Era condamnată să urce până la capăt calvarul…

Richard îşi făcu o intrare spectaculoasă în marea sală de bal a palatului Galiffet, reşedinţa ministrului Afacerilor Străine. Spre deosebire de ceilalţi invitaţi care soseau individual, cu soţiile lor, Richard apăru înconjurat de o adevărată suită.

— Marele senior urmat de vasalii săi, observă cu răutate un duce autentic la urechea vecinului său.

— Nobleţea şi finanţele! Ce hibridă împerechere! Cum şi-o fi îngăduind omul acesta să deroge cu atâta seninătate…

— Hm! Drepturile sale la marchizatul de Beauclair sunt îndoielnice. După câte am fost informat, în vinele lui nu curge decât o optime din sângele adevăraţilor marchizi de Beauclair.

În vreme ce Richard Sunderland săruta mâna prinţesei de Talleyrand şi schimba câteva cuvinte cu ministrul, majordomul anunţa numele însoţitorilor săi:

— Contele de Challais.

— *Monsieur et Madame* Henry Sunderland.

— Contele şi contesa de Castejon y de Valdejosa de la Reyna.

— *Monsieur*…

Titlul spaniol trecut printre numele însoţitorilor, îl făcu pe Richard să-şi încreţească fruntea.

În vreme ce Talleyrand şi soţia sa întâmpinau alţi oaspeţi. Richard, urmat de suită, străbătu cu pas măsurat sala, îndreptându-se spre o fereastră deschisă, în preajma căreia se opri.

Prin lornionul de aur privea cu superioară nepăsare lumea din jur, în vreme ce însoţitorii făceau înapoia lui un respectuos semicerc. Dinadins, Richard se izola de ceilalţi invitaţi. Voia să accentueze poziţia sa deosebită de a restului societăţii imperiului.

Deodată, se întoarse spre Challais.

— Challais, am impresia că la intrarea noastră, majordomul a anunţat un nume spaniol.

Contele ridică din umeri.

— Am remarcat şi eu, *Monsieur*.

— Majordomul a rostit titlul meu spaniol, explică Robert.

Richard îl strivi cu o privire încărcată de dispreţ:

— Titlul dumitale spaniol?… Eşti ridicol!… Crezi că ai fost invitat aici fiindcă eşti conte de… cum naiba îi mai spune? Am reţinut că în titlul dumitale figurează şi cuvintele de la Reyna. Vrei să arăţi lumii că regina Spaniei, ale cărei năravuri sunt arhicunoscute, ţi-a răsplătit virtuţile de o anumită… natură, conferindu-ţi grandezza? Dreptul de a purta numele de Sunderland este o cinste pe care ar trebui să o preţuieşti mai mult decât toate celelalte titluri de nobleţe. Mă tem, Robert, că *diplomatul familiei* e mai prejos de reputaţia pe care şi-o câştigase în ochii mei.

Apoi îi întoarse spatele, lăsându-l ruşinat şi confuz. Sandra care se bucurase de noul ei titlu, se uita nedumerită când la Robert, când la socrul ei. Nu mai înţelegea nimic.

În aceeaşi clipă, *Monsieur* de Talleyrand, justificând parcă vorbele lui Richard, se apropie de acesta, urmat de Montrond.

— În sfârşit, *Monsieur* de Beauclair, până la sosirea împăratului, sunt al dumneavoastră.

— Onoarea pe care mi-o faceţi, mă copleşeşte, *Monsieur* de Talleyrand, se înclină Richard.

Sandra era uimită. *Prinţul* de Talleyrand şi *marchizul* de Beauclair stăruiau să facă abstracţie de titlurile lor nobiliare şi se foloseau de neutrul *Monsieur*. Toate credinţele ei erau răsturnate. Deunăzi, socrul ei vorbind despre străvechea obârşie a familiei de Périgord, amintea o anecdotă înscrisă în analele Franţei medievale. „Cine te-a făcut baron?” întrebase odinioară regele Hugues Capet pe unul din străbunii actualului Périgord. La care acesta replicase cu trufie: „Cine te-a făcut rege?”…

Actualul Talleyrand-Périgord refuza să-şi folosească titlul. Explicaţia era totuşi simplă. Ministrul de externe vorbea cu dispreţ despre principatul său, într-o lume în care ducatele, principatele şi chiar regatele, erau atribuite cu dărnicie unor foşti burghezi de rând.

— *Monsieur* de Beauclair, v-am făgăduit să vă prezint câteva personaje ale societăţii imperiale. Voi începe cu arhicancelarul Cambacérés, un jurisconsult pe care împăratul l-a creat prinţ al imperiului şi duce de Parma. Montrond, unde e *Monsieur* de Cambacérés?

— Arhicancelarul se arhipreumblă prin saloane, *Monsieur*, explică interpelatul.

Talleyrand izbucni în râs.

— Montrond nu pierde ocazia să nu persifleze grandomania lui Cambacérés.

— Să-mi fie cu iertare, *Monsieur*, replică Montrond cu seriozitate. Spun numai adevărul. Acum câteva zile, *Monsieur* Cambacérés vrând să-şi manifeste bunăvoinţa faţă de secretarii săi, le-a declarat cu condescendenţă: „Numai în public să-mi spuneţi *Alteţă*. În intimitate vă autorizez să-mi ziceţi Monseniore” .

— Montrond, ai o gură nemaipomenit de rea, râse Talleyrand. Sfâşii!… *Monsieur* de Beauclair, în aşteptarea arhicancelarului, îmi voi permite să vă prezint pe *Monsieur* Moret, secretar de stat şi şef de cabinet al împăratului, iată-l se îndreaptă tocmai spre noi.

— Se spune că împăratul îi va conferi rangul de duce de Bassano, zise Montrond. Aceasta e cea mai înaltă cinstire adusă prostiei personificate.

Sprijinindu-se de braţul lui Richard, Talleyrand se plimba prin saloane. Cu aleasă politeţe, împrăştia în dreapta şi în stânga complimente, zâmbete şi glume, fără a uita să strecoare în şoaptă însoţitorului său, caracterizări asupra personajelor întâlnite.

— Iată-l şi pe mareşalul Augéreau, duce de Castiglione. E fiul unui zidar şi al unei precupeţe. Azi îşi poartă cu trufie titlul ducal. Şi-a uitat cu desăvârşire obârşia.

Uriaşul Augéreau se mândrea cu un somptuos costum de curte. Haină de catifea verde brodată cu aur, pantaloni de satin alb prinşi sub genunchi cu catarame de aur, ploaie de decoraţii, atitudine marţială, ocheade aruncate femeilor frumoase.

— Acum câteva săptămâni mă aflam alături de mareşalul Augéreau, la un banchet oferit de *Monsieur* de Cambarérés. În faţa noastră se afla o blondă superbă. „Femeia aceasta are un păr magnific”, i-am şoptit mareşalului. „Tunde-o la piele şi ai să vezi ce-i mai rămâne din toată frumuseţea”, mi-a răspuns el… Ah, *Monsieur* de Beauclair, aş considera că nu mi-am îndeplinit faţă de dumneavoastră obligaţia de gazdă, dacă nu v-aş prezenta pe cea mai amuzantă pereche care în seara aceasta îmi onorează casa. Mareşalul Lefébvre şi originala sa consoartă. Mareşalul MacDonald mi-a povestit despre Lefébvre o întâmplare savuroasă. În 1797, Lefébvre, – pe atunci sub comanda lui Augéreau – a fost invitat la Köln la un spectacol dat în cinstea generalului *en chef*. Se juca „Brutus sau moartea lui Cesar” de Voltaire. Trigny, comandantul militar al oraşului cedase trăsura sa lui Lefébvre, în speranţa că acesta va oferi un loc cetăţenei Trigny. Văzând că Lefébvre nu se

gândea să facă o asemenea invitaţie, Trigny îndrăzni să-i sugereze ideea. Răspunsul căzu ca un trăsnet: „Dă-te în moaşă-ta! Rostul mei aici nu e să însoţesc femei la teatru. Dacă nevastă-ta n-ar avea sânii atât de fleşcăiţi, mai treacă-meargă…” În sfârşit, Lefébvre ajunge la teatru, aplaudă cu entuziasm după fiecare act. La un moment dat, face cu cotul semn lui MacDonald, care se afla în stânga lui: „Ia spune, cine e şmecherul care a făcut piesa asta? E în sală?”… Jargonul e brutal. Dacă l-aş deghiza, îmbrăcându-l în expresii elegante, ar suferi adevărul istoric…

Richard cunoscu pe mareşalul Davout, căruia chelia şi ochelarii îi dădeau aspectul unui dascăl, pe mareşalul Mortier, un colos cu alură de luptător de circ, pe Murat, care-şi purta cu prestanţă şi cochetărie uniforma muiată în aur, pe Soult, care avea o înfăţişare impunătoare de proconsul roman, pe Pérignon, care se mândrea cu o cicatrice vânătă pe craniul chel.

— O doamnă mi-a mărturisit cu exaltare, că această cicatrice îi evocă o întreagă epopee, spuse Talleyrand zâmbind.

Deodată, Jules Lafont apăru ca din pământ în stânga lui Richard.

— *Monsieur*, vă rog să-mi acordaţi câteva clipe.

Lafont era impasibil. Dar înapoia acestui calm afectat, Richard desluşi o mare agitaţie interioară.

— S-a întâmplat ceva?

— Nu ştiu dacă mi-e permis să vorbesc, *Monsieur*.

— Faţă de *Monsieur* de Talleyrand nu am secrete. Vorbeşte fără înconjur.

— Acum câteva clipe un curier special mi-a adus o informaţie de mare importanţă. Ieri, regele Friederich-Wilhelm al Prusiei a ordonat mobilizarea generală a armatei sale…

Talleyrand îşi muşcă buzele.

— Sunteţi sigur, *Monsieur*?

— Excelenţă, garantez autenticitatea informaţiilor mele.

Ministrul rămase impresionat de siguranţa rece a lui Lafont.

— Ce fel de curieri folosiţi dumneavoastră? În douăzeci şi patru de ore vă parvin ştiri din Germania? E prodigios. *Monsieur* de Beauclair, sunteţi mai bine servit decât împăratul. Felicitările mele!

Richard aruncă o privire afectuoasă lui Lafont. Şeful serviciului său de informaţii îi oferise o mare satisfacţie.

— Credeţi, *Monsieur* de Beauclair, că pot comunica această veste împăratului?

— Fără îndoială. Primiţi-o cu toată încrederea. Mâine de

dimineaţă voi vinde rente de stat. Nu aştept să se anunţe oficial mobilizarea Prusiei. Bineînţeles, le voi răscumpăra la preţ scăzut în preziua victoriei armatelor franceze.

— Sunteţi atât de sigur de victorie?

— În conjunctura actuală, da. Prusia n-are sorţi de izbândă. Napoleon, care a înfrânt coaliţia marilor puteri, nu va avea ce alege din acest mărunt stat german.

— Aţi uitat de Friederich al II-lea?

— Un Friederich al II-lea se naşte o dată într-un secol, *Monsieur* de Talleyrand. Actualul rege al Prusiei nu se compară cu marele Friederich. De altfel, nici unul din suveranii contemporani nu pare să fie la înălţimea epopeii pe care o trăim. George al III-lea este un dement care şi-ar avea locul la Bedlam, nu pe tronul Angliei. Carlos al IV-lea, încornoratul rege al Spaniei este un monument de imbecilitate, care tolerează senin desfrâul reginei. Împăratul Franz al II-lea al Austriei nu e preocupat decât de ceremonialul curţii şi de uniformele ofiţerilor din gardă. Obtuz, solemn, atins de un ramolisment precoce e un simplu manechin regal. Gustav al IV-lea al Suediei este un mistic căzut pe mâna taumaturgilor. Mă îndoiesc dacă îşi va mai purta multă vreme coroana. Fernando I al Neapolului este o biată marionetă în mâinile Mariei-Carolina. Ţarul Alexandru I e paricid. Se spune că e precedat de asasinii bunicului său, încadrat de asasinii tatălui său, şi urmat de propriii săi ucigaşi. Louis al XVIII-lea, Suveranul Pribeag, aşteaptă ca providenţa şi bunăvoinţa duşmanilor Franţei să-i redea tronul, de pe care fratele său a fost catapultat direct sub tăişul ghilotinei.

Talleyrand se sprijini şi mai bine pe braţul lui Richard.

— Iată pe ambasadorii Prusiei şi Austriei. N-ar strica să schimbăm cu ei câteva cuvinte. Ţineam să vi-l prezint pe contele de Metternich. Vrea să fie un vulpoi bătrân, deşi nu are decât treizeci şi trei de ani. Să fii atent. Sub aspectul unui arbitru al eleganţei ascunde o şiretenie subtilă. Contele de Metternich, spre deosebire de tatăl său – mediocritatea personificată, – este un diplomat înnăscut. Are talentul de a te face să vorbeşti mai mult decât trebuie.

— *Monsieur*, ştiu să nu mă las tras de limbă, zise Richard. Am cunoscut într-o împrejurare pe cancelarul Thugut, care m-a delectat cu un aforism veşnic valabil: „Dintr-o sută de cazuri, regreţi de nouăzeci şi nouă de ori că ai vorbit mai mult decât trebuie şi o singură dată că ai tăcut în loc să vorbeşti”.

— *Monsieur* de Beauclair, cred că aţi fi fost un bun diplomat.

— Posibil, *Monsieur* de Talleyrand. Vă cunosc de atâta, vreme, încât e firesc să fi învăţat ceva de la dumneavoastră, replică Richard, căruia îi reveni brusc în minte o caracterizare pe care mareşalul Lannes o făcuse ministrului afacerilor străine: „Dacă-i dai lui Talleyrand un picior în spate, chipul său rămâne neclintit”.

— Să mergem spre grupul de diplomaţi, zise ministrul. Informaţia pe care mi-aţi furnizat-o îmi oferă un mare avantaj asupra ambasadorilor Prusiei şi Rusiei. Graţie dumneavoastră, cunosc un fapt pe care ei cred că îl ignor… Hm, diplomaţia, dragul meu *Monsieur* de Beauclair, este întotdeauna un joc de-a v-aţi ascunselea.

Talleyrand se opri în faţa unui grup de bărbaţi de toate vârstele, acoperiţi cu ordine străine şi broderii de aur.

Richard aprecie pentru prima dată decoraţiile pe care i le conferiseră suveranii. Marile Cruci şi Cordonul care-i bara pieptul îi permiteau să nu se simtă inferior faţă de aceşti diplomaţi de carieră, ce-şi etalau decoraţiile cu aceeaşi cochetărie cu care femeile frumoase îşi expun diademele şi rivierele de diamante. Gloria se măsoară cu numărul decoraţiilor, frumuseţea – cu abundenţa bijuteriilor. Evident, regula aceasta nu e imuabilă. Sunt şi nulităţi patente care se încovoaie sub greutatea insignelor şi femei urâte pe care perlele şi briliantele se revarsă cascadă.

Richard avu ocazia să cunoască pe contele Tolstoi, ambasadorul Rusiei, un personaj plin de morgă şi de decoraţii, pe care-l preocupa mai vârtos corpul de balet al Operei, decât corespondenţa diplomatică.

Ambasadorul Prusiei, contele Luchesini, era un diplomat de modă veche. Măestrea cu uşurinţă un madrigal sau o epigramă. Aceasta nu-l împiedica să fie viclean, când nevoile o cereau. O mare impresie făcu asupra lui Richard contele de Metternich. Ambasadorul Austriei la Paris nu avea decât treizeci şi trei de ani. Când Metternich prezentase la Tuileries scrisorile de acreditare, împăratul se mirase de tinereţea sa. „Sunt de vârsta pe care a avut-o Maiestatea Voastră când a câştigat bătălia de la Marengo”, replicase ambasadorul.

Ca să pară mai bătrân, îşi pudra părul, deşi moda aceasta era pe cale de dispariţie. De o eleganţă desăvârşită, păstra o atitudine mândră şi totodată binevoitoare, aşa cum se cuvine reprezentantului unei mari puteri. Privirea îi era calmă, zâmbetul

amabil, gesturile măsurate. Metternich se formase la şcoala lui Machiavelli. Ochii şi expresia feţii nu trebuiau să fie niciodată oglinda gândurilor.

Richard era un bun cunoscător al firii umane. Trecuse prin atâtea încercări, se lovise de atâţia oameni, încât ajunsese să le simtă instinctiv fondul caracterului. În Metternich desluşea multe trăsături fizice şi sufleteşti comune şi lui. Îndrăzneală, lipsă de scrupule, încredere oarbă în propria sa valoare, confirmată adeseori de jocul norocos al evenimentelor.

— *Monsieur le marquis*, eram nerăbdător să vă cunosc, spuse ambasadorul Austriei. În complexul de forţe, care dirijează azi destinele Europei, jucaţi un rol important. Se zice că prietenia dumneavoastră poate fi extrem de preţioasă. Aluzia lui la relaţiile financiare dintre Talleyrand şi Beauclair era străvezie.

— *Monsieur le comte*, replică Richard cu amabilitate uşor ironică, îmi permit să vă întorc complimentul. Tot atât de preţioasă poate fi prietenia tânărului reprezentant al şi mai tânărului Imperiu Austriac.

Lui Metternich nu-i plăcu aluzia directă a interlocutorului la ruşinoasa pace de la Pressburg, care răpise Kaiserului Franz al II-lea străvechiul titlu de împărat Roman, atribuindu-i numai pe acel de împărat al Austriei.

Era încredinţat că marchizul o făcuse dinadins. Îi dăduse o lecţie. „Acest *Monsieur* de Beauclair e conştient de propria lui putere, de vreme ce îşi permite să-mi vorbească pe asemenea ton. E un individ periculos. Trebuie menajat. Austria va mai avea nevoie de împrumuturile sale.”

Raţionamentele acestea se desfăşuraseră cu viteza fulgerului. Răspunsul lui Metternich sosi fără întârziere.

— *Monsieur* le marquis, întinerirea diplomaţiei austriece şi a Imperiului Austriac este, într-adevăr, cel mai frumos compliment pe care-l puteaţi face.

Ridicase primul steagul armistiţiului. În timpul acesta, un secretar se apropie de Talleyrand şi îi şopti câteva vorbe.

— *Messieurs*, spuse ministrul întorcându-se spre Richard şi spre grupul de ambasadori, îngăduiţi-mi să vă părăsesc pentru câteva clipe. Ies în întâmpinarea împăratului. Trebuie să sosească dintr-un moment într-altul.

Salută, apoi plecă şchiopătând. În sală se iscă o uşoară agitaţie. Urmară câteva clipe de încordată aşteptare. Deodată, în josul scării

de onoare, se auzi un glas puternic, care anunţă solemn:
— Împăratul!
În sala în care se afla Richard se lăsă o tăcere adâncă. Pe măsură ce cortegiul imperial străbătea saloanele, vestirea de rigoare se repeta, crescând în intensitate.
Lumea îşi ţinea parcă respiraţia.
— ÎMPĂRATUL!
Din salonul alăturat parvenea zgomot de paşi, foşnet de mătase, clinchet de arme…
— Î M P Ă R A T U L!

În pragul uşii apăru Napoleon în simpla lui uniformă de colonel. Era urmat de împărăteasă şi de principesele imperiale, de Talleyrand, de doamnele de onoare şi de şambelani. Toaletele strălucitoare şi uniformele somptuoase ale însoţitorilor contrastau cu simplitatea militărească a împăratului.
Napoleon străbătu cu pas rapid spaţiul larg, deschis în calea sa de curtenii ploconiţi până la pământ, îndreptându-se spre o estradă amenajată în capătul sălii. Se aşeză pe un jeţ înalt, oferind fotoliul din stânga sa împărătesei.
După ce urmări cu uşoară plictiseală baletul „Anotimpurile” interpretat de balerinele Operei, coborî printre invitaţi. Ca de obicei, se întreţinu mai mult cu femeile, uluindu-le cu întrebările sale bruşte.
— Aveţi copii? Nu?… Păcat. Orice femeie care îşi cunoaşte menirea, trebuie să ofere vlăstari Franţei.
— Sunteţi soţia generalului Villemain? Brav ofiţer. Aţi făcut o frumoasă alegere… După câte văd, nici generalul nu a greşit. Sunteţi tânără, voinică… O pereche admirabilă.
— Câţi ani aveţi?… Treizeci? Îmi place să sunteţi sinceră. Arătaţi mai tânără.
— Părul dumneavoastră roşu e natural? Ce nuanţă vie!… Spuneţi că nu l-aţi vopsit? Un diplomat v-ar răspunde: „Vă cred, fiindcă mi-o spuneţi. Dar nici dumneavoastră nu credeţi”.
Napoleon se opri şi în dreptul grupului de diplomaţi.
Îl şi luă în primire pe contele Luchesini. Richard bănui că Talleyrand informase pe împărat de mobilizarea Prusiei, după atitudinea ironică a acestuia.
— Aţi mai primit veşti de la Suveranul dumneavoastră, *Monsieur l’Ambassadeur?*

— În ultimele zile nu am primit nimic, Maiestate.

— Nici o grijă. Veţi primi mai curând decât credeţi.

Apoi îi întoarse spatele.

Se opri în faţa contelui de Metternich.

— Vă simţiţi bine în Franţa, *Monsieur l'Ambassadeur?*

— Minunat, Maiestate. E o ţară care nu poate să nu placă.

— Şi mie mi-a plăcut ţara dumneavoastră, *Monsieur l'Ambassadeur*, deşi vizita a fost foarte scurtă.

„Încă o aluzie răuvoitoare la adresa Austriei. Hotărât că pluteşte ceva în aer", îşi zise Metternich.

Napoleon întoarse privirile spre Richard Sunderland.

— Pe dumneavoastră nu vă cunosc? întrebă el.

— Rog pe Maiestatea Voastră să-mi permită a-i prezenta pe marchizul de Beauclair, interveni Talleyrand.

— Aha, *Monsieur* de Beauclair! Vă cunosc totuşi din rapoartele miniştrilor mei. Împăratul zâmbi, apoi adăugă: Am avut întotdeauna groază de financiari.

Richard se înclină adânc.

— Maiestate, din partea învingătorului Europei vorbele acestea sunt mai mult decât un compliment.

Napoleon râse.

— Vom mai sta de vorbă, *Monsieur* de Beauclair.

Trecu în dreptul contesei de Souza, soţia ambasadorului Portugaliei.

— Mi se pare că abia aţi sosit de la Berlin. Ce se mai spune pe acolo despre noi? Prusacii iubesc Franţa?

— Sire, la Berlin Franţa e tot atât de iubită, ca şi o femeie tânără de una bătrână.

Împăratul aruncă o privire semnificativă contelui Luchesini.

— Aţi auzit, *Monsieur l'Ambassadeur?*

— Maiestate, adeseori nici soţii nu se iubesc din primele zile ale căsătoriei. Cu timpul…

— Se îndrăgostesc, sau… se încaieră, completă împăratul.

Deodată, privirile lui căzură asupra unui prinţ german în uniformă de feldmareşal.

— Iarăşi dumneavoastră?

Prinţul, căruia i se luase micul său stat suveran, pentru a fi încorporat în regatul Westfaliei, proaspăt creat, bătea la porţile tuturor miniştrilor, solicitând să-i fie redată ţara.

— *Monsieur* de Talleyrand mi-a vorbit în câteva rânduri de

dumneavoastră, reluă Napoleon. În sfârşit, ce doriţi?

— Sire, statul meu…

— Veţi fi despăgubit pentru pierderea suferită. Ştiţi prea bine că principatul nu vă mai poate fi retrocedat. Nu credeţi că un înalt comandament în armată, un comitat, un ducat în Italia, ar constitui o îndemnizaţie potrivită?

— Sire, vreau să-mi fie înapoiată ţara…

— Ţineţi să vă comportaţi ca un rege… Ei bine, nu ne rămâne decât să ne războim. După câte ştiu, aţi participat cu o armată de trei soldaţi la Confederaţia Rinului…

Fără să mai aştepte răspunsul prinţişorului, amuţit de această ripostă, împăratul trecu la alt grup…

Margaret Sunderland stătea singură pe o canapea. Lumea, dansatorii, jocul de culori, uniformele, sclipirea diamantelor, animaţia din sală, îi încântau ochiul. Era mulţumită fiindcă nu se afla nici un cunoscut prin preajma ei. Nu mai avea nevoie să se supravegheze, să-şi controleze fiecare gest, fiecare cuvânt. Scăpase pentru câteva momente de cenzura aspră a ochilor socrului ei, de privirile mustrătoare ale lui Henry şi ale lui Robert, de ironia reţinută a Sandrei. Secretarii marchizului nu o mai oboseau cu prezenţa lor, mai supărătoare decât o gardă permanentă.

Henry, Robert, Sandra dansau. Secretarii se topiseră la bufet. Pe socrul ei îl pierduse din vedere, Margaret se strecurase neobservată în acest salon, din care cuprindea cu privirea sala balului, o galerie şi o parte din seră. Se bucura de un spectacol frumos, fără ca nimeni să o tulbure.

O doamnă plină la corp, cu obraji roşii, ce plesneau de sănătate, cu ochi strălucitori şi mişcări bruşte, se lăsă să cadă pe canapea alături de Margaret. O altă doamnă, mai tânără rămase în picioare. Dansase, căci era îmbujorată de căldură, şi îşi făcea vânt cu un evantai brodat cu fir de aur.

— Du-te, dragă, şi bea un sirop, să-ţi mai stingă focul din măruntaie, spuse doamna care se aşezase, tinerei sale însoţitoare. Eu am băut o citronadă. M-a mai răcorit puţin.

— De ce nu folosiţi evantaiul, scumpă *Madame* Lefébvre?

— Dragă *Madame* Junot, mai rău mă încălzesc tot dând din mână. Eu aş deschide toate geamurile…

— S-ar face curent. Şi ar răci lumea.

— Ei şi? Dacă fandositele astea ar mai pune mâna pe igliţe, sau ar mai cârpi ciorapii bărbaţilor, ar uita de răceli şi de fasoane. Nu sunteţi de aceeaşi părere, *Madame?* zise ea întorcându-se spre Margaret.

— Cred că… aveţi dreptate, spuse aceasta luată prin surprindere.

Puternicul ei accent britanic o făcu pe interlocutoare să încreţească mirată sprâncenele.

— Sunteţi englezoaică, *Madame?* întrebă ea.

— Sunt măritată cu un american.

— Şi cum vă numiţi?

— Margaret Sunderland, zise ea surprinsă de insistenţa necunoscutei.

— Soţia lui Henry Sunderland?

— Da. Îl cunoaşteţi?

— Din auzite. Numele meu e Catherine Lefébvre. Îţi prezint şi pe prietena mea, *Madame* Junot. Nevasta generalului Junot.

Madame Lefébvre se uita cu simpatie la Margaret. Dezagrementele conjugale ale tinerei doamne Sunderland erau de notorietate publică.

— Şi bărbatul dumitale te-a lăsat singură?

— Dansează.

— Dansează?… Şi îi îngădui să facă pe păunul printre dansatoare?

— De ce să nu-i îngădui?

— Dacă bărbatul meu m-ar lăsa să prind rădăcini pe canapea şi ar pleca să danseze, cât e el de mareşal, i-aş da cu evantaiul ăsta în cap, de-ar vedea stele verzi. Dacă-l laşi să-şi facă mendrele, te-ai curăţat. Pocneşte-l, înainte de a fi prea târziu.

Margaret făcu ochii mari.

— Vai, *Madame*, cum să îndrăznesc…

— Şi mă rog, de ce n-ai îndrăzni?

— Soţul meu e fiul marchizului de Beauclair!

— Ei şi?

Margaret zâmbi cu sfială.

— *Madame*, îmi cunosc lungul nasului. Sunt fiica unui simplu miner, iar Henry…

— Şi eu, *Madame*, înainte de a fi ajuns mareşaleasă, am spălat rufe pentru burlaci. Asta nu mă împiedică să fiu foarte mândră de mine.

Margaret rămase cu gura uşor întredeschisă. Mirarea îi luase graiul.

— Ascultă-mă pe mine, fetiţo! reluă Catherine Lefébvre înfierbântându-se. Chiar în seara asta, să-i baţi cu pumnul în masă. Pretinde-i să-ţi acorde tot respectul datorit unei tovarăşe de viaţă. Un bărbat care nu-şi respectă nevasta, e un ticălos. Să ştii de la mine.

— *Madame*, exclamă Margaret Sunderland înspăimântată. Henry nu e un ticălos. Mă iubeşte. E adevărat, socrul meu nu mă prea are la inimă…

— Înţeleg, rosti Catherine Lefébvre cu compătimire. Marchizul de Beauclair şi molâul său de fiu îţi fac zile fripte.

— Vă asigur, *Madame*…

— Ia spune, ai copii? întrebă mareşaleasa, fără să ia în seamă întreruperea.

— Am. Un băiat. Dar…

— Chiar în seara asta să-i spui soţului să-şi bage minţile în cap, că de nu, pleci la părinţii dumitale, cu copil cu tot.

— Vai, *Madame*…

— Vai, *Madame!* o maimuţări Catherine Lefébvre. E singura cale ca să-ţi câştigi liniştea căminului. Dacă bărbatul dumitale e incapabil să-ţi ia apărarea, lasă-l! Nu merită să mai stai lângă el.

— Faţă de cine să-mi ia apărarea? Nimeni nu mi-a adresat vreo vorbă urâtă. Nici socrul, nici cumnaţii…

— Dar te lasă, cu toţii, să stai singură într-un colţ. Acasă nu fac la fel?

— N-aş putea spune că nu… însă…

— Nici un însă. Nu-i mai lăsa să te umilească. Ai să te întrebi, poate, de ce mă amestec în viaţa dumitale? Ce vrei? Aşa sunt eu! Când nu-mi place ceva, o spun fără înconjur. Nu e obligatoriu, să-mi asculţi povaţa. Dar dacă ai s-o urmezi, n-o să-ţi meargă rău. Mi-am luat libertatea să-ţi vorbesc sincer, fiindcă suntem între noi, femeile din popor. Deşi azi sunt nevastă de mareşal, nu uit că am fost spălătoreasă. Dacă bărbatul meu şi-ar bate joc de mine, i-aş sparge în cap o oglindă, un vas, sau în sfârşit, orice aş găsi la îndemână, apoi m-aş înapoia la spălătoria mea. Da, da! M-aş înapoia fără regrete. Cu fruntea sus şi pieptul înainte…

Ochii Margaret se umeziseră. Obrazul i se învăpăiase.

Catherine Lefébvre se înduioşa îi luă mâna într-a ei şi i-o mângâie cu blândeţe.

— Să nu te superi, draga mea, că sunt atât de brutală. Viaţa care nu a fost prea blândă cu mine, m-a învăţat să nu merg pe drumuri ocolite… Să nu socoteşti literă de evanghelie tot ce ţi-am spus… Dacă într-o zi vei avea nevoie totuşi de un sfat prietenesc, să vii la mine. Să nu te gândeşti că suntem de altă naţie. Între spălătoria mea şi mina tatălui dumitale e o trăsătură de unire: munca… Ai să mă găseşti uşor. De altfel te mai caut eu. Nu scapi lesne de mine…

Catherine Lefébvre se ridică de pe canapea.

— Te las. Am şi alte obligaţii. De când am ajuns mareşalească, am de făcut tot soiul de corvezi. Era mai uşor pe vremea când mă aflam în bivuac, alături de soldaţii soţului meu, pe care-l urmam cu credinţă… La revedere, fetiţo.

Îi întinse mâna şi după ce o mai privi o dată cu simpatie, plecă însoţită de *Madame* Junot.

Margaret rămase singură. Întâlnirea aceasta fusese atât de surprinzătoare, atât de minunată, încât părea de domeniul irealului. Acum era iarăşi singură. Dar nu se mai simţea izolată. În Parisul acesta mare, găsise o prietenă. O prietenă ciudată, zgomotoasă, mult mai în vârstă decât ea, dar pe care se putea bizui. Ceva nedesluşit, îi spunea acest lucru…

În marele salon, mareşalii Junot şi Augéreau stăteau răsturnaţi în fotolii şi urmăreau evoluţiile savante şi artificiale ale unui cadril.

— Ce facem? Mai stăm? întreba Augéreau, stăpânindu-şi un căscat. S-a făcut târziu. Împăratul a plecat demult. Cât să fie ceasul?

Junot scoase din buzunar un ceas de aur emailat, incrustat cu diamante.

— Straşnică moară! exclamă Augéreau cu admiraţie. Întotdeauna ai fost dat dracului de elegant, Junot. Eu n-am avut niciodată un orgoliu ca ăsta. Dar am să-mi cumpăr unul care să-l taie pe-al tău… Ei, ce mai aşteptăm? Hai să mergem!

— Îmi aştept muierea să termine cu dansul, zise Junot care personifica răbdarea.

— N-ai decât. Eu m-am săturat să fac galerie, rosti Augéreau ridicându-se din fotoliu şi întinzându-se de îi pârâiră oasele. Uite-o şi pe nevastă-mea. Cine dracu e filfizonul cu care dansează?

— *Monsieur* de Saint-Aldegonde.

— Aha, Saint-Aldegonde.

Când evoluţiile cadrilului aduseră pe madame Augéreau cu

partenerul ei în dreptul mareşalului, acesta o strigă.

— Ia fă-te încoa, femeie! Mai lasă ţopăiala. Haidem acasă! Pic de somn.

Aruncându-i şalul pe umeri, o împinse înaintea lui, îndemnând-o cu eleganţă:

— Hai, cărel!…

Monsieur de Saint-Aldegonde încremenise în mijlocul salonului.

Richard Sunderland asistase la această scenă. Abia se stăpânea să nu pufnească în râs.

Talleyrand, care se afla alături de ei, îi spuse zâmbind cu îngăduinţă:

— *Monsieur* de Beauclair, aici n-ai să găseşti lumea foburgului Saint-Germain. Câte un conte autentic se mai strecoară şi pe la noi. Dar majoritatea nobililor fac menaj aparte. Nu va trece însă mult şi se va realiza şi fuziunea dintre vechea aristocraţie regalistă şi noua aristocraţie imperială. Prin forţa lucrurilor.

— Dacă va fi timp, replică sibilin Richard.

— Bineînţeles, dacă va fi timp, repetă Talleyrand, prinzând aluzia…

Dar evenimentele se precipitară, depăşind în mare măsură previziunile lui Richard.

În primele zile ale lui septembrie, Lafont îl vesti că tratativele oficioase dintre emisarii britanici şi reprezentanţii Franţei, fuseseră definitiv rupte. Lordul Lauderdale se înapoiase în Anglia raportând că împăratul nu urmărea decât să câştige timp pentru a-şi desăvârşi înarmarea. Politica de pace a lui Charles Fox dăduse faliment. Dezamăgirea aceasta fu pentru el lovitura de graţie. În aceeaşi lună, căzu la pat şi după o criză scurtă, îşi dădu sufletul. Odată cu el fu înmormântată şi ultima speranţă a încheierii unei păci între Anglia şi Franţa napoleoniană.

Septembrie avea să vadă încă un eveniment spectaculos. Izbucnirea războiului între Prusia şi Imperiul Francez. Cei care-şi puseseră nădejdea în invincibila armată prusacă, exaltată de spiritul lui Friederich cel Mare, se aleseră cu o mare dezamăgire. La 14 octombrie, trupele comandate de ducele de Brunswick fură zdrobite la Jena. Trufaşul duce, care dăduse în 1792 celebrul şi orgoliosul manifest care făgăduia nimicirea Parisului Revoluţionar, pieri pe câmpul de bătălie. La Auerstaedt, ultimele unităţi ale armatei prusace plecară steagul. Toate fortăreţele regatului,

Hameln, Spandau, Preuzlow, Stettin, Magdeburg, Cüstrin, căzură pe rând în puterea invadatorilor. La 27 octombrie, Napoleon îşi făcu intrarea în Berlin. Regele Friederich-Wilhelm al III-lea şi regina Louisa scăpară cu fuga. Statul Prusac încetase a mai exista. În Berlinul îngenuncheat, Napoleon semnă la 21 noiembrie 1806, faimoasa proclamaţie prin care ordona blocada Angliei.

Dispoziţiile erau draconice:

1. Insulele Britanice sunt declarate sub stare de blocadă.

2. Comerţul şi orice comunicaţii cu Anglia sunt strict interzise.

3. Este interzis a se întreţine corespondenţă cu Anglia. Scrisorile redactate în limba engleză, vor fi distruse.

4. Orice cetăţean englez va fi socotit prizonier de război, oriunde s-ar afla.

5. Toate bunurile cetăţenilor englezi vor fi confiscate şi contravaloarea lor va fi plătită acelora care au suferit pagube de pe urma războiului cu Anglia.

6. Nici o navă, fie ea neutră, nu va fi autorizată să pătrundă în porturile Imperiului, dacă soseşte din Anglia, sau din coloniile engleze.

7. Comerţul cu mărfuri englezeşti este şi rămâne riguros interzis.

8. Orice persoană care va deţine sau ascunde mărfuri englezeşti ori produse de orice fel ale acestei ţări, va fi trimisă în faţa tribunalelor militare…

Pentru Richard, proclamaţia echivala cu o lovitură de măciucă. Libertatea mărilor, pe care o ceruse întotdeauna, trecea în domeniul iluziilor. Napoleon voia să creeze o autarhie europeană. Lovind comerţul şi industria britanică, lovea indirect şi comerţul şi industria statelor neutre de peste mări. Mai mult ca niciodată îşi dădu Richard seama cât de mult depindea el de Statele Unite. Centrul de greutate al afacerilor sale se deplasa din Europa în America. Era ridicol să mai rămână în Franţa. Va lăsa la Paris pe Robert, iar el, împreună cu Henry, se va înapoia la New York. De acolo, îi va fi mai uşor să dirijeze multiplele tentacule ale casei Sunderland. Diplomatul familiei va gira conducerea întreprinderilor şi afacerilor din Europa. Sarcină grea şi primejdioasă. Robert va fi însă secondat de Amaury de Challais şi de Jules Lafont, care îşi dovediseră capacitatea.

Napoleon trebuia doborât. Această concluzie se impunea mai hotărât ca niciodată. De pe urma regimului imperial, Richard nu mai aştepta nici un avantaj. Consecinţele blocusului se făcură

imediat simţite. Dintre cunoscuţii lui Richard, primul care avu de suferit, fu Guy Wragby. Arestat de poliţia imperială la Veneţia, fu expediat în lagărul de prizonieri englezi de la Verdun. Richard interveni pe lângă Fouché. Nu reuşi să obţină pentru prietenul său decât un regim ceva mai blând. În vreme ce Richard lua ultimele măsuri înaintea plecării sale în Statele Unite, ofensiva napoleoniană împotriva adversarilor Franţei continua fulgerător. La 25 noiembrie, Napoleon părăsi Berlinul şi la 19 decembrie intră triumfal în capitala Poloniei. Venise rândul ruşilor, aliaţii Prusiei.

La Eylau se desfăşură la 8 februarie 1807 cea mai ucigătoare bătălie din cursul tuturor campaniilor napoleoniene. Mai bine de o treime din combatanţi pieriră în luptă. Spectacolul oferit de zecile de mii de morţi, ce însângerau troienele de zăpadă, era îngrozitor. Nori de corbi înnegreau cerul plumburiu. Rezultatul bătăliei rămase nedecis.

La 14 iunie, ziua aniversării victoriei de la Marengo, armatele ruseşti, comandate de generalul Benigsen suferiră o cumplită înfrângere. Un armistiţiu de treizeci de zile acordat de Napoleon, puse capăt ostilităţilor. Pacea fu semnată la Tilsit, în memorabila zi de 8 iulie 1807. Tratatul consfinţea înfrângerea Prusiei, care pierdea jumătate din teritoriile sale şi deschidea o eră de prietenie între Imperiul Francez şi Imperiul Ţarilor. Succesul lui Napoleon era total…

Richard fixase la 15 mai data plecării sale din Paris. Cu o săptămână înainte, se petrecu însă un fapt care îi dădu peste cap planurile. În dimineaţa zilei de 8 mai Margaret Sunderland nu se prezentă la micul dejun. Ritualul inflexibil hotărât de Richard, impunea tuturor membrilor familiei Sunderland să ia în comun micul dejun, prânzul şi cina. Aceasta era una din nenumăratele mizerii pe care Margaret trebuia să le îndure zilnic.

În dimineaţa cu pricina, toată familia se aşezase în jurul mesei, cu excepţia lui Margaret. Pentru a-i sublinia întârzierea, Richard ordonase majordomului să nu servească micul dejun, până ce aceasta nu va sosi la masă. Dar când întârzierea depăşi un sfert de oră, Henry, din ordinul tatălui său, trimise vorbă soţiei sale să se grăbească a coborî, căci era aşteptată.

Servitorul se înapoie peste câteva minute, anunţând că doamna nu se afla în apartamentul ei şi nici în restul clădirii. O femeie de serviciu o văzuse în zori, plimbându-se cu copilul în braţe prin

grădină. Ora îi păruse nepotrivită pentru o plimbare, dar nu dăduse importanţă faptului. De atunci, doamna şi copilul numai fuseseră văzuţi.

Palid, Henry se ridică în picioare.

Richard îl privi cu ironică milă.

— E atât de greu să înţelegi? Şi-o fi găsit la bucătărie vreun prieten… şi… şi-a luat tălpăşiţa. În locul tău, Henry, aş face apelul servitorilor.

Explicaţia era atât de insultătoare, încât Henry simţi că i se urcă sângele în cap.

— Văr rog să nu uitaţi, Sir, că vorbiţi de soţia mea!

— Te plâng, Henry. Decât ţi-ai pierde vremea certându-te cu mine, te-ai duce mai bine s-o cauţi… Vei avea prilejul să constaţi că am avut dreptate când m-am împotrivit acestei căsătorii…

Fără să mai aştepte sfârşitul frazei tatălui său, Henry ieşi în fugă, sub privirile consternate ale celor prezenţi.

— Bastien, serveşte micul dejun, porunci Richard majordomului.

Nici Robert şi nici Sandra nu scoaseră vreun cuvânt. Tensiunea era atât de înaltă, încât preferau să tacă.

Calm, Richard reteză artistic oul prins în ghearele bogat ornamentate ale cupei de argint. Liniştea sa era aparentă. Dispariţia lui Margaret îi încurca socotelile.

Fuga aceasta risca să reînvie focul dragostei lui Henry pentru soţia lui. În ultima vreme, stângăciile, iritabilitatea, înstrăinarea ei treptată, începuseră a-l obosi. Tatăl său manevrase astfel, încât să scoată în evidenţă deficienţele educaţiei lui Margaret. Această persecuţie continuă o înrăise, o îndepărtase nu numai de noua ei familie, ci şi de Henry. De când sosise la Paris, îl cunoscuse în adevărata lui lumină. Timid, nehotărât, egoist, laş. Manifestările lui de voinţă nu erau decât crize trecătoare. Tirania tatălui său îi strivea personalitatea, îi anihila tendinţa spre neatârnare, firească oricărui om ajuns în pragul maturităţii. Căsătoria lui cu Margaret fusese rezultatul unei astfel de manifestări bruşte de voinţă. Mai târziu, nu făcuse nimic pentru a-şi consolida căsnicia.

Margaret îşi dăduse seama că sfârşitul era în funcţie de timp. Cu tenacitate de cârtiţă, socrul ei făcea tot ce-i stătea în putinţă pentru a o micşora în ochii lui Henry. Convorbirea ei cu *Madame* Lefébvre îi deschisese ochii. Trebuia să plece, înainte de a fi izgonită. În acest chip, va ieşi din scenă cu toată demnitatea.

După balul de la palatul prinţului de Bénévent, se întâlnise de

câteva ori cu celebra mareşaleasă. De fiecare dată, aceasta îi insuflase încredere în propriile ei puteri, îi întărise curajul.

— Fugi! E singura soluţie. Dacă bărbatul te mai iubeşte, va alerga după dumneata. În ochii lumii, dumneata vei fi aceea care ai rupt punţile; care ai refuzat să te mai laşi călcată în picioare. Dacă nu reacţionezi, eşti pierdută! Fugi, fetiţa mea! Fugi! Înapoiază-te în mijlocul alor tăi. A celor care te iubesc, şi îţi preţuiesc însuşirile…

Margaret îi urmase povaţa. Fugise în Anglia.

Deşi blocusul Insulelor Britanice fusese proclamat, contrabandiştii care împânau coastele Europei continentale, de la Brest şi până la Königsberg, o ajutaseră să traverseze Canalul Mânecii. Era un trafic primejdios, dar care continua în ciuda restricţiilor imperiale.

Henry făcu încercări disperate spre a-şi regăsi soţia şi copilul. Ceru chiar o audienţă lui Fouché, ministrul poliţiei. Îl imploră să dea de urma fugarei. Politicos distant, ducele de Otranta făgădui să facă imposibilul spre a-l servi. Dar nu se mişcă. Comploturile se ţineau lanţ. Regalişti şi jacobini, anarhişti şi vendeeni, juraseră moarte lui Napoleon şi regimului imperial. Pentru a dejuca numeroasele conjuraţii, Fouché avea nevoie de o armată de poliţişti. Nu-şi permitea să-şi descompleteze forţele de represiune, punând câţiva agenţi pe urma soţiei tânărului Sunderland. Aceasta cu atât mai vârtos cu cât Richard Sunderland îl rugase în taină să nu ia nici o măsură pentru regăsirea fugarei.

Richard spera că timpul va cicatriza rănile sufleteşti ale fiului său. Despre vlăstarul acestuia nu se sinchisea. Consilierii săi juridici vor găsi un mijloc care să-i permită a înlătura din sânul familiei pe nepoftitul plod al lui Margaret Terril.

Îl indispunea că trebuia să-şi amâne plecarea la New York. În condiţiile create, Henry găsise iarăşi suficiente resurse lăuntrice spre a pune piciorul în prag. Richard regreta că accesele de voinţă ale fiului său erau atât de prost alese. Era exclus să-l lase în Europa. De îndată ce Margaret ar afla că socrul ei a plecat în America, s-ar înapoia la Henry. Reconcilierea ar fi înduioşătoare. Henry ar cădea iarăşi sub influenţa lui Margery. Şi Richard era hotărât să împiedice acest lucru.

Şi contele Metternich îl sfătui să-şi amâne plecarea. Ambasadorul austriac, prevenit de Talleyrand în favoarea lui Richard Sunderland, îi declară în cursul unei întrevederi că zilele de glorie ale lui Napoleon erau numărate şi că armatele ruseşti vor zdrobi trupele

franceze.

Discuţia avu loc înaintea bătăliei de la Friedland. Înfrângerea ruşilor lui Benigsen şi pacea încheiată la Tilsit slăbiră iluziile lui Richard în legătură cu invincibilitatea ţarului Alexandru I. Raportul prezentat de Jules Lafont asupra tratativelor secrete purtate de cei doi împăraţi la Tilsit îi întăriră credinţa că Napoleon avea să mai dirijeze destinele Europei.

În cadrul primei lor întrevederi, Alexandru deschisese discuţia cu următoarele cuvinte: „Sire, urăsc pe englezi tot atât de mult ca şi dumneavoastră”. Napoleon răspunsese prompt: „În cazul acesta, pacea este ca şi încheiată”.

Pentru Anglia, aceste fraze sunară ca un clopot de înmormântare. Tilsit impunea o concluzie. Războiul abia începea. Jules Lafont, nepreţuitul Jules Lafont, mai făcu o surpriză şefului său, punându-i pe masă copia textului convenţiei secrete încheiate la Tilsit între Napoleon şi Alexandru. Acest tratat, care urma să răstoarne ordinea politică europeană, avea să rămână mai bine de opt decenii inaccesibil cancelariilor europene, cu excepţia ministerelor de Afaceri Străine ale Franţei şi Rusiei, care urmau să păstreze câte un exemplar sigilat, în tainiţele lor blindate. În afară de Napoleon şi Alexandru, numai regele Prusiei fusese informat asupra unor articole care priveau direct ţara sa. Tratatul avea în esenţă următoarele prevederi: Franţa şi Rusia îşi luau angajamentul să-şi acorde reciproc sprijin în orice acţiune militară, pe care una din părţi ar întreprinde-o împotriva altei puteri europene; statul vizat era Anglia. O clauză importantă prevedea a se impune Danemarcei, Suediei şi Spaniei să rupă relaţiile comerciale cu Anglia. În sfârşit, Austria va fi silită a se alătura acestei coaliţii. Întâia măsură practică avea să fie închiderea Mării Baltice pentru navele britanice, în cazul declanşării ostilităţilor, flota daneză va fi folosită împotriva Angliei.

Richard citi convenţia, apoi se întoarse spre Lafont:

— Eşti sigur că în afară de Napoleon şi de ţar, nimeni nu mai posedă textul acestui tratat? Nimeni? Nici *Monsieur* de Talleyrand?

— Nici *Monsieur* de Talleyrand şi nici prinţul Czartorysky, ministrul de externe al Rusiei. Clauzele cu Danemarca nu le cunoaşte nimeni. Absolut nimeni.

Richard rămase impresionat de eficienţa lui Lafont.

— Challais îţi va înmâna în cursul acestei zile suma de cinci sute de mii de franci. Şi acum, încă o întrebare: Cum ai ajuns în posesia

acestui document?

— *Cherchez la femme*. Iată formula folosită, *Monsieur*. Pe pluta amenajată pe râul Niemen, pentru a adăposti întrevederile celor doi împăraţi, se afla şi un ofiţer din armata rusă, locotenentul Mihail Vorontzov, care împreună cu un ofiţer francez, făcea de gardă la intrarea salonului în care discutau Napoleon şi Alexandru. Locotenentul Vorontzov a auzit, fără voie, mai toate discuţiile. A înregistrat în memorie articolele convenţiei, pe care mai târziu le-a aşternut pe hârtie, spre a le trimite tatălui său, prinţul Vorontzov, fost ambasador al Rusiei la Londra. La un chef, locotenentul Vorontzov, căruia i se urcase şampania la cap, s-a lăudat că posedă textul convenţiei. Vorbele lui mi-au ajuns la ureche, l-am pus imediat pe urme o aşa-zisă contesă poloneză, care după o noapte de dragoste, l-a drogat şi i-a furat scrisorica. Acesta este exemplarul pe care-l aveţi pe masă. Cred că în linii mari, locotenentul îl mai ţine minte. În orice caz îi va fi greu să-l reconstituie în întregime.

Richard respiră adânc. Era satisfăcut. Ori de câte ori obţinea câte un mare succes, încerca o exaltare mai plăcută decât o beţie cu stupefiante. În aceeaşi seară, Richard chemă pe Robert în biroul său. După ce se asigură că uşile sunt bine închise, se aşeză la birou.

— Robert, vreau să-ţi încredinţez o misiune foarte importantă.

Cu gesturi studiate scoase din buzunar copia tratatului.

— Vezi tu documentul acesta? Are o poveste lungă…

După ce-i istorisi chipul în care ajunsese în posesia sa, adăugă:

— Este imperios necesar ca documentul să parvină în Anglia. La Londra. Ţi-am mai spus. Misiunea este grea. Dar trebuie îndeplinită.

Robert se înclină.

— Sunt la ordinele dumneavoastră, Sir. Mi-aş permite o întrebare. De ce nu-l folosiţi pe Lafont pentru această misiune? Pentru el ar fi floare la ureche să trimită documentul la Londra.

— Întrebarea e justificată, spuse Richard. Am să-ţi răspund. Era imposibil să mă adresez lui.

— De ce? Lafont este şeful serviciului dumneavoastră de informaţii. În această calitate…

Richard suspină adânc.

— Lafont este şi francez. Nu-i putem pretinde să-şi trădeze ţara. Este suficient că nu mi-a cerut să-i spun ce am de gând să fac cu documentul.

Robert clătină din cap în semn de încuviinţare.

— Vă înţeleg, Sir. Documentul va ajunge la destinaţie.

După câteva clipe, adăugă:

— Mult trebuie să iubiţi dumneavoastră Anglia, de vreme ce îi puneţi la dispoziţie copia unui tratat de o importanţă atât de vitală pentru existenţa ei.

Richard luă de pe birou un *coupe-papier* de malahit, pe care începu să-l învârtească între degete.

— Crezi că iubesc Anglia?... Hm!... Nu o iubesc deloc, Robert. Englezii sunt o naţiune de neguţători rapaci, care pun propriile interese mai presus de orice. Lumea întreagă poată să se ducă de râpă. Numai lor să le meargă bine.

Robert schiţă un gest de mirare.

— Atunci?

— Şi eu sunt egoist şi rapace. Nu servesc Anglia, ci interesele casei mele.

— Ale dinastiei Sunderland-Beauclair, zâmbi Robert.

— Exact. Tu mă înţelegi mai bine decât Henry.

Richard lăsă *coupe-papierul* pe masă, şi se ridică în picioare.

— Odată ajuns în Anglia, vreau să treci şi pe la Cardiff. Aş dori să ştiu dacă Margaret s-a întors la părinţii ei.

— Prea bine, Sir. Când trebuie să plec?

— Mâine în zori.

— Ruta?

— Prin Spania şi Portugalia.

— Pe această rută voi pierde mult timp.

— Nu e prudent să traversezi Canalul Mânecii pe un vas de contrabandişti francezi. Dacă ai fi prins, ai fi trimis în faţa Curţii Marţiale.

Robert râse cu nepăsare.

— Sunt deprins cu riscurile, Sir. Nu uitaţi că am participat le debarcarea din Saint-Domingue.

Richard puse mâna pe umărul feciorului său.

— Eşti curajos, băiete. Îmi placi.

— Încerc să vă semăn, Sir.

— Prefer să pleci prin Spania.

— Lăsaţi-mă să trec prin Olanda. Cifrez documentul. Chiar dacă sunt prins, procedez astfel încât să nu compromit pe nimeni. Casa Sunderland-Beauclair trebuie să rămână deasupra oricăror bănuieli.

— Dacă reuşeşti să duci la bun sfârşit această misiune, casa

Sunderland-Beauclair îşi va asigura, pentru un oarecare timp, recunoştinţa guvernului britanic. Recunoştinţă care-mi va permite să exercit fără stânjenire, negoţul pe mări.

— Numai pentru un oarecare timp?

— Oamenii politici au memoria scurtă, Robert. Nici memoria mea nu e mai durabilă. Azi prietenul Angliei. Mâine s-ar putea să-i fiu duşman aprig. Totul e în funcţie de interese… Da, da. De multă vreme am renunţat la sentimentalisme. Nu mai cred în prietenii eterne. Nici în jurăminte. Nici în oameni. Îi dispreţuiesc… Dar mă servesc de ei.

Nimeni din anturajul lui Richard Sunderland nu fu informat de plecarea lui Robert. Sandra ştia doar că soţul ei urma să facă o inspecţie de câteva zile la fabrica de armament din Nantes.

Richard era conştient de primejdia la care se expunea fiul său. Acţiunea aceasta era însă absolut necesară. Guvernul englez era indispus de sprijinul financiar dat de casa Sunderland Franţei şi Spaniei. Fabrica de armament de la Nantes furnizase armatei franceze puşti, tunuri şi muniţii, folosite împotriva aliaţilor Angliei. Armamentul navelor de război care înfruntaseră flota britanică la Trafalgar provenea din uzinele aceleiaşi case. Copia tratatului secret pe care Richard Sunderland îl oferea Angliei avea menirea să înlăture asperităţile unei ostilităţi crescânde. Richard prevenea o criză. Guvernul englez ar fi putut oricând să-i confişte fabrica de armament de la Cardiff, fondurile angajate în Anglia şi proprietăţile de la Londra.

Câteva zile după plecarea fiului său, Richard avu o întrevedere cu Talleyrand, care se înapoiase de la Tilsit. Talleyrand nu se mai bucura de încrederea împăratului. În cursul negocierilor de pace încercase să frâneze tendinţele expansioniste ale lui Napoleon. Galopul nebunesc al evenimentelor îl făcuse să ajungă la concluzia că pentru binele Franţei şi al Europei puterea napoleoniană trebuia nimicită.

După înapoierea sa la Paris, cedase departamentul Afacerilor Străine lui Champagny, fostul titular al Internelor. În schimb, primise demnitatea de Vice-Mare Elector, bogată în onoruri, dar fără influenţă politică. Ostilitatea lui faţă de regimul imperial nu mai era o taină pentru nimeni. Duplicitatea sa era însă atât de subtilă, încât neiniţiaţii nu luau în serios atitudinea sa opoziţionistă. O socoteau o simplă fanfaronadă.

În cursul întrevederii sale cu Richard, faţă de care se deprinsese să vorbească deschis, Talleyrand încercă să-şi justifice comportarea:

— Mi-e îngăduit să asist pasiv la ruina ţării mele? Nu am obligaţia morală să încerc a salva tot ce mai poate fi salvat? Franţa merge la dezastru. Victoriile împăratului sunt tot mai scump plătite. Europa a ajuns un imens cimitir. Condiţiile impuse învinşilor sunt atât de draconice, de umilitoare, încât în ele înşele se zămisleşte germenul revanşei. În loc să-şi consolideze regimul, Napoleon şi-l subminează cu bună ştiinţă. Ambiţia lui nu mai cunoaşte margini. Se socoteşte omul providenţei. Are o încredere nemăsurată în geniul lui. Această încredere îl împinge la prăbuşire. Unii mă învinuiesc de trădare. Sunt totuşi împrejurări în care trădarea este o datorie patriotică. Ştiţi ce i-a spus deunăzi Napoleon lui Metternich? „Un om ca mine, nu ţine seama de viaţa unui milion de oameni.”

Richard fu ispitit să-i vorbească despre misiunea încredinţată fiului său, dar se abţinu. Se mărgini să-l asigure pe Talleyrand de toată simpatia şi sprijinul său. Cuvinte mari, care nu angajau însă la nimic.

— Regret, *Monsieur* de Talleyrand, că afacerile mă silesc să plec în Statele Unite. Aş fi preferat să rămân alături de dumneavoastră. Din nefericire, evenimentele mă depăşesc. La Paris, îmi va ţine locul fiul meu Robert. A primit instrucţiuni exprese să păstreze cu dumneavoastră aceleaşi legături de prietenie şi colaborare care au fost atât de rodnice până acum şi pentru dumneavoastră şi pentru mine. Pe fiul meu să vă bizuiţi ca şi pe mine însumi…

Înainte de a pleca în Statele Unite, Richard mai făcu un demers pe lângă ministrul Mollien, cerând să i se achite câteva creanţe întârziate în valoare de zece milioane de franci.

— Vă rog să remarcaţi, excelenţă, că aceasta e numai o parte din sumele ce-mi datorează statul francez.

Mollien îi ţinu un adevărat discurs, încercând să-i demonstreze cu lux de cifre, imposibilitatea momentană de a achita chiar şi această sumă. Pentru prima oară Richard îşi pierdu cumpătul. Ridică tonul, izbi cu pumnul în masă şi ameninţă că va reclama împăratului refuzul ministrului.

— Franţa nu este un particular pe care să-l declar în încetare de plăţi, strigă el fără să mai ţină seama de înalta autoritate a lui Mollien. A sosit momentul să restabiliţi încrederea publicului în finanţele statului. Mi-aţi cerut armament. Vi l-am livrat. Achitaţi-l!

Nu mai sunt dispus să fac concesii.

Ministrul încreţi sprâncenele, făcu o mutră ofensată, apoi se ridică în picioare, lăsând a înţelege că socotea audienţa încheiată. Când văzu că aceste mijloace rămân inoperante, schimbă tonul şi cu aerul scârbit al unui om dispus să admită orice, numai să scape de prezenţă inoportună acceptă să plătească şase milioane.

Richard părăsi furios biroul ministrului.

După ce se urcă în trăsură, Lafont, care îl însoţise la minister scoase din buzunar un carnet şi îl desfăcu tacticos.

— Cum vreţi, *Monsieur*, ca Mollien să vă achite milioanele datorate, când numai în cursul acestui an a plătit 263 000 franci mareşalului Bessiéres, 1 254 945 lui Berthier, 450 000 lui Cambacérés, 200 000 lui Coulaincourt, 100 000 lui Champagny, 910 000 lui Davout, 198 000 lui Mortier, 728 000 lui Ney, 162 000 lui Savary, 305 000 lui Soult, 270 000 lui Duroc, 500 000 lui Masséna. N-am făcut decât să vă spicuiesc câteva cifre. Dacă le totalizaţi, veţi constata că mareşalii şi înalţii demnitari ai imperiului costă multe milioane. Napoleon le cumpără scump devotamentul. Cum vă închipuiţi că Ney, Masséna, Davout sau Bernadotte ar accepta supremaţia unui om care – în definitiv – s-a ridicat din rândurile lor, dacă nu ar fi atât de bine plătiţi? Lumea s-a deprins să vadă în mareşalii lui Napoleon nişte eroi încununaţi de o aureolă de glorie. Eu văd o mână de aventurieri, setoşi de bani şi de succese.

Richard se uită uimit la interlocutorul său.

— Nu te ştiam atât de ostil actualului regim.

Lafont lăsă privirile să i se piardă în gol.

— Am avut trei fraţi, *Monsieur*. Unul a murit la Rivoli, altul la Austerlitz şi ultimul la Eylau. Cred că nu mai e nevoie de alte explicaţii…

La începutul lui septembrie, Richard anunţă lui Henry decizia de a părăsi Parisul la 15 ale lunii.

— Dacă până la acea dată nu găseşti pe Margaret, roagă pe Lafont să o caute prin agenţii săi. În orice caz nu e permis să primejduim interesele casei noastre, pentru o femeie.

— Femeia aceasta e soţia mea, Sir, îndrăzni să răspundă.

— Pentru mine nu mai e decât o aventurieră, rosti Richard sec. În ceea ce te priveşte, dacă te încăpăţânezi să rămâi la Paris, o faci pe propria ta răspundere. Bineînţeles, nu vei întârzia să suporţi şi consecinţele. Prerogativele tale vor trece asupra lui Robert. După

moartea mea, el va rămâne şeful casei Sunderland. Vei deveni un simplu particular. Potrivit testamentului meu, nu vei mai avea dreptul să te amesteci în conducerea afacerilor casei noastre. Îţi voi fixa o compensaţie bănească pentru drepturile pe care le pierzi. Şi cu aceasta încheiem capitolul.

Pe Henry îl încolţi spaima. Nu era plămădit din aluatul acelor oameni care renunţă la o coroană pentru fiinţa iubită.

— N-am spus, Sir, că refuz să vă urmez la New York…

— Cu atât mai bine. Şi acum să schimbăm subiectul. Avem lucruri mai importante de discutat.

Nici Lafont nu făcu nimic pentru regăsirea lui Margaret. Primise în acest sens dispoziţii categorice din partea lui Richard Sunderland.

Henry aştepta cu groază ziua plecării. Era mai îndrăgostit de Margaret ca niciodată. Amorul propriu rănit, dorul de copil, amintirea primei lui dragoste, contribuiau să aţâţe jăraticul unei iubiri care în ultimul timp mocnise sub cenuşă.

În acelaşi timp, Richard primi vestea bombardării oraşului Copenhaga de către flota de război britanică din Marea Baltică. Ploaia de ghiulele căzuse asupra capitalei Danemarcei patru zile de-a rândul. Pieriseră mii de oameni. Mai mult de jumătate din oraş căzuse pradă flăcărilor. Flota daneză, pe care Napoleon şi Alexandru intenţionaseră să o folosească împotriva Angliei, fusese capturată de englezi. Această energică acţiune militară dovedi lui Richard că fiul său îşi îndeplinise sarcina.

Lumea, necunoscând dedesubturile acestei operaţiuni, înfieră actul de violenţă al Angliei care, în dispreţul legilor internaţionale atacase o ţară neutră. Opinia publică se revoltă până şi în Marea Britanie. Lordul Malmesburry, subsecretar de stat, demisionă în semn de protest. Lordul Grenville admise că Anglia îşi crease o situaţie imposibilă. Făcu totuşi rezerve, declarând că sosise timpul ca inamicul, să fie combătut cu propriile sale arme. Ambasadorul Angliei la Copenhaga, Jackson, care declanşase acţiunea, dând un insolent ultimatum Danemarcei, fu primit foarte rău de regele George al III-lea.

— Te-ai prezentat şi prinţului de Wales? întrebă regele fără nici o introducere.

— Da, Sire.

— Cu ocazia acestei întrevederi, unde se afla prinţul? În capul de sus al scării?

— Nu, Sire, replică Jackson surprins. Se afla la parter.

— Norocul dumitale, replică regele. Dacă aş fi fost în locul lui, ţi-aş fi dat un picior în spate, ca să te arunc pe trepte în jos…

Secretarul de stat Canning, care ordonase bombardarea Copenhagăi, lăsă să treacă furtuna, fără a încerca să se disculpe. Făgăduise lui Robert Sunderland ca nu va dezvălui numele celor care-i transmiseseră copia convenţiei secrete încheiate la Tilsit. Îşi respectase angajamentul. Taina aceasta avea să o ia cu el în mormânt. La 10 septembrie, Robert, sosi la Paris. Îşi făcuse datoria, fără să trezească bănuieli. Când se văzu între patru ochi cu fiul său, Richard îl îmbrăţişa.

— În sfârşit, Robert, ai trecut cu succes ultimul tău examen. De azi înainte în ochii mei eşti un om. Plec la New York fără nici o grijă ştiind că te las în locul meu. Păcat că Henry nu-ţi seamănă.

Robert îşi informă tatăl că Margaret sosise la Cardiff.

— Foarte bine. Aceasta e în folosul nostru.

În preziua plecării, Henry sorbi până la fund paharul cu venin. În prezenţa părintelui său, semnă o procură prin care autoriza pe avocatul Gilbert Radiguet să deschidă acţiune de divorţ împotriva lui Margaret Sunderland.

La 15 septembrie, Richard şi Henry părăsiră Parisul, iar la 1 noiembrie debarcară la New York.

Capitolul douăzeci şi doi

Vera Cruz…

Soarele revarsă foc peste marea de un albastru violent, tropical, peste ţărmul plat, nisipos, cu dune alungite, decolorate…

Vera Cruz…

Un dig de piatră cenuşie, înfipt ca un pinten în crupa netedă şi strălucitoare a mării. Case joase – cuburi galbene, trandafirii, roşcate…

Două insule, apropiate de ţărm, ţin de urât portului. Insula Sacrificios, pe care se înalţă franjurile palmierilor şi stânca pe care face de strajă străvechiul fort San Juan de Uloa. Citadelă mândră, fortăreaţă şi temniţă totodată… Zidurile masive au văzut debarcări de piraţi, cicloane, bătălii navale, serbări pitoreşti, flote de galioane, corăbii cu pavilioanele cele mai felurite…

Cerul arde… Arde şi plaja de chihlimbar… Valurile se rostogolesc, răcorind nisipul… Rechinii bântuie apele golfului Campeche. Îndrăzneţi, se apropie de ţărm. Aripioarele lor dorsale lasă o dâră subţire pe învelişul emailat al mării…

În dreptul fortăreţei, stă ancorată o corabie cu linii suple, alungite. Pe punte, forfotă. Se fac pregătiri de plecare. La provă scapără în soare litere de alamă: „The Royal Dragon”.

În zgomot de lanţuri, ancora – care a muşcat până atunci nisipul submarin – e smulsă din adâncuri şi ridicată la suprafaţă. Pe puntea de comandă, căpitanul dă ordine scurte. Pânzele se desfăşoară, orbitor de albe, sub potopul de raze fierbinţi. Dinspre larg suflă un vânticel răcoros. Pânzele, asemenea unor uriaşe scoici, adună în găoacea lor boarea umedă, se umflă şi fac să se urnească nava…

În cea mai încăpătoare şi mai frumoasă cabină, Adrien de Beaulieu stă în faţa unei hărţi a celor două Americi. Îl interesează în special Mexicul, Guatemala, Grenada, Peru şi Rio de la Plata. Urmăreşte pe hartă rutele navelor care încarcă aur, platină, diamante şi argint, de pe coastele occidentale ale Americii de Sud. Buenaventura şi Guayaquil, Iquique şi Antofagasta, Coquimbo şi Valparaiso, sunt porturile din care pornesc spre Sud corăbiile îngreunate ale casei Sunderland-Beauclair, pentru a ocoli Capul Horn şi a urca apoi spre nord-est, pe lângă insulele Falkland. Merg paralel cu coastele Audienciei de Buenos-Aires şi ale Braziliei, şi pătrund în apele veşnic albastre ale Mării Caraibilor.

Pentru toate aceste nave, Vera Cruz este un punct obligatoriu de trecere. Vera Cruz este centrul în care se depozitează aurul şi argintul scos din ruinele Noii Spanii, dublonii şi piaştrii ridicaţi din visteriile din Mexico. Vera Cruz serveşte de antrepozite pentru metalele preţioase, scoase din măruntaiele munţilor din Guatemala şi Caracas. De la Vera Cruz, corăbiile casei Sunderland-Beauclair transportă la New York aurul şi argintul. Pivniţele blindate ale Băncii Manhattan au ajuns neîncăpătoare pentru cele treizeci de milioane de piaştri de argint, pentru cele douăzeci şi două de milioane de dubloni de aur şi pentru barele de platină, aur şi argint, în valoare de treizeci şi cinci de milioane de dolari, pe care Adrien de Beaulieu le-a expediat de la Vera Cruz.

Douăzeci de milioane de piaştri au luat drumul Spaniei, şi alte cincisprezece au ajuns în Franţa.

Adrien de Beaulieu a reuşit acest magnific tur de forţă trecând peste blocusul ordonat de Napoleon, peste Ordinul Consiliului, aplicat de Anglia drept represalii, şi peste decretul de la Milan, ultima măsură luată de Franţa în materie de comerţ maritim.

„Când se bat dulăii, e vai de pielea căţeilor” glăsuieşte un bătrân proverb. Aceasta era situaţia neutrilor în timpul epicei războiri dintre Marea Britanie şi Franţa imperială.

Blocusul Insulelor Britanice, declarat de Napoleon la 21 noiembrie 1806, interzicea accesul pe continent a mărfurilor de provenienţă engleză, precum şi intrarea în porturile Franţei şi ale aliaţilor ei, a oricărui vas neutru, care ar fi făcut escală în vreun port britanic.

Anglia nu întârziase a aplica represalii. Printr-un ordin de Consiliu din 7 ianuarie 1807 închisese neutrilor toate porturile dominate de Franţa. Această restricţie nu se aplica vaselor neutre, care înainte de a intra în porturile continentale se opreau într-un port englez, unde plăteau o taxă. Aceeaşi formalitate trebuia îndeplinită şi la întoarcere. Ordinul Consiliului nu era numai o ripostă la blocada franceză ci avea şi rostul să pună stavilă puterii comerciale crescânde a Statelor Unite, care de la o vreme concura comerţul britanic.

După câteva săptămâni, Napoleon replicase printr-un nou decret semnat la Milano, prin care declara că orice navă neutră ce vizitase sau plătise taxe în vreun port britanic, putea fi confiscată dacă acosta pe continent.

Aceste decrete şi contradecrete puneau Statele Unite într-o

situaţie grea. Dacă le ignora, risca să-şi piardă treptat toată flota comercială. Dacă se resemna să păstreze legături comerciale numai cu unul dintre beligeranţi, se expunea la represalii din partea celuilalt.

În aceste condiţii vitrege, Adrien de Beaulieu reuşise totuşi să expedieze în Europa piaştri şi dubloni. Obligaţiile luate de Richard Sunderland faţă de Spania erau îndeplinite cu mari dificultăţi şi cu tot atât de mari întârzieri. Dar erau îndeplinite. Şi aceasta rămânea cea mai însemnată realizare.

Este adevărat că navele casei Sunderland-Beauclair se bucuraseră de un tratament oarecum preferenţial din partea autorităţilor britanice. Copia convenţiei secrete de la Tilsit, predată de Richard Sunderland Angliei, îi asigura unele menajamente din partea acesteia. Câte un amiral britanic mai intransigent sau mai puţin informat asupra combinaţiilor de culise, punea mâna pe câte o încărcătură, şi o trimitea la Londra.

Richard nu protesta. Erau riscuri inerente unor operaţii atât de hazardate. Pe lângă un transport capturat scăpau alte zece. Era suficient. Beneficiile acopereau pierderile…

Adrien de Beaulieu mergea la New York, unde fusese convocat de socrul său. Cu acest prilej, avea să-i relateze realizările sale.

Ştia că va fi primit cu braţele deschise. Rezultatele obţinute cu preţul unor strădanii uriaşe fuseseră deasupra oricăror aşteptări. Nici flotele de galioane ale puternicei Spanii de odinioară nu reuşiseră să transporte într-un timp atât de scurt, cantităţi atât de însemnate de metale preţioase. Pierderile erau, comparativ, minime. Piraţii nu izbutiseră să-i captureze decât două transporturi. Când erau atacate, navele casei Sunderland deschideau fără veste sabordurile şi din simple nave de comerţ, se transformau în fortăreţe plutitoare.

Dar Adrien de Beaulieu nu avea să prezinte numai rapoarte trandafirii. De la o vreme observase o agitaţie îngrijorătoare în sânul populaţiei din coloniile spaniole. Indienii, care secole de-a rândul munciseră în mine, în condiţii inumane şi fără să îndrăznească a crâcni, începuseră să dea semne de nemulţumire. La Rioja, Santiago, Jiron, Bucaramango, Loja, El Callao, San Luis Potosi, Saudia, avuseseră loc tulburări, ce-i drept, uşor reprimate, dar care constituiau totuşi un indiciu asupra stării de spirit din colonii. Ideile Revoluţiei Franceze nu erau străine de această stare de efervescenţă. Blocusul continental, care izolase Spania de

coloniile ei din cele două Americi, contribuise de asemenea la slăbirea autorităţii Metropolei, asupra supuşilor de peste mări.

Generalul venezuelean Francisco de Miranda, care deţinuse câteva înalte comandamente în armata Franţei revoluţionare, încercase în 1806 să debarce pe teritoriul Venezuelei în fruntea unui detaşament de eliberare, cu scopul de a smulge puterea din mâna căpitanului general al Caracasului, don Juan de Casas. Deşi fusese sprijinit de flota amiralului englez Cochrane, Miranda eşuase. Acest general, despre care Napoleon spune că e un „Don Quijote căruia îi lipseşte numai nebunia”, avea să-şi încheie cariera în temniţa unei fortăreţe spaniole.

Lupta lui găsise însă un imens ecou în America latină. Alte evenimente politice şi militare aveau să dezvăluie creolilor din această parte a lumii conştiinţa propriei lor forţe.

Englezii, care după bătălia de la Trafalgar obţinuseră stăpânirea necontestată asupra mărilor, se gândiseră să profite de această împrejurare, pentru a acapara coloniile spaniole. Organizaseră trei expediţii de cucerire: una în Chili, alta în teritoriile viceregatului Rio de la Plata şi ultima, în provinciile de nord ale Căpităniei Generale a Caracasului. Toate trei expediţiile eşuaseră, faţă de rezistenţa dârză a coloniştilor. Aceste succese obţinute numai cu resurse proprii, şi fără nici un ajutor din afară, treziseră în mintea localnicilor veleităţi de independenţă. Autorităţile spaniole încercau să înăbuşe această tendinţă, dar valul de fund care se pusese în mişcare era mai puternic decât mijloacele de represiune.

În acea epocă, America latină amintea frământările unui vulcan gata să erupă. Această fierbere fusese încă o stavilă în calea misiunii lui Adrien de Beaulieu. Raportul pe care urma să-l prezinte socrului său avea să înfăţişeze toate aceste aspecte bune sau rele…

La 1 decembrie, Adrien sosi la New York. La 2 decembrie se ţinu la sediul Băncii Manhattan o şedinţă care avea să rămână de pomină în analele casei Sunderland-Beauclair. De faţă erau Richard Sunderland, fiul său Henry, Wilbur Morrison şi principalii lor colaboratori. Asista şi Charles Sunderland, al treilea fiu al lui Richard, care sosise de curând la New York, în urma invitaţiei exprese a acestuia.

Scrisoarea prin care tatăl său îl chemase în America era redactată în termeni tari:

„Sunt indignat de comportarea ta în Anglia. Ai izbutit să ne faci

numele de râs. Trebuia să te ilustrezi şi tu cu ceva.

Această situaţie nu mai poate dura. Te poftesc să te îmbarci neîntârziat pe «Royal Oak», şi să te înapoiezi în America. A sosit vremea să dau o întrebuinţare practică firii tale prea clocotitoare. Te voi trimite fie la New Orleans, unde casa noastră are interese, fie în Noua Spanie, unde vei lucra sub ordinele cumnatului tău. Adrien de Beaulieu. Ţin să-ţi relev un dicton cu multă circulaţie în Sud: «Bărbaţii din New Orleans trăiesc mai puţin decât femeile».

Cred că ai priceput despre ce e vorba. Spiritele se înfierbântă atât de repede, încât pistoalele încep să tragă, mai înainte ca oamenii să fi avut timp a cugeta. Exact ceea ce îţi trebuie. În Noua Spanie, condiţiile de viaţă sunt asemănătoare. În această atmosferă de violenţă şi brutalitate, te vei simţi în elementul tău. Te previn însă că vei avea de-a face cu adversari care vor reacţiona altfel decât inofensivul lector de la Oxford, care te-a lăsat să-l îmbrânceşti în bazinul cu apă, fără a schiţa un gest de apărare…”

Charles răspunsese cu entuziasm la chemarea tatălui său. Scrisoarea nu numai că nu îl timorase, dar îi ascuţise şi mai vârtos combativitatea.

Raportul lui Adrien de Beaulieu nu îi făcu o impresie deosebită. Înşiruirile de cifre îl obosiră. În schimb, numele localităţilor citate, sonorităţile lor spaniole, atmosfera exotică pe care o evocau, îi treziră curiozitatea. Deşi împlinise douăzeci de ani, Charles visa numai aventuri, de parcă n-ar fi ieşit încă din vârsta copilăriei.

Richard îl privea cu îndoială. Era firesc să nu-i inspire încredere acest roşcovan masiv ca un taur, violent, fluşturatic, afemeiat, bizar, arţăgos şi incapabil de a gândi profund. Charles părea destinat să nu fie decât o anexă a fraţilor săi.

Până şi culoarea roşie a părului său era un subiect de mirare. În copilărie, Charles fusese blond. Cu timpul, părul i se închisese, luând o nuanţă roşcată, ce amintea aurul vechi, ca mai târziu să capete tonuri de un roşu aprins, ca flacăra. La Oxford era poreclit Hercule. Ca şi legendarul locatar al Olimpului făcea isprăvi care lăsau cu gura căscată pe colegi şi profesori. Puterea lui era atât de extraordinară, încât nici un boxer profesionist nu se încumeta a i se împotrivi. Cu o lovitură de pumn aplicată între coarne, culca la pământ un taur. Îndoia cu degetele cele mai mărunte monede, iar potcoavele le răsucea în toate chipurile. Lupta, folosirea forţei, devenise pentru Charles o a doua natură.

Pasajele din raportul lui Adrien de Beaulieu, care relatau

extinderea şi agravarea tulburărilor în coloniile spaniole, fură pe placul lui Charles, care îşi zise că acolo i se va găsi şi lui o întrebuinţare.

Acelaşi raţionament îl făcea şi Richard. Evident, faţă de amploarea operaţiilor întreprinse, era necesar să i se încredinţeze lui Beaulieu un personal sporit şi credite superioare. Pe Charles îl va trimite în Noua Spanie. În Mexico, temperamentul său exploziv va face mai puţine ravagii decât la Londra sau la Oxford. Răspunderea ce-i va apăsa umerii, îi va mai potoli clocotul lăuntric, cuminţindu-l, aşa cum se cuvine unui tânăr care a depăşit vârsta adolescenţei…

După raportul lui Adrien de Beaulieu, ascultat cu atenţie încordată, după dările de seamă prezentate de Wilbur Morrison, directorul Băncii Manhattan, şi de James Stewart, directorul adjunct al uzinei de armament de la New Schenectady, luă cuvântul Richard.

Când se ridică din jeţul prezidenţial, se făcu linişte ca într-un templu în care marele preot apare în faţa drept credincioşilor pentru a oficia serviciul religios. Patruzeci de perechi de ochi încercau să descifreze expresia de pe chipul lui Richard Sunderland. Patruzeci de directori, de consilieri tehnici sau juridici, aşteptau cu respiraţia tăiată aprecierile şi hotărârile sale.

Era prima şedinţă de acest fel pe care Richard o prezida după nouă ani de lipsă din Statele Unite. În capul mesei, marele patron stătea drept ca o lumânare, tâmplele albe îi accentuau atitudinea de o demnitate elegantă, dar totdeodată dârză.

Toţi îşi făcuseră cu prisosinţă datoria. Toţi luptaseră pentru izbânda casei Sunderland.

Rezultatele erau deasupra oricăror elogii. Întreprinderile din Statele Unite, controlate de Richard, crescuseră, realizaseră beneficii uriaşe. Evident, aceste izbânzi, fuseseră obţinute, datorită directivelor marelui patron. Dar munca încordată, priceperea, destoinicia, devotamentul colaboratorilor şi subalternilor săi, contribuiseră în mare măsură la edificarea succesului. În vreme ce în Anglia şi în Franţa, casa Sunderland-Beauclair înregistra o stagnare a afacerilor, o criză latentă, susceptibilă oricând a lua proporţii, în Statele Unite ascensiunea era continuă. Cei patruzeci de oameni, conducători ai unor întreprinderi ce totalizau un capital de peste o sută de milioane de dolari şi care ţineau în mâna lor soarta a zeci de mii de muncitori de uzină, de marinari, mineri, funcţionari, ingineri, economişti, aşteptau cu legitimă nerăbdare un

cuvânt de mulţumire, un elogiu, poate chiar gratificaţii şi recompense..

Şi Richard vorbi:

— *Gentlemen*, am ascultat rapoartele dumneavoastră. Rezultatele obţinute îndrituiesc un optimism moderat. Ne aşteaptă încercări grele. Foarte grele. Sper că veţi reuşi să le faceţi faţă. Mâine după amiază, la şase, va avea loc o nouă şedinţă, prezidată de Mr. Morrison, care vă va comunica hotărârile mele. *Gentlemen*, bună seara!

Înclină uşor din cap, în vreme ce colaboratorii uluiţi se ridicară în picioare. Urmat de Wilbur Morrison şi de fiii săi, Richard părăsi sala consiliului. După plecarea lui, cei rămaşi se priviră consternaţi.

Leslie Clinton, consilierul economic pentru afacerile americane, un tânăr, dar capabil laureat al Universităţii Princeton, scăpă o remarcă ce voia să fie glumeaţă.

— Marele Mogul şi-a spus cuvântul!

Nimeni nu-i relevă spiritul. Nici un surâs nu destinse expresia întunecată a chipurilor celor prezenţi.

Ce voise să spună Richard Sunderland? Laconismul său era îngrijorător… „Marele Mogul şi-a spus cuvântul!” Abia acum realizară cu toţii pregnanţa acestor cuvinte. Leslie Clinton nu greşise. Richard Sunderland amintea într-adevăr un mare mogul care hotărăşte în primă şi ultimă instanţă, fără să dea nici o socoteală vizirilor săi.

În noaptea aceea avu loc o şedinţă secretă de lucru în biroul lui Richard Sunderland din vila sa de lângă Battery.

Nu chemase decât pe Wilbur Morrison, pe Adrien de Beaulieu şi pe James Stewart. Henry şi Charles asistau de drept, potrivit concepţiei lui Richard, care voia să-şi iniţieze vlăstarele în toate secretele. Se mai afla de faţă şi Norman McKreely, primul secretar, care avea misiunea să înregistreze în scris discuţiile purtate şi hotărârile luate. Richard era întunecat şi gânditor. După ce aruncă o ultimă privire asupra colaboratorilor, începu cu voce egală:

— *Gentlemen*, v-am adunat spre a vă comunica hotărârile mele şi a vă expune motivele care le-au justificat. Ţin să le cunoaşteţi, fiindcă ne îmbarcăm fără voia noastră într-o aventură foarte riscantă. Este bine ca un comitet restrâns să cunoască mobilele şi linia trasată de mine, astfel ca să-mi poată continua opera, în eventualitatea că aş fi împiedicat din diverse cauze. Introducerea

era ciudată. Nimeni nu îndrăzni a face comentarii. Două evenimente de o importanţă capitală pentru existenţa casei Sunderland-Beauclair m-au determinat să iau măsurile pe care le veţi asculta şi dumneavoastră. Primul eveniment a avut loc în Europa. Un raport cifrat, sosit acum două zile de la Paris, mi-a adus la cunoştinţă semnarea la Fontainbleau a unei convenţii secrete între Franţa şi Spania la data de 27 octombrie 1807. Obiectul oficial al acestei convenţii este împărţirea Portugaliei, care trebuie pedepsită fiindcă a refuzat să adere la Blocusul Marii Britanii, ordonat de Napoleon. Scopul ascuns al convenţiei este altul. Împăratul Franţei vrea ca trupele lui să se infiltreze fără zguduiri în Spania. La momentul oportun o va declara ocupată. Prima consecinţă va fi răsturnarea dinastiei Bourbonilor şi instaurarea unui regim aservit Franţei. Pentru noi, acest eveniment poate fi bogat în urmări funeste. Noul regim nu va anula oare concesiunile acordate nouă de actualul rege al Spaniei? Trupele franceze, comandate de mareşalul Junot au şi intrat în Spania. După informaţiile de care dispun până în prezent, regele Carlos şi Prinţul Păcii, nici nu bănuiesc că asistă la o invazie pacifică a ţării… Pentru orice eventualitate, trebuie să grăbim curăţirea coloniilor spaniole de tot aurul şi argintul tezaurizat. Nu se ştie cât timp vom mai avea mână liberă din partea guvernului spaniol… Acest eveniment este primul despre care v-am vorbit, *gentlemen*. Al doilea eveniment nu s-a produs încă, dar nu va întârzia să se producă. Şi acesta complică îngrozitor lucrurile. Preşedintele Jefferson, adept al politicii struţului, intenţionează să impună Senatului şi Congresului o lege fără precedent în istoria acestei ţări. O lege antidemocratică, o lege arbitrară, care loveşte proprietatea individuală, libertatea de iniţiativă a cetăţenilor americani şi drepturile garantate prin Constituţie. Potrivit acestei legi, un *embargo* va împiedica pe timp nedefinit orice comerţ cu străinătatea.

Wilbur Morrison, Beaulieu şi James Stewart se priviră uimiţi.

— Da, *gentlemen*. Preşedintele Jefferson vrea să împiedice navele americane de a mai circula pe mări, pentru a evita astfel orice conflict cu beligeranţii. În pacifismul său prost înţeles izbeşte în efect, în loc să îndrepte cauza. Votarea acestei legi e susceptibilă să ducă la ruina casei Sunderland. Dacă nu luăm măsuri din timp, flota noastră comercială va putrezi în porturile americane, produsele uzinelor noastre vor mucegăi în antrepozite, căci consumul intern, după cum ştiţi şi dumneavoastră nu este încă

suficient de mare pentru a înghiţi întreaga producţie anuală. Aurul şi argintul acumulat în pivniţele Băncii Manhattan vor rămâne neproductive, iar băncile din Europa controlate de noi, vor avea existenţa periclitată din cauza ruperii legăturilor financiare cu America.

James Stewart nu se mai putu abţine:

— Sunteţi sigur, Sir, că preşedintele intenţionează…

— Când fac o afirmaţie Mr. Stewart, sunt sigur de ea, replică sec Richard. Să continuăm. Există şi soluţii capabile să corijeze, în parte, cel puţin, efectele dezastruoase ale embargoului. În primul rând, să discutăm problema flotei noastre comerciale. Toate navele casei Sunderland navighează sub pavilionul Statelor Unite. Pavilionul acesta, care până mai ieri era pentru noi o mană cerească, devine o povară. Corăbiile noastre trebuie să adopte alt pavilion. Câte vase cuprinde în prezent flota noastră comercială, Beaulieu?

— Doriţi o cifră globală, sau pe tonaje?

— Globală.

— O sută optzeci şi opt de nave, dintre care o sută trei afectate traficului cu America de Sud şi cu Antilele, şaptezeci şi patru pentru Europa şi unsprezece pentru comerţul cu Extremul Orient. Pe şantiere avem douăzeci şi două de nave, dintre care zece gata de lansare.

Richard făcu un semn secretarului.

— McKreely, ia notă. Cincizeci de nave vor fi vândute imediat unei societăţi de navigaţie britanice, pe care o vom înfiinţa tot noi, cu capitalul nostru. Căpitanul Cochrane va dirija această flotă. Cincizeci de nave vor trece sub pavilionul altui stat neutru. Ce pavilion propui, Beaulieu?

Adrien zâmbi încurcat:

— Vă mărturisesc, Sir, pentru moment nu găsesc o formulă… Toate statele europene sunt angajate în actualul conflict…

— Ce părere ai de Haiti, Beaulieu?

— Haiti, Sir?

— De ce nu? Haiti e în prezent un stat independent. Singurul stat independent din cele două Americi, cu excepţia Statelor Unite.

— Rolul nostru, Sir, în expediţia franceză, nu a fost tocmai favorabil… actualilor guvernanţi din Haiti…

— Oamenii politici au memoria scurtă, dragul meu, mai ales când îi ungi cu aur. După câte ştiu, Haiti are în prezent doi stăpâni.

Preşedintele Pétion în Sud, şi *regele* Henri-Christophe în Nord, zise Richard, accentuând cu dispreţ titlurile celor două căpetenii. Cazi la învoială cu cel mai maleabil. Aceste cincizeci de vase vor trece sub comanda căpitanului MacLaughlin. În sfârşit, restul vor rămâne provizoriu sub pavilion american. Comandantul lor va fi căpitanul Townley. Veţi proceda în aşa fel încât în porturile Statelor Unite să nu se afle niciodată mai mult de zece vase ale casei noastre. Nu vreau ca aplicarea embargoului să-mi surprindă multe corăbii în Statele Unite.

Adrien de Beaulieu părea trist. Flota pe care el o sporise, o reorganizase, o dirijase, îi scăpa din mână. Mâhnirea lui nemărturisită nu scăpă lui Richard.

— Beaulieu, adăugă el, conducerea supremă o păstrezi tot dumneata. MacLaughlin, Cochrane şi Townley îţi vor executa ordinele. Rolul dumitale capătă, de azi înainte, o importanţă deosebită. Flota comercială este în momentul de faţă coloana vertebrală a casei Sunderland-Beauclair. De buna ei organizare şi de felul cum va curge spre Vera Cruz aurul şi argintul coloniilor spaniole, depinde existenţa noastră… Richard Sunderland se întoarse spre fiul său mai mare. Dumneata, Henry te vei înapoia în Anglia. Împreună cu Algernon Travers, actualul director al băncii noastre de la Londra, şi cu Stuart Rowlandson, consilierul nostru juridic pentru Anglia, vei da fiinţă Societăţii de Navigaţie Britanice Sunderland-Beauclair. Îndată ce vei executa această misiune, te vei înapoia în Statele Unite. Bineînţeles, *fără* Mrs. Sunderland…

Informaţiile lui Richard Sunderland erau exacte. La 22 decembrie 1807 Camera Reprezentanţilor şi Senatul, la cererea confidenţială a preşedintelui Statelor Unite, votară cu mare majoritate legea embargoului.

La acea dată, Richard se afla la New York. Adrien de Beaulieu şi Charles plecaseră la Vera Cruz, iar Henry Sunderland era în drum spre Anglia.

Potrivit instrucţiunilor stricte ale lui Richard, numai nouă vase ale casei Sunderland-Beauclair fură surprinse în porturile Statelor Unite la intrarea în vigoare a legii *embargoului*. Până atunci, Adrien de Beaulieu lucrase intens. Navele sale transportaseră zi şi noapte în Jamaica produse industriale, armament şi mărfuri provenite din întreprinderile controlate de Richard. Pe întreaga durată a embargoului, Jamaica avea să servească drept antrepozit al casei

Sunderland-Beauclair.

Data de 22 decembrie avea să rămână de pomină în analele Statelor Unite. Din ziua aceea, toate porturile maritime fură lovite de paralizie. Ca în „Povestea Frumoasei din Pădurea Adormită”, navele încremeniră de-a lungul cheiurilor deşarte. În locul activităţii de furnicar din ajun, se aşternu nemişcarea, în antrepozite nu mai intrau şi nu mai ieşeau mărfuri. Caselor de import-export nu le mai rămânea decât să tragă obloanele. În birourile armatorilor, funcţionarii aşteptau cu groază concedierea. Marinarii fără angajament se întrebau cu ce vor trăi ei şi familiile lor în iarna care se anunţa aspră. Hamalii, scrutau largul mării, aşteptând împotriva evidenţei, o navă care să folosească braţele. Cârciumile, tavernele, care până mai ieri făcuseră afaceri de aur, rămaseră fără clienţi. Băncilor specializate în finanţarea comerţului maritim, nu le rămânea decât să-şi închidă ghişeele. Cine îşi va mai achita datoriile, sau cel puţin, dobânzile, când toate izvoarele de câştig erau temporar secate? Oamenii de afaceri, speculatorii, marii industriaşi şi bancheri se frământau, cuprinşi de turbare.

În cercurile armatorilor şi ale marii finanţe, Jefferson era acuzat de dictatură, tiranie, incapacitate. Printre cei mai înverşunaţi duşmani ai preşedintelui se număra şi Richard Sunderland. Spre deosebire de ceilalţi oameni de afaceri, care se vedeau împinşi iremediabil la ruină, el dispunea în Statele Unite, de capitaluri aproape nelimitate. Atacurile sale împotriva lui Jefferson nu se mărginiră la critici verbale. Cumpără trei ziare de mare circulaţie la New York, Boston şi Philadelphia, angajă un stat major de gazetari renumiţi pentru lipsa lor de scrupule şi pentru violenţa tonului, iar după ce îi dresă cum trebuie, dezlănţui o campanie aprigă şi susţinută împotriva preşedintelui Jefferson:

„DICTATORUL JEFFERSON ÎNCALCĂ LIBERTĂŢILE CETĂŢENEŞTI SECULARE ALE POPORULUI AMERICAN…

PREŞEDINTELE SECĂTUIEŞTE VISTIERIA Şi PARALIZEAZĂ ENERGIA NAŢIUNII…

EXISTENŢA REPUBLICII E AMENINŢATĂ…

O EXPERIENŢĂ DEZASTRUOASĂ A PREŞEDINTELUI JEFFERSON…

URMĂRILE UNEI POLITICI FALIMENTARE, MIZERIA, FOAMETEA ŞI ŞOMAJUL SUNT HĂRĂZITE AZI STATELOR UNITE DE UN GUVERN CORUPT ŞI INCAPABIL…”

Într-un articol de o virulenţă extraordinară, William Gordon

Drake, şeful grupului de ziare controlate de Richard, lansă un atac furibund pe tema discursului inaugural rostit de Jefferson la intrarea sa în funcţiune.

„Îmi iau în primire misiunea, apăsat de presimţiri nesigure şi grozave, pe care măreţia funcţiunii şi slăbiciunea puterilor mele le inspiră în mod firesc.” Acestea sunt cuvintele textuale ale preşedintelui Jefferson, scria William Gordon Drake. Le-am citat, fiindcă au fost profetice. Într-adevăr. Presimţirile nesigure ale preşedintelui s-au îndeplinit. Statele Unite se află azi pe marginea prăpastiei. Preşedintele a mai vorbit despre slăbiciunea puterilor sale. Ar fi fost mai potrivit să vorbească despre incapacitatea sa. În aceeaşi cuvântare a făcut apologia guvernării democratice. Ştiţi în ce constă guvernarea democratică pe care a glorificat-o în discursul inaugural? într-o tiranie odioasă, ce aminteşte epoca guvernatorilor trimişi de Anglia, spre a împila poporul american…”

Articolul continua să brodeze pe aceeaşi temă, în trei coloane etalate în prima pagină a ziarului. În seara apariţiei năprasnicului atac, Mr. Drake fu convocat la reşedinţa din New York a lui Richard, care-l primi în cabinetul său de lucru. Nimeni nu mai era de faţă la această audienţă.

Mr. William Gordon Drake era un bărbat de statură mijlocie, zvelt, brun ca un spaniol, cu obrazul măsliniu şi ochi vicleni ce-i jucau în cap. Hainele îi erau croite după ultimul jurnal. Culoarea lor vie îi dădea însă o înfăţişare vulgară. Lumina lămpii de pe birou cădea în plin pe chipul ziaristului, Richard rămânea în umbră.

— Mr. Drake, eşti priceput în meseria dumitale. N-am făcut o alegere proastă.

Ziaristul se înclină. Căuta din ochi un scaun, care întârzia să i se ofere. Richard ignoră acest gest. În schimb, arătă oaspetelui său o foaie albă, împăturită, aşezată la vedere pe o tăviţă de argint.

— Un cec. Ia-l. E pentru dumneata.

Drake îl luă cu delicateţe, apoi îl strecură în buzunar.

— Nu eşti curios să citeşti suma?

Ziaristul zâmbi, isteţ.

— Dacă nu v-aş fi cunoscut generozitatea, nu v-aş fi oferit serviciile mele.

— Eşti abil şi inteligent, Mr. Drake.

— Aşa spun şi alţii, Sir.

Richard râse. Îi plăceau oamenii dezgheţaţi.

— Mr. Drake. Îmi plac articolele dumitale şi ale oamenilor dumitale. Aş vrea să-ţi pun însă o întrebare. Nu te temi că violenţa lor ar putea să vă atragă neplăceri?

— Avem câte un redactor responsabil pentru fiecare ziar, explică Drake. Riscurile sunt ale lor. Am mai luat o măsură. Îi schimb des. Dacă unul va fi urmărit, voi face în aşa fel încât să dispară la timp. Ascunzători sunt destule. Până trece furtuna…

— Înţeleg. Dacă vei avea totuşi neplăceri, să iei contact cu consilierul meu juridic. John Sanders… Încă o întrebare! de ordin personal.

— Vă rog, Sir.

— Dumneata crezi în ceea ce scrii?

— Când sunt plătit bine, cred.

— Am o părere din ce în ce mai bună despre dumneata, Mr. Drake.

— Vă mulţumesc.

— Da, da, cred că vom face treabă bună împreună, îşi continuă Richard raţionamentul. Ziarele pe care le-am cumpărat cu scopul unic de a-l discredita pe Jefferson mi-au dat o idee. Voi crea o reţea de gazete, care să-mi sprijine acţiunile. Depinde numai de dumneata, Mr. Drake, ca să obţii conducerea acestei reţele şi acum, la revedere. Poimâine să mi te prezinţi iarăşi. S-ar putea să-ţi dau instrucţiuni noi…

— Prea bine, Sir, zise William Drake, părăsind fără zgomot încăperea.

După plecarea ziaristului, Richard rămase câtva timp cu privirile pierdute în jocul flăcărilor din cămin. Muzicuţa unei pendule Louis XV din porţelan de Sévres cântă argintiu de unsprezece ori, smulgându-l din gânduri. Sună clopoţelul. Un tânăr imberb apăru în grabă.

— Sir?

— Lawson! Să intre Mr. Morrison.

Secretarul de serviciu ieşi. Câteva secunde mai târziu, directorul Băncii Manhattan îşi făcu intrarea în cabinetul lui Richard.

— Ia loc, Morrison. Avem de vorbit. Nu te reţin mult, fiindcă sunt obosit. Se adânci în fotoliul său, apoi îşi plimbă mâna pe frunte. Regretând parcă acest semn de slăbiciune, se încordă brusc. Este vorba tot de legea embargoului, Morrison. Legea aceasta ne-a căşunat mari pagube. Dar nu depinde decât de noi ca să scoatem

beneficii de pe urma ei.

— Beneficii?

— Da, da. Embargoul va ruina oameni şi întreprinderi. Producţia anuală a ţării depăşeşte nevoile pieţii interne. Aceasta va determina scăderea preţurilor. Împrejurare de care trebuie să profităm. În curând, numeroase fabrici vor ajunge în pragul falimentului. Minele care furnizau materia primă vor fi nevoite să-şi suspende activitatea. Şi unele şi altele vor fi scoase la mezat. Oferta va fi uriaşă şi cererea minimă. Noi dispunem de capitaluri. Vom cumpăra pe nimic întreprinderi industriale şi miniere, până mai ieri inaccesibile… Am nevoie de fier. De mult fier, Morrison. Uzinele noastre de armament consumă fier. De ce să-l cumpăr de la alţii, când aş putea să mi-l procur din minele mele? Cred că m-ai înţeles.

— Perfect. Sir. Vom cumpăra mine de fier.

— Şi terenuri metalifere, Morrison, care nu au fost încă puse în exploatare, dar asupra cărora prospectorii au indicii precise că ascund zăcăminte importante. Leslie Clinton să-mi prezinte un raport amănunţit în această privinţă… Încă ceva, Morrison.

— Da, Sir?

— Vreau să profit de actuala conjunctură spre a lichida un concurent. Fabrica de arme de la Terrytown a cumnatului meu, Zechariah Abercrombie. După câte sunt informat, Abercrombie, exporta în vremuri normale cincizeci la sută din producţie. Embargoul îl va împiedica să-şi mai desfacă în străinătate armele. În curând va intra în criză de supraproducţie. Aştept de multă vreme această ocazie, ca să-mi achit o poliţă veche faţă de Mr. Abercrombie. Iată care este misiunea dumitale, Morrison. Fabrica noastră de armament va anunţa o scădere bruscă şi masivă a preţurilor. O scădere atât de masivă, încât Mr. Abercrombie nu va mai fi în stare să ne ţină piept. Spre a-şi acoperi cheltuielile, va fi nevoit să caute credite. Vei cumpăra toate poliţele semnate de el. În ziua când vei intra în posesia lor, îl voi sugruma pe Mr. Abercrombie.

— Şi pierderile noastre vor fi apreciabile. Sir.

— Mi le îngădui, Morrison. Am capital. Vând în pierdere, până în ziua în care îmi voi zdrobi concurenţii. După aceea voi urca preţurile atât de mult, încât să-mi scot paguba. E limpede?

— Foarte limpede.

— Deci, prima fază. Scăderea preţurilor până la lichidarea

concurenţei. A doua fază, majorarea preţurilor va urma în chip matematic… Richard făcu o pauză. Lovitura va reuşi, Morrison, Posibilităţile mele de rezistenţă sunt aproape nelimitate. Pe Abercrombie şi pe toţi concurenţii deopotrivă cu el, îi am în mână… Aceasta e tot ce aveam să-ţi spun. Trebuie să mai primesc şi alte persoane. În curând va suna miezul nopţii.

După plecarea directorului băncii, Richard se ridică din fotoliu şi făcu câţiva paşi prin cameră. Amorţise. Se simţea obosit. Tensiunea din ultimele zile îi consumase multă energie. Îmbătrânise? Altădată aceste eforturi nu l-ar fi costat decât o noapte de somn reparator.

Faţă de colaboratorii săi se arăta mai sigur de sine, decât se simţea în realitate. E drept că în Statele Unite avea încă uriaşe capitaluri la dispoziţie. Nimeni nu putea însă prevedea cu precizie mersul evenimentelor. Richard aplica un mijloc infailibil pentru a cunoaşte dinainte, cu oarecare aproximaţie, desfăşurarea situaţiei politice. Cumpăra pe înalţii demnitari care se lăsau a fi tarifaţi. De la o vreme, mai precis, de la Revoluţia din Franţa, intervenise un factor nou, care scăpa de sub controlul manevrelor politice de culise. Populaţia anonimă a satelor, dar mai ales a oraşelor, care începuse a se amesteca activ şi insistent în politică. Mulţimea aceasta era greu de cumpărat. Unii din reprezentanţii ei în Congres se lăsau însă corupţi.

Richard se aşeză iarăşi în fotoliu. Trecuse de miezul nopţii. Sună din clopoţel.

— Lawson, să intre Mr. Stewart şi Mr. Townley. Se răzgândi. Să intre numai Mr. Stewart. Mr. Townley să mai aştepte.

Directorul adjunct al uzinei de la New Schenectady intră în cabinetul marelui patron, sanctuar în care nu pătrundeau decât puţini aleşi. Stewart era emoţionat. Simţământul acesta îl încerca ori de câte ori era primit de Richard Sunderland.

James Stewart nu depăşise patruzeci de ani. Capacitatea şi energia sa îl desemnaseră pentru înalta funcţiune de director adjunct. În realitate, asigura conducerea uzinei din ziua în care Adrien de Beaulieu primise funcţia de director al flotei comerciale a casei Sunderland. Tot atât de pretenţios faţă de subalterni cât şi faţă de el însuşi, Stewart era un model de exactitate şi eficienţă în serviciu. Richard îl aprecia, fără să-l socotească totuşi un colaborator de prim rang.

— Stewart, zise Richard îndată ce rămaseră singuri, după înapoierea dumitale la New Schenectady, vei dispune scăderea

preţului pulberii şi a armelor uşoare cu cincizeci la sută.

Ochii lui Steward se rotunjiră.

— Cu cincizeci la sută, Sir? Nu credeţi că…

— Nu e cazul să intri în panică. Stewart. Hotărârea mea este bine cântărită. Vei întocmi un prospect, în cincizeci de mii de exemplare, prin care vei anunţa noile preţuri. Prospectul va fi trimis în special în regiunile de frontieră din Vest şi Sud. Totodată, vei lua legătura cu Mr. William Drake, directorul reţelei noastre de ziare, şi-l vei ruga să publice o serie de articole în legătură cu această reducere de preţuri. Mr. Drake va sublinia că noua măsură este o expresie a interesului şi solicitudinii arătate de casa Sunderland-Beauclair vitejilor pionieri care, cu preţul vieţii lor, împing spre Vest fruntariile Statelor Unite, asigurând apărarea existenţei paşnice a americanilor din regiunile de Est. Pentru a le da posibilitatea să-şi dubleze puterea de foc, fără să deburseze nici un cent în plus, casa noastră a hotărât să facă aceste importante sacrificii materiale, ştiind că serveşte astfel cauza întregului popor american… Ai reţinut totul, Stewart? Cred că nu mai e nevoie să repet.

— Vă rog să aveţi toată încrederea Sir. Dispoziţiile dumneavoastră vor fi executate întocmai. Numai că…

— Numai că? repetă Richard din înaltul supremei sale poziţii.

— Se… se vor executa întocmai, bâigui Stewart, uitând ceea ce voise să spună. La ieşire, fu gata să se împiedice într-un pârdalnic de covor, aşezat parcă dinadins de-a curmezişul drumului. Pardon, bună seara, Sir!…

Dispăru pe uşa pe care o închise cu grijă în urma sa.

— Neîndemânaticul! rosti cu dispreţ Richard. Voiam să-l fac director plin. Nu merită…

Clopoţelul intră din nou în funcţie.

— Lawson, să intre Mr. Townley.

Căpitanul Thomas Townley, proaspătul comandant al flotei comerciale de sub pavilion american, intră marţial în uniforma sa nouă-nouţă. Bondoc, cu faţa rotundă, striată de vinişoare roşii, era un pachet de muşchi şi de nervi de oţel. Căpitanul Townley era tipul lupului de mare. Autoritar, brutal, înzestrat cu un dezvoltat simţ al propriei sale responsabilităţi, păstrase de la tatăl său isteţimea şi şiretenia pionierului care şi-a ascuţit instinctele şi simţurile în lupta neostoită împotriva sălbăticiunilor Vestului, a indienilor războinici, şi a naturii neîmblânzite. Richard îl plăcea pe Townley. Vedea în el un om hotărât, gata să treacă prin foc, spre a duce la bun sfârşit

misiunea încredinţată.

— Cum te simţi, căpitane, în noua dumitale funcţiune?

— Nevastă-mea, Sir, se simte foarte bine. Importanţa noilor mele atribuţiuni a făcut să-i sporească şi ei prestigiul în sânul congregaţiei din care face parte. N-a trecut o săptămână de la numirea mea şi Mrs. Townley a fost aleasă preşedinta comitetului local de binefacere.

— Te rog să-i transmiţi felicitările mele, râse Richard înveselit. Dar dumneata?… Dumneata, cum te simţi?

— Ca peştele în apă, Sir. Deşi, drept să vă spun, mi-ar plăcea să mai am sub picioare duneta vechii mele corăbii.

— E mai plăcut să dirijezi optzeci şi trei de corăbii decât una singură. Nu-i aşa, Townley?

— Evident, Sir. Dormi însă mai liniştit când ai grija unei singure nave.

— Ţi-ar plăcea să dormi mai liniştit, Townley?

— De felul meu sunt un agitat, Sir. În marină nu prea ai ocazia să dormi după voia inimii. Prefer însă liniştea pe care ţi-o inspiră o pungă bine garnisită. Când n-am bani, nu pot dormi liniştit. Grija zilei de mâine îmi taie pofta de somn.

— Acum nu te mai poţi plânge de lipsa banilor, Townley.

— Slavă Domnului, Sir, rosti mucalit căpitanul.

— Atunci, să trecem la subiectul care mă interesează, spuse Richard. Şi anume, la posibilitatea eludării legii embargoului pentru anumite produse şi mărfuri ale casei noastre, care trebuie să iasă din Statele Unite. Vreau să cunosc în această privinţă părerea dumitale.

— Există o asemenea cale, Sir. Bineînţeles, nu e lipsită de primejdii.

— Primejdiile le vom discuta mai târziu. Care este calea?

Căpitanul Townley tuşi, spre a-şi drege glasul, dar mai ales pentru a lăsa să treacă un timp, care să zgândărească şi mai mult interesul interlocutorului.

— Legea nu vizează vasele ce fac cabotajul. Acestea sunt singurele nave care au permisiunea de a mai circula. Bineînţeles, cu obligaţia de a nu pătrunde în alte porturi, decât în cele ale Statelor Unite. Odată ieşite în larg, nu e prea greu să evadeze din apele noastre teritoriale…

— Şi care ar fi primejdia?

— Interceptarea lor de către navele militare ce asigură paza

coastei şi aplicarea embargoului. A fi acuzat azi de contrabandă nu e glumă.

— Trebuie totuşi să acceptăm riscul…

— În regulă. Când doriţi să dăm drumul primelor vase?

— Cât mai curând. Vreau să expediez armament la Vera Cruz. Vei folosi, Townley, numai vase rapide. Să nu poată fi vânate de navele militare de coastă. Dacă prin imposibil, s-ar vedea în situaţia de a fi ajunse din urmă, să arunce din timp încărcătura în mare.

— Prea bine. Sir.

Richard scoase din buzunar tabachera de aur şi o oferi deschisă lui Townley.

— Dă-mi voie, comandore, să te tratez cu o priză de tutun.

— Vă mulţumesc pentru înaintare, Sir, zise Townley, servindu-se cu vădită satisfacţie.

Richard începu să râdă.

— Nimic nu te prinde nepregătit, comandore.

— În serviciul dumneavoastră, Sir, nu e îngăduit să cădem în asemenea greşeli…

După plecarea lui Townley, secretarul îşi făcu din nou apariţia.

— Mai aşteaptă cineva, Lawson?

— Nimeni, Sir.

— În sfârşit…

— Am descifrat corespondenţa sosită de la Paris, Sir.

— E ceva interesant, Lawson, sau mai poate să aştepte?

— Mr. Lafont vă aduce la cunoştinţă că la 29 noiembrie, Lisabona a fost ocupată de trupele franceze ale Mareşalului Junot. Cu câteva ore mai înainte, familia regală a Portugaliei s-a îmbarcat pe o navă militară, fugind în Brazilia.

Richard rămase câteva momente gânditor, apoi rosti ca pentru sine:

— Mă întreb dacă Napoleon va ocupa într-o zi şi capitala Celestului Imperiu… Altceva, Lawson?

— Deşi campania s-a încheiat cu succes, armate franceze comandate de Dupont, Moncey şi Murat continuă să pătrundă în Spania. În fortăreţele de graniţă şi în punctele strategice ale ţării, sunt instalate garnizoane franceze.

Richard, care se jucase până atunci cu tabacherea, îi închise cu zgomot capacul.

— Napoleon a reuşit să-l tragă pe sfoară şi pe regele Carlos şi pe Manuel Godoy. Încă o ţară care îi cade în palmă. După Portugalia,

Spania… Care mai vine la rând?

Richard stătea în faţa ferestrei cabinetului său de lucru şi privea gânditor oceanul cenuşiu ca şi cerul din care se cerneau fulgi de zăpadă, spulberată de vântul puternic. Pe întinsul întunecat al apelor nu se zărea pânză de corabie. Furtuna şi embargoul izgoniseră în port toate navele.

Richard era adâncit în gânduri. Libertatea navigaţiei pe mări, pentru care luptase cu înverşunare, fusese iarăşi stăvilită. De data aceasta, de guvernul Statelor Unite. Lovitura era grea. Planurile sale, atât de minuţios elaborate, erau iarăşi date peste cap. Cabotajul, acceptat de legea embargoului din 22 decembrie 1807, căzuse sub imperiul unei noi legi, care prevedea pedepse de o gravitate excepţională pentru cei ce săvârşeau acte de contrabandă.

Comandorul Townley, cu toată iscusinţa şi priceperea sa, nu reuşise să facă mare lucru. Dificultăţile întâmpinate erau atât de covârşitoare, încât nici Richard nu-i reproşase insuccesele. Transporturile efectuate pe sub nasul autorităţilor nu atinseseră volumul prevăzut.

La Vera Cruz se acumulau cantităţi mari de aur şi argint. Richard era împiedicat să le introducă în Statele Unite. Nici în Spania nu mai era posibil să expedieze piaştri şi dubloni. Situaţia confuză din peninsula Iberică îi impunea o mare prudenţă.

Ultimele rapoarte ale lui Jules Lafont subliniau tensiunea crescândă dintre guvernul spaniol şi ocupanţii francezi. Situaţia aceasta crea noi complicaţii pentru casa Sunderland. Tocmai când se aştepta mai puţin, Lawson îi anunţă vizita unui înalt personaj. Mr. Albert Gallatin, secretar de stat al Trezoreriei. Era patru şi un sfert. Ce vânt îl aducea pe ministru la o oră atât de nepotrivită? Gallatin era un personaj de frunte în cabinetul lui Jefferson. Politica lui financiară de austeritate îi crease numeroşi duşmani. Simplificarea aparatului funcţionăresc, abolirea unor impozite indirecte, reducerea cheltuielilor de înarmare, suspendarea construcţiei unor nave militare, sporirea taxelor asupra băuturilor spirtoase distilate, impozitele progresive pe venituri, erau măsuri care nu puteau fi pe placul marilor capitalişti, al birocraţilor şi al militarilor.

Gallatin cunoştea pe Richard încă din epoca în care Alexander Hamilton conducea destinele economiei Statelor Unite. Ca şi

Jefferson, Gallatin era un adversar al politicii de mână forte preconizată de Hamilton. Deşi făceau parte din tabere politice deosebite, Richard şi Gallatin păstraseră relaţii de politeţă. Richard nu concepea să rupă punţile cu oameni politici de frunte ai unui partid, oricând capabil să cucerească puterea prin jocul de echilibru al alegerilor. Gallatin, pe de altă parte, refuza să ignoreze un personaj atât de important în viaţa financiară şi bancară a Statelor Unite. Relaţiile lor se înăspriseră abia după aplicarea legii embargoului.

Însoţit de Lawson, ministrul intră în cabinetul lui Richard.

— Vizita dumneavoastră este o cinste pentru casa mea, spuse gazda cu o politeţe îngheţată.

— Eram în drum spre Boston, Mr. Sunderland. N-am conceput să trec prin New York, fără să vă fac o vizită.

Richard oferi vizitatorului un fotoliu în faţa căminului. După plecarea lui Lawson, scoase dintr-un dulăpior o sticlă de whisky şi două păhărele.

— Îmi îngăduiţi să vă ofer un scotch. Abia l-am primit din Anglia, spuse Richard, accentuând că băutura era intrată prin contrabandă.

Ministrul privi în lumina flăcărilor din cămin, lichidul opalescent.

— Frumoasă culoare. Şi gustul – minunat, adăugă el după ce îl savură cu pricepere… Constat că sunteţi bine servit. Whisky din Europa, în plin embargo…

— E firesc să fiu bine servit, replică Richard. Casa Sunderland posedă o flotă comercială de aproape două sute de nave. De zece ori mai mult decât flota militară a Statelor Unite. Se pare că ştim să ne administrăm mai bine treburile decât alţii.

Albert Gallatin sorbi încă o gură de whisky.

— Este o aluzie la felul cum sunt administrate treburile statului?

— E mai mult decât o aluzie, zise Richard cu ironie.

Secretarul de stat râse.

— Nu se poate spune că sunteţi darnic în complimente faţă de administraţia de stat.

— Formula dumneavoastră este prea elegantă faţă de adevăratele mele aprecieri.

— Am avut ocazia să cunoaştem aceste aprecieri. Ziarele „New York Post”, „Boston Herald” şi „Evening News” ne bombardează zilnic cu, amabilităţi.

— Regret, Mr. Gallatin. Dar adevărul nu poate fi ascuns. Ziarele pomenite de dumneavoastră, nu scot în evidenţă decât adevărul.

Secretarul de stat puse cu grijă păhărelul pe măsuţa Adelphi din preajma sa.

— Sunteţi sigur, Mr. Sunderland, că acesta este adevărul? Nu credeţi că vă orbeşte patima?

— Mr. Gallatin, ar fi cazul să intraţi mai direct în subiect. Nu-mi închipui că m-aţi onorat cu această vizită, numai pentru plăcerea de a mă saluta.

Gallatin îşi scoase din buzunar pipa, şi o îndesă cu tutun. O aprinse şi trase cu voluptate câteva fumuri.

— Aveţi dreptate, Mr. Sunderland. E preferabil să discutăm cu cărţile pe masă. Cred că în felul acesta, am ajunge mai degrabă la o înţelegere.

— Vă ascult.

— În mai multe rânduri, ziarele dumneavoastră au acuzat pe preşedinte şi cabinetul său, că au instaurat un regim de tiranie, de teroare, că încalcă principiile democratice şi Constituţia, că subminează economia statului şi primejduiesc însăşi existenţa ţării… or dumneavoastră, Mr. Sunderland, ştiţi mai bine decât oricine că nu acesta este adevărul. Dumneavoastră aţi sprijinit pe Alexander Hamilton fiindcă vedeaţi în el pe un apărător al intereselor marelui capital, pe exponentul unei oligarhii care să se bucure de toate privilegiile, în vreme ce muncitorii, fermierii şi toţi acei care-şi câştigă pâinea trudind cu mâinile, să fie plătiţi numai atât cât să-şi poată duce zilele… L-aţi hulit pe Thomas Jefferson, fiindcă a fost campionul democraţiei, apărătorul săracilor şi duşmanul exploatării capitaliste, l-aţi reproşat că şi-a trădat clasa. Preşedintele Jefferson a primit cu mândrie această acuzaţie. Deşi era un aristocrat prin naştere, s-a ridicat împotriva marilor latifundiari, fiindcă nu tolera abuzurile unei inegalităţi sociale, consfinţită de federaliştii lui Hamilton prin legi antidemocratice… A-l învinui pe Thomas Jefferson de tiranie, este tot atât de absurd ca şi a învinui soarele că ucide viaţa…

Gallatin se însufleţise. Ochii îi străluceau. Uitase de pipă, pe care o trântise pe măsuţă, alături de paharul cu whisky.

— L-aţi acuzat pe Thomas Jefferson că subminează economia ţării. Îmi pare ciudată această afirmaţie din partea dumneavoastră, cu atât mai mult cu cât posedaţi desigur informaţii precise asupra bugetului Statelor Unite. Numai în 1806, veniturile ţării au crescut la 14500000 dolari, în vreme ce cheltuielile au scăzut la 8500000. Când s-a mai văzut un surplus de 6000000 dolari, sub guvernarea

federaliştilor?

— Dar cu ce preţ, Mr. Gallatin? replică Richard, îndârjit de filipica oaspetelui. Azi, când flăcările războiului ameninţă să cuprindă întreaga omenire, dumneavoastră aţi redus cheltuielile de înarmare la o cifră ridicolă. Flota militară a Statelor Unite cuprinde numai şase fregate de primul rang, toate construite pe vremea federaliştilor şi douăsprezece sau treisprezece nave de mic tonaj. Anglia posedă, în schimb, o mie de vase de război.

— Şi credeţi că ar fi mai înţelept să ne ruinăm finanţele, construind o flotă, care cu toate strădeinţele şi sacrificiile noastre nu va fi niciodată în stare să egaleze forţa navală a Angliei? Nu uitaţi, Mr. Sunderland, că Statele Unite nu au de gând să întreprindă vreo acţiune militară împotriva Marei Britanii. Ţara noastră duce o consecventă politică de pace. Preşedintele consideră că naţiunile pot să trăiască în bună înţelegere şi că războiul trebuie definitiv înlăturat. Această convingere l-a îndemnat să vândă la mezat vasele de război. Să reducă forţele armate, să-şi compromită popularitatea, onoarea, prieteniile. Preşedintele este încredinţat că – mai curând decât ne aşteptăm – va veni o vreme în care litigiile între state se vor lichida prin mijloace paşnice, războiul rămânând o simplă amintire. Atunci, armatele şi flotele nu vor mai avea nici un rost. Mijloacele barbare de exterminare vor fi definitiv condamnate. În ziua aceea, lumea îşi va aminti de Thomas Jefferson ca de un precursor… Legea embargoului, pe care o atacaţi cu atâta înverşunare, nu este decât o expresie a aceleiaşi politici de pace dusă de preşedinte. Prin aplicarea embargoului, a înlăturat posibilitatea unei ciocniri cu vreunul din beligeranţi.

— Aceasta se numeşte politica struţului, Mr. Gallatin, zise Richard cu făţiş dispreţ.

— Evident că înarmarea cu orice preţ v-ar fi convenit mai mult, rosti tăios oaspetele. Beneficiile uzinei dumneavoastră de armament s-ar fi decuplat.

— Greşiţi, Mr. Gallatin, protestă Richard. Eu nu preconizez un război în care să fie târâte Statele Unite. Interesele mele sunt mondiale. În momentul de faţă, uzinele mele de armament din Franţa şi Anglia execută pentru beligeranţi arme în valoare de peste cincizeci de milioane de dolari anual. Eu nu vreau decât să mă bucur de libertate de a fabrica arme şi de a-mi vinde produsele statelor dispuse să mi le plătească… Am nevoie de libertatea mărilor. Embargoul dumneavoastră îmi strică socotelile. De aceea,

voi lupta cu ultima energie împotriva lui.

— Nu uitaţi că această lege a fost votată de reprezentanţii poporului american. Nu încercaţi să le sfidaţi autoritatea!

— Este o ameninţare, Mr. Gallatin?

— Nu! Nu e o ameninţare. Am venit la dumneavoastră spre a vă întinde o mână prietenească, spre a face apel la simţământul dumneavoastră patriotic. Ţara trece printr-o mare criză. Dacă nu puteţi sau vreţi să colaboraţi la rezolvarea ei, abţineţi-vă cel puţin, de a o complica. Nu mai exacerbaţi nemulţumirile inerente în aceste vremuri de mari frământări, prin campanii deşănţate în presă, prin discursuri incendiare, printr-o atitudine ostilă guvernului.

— Regret, Mr. Gallatin, că nu pot da urmare invitaţiei dumneavoastră. Sunt cetăţean american şi nu înţeleg să renunţ la libertăţile pe care mi le garantează Constituţia.

Secretarul de stat se ridică în picioare.

— Constituţia nu vă garantează dreptul de a abuza de libertăţile dumneavoastră.

— Nu vă înţeleg, ripostă Richard cu răceală.

— Legea embargoului prevede sancţiuni pentru cei care-i încalcă dispoziţiile. Socotiţi că aceste sancţiuni sunt aplicabile numai oamenilor… de rând?

— Ameninţările nu mă sperie, Mr. Gallatin.

— Regret Mr. Sunderland. Nu vă ameninţ. Vă atrag doar atenţia că legea se aplică deopotrivă şi celor mărunţi şi celor puternici. Contrabanda nu are o denumire mai elegantă, când e săvârşită de oameni cu suprafaţa dumneavoastră. Nu cred că ar fi recomandabil să apăreţi în faţa vreunei comisii senatoriale care să vă cerceteze activitatea ilegală.

— De ce nu? Tirania actualului guvern e atât de făţişă, încât m-aş socoti onorat să fiu chemat în faţa unei astfel de comisii. Vă asigur, Mr. Gallatin, că voi şti să mă apăr.

O rece strângere de mână încheie această întrevedere nereuşită.

Secretarul de stat al trezoreriei, Gallatin, plecă ferm convins că nici o înţelegere nu era posibilă. Discuţia cu Richard Sunderland îi sporise antipatia pentru o categorie de oameni, care îşi închipuiau că stăpânirea banului îi plasau deasupra vulgului şi le asigurau imunitatea faţă de legile ţării. Puterea lor trufaşe trebuia zdrobită.

Richard Sunderland se plimba furios prin cameră. Puţin îi păsa de Jefferson, de comisiile lui senatoriale, de Gallatin şi de toţi colegii lui

de cabinet. Avusese de-a face cu oameni de stat mai primejdioşi, fără să-şi fi pierdut cumpătul. După ce trecuse prin pârjolul Revoluţiei din Franţa, nu îl mai speriau crizele de isterie ale lui Jefferson şi ale lui Gallatin. Nu neglijă însă a-şi lua câteva elementare măsuri de apărare…

Apoi alte evenimente îi atraseră atenţia. Rapoartele lui Jules Lafont deveneau tot mai îngrijorătoare. Regele Carlos, îndemnat de Godoy, încercase să imite pilda familiei regale portugheze şi să fugă din Spania. Din nenorocire pentru el, înţelesese prea târziu că Napoleon abuzase de buna sa credinţă. O revoltă pusă la cale de Fernando, Prinţul de Coroană, dejucă planurile lui Manuel Goodoy. Carlos al IV-lea, încolţit, fu silit să abdice, în vreme ce moştenitorul tronului se proclamă rege sub numele de Fernando al VII-lea. Urmă o comedie, în care suveranul detronat, povăţuit de Murat, îşi retractă abdicarea. Spania avea acum doi regi. Napoleon socoti că sosise momentul să pună capăt comediei.

Convocă la Bayonne şi pe Carlos al IV-lea şi pe fiul său. Mai de voie, mai de nevoie, cei doi suverani răspunseră la chemare. La Bayonne avu loc deznodământul. Sub presiunea ameninţărilor, Fernando declară că renunţă la drepturile sale la tronul Spaniei. Totdeodată, Carlos al IV-lea abdică în favoarea lui Napoleon. Casa de Bourbon înceta să mai domnească în Spania. Astfel se prăbuşi în chip burlesc o dinastie ce dirijase două secole destinele imperiului pe teritoriile căruia soarele nu apunea niciodată…

Fostul rege Carlos, Maria-Louisa şi nelipsitul lor Godoy, se stabiliră pentru un timp la Compiégne, apoi se retraseră în Italia unde aveau să mucegăiască până la moarte, dispreţuiţi de o lume întreagă. Mai demn, şi deci mai primejdios, Fernando al VII-lea fu internat în colivia aurită a castelului Valencay, proprietatea lui Talleyrand…

La 8 iunie 1808, Napoleon dărui coroana Spaniei fratelui său Josephe, care avea experienţa domniei, înainte de a-l crea rege al Spaniei, imperialul său frate îl înscăunase pentru un timp rege al Neapolului. Josephe Bonaparte îşi luă numele de José, iar la 22 iulie intră triumfal în Madrid, sub protecţia baionetelor franceze. Populaţia îi făcu o primire penibilă, huiduind cortegiul şi pe noul lor suveran. Îl poreclīră *Pepe Botella*, Pepe Clondirul. Mărginiţi la minte, madrilenii nu reuşeau să conceapă că Josephe se transformase în spaniol, printr-o simplă spaniolizare a numelui.

Poporul duse atât de departe ingratitudinea faţă de noul suveran

cu care-l fericise Napoleon, făuritorul de regi, încât dezlănţui un sângeros război de rezistenţă împotriva uzurpatorului şi a francezilor huliţi.

O juntă centrală se constitui sub conducerea octogenarului conte de Floridablanca, luându-şi atribuţiuni de guvern provizoriu, pe timpul lipsei din ţară a suveranului legitim, Fernando al VII-lea. În vreme însă, ce poporul lupta cu disperare pe baricade, adunarea se vlăguia în discuţii sterile, fără nici o legătură cu războiul de eliberare şi cu jalnica situaţie economică a ţării.

Condiţiile geografice ale Peninsulei Iberice şi caracterul de cruciadă al războiului îngreunau serios operaţiile militare ale francezilor. Pe lângă trupele regulate spaniole, rămase credincioase juntei, întreaga populaţie, fără deosebire de condiţie socială, se ridică îndârjită împotriva invadatorilor.

Războiul acesta de partizani, *guerrillas*, pricinui un mare rău inamicului. Îi tăia căile de comunicaţii, îi provoca pierderi în ambuscade fără număr, îi hărţuia convoaiele, demoralizându-i soldaţii şi dezorganizându-i spatele.

Napoleon câştigase cu uşurinţă o coroană, trăgând pe sfoară un rege senil. Nu se gândise însă, că va avea de luptat cu o naţiune întreagă, care refuza să poarte jugul…

Vera Cruz…

În cabinetul de lucru al lui Adrien de Beaulieu domnea penumbra. Perdele groase acopereau ferestrele. Adrien avea iluzia că împiedicând lumina crudă a soarelui să pătrundă în casă, răcorea aerul. Sudoarea îi inunda faţa încinsă, gâtul, pieptul dezgolit. Îşi smulsese cravata, şi îşi deschisese larg cămaşa umedă şi fierbinte de parcă ar fi fost scoasă din etuvă.

În vreme ce citea documentele adunate vraf pe masă, îşi făcea vânt cu un evantai de frunze. Din când în când, sorbea apă dintr-o cană de cristal, plină pe jumătate, în care storsese lămâie şi portocale. Îl înnebunea zăpuşeala grea, lipicioasă.

Adrien de Beaulieu era tulburat. Evenimentele din Spania îi inspirau temeri serioase. După ce îşi va impune autoritatea asupra Spaniei, Josephe Bonaparte nu va anula oare concesiunea acordată de Carlos al IV-lea casei Sunderland? Adrien ştia că socrul său săvârşise greşeala de a nu-şi asigura legături cu anturajul noului suveran. Nici la Paris, Richard nu mai avea susţinători puternici. Prinţul de Talleyrand căzuse în dizgraţie, iar *Monsieur* Fouché,

ministrul poliţiei, era într-o postură grea. Un singur argument părea să liniştească întrucâtva temerile lui Adrien. Coloniile spaniole refuzau să accepte autoritatea uzurpatorului. „Sau regele Fernando, sau nici unul” strigau mexicanii cu înverşunată ură.

Era limpede că Josephe Bonaparte nu se va resemna să accepte această încălcare făţişe a prerogativelor sale. Din fericire, Napoleon nu dispunea de o flotă suficient de puternică, spre a pedepsi coloniile. Dacă în această privinţă Adrien îşi îngăduia – pentru moment – să fie oarecum liniştit, se întâmplau însă alte fapte bizare, care îi dădeau mult de gândit. Agenţii săi din porturile mexicane îi semnalaseră debarcări de arme la Tampico, Tuxpan, Tlecatalpan şi Campeche. Armamentul era adus de corăbii sub pavilion britanic. Şi la Vera Cruz, Adrien surprinsese un intens trafic de arme. Cine le furniza? Cine le comandase? Se pregătea un *pronunciamento*, sau toate acestea se făceau cu asentimentul viceregelui?

Adrien era perplex. Potrivit contractului de concesiune încheiat de socrul său cu Spania, casa Sunderland-Beauclair avea obligaţia să furnizeze în exclusivitate arme trupelor spaniole din colonii. Această obligaţie fusese îndeplinită fără întârzieri. Ce rost aveau atunci debarcările acelor arme de provenienţă necunoscută?

Intrarea navelor britanice în porturile viceregelui Noii Spanii avea o explicaţie. Anglia devenise aliata Spaniei, după trecerea acesteia în tabăra ostilă lui Napoleon. Restul rămânea însă nebulos. Acest mister trebuia dezlegat.

În actualul stadiu al afacerilor sale, Adrien avea nevoie de o situaţie politică stabilă în Noua Spanie. Numai în asemenea condiţii exploatarea minelor se putea face normal şi cu randament relativ ridicat.

Adrien avea o explicabilă fobie împotriva oricăror tulburări cu caracter politic. În antrepozitele sale din Vera Cruz, Mexico şi San Miguel de Santiago, acumulase mari cantităţi de aur şi argint în lingouri, pe care nu le putea expedia în Statele Unite din cauza embargoului. Atâta timp cât lingourile se aflau pe teritoriul mexican, Adrien nu-şi găsea liniştea.

Ar fi fost totuşi o soluţie. Profitând de faptul că navele britanice puteau pătrunde în porturile Noii Spanii, să expedieze aurul şi argintul în Anglia. Dar aceasta cerea timp. În primul rând trebuia să obţină autorizaţia socrului său, iar în al doilea rând să mobilizeze un mare număr de nave pentru executarea transporturilor.

Îşi chemă secretarul căruia îi dictă o scrisoare către Richard Sunderland. După ce solicită aprobarea de a trimite aurul în Anglia, îşi expuse nedumeririle în legătură cu intrările masive de arme în Noua Spanie.

„Serviciul meu de informaţii, continua el, nu este la înălţimea evenimentelor. În ţara aceasta în care mişună spionii Franţei, Angliei şi ai Statelor Unite, am nevoie de o reţea de agenţi care să-mi furnizeze informaţii de primă mână. Socotesc necesar să trimiteţi în Noua Spanie pe Jules Lafont, încredinţându-i misiunea de a reorganiza serviciile noastre de informaţii.

Ştiu că Europa rămâne pe primul plan al preocupărilor dumneavoastră. Totuşi, importanţa pe care au câştigat-o coloniile spaniole în complexul afacerilor dirijate de casa noastră, impune un interes sporit, şi o vigilenţă permanent trează. Ar fi condamnabil să ne lăsăm luaţi prin surprindere. Aştept ordinele dumneavoastră.”

După ce termină dictarea, bău pe nerăsuflate o cană de apă. Îşi şterse cu batista sudoarea ce-i îmbrobonă iarăşi faţa şi gâtul.

— Cifrează scrisoarea şi expediaz-o prin curier special la New York, porunci el secretarului. Anunţă şi pe Mr. Charles Sunderland să-şi facă bagajele. Mâine în zori, plecăm spre oraşul Mexico.

Secretarul ieşi fără să rostească un cuvânt. Ştia, din experienţă, că lui Beaulieu nu-i plăcea să i se vorbească neîntrebat. Rămas singur, Adrien trecu la fereastră. Dădu la o parte perdeaua grea. Lumina albă, crudă a soarelui mexican, reflectată în zidurile albe, portocalii, roşcate, îl făcură să închidă câteva clipe ochii. Strălucirea aceasta orbitoare, de metal topit, era insuportabilă. Abia după un răstimp se mai familiariză cu văpaia torentului de raze fierbinţi. Apele golfului Mexic erau de un albastru închis, moarat cu tonuri violete. Peste întinsul mării o putere nevăzută aşternuse o robă de mătase grea, cu luciri jucăuşe şi scăpărări de soare. Pânzele albe ale câtorva corăbii, ce se îndreptau spre intrarea portului, păreau brodate pe fondul albastru al golfului. Arcul de cerc al orizontului despărţea ca o muchie de cuţit apele albastre de cerul învăpăiat.

Pe Adrien, spectacolul acesta magnific îl lăsa indiferent. Preocupările lui erau de altă natură. Călătoria fixată pentru ziua următoare, cădea într-un moment foarte nepotrivit. Problemele complicate, care i se puneau zi de zi, cereau o dezlegare rapidă, o prezenţă continuă, o atenţie încordată. Potrivit instrucţiunilor date

de Richard Sunderland, comandorul Townley şi căpitanii Cochrane şi McLaughlin nu luau nici o decizie importantă fără să-l consulte. Flota comercială înregistrată sub pavilion haitian îi procura numai bătaie de cap. Autorităţile insulei îi făceau dificultăţi. Oficialităţile, începând cu înalţii demnitari şi terminând cu ultimii vameşi, pretindeau cadouri proporţionate cu rangul lor. Pe mări, pavilionul haitian nu era respectat. Combinaţia aceasta se dovedise puţin rentabilă. Adrien era hotărât să treacă toate corăbiile casei Sunderland sub controlul societăţii britanice de navigaţie recent înfiinţată la Londra.

Pe timpul absenţei sale din Vera Cruz, McLaughlin avea să-i ţină locul. Marinarul acesta priceput şi destoinic, merita toată încrederea. Adrien ezita să-l ia şi pe Charles Sunderland în oraşul Mexico. Tânărul acesta zurbagiu era o adevărata pacoste. La Vera Cruz se ţinea numai de chefuri, de femei şi de scandaluri. În tavernele din port şi în cartierele rău famate, era mai temut decât ciuma. Se înhăitase cu o ceată de tineri creoli pierde-vară, cu pungile veşnic doldora, care sub îndrăzneaţa sa conducere, băgaseră spaima şi în cei mai aprigi bătăuşi din Vera Cruz. „Cuminţeşte-te, băiete, îl povăţuise Adrien. Mă tem să nu o termini cu un cuţit în spate”. Charles răspundea cu nepăsare: „Nimic nu mă poate atinge. M-am scăldat în sângele balaurului ucis de Siegfried. Am avut grijă să-mi ung şi umerii şi călcâiele”.

Adrien nu mai avea ce răspunde. Charles îi închidea gura cu aforisme şi pilde mitologice. Se alesese cu ceva de la Oxford. Deşi năzdrăvanul său cumnat îi era o povară, Adrien socotise că cel mai înţelept era să-l ţină sub directa sa supraveghere. Dacă i s-ar întâmpla ceva băiatului, cum s-ar justifica faţă de Richard Sunderland?...

În dimineaţa următoare, caleaşca de călătorie porni la drum escortată de o ceată de treizeci de servitori înarmaţi. Pe drumurile acestea nesigure, nici o precauţiune nu era de prisos. Şi Charles îşi luase oamenii. Cinci indivizi cu mutre patibulare, care arătau mai vârtos a bandiţi decât a slugi de casă mare.

Primul, Jones, valetul personal al lui Charles, era un fost boxer care cunoscuse o epocă de glorie la Londra. O afacere suspectă – asasinarea unui boxer rival – îi compromisese cariera. Deşi participarea lui la crimă nu fusese niciodată dovedită, bănuielile îi înnegriseră reputaţia. Sătul de ostracizarea lumii, renunţase la sport. Charles îl pescuise într-o tavernă din Oxford. Ameţit de

băutură, Jones consumase mai mult whisky decât putea plăti. Excesul de alcool jucase rolul Dalilei din legendă. Amorţit de beţie, sleit de puteri, încăpuse pe mâna unor oameni de serviciu, care îi trăseseră o bătaie crâncenă, apoi îl aruncaseră însângerat într-un şanţ. Charles, care-l cunoscuse la Londra, în plină glorie, îl dusese la el acasă, îl îngrijise, îl pusese pe picioare. De atunci, Jones rămăsese credincios noului stăpân. Charles îi oferise postul de valet. Jones se grăbise a-l accepta. Pătrat, fălcos, cu muşchi rotunzi ca baloanele, pumni grei, ca două baroase şi picioare scurte, arcuite, Jones arăta asemenea unui buldog cu labe de baset. Ceilalţi servitori, în număr de patru, erau metişi cu un foarte variat palmares. Primul, Pancho, era un soi de menestrel, care bătea drumurile cântând din chitară. Când glasul său de tenor nu-i aducea destule parale, îşi procura fonduri, dijmuind pungile călătorilor singuratici, pe care-i speria cu un pistol mare cât o flintă. Al doilea metis, Zavala, era un fost contrabandist. Făcuse legământ în faţa statuii Sfintei Fecioare că se va lepăda de această îndeletnicire, fiindcă în cursul unei ciocniri cu o patrulă de soldaţi îşi ucisese fratele înrolat în armată. Gomez, al treilea metis, fusese paracliser la Catedrala Santa Prisca din Taxco. Nestematele care împodobeau fruntea şi veşmintele Sfintei Prisca şi vasele de aur şi argint din altar îl obsedau cu strălucirea lor. Într-o noapte, nu mai fusese capabil să lupte împotriva ispitei. Furase un colier de rubine de pe gâtul sfintei şi un artofor de aur, care cântărea două kilograme şi jumătate, apoi fugise încotro îl dusese mintea. După felurite peripeţii nimerise la Vera Cruz, unde vânduse cu preţ bun obiectele sfinte. Trei luni trăise ca un *hacendado*. Într-a patra însă, rămas fără un ban, se apucase de coţcării. Printre picături, se gândea cu melancolie la îndeletnicirea lui de paracliser, la cântecul grav al clopotelor în zilele de sărbătoare, la nestematele Sfintei Prisca şi la altarul încărcat cu vase de aur. În sfârşit, al patrulea metis, Paquito, făcuse parte din onorabila breaslă a piraţilor. Şeful său, Joachim Rosario, poreclit „Chiorul”, nu fusese o figură legendară de talia lui John Morgan, a lui Francois l’Olonais sau a lui Rock Brasiliano. Proprietar al unui schooner, mai cârpit decât o pereche de pantaloni vechi, se lăsase de cabotajul sărac în profituri, pe care-l practicase timp de zece ani, şi se apucase de piraterie. Capturile lui erau mărunte. Vase de pescari, cabotoare, ori mici vase de transport. Carierei acesteia puţin glorioase îi pusese capăt un vas de război britanic. Căpitanul Rosario şi întregul

echipaj, cu excepţia lui Paquito, pierise spânzurat de catarge. Prudent, Paquito nu aşteptase să cadă în mâna englezilor. Când simţise că se îngroaşe gluma se aruncase în mare, neobservat de nimeni. Priceput să plutească între ape, ca o broască ţestoasă, înotase multă vreme cu capul sub valuri, scoţând nasul afară, doar pentru a trage la intervale rare, aer în piept. Cules de o barcă pescărească, născocise o poveste cu un naufragiu, care păruse veridică salvatorilor. Înapoiat de Vera Cruz, stătuse ascuns un timp. Când socotise că primejdia trecuse, scosese capul la lumină.

Pe toţi patru Charles Sunderland îi luase sub protecţia sa. La rândul lor, Pancho, Zavala, Gomez şi Paquito îi juraseră credinţă veşnică. Aveau chiar de gând să-şi respecte jurământul, atâta timp cât noul lor stăpân le va asigura un blid cu mâncare, o hanţă de spinare şi doi-trei gologani în buzunar. Marile lor *sombreros* care le umbreau faţa arămie, *poncho*-ul pestriţ aruncat pe umăr, vestele brodate şi pantalonii strâmţi, îi făceau să semene ca nişte fraţi gemeni.

Încântaţi de hainele lor noi, mai frumoase decât ale slugilor lui Adrien de Beaulieu, călăreau într-un grup aparte, dându-şi aere şi cântând pe întrecute, când praful ridicat de trăsuri şi de propriii lor cai, nu le închideau gura.

În trap întins, cortegiul străbătea jungle joase, din încâlceala cărora se înălţau palmieri stufoşi, bananieri, hibiscuşi cu flori roşii căscate ca nişte boturi de crocodil, frangipanieri acoperiţi cu flori înstelate, asemenea unor podoabe de Crăciun. Păsări mari, cernite, zburau perechi, în văzduhul aprins. Nori răzleţi, zdrenţuiţi, pluteau singuratici la mare înălţime. Aerul era umed şi înăbuşitor. În zare, munţi albaştri ca apele mărilor îşi înscriau piscurile dantelate pe cerul alb, de plumb topit.

După căldura de etuvă din zona maritimă, răcoarea regiunilor de munte dezmorţea trupurile călătorilor moleşiţi de zăpuşeală. În hanurile în care poposeau peste noapte, li se serveau mâncăruri exotice şi dulciuri cu gust ciudat. *Tortillas, enchiladas, tamales*… Tot atât de exotice ca şi numirile lor, lăsau în gură un parfum care stăruia multă vreme. Parfum de piper, banane, ardei roşu, de agave şi de porumb indian…

Pe măsură ce drumul se căţăra pe coastele munţilor, aerul se răcea, strecurând fiori de frig în organismele deprinse cu zăpuşeala din preajma mării, în depărtare, se vedeau vârfuri semeţe, care ţinteau culmile văzduhului. Odinioară le împroşcau cu lavă, pietre

înroşite în foc, şi trombe de fum şi scântei. Piscurile aveau nume cântătoare, ca o melopee aztecă. Citlatepetl, Cofre da Perote, Popocatepetl, Ixtacihuatl…

Prăpăstii adânci, hăuri întunecoase şi reci ca nişte guri de mormânt se deschideau la margine de drum. De cealaltă parte se ridicau ziduri stâncoase, abrupte, de care se agăţau arbuşti pitici, ce aveau de furcă uneori cu vânturi năprasnice, stârnite din senin.

Drumul şerpuitor coborî apoi spre valea ce adăpostea străvechea capitală a aztecilor, Tenochtitlan. Pe ruinele acestui oraş pusese conchistadorul Fernando Cortez temeliile noii capitale, denumită Mexico. În incinta templului aztec inaugurase o piaţă centrală, înconjurată de case măreţe şi dominată de edificiul impunător al primăriei. În partea de nord, pe amplasamentul piramidei Huitzilopochtli, durase o catedrală cu pietre cioplite din idolii sfărâmaţi şi din templele aztece, dărâmate în cinstea religiei creştine victorioase.

Mexico!… Oraş spaniol durat pe ruinele unui oraş indian. Palate cu faţade sobre, întunecate, care oglindesc trufia spaniolă; sute de biserici şi catedrale, construite în cel mai înflorit stil baroc; case verzi, galbene, roşii sânge, portocalii, albastre, cu acoperişuri plate, ferestre zăbrelite şi porţi ferecate; pieţe adormite, străjuite de arbori gigantici; mănăstiri cu ziduri groase, ca nişte citadele, cu curţi interioare, răcoroase şi arcade împodobite cu flori de piatră; grădini luxuriante care îşi împrăştie cu profuziune parfumurile tari, necunoscute europenilor; fântâni decorate cu motive arhitectonice de o extravagantă fantezie; apeducte de piatră, străzi pardosite cu piatră, statui de piatră, cruci de piatră… Piatră din belşug… Piatră şi apă…

Mexico e un oraş lacustru. Ca şi Veneţia. Tenochtitlan a fost durat în mijlocul lacului Texcaca. Spre nord, apele sale se leagă de lacurile Xaltacan şi Zumpango. Spre sud, undele albastre ale lacurilor Xachimilco şi Chalca vor parcă să spele picioarele munţilor Popocateptl şi Ixtacihuatl. Spaniolii nu le-au dat alte nume. Spiritul aztecilor a fost mai puternic decât armele conchistadorilor.

Mexico… Soare, flori, monumente, piatră şi apă.

În acest Mexico, intra Charles Sunderland pentru prima oară…

Echipajul lui Adrien de Beaulieu străbătu în trap întins străzile amorţite de arşiţă. Ţinta era precisă. Palatul conţilor de Valdivia din Piaza de Espana. Acolo îşi găsea găzduire Adrien de Beaulieu, ori

de câte ori afacerile îl mânau în oraşul Mexico.

În palatul conţilor de Valdivia locuia o femeie tânără, pe care natura o făurise după chipul şi asemănarea Afroditei din Cnida. Dona Manuela de Requena, contesă de Valdivia, era de doisprezece ani văduvă. Stagiu lung şi greu de respectat, pentru o femeie care abia împlinise douăzeci şi cinci.

Bătrânul conte Pedro de Valdivia, ajuns în pragul celei de-a şasea decadă, se gândise să-şi ia nevastă. Până atunci dusese traiul galant şi lipsit de griji al unui *gentilhombre* care nu simţise niciodată pe umeri povara anilor. Târziu de tot, se trezise la realitate. Trăise zadarnic. Nu avea o femeie care să-l iubească, nici un copil care să-i continue neamul. Nenumărate femei trecuseră prin braţele lui, dar domnia fiecăreia fusese atât de scurtă, încât nu avusese vreme să se îndrăgostească de nici una. Când se gândise să repare greşelile trecutului era bătrân. Dar nu dărâmat. Mai avea încă pretenţia să iubească şi să fie iubit.

Un prieten de chefuri, don Roderigo de Vilcavara Y Alomartes, marchiz de Priego şi duce de Montefrio, avea o nepoată de treisprezece ani, despre a cărei frumuseţe se dusese faima. Manuela era un tip de andaluză, cu forme încă neîmplinite, dar care promiteau comori de voluptate. Contelui de Valdivia îi plăceau fructele verzi. Era bogat şi deci capabil a-şi satisface capriciile. Ducele de Montefrio poseda mai multe titluri decât bani. Beţiv şi cartofor, risipise la masa verde domenii uriaşe, palate, mine de aur, zăcăminte încă neexploatate. Fiul său, văduv după primul an de căsătorie, pierise ucis de un peon căruia îi sedusese nevasta. Manuela rămăsese să legene bătrâneţele ducelui. Dar acesta prefera să fie legănat de braţe mai puţin inocente. Curtezanele care-i plăceau lui costau scump. Foarte scump. Şi punga ducelui nu prididea să acopere poftele de bani ale curtezanelor şi lăcomia nesăţioasă a meselor verzi. Contele de Valdivia, ceruse mâna Manuelei, făgăduindu-i ducelui în schimb o magnifică rentă. Acesta nu se învoise numaidecât la târgul propus. Prea era mare diferenţa de vârstă între Manuela şi candidatul ei, prea scârnavă era stricăciunea acestuia. Dar scrupulele nu rezistaseră tentaţiei. Căsătoria se făcuse cu mare pompă. Granzi de Spania, înalţi demnitari şi mari latifundiari luaseră parte la ceremonie. Căsătoria fusese consumată în ciuda vârstei fragede a fetei. Dispensa acordată de Papă îngăduise îndeplinirea obligaţiilor conjugale.

În sfârşit, contele de Valdivia avea o nevastă tânără, frumoasă şi

aptă a-i dărui mai târziu copii. Filozofii spun că fericirea nu e la îndemâna muritorilor. Contele de Valdivia se socotea fericit. Poate că tocmai aceasta stârnise mânia zeilor. Cert este că la şase luni după căsătorie, îl izbise un atac de apoplexie.

Potrivit testamentului său, toate bunurile rămăseseră văduvei. La patrusprezece ani neîmpliniţi, contesa de Valdivia se vedea stăpâna unei averi necuprinse. Bunicul ei, ducele, primise cu mare bucurie vestea morţii soţului Manuelei. Se şi vedea în fruntea uriaşei averi, de care va dispune după bunul său plac. Dar spre marea lui surprindere, Manuela înţelesese să-şi păstreze independenţa. Ajutată de consilierii juridici, lăsaţi cu limbă de moarte de răposatul conte, administra averea cu o uimitoare şi precoce înţelepciune. Bunicul ei rămăsese să-şi ronţăie renta stabilită de bunul său amic şi să deplângă ingratitudinea nepoatei, care uitase că ajunsese fabulos de bogată numai graţie lui.

Până la douăzeci şi patru de ani. Manuela de Valdivia îşi păstrase cu credinţă văduvia. Nu din iubire sau respect pentru memoria fostului ei soţ, ci din scârbă pentru căsnicie. Scurta ei experienţă conjugală o dezgustase de dragoste şi de bărbaţi. Respinsese nenumăraţi candidaţi la mâna şi la averea ei. Printre aceştia figura şi căpitanul general al Guatemalei.

Dar Eros se pricepe să joace festa şi celor mai invulnerabile virtuţi. Într-o seară, pe promenada El Paseo, din oraşul Mexico, Manuela de Valdivia întâlnise pe Adrien de Beaulieu. Manuela se afla în trăsura donei Inez de Alvarado, pe care Adrien o cunoscuse la o recepţie oficială. Beaulieu călărea un superb cal alezan. La apariţia chipeşului cavaler, dona Inez oprise trăsura. Schimbaseră saluturi şi complimente. Dona Inez îl prezentase Manuelei.

Când privirile lui Adrien se întâlniseră cu ale tinerei contese un fior le electrizase fiinţa. Sunt oameni care nu cred în multcântatul *coup de foudre*, folosit atât de des în romane. În iubirile acestea fulgerătoare, îşi au totuşi obârşia cele mai adânci şi mistuitoare patimi. Dragostea dintre Manuela şi Adrien nu înflorise în umbra boschetelor de trandafiri şi în sunetele melodioase ale serenadelor nocturne. Nu schimbaseră mesaje de dragoste şi nu se plimbaseră prin parc sub clar de lună.

Poate că abstinenţa virtuoasă a Manuelei începuse să-i apese prea greu umerii. Poate că momentul fusese prielnic. Sigur este un singur lucru. În noaptea următoare, Manuela de Valdivia primise pe Adrien în budoarul ei. Fără falsă pudoare, fără crize de conştiinţă şi

fără ascunzişuri…

A doua zi după amiază, pe El Paseo, Adrien fusese văzut în trăsura contesei. Surpriză, vâlvă, comentarii, bârfeli… Senină, mândră, dispreţuind opinia publică, Manuela se afişa alături de amant. Ştia că era însurat. Dar mai ştia că iubirea lor era atât de puternică, încât acest obstacol nu prezenta importanţă.

O lună întreagă zăbovise Adrien în oraşul Mexico. Şi aceasta numai pentru a-şi petrece zilele şi nopţile în braţele iubitei sale. Pasiunea lor se dezlănţuise pe neaşteptate, ca un uragan. Dar, spre deosebire de uragane, trecătoare prin definiţie, forţa şi impetuozitatea iubirii lor părea să se eternizeze. Pentru Manuela era o orgie de simţuri. Bătrânul conte i le trezise imperfect şi prea de timpuriu. Apoi îndelungata lor comprimare, sub presiunea convenienţelor şi a unei bizare temeri de necunoscut, le imprimase o forţă explozivă, care nu aştepta decât un prilej spre a se dezlănţui. Întâlnirea cu Adrien, fusese acest prilej.

La încheierea primei lor luni de iubire, Beaulieu se înapoiase la Vera Cruz. Amintirea freneticelor îmbrăţişări ale Manuelei îl obsedau atât de puternic, încât după două săptămâni de activitate pe sponci, plecase iarăşi spre capitala Noii Spanii.

Adrien era atât de îndrăgostit de Manuela, încât nu odată se gândise să-şi legalizeze legătura. Un divorţ l-ar fi eliberat de Georgina, de care nu-l lega nimic. Dar şovăise. Despărţindu-se de Georgina, ar fi însemnat să rupă orice legătură cu socrul său. Or acesta îi crease o situaţie eminentă, căreia nu se îndura şi nici nu se încumeta să-i dea cu piciorul. Dacă s-ar fi despărţit de Georgina şi s-ar fi însurat cu Manuela, ar fi intrat definitiv la remorca acesteia. Şi-ar fi pierdut independenţa şi ar fi rămas la discreţia unei femei. Şi Adrien nu concepea să depindă de o femeie. Rezervele de aur ce-şi acumulase de când lucra sub patronajul lui Richard nu erau îndestulătoare spre a-i îngădui o viaţă neatârnată până la adânci bătrâneţe. Afară de aceasta, se îndrăgostise de activitatea sa. Zecile de nave pe care le dirija pe mări şi oceane, aurul, argintul, pietrele preţioase scoase din măruntaiele pământului de miile de oameni ce lucrau sub poruncile lui, îl pasionau până la extaz. Munca aceasta titanică, dar spectaculoasă, devenise o parte integrantă a fiinţei lui. Raţiunea de a fi.

Pe de altă parte, nu concepea nici să renunţe la Manuela. Pierderea ei ar fi echivalat cu un cataclism. Şi ea îl înţelesese. Pentru a-l păstra, sacrificase totul, sfidase o lume întreagă. Nu mai

frecventa saloanele creolilor bogaţi din Mexico, şi nici palatele demnitarilor spanioli.

Prezenţa lui Adrien o recompensa cu prisosinţă de toate aceste privaţiuni. Pentru a rămâne cât mai mult în apropierea lui, îşi stabilise reşedinţa în oraşul Mexico. Uneori îl însoţea la Vera Cruz. Atmosfera umedă, de junglă, de pe coasta golfului Campeche, nu-i pria. Deprinsă cu aerul curat al înălţimilor, cu vecinătatea munţilor, cu răcoarea văilor udate de ape năvalnice, nu suporta atmosfera de etuvă de la Vera Cruz. Rareori mai găsea timp să îşi inspecteze domeniile. Administratorii, încurajaţi de această lipsă de control şi siguri de impunitate, începuseră să o fure. Ea nu lua nici o măsură. Iubirea pentru Adrien era atât de exclusivă, încât nu o mai interesa altceva.

Şi cu Adrien se petrecuse o schimbare. De când o cunoscuse pe Manuela, nu mai părăsise teritoriul Noii Spanii. Sub pretext că Vera Cruz era un centru din care putea dirija mişcarea flotei comerciale din emisfera occidentală, încredinţase căpitanului. McLaughlin, comandorului Townley şi lui Leslie Clinton, consilierul pentru afacerile americane, misiunea de a inspecta periodic minele din America de Sud. Deşi era însoţit de Charles, trase şi de data aceasta tot la palatul Valdivia. Manuela îl primi cu efuziune.

Charles Sunderland înţelese numaidecât. Cinic, nu manifestă nici o dezaprobare faţă de preferinţa acordată de Adrien unei femei străine, în dauna Georginei. Nici cumnatul său nu-şi tăinui legătura. Manuela de Valdivia făcu o puternică impresie asupra lui Charles. El nu-şi exterioriză admiraţia datorită prezenţei lui Adrien şi unui rest de decenţă, pe care Manuela ştia s-o impună, în ciuda situaţiei ei false.

În seara aceea, gazda le oferi un praznic împărătesc. Vinurile, toate de provenienţă spaniolă, erau neîntrecute. Spre uimirea lui Adrien, Charles nu se dădu ca de obicei în spectacol. Se mărgini să bea moderat, astfel, încât să-şi păstreze luciditatea şi prezenţa de spirit. Ceva mai mult, fu un model de politeţe.

Se ridicară de la masă, abia după miezul nopţii. Lui Charles i se pregăti un apartament cu ferestrele spre grădina interioară a palatului. Patru camere mari, cu pereţii văruiţi, cu bârne aparente, afumate, cu mobile grele, sculptate şi cu covoare adânci şi moi. Patul larg, cu coloane răsucite şi perdele de brocart îl încântară. După drumul lung şi obositor, odihna pe o saltea pufoasă era un dar al cerului.

Adrien rămase să împartă patul Manuelei. Nimeni din casă nu se mira de acest obicei, intrat în viaţa de toate zilele…

A doua zi după amiază, solicită o audienţă viceregelui Noii Spanii, don Ignacio de Iturrigaray.

Mai fusese primit şi altădată de acest înalt personaj. În epoca sa de glorie, Manuel Godoy recomandase lui don Ignacio de Iturrigaray să acorde tot sprijinul casei Sunderland şi reprezentanţilor săi. Viceregele, o supusă creatură a prinţului Păcii, îi executase strict poruncile. Mare fu deci surprinderea lui Adrien când don Gonzales Guerrero, directorul de cabinet al lui don Ignacio, îl anunţă cu regret că excelenţa sa nu îl poate primi, deoarece e reţinut de importante treburi de stat.

Adrien avu impresia că în jurul lui se ţese o urzeală bizară, că i se pregătea o capcană. Bănuielile îi erau alimentate de fapte. Armele de provenienţă necunoscută sosite în Mexic, mişcările de trupe, agitaţia pe care o observase în sânul populaţiei. Ce se pregătea? Agenţii săi pluteau încă în vag. Informaţiile erau contradictorii şi adeseori fanteziste. Se vorbea de independenţă, de ameninţarea unui *pronunciamento*, de o efervescenţă populară inspirată de revoluţia din Franţa. Se mai zvonea că Napoleon crease o mare flotă de război, menită să ocupe coloniile spaniole. Alţii atribuiau Angliei aceste intenţii.

Adrien sperase să obţină de la Iturrigaray unele lămuriri. În politeţea rece a directorului de cabinet, se declanşase o jenă stranie. Don Gonzales Guerrero ştia mai multe decât voia să arate. Adrien nu se dăduse învins. Declară că are să comunice viceregelui chestiuni de cea mai mare importanţă, că nu poate zăbovi la infinit în capitală, deoarece urmează să execute un turneu de inspecţie în regiunile miniere din nordul şi sudul ţării. Va mai rămâne totuşi câteva zile în oraş, în care timp nădăjduia să fie primit de excelenţa sa. Adrien avea temperament de buldog. Guerrero remarcă această trăsătură de caracter.

— Unde vă pot găsi, *Senor* conte, spre a vă anunţa hotărârea excelenţei sale? întrebă directorul de cabinet.

— Sunt găzduit la palatul Valdivia, răspunse Adrien după o uşoară ezitare.

Don Gonzales Guerrero zâmbi. Formulase această întrebare numai spre a-l pune pe Beaulieu într-o postură delicată. Nu-l mai menaja. Era iniţiat în anumite taine, care vesteau o apropiată

eclipsă a casei Sunderland-Beauclair, cel puţin în această parte a lumii…

Adrien se înapoie la palatul Valdivia, într-o stare de iritare lesne de înţeles.

— Am impresia că lumea întreagă s-a coalizat împotriva noastră, spuse el Manuelei. Se pregăteşte ceva.

— N-aş putea să-ţi fiu şi eu de folos?

Adrien îi mângâie înduioşat mâna.

— Cum să nu. Însăşi prezenţa ta îmi este de ajutor. Mă stimulează, îmi dă curaj…

— Am impresia că nu mă iei în serios, îi reproşă ea. Mă refeream la un sprijin activ, material…

— Împotriva cui? Pentru moment primejdia nu s-a concretizat. Nu-mi place să lupt împotriva morilor de vânt… Pe de altă parte, n-ar fi exclus ca îngrijorările să fie neîntemeiate. Până în prezent, nu am probe palpabile, care să mă îndrituiască a lua atitudine… Aşa că mă limitez la presupuneri…

— Adrien, îi vorbi ea cu seriozitate, dacă te vei simţi vreodată în cumpănă, să nu mă uiţi… în momentele grele să nu dispreţuieşti sprijinul şi poveţele femeilor. Ele au un spirit practic şi un instinct sigur, care le sugerează anumite soluţii juste, ce vă scapă vouă, bărbaţilor. Făgăduieşte-mi să nu mă ocoleşti.

— Îţi făgăduiesc, zâmbi Adrien, sărutându-i tandru mâna.

Beaulieu era hotărât să nu plece din Capitală, până nu va fi dat ochii cu viceregele. Nu avu însă mult de aşteptat. Două zile după convorbirea lui cu Don Gonzales Guerrero, primi un mesaj din partea acestuia.

„Am plăcerea să vă anunţ, *Senor* conte, că excelenţa sa Viceregele v-a acordat audienţa solicitată. Mâine dimineaţă la ora unsprezece, sunteţi aşteptat la Palatul Guvernamental.

Al dumneavoastră servitor
Gonzales Guerrero.”

Îngândurat, Adrien puse plicul pe masă. Va căpăta mâine dezlegarea enigmei? În aceeaşi zi, Manuela primi o vizită neaşteptată. Bunicul ei, ducele de Montefrio, care nu mai fusese la ea de multă vreme, se prezentă la palatul Valdivia însoţit de un nepot, Don Antonio de Yermo. Manuela se afla cu Adrien în budoar, când majordomul o anunţă că cei doi vizitatori o aşteptau în salonul

maur.

— Cobor îndată, zise ea. Până atunci, serveşte-i cu răcoritoare.

— Cine e acest don Antonio de Yermo? întrebă Adrien cu gelozie, de îndată ce majordomul închise uşa.

— Un unchi cumsecade.

— Bătrân?

— Patruzeci de ani, replică ea zâmbind amuzată de iritarea crescândă a lui Adrien.

— Nu-mi plac unchii tineri, grăi el, izbind ritmic cu degetele în măsuţa de la căpătâiul patului.

— Nu e cazul să te temi de don Antonio. E însurat şi are doi copii.

— Şi eu sunt însurat. Am şi eu un copil… Totuşi…

— Totuşi, e o diferenţă. Uite, ca să nu mai fi îngrijorat, vei coborî împreună cu mine.

— Absurd! Ce rost are să mă înfăţişez în faţa vizitatorilor tăi… Se vorbeşte destul pe seama noastră.

— Ei şi? Nu-mi pasă de clevetiri! Nu am să dau nimănui socoteală.

— Totuşi… Bunicul tău…

— Bunicului meu, mai puţin decât oricui. Ducele de Montefrio, nu e bunicuţul drăgăstos şi devotat nepoţilor din poveştile pentru copii. Coboară cu mine, fără teamă că îi vei ofensa principiile morale.

— Dar don Antonio?

— Lasă scrupulele pe seama mea. Sunt destul de coaptă la minte spre a şti cum să mă port. Haidem, dragule…

Manuela nu greşise. Pe ducele de Montefrio nu-l impresionă apariţia nepoatei sale la braţul contelui de Beaulieu. Se vorbea atât de mult în Noua Spanie despre bogăţia acestui om, încât nu-l supăra prezenţa lui în casa Manuelei. S-ar fi arătat însă foarte scandalizat, dacă Manuela s-ar fi îndrăgostit de un coate-goale.

Ducele de Montefrio era încă verde, deşi împlinise şaptezeci de ani. Drept ca o lumânare şi de o eleganţă juvenilă, părea înzestrat cu o forţă miraculoasă, care-i îngăduia să îşi scuture umerii de povara celor douăzeci de ani acumulaţi de vreme, peste cei cincizeci mărturisiţi.

În schimb, don Antonio de Yermo, nepotul său, era tipul omuleţului oţelit de viaţă, de muncă şi de vicisitudini. Faţa îi era înăsprită de vânt şi de soare. Era îmbrăcat în alb, aşa cum obişnuia să umble pe întinsele sale plantaţii de trestie de zahăr din regiunea

Guernavaca. Ca şi ducele de Montefrio, don Antonio era un autentic *gachupines*, adică un spaniol născut şi crescut în Metropolă. Deopotrivă cu ceilalţi *gachupines*, pe care îndatoririle militare, politice sau afacerile, îi aduseseră în Noua Spanie, avea un suveran dispreţ faţă de creoli, de metişi şi de indieni. Pe toţi îi punea pe acelaşi plan de inferioritate.

Ducele Roderigo de Montefrio îşi întâmpină cu braţele deschise nepoata.

— Manuelita, pe zi ce trece, te faci mai frumoasă. Se cunoaşte că eşti nepoata mea. Priveşte-te în oglindă. Ai să-mi vezi portretul… Eram prin trecere prin faţa casei tale. Mi-am zis: Trebuie să mă opresc, să dau bineţe nepoatei. Fiindcă eram însoţit de don Antonio, l-am tras şi pe el după mine.

Antonio de Yermo o privi cu simpatie.

— Nu-mi pare rău că am intrat. Bunicul dumitale are dreptate. Te-ai făcut frumoasă. Foarte frumoasă.

— Don Antonio este îndeobşte zgârcit în complimente, interveni bătrânul duce. Dacă îţi spune că eşti frumoasă, să ştii că nu ai pereche pe lume.

Adrien se simţi stânjenit în mijlocul acestei scene de familie.

Manuela făcu prezentările:

— Bunicule, iată pe contele Adrien de Beaulieu, un bun prieten al meu.

— Încântat, încântat, rosti ducele cu măreaţă condescendenţă.

Adrien se plecă ceremonios. Don Antonio salută cu o bruscă înclinare a capului.

— Nu mai e mult până la cină, spuse Manuela. Îmi veţi face, sper, plăcerea să rămâneţi la masă!

— De ce nu, de ce nu! replică jovial ducele, care obişnuia să repete cuvintele. După cină am putea prelungi agreabil seara la o partidă de faro. Nu eşti de aceeaşi părere, *Monsenior le Comte?* Antonio, sper că dumneata n-ai vreo obiecţiune?

— N-aş vrea să o stânjenim pe Manuela, spuse el.

— Bunicul şi unchiul ei s-o stânjenească? Ce idee, ce idee. Vom petrece în patru o seară agreabilă.

— În cinci bunicule. Mai avem un oaspete. Senor Charles Sunderland.

Ducele o privi cu admiraţie.

— Faci progrese, fata mea!… Faci progrese! Până mai ieri, casa ta semăna cu o mănăstire de călugăriţe. Astăzi oaspeţii tăi sunt

numai bărbaţi. Bravo! Creşti în ochii mei.

Manuela se roşi…

Cina fu servită în sufrageria văruită în alb, cu bufete înalte, încărcate cu tăvi, carafe şi cupe de aur. Cinci servitori metişi în livrele albe, defilau purtând pe tipsii de argint masiv, cele mai felurite şi mai exotice mâncăruri. Vinurile de Alicante, Madeira, Malaga şi Oporto, împlineau cu savoarea lor un meniu de o magnifică opulenţă.

În timpul cinei, ducele de Montefrio susţinu conversaţia cu neobosită vervă. Den Antonio era mai puţin volubil. Adrien de Beaulieu abia dacă scotea un cuvânt. Prezenţa invitaţilor Manuelei îl indispunea. Charles Sunderland era şi mai tăcut. Dar spre deosebire de Don Antonio şi de Adrien Beaulieu, mânca şi bea cât şapte. După cină, trecură la masa de joc. Înainte de a-şi ocupa locurile, ducele se apropie de Adrien. Neobservat de ceilalţi parteneri îi şopti cu nonşalanţă:

— Conte, fii amabil şi împrumută-mă cu o mie de piaştri. Abia acum am băgat de seamă că mi-am uitat punga acasă. Mâine în zori, îţi restitui suma.

— Bucuros! rosti Beaulieu. Nu-i displăcea să cumpere bunăvoinţa ducelui.

O pungă cu o mie de piaştri, trecu discret din mâna lui într-a bătrânului duce. Partida se încinse la iuţeală. Şi ducele de Montefrio şi Charles Sunderland jucau cu patimă. Manuela, don Antonio şi Adrien erau mai moderaţi. Ducele se pricepea să corijeze norocul, printr-o abilă şi nevăzută mânuire a cărţilor. Charles pierdu în primele minute de joc cinci sute de piaştri, Adrien o sută, iar don Antonio optzeci. Miezul nopţii îi găsi la aceeaşi masă verde. Adrien juca fără entuziasm. Bătrânul duce câştigase două mii de piaştri. Adrien nu se ridica de la masă, spre a nu-l ofensa pe bunic. Nici don Antonio nu era în apele lui. Adeseori rămânea pe gânduri. Numai ducele îl readucea la realitate, bătându-l pe umăr.

— Unde-ţi fug gândurile, Antonio? Joacă-ţi cartea. Ţi-a venit rândul.

Majordomul intră, anunţând că doi ofiţeri, colonelul Vicente Corrales şi maiorul Diego Vasconcelos, îl căutau pe don Antonio.

— Cine sunt persoanele? întrebă ducele.

— Doi prieteni, spuse don Antonio, vrând să se ridice de la masă. Cred că au să-mi comunice ceva important, de vreme ce mă caută la miez de noapte.

— N-au decât să vină încoace. N-o să ne întrerupem partida pentru ei, protestă bătrânul. Sper, Manuela, că nu ai nimic împotrivă?

— Nu aş vrea să te deranjez cu prezenţa lor, Manuela, spuse don Antonio.

— Prietenii dumitale, unchiule, sunt prietenii casei Valdivia. Bartolome, porunci ea majordomului, pofteşte aci pe cei doi *Senores*.

Colonelul Corrales şi maiorul Vasconcelos apărură, zăngănindu-şi marţial pintenii. Uniformele lor, epoleţii cu franjuri, fireturile şi decoraţiile, le dădeau un aer războinic.

Salutară cu galanterie pe Manuela şi pe ceilalţi oaspeţi.

— Vă cerem iertare, dona Manuela, pentru îndrăzneală. Cu riscul de a fi inoportuni, am intrat. Avem o importantă comunicare pentru don Antonio. L-am căutat prin tot oraşul. Datorită unei întâmplări, am aflat că se află la dumneavoastră.

— Ce se petrece, colonele? întrebă don Antonio făcând câţiva paşi în întâmpinarea lor.

— În cursul serii, s-a afişat în oraş ordonanţa prin care viceregele a convocat într-o reuniune comună, *audiencia* şi *ayuntamientoul* Noii Spanii. Asemenea măsuri se iau numai în împrejurări excepţionale. Oraşul e în fierbere. *Diario de Mexico* a scos o ediţie specială, prin care cere să se proclame independenţa statului mexican.

— Detaşamente din regimentul de gardă al viceregelui au ocupat edificiile publice importante, pieţele şi punctele de acces în oraş, explică la rândul său Vasconcelos. Cete de creoli cu steaguri şi torţe defilează pe străzi, cerând desfiinţarea Statutului Colonial şi ruperea legăturilor cu Spania. Autorităţile nu iau nici o măsură împotriva lor.

Don Antonio îşi încleştă pumnii.

— Înseamnă că Iturrygaray s-a alăturat creolilor. Ticălosul!

— Desigur, mâine vom fi consemnaţi în cazărmi, spuse colonelul Corrales. Viceregele vrea să ne pună în faţa faptului împlinit.

— Inconştientul, tună don Antonio. Lipsit de sprijinul Spaniei, Mexicul independent se va prăvăli sub loviturile vrăjmaşilor. Statele Unite abia aşteaptă să-l ocupe. Americanii nu s-au săturat cu Louisiana. Acum vor Florida. Şi Mexicul va veni la rând. În 1798, Alexander Hamilton cerea ocuparea Mexicului…

— Statele Unite vor să rupă lanţurile opresiunii coloniale,

interveni Charles Sunderland cu dârzenie.

Don Antonio îl privi de sus.

— Regret, *Senor*, dar punctele noastre de vedere nu coincid.

În aceeaşi clipă, se auzi din stradă larmă, ovaţii, cântece, focuri de armă… Manuela ieşi pe balcon, urmată de oaspeţi.

Pe Piaza de Espana se scurgea un cortegiu de manifestanţi, cu torţe, şi pancarte, pe care scria cu litere mari, roşii: *Liberdad y independencia por Mexico*.

Don Antonio fierbea.

— Pleava şi-a ridicat fruntea! S-a dezlănţuit strada! Ehe, îi va da de furcă lui Iturryagaray!…

Scârbit, reintră în salon, urmat de cei doi ofiţeri, cu care începu să discute cu voce joasă. Când Manuela şi invitaţii ei se înapoiară la rândul lor în casă, don Antonio ceru permisiunea să se retragă.

— Şi partida! Ce facem cu partida? întrebă indignat ducele de Montefrio. N-o să întrerupem jocul pentru câţiva mârlani loviţi de istericale. Lasă-i, Antonio, să defileze cât poftesc.

— Lucrurile sunt mai grave decât crezi dumneata, unchiule, spuse don Antonio. Dacă nu punem botniţă derbedeilor, vom sări în curând cu toţii în aer…

Antonio de Yermo părăsi încăperea, urmat de cei doi ofiţeri. Ducele de Montefrio îşi înghesui câştigul în pungă, şi după ce îşi luă rămas bun, plecă la rândul său, uitând să mai restituie lui Adrien mia de piaştri împrumutaţi.

În dimineaţa următoare, la orele zece şi jumătate, Adrien plecă pe jos spre palatul guvernamental. Era atâta mulţime şi efervescenţă pe străzi, încât trăsurile nu mai circulau. Pe pereţii clădirilor, mâini neîndemânatice scriseseră cu litere neregulate: *Libertad y independencia! Viva el Mexico libero! Viva Iturrygaray!* Palatele spaniolilor şi ale creolilor bogaţi erau ferecate ca nişte citadele. Patrule militare, care fraternizau cu populaţia, circulau pe străzi şi prin pieţe. Palatul guvernamental era înconjurat de cordoane de soldaţi.

Un ofiţer de serviciu ceru numele lui Adrien, apoi intră în palat. Peste câteva minute se înapoie, îngăduind lui Adrien să intre. Anticamera viceregelui era goală. Câte un curier în uniformă militară o străbătea când şi când cu pas grăbit. Adrien nu aşteptă mult. Un secretar îl îndrumă în cabinetul viceregelui. Don Ignacio de Iturrygaray stătea calm la biroul său. Avea părul alb; obrazul

supt bătea în galben ca fildeşul vechi; purta haine cenuşii de călătorie. În mâna dreaptă, cu degete subţiri, prefira un şirag de chihlimbar. Adrien se înclină adânc. Viceregele îi răspunse cu bunăvoinţă la salut.

— Ce vânt te aduce, *senor* de Beaulieu? întrebă don Ignacio zâmbind.

Primirea aceasta risipi în parte temerile lui Adrien. Viceregele era amabilitatea personificată.

— Regret, excelenţă, că mi-am permis să vă tulbur în aceste momente. Fiindcă timpul excelenţei voastre este preţios, vă voi expune pe scurt motivul audienţei. După cum ştiţi, reprezint interesele unei case care a încheiat un acord economic şi financiar cu Maiestatea Sa Regele Carlos al IV-lea. În ultima vreme însă au intervenit evenimente, care impun o limpezire a situaţiei casei noastre. Am observat, de pildă în porturile de pe coasta golfului Mexico mişcări de nave şi debarcări de arme de provenienţă necunoscută. Or, potrivit acordurilor încheiate cu Maiestatea Sa, numai casa Sunderland e autorizată să furnizeze armament coloniilor spaniole.

— *Senor* de Beaulieu, voi încerca să vă luminez, cel puţin atât cât îmi îngăduie atribuţiile. Acordurile dumneavoastră au fost încheiate cu regele Spaniei. În momentul de faţă însă, regele Spaniei este prizonierul împăratului Franţei. Autoritatea lui a devenit nulă. Destinele teritoriilor spaniole, care nu au fost încă ocupate de invadatorii francezi, sunt conduse în prezent de două junte, care îşi dispută întâietatea. Junta din Sevilla şi junta din Oviedo. Această eclipsă a autorităţii Metropolei asupra coloniilor din America are o influenţă nefastă. De cine să ascultăm? De regele Fernando al VII-lea, întemniţat în Franţa? De regele Carlos al IV-lea, care a abdicat, a revenit asupra abdicării, ca în cele din urmă să cedeze oficial tronul împăratului Franţei? Să dăm ascultare juntelor fantomă din Sevilla sau din Oviedo, căzute sub influenţa Marei Britanii?... Noii Spanii nu-i rămâne decât o singură soluţie. Să-şi proclame independenţa, folosindu-se de pildă şi experienţa Statelor Unite, şi să inaugureze o politică de neatârnare şi demnitate naţională, alături de celelalte state libere ale lumii. Această schimbare, *Senor* de Beaulieu, nu se va face fără zguduiri. Noul stat mexican are nevoie de cantităţi sporite de arme, pentru a-şi apăra existenţa. Iată de ce am acceptat ca şi alte firme, în afară de a dumneavoastră, să ne furnizeze armament.

— Îmi îngădui să reamintesc excelenţei voastre că monopolul acordat casei noastre…

— Monopolul acesta, *senor*, a fost recunoscut de o autoritate care în prezent nu mai există. Totul urmează a fi refăcut. În curând vom fi gata să reluăm discuţiile cu reprezentanţii casei dumneavoastră, pentru încheierea unui acord care să convină şi poporului mexican.

— Vreţi să spuneţi, excelenţă, că nu mai consideraţi valabil tratatul încheiat de noi cu Coroana Spaniei?

— Desigur. Sunt bucuros că m-aţi înţeles.

— Ne puneţi într-o situaţie grea, excelenţă. Alteţa sa Prinţul Păcii…

— Prinţul Păcii nu mai e decât un simplu particular, *senor*, răspunse sec viceregele.

Adrien înţelese ca don Ignacio rupsese definitiv cu trecutul. Înlătura dispreţuitor din discuţie numele lui Manuel Godoy, care îl înscăunase vicerege.

— Profit de acest prilej, pentru a vă face o propunere, continuă don Ignacio. Ţara aceasta are nevoie de arme, dar şi de bani. Suntem, poate, în pragul războiului. Forţele naţiunii nu pot fi mobilizate fără un puternic suport financiar. Sub steagurile noului stat mexican vor fi înrolaţi zeci de mii de oameni, care vor avea nevoie de uniforme, de încălţăminte, de hrană… Casa dumneavoastră ne-ar putea furniza, cu titlu de împrumut, desigur, fondurile necesare.

Adrien simţi primejdia.

— Capitalurile băncii noastre din New York sunt imobilizate din cauza embargoului.

Expresia feţii viceregelui nu se clinti. Prevăzuse refuzul lui Beaulieu. În mâna lui albă, şiragul de chihlimbar era prefirat cu aceeaşi încetineală.

— Nu mă referam la banca dumneavoastră din New York, zise don Ignacio, ci la aurul şi argintul depozitat la Vera Cruz, Mexico şi San Miguel de Santiago. Potrivit informaţiilor de care dispun până în prezent, valoarea acestor metale preţioase se ridică la două sute de milioane de piaştri.

— Îngăduiţi-mi să vă explic, excelenţă, că în aceste antrepozite se află depuse şi lingourile sosite din America de Sud, pe care nu le-am putut expedia în Statele Unite din cauza aceluiaşi embargo.

— Sunt întru totul de acord cu dumneavoastră, *senor*. De aceea

nu vă cerem decât o sută douăzeci de milioane de piaştri, pe care, bineînţeles, vi-i vom restitui de îndată ce vom fi în măsură să o facem.

Lui Adrien i se umeziră fruntea şi palmele. Situaţia era disperată. Viceregele avea toate atuurile de partea sa.

— Înainte de a vă da un răspuns definitiv, excelenţă, îngăduiţi-mi să refer marchizului de Beaulieu, şeful casei noastre.

— Mă tem că nu va fi timp, replică don Ignacio. În vremuri excepţionale, *Senor*, se impun măsuri excepţionale.

Mintea lui Adrien lucra febril. Trebuia să obţină un termen mai lung de gândire, astfel că înlăuntrul lui să îmbarce pe corăbiile sale, cel puţin aurul depozit la Vera Cruz. Îl va expedia în Anglia fără să mai aştepte autorizaţia lui Richard. Riscul acesta era preferabil confiscării deghizate pregătită de vicerege.

— Acordaţi-mi, excelenţă, o săptămână de gândire. Caut o formă legală, care să-mi îngăduie a vă transfera lingourile fără să suport consecinţe pentru vina de a-mi fi depăşit mandatul. Vă daţi seama că nu pot dispune fără forme de aurul lăsat în păstrarea mea.

— Îmi asum răspunderea, rosti calm Ignacio. Veţi comunica în scris marchizului de Beaulieu că aţi fost pus în faţa faptului împlinit.

Nervii lui Adrien începură să clocotească. Neputinţa sa de a reacţiona cu sorţi de succes, îl înnebunea.

— Îmi iau libertatea, excelenţă, să protestez împotriva acestui abuz de putere.

Mătăniile de chihlimbar continuau să se plimbe cu aceeaşi încetineală printre degetele subţiri şi albe.

— Abuz de putere? Folosiţi un termen tare, *senor*, replică viceregele. Nu fac decât să mă folosesc de un drept justificat de primejdiile grave prin care trece în prezent ţara.

Don Ignacio se ridică în picioare, dând astfel a înţelege că audienţa se încheiase.

— Vă acord douăzeci şi patru de ore de gândire, *senor*. După trecerea acestui termen, voi acţiona aşa cum îmi va dicta conştiinţa şi greaua responsabilitate ce-mi apasă pe umeri.

Adrien salută, apoi se retrase cu o negrăită furie în suflet. Când ajunse la uşă, se auzi chemat de vicerege, care adăugă cu ironie în glas:

— Ţin să vă atrag atenţia, *senor*, că începând de azi dimineaţă, antrepozitele casei Sunderland-Beauclair din Mexico, Vera Cruz şi San Miguel de Santiago sunt păzite de forţe militare. Nici un lingou

nu mai poate fi scos fără autorizaţia Secretarului Vistieriei. Bună ziua, *Senor!*

Mulţi huliţii *gachupines* şi aliaţii lor, creolii bogaţi, intraseră parcă în pământ. În schimb, intelectualii creoli, burghezia şi metişii oraşelor erau cuprinşi de un entuziasm delirant. Independenţa Mexicului avea să fie în curând proclamată. Colonia Noii Spanii urma să treacă în domeniul trecutului.

Această fundamentală schimbare nu se putea face fără frământări şi disensiuni grave. *Audiencia*, care cuprindea pe cei mai notorii *gachupines* din Noua Spanie, şi care avea rolul unei curţi de apel judiciare şi a unui consiliu suprem administrativ, se pronunţă pentru recunoaşterea autorităţii juntei spaniole din Sevilla. În ciuda presiunilor exercitate de vicerege, refuzase să accepte ruperea relaţiilor cu Metropola. *Los ayuntamientos*, care reprezentau consiliile municipale, şi cuprindeau ca atare elementele cele mai democratice ale armăturii guvernamentale, se declarară pentru crearea unei junte creole, care să proclame independenţa Mexicului. Conducătorii bisericii, luară făţiş atitudine împotriva rupturii cu Spania, denunţând drept eretice tendinţele de a se recunoaşte suveranitatea populară. Pentru a mări confuzia, sosiră în oraşul Mexico delegaţi ai juntelor din Sevilla şi Oviedo, ce pretindeau a-şi păstra autoritatea asupra Noii Spanii.

Viceregele, susţinut de intelectualii creoli cu idei avansate şi de o parte din armată respinse pretenţiile juntelor din Spania. Închise apoi gura *audiencii*, căreia îi ridică dreptul de a se amesteca în chestiunile politice. Interzise şi clerului de a mai lua atitudine în problemele de stat. Totdeodată, convocă un congres ai creolilor, care avea să decidă asupra viitorului statut al Mexicului.

În pofida protestelor lui Adrien, agenţi ai vistieriei, sprijiniţi de detaşamentele militare, începură să ridice din antrepozitele casei Sunderland, lingourile de aur şi argint, mărginindu-se să elibereze în schimb simple chitanţe de mână. Exasperat, Adrien vedea cum se irosesc miile de lingouri adunate cu atâta trudă. Din Statele Unite nu se aştepta la nici un ajutor. Preşedintele Jefferson respinsese cererea lui Richard Sunderland de a se protesta oficial împotriva abuzurilor săvârşite de guvernul Noii Spanii împotriva bunurilor unor cetăţeni americani. Embargoul, răspunse preşedintele, fusese aplicat tocmai pentru a se evita angrenarea Statelor Unite într-un conflict internaţional. Dacă unii cetăţeni ai acestei ţări continuă operaţiile lor comerciale cu alte state, o fac pe

propria lor răspundere. Nu numai atât, dar vor fi chemaţi şi în faţa comisiilor senatoriale, spre a răspunde pentru încălcarea flagrantă a legii embargoului.

Richard era consternat. Embargoul îi imobiliza în Statele Unite uriaşe capitaluri, rămase neproductive, în vreme ce depozitele de lire sterline ale băncii sale din Anglia se depreciau alarmant, iar capitalurile băncii din Paris se topeau cu încetul.

Lovitura de stat din Noua Spanie îl lipsea de tot aurul pe care intenţionase a-l trimite în Europa. Adrien luase măsuri pentru a opri intrarea în Mexico a metalelor preţioase extrase din America de Sud. Transporturile fuseseră tranzitate spre Jamaica, urmând ca ele acolo să fie îndreptate spre Anglia. Pierderile suferite în Mexico erau imposibil de compensat. Aurul şi argintul acumulat în răstimp de un an se pulverizase, zbura pe fereastră, fără ca Adrien să poată stăvili „jaful”. Acesta era cuvântul potrivit, scria el socrului său. Casa Sunderland-Beauclair era „jefuită” de Iturrigaray şi de corifeii independenţei Mexicului.

Conjunctura politică nu-i îngăduia deocamdată lui Richard Sunderland să pună în mişcare forţele militare ale unei mari puteri, spre a pedepsi mişcările de neatârnare ale coloniilor. Expediţia din Haiti nu mai era decât o tristă amintire. Lui Adrien nu-i rămânea decât să lupte cu propriile sale mijloace, care erau oarecum inadecvate. Dispunea de o flotă comercială respectabilă, care la nevoie putea fi înarmată şi de o mare cantitate de arme şi muniţii, depozitate în Jamaica. Dar flota era răspândită pe toate mările, iar armamentul nu era bun la nimic, dacă nu existau soldaţi care să-l folosească. Soldaţii trebuiau scoşi din pământ. Neîntârziat.

Într-o dimineaţă, vorbi Manuelei despre grijile şi supărările sale. În general ştia să-şi ascundă supărările. Câteodată, însă, cei mai taciturni oameni, simt nevoia să-şi descarce sufletul. În Manuela avea încredere. Devotamentul ei era în afară de orice discuţie. Manuela îl asculta atentă fără să-l întrerupă. După ce Adrien termină tot ce avea de spus, Manuela rămase câtva timp gânditoare.

— De ce nu iei contact cu don Antonio de Yermo? Deunăzi, bunicul îmi spunea că partizanii Spaniei nu stau inactivi. N-au reacţionat până în prezent, fiindcă au fost luaţi prin surprindere. Nu şi-ar fi închipuit niciodată că însuşi viceregele, emisarul Coroanei, ar fi în stare să treacă de cealaltă parte a baricadei. Partizanii Spaniei sunt numeroşi. Toţi înalţii demnitari, generalii, marii

plantatori, neguţătorii şi bancherii au numai de pierdut dacă Mexicul îşi câştigă independenţa. Îşi dai seama că de îndată ce creolii vor pune mâna pe putere, vor expulza pe spaniolii devotaţi Metropolei. Ideile Revoluţiei din Franţa au pătruns şi la noi. Deci, nu zăbovi! Du-te la don Antonio de Yermo! Vei găsi poate acolo, dezlegarea acestei probleme. Eu sunt alături de tine. Te voi sprijini cu toate resursele mele. Fă-i o vizită chiar în seara aceasta.

Adrien prinse ideea din zbor. N-ar fi exclus să-i furnizeze don Antonio carnea de tun necesară. Pe înserat se prezentă la reşedinţa lui don Antonio din Piaza Reale. Înainte de a bate cu ciocanul în poarta grea, remarcă o mişcare vie în preajma clădirii. Intrau şi ieşeau oameni cu chipuri preocupate. Unii purtau uniforme militare. Un servitor bătrân îl întâmpină încă de la poartă.

— Nu ştiu dacă don Antonio vă poate primi, zise el evaziv. Se pregăteşte să iasă în oraş.

— Anunţă-i numele meu şi spune-i că vreau să-i vorbesc într-o chestiune foarte importantă, care nu suferă întârziere.

Servitorul îi îngădui să intre într-un vast vestibul. Lipsi câteva momente. Adrien îşi omorî aşteptarea, uitându-se distrat la pereţii văruiţi, încărcaţi cu panoplii.

Servitorul se înapoie ele grabă.

— Urmaţi-mă *Senor*. Înălţimea sa vă aşteaptă.

Adrien străbătu câteva încăperi cu tavane joase şi ferestre strâmbe, zăbrelite, ce lăsau să pătrundă o lumină săracă. Urcă o scară cu treptele late, afumate, traversă un coridor, în care se aflau câţiva ofiţeri ce-l priviră bănuitor şi intră în camera de lucru a lui don Antonio de Yermo. Gazda se afla în faţa unei mese lungi, acoperită cu hărţi.

— Bine aţi venit, *Senor*, îl întâmpină don Antonio, Luaţi loc, vă rog.

După ce se aşeză într-un jeţ cu spătar de piele, Adrien începu fără introducere.

— Ţin să precizez că demersul pe care-l fac, mi-a fost sugerat de contesa de Valdivia. Pot să vorbesc deschis?

— Suntem *gentilhombres, senor*. E tot ce vă pot răspunde. Contesa de Valdivia e o garanţie sigură.

— Don Antonio, vreau să iau legătura cu căpeteniile partizanilor Spaniei.

— Nu vă înţeleg *Senor*, rosti gazda încreţind din sprâncene.

— V-am făgăduit că voi discuta deschis. Contesa de Valdivia mi-a

vorbit de dumneavoastră. Ştiu că urmăriţi să răsturnaţi pe Don Ignacio Iturrigaray. Sunt gata să vă acord tot sprijinul. Mi-aţi spus la începutul acestei întrevederi, că dona Manuela reprezintă o garanţie sigură.

— Evident, *Senor*, dar chestiunea pe care aţi ridicat-o este de o gravitate excepţională.

— Chezăşia bunei mele credinţe, don Antonio, este aurul casei pe care o reprezint. Aur pe care don Ignacio şi-l însuşeşte în momentul de faţă, printr-un abuz de putere.

Don Antonio zâmbi enigmatic.

— Garanţiile, dumneavoastră sunt suficiente, *senor*... Interesele noastre şi ale dumneavoastră coincid, deşi cauzele diferă. Cu ce ne puteţi sprijini?

— Contaţi pe patru milioane de piaştri, aflaţi în casele de fier ale agenţiei noastre din Vera Cruz. Bani de care pot dispune imediat. În plus, vă pun la dispoziţie arme şi muniţie pentru o armată de minimum cincizeci de mii de soldaţi. Armamentul vi-l livrez în orice port desemnat de dumneavoastră, în cel mult douăzeci de zile de la această convorbire.

Nervos, Adrien îşi lovea ritmic cu cravaşa, cizmele galbene.

Don Antonio se ridică din jeţul său. Gânditor, făcu câţiva paşi prin cameră, apoi se opri în faţa lui Adrien.

— Ce îmi cereţi în schimb?

— Confirmarea contractului încheiat între fostul rege Carlos şi senor Richard Sunderland-Beauclair, precum şi restituirea lingourilor ridicate de don Ignacio Iturrigaray din antrepozitele casei noastre.

— Ce se întâmplă cu lingourile transformate de vicerege în bani?

— Noua Spaniei cuprinde destule mine de aur, pentru a acoperi aceste pagube. Cer să fiu dezdăunat în lingouri.

Don Antonio îi întinse mâna.

— Sunt de acord, *Senor*. Socotiţi necesară încheierea unei convenţii de acest sens?

— Precizarea în scris a condiţiilor acestei înţelegeri n-ar putea fi decât folositoare ambelor Părţi.

— Atunci, *senor*, îmi voi lua îngăduinţa să vă prezint generalului don Pedro de Garibay, şeful nostru. Bineînţeles cartierul său general se află în afara oraşului. Îmi permiteţi să păstrez încă secretul asupra localităţii în care îl vom găsi.

— Vă înţeleg. Sunt gata oricând să vă urmez la Don Pedro de

Garibay.

— V-ar stingheri cumva dacă am fixa întâlnirea pentru ziua de mâine?

— Câtuşi de puţin. Vă stau la dispoziţie.

— În cazul acesta, mâine dimineaţă, la orele şase, să mă aşteptaţi la palatul Valdivia. Trec să vă iau. Să fiţi pregătit pentru un drum anevoios.

În noaptea aceea, Adrien nu închise ochii. Jucase totul pe o carte. O mişcare greşită şi îşi pierdea capul. Fără să fi avut autorizaţia lui Richard Sunderland, se avânta într-o aventură bogată în primejdii. Cei care finanţează şi înarmează o mişcare antiguvernamentală trebuie să se aştepte la consecinţe, în cazul unui insucces. Chibzui îndelung asupra oportunităţii unei informări a lui Charles Sunderland. Tânărul acesta fluşturatic, preocupat numai de petreceri nu-i inspira deloc încredere. Trebuia totuşi să-i vorbească. Era fiul marelui patron. Reprezenta pe tatăl său. În această calitate îi datora explicaţii.

La orele patru din noapte îl chemă în camera sa. Îi vorbi fără ocoluri. Îşi motivă atitudinea, explicând că nu avea altă alternativă. Charles se arătă entuziasmat. Ochii îi sticleau, corpul i se încordase şi i se zbârlise coama ca la animale. În vreme ce Adrien îi vorbea, Charles umbla dintr-un capăt în celălalt al camerei exclamând: „Splendid!” „îndrăzneala e prima condiţie a succesului!” „Bravo!” „O să-i arătăm noi lui Iturrigaray!”

Entuziasmul lui Charles era caraghios. Îl reconforta şi pe Adrien. A doua zi, când plecă la drum, însoţind pe don Antonio Yermo, nu mai era ros de îndoieli.

Nopţi de-a rândul, navele dirijate de căpitanul McLaughlin şi de Charles Sunderland, care ţinuse să participe personal la această expediţie, debarcară în puncte neumblate de pe ţărmurile golfului Mexico, arme şi muniţii. Oamenii lui don Antonio de Yermo le ridicau în tăcere, topindu-se cu ele în junglă. Către sfârşit, un transport căzu în mâinile soldaţilor viceregelui. De-a lungul întregii coaste se dădu alarma. Patrulele fură întărite. Vigilenţa forţelor guvernamentale crescu. Măsurile era însă tardive. Un număr impresionant de arme apucaseră să intre în ţară. De atunci, însă contrabanda de armament deveni foarte anevoioasă.

Los gachupines îşi organizau forţele cu tenacitate. Erau hotărâţi să lupte cu disperare pentru apărarea privilegiilor lor. Trei secole

de-a rândul despuiaseră Mexicul de bogăţii. Pe băştinaşi îi aruncaseră în sclavie. Adunaseră averi incalculabile. Nu le mai lipsea decât nemurirea pentru a se socoti zei, în această ţară de robi. Don Ignacio Iturrigaray, trădătorul Iturrigaray, îndrăznea să creadă că printr-o simplă trăsătură de condei putea anula drepturile imprescriptibile – mai mult decât atât: sacrosancte – ale spaniolilor, urmaşi direcţi ai mândrilor *conquistadori*. În adunările lor secrete, *los gachupines* atacau cu înverşunare pe vicerege.

— A trecut de partea creolilor, în speranţa că nu va mai fi silit să dea socoteală pentru abuzurile şi delapidările sale…

— A jefuit visteria…

— A acumulat o avere uriaşă, vânzând funcţiile la licitaţie. Preferă pe cei mai darnici candidaţi…

— S-a ridicat împotriva Metropolei, fiindcă ştia că junta din Sevilla îl va destitui, de îndată ce-şi va recâştiga autoritatea asupra coloniilor răsculate…

— Vrea să ajungă primul rege al Mexicului independent. Regele Ignacio I-ul! Caraghiosul!

— Regatul lui să fie o celulă subterană din fortăreaţa San Juan de Uloa!

— Să-l trimitem acolo împreună cu toţi sfetnicii lui!

— Şerpii care scot capul la drum trebuiesc striviţi! Creolii care au îndrăznit să ne înfrunte, să sufere aceeaşi soartă!

— Moarte lor!

— Moarte lui Iturrigaray!

Don Antonio de Yermo organizase o puternică formaţie de şoc militarizată, denumită: „Voluntarii lui Fernando al VII-lea”. Unităţile acestei formaţii aveau să constituie coloana vertebrală a forţelor spaniole. Regimentele rămase credincioase Metropolei constituiau al doilea eşalon. *Los gachupines* nu lăsau nimic la voia întâmplării…

În acest timp, populaţia Capitalei trăia o nesfârşită şi delirantă sărbătoare. Lupte de tauri, cortegii, jocuri de artificii, *fiestas*, dansuri populare, glorificau apropiata proclamare a neatârnării Mexicului.

În palatul guvernamental, sfetnicii viceregelui pregăteau legislaţia viitorului stat. Înlăturarea spaniolilor din armată şi din aparatul administrativ, desfiinţarea sclaviei, reconstituirea păşunilor şi a terenurilor agricole comunale – *ejidos* – pe care marii latifundiari le încălcaseră ilegal, reorganizarea justiţiei şi a bisericii, înfiinţarea de şcoli. Lupta împotriva corupţiei din aparatul de stat

avea să fie una din directivele de căpetenie ale viitorului guvern.

Avocatul Verdad şi profesorul Tallamantes, intelectuali idealişti cu idei înaintate, înnegreau nenumărate suluri de hârtie, pregătind constituţia Mexicului eliberat.

În *Diario de Mexico*, gazetarul şi polemistul Carlos Maria de Bustamante, avertiza pe creoli să nu se culce pe laurii victoriei. Forţe oculte, scria el, se pregătesc să dea o lovitură fatală noii orânduiri. *Los gachupines* n-au dezarmat. Resemnarea lor e numai aparentă. Pentru prevenirea tulburărilor, se impune a fi expulzaţi. Statul mexican să rămână al mexicanilor. Afară cu spaniolii veniţi în această ţară numai pentru jaf şi îmbogăţire.

Deşi tonul articolelor era grandilocvent, fondul impresiona. Creolii recomandară viceregelui o politică energică, spre a preveni surprizele. Într-o proclamaţie adresată ţării, don Ignacio de Iturrigaray invită populaţia să nu dea ascultare agenţilor provocatori, interesaţi în dezlănţuirea unui război civil. În linişte şi ordine, să se prezinte la urne, spre a alege un congres care să stabilească noul statut al ţării. Fixă data alegerilor la sfârşitul lunii septembrie.

Don Antonio de Yermo şi don Pedro de Garibay erau hotărâţi să împiedice alegerile, care ar fi dat prilej creolilor să devină conştienţi de propria lor putere. În cadrul unei şedinţe secrete a conducătorilor mişcării contrarevoluţionare, se decise ca ostilităţile să fie dezlănţuite în zorii zilei de 16 septembrie.

Până atunci mai rămânea o săptămână. În tabăra lui don Antonio de Yermo pregătirile erau febrile. Unităţile fuseseră organizate, armele distribuite. Comandanţii regimentelor credincioase Spaniei primiseră poruncă să fie gata de acţiune. În dimineaţa zilei de 15 septembrie, Charles Sunderland se înapoie în zori la palatul Valdivia. Noaptea şi-o petrecuse în oraş. Nimeni nu-i cunoştea aventurile nocturne. În loc să intre în apartamentul său, se îndreptă spre camera de culcare a Manuelei, unde ştia că îşi va găsi cumnatul. Intrarea lui intempestivă, trezi brusc pe cei doi amanţi, care adormiseră foarte târziu. Manuela şi Adrien erau livizi de spaimă. În primul moment avuseseră impresia că în cameră intraseră soldaţi veniţi să-i aresteze.

— Ce cauţi aici, la ora aceasta, Charles? îl repezi Adrien, după ce se dezmetici. Fără să baţi la uşă, dai năvală în camera unei femei…

— Să lăsăm fasoanele! ripostă grăbit Charles. Am venit, fiindcă ştiam că te găsesc aci. Trebuie să-ţi vorbesc neîntârziat.

— Aşteaptă-mă dincolo, până mă îmbrac. Nu putem rămâne aci. Manuela…

— Spectacolul unei femei în cămaşă de noapte nu mă impresionează. Dacă ar fi goală, mai treacă-meargă…

— Charles, ce înseamnă limbajul acesta?

Tânărul Sunderland făcu un gest de nepăsare, ca şi cum ar fi măturat obiecţiunile cumnatului…

— Ştii de unde viu? întrebă el cu o seriozitate care dădu de înţeles că intrarea aceasta matinală nu era lipsită de rost.

— De unde vrei să ştiu?

— Ei bine, să-ţi spun eu. Mi-am petrecut noaptea în palatul viceregelui.

— Eşti nebun? Ce-ai căutat acolo?

— M-am lăfăit în patul nevestei directorului de cabinet don Gonzales Guerrero, care a plecat la Vera Cruz într-o misiune secretă.

Adrien simţi cum i se urcă sângele în cap.

— Şi pentru asta mă scoli din somn?

— Ai răbdare, pripitule. Mai bine întreabă-mă cum am ajuns acolo.

— Ce mă interesează pe mine treaba asta?

— Te va interesa, când vei auzi amănuntele. Îl va interesa şi pe don Antonio de Yermo. Te asigur.

Adrien suspină.

— Fii mai explicit, băiete.

— Ascultă! În momentul de faţă sunt posesorul unei chei pe care mi-a încredinţat-o consoarta lui Gonzales Guerrero. Cheia se potriveşte la o uşă dosnică, nepăzită, prin care se intră direct în apartamentul directorului de cabinet.

— Ei şi?

— Dacă don Antonio de Yermo ar avea această cheie, ar putea intra nestingherit în palat, împreună cu o ceată de partizani. Povestea Calului Troian. Iar pe don Ignacio Iturrigaray l-ar surprinde în braţele lui Morfeu. Cu o expresie mai vulgară l-ar lua din oală, fără ca ostaşii din gardă să prindă de veste.

Adrien se trezi de-a binelea. Operaţia în sine era atât de uşoară încât părea de domeniul fanteziei.

— Charles, vorbeşti serios?

— Foarte serios, iată cheia, zise el scoţând-o din buzunar şi aruncând-o pe cuvertura de mătase.

Manuela asculta cu atâta interes vorbele lui Charles, încât nu observase că un umăr evadase din cămaşa de dantelă.

Spectacolul îl făcu pe Charles să ridice buza într-un rânjet. Expresia ochilor lui, care o dezbrăcau cu neruşinare, o îmbujoră. Cu o mişcare rapidă îşi acoperi goliciunea. Citise în ochii lui o dorinţă atât de aprigă, de pătimaşă, încât o încolţise spaima.

Adrien nu remarcase nimic. Perspectiva zugrăvită de Charles îl absorbise. Nimic nu mai exista în momentul acela pentru el, în afară de eşafodarea unui plan de acţiune, menit să năruiască opera lui Iturrigaray, fără vărsare de sânge. Rămase fără şef, trupele credincioase viceregelui vor depune armele. Adrien ar fi fost încântat să evite un război civil. Exploatarea minelor de aur şi argint nu se putea face în condiţiile dezordinilor inerente unor grave frământări lăuntrice.

— Charles, zise el întrerupându-şi şirul gândurilor, aşteaptă să mă îmbrac. Mergem imediat la don Antonio. Ia şi cheia cu tine.

În vreme ce Adrien sări din pat, îndreptându-se spre un jeţ pe care îi erau aruncate hainele, Charles întinse mâna după cheie. Fără intenţie aparentă, atinse piciorul Manuelei. O privi în ochi. Rânji iarăşi.

— Mă ierţi, Manuela, că ţi-am tulburat somnul, rosti el suav.

Expresia dură, lacomă a ochilor săi, dezminţea dulceaţa vorbelor. Privirile lui o dezgoleau…

În noaptea de 15 septembrie, don Antonio de Yermo făcu să se năruie, în mai puţin de o oră, visurile de libertate şi independenţă ale creolilor mexicani.

În fruntea unui detaşament alcătuit din trei sute de „voluntari ai lui Fernando al VII-lea”, înarmaţi până în dinţi, dădu o lovitură de stat care avea să rămână de pomină în analele Mexicului. În vreme ce două sute cincizeci de membri ai detaşamentului manifestau în faţa palatului guvernamental, atrăgând într-acolo atenţia soldaţilor din regimentul de gardă, douăzeci de „voluntari”, sub conducerea lui don Antonio, se strecurară printr-o uşă dosnică în apartamentul directorului de cabinet Guerrero. Alţi treizeci de „voluntari” îi urmară. De îndată ce se văzură în palat, uciseră servitorii şi sentinelele întâlnite în cale. Urcară în pas alergător scara care ducea la etaj, unde se afla apartamentul viceregelui. Triumfători, năvăliră în camera acestuia.

În câteva clipe puseră mâna pe don Ignacio, îi legară mâinile la

spate şi sub ameninţarea pistoalelor, îl scoaseră în stradă, prin aceeaşi uşă prin care intraseră. În confuzia iscată în palat nu se observă dispariţia viceregelui. Se schimbară focuri de armă, căzură răniţi şi morţi deoparte şi de alta. Bătălia era însă virtual pierdută pentru partizanii independenţei. Capturând pe vicerege, don Antonio de Yermo decapitase mişcarea creolilor. Trupele guvernamentale, rămase fără şef, se predară.

Zorile găsiră palatul în mâinile „voluntarilor” lui don Antonio. De dimineaţă, populaţia oraşului Mexico află cu stupoare că don Ignacio Iturrigaray, viceregele Noii Spanii, fusese arestat din ordinul Maiestăţii sale Regele Fernando. Sfetnicii săi, în frunte cu avocatul Verdad şi profesorul Tallamantes, îi împărtăşeau soarta. Li se instrui un simulacru de proces. Verdad pieri în cursul cercetărilor. Opinia publică acuză pe anchetatori că l-ar fi otrăvit spre a scăpa de anumite mărturii compromiţătoare. Tallamantes muri de friguri galbene în temniţa fortăreţei San Juan de Uloa. Alţi şapte creoli, care jucaseră un rol de seamă în cursul ultimelor evenimente, se văzură condamnaţi la pedepse privative de libertate pe termen lung. Don Ignacio de Iturrigaray fu deportat în Spania. I se confiscă averea. Junta din Sevilla îl condamnă la moarte.

Audiencia, căreia don Ignacio încercase să-i limiteze puterile, se întruni spre a numi un nou vicerege. După o scurtă dezbatere, desemnă pe don Pedro de Garibay. Don Antonio de Yermo preferase să rămână în umbră. Puterea era însă în mâinile lui.

Armata reprimă sângeros câteva răzleţe manifestaţii populare antispaniole. În *pulquerias* se cântau *coridas*, în amintirea lui Iturrigaray. Grupuri de creoli unelteau împotriva guvernului. Deşi fuseseră înfrânţi, nu deznădăjduiau. Se creau asociaţii conspirative. *Los gachupinos* zdrobeau cu străşnicie orice rezistenţă. Triumful lor părea asigurat. Realitatea era mai puţin trandafirie. La orizont se adunau nori negri, plini de grele ameninţări.

Don Antonio de Yermo îşi respectă integral angajamentul. De îndată ce puse mâna pe putere, retrocedă casei Sunderland-Beauclair depozitele de aur din Vera Cruz, Mexico şi San Miguel de Santiago confiscate de don Ignacio de Iturrigaray. Totdeodată reconfirmă concesiunea acordată de Coroana Spaniei lui Richard Sunderland.

Reuşita lui Adrien de Beaulieu era desăvârşită. În toamna şi în iarna anului 1808 expedie în Anglia aur în valoare de o sută

douăzeci de milioane de piaştri. În primăvara lui 1809 trimise aur până la concurenţa sumei de nouăzeci de milioane piaştri. Laolaltă cu aurul şi argintul extras din America de Sud, făcu să intre în Marea Britanie peste optsprezece milioane de livre sterline. Această revărsare de aur dădu un considerabil avânt băncii Sunderland din Londra. În cursul anului 1809, împrumută guvernului britanic cincisprezece milioane de livre sterline. În lunile mai şi iunie, banca primi lingouri de aur şi argint în valoare de douăzeci şi nouă milioane livre. În acelaşi timp navele dirijate de Beaulieu transportară în Spania, pentru junta din Sevilla, douăzeci şi trei milioane dolari aur.

Cifra de afaceri a Băncii Sunderland din Londra înregistră un salt record. Profitând de autorizaţia pe care Napoleon o dăduse producătorilor francezi de a exporta provizoriu grâne în Anglia, achiziţionă grâu în valoare de opt milioane lire sterline. Grâul, vândut pe piaţa britanică, raportă un beneficiu de treizeci la sută. În felul acesta profită şi Napoleon, care autorizase exportul spre a face rost de aur, şi Banca Sunderland-Beauclair din Paris, prin intermediul căreia se încheiară tranzacţiile. Nu avură de suferit decât consumatorii englezi. Plătiră încincit o pâine, care fără intervenţia atâtor speculatori, le-ar fi revenit mult mai ieftin.

Datorită acestor combinaţii, Banca Sunderland din City reuşi să-şi recâştige prestigiul ştirbit de criza din ultimii ani. Casele Baring, Rotschild şi Bancroft, care câştigaseră un apreciabil avans, trecură iarăşi pe planul al doilea.

— Richard Sunderland-Beauclair a căzut din nou în picioare, se rostea admirativ pe culoarele Bursei din Londra.

— Omul acesta e un dragon cu şapte capete. Îi tai un cap, alte şapte îi cresc la loc.

— Bine zis! e nesăţios ca un dragon. Dar îi va face şi lui cineva de petrecanie!

— Cine? Arată-mi-l! Trăim în epoca dragonilor. A rechinilor marei finanţe. Peste câteva milenii se va vorbi despre epoca aceasta ca despre cea glacială, sau despre altă eră tot atât de grea pentru existenţa omenirii… Pe vremuri, marii financiari se numărau pe degete. Abia dacă se ridicau doi sau trei într-un secol. Fugger, Bernard Samuel, Law, Jacques Couer, Suss, se singularizează în marea cenuşie a neguţătorilor, zarafilor şi cămătarilor timpului. Azi, marii financiari cresc ca ciupercile. Sunderland, Baring, Ouvrard, Rotschild, Labouchère, Hope, Bancroft…

În vreme ce la Londra şi la Paris casa Sunderland-Beauclair cunoştea o prodigioasă renaştere, la Washington, Richard Sunderland se războia cu o comisie senatorială care-i cerceta activitatea potrivnică politicii economice a Statelor Unite.

Capetele de acuzare erau multiple. Încălcarea legii embargoului, contrabandă, dispreţ faţă de autorităţile constituite ale statului, campanie de calomnii împotriva preşedintelui Jefferson.

În faţa comisiei, Richard se prezentă cu aroganţă. Asistat de primul său consilier juridic pentru Statele Unite, avocatul John Sanders, se apără cu o vehemenţă care degenera uneori în atacuri înverşunate împotriva preşedintelui şi a sfetnicilor săi, în frunte cu secretarul trezoreriei, Gallatin.

Dezbaterile căpătară treptat un caracter de polemică acerbă. Unii membri ai comisiei, ostili lui Richard şi marelui capital, pe care acesta îl reprezenta, îl atacau cu îndârjire.

— Aţi violat prevederile legii embargoului. Vase comerciale ale casei dumneavoastră au continuat să străbată mările şi după intrarea în vigoare a acestei legi.

— Este adevărat că vasele comerciale ale casei mele au continuat să efectueze transporturi şi după intrarea în vigoare a acestei legi.

— Vă recunoaşteţi deci vinovăţia, tună preşedintele comisiei, senatorul Warrens, reprezentantul fermierilor din Tennessee.

— Un moment, Mr. *President*. Nu-mi recunosc nici o vinovăţie. Vasele în cauză nu au navigat sub pavilion american. Cea mai mare parte a flotei mele comerciale este înregistrată în Marea Britanie. Posed documente.

— Restul?

— Restul? Restul putrezesc în porturile Statelor Unite alături de alte sute de nave, condamnate să mucezească, de-a lungul cheiurilor pustii. Datorită politicii falimentare a preşedintelui.

— Vă atrag atenţia, Mr. Sunderland, că vă aflaţi în faţa unei comisii senatoriale menită să ancheteze activitatea casei dumneavoastră. Aprecierile pe care le faceţi la adresa preşedintelui sunt calomnioase.

— Mr. *President*, sunt cetăţean liber al acestei ţări. Potrivit Constituţiei, am dreptul să critic politica guvernului când această politică este contrară intereselor ţării. Afirmaţiile acestea nu sunt numai ale mele, Mr. *President*, ci ale unui întreg popor. În New England, în Delaware, în Connecticut, în Rhode Island, lumea

protestează împotriva embargoului…

— Nu vă ambalaţi, Mr. Sunderland. Nu v-am chemat aici pentru a vă consulta asupra curentului de opinie ostil legii embargoului, îl întrerupse tăios senatorul Warrens. Prepuşii dumneavoastră au săvârşit acte de contrabandă.

— De ce nu-l faceţi răspunzător pe Mr. Gallatin, secretarul trezoreriei, pentru delapidările comise de vreun perceptor oarecare din Georgia sau Kentucky? Când actele prepuşilor mei sunt săvârşite în contul lor propriu este ridicol şi mi se atribuie mie vreo responsabilitate. Nu aveţi probe din care să rezulte că actele încriminate ar fi fost făcute din ordinul, sau cel puţin din îndemnul meu.

— Vom reveni asupra acestei chestiuni, Mr. Sunderland, rosti Warrens calm. În orice caz, nu pot decât să vă felicit pentru felul în care v-aţi instruit subalternii. Nimeni nu ştie nimic.

— Banul să trăiască! interveni sarcastic senatorul Thomson din Ohio, care ca şi Warrens, avea mare antipatie pentru afaceriştii din Est.

— Protestez împotriva acestor insinuări, rosti Richard cu indignare bine jucată.

Îşi permitea să răspundă arogant. Mai mult de jumătate din membrii comisiei îi erau binevoitori… Cei mai mulţi deţineau pachete de acţiuni ale casei Sunderland. Restul primiseră – sub diferite forme – cadouri costisitoare. Senatori intransigenţi erau puţini la număr. Warrens şi Thompson, care se remarcau prin înverşunarea lor sinceră, erau miraţi de lipsa de cooperare a colegilor din comisie.

Încă un argument îl făcea pe Richard să înfrunte riscurile unui conflict deschis cu senatorul Warrens. Legislatura lui Jefferson se apropia de sfârşit. Se ştia că nu va mai candida la preşedinţia Statelor Unite. Odată cu plecarea lui va cădea şi legea embargoului.

Richard nu-şi făcea griji nici în privinţa atacurilor dezlănţuite de presa controlată de el împotriva lui Jefferson. William Gordon Drake, şeful grupului său de ziare, avusese grijă să desemneze redactori responsabili care să suporte primele descărcări ale trăsnetelor guvernamentale. La momentul oportun, redactorii dispăreau. Alţii le luau locul.

— Marea finanţă este o plagă care trebuie să dispară, rosti în cursul unei şedinţe a comisiei senatorul Thompson.

— Vreţi să faceţi lumină, pornind de la idei preconcepute! replică Richard. Uitaţi că marele capital creează condiţii favorabile pentru prosperitatea economiei… în momentele de grea cumpănă, marea finanţă susţine statul prin împrumuturile pe care i le acordă…

— Da, da! Marea finanţă susţine statul, aşa cum susţine frânghia pe spânzurat.

Senatorul Warrens făcu mare haz. Richard Sunderland strâmbă din nas. Senatorii aceştia care miroseau a iuft îl dezgustau. După o săptămână de investigaţii şi audieri sterile, comisia îşi suspendă dezbaterile.

Senatorul Warrens deznădăjduise să-l înfunde pe Sunderland.

— Gangrena e prea avansată ca să mai poată fi stăvilită, declară el unor ziarişti. Numai amputarea membrului bolnav poate salva organismul de la pieire. Pentru aceasta, trebuiesc măsuri drastice. Din nenorocire, actuala legislaţie nu e suficient de severă cu indivizii de teapa lui Richard Sunderland…

Câteva zile după această declaraţie, Jefferson semnă anularea embargoului. O săptămână mai târziu, părăsi Casa Albă.

În ziua în care James Madison, noul preşedinte al Statelor Unite îşi inaugură intrarea în funcţie, legea embargoului încetă să mai existe. În locul ei, Congresul votă un *non intercourse act*, care interzicea relaţiile comerciale numai cu Franţa şi Marea Britanie.

Richard Sunderland respiră, în sfârşit, uşurat. Noua lege era lesne de eludat. Nimic mai simplu decât să declare că nava pleca spre Rio de Janeiro. Pe drum, îşi schimba destinaţia, îndreptându-se spre Europa…

În iulie, sosi la New York Jules Lafont, însoţind pe cei doi copii ai Andreei, care potrivit dorinţei tatălui lor, urmau să-şi petreacă vacanţa în Statele Unite. Francis-Andrew împlinise patrusprezece ani, Gerald – zece. Richard îi primi la debarcader. Când îşi văzu copiii, simţi o legitimă mândrie. Francis-Andrew era portretul maică-sii. Calin, drăgăstos, se lipi de tatăl său şi-l sărută pe amândoi obrajii. Gerald era mai reţinut. Ochii lui aveau o expresie de seriozitate ce contrasta cu vârsta.

Încântat, Richard îşi plimbă odraslele prin locurile cele mai umblate din oraş. Voia să arate tuturor ce mândreţe de copii îi dăruise Andreea. Merse până acolo încât îi duse la Bursă. Apariţia lor făcu senzaţie. Bancherii, agenţii de bursă, speculatorii, îl salutau, zâmbindu-i larg şi complimentându-l pentru drăgălăşenia

copiilor.

Un *broker* se plecă la urechea unui coleg:

— Tigrul a venit cu puii. Îi deprinde cu mirosul sângelui.

Gerald părea foarte interesat de forfota şi gălăgia din incinta bursei. Îl amuzau strigătele *brokerilor*, cifrele înscrise cu creta pe tabla neagră din capătul sălii, agitaţia oamenilor ce urmăreau cu sufletul la gură saltul capricios al cotelor.

— La ce foloseşte bursa aceasta, Sir? întrebă el pe tatăl său.

Richard se uită cu mândrie în jur, ca şi când ar fi spus: „Vedeţi ce întrebări inteligente pune fiul meu? Îmi seamănă”.

Însoţitorii săi se minunară:

— Ce precoce e Junior!

— Îl interesează bursa, deşi n-are decât zece ani!

— Extraordinar!

— Nemaipomenit!

— Bravo, Junior!

Richard Sunderland se simţea obligat să dea o explicaţie care să lămurească pe fiul său, dar care să fie valabilă şi pentru galerie. Trebuia să răspundă inteligent, în aşa fel încât explicaţia lui să fie repetată din gură în gură, cu admiraţie pentru prezenţa sa de spirit.

— Dacă am o mie de acţiuni Sunderland-Schenectady, pe care vreau să le transform în bani, n-am decât să intru în biroul oricărui agent de bursă, din oricare oraş al lumii. I le încredinţez spre vânzare şi, după o scurtă aşteptare, primesc suma corespunzătoare. Dacă n-aş avea bursa la dispoziţie, ce m-aş face? Cum m-aş descurca? Ar fi aproape imposibil să găsesc în lumea aceasta mare pe omul amator să le cumpere. Apoi, cine ar stabili preţul? Vezi, deci, Gerald, cât este de necesară o bursă pentru a preschimba în bani, orice fel de acţiuni.

— Şi ce este o acţiune?

Richard zâmbi cu mulţumire.

— Să-ţi explic şi acest lucru. O acţiune este o bucată de hârtie, care reprezintă o părticică din capitalul unei întreprinderi. Această bucată de hârtie este însoţită de alte bucăţi mai mici, denumite *cupoane*, pe care le tai periodic şi care reprezintă bani. Bucata cea mare de hârtie este la rândul ei o valoare care creşte, sau scade, reflectând afacerile bune sau rele, încheiate de întreprinderea respectivă.

Gerald asculta cu atenţie încordată, încercând să cuprindă în căpşorul său noţiunile acestea, necunoscute multor oameni mari.

— Se pot câştiga bani cu bucăţile acestea de hârtie?

— Desigur. Dar numai dacă ştii să te joci cu ele. Altfel, pierzi.

Gerald încreţi fruntea, şi după o gândire profundă, urmărită cu exagerată atenţie de însoţitorii tatălui său, declară cu hotărâre:

— Voi învăţa şi eu jocul acesta, Sir. Îmi place să câştig bani. Cu bani, faci ce vrei.

— Straşnică filozofie în gura unui copil! se adresă în şoaptă un agent de bursă unui speculator cu care urmărise întreaga scenă.

— Aşchia nu sare departe de pom…

În seara aceea, Richard fu de o rară bună dispoziţie. Invitase la cină pe Jules Lafont, pe Wilbur Morrison, pe avocatul John Sanders şi pe senatorul Frederick Mortimer Forbes, unul dintre cei mai puternici pioni ai săi din Senat. Copiii stăteau în dreapta şi în stânga sa.

Discuţia se învârti mai ales în jurul evenimentelor politice din Europa, pe care Jules Lafont le relata cu umor captivant.

Cum era şi firesc, în jurul împăratului Franţei se ţeseau cele mai multe comentarii. Războiul din Spania, care căpătase caracterul unui măcel, ocupa de asemenea centrul interesului convivilor.

— Incontestabil, războiul din Spania este o greşeală, atât din punct de vedere politic, cât şi din punct de vedere militar, spuse Lafont. Felul în care Napoleon a abuzat de buna credinţă a suveranilor Spaniei îl pune într-o lumină defavorabilă. *Monsieur* de Talleyrand a criticat cu severitate gestul împăratului. Somat de acesta să se explice, i-a declarat fără înconjur: „Când un om de lume face nebunii, îşi schimbă amantele, îşi neglijează nevasta, îşi nedreptăţeşte prietenii, societatea îl blamează: dacă e bogat, puternic, abil, este tratat cu oarecare indulgenţă. Dar când acelaşi om trişează la joc, lumea bună îl exclude din sânul ei. Aşa ceva nu i se iartă niciodată”.

— Splendidă replică! exclamă Richard admirativ. Exact la ce m-aş fi aşteptat din partea prietenului meu, Talleyrand.

— N-aş crede, totuşi, că fostul episcop de Autun era cel mai indicat spre a face morală lui Napoleon, interveni senatorul, care avea o tainică slăbiciune pentru împăratul Franţei.

Richard se încruntă uşor. Nu-i plăcea să fie contrazis. Dacă senatorul ar fi fost un personaj mai puţin influent, l-ar fi pus imediat la punct. Spre a însenina atmosfera, Lafont continuă:

— Împăratul nu a uitat sinceritatea supărătoare a fostului său ministru de afaceri străine. Aflând într-o zi că ducele de San Carlos,

un personaj din suita regelui Fernando al VII-lea, se bucură de favorurile intime ale prinţesei de Talleyrand, l-a întrebat pe soţul încornorat, de faţă cu toată curtea: „De ce nu mi-ai spus până acum că ducele de San Carlos este amantul soţiei dumitale?” „Iertaţi-mă, Sire, i-a replicat *Monsieur* de Talleyrand cu răceală, nu mi-am închipuit că această noutate ar spori cu ceva prestigiul maiestăţii Voastre, sau al meu personal.”

Lafont se străduia să micşoreze personalitatea împăratului ştiind că făcea pe placul patronului său.

— Înainte de a pleca la New York am stat de vorbă cu contele de Metternich, continuă el. Printre altele, mi-a spus textual: „În Franţa stau faţă în faţă două tabere diametral opuse. În fruntea celei dintâi se află împăratul şi militarii, care urmăresc să îngenunche lumea prin forţa armelor. Pentru Napoleon, Franţa este o reflecţie a personalităţii sale, iar Europa un fief al familiei lui… A doua tabără cuprinde marea masă a naţiunii, masă inertă şi lipsită de maleabilitate. În fruntea acesteia, se află *Monsieur* de Talleyrand, *Monsieur* Fouché şi toţi acei care mai păstrează un rest de luciditate politică”.

— Contele Metternich este un om inteligent. L-am preţuit de la prima vedere, zise Richard sentenţios. Sper, Lafont, că fiul meu Robert păstrează relaţii strânse cu *Monsieur* de Talleyrand şi cu *Monsieur* de Metternich.

— *Monsieur* de Talleyrand este magistrul său, iar *Monsieur* de Metternich îi este prieten.

— Robert pare să se descurce bine. Lafont, nu-i aşa? zise Richard cu părintească mândrie.

— Sir, Mr. Robert Sunderland face cinste numelui pe care îl poartă.

Richard râse.

— Apropo, Robert se mai împăunează cu titlul acela caraghios, conferit de regele Spaniei? Conte de Castejon y Valde… Valde… cum naiba îi mai zice?

— Castejon y Valdejoso de la Reyna, Sir. Nu. Nu l-am mai auzit folosindu-se de acest titlu.

— Foarte bine. Dacă vrea, n-are decât să păstreze într-un sertar documentele de înnobilare. Să le arate mai târziu copiilor săi.

— Cred că acest moment nu va întârzia, Sir. Mrs. Robert Sunderland va deveni în curând mamă.

— De ce nu mi-ai spus-o mai demult, Lafont? exclamă Richard în

culmea entuziasmului.

Se ridică în picioare şi înălţă paharul.

— *Gentlemen*, o cupă de şampanie în cinstea Sandrei Sunderland, care îmi oferă prilejul să devin pentru a patra oară bunic.

Convivii îi urmară gestul, golindu-şi paharele.

— Lafont, cum de ai lăsat să treacă atâta timp, fără să-mi vorbeşti de acest eveniment? îi reproşă Richard cu prefăcută severitate.

— Mr. Robert Sunderland v-a scris personal…

— N-am primit nimic. Nici nu e de mirare. Cu acest odios embargou, Mr. Jefferson ne-a căşunat numai neajunsuri. Bine că s-a înapoiat la Monticello. Să sperăm că Mr. Madison nu-i va călca pe urme…

Spre sfârşitul lui august, Adrien de Beaulieu sosi la New York spre a-şi prezenta raportul. Richard îi făcu o primire triumfală. El, care nu se entuziasma uşor, declară în plină şedinţă a consiliului de administraţie, că priceperea, hotărârea şi spiritul de iniţiativă al lui Adrien de Beaulieu, au scos casa Sunderland din impas, dându-i totdeodată prilejul să cunoască o înflorire nemaiîntâlnită.

Cu abilitate diplomatică, Adrien declară că această realizare ar fi fost imposibilă fără participarea directă a lui Charles Sunderland, care a jucat un rol nemijlocit în răsturnarea lui don Ignacio de Iturrigaray. Recunoscător lui Adrien pentru lumina frumoasă în care îi plasa fiul, Richard îi acordă o gratificaţie de două sute de mii de dolari. Lui Charles îi oferi numai zece mii. Steaua lui Adrien de Beaulieu începuse a străluci puternic pe firmamentul casei Sunderland. Printre iniţiaţi circula zvonul că Adrien va fi urmaşul marelui patron.

După şedinţa consiliului, Richard oferi un dineu în cinstea ginerelui său. Participau cincizeci de invitaţi, aleşi pe sprânceană, printre care colaboratorii cei mai importanţi ai casei sale, precum şi câteva figuri proeminente ale lumii politice conservatoare. Statornic principiului său, Richard păstra legături strânse cu Camera Reprezentanţilor. Mai puţin prieteneşti erau relaţiile sale cu cabinetul preşedintelui Madison, din ziua în care acesta declarase că va păstra pe Albert Gallatin la Secretariatul Trezoreriei.

În timpul dineului, Richard avu o atitudine deosebit de afectuoasă faţă de ginerele său.

— Sper că ai să faci o vizită şi la New Shenectady, îi spuse el la

un moment dat. Georginei îi e dor de dumneata.

Adrien se feri să-i risipească iluziile. N-avea nici un rost să-l amărească. Sentimentele sale faţă de Georgina nu se schimbaseră.

— Îţi acord un concediu de două luni. Vreau să îl petreci alături de soţia dumitale, adăugă Richard. M-ar bucura să-mi dăruieşti şi o nepoţică. Până acum, dumneata şi băieţii mei m-aţi răsfăţat numai cu nepoţi. Îmbătrânesc, Adrien. Am nevoie de o prezenţă feminină în preajma mea. De o îngrijire, de o mângâiere. La vârsta mea, oamenii serioşi nu se mai însoară.

Leslie Clinton, care înregistrase aceste declaraţii, se plecă la urechea lui Wilbur Morrison.

— Dacă Mr. Beaulieu îi va dărui o nepoţică, marele patron îi va mânca din palmă.

— Mr. Clinton, formula Beaulieu e la mare preţ. Nici unul dintre feciorii marelui patron nu-l egalează.

— Aveţi dreptate. Mr. Beaulieu a devenit un personaj care trebuie cu deosebire menajat.

— Previziunea nu te înşală, Clinton.

În capul mesei, Richard continua să se întreţină cu Adrien pe care-l aşezase la dreapta sa. Cinstirea aceasta era cu atât mai remarcată cu cât în stânga marelui patron fusese plasat un invitat de mare suprafaţă, Mr. Robert Smith, Secretarul de Stat al preşedintelui. Smith era rivalul declarat al lui Gallatin, ceea ce îl făcea şi mai simpatic lui Richard.

— Mâine de dimineaţă, Adrien, la orele zece precis, să te afli în cabinetul meu de la bancă. Vei asista la o scenă amuzantă. După cum vezi, îţi rezerv şi spectacolele distractive…

Richard se arăta atât de rar amabil cu colaboratorii săi, încât Adrien îi aprecia cum se cuvine bunăvoinţa. Vorbele socrului său îi treziră curiozitatea.

În dimineaţa următoare, la ora fixată, se prezentă primului secretar, care-l introduse de îndată în cabinetul lui Richard.

În afară de marele patron, se mai aflau de faţă Wilbur Morrison şi consilierul juridic John Sanders.

Avocatul stătea în faţa unei măsuţe, pe care erau întinse câteva documente ce aşteptau a fi semnate.

— Bine ai venit, Adrien zise Richard, întinzându-i prietenos mâna. La loc şi aşteaptă ridicarea cortinei.

Sună din clopoţel.

— Pofteşte pe Mr. Abercrombie, porunci el secretarului de

serviciu. Încă un moment, Lawson. De cât timp face anticameră?

— De la nouă, Sir.

— Perfect. Înseamnă că în momentul acesta fierbe la înaltă presiune. Pofteşte-l încoace.

Zechariah Abercrombie, mai elegant decât un tânăr în ziua logodnei, intră şchiopătând. În ciuda afectatului său calm, obrazul galben, faţa trasă, cearcănele negre, îi trădau oboseala şi nopţile nedormite.

— Bună dimineaţa cumnate, rosti el cu fals familiarism.

— Bună dimineaţa, Zechariah, replică Richard cu exagerată amabilitate. Eşti mai elegant ca niciodată. Tineretul neţesălat şi neglijent de azi, nu ar pierde dacă te-ar imita.

— Complimentul acesta mă mişcă profund, cumnate. Faţă de mine ai fost întotdeauna de o gentileţe care m-a subjugat.

— Nu puteam să răspund altfel frumoaselor dumitale sentimente. Dă-mi voie să-ţi prezint pe ginerele meu, Adrien de Beaulieu, directorul uzinelor de la New Schenectady.

Când i se vorbi de uzinele de la New Schenectady, chipul lui Abercrombie se întunecă brusc. Îşi aminti că ar fi fost proprietarul lor, dacă Richard nu l-ar fi tras pe sfoară. El, Zechariah, descoperise această afacere de aur. Fabrica de la Terrytown, peste care rămăsese singur stăpân, după ce-l înlăturase pe Patrick Sunderland prin mijloace nu tocmai elegante, nu reuşise să-i cicatrizeze rana sufletească.

În timpul nefericitei legi a embargoului, Richard profitase de împrejurare, declarându-i război, împingându-l la dezastru. Fabrica de la Terrytown nu rezistase asalturilor repetate ale casei Sunderland Beauclair. După o luptă disperată, Abercrombie plecase steagul. Venea acum la Richard Sunderland, care avea să-i dicteze condiţiile sale…

După ce se aşeză pe un scaun, oferit de Morrison, oaspetele se pregăti sufleteşte pentru a înghiţi până la fund cupa cu veninul înfrângerii. Richard, care îşi savura victoria, întârzia înadins execuţia pentru ca aşteptarea să o facă şi mai dureroasă.

— Nu mi-ai spus, Zechariah, ce face Hannah, rosti el cu binevoitor interes.

„Te blestemă!” fu Abercrombie ispitit să-i răspundă. Dar se abţinu.

— Nu o duce tocmai bine cu sănătatea.

— Vârsta, dragul meu Zechariah, vârsta! A îmbătrânit şi ea. A

sosit momentul să se odihnească. Ştii ce ar trebui să faci, dragul meu? Să-ţi cumperi o casă la ţară şi să-ţi petreci în linişte şi contemplaţie restul vieţii. Ah, cât te invidiez pentru odihna pe care ţi-o vei permite în curând!

— Odihnă? Eu să mă odihnesc? Nici nu concep. Sunt încă în plină vigoare.

— Nu, dragul meu, replică Richard cu solicitudine. E mai înţelept să te laşi de afaceri. Ca să te poţi ocupa de sănătatea soţiei dumitale.

— Cred, cumnate, că sunt cel mai în măsură să judec ce îmi rămâne de făcut, ripostă Abercrombie. Simţea că îşi pierde răbdarea.

— Cât eşti de nerecunoscător faţă de grija pe care ţi-o arăt, suspină Richard. Uite, spre a te elibera de o mare greutate, am hotărât să-ţi cumpăr fabrica de la Terrytown.

— Ce? fabrica de la Terrytown?

— Da, da, fabrica. De ce te miri. Sunt gata să-ţi ofer o sumă rezonabilă.

— Nu vând nimic! strigă Abercrombie.

— De ce nu? E cea mai elegantă ieşire din impas. Nu mai eşti demult stăpânul fabricii dumitale. Producţia de arme a scăzut cu şaptezeci la sută. În depozite ai o cantitate de arme care şi-au pierdut peste cincizeci la sută din valoare, datorită noilor preţuri ale pieţii.

— Preţuri pe care le-ai impus dumneata, cumnate, scrâşni Abercrombie.

— Eu sau altul, ce importă? Rezultatul contează. Numai în ultimii doi ani, ai semnat poliţe în valoare de trei sute de mii de dolari, iată-le! adaugă el, scoţându-le dintr-un sertar şi aruncându-le pe birou. Cu alte cuvinte eşti dator vândut.

Abercrombie se ridică de pe scaun, ca aruncat de un resort.

— Ce caută poliţele mele la dumneata?

— După cum vezi, le-am cumpărat. Nu te speria. N-am de gând să ţi le protestez, fiindcă sunt convins că vom ajunge la o învoială.

— Ştiu ce înţelegi dumneata prin „învoială”. O spoliere josnică.

— Vai, ce termeni vulgari foloseşti, prietene, deşi ai intrat de atâţia ani în familia mea, nu te-ai cioplit deloc.

Abercrombie spumega de mânie. Vinele gâtului i se umflaseră, ochii îi aruncau flăcări, buzele se subţiaseră.

— Nu admit să fiu insultat. Nu admit!… Nu admit!…

Îi venea să plângă. Îşi dădea seama că situaţia lui era disperată, că se afla în faţa unui om necruţător. Era pierdut! Dar rezista încă, nădăjduind într-o minune.

— Vrei să mă nenoroceşti! M-ai urmărit o viaţă întreagă! Ce-ai avut cu mine? Mi-ai furat uzina de la New Schenectady…

— Aşa cum l-ai furat tu pe fratele meu, de partea sa din fabrica de la Terrytown.

Abercrombie începu să râdă. Râdea cu hohote, ca un clovn. Pântecele îi sălta, mâinile i se încleştaseră convulsiv.

— Şi tu, Richard Sunderland, te erijezi în apărătorul fratelui? Tu? Ah, ce glumă bună.

Hohotea fără să se mai poată opri, în vreme ce Richard îl privea cu linişte şi curiozitate, ca pe o vieţuitoare ciudată. Cu încetul, hohotele lui Zechariah se răriră, transformându-se într-un fel de vaiet, ca de bocitoare:

— Ce ţi-am făcut, Richard Sunderland? M-ai urât din ziua în care ţi-am intrat în neam. Blestemată fie ziua aceea!

— Te înşeli, Zechariah Abercrombie. Nu te-am urât niciodată. Erai prea mărunt, prea neînsemnat ca să te urăsc. Te-am dispreţuit. Acesta e adevărul. Dar ţi-ai semnat singur sentinţa în ziua în care ai îndrăznit să mă înfrunţi. Nu-ţi aduci aminte? Să-ţi împrospătez memoria. În Saint-Domingue eram pe punctul de a obţine o importantă concesiune de la Toussaint-Louverture. Atunci te-ai repezit tu, pigmeule, să mă concurezi. Mi-ai smuls concesiunea, în Saint-Domingue, am pierdut mulţi bani. Numai din cauza ta. Tu însă ai pierdut mai mult. Căci de atunci, am hotărât să te distrug… Am aşteptat momentul prielnic, Abercrombie, iubitule. În ziua când am socotit că ţi-a sosit sorocul, am lovit.

Richard se animase, obrajii săi de obicei palizi, prinseseră culoare, glasul egal urcase cu un ton, mâna lui albă, cu degete încleştate, ca nişte gheare, acoperi poliţele semnate de cumnatul său. În ochii lui Richard, Abercrombie îşi citi condamnarea. Orice rezistenţă era zadarnică. Puterea îl părăsi deodată, lăsându-l dezumflat, ca o minge spartă. Căzu pe scaunul său.

— Cum poţi să fii atât de rău, Richard Sunderland? Mă înspăimânţi! Eşti mai neîmblânzit decât o fiară! Fie!… M-ai învins. Înţeleg să îmi plătesc greşeala de a-ţi fi devenit cumnat. Îţi vând fabrica. Îţi vând, dacă vrei, şi hainele de pe mine, numai să scap de tine şi de neamul tău hain. Vând! Vând! Auzi? Vând! Bucură-te!

Richard îşi recâştigase stăpânirea de sine.

— Cât?

— Cinci sute de mii de dolari, grăi sfârşit Abercrombie.

— Prea mult, rosti sec, Richard. Prea mult. Mai puţin.

— Patru sute de mii. E ultimul meu preţ.

— Cincizeci de mii de dolari este o limită peste care nu trec, zise Richard neînduplecat. Şi o fac numai pentru Hannah. Dacă n-ar fi fost ea, te-aş fi zdrobit ca pe un vierme.

Abercrombie se ridică iarăşi de pe scaun. Ochii îi ieşiseră din orbite. Cu gura larg deschisă hăpăi aerul. Se clătina, de parcă l-ar fi lovit o măciucă în moalele capului. Richard se întoarse spre avocat:

— Mr. Sanders, prezintă-i contractul spre semnare.

— Cincizeci de mii de dolari… cincizeci de mii de dolari, o uzină care face un milion? bolborosi Abercrombie livid.

— Semnezi? întrebă Richard cu aceiaşi asprime. Dacă refuzi, pleacă! Într-o săptămână pierzi totul.

Abercrombie părea un beţiv care nu-şi mai regăsea echilibrul. Pendula ca o trestie bătută de vânt.

— Dă-i pana, Morrison! porunci Richard.

Directorul Băncii Manhattan muie în călimara cu vulturi de aur o pană de gâscă, pe care o oferi lui Abercrombie. Năuc, Zechariah luă pana, şi cu paşi împleticiţi se îndreptă spre măsuţa pe care avocatul Sanders rânduise contractele spre semnare.

Abercrombie îşi zgârie numele în josul primului contract. Îl semnă şi pe al doilea. Deodată, se învineţi la faţă, ochii i se căscară, oglindind parcă o necuprinsă spaimă, mâinile-i începură să bată aerul. Trase un hârâit în piept, apoi se prăbuşi ca un copac trăsnit.

Sanders îngenunche repede lângă corpul prăvălit de-a curmezişul unui covor chinezesc, cu flori mari, roşii, pe fond galben. Îi desfăcu cravata, îi descheie cămaşa. Instinctiv îi pipăi pulsul. După câteva clipe se ridică în picioare.

— A murit, rosti el aproape în şoaptă.

Richard încreţi din sprâncene.

— Morrison, cheamă doi servitori. Să-i scoată stârvul afară. Contractele sunt valabil semnate, Sanders?

— Desigur, Mr. Sunderland.

— Perfect. E singurul lucru care mă interesează.

În timpul şederii lui Adrien de Beaulieu în Statele Unite, sosi la New York un mesaj din partea căpitanului McLaughlin.

„În august, producţia de aur a minelor spaniole a scăzut cu patruzeci la sută faţă de luna precedentă. Producţia de argint înregistrează o scădere şi mai pronunţată: cincizeci şi cinci la sută. Mr. O'Brien, şeful exploatării minelor spaniole, mi-a declarat că tulburările recente din regiunile miniere au determinat această scădere. Şaptesprezece vase sunt imobilizate la Vera Cruz din cauza crizei."

Veştile erau grave. Lui Adrien nu-i rămânea decât să-şi întrerupă concediul, lucru pe care-l făcu bucuros. Săptămâna petrecută alături de Georgina fusese un calvar. Mai mult ca niciodată, îşi dădea seama că o convieţuire normală cu soţia lui nu era posibilă. Georgina îşi îndeplinea obligaţiile conjugale silnic, ca o corvoadă. Plecarea bruscă a lui Adrien o încântă şi pe ea.

Singura lui plăcere în timpul acestui concediu fusese prilejuită de revederea fiului său. Raymond împlinise trei ani. Era frumuşel şi nebunatic. Adrien nu se mai sătura să-l audă gângurind.

— Când o fi mare, să-l faceţi senator, *Monsieur*, opinase guvernanta, o franţuzoaică veselă şi spirituală.

La 20 septembrie, Adrien sosi la Vera Cruz. Pe chei îl aştepta Pat O'Brien şi Charles Sunderland. Şeful exploatării minelor mexicane era foarte tulburat.

— Producţia înregistrează o prăbuşire vertiginoasă. Indienii refuză să mai muncească. Până şi sclavii îi imită. Stau şi nu se ating de unelte. E ceva nemaiauzit. Nu ştim ce măsuri să mai luăm.

Adrien se gândi la vorbele lui don Antonio de Yermo. „Dacă nu punem botniţă derbedeilor, sărim cu toţii în aer." Încercarea neizbutită a lui Iturrigaray îmbătase cu fumurile emancipării, independenţei şi ale libertăţii pe creoli, pe metişi şi pe indieni deopotrivă. Dacă nu se luau măsuri drastice împotriva mexicanilor îmbătaţi de aceste idei primejdioase, totul avea să se surpe.

— Ce aţi făcut pentru a-i readuce la ascultare? întrebă Adrien.

— Amenzi, pedepse corporale, închisoare… Se pare că aceste măsuri nu fac decât să-i îndârjească. *Los coregidores* au primit ordine precise să ne sprijine, dar nu reuşesc să-şi impună autoritatea.

Charles Sunderland, care ascultase discuţia fără să scoată vreun cuvânt, interveni cu patimă:

— Te plângi ca o babă, Mr. O'Brien. Lucrurile vor merge din ce în ce mai rău, atâta vreme cât vă veţi rezuma la jumătăţi de măsuri.

— Ce vreţi să mai facem? exclamă O'Brien, ofensat de comparaţia puţin măgulitoare. La cererea noastră, guvernul a trimis trupe la Oaxaca şi la San Miguel de Santiago. Rezultatele?… Nule! Ofiţerii au ameninţat, au înjurat, au tras salve în aer. Indienii şi-au reluat lucrul. După plecarea trupelor au aruncat iarăşi uneltele.

— Mr. O'Brien, fă-te călugăr! strigă Charles. Cu predicile ai să ai poate mai mult succes.

— Şi tu ce propui? îl întrebă Adrien. Nu e deajuns să critici.

— Dă-mi mie autoritatea să rezolv criza. Dacă în două săptămâni nu reuşesc, să mă îmbraci pe mine în rasă călugărească.

— Dragul meu Charles, zise Adrien, îţi cunosc îndeajuns reputaţia. Sunt încredinţat că nu te vei opri la jumătăţi de măsuri. Nu vreau, însă, nici excese…

— Atunci alipeşte-te şi tu corului de bocitoare. Iar la sfârşitul lunii raportează la New York că producţia a mai scăzut cu cincizeci la sută. Dacă lucrurile continuă în acest ritm, nu ne rămâne decât să strângem bagajele. Ceea ce n-a izbutit viceregele Iturrigaray, săvârşeşte o ceată de sclavi indieni desculţi şi zdrenţăroşi.

— Trebuie să ne gândim şi la opinia publică. Charles.

— Opinia publică? Puţin îmi pasă de opinia publică. Marile averi nu se fac cu respectul opiniei publice. Nu am de gând să mă aleg deputat în Mexico… Ce să mai lungim vorba. Dă-mi *carte blanche* şi toate vor reintra în ordine. Ţi-o garantez!

— Dar fără complicaţii, Charles.

— Şi tu şovăi, Adrien? Dacă ţi se va cere vreodată socoteala, să declari că instrucţiunile tale au fost depăşite şi că răspunderea este numai a mea.

— N-aş vrea să mă înţelegi greşit. Nu fug de răspundere. Am făcut faţă unor crize mai grele. Mă tem pentru tine. Tatăl tău mi te-a dat în primire.

— Crezi că sunt *une poule mouillée?* Nu ştii cu cine ai de-a face, Adrien!

După câteva zile de ciorovăieli şi discuţii, punctul său de vedere triumfă. Charles primi puteri depline. Fără întârziere, plecă la San Miguel de Santiago. Cincizeci de *desperados* recrutaţi de către Pancho, Zavala, Gomez şi Paquito, alcătuiau o escortă heteroclită, care amintea mai degrabă o ceată de bandiţi, porniţi în turneu profesional. În preziua plecării, Charles cinase cu Adrien şi cu Manuela. Adrien fusese într-o vervă neobişnuită.

— La noi în Franţa, spusese el, se cântă: *Marlborough s'en va-t-*

en guerre! Să-l cânţi şi tu, Charles... Spune drept. Îţi dai seama la ce te-ai înhămat?

— Oho, cum să nu. Plec să tai şi să spânzur.

— Charles! exclamase Manuela înspăimântată.

— Da, da. Trebuie să reuşesc. Un Sunderland nu se întoarce decât sub scut sau pe scut...

Charles nu făcuse o făgăduială deşartă. Era hotărât să izbândească. Să se ridice în ochii tatălui său, care nu-l socotea bun de nimic. N-ar fi fost capabil să rezolve o criză pe căi diplomatice, aşa cum se pricepea Robert şi nici să se descurce în complicatele registre ale unei bănci, deopotrivă cu meticulosul Henry. În soluţii violente, care cereau hotărâre, forţă şi iuţeală, se socotea însă neîntrecut...

Primul lui drum avea să fie spre regiunile miniere din nord, teatrul celor mai serioase tulburări. Îşi va stabili cartierul general la San Miguel de Santiago. De acolo îi va fi uşor să se deplaseze până în cele mai excentrice puncte ale regiunii. La San Miguel de Santiago avea să fie instalat regeşte. Localitatea aceea de la picioarele munţilor Sierra Madre se afla pe una din cele mai bogate şi întinse *haciende* ale Manuelei de Valdivia. La douăzeci de kilometri nord de San Miguel de Santiago se înălţa conacul acestei latifundii, unde Charles – la invitaţia Manuelei – avea să locuiască aproape un an.

Drumul lui Charles era lung şi anevoios. Străbătu ţinuturile calde, de coastă, *tierras calientes*, cu vegetaţie luxuriantă, tropicală, apoi ţinuturile temperate, *tierras templadas*, din centrul platoului mexican, şi ţinuturile reci, *tierras frias*, care cuprindeau zona marilor înălţimi. Vera Cruz, Jalapa, Llanos, Tlaxco, Pachuca, Queretaro, Lyon, Aguas Calientes, Guadelupa, Sombrerete, Durango şi în sfârşit, San Miguel de Santiago. Drum cu privelişti dezolante sau fermecătoare, monotone ori de o feerică variaţie. Drum încântător pe care Charles l-ar fi apreciat din plin, dacă preocupările legate de misiunea sa nu i-ar fi îndreptat gândurile spre alte făgaşuri.

Singurele privelişti care îi smulgeau strigăte de admiraţie copilărească erau cele în care cactusul constituia unicul element decorativ. La Londra, în sera palatului Sunderland din Grosvenor Street se afla o colecţie de cactuşi spinoşi, cu forme bizare, caraghioase. Cactuşii aceia pitici, care ar fi avut loc într-un pumn, căpătau în Mexico proporţii uriaşe. Mii, sute de mii, milioane de

cactuşi, alcătuiau păduri fantastice, în care enormii *candelabros* îşi întindeau spre cer braţele înţepoşate şi paralele ca tuburile unei orgi. Cactuşii luau cele mai fanteziste şi mai stranii forme. Obeliscuri ascuţite, înălţate trufaş spre vămile văzduhului, piramide verzi în care ţepii se încrâncenau duşmănos, monştri vegetali, mai fioroşi decât zmeii şi balaurii din basme şi mai bizari decât coralii submarini. Pe aceste plante diforme, de un grotesc tragic, străluceau uneori flori de o frumuseţe de vis. Albe, purpurii, violete, pestriţe, roşii sânge, erau câteodată mai încântătoare decât cele mai superbe orhidee, alteori mai dezgustătoare decât reptilele.

Antonio Pitaya, ghidul, un indian mărunt, explica lui Charles particularităţile fiecărui cactus în parte.

— *Mala mujer, senor*, zise el arătând o plantă stranie, cu braţe încâlcite, ca un cuib de şerpi, înţepăturile ei sunt tot atât de primejdioase ca şi muşcătura tarantulei. Iată şi *candelabria*, sfeşnic pe care pământul Mexicului l-a zămislit pentru gloria lui Dumnezeu şi a lui Quetzcoatl.

În mintea lui Antonio Pitaya, dumnezeul albilor şi Quetzcoatl – Şarpele cu pene al indienilor – duceau trai bun. Ca şi ceilalţi băştinaşi din Mexico, Pitaya era foarte larg în convingerile sale religioase. Jehovah, Huitzilapochtli, Texcatlipoca, erau tot atât de proslăviţi dacă îşi arătau milostenia făcând să rodească pământul şi pântecele femeii indianului, şi în egală măsură de huliţi, dacă ogorul secătuia, ori era cuprins de buruieni duşmănoase omului, sau dacă femeia rămânea sterilă, lipsindu-şi bărbatul la bătrâneţe de sprijinul feciorilor.

— Pitaya e bun de mâncat, spuse ghidul, însoţindu-şi vorbele de o mimică ce voia să arate o mare satisfacţie gastronomică.

— Nu-mi place să mă înfrupt din oameni, zise Charles râzând.

— Pitaya e un fruct, explică ghidul. Are un miez dulce şi roşu ca sângele. Ai zice că sorbi dintr-o rană proaspătă.

— Macabru gust!

— Pitaya e şi numele meu, spuse ghidul cu mândrie. Antonio Pitaya! Sună frumos la ureche!…

Ţepii cactuşilor lăsau urme însângerate pe crupele şi pe gâturile cailor. Nici oamenii nu scăpau de muşcăturile florilor vorace, de ascuţişul de pumnal al ghimpilor lungi, ca un deget, şi mai tăioşi ca briciul.

Deşi era către sfârşitul lui octombrie, soarele frigea ca în mijlocul lui iulie. Pe cerul alb ca argintul nu se zărea urmă de nor. Pământul

nisipos, fără strop de iarbă, ardea ca pereţii unui cazan încins la sec. Atmosfera era uscată. Praful se ridica în pânze subţiri, care se strecurau pe sub haine, în gură, în nări, pudrând părul şi obrazul cu o tentă roşiatică-cenuşie. Spre seară, pădurea de cactuşi se rări. Trăsura lui Charles urcă o pantă înceată, care puse la grea încercare mădularele însângerate ale cailor istoviţi de drum.

Înainte de a se întuneca, străbătură o mare întindere plantată cu agave. În depărtare, se profilau pe cerul roşu munţi ascuţiţi, cu culmi purpurii. Orăşelul San Miguel de Santiago întâmpină pe călători, clipind din sutele de ochi ai ferestrelor luminate.

Noaptea şi răcoarea se lăsară tot atât de repede.

— Înnoptăm la San Miguel de Santiago? întrebă ghidul.

— Nu. Mergem înainte. Vreau să ajung în noaptea aceasta la conacul senorei Manuela.

— Cum porunciţi, senor.

Ultimii douăzeci de kilometri îi parcurseră în două ore. Caii abia se mai ţineau pe picioare.

Charles stăruise să înnopteze pe haciendă, deoarece conacul se afla aproape de una dintre cele mai importante mine de aur din nord. Acolo îşi va face ucenicia. Era nerăbdător să dea ochii cu indienii. Spiritul său războinic îl îmboldea să caute ceartă. Era atât de obosit când sosi la conac, încât se culcă de îndată, fără să cineze. Administratorul, care primise în scris poruncă a-l primi cu toate onorurile, îi deschise cel mai frumos apartament. Personalul conacului era alcătuit din douăzeci de servitori. Charles dormi până în zori, când se trezi înviorat, şi cu o straşnică poftă de mâncare. Don Porfirio Pacardo, administratorul, majordomul şi factotumul contesei de Valdivia pe această imensă haciendă, ţinu să asiste personal la micul dejun al oaspetelui.

În timp ce Charles se înfrupta dintr-a treia *enchilada*, don Porfirio stătea în picioare, în dreapta scaunului său şi îl informă asupra domeniului Valdivia.

— Această hacienda, *Senor*, cuprinde opt sute de mii de hectare, şaptesprezece sate, trei orăşele şi întinse terenuri aurifere. O parte din minele de aur – mai precis – opt din ele, sunt proprietatea senorei contese. Restul, de optsprezece, sunt ale statului. Acestea v-au fost concesionate. Până acum s-a scos ceva aur. De vreo câteva luni încoace, lucrurile merg şchiopătând. Peonii nu vor să mai lucreze. E o rezistenţă surdă, de neînţeles. Am încercat să-i convingem că nu e bine să stăruiască a-şi nesocoti îndatoririle. Am

folosit şi binele şi răul. Zadarnic. Nu pot să spun că stau cu mâinile în sân. Lucrează însă numai de ochii supraveghetorilor. Randamentul a scăzut cu şaptezeci la sută. Cheltuielile depăşesc veniturile. Dacă criza va continua, vom fi siliţi să închidem minele.

Charles se uită cu luare-aminte la administrator. Don Porfirio Pacardo atinsese şaizeci de ani. Era voinic, fără a fi gras, alb la tâmple, trandafiriu la chip, cu mâini albe şi haine impecabile de *soie écrue*. Tipul omului trăit bine şi deprins cu belşugul. După aprecierea lui Charles, don Porfirio fura cam patruzeci la sută din veniturile haciendei. Manuela de Valdivia nu mai călcase de trei ani pe acolo. Era timpul să-şi mai arunce ochii şi pe registrele administratorului.

— Don Porfirio, zise Charles, am venit aci ca să pun iarăşi treburile pe roate. Am mandat să mă ocup şi de minele stăpânei dumitale.

Don Porfirio avu o tresărire care nu scăpă lui Charles.

— Nu ştiu dacă în ceea ce priveşte minele proprietatea senorei contese, ar avea rost…

— Are rost, don Porfirio. Are rost. Dacă vrei să te convingi, citeşte scrisoarea aceasta.

Înmână administratorului un plic pe care acesta îl desfăcu după o scurtă şovăire. Porunca scrisă a stăpânei era clară. Contesa Valdivia îi ordona să acţioneze sub ordinele directe ale lui Charles Sunderland, care obţinuse mână liberă în toate chestiunile legate de exploatarea minelor de aur, proprietatea ei.

— Doriţi să vă pun la dispoziţie registrele? întrebă don Porfirio, înghiţindu-şi cu greu amărăciunea. Era dureros să fie plasat sub ordinele acestui tânăr cu păr roşu ca blana vulpii.

— Da. Să fac comparaţie între producţia din trecut şi cea de azi.

— Prea bine *Senor*. Când doriţi să le cercetaţi?

— După amiază. Acum, vreau să inspectez o mină sau două. Să văd la faţa locului cum stau lucrurile.

După ce îşi termină micul dejun, servit în sufrageria vastă, cu mobile grele, în stil baroc, ieşi în curte. Conacul haciendei Valdivia era o clădire joasă, în stil maur, cu un sigur etaj. Arcadele, curţile interioare, balcoanele, ferestrele zăbrelite, îi dădeau un aspect pitoresc, pe care îl accentuau plantele exotice din grădina înconjurătoare. Conacul şi parcul erau împrejmuite cu un zid gros, crenelat, ca de cetate, capabil să reziste unui asediu.

Ceva mai departe de conac, astfel să nu-i tulbure liniştea şi

aristocrata izolare, erau răspândite fără nici un sistem pavilionul administratorului, birourile, locuinţele servitorilor, remizele trăsurilor, magaziile, hambarele, colibele sclavilor, o rafinărie de *pulque*, coralul cailor şi al vitelor, magazinul cu produse destinate peonilor, cantina şi *pulqueria* acestora. Toate se întindeau pe vreo două sute de hectare. Biserica în stil baroc care-şi înălţa spre cer turnurile încărcate cu sculpturi, dădea de departe acestei aglomerări de clădiri aspectul unui orăşel. Impresia era întărită şi de faptul că pe hacienda Valdivia, ca şi pe alte mari haciende, se afla o fierărie, o cizmărie, o brutărie, două potcovării, un atelier de reparaţii pentru trăsuri şi căruţe, un depozit cu mărfuri necesare personalului domestic, în sfârşit, tot ceea ce putea asigura o completă independenţă faţă de lumea din afară.

Charles rămase impresionat de eficienţa organizării. Până atunci, socotise că marile proprietăţi funciare din Anglia reprezentau un *summum* în această privinţă. Mexicul îl făcu să-şi schimbe părerea.

— Aceasta e singură haciendă a contesei de Valdivia? întrebă el pe don Porfirio.

— *Senora* contesa mai stăpâneşte încă patru domenii. Trei dintre ele sunt mai întinse decât acesta.

— Acum să vizităm minele, zise Charles. Mă însoţeşti dumneata şi cei cinci oameni ai mei.

— Cu trăsura, *Senor*, sau călare?

— Călare, fireşte. Prea mă crezi comod, don Porfirio, râse el în colţul gurii.

Charles încălecă pe un armăsar alezan care cabra, juca în loc, scurma pământul cu copita, scuturându-şi coama neagră, ondulată. Don Porfirio voise să-l pună la încercare pe tânărul Sunderland, dar spre dezamăgirea sa, acesta îşi struni cu uşurinţă calul care, după câteva nereuşite veleităţi de răzvrătire, îl recunoscu de stăpân.

Mândri de isprăvile hipice ale lui Charles, Pancho, Paquito, Gomez, Zavala şi ghidul Antonio Pitaya, stăteau ţepeni în şa, aşteptând să pornească la drum. Toţi cinci purtau arme în bandulieră, şi pistoale la brâu. Don Porfirio încălecase pe un roib cu forme suple, de felin. Era aproximativ nouă de dimineaţă, când Charles şi însoţitorii săi porniră la drum. După o jumătate de oră de mers, ajunseră la mina Moreno, cea mai apropiată de conacul haciendei.

Charles, care ştia cum se exploatează în Anglia o mină de fier, rămase uimit de mijloacele rudimentare folosite în Mexic. Vechii

azteci se mărginiseră să culeagă metalul pe care-l găseau la suprafaţa solului. Mai târziu, spaniolii foraseră puţuri, dar zăcămintele erau atât de bogate, încât nimeni nu se preocupase să îmbunătăţească metodele de extracţie. Secolul al XVIII nu înregistrase nici o perfecţionare a acelor mijloace perimate. Se săpau numeroase puţuri mici, separate, în loc să se foreze puţuri unice, legate prin galerii. Apa provenită din infiltraţii era scoasă cu găleţi de piele, trase de scripeţi. Minereul era ridicat la suprafaţă de lucrători care ore de-a rândul urcau şi coborau pe bârne cu trepte, ce ţineau loc de scară. În ciuda metodelor primitive, randamentul anual era în general mulţumitor. Aproximativ două milioane de pesos către sfârşitul secolului al XVI-lea, faţă de treisprezece milioane către sfârşitul secolului al XVIII-lea. Dar această creştere era datorată bogăţiei nesecătuite a solului şi nicidecum priceperii exploatatorilor.

După nereuşita tentativă a lui Iturrigaray, producţia anuală scăzuse brusc. Rezultatele promiteau să fie mai slabe în cursul lunilor următoare. Indienii lucrau cu relativă iuţeală. La intervale regulate, ieşeau ca nişte cârtiţe din puţurile adânci, purtând în spinare coşuri cu minereu, pe care-l descărcau în movile. Slabi, subnutriţi, cu ochii în fundul capului, piperniciţi, eczematoşi, acoperiţi cu zdrenţe, păreau o armată de cerşetori dintr-o exotică şi stranie Curte a Miracolelor.

— Se grăbesc, fiindcă suntem noi de faţă, explică don Porfirio. După plecarea noastră, vor încetini iarăşi ritmul. Supraveghetorii nu ştiu cum s-o mai scoată la capăt. Nici bătaia nu mai dă rezultate.

Charles îl asculta dus pe gânduri. Un zâmbet rău îi schimonosi faţa. Zărise un lucrător îmbrobonat de sudoare, care sorbea cu nesaţ apă dintr-un ulcior voluminos, adăpostit la umbra unui cactus. Alţi doi mineri, aşteptau să-şi astâmpere setea.

— Oamenii aceştia au nevoie de hrană şi de apă, don Porfirio. Tăiaţi-le aceste resurse. Şi vor face sluj.

Fruntea administratorului se încreţi a mirare.

Charles continuă.

— Magazinele voastre le furnizează îmbrăcăminte, alimente, pulque, chica…

Exact.

— Presupun că toţi sunt datori vânduţi.

— Şi asta e adevărat.

— Nu le mai furnizaţi nimic până nu-şi plătesc datoriile. Fixaţi

dobânzi mari pentru întârziaţi, împiedicaţi-le accesul la fântânile apropiate de satul lor. Obligaţi-i să parcurgă kilometri pentru a-şi procura apă de la fântâni aflate la depărtare.

— Cum să procedăm?

— Foarte simplu. Amenajaţi corale bine îngrădite, care să cuprindă şi fântânile de care am vorbit. Interziceţi accesul peonilor…

— Riscăm să provocăm tulburări sângeroase…

— Asta şi vreau, replică Charles calm. Reprimarea lor prin violenţă este tot ceea ce urmăresc.

— Nu vă înţeleg prea bine, *Senor*.

Charles începu să râdă. Un râs sec, lipsit de veselie.

— Te credeam mai perspicace, don Porfirio. Vreau să lichidez rezistenţa pasivă, forţând o criză pe care s-o exploatez în folosul nostru.

— Nu vor cădea în cursă. Spuneţi să nu le mai furnizăm alimente şi grâne. Tot nu-i înfometăm. Uitaţi că în ţara aceasta, cactusul e cel mai bun prieten al omului. O bucată de opunthia poate fi o foarte mustoasă friptură sau o salată răcoritoare. Pitaya şi tuna, fructele cactusului sunt gustoase şi le găseşti pe toate drumurile.

— Şi acolo unde nu sunt cactuşi?

— Mexicanii sunt grădinari pricepuţi. Cultivă fasole, cartofi, pătlăgele roşii, dovleci, pepeni.

— Nimic mai simplu decât să trimiteţi cete de oameni înarmaţi, care în miez de noapte să dea iama călare prin grădinile de zarzavat. După o astfel de îngrijire *sui generis*, îţi închipui cu ce recolte se vor alege peonii dumitale. Cât priveşte cactuşii, n-am auzit că un om poate să reziste îndelung unui regim alcătuit din friptură şi salată de opunthia. Charles făcu o pauză. Veţi aplica şi alte măsuri. Căpeteniile şi peonii recalcitranţi vor fi supuşi unui regim special. Vor face cunoştinţă cu mângâierile pisicii cu nouă cozi. Ştii despre ce pisică vorbesc?

— Vă mărturisesc, *Senor*, că nu am idee.

— E un bici cu nouă cozi, folosit în Statele Unite, pentru a linişti pornirile sclavilor negri cu sânge aprig… Îţi voi mai sugera şi alte măsuri, don Porfirio. Până atunci pune-te pe lucru. Mâine seară adună-ţi oamenii de încredere. Vreau să stau şi eu de vorbă cu ei…

Don Porfirio execută fără crâcnire instrucţiunile primite. Oamenii săi se abătură ca lăcustele peste satele indienilor şi peste

aglomerările de colibe ale sclavilor ce lucrau în mine.

În miez de noapte, călăreţi necunoscuţi treceau în trombă prin terenurile cultivate ale peonilor, făcând una cu pământul recoltele încă neridicate. Gospodării întregi luau foc pe neaşteptate, din mai multe colţuri deodată. În acele regiuni sărace în apă, incendiul făcea ravagii, întinzându-se de la o clădire la alta, până mistuia întreg satul. Colibele, mai toate construite din materiale uscate, prelucrate din cactuşi *maguey* şi *candelabria*, ardeau ca torţele, înroşind cerul şi punând pe fugă bufniţele şi liliecii. Aproape nu trecea noapte fără ca bande de oameni mascaţi să nu ridice cu forţa din case, câte un cacic sau peon, suspect de a fi căpetenie de răzvrătiţi. Târâţi pe câmp, nenorociţii erau bătuţi până leşinau. Rudele îi găseau plini de sânge, tumefiaţi, cu coaste rupte.

Împotriva acestor atacuri brutale, indienii nu puteau să riposteze. Lipsiţi de arme, de organizare, înfometaţi, însetaţi, izgoniţi din case, stâlciţi în bătăi, îşi rumegau mânia neputincioasă, exasperarea, deznădejdea. Sclavii erau torturaţi, biciuiţi, însemnaţi cu dangaua înroşită în foc. Când fugeau, zăvozi dresaţi îi prindeau din urmă, înapoindu-i în infernul din care abia scăpaseră. Barbaria aceasta organizată avu efectul dorit. În mine, producţia crescu simţitor. Indienii munceau de frică să nu fie ridicaţi noaptea, prăpădiţi în bătăi, înfometaţi. Rezistenţele sporadice fură zdrobite uşor.

Autorităţile nu se amestecau. Nici nu aveau împotriva cui să ia-măsuri. Nici una din victime nu fusese în stare a indica numele agresorilor. Se ştia că atacurile sălbatice erau dirijate de undeva, de sus. Dar cine să furnizeze probe?

— Ai văzut că pisica cu nouă cozi face minuni? spuse într-o zi Charles lui don Porfirio. Treptat, se vor domestici cu toţii. Dar ca să ajungi aci, trebuie să-i baţi. Da, da, băteţi-i, siluiţi-le femeile şi fetele, înfometaţi-i! Acestea sunt măsurile potrivite. Dacă se răscoală, avem cu ce le veni de hac.

Charles nu vorbea în van. Două transporturi de arme şi muniţii sosiră la conacul Valdivia. Oamenii săi erau straşnic înarmaţi.

— Bice şi arme. Asta e lozinca mea, spunea el cu îndârjită stăruinţă. Loviţi! Loviţi fără milă! Animalele să ştie de frică.

Metodele acestea de teroare fură extinse şi în regiunile limitrofe. Indienii din Zacatecas, Durango, Chihuahua, Sinaloa, Sonora, cunoşteau pe rând rigorile mijloacelor de intimidare ale lui Charles Sunderland. Se întâmplă însă un fapt pe care el nu-l prevăzuse.

Nenumăraţi peoni luară drumul munţilor, îngroşând cetele de refugiaţi care refuzau să mai îndure călcâiul spaniol. De acolo, din creierii masivelor stâncoase, grupuri de indieni înarmaţi cu flinte străvechi, coborau sporadic în văile mănoase, dând foc conacelor şi trecând prin tăişul sabiei pe supraveghetorii urâţi de moarte. Sângele cere sânge. Expediţiile de represiune aplicau represalii de o cruzime sălbatică.

Minele dădeau însă un randament mulţumitor. Charles îşi îndeplinise misiunea. Producţia anuală de aur avea să atingă iarăşi nivelul ultimilor ani de belşug.

Primăvara îl găsi tot la San Miguel de Santiago. De acolo, făcea dese incursiuni până în cele mai îndepărtate puncte din nordul Mexicului, în care se aflau mine concesionate casei Sunderland. Aceleaşi procedee le aplica în sud Pat O'Brien, dar pe o scară mai restrânsă şi cu mijloace ceva mai blânde. O'Brien nu era un om slab. Îi repugnau însă metodele tari ale lui Charles Sunderland. Nici Adrien de Beaulieu nu le aproba fără rezerve. În mai multe rânduri, scrisese cumnatului său, recomandându-i moderaţie. Dar nu stăruise. Rezultatele obţinute de Charles erau atât de strălucite, încât a-l înfrâna, însemna a compromite bunul mers al afacerilor casei Sunderland.

Nici Charles n-ar fi îngăduit să fie cenzurat. Succesul îi înăsprise şi mai mult firea. Încrederea sa în eficacitatea mijloacelor violente era neclintită. În sfârşit, i se găsise o întrebuinţare pe măsura aptitudinilor sale.

În camera în care Charles îşi bea de obicei cafeaua, se afla un portret în picioare al Manuelei de Valdivia. Pânza nu era semnată. Portretul avea însă o înaltă valoare artistică. Era limpede că pictorul fusese îndrăgostit de model. Penelul mângâiase parcă pielea catifelată, uşor trandafirie, cu tonalităţi calde, în care se topeau paiete de aur. Redase cu voluptate galba umerilor de o netezime marmoreană, supleţea gâtului, rotunjimea inspirată a sânilor care se ghiceau sub dantelele fine. Pielea aceea palpitândă, cu prospeţimi de fruct abia pârguit, exercita o bizară atracţie asupra lui Charles. Portretul Manuelei de Valdivia era un poem dedicat frumuseţii triumfătoare, feminităţii, graţiei, farmecului.

Charles se aflase de multe ori în preajma Manuelei. Câteva săptămâni se bucurase de găzduirea ei. Revelaţia farmecului senzual al acestei femei i-o prilejuise însă numai acest portret pe

care-l admira ore întregi. Manuela era o creatură voluptuoasă, cu ochi languroşi şi surâs lasciv, care evoca o bacantă desprinsă din pânzele lui Watteau.

Charles ajunsese să-l invidieze pe Adrien. De ce nu s-ar bucura şi el de trupul acesta superb, a cărui imagine îl urmărea şi în somn. Adeseori îşi spunea că ar fi fost mai firesc ca Manuela să fie a lui. Adrien era însurat. Avea un copil. Doi – dacă punea la socoteală şi pe bastardul junelui Phipps. Pe când el, Charles, era liber. Liber ca vântul, liber ca vulturul ce străbate limpezimile văzduhului.

În visele lui, se vedea în braţele Manuelei. Îmbrăţişările acestea imaginare îl puneau pe cărbuni aprinşi. Când ajungeau să-l obsedeze, pornea călare pe câmp. Galopa ore întregi, respirând cu nesaţ boarea serii. Numai aşa îşi mai destindea nervii. În cursul unei astfel de curse o văzu pe Marina, care se înapoia de la fântână, cu un ulcior în mână. O mai întâlnise şi altădată. De când fântâna din apropierea satului fusese împrejmuită şi accesul ei interzis peonilor, femeile şi fetele parcurgeau zilnic câţiva kilometri până la o sursă anemică de apă dintr-o văgăună nisipoasă, din apropierea conacului.

Marina era fata lui Otmis, cacic al indienilor din satul Puruanhuata. Părul ei negru, cu reflexe albăstrii, lăsat pe umeri, se armoniza cu tonurile calde ale pielii satinate. Corpul avea legănări, de felină. Şoldurile i se legănau voluptuos în ritmul mersului. Picioarele lungi bronzate, erau acoperite de o pulbere albă ca argintul.

Ulciorul îi aminti lui Charles că îl chinuia setea. Opri calul în dreptul fetei. Îi ceru de băut. Marina îl privi îndelung, cu ochii ei întunecaţi, apoi îi întinse ulciorul. Chipul ei reflecta un dispreţ care-l indispuse. Era greu să bea stând călare. Armăsarul sălta neastâmpărat. Descălecă. Bău lacom. Apa îi răcori pieptul înfierbântat. Voi să restituie ulciorul, apoi se răzgândi. Îl puse jos, şi se apropie de Marina. De ce n-ar săruta-o? Demult nu se mai apropiase de vreo femeie.

Sfidarea pe care o citi în ochii ei îl enervă. Fata aceasta de indian cuteza să-l privească de sus. Îi va frânge el trufia. Marina îi desluşi prea târziu gândurile. Când dădu să fugă, mâinile lui se şi înfipseră în carne. Se zbătu deznădăjduită. Braţele lui Charles o încleştau ca nişte cercuri de oţel. Marina îşi aruncă privirile în jur. Câţiva cactuşi şi un vultur, care plutea pe aripile înălţimilor, erau singurii martori. Se zbătu ca o fiară prinsă în laţ. Puterea lui era însă copleşitoare. Şi

acolo, în mijlocul câmpului deşert, o stăpâni cu brutalitate animalică.

Charles uită repede acest incident. O răzmeriţă izbucnită din senin în mina Anahu necesită câteva zile spre a fi înfrântă. Cu acel prilej, Charles se întrecu pe sine. În fruntea unei cete de o sută de oameni înarmaţi încercă să ia cu asalt mina în care indienii se baricadaseră după ce îşi uciseseră supraveghetorii. Patru atacuri fură respinse cu pierderi grele de ambele părţi.

A doua zi, Charles aduse întăriri. Don Porfirio sosi cu un detaşament de două sute de indivizi, mobilizaţi în grabă de la alte mine. Armamentul superior al atacanţilor seceră o sută cincizeci de indieni. Ziua doua trecu fără ca răsculaţii să dea vreun semn că ar avea de gând să se predea. Un atac nocturn fu iarăşi respins cu mari pierderi pentru oamenii lui Charles.

Abia în a treia zi Charles reuşi să ia baricadele cu asalt. Indienii, cărora li se terminaseră muniţiile, se luptară cu cuţitele, cu rângile de fier, cu parii, rezistând până la ultimul. Numai cincisprezece supravieţuiră, dintr-un număr de trei sute, care ridicaseră armele. Cincisprezece răniţi grav, care n-avuseseră nici puterea să se sinucidă.

Autorităţile spaniole interveniră în ultimul moment, trimiţându-i în judecată. Simulacrul de proces durǎ o săptămână. Dezbaterile se încheiară cu o sentinţă de condamnare la moarte, care cuprindea pe toţi cei cincisprezece supravieţuitori.

Cincisprezece cadavre se legănară zile de-a rândul în cincisprezece spânzurători, pe care Charles le ridică la marginea satului Puruanhuata. Vulturii sfâşiară stârvurile, care fură îngropate abia după o săptămână de pilduitoare şi macabră expoziţie. Disperata răscoală a indienilor din mina Anahu avu răsunet în întregul Mexic.

Charles restabilise ordinea. Acesta era esenţialul. Represiunea din mina Anahu stârni emoţie şi în rândurile creolilor. Autorităţile spaniole descoperiră un complot la Valladolid, pe care-l reprimară sângeros. Altă conspiraţie fu descoperită la Oazaca. *Los gachupines*, alarmaţi de recrudescenţa comploturilor, înlocuiră pe don Pedro de Garibay, cu arhiepiscopul Lizana, un partizan devotat al lui don Antonio de Yermo. Între timp, cele două junte rivale din Spania se unificaseră, constituind un guvernământ prezidat de trei regenţi. Dar autoritatea acestora era iluzorie. Francezii ocupaseră

în mod practic întreaga Peninsulă Iberică. Arhiepiscopul Lizana felicită pe Adrien de Beaulieu şi pe Charles Sunderland pentru energia cu care făcuseră faţă răzmeriţei indienilor din mina Anahu.

Charles îşi putea acorda câteva zile de odihnă, înainte de a face un nou turneu de inspecţie în minele din regiunile Chihuahua şi Sinaia.

Cât era ziua de lungă, stătea tolănit pe o sofa în salonul înfrumuseţat de portretul Manuelei de Valdivia. Citea romane, bea cafele şi visa. Se visa dictator al celor două Americi. Câte capete ar reteza el dacă ar dobândi puterea supremă. Ar instaura o ordine militară. Nimeni n-ar mai crâcni. Începând cu primul ministru, şi terminând cu ultimul ţărănoi.

Charles se mai visa şi amantul Manuelei de Valdivia. Acest obiectiv era mai uşor de atins. Cunoştea dragostea ei nemărginită pentru Adrien. Piedica n-ar fi fost totuşi de netrecut. Charles era deprins a stăpâni trupul femeii. De sentimentele lor nu îi păsa. Nu punea preţ pe iubire. Numai posesiunea oarbă, animalică, îl interesa. Seara, când răcoarea cobora din munţi, izgonind roiurile de musculiţe şi înviorând atmosfera, Charles ieşea în grădină. Întins pe un şezlong, asculta cu deliciu susurul unei fântâni arteziene, care clipocea într-un bazin de granit. Îi plăcea să lenevească. Numai în chipul acesta putea să viseze în linişte, creând în închipuirea lui cele mai elucubrante şi năstruşnice situaţii.

Într-o seară, se afla ca de obicei în preajma fântânii preferate. Se gândea la Manuela. Un fâsâit suspect într-un tufiş stufos dinapoia scaunului său îl făcu să sară în picioare.

Ca orice om primar, cu instinctele puternice, reacţiona fără preparaţie mintală. Se temea de şerpii veninoşi şi de loviturile ascunse ale duşmanului. Auzise că indienii îi juraseră moartea. Ameninţarea nu-l speriase. Înţelegea însă a fi prudent. Scoase pistolul pe care-i păstra permanent la brâu şi desfăcu piedica. Dădu brusc la o parte frunzele late, înapoia cărora auzise foşnetul. Nu se întunecase deplin. La lumina albăstruie a înserării zări o siluetă feminină, încruntat, îi scrută chipul ascuns în parte de umbra complice a asfinţitului. Recunoscu obrazul Marinei. În mâna fetei văzu un pumnal. Fulgerător, o lovi cu latul palmei peste braţ. Pumnalul sări din mâna ei crispată.

— Ce-i cu tine, frumoaso! Ţi-era dor de mine? o întrebă el rânjind.

O apucă de mână şi o trase brutal din adăpostul boschetului. Marina tremura ca frunza. Ochii îi scânteiau ciudat.

— Am venit să te omor, şuieră ea printre dinţi. N-am reuşit. Vor izbuti însă alţii. Fii sigur.

— Eh, nu mai spune? râse el. Deodată îi întinse pistolul.

— Poftim, la-l şi trage! Împuşcă-mă, dacă îţi dă mâna!

Ea luă arma. O privi cu nedumerire, apoi o îndreptă spre pieptul lui Charles, care rânjea cu gura până la urechi.

— Hai, ce aştepţi? Trage!

Marina aruncă pistolul. Charles începu să râdă cu hohote. Apoi, fără veste, îi trase două palme care răsunară scurt pe obrajii ei tari.

— Asta să-ţi fie învăţătură de minte, să mai vii la mine cu astfel de gânduri. Tu eşti făcută pentru iubire, Marina, nu pentru moarte Sau vrei să spui că moartea şi iubirea se atrag… Râse iarăşi. E tot atât de idiot din partea mea să fac filozofie, pe cât e din partea ta să faci pe eroina. Ai un grumaz prea frumos. Ar fi păcat să-l cuprindă laţul spânzurătorii. O apucă în braţele-i de fier şi o sărută cu patimă pe buze. Braţele Marinei se încolăciră în jurul grumazului său.

— *Te quiero!… Te quiero!… Te quiero!*…

În noaptea aceea, Marina rămase la conac. Abia de dimineaţă plecă spre casă. Charles reuşise să o stăpânească. Gândul răzbunării se transformase într-o iubire necuprinsă. Iubea! Iubea nebuneşte pe duşmanul poporului ei. Pe ucigaşul celor trei sute de indieni care ridicaseră armele spre a cuceri prin luptă o viaţă mai bună. Marina era fericită şi totodată copleşită de ruşine. Fericită şi umilită pentru că îşi trădase poporul… În noaptea următoare, puţin după asfinţitul soarelui, Marina reveni la conac…

Fata aceasta avea să salveze viaţa lui Charles în împrejurări dramatice. Trăia cu el de două luni. Neştiută de nimeni, părăsea casa părintească după miezul nopţii şi se înapoia în zori. Tatăl ei *cacicul* satului, încercase să-i afle taina, dar nu izbutise. Îi vorbise cu duhul blândeţii, o învineţise cu lovituri de bici, o târâse în faţa preotului, o dăduse pe mâna vrăjitoarele să-i descânte. Zadarnic. Nimeni nu reuşi să afle unde pleca Marina după căderea nopţii, încercaseră să o urmărească. Ea ştia să dejoace pe cei mai abili spioni. Dispărea ca o umbră printre cactuşii *giganţi*. Noaptea o înghiţea, mistuind-o în pântecele de smoală.

— A căzut în robia stăpânului nopţii, spuneau vrăjitoarele

bătrâne şi slute, clătinând cu ciudă din cap. Descântecele noastre sunt neputincioase. Trupul ei cere a fi jertfit lui Tezcatlipoca… Când sângele Marinei va înroşi altarul atotputernicului zeu, stăpânul nopţii îi va părăsi trupul. Nici rugăciunile pe care le-am ridicat Sfintei Fecioare din Durango nu i-au fost de folos. Numai Tezcatlipoca o mai poate scăpa.

Bătrânele vrăjitoare amestecau în incantaţiile lor pe zeii păgâni şi pe Sfânta Trinitate. Dar nici zeii indienilor şi nici Dumnezeul spaniolilor nu izbutiră să facă vreo minune. Numai Tezcatlipoca ar fi dezlegat blestemul. Dar autorităţile şi mai ales Inchiziţia, pedepseau cu crâncenă asprime sacrificiile sângeroase aduse lui Tezcatlipoca. Cu câţiva ani înainte, trei vrăjitoare şi doisprezece indieni, învinuiţi de a fi participat la un sacrificiu ritual, în care imolaseră o fecioară, fuseseră traşi pe roată, apoi arşi pe rug…

Fiindcă nu puteau s-o jertfească lui Tezcatlipoca, se resemnau să repete descântecele inofensive, însoţindu-le de jertfe, în care nu piereau pe altarul zeilor decât păsări sau animale domestice mărunte… Într-o noapte, Marina sosi agitată la conac. Nici îmbrăţişările lui Charles nu reuşiră să-i astâmpere tulburarea.

— Ce te munceşte? Spune-mi? o întrebă Charles într-un târziu.

Ochii ei scăpărători, gemetele-i necontrolate, spaima care i se citea pe faţă, îl intrigaseră. Abia după o îndelungată şovăire, Marina hotărî să vorbească.

— Vor să te omoare, iubitule. Vor să te prindă în cursă şi să te ucidă.

Charles încreţi sprâncenele.

— De asta te temeai? Credeam că e ceva mai grav. Fireşte că vor să mă cureţe. De multă vreme şi-au pus în gând să mă omoare. Vor rămâne însă cu vrerea neîmplinită.

— Iei lucrurile prea uşor. Douăzeci de oameni, în frunte cu Cholula Tlaxco, cel mai dârz duşman al tău, au plănuit să-ţi aţie calea în trecătoarea Panuca şi să te ucidă.

— Prostii! De unde pot ei să ştie când am de gând să trec pe acolo.

— Ştiu. Au cumpărat un servitor de al tău, cu preţul unei ulcele de aur.

— Un servitor de-al meu? Eşti sigură?

— Da, da. Unul din cei patru mexicani care te însoţesc pretutindeni.

Charles încreţi sprâncenele.

— Cholula a aflat de la servitorul cu pricina că la sfârşitul acestei săptămâni ai de gând să pleci pentru două sau trei zile la San Miguel de Santiago, continuă Marina. Drumul trece prin Panuca…

— Adevărat, rosti Charles. N-ai aflat care din servitorii mei m-a vândut lui Cholula?

— N-am putut să aflu. Oamenii din sat nu mai au încredere în mine de când se spune că sunt roaba stăpânului nopţii. Întâmplător, mi-au ajuns la ureche planurile lui Cholula. Tot ce pot să-ţi spun, e că tu şi însoţitorii tăi veţi fi ucişi până la unul, de îndată ce veţi pătrunde în trecătoare.

— Dar servitorul…

— Va rămâne în urma ta, sub cuvânt că i s-a desprins chinga de la şa.

Charles zâmbi ciudat.

— Aşa… M-a vândut indienilor!…

Pregătirile de drum ale lui Charles fură însoţite de surle şi trompete. Toată lumea află că sâmbătă în zori avea să plece la San Miguel de Santiago, escortat de zece oameni, printre care cei patru mexicani din Vera Cruz.

Fără zgomot, Charles făcu şi alte pregătiri. Din ordinul său, Don Porfirio postă în jurul trecătorii încă din seara de vineri, treizeci de oameni aleşi pe sprânceană, care să împresoare la momentul potrivit pe indienii lui Cholula. Cei patru suspecţi nu fură informaţi de aceste preparative.

În zorii zilei de sâmbătă, Charles porni la drum. Gomez, Paquito, Pancho şi Zavala, mergeau la câţiva paşi în urma lui, laolaltă cu ceilalţi servitori. Când ajunseră la intrarea trecătorii Panuca, metisul Gomez, fostul paracliser al bisericii Santa Prisca din Taxca, sări de pe cal şi începu să meşterească ceva la chingă.

— Ce-i cu tine, Gomez? îl întrebă Charles, care nu-şi pierduse din ochi servitorii.

— S-a slăbit chinga. Trebuie să o strâng puţin. Vă ajung eu din urmă.

Un zâmbet rău urâţi gura lui Charles.

— Ţi-a slăbit chinga, ai! repetă el cu ton bizar. Îşi oprise calul. Ceilalţi servitori îl imitaseră. Te aştept, Gomez. Termină-ţi treaba.

Gomez se înroşi până în vârful urechilor.

— S-a rupt catarama, *Senor*. Am s-o prind cu o sfoară. Nu mă mai aşteptaţi. Ar fi păcat să vă prindă soarele pe drum din cauza mea. Ziua ameninţă să fie foarte călduroasă.

— Vino aici! porunci Charles.

Speriat, Gomez execută ordinul.

— Încalecă!

— Chinga, *Senor*…

— Încalecă!

Gomez, pământiu de spaimă, puse piciorul în scară. Se codea totuşi să se arunce în şa.

— Încalecă! porunci iarăşi Charles, scoţând pistolul şi îndreptându-l spre servitor. Broboane de sudoare apăruseră pe fruntea şi pe obrajii lui Gomez.

— *Senor*…

Privirea lui Charles era atât de cumplită, încât pe Gomez îl trecură fiori. I se uscase limba. „Să mă fi trădat cineva?” se întrebă el încolţit de disperare, încălecă.

— Ai să mergi alături de mine, scrâşni Charles.

Deodată, Gomez dădu pinteni calului, care cabră la verticală. Se răsuci în loc şi porni în galop spre haciendă. Charles trase. Calul lui Gomez lovit în plin, se poticni, rostogolindu-se cu călăreţ cu tot.

— Puneţi mâna pe Gomez şi legaţi-l, porunci el servitorilor.

Detunătura pistolului fusese şi semnalul pe care-l aşteptaseră oamenii lui Don Porfirio. Între indienii lui Cholula, luaţi prin surprindere şi atacaţi, se încinse o luptă scurtă, care se lichidă cu trei morţi şi un rănit din tabăra lui Cholula. Cholula avu nenorocul să scape neatins. Moartea prin împuşcare ar fi fost mai uşoară decât sfârşitul pe care i-l pregătea Charles.

În vreme ce prizonierii erau împinşi ca o turmă în josul trecătorii, Charles se întoarse spre servitorii săi.

— Pancho, Zavala şi Paquito, se adresă el celor trei mexicani, v-am bănuit de trădare. Nu ştiam că Gomez este vinovatul. Dacă am fi intrat în trecătoare, ne-ar fi curăţat oamenii lui Cholula Tlaxco. Prietenul vostru Gomez ne-a vândut pe o mână de aur. Pentru vina aceasta îşi va primi pedeapsa. Şi pedeapsa pe care am hotărât-o este moartea. Moartea o va împărţi cu Cholula şi cu toţi indienii acestuia. Am zis…

În ziua următoare, drumeţii înspăimântaţi văzură de-a lungul trecătorii Panuca şaptesprezece cadavre de indieni, spânzuraţi de ramurile copacilor. În ochii lor larg deschişi stăteau înfipţi ţepi de cactus.

Moartea lui Gomez fusese şi mai cumplită. Pancho, Zavala şi Paquito îl legaseră fedeleş şi sub ochii cruzi ai stăpânului, îi

turnaseră pe gât aur topit. Apoi îi tăiaseră capul şi îl înfipseseră în vârful celui mai înalt braţ al unui cactus *candelabria*…

În Mexico oamenii ştiau să tacă. Autorităţile care anchetaseră atrocităţile din trecătoarea Panuca, găsiră numai guri cusute, priviri impasibile şi ridicări din umeri. Cercetările nu durară mult. Capii autorităţilor, mai toţi *gachupines*, nu erau ostili măsurilor violente de represiune, care constituiau după părerea lor o foarte sănătoasă politică de intimidare a elementelor vrăjmaşe dominaţiei spaniole.

În întreaga regiune de nord a Mexicului, Charles Sunderland era mai de temut decât stăpânul iadului. I se atribuiau puteri supranaturale. Nimeni nu-şi închipuia cum aflase el de complotul lui Cholula. Complotiştii fuseseră aleşi numai dintre rudele indienilor masacraţi la mina Anahu…

Don Antonio de Yermo trimise o scrisoare confidenţială lui Charles Sunderland, prin care îi recomanda o oarecare moderaţie.

„Politica de intimidare a reuşit, scria adevăratul stăpân al Mexicului, indienii sunt la pământ. Să nu întindem însă coarda mai mult decât e necesar. Există o lege a echilibrului. Acţiunea atrage reacţiunea. Represiunile excesiv de severe generează contralovituri neaşteptate. A sosit momentul să inaugurăm o politică ceva mai îngăduitoare. Cel puţin de ochii lumii. Până în prezent aţi fost un preţios auxiliar al guvernământului. Nădăjduim că şi în viitor veţi rămâne acelaşi bun prieten al ţării noastre…”

Scrisoarea era ambiguă. Don Antonio de Yermo se pregătea să pescuiască în apă tulbure, ca şi rău inspiratul vicerege Iturrigaray? Îi trezise oare lăcomia aurul casei Sunderland? După câte era informat Charles, don Antonio de Yermo, cât şi ceilalţi înalţi demnitari ai Mexicului, în frunte cu arhiepiscopul Lizana, primeau generoase subsidii din partea lui Adrien de Beaulieu. Charles nu îşi bătu mult capul cu această chestiune. Diplomaţia financiară şi manevrele de culise nu erau specialitatea lui.

Către începutul lui august, primi o scrisoare de la Adrien de Beaulieu care îi vestea apropiata sa vizită la San Miguel de Santiago. Adrien urma să însoţească pe Manuela de Valdivia care hotărâse să-şi inspecteze neglijatele haciende din nordul Mexicului. Acesta era numai pretextul. Vizita lui Adrien urmărea desigur alt scop. Charles avea să-l afle la momentul oportun. Îl bucura apropiata revedere a Manuelei. Admirând tabloul, ajunsese să se îndrăgostească de model.

La 15 septembrie, Adrien sosi la San Miguel de Santiago, însoţind pe Manuela de Valdivia. Din ziua sosirii acesteia, Charles n-o mai primi pe Marina. O concedie cu brutalitate, fără să-şi motiveze hotărârea. Cu asprimea-i caracteristică îi porunci să nu mai calce pe la conac, adăugând că legătura lor durase destul. Apoi o uită. Marina plecă chinuită de gelozie, între izgonirea ei şi sosirea Manuelei de Valdivia nu era greu de făcut o legătură. Fără îndoială, Charles era îndrăgostit de contesă. Marina îndurase o mare umilinţă. Dar se va răzbuna. Şi răzbunarea va fi cruntă. Pentru Charles Sunderland, acest *gringos* cu părul roşu, îşi vânduse ea neamul.

Nici o lacrimă nu umezi ochii tinerei fete. Dârză, cu pieptul scos înainte, cu fruntea sus şi cu pumnii strânşi, mergea în noapte printre cactuşii giganţi. Sufletul ei era mai uscat decât pietrele colţuroase pe care călca. Vânticelul care sufla dinspre munţi îi mângâia faţa. Dar ea nu-i simţea răcoarea. Focul din sânul ei nu putea fi stins nici de zăpezile veşnice de pe Popocatepetl...

— Spania de azi, rosti Adrien de Beaulieu, nu mai e Spania lui Carlos al IV-lea şi a lui Manuel Godoy. Falnicul regat al Isabellei de Castillia şi al lui Fernando de Aragon a fost redus la proporţiile unei minuscule zdrenţe de uscat. Insula Leon. Restul ţării, inclusiv Portugalia, e ocupată de francezi. Guvernul acestei minuscule Spanii are nevoie de mulţi bani spre a duce mai departe războiul împotriva lui Napoleon. Şi de unde vrei să ia aceşti bani, dacă nu de la noi? Concesiunea pe care ne-a acordat-o Carlos IV-a a fost socotită oneroasă de junte. După câte sunt informat, guvernul fantomă din insula Leon vrea să pună mâna pe aurul şi argintul nostru, înnoind procedeul lui Iturrigaray. Cu don Pedro de Garibay şi cu arhiepiscopul Lizana ne-am înţeles, fiindcă erau creaturile lui don Antonio de Yermo. Din nefericire, actualul guvern spaniol a hotărât să numească un nou vicerege, în persoana lui don Fernando Venegas, reprezentantul autentic al Spaniei conservatoare şi colonialiste. Don Antonio de Yermo nu se poate împotrivi acestei numiri. Ideea pe care el o reprezintă, menţinerea aservirii Mexicului sub autoritatea Metropolei, nu-i îngăduie să facă opoziţie regenţilor din insula Leon, refuzând să accepte pe noul vicerege. Presupun că odată cu înscăunarea lui Venegas, puterea lui don Antonio va intra în declin. Două săbii nu încap într-o teacă. Faţă de aceste schimbări, e înţelept, dragă Charles, să adoptăm o

politică de expectativă. *Wait and see*. Dacă Venegas ne va fi prieten, vom continua să-l sprijinim, aşa cum l-am sprijinit pe don Antonio de Yermo şi pe fantoşele lui. Dacă ne creează neajunsuri, facem o întoarcere de o sută optzeci de grade şi îmbrăţişăm cauza creolilor, a independenţei Mexicului.

Charles se scărpină în chica roşie ca flacăra.

— Mă tem că această întoarcere de o sută optzeci de grade va fi greu de executat. Sprijinul pe care l-am acordat lui don Antonio a fost prea făţiş, ca adversarii lui, creolii, să mai aibă încredere în noi. Deşi nu sunt diplomatul familiei, şi nu am nici experienţa ta, gândesc că această bruscă schimbare de orientare ne va căşuna mari dificultăţi.

Din ultima frază, se desprindea complexul de inferioritate pe care i-l crease tatăl său. Richard Sunderland dispreţuise întotdeauna inteligenţa lui Charles.

— Evident că această schimbare la faţă nu se va face peste noapte, zise Adrien. În primul rând să vedem cum va acţiona Venegas. În al doilea rând, vom căuta calea cea mai potrivită pentru a capta încrederea creolilor, astfel ca în eventualitatea victoriei lor, Mexicul independent să ne reînnoiască integral concesiunea acordată-de regele Carlos.

Discuţia aceasta se desfăşura într-o *patio* cu o fântână bogat sculptată şi boschete de plante exotice înflorite. Arcadele unei galerii joase o înconjura pe cele patru laturi, dând curţii interioare un vag aer de mănăstire.

— Când am plecat din oraşul Mexico, Venegas era aşteptat să sosească dintr-un moment într-altul. N-am rămas să-i văd chipul şi nici să-i admir cortegiul. Nu mă interesau fizionomia lui şi nici mutrele lungi ale partizanilor lui don Antonio. Mai important era să discut cu tine şi să pun bazele unei politici adecvate noii situaţii. Pentru a preîntâmpina surprizele dezagreabile, am expediat în Anglia tot aurul şi argintul din Vera-Cruz. Tu să procedezi la fel. Să nu păstrezi nici o uncie de aur la San Miguel de Santiago. Toate lingourile să le expediezi într-un port pe coasta occidentală. De preferinţă la Mazatlan, unde va fi imediat îmbarcat pe navele noastre.

— Drumurile sunt încă nesigure, Adrien. San Miguel de Santiago şi regiunile înconjurătoare au fost zguduite de tulburări, despre care te-am informat la timp.

— Nu ne rămâne de ales, Charles. Organizează convoaie

puternice. Slavă Domnului, ţi-am trimis arme şi muniţii să îndestulezi o armată.

— Riscurile sunt mari.

— Trebuie sa le facem faţă. E singura cale de urmat. Venegas reprezintă în prezent cel mai mare pericol. Tocmai fiindcă nu-i cunoaştem gândurile.

— Poate că dracul nu e atât de negru pe cât pare.

— Informaţiile primite din Spania ne obligă să luăm măsuri de prevedere. N-ar fi exclus ca îndată după intrarea sa în funcţiune, Venegas să ordone confiscarea aurului. Trebuie să lucrăm!…

Evenimentele depăşiră însă previziunile lui Adrien de Beaulieu. Nici el şi nici Venegas nu avură timpul să-şi pună planurile în practică. Două zile după intrarea în funcţiunea a noului vicerege, un preot de ţară, Miguel Hidalgo, dezlănţui un război civil care în câteva săptămâni avea să incendieze întregul Mexic…

Spre a-şi sărbători ziua de naştere, Manuela de Valdivia anunţă o mare *fiesta* pe hacienda ei din Durango. Motivul nemărturisit era altul. Voia să mai descreţească fruntea lui Adrien, să-l mai smulgă din noianul grijilor, care de la o vreme se abăteau grindină asupra lui.

Fiesta Manuelei de Valdivia avea să fie prilej de petrecere, dans şi praznice, atât pentru marii *hacendados* din împrejurimi, cât şi pentru peonii de pe domeniile ei. Manuela avea un principiu. Pe peoni să-i tratezi ca pe copii. Să te ocupi de ei, să-i îngrijeşti, să le asiguri un trai bun, bineînţeles, în limita posibilităţilor. Din când în când să le dai jucării. *Fiestas*, chiolhane, procesiuni religioase, lupte de cocoşi şi sângeroase *corridas*. Ca şi pe copii, să-i baţi când se obrăznicesc. Peonul să se închine lui Dumnezeu şi lui *hacendado*. Această dualitate spirituală şi pământească deţine puterea supremă. Preoţii şi birocraţii sunt slujitorii şi intermediarii lor – sfinţi în carne şi oase – care trebuiesc de asemenea respectaţi, fiindcă sunt emanaţia şi instrumentele autorităţii supreme.

Un serviciu religios şi o procesiune monstru deschiseră *fiesta* Manuelei de Valdivia. Statuia făcătoare de minuni a Sfintei Fecioare fu plimbată de cucernicii credincioşi pe străzile negre de lume ale orăşelului San Miguel de Santiago. Spaniolii şi indienii se închinau cu aceeaşi fanatică evlavie.

Realizarea acestei comunităţi de credinţă fusese posibilă datorită religiei virtual politeiste a spaniolilor, care invocau cu aceeaşi adoraţie pe Crist, pe Sfânta Fecioară, pe Sfântul Iacopo de

Compostella, patronul lor naţional, cât şi cohortele de sfinţi şi martiri care populează calendarul catolic. Puterile supranaturale atribuite moaştelor, relicvelor şi medalioanelor sfinte nu reprezentau în realitate, decât o supravieţuire a străvechilor rituri păgâne. Preoţii importaţi de conquistadori sfărâmaseră idolii mexicani. Creştinaţi, indienii nu încetaseră a fi păgâni. În locul lui Huitzilapochtli şi a lui Texcatlipoca, venerau acum sute de sfinţi, sau mai precis, chipurile lor cioplite în lemn, împodobite cu nestemate, şi teoretic înzestrate cu puterea miraculoasă de a vindeca bolile şi a dirija elementele naturii. Se schimbase doar firma. Fetişismul rămăsese acelaşi.

Sfânta fecioară din Guadelupa era patroana indienilor. Sfânta Fecioară de Los Remedios, adusă în America de un ostaş al lui Cortez, simboliza dominaţia spaniolă. Între cele două sfinte exista o rivalitate deschisă.

Riturile religioase catolice îngăduiau indigenilor să-şi manifeste emoţiile particulare rasei lor prin dansuri nemaivăzute în ceremonialul creştin. Purtau căşti de pene, coroane de flori, şiraguri de mărgele viu colorate, măşti monstruoase şi jucau în cerc, izbind ritmic pământul şi rotind deasupra capului lănci, săgeţi, bâte. Mimau astfel războaiele dintre mauri şi spanioli.

Clerul catolic nimicise nenumăraţi idoli şi dărâmase mai toate templele păgâne. Călugării franciscani se lăudau că în mai puţin de şapte ani sfărâmaseră douăzeci de mii de idoli. Alte zeci de mii de idoli stăteau însă ascunşi în colibe, în adâncurile pădurilor, în creierii munţilor, în peşteri necunoscute spaniolilor.

Din când în când, Inchiziţia ardea pe rug câte un păgân impenitent, ori câte un eretic. Oferea acest spectacol numai pentru edificarea masei de credincioşi, care trebuiau să simtă tot timpul o sabie suspendată deasupra capului.

După procesiunea religioasă, care deschisese *fiesta*, urmară spectacole laice, tot atât de colorate.

Mare entuziasm stârni printre spectatori un rodeos în care *los vaqueros* îşi arătară măiestria călărind cai nestruniţi şi doborând la pământ vite, ca şi când ar fi trebuit să le însemne cu dangaua înroşită în foc. O luptă cu tauri şi o *fiesta* în aer liber, cu dansuri şi praznice îmbelşugate, la care se serviră şi iepuri fripţi, păuni, curcani şi iguane la frigare, precum şi băuturi tari, *chica* şi *pulque*, încheiară prima zi a serbărilor destinate vulgului. A doua zi, urmau să se desfăşoare întreceri de cai, lupte de cocoşi şi o nouă *corrida*.

În prima seară, o mare serbare fu oferită la conacul Valdivia în cinstea nobililor *hacendados* din vecinătate, cât şi a celor sosiţi din alte colţuri ale ţării. Majoritatea invitaţilor erau creoli bogaţi. *Los gachupines* erau puţini la număr. În nemăsuratul lor orgoliu nu catadicseau să participe la petrecerile creolilor.

Masa lungă, de două sute de persoane, servită în marea sufragerie a conacului, oferea un spectacol magnific. Femeile se mândreau cu bijuterii care ar fi făcut cinste colecţiei de nestemate a Coroanei Britanice. Bărbaţii înveşmântaţi în catifea, purtau butoni, nasturi şi catarame de diamante, lanţuri groase de aur şi broderii complicate.

Mâncărurile erau neîntrecute, vinurile spaniole străvechi, iar fructele gustoase şi extrem de decorative. Convivii mâncau, beau, râdeau, glumeau, fără nici o grijă pentru ziua de mâine. Câţiva *hacendados* aduseseră vorba despre tulburările din Queretaro şi din regiunile învecinate. Se ştia că Hidalgo, un obscur preot din satul Dolores, ridicase steagul răzmeriţei şi în fruntea câtorva mii de peoni pornise să elibereze Mexicul.

— Nu va fi acest Hidalgo mai abil decât Iturrigaray.

— Armata îl va da uşor peste cap.

— Se spune că peonii lui Hidalgo incendiază haciendele, ucid pe spanioli, golesc temniţele…

— Eh, vorbe. Un foc de paie, care se va stinge de la sine după câteva zile de efervescenţă.

— S-ar putea să aveţi dreptate. Totuşi…

— Nici o grijă, Peonii sunt nişte copii. Se vor cuminţi de la sine. Toţi copii fac zburdălnicii…

— Nu trebuie să ne lăsăm luaţi prin surprindere.

— Nici să fim pesimişti.

— *Senores, Senores*, schimbaţi vă rog subiectul. De ce să ne indispunem?

— Bravo! Pe altă dată preocupările serioase.

— În noaptea aceasta să bem şi să petrecem.

— *Viva condesa Manuela de Valdivia!*

— Viva!

— Viva, viva!

Un cor de ovaţii făcu să răsune sufrageria.

Pe bufetele largi, masive, tăvile de aur aliniate luceau cald, împrumutând lumină din flăcările miilor de lumânări, înfipte în lustre şi candelabre de fier forjat. Adrien de Beaulieu era uimit de

indiferenţa acestor creoli bogaţi, care înlăturau cu un gest preocupările neplăcute. Nedumerirea lui nu scăpă vecinului său, un trufaş *hacendado*, care purta un costum tipic mexican: jachetă de catifea brodată cu aur, pantaloni verzi, colanţi, deschişi la genunchi şi împodobiţi cu nasturi de aur şi cizme, cu pinteni de argint.

— Să nu vă mire nepăsarea noastră, *Senor* conte. Suntem deprinşi cu prezenţa continuă a morţii. Ţara aceasta ne-a călit cu uraganele, cu seceta, cu bolile ei tropicale, cu cataclismele vulcanice. Moartea nu ne înspăimântă. Ne place să o întâmpinăm cu demnitate şi eleganţă. Când ne dăm ultimul suflu, o facem respectând convenienţele estetice. Mirosul sângelui din arene şi poate influenţa ancestrală a zeilor azteci ne-au familiarizat cu imperiul lui Hades…

Invitaţii Manuelei de Valdivia petrecură până în zori. După câteva ore de odihnă, participară învioraţi la întrecerile de cai. Strălucirea *fiestei* fu brusc întunecată de veştile rele aduse de câţiva ofiţeri din Zacatecas, sosiţi aproape de ora prânzului, întârzierea acestora se datora dificultăţilor întâmpinate pe drum. Nu găsiseră cai de schimb, iar la Fresnillo, abia scăpaseră să nu fie ucişi de o ceată de indieni beţi.

— A fost o adevărată minune că am primit autorizaţia de a părăsi garnizoana. Comandantul regimentului se aştepta să primească dintr-un moment într-altul ordinul de a consemna în cazarmă ofiţerii şi trupa.

— Situaţia e chiar atât de gravă, încât să necesite asemenea măsuri?

— La Queretaro, Hidalgo e stăpân pe situaţie. A arestat pe toţi spaniolii. *Corregidor*-ul şi o parte din ofiţerii creoli au trecut de partea răsculaţilor. Indienii, înarmaţi cu bâte, praştii, topoare, cuţite şi *machetes*, au pornit în marş forţat spre Guanajuato…

În ziua următoare, veştile rele începură să curgă. Agenţi ai lui Beaulieu, refugiaţi din Celaya, îl informară că Celaya şi San Miguel căzuseră în mâinile răsculaţilor.

— La Celaya, indienii au jefuit şi incendiat casele spaniolilor şi ale creolilor bogaţi. Hidalgo şi-a luat titlul de Căpitan General al Americii. Mâna lui dreaptă e un ofiţer creol, Ignatio Allende, care a reuşit să antreneze câteva unităţi militare. Lucrurile se complică, *Senor* Beaulieu. Suntem tăiaţi de oraşul Mexico.

Ştirile smulseră din toropeală pe mai toţi invitaţii Manuelei. O mare parte părăsiră conacul, plecând spre haciendele lor. *Fiesta* se

sparse în chip jalnic. Numai oaspeţii din vecinătate rămaseră să petreacă la conac şi a treia noapte, potrivit programului fixat.

Pentru ei, tulburările din Queretaro erau atât de îndepărtate, încât nu meritau atenţie. Erau încredinţaţi că viceregele Venegas va şti să înfrângă cetele flămânzilor neobrăzaţi…

Cina se scurse totuşi într-o atmosferă întunecată. Oaspeţii, vreo cincizeci la număr, mâncau în silă, beau fără poftă şi păstrau o tăcere de rău augur. Cântecele orchestrei aduse din oraşul Mexico nu reuşeau să împrăştie indispoziţia generală.

A doua zi, în zori, Adrien urma să plece spre Capitală. Era hotărât să ajungă acolo cu orice risc. La nevoie, va străbate liniile răsculaţilor. Soarta depozitelor de aur din oraşul Mexico îl preocupa profund. Charles îi declarase că răspunde de aurul din San Miguel de Santiago. Şi ofiţerii din Zacatecas plecaseră spre garnizoana lor. Un *hacendado* din stânga lui Adrien, îşi duse gânditor paharul la gură. Sorbi până la fund vinul uleios de Malaga.

— Am impresia, *Senor* conte, că revolta lui Hidalgo câştigă teren. De pe urma acestui descreierat, spaniolii plătesc cu viaţa crimele conquistadorilor, ale Inchiziţiei, ale lui Alvarado şi ale lui Nino de Guzman. Un obscur preot din Dolores vrea să pună dintr-odată capăt privilegiilor marilor latifundiari. Culmea ar fi să reuşească. Revoluţia din Franţa e un exemplu primejdios. Ne-a învăţat că un regim oricât ar fi el de puternic nu poate rezista loviturilor populare organizate.

La desert, un grup de invitaţi care părăsiseră de dimineaţă conacul, îşi făcură din nou apariţia. Traşi la faţă, plini de colb, intrară agitaţi în sufragerie.

— Ce s-a întâmplat? Aţi hotărât să petrecem împreună a treia noapte a *fiestei?* îi întâmpină Manuela.

Deşi era îngrijorată, încerca să ia lucrurile în glumă, aşa cum se cuvine unei gazde politicoase.

— La ieşirea din San Miguel de Santiago ne-au atacat cete de indieni înarmaţi. Am fost nevoiţi să facem cale întoarsă. În trăsuri sunt câţiva răniţi.

Cei care luase cuvântul, era un *hacendado* cu barba şi părul alb. În ciuda vârstei stătea drept ca o lumânare. Glasul îi tremura nu de frică, ci de mânie.

— Şi pe fiica mea au rănit-o.

Manuela îşi împreună înspăimântată mâinile.

— Inez! Sper că nu e nimic grav, don Ignacio.

— Nu-mi dau încă seama. Nu e vreun medic pe aci?

— Medic?

Manuela aruncă o privire întrebătoare asupra invitaţilor.

— Nici unul nu e medic! Noi, femeile, ne pricepem puţin să îngrijim de răniţi.

Fără să mai aştepte încuviinţarea lui don Ignacio, ieşi în fugă din sufragerie. Ceilalţi invitaţi se ridicaseră de la masă. Un scaun căzu cu zgomot. Abia acum realizară liniştea mormântală care-i acoperise pe toţi ca un linţoliu. Orchestra tăcuse. Servitorii încremeniseră cu tăvile în mâini. Oaspeţii se priveau cu îngrijorare. Don Ignacio îşi muşcă buzele. Cu mândrie tipic spaniolă salută pe convivi.

— Regret că v-am tulburat cina. Vă cer iertare.

Cu paşi lenţi, ca de procesiune, părăsi la rândul său sufrageria.

În noaptea aceea se înapoiară şi alţi oaspeţi, printre care şi ofiţerii din Zacatecas. Doi dintre ei erau răniţi. În privirile tuturor se citea o uimire nemărginită. Nu le venea să creadă că indienii, aceşti copii vârstnici, cutezaseră a se răzvrăti împotriva stăpânilor lor fireşti. „S-a răsturnat lumea. Robii au ridicat capul. Suntem încercuiţi. Încercuiţi de nişte desculţi…”

Aproape de miezul nopţii sosi un agent al lui Pat O’Brien. Transpiraţia îi pătrunsese prin stofa vestonului colbuit. Gâfâia ca după o cursă îndelungată, nebunească, disperată. În ochii lui se citea o spaimă dementă, ca şi când ar fi dat ochi cu moartea. Tremura. Buzele îi erau vinete. Bolborosea cuvinte neînţelese şi se clătina ca un om beat.

Adrien îi oferi un pahar cu vin tare. Curierul îl dădu peste cap dintr-o înghiţitură.

— Mai vrei unul?

— Mulţumesc, bâigui el, după ce se mai linişti. Cred că mi-ar prinde bine.

Zâmbi. Un zâmbet palid, trist, care abia lăsa să i se vadă dinţii albi.

— Cum te cheamă? îl întrebă Adrien surâzându-i şi bătându-l uşor pe umăr.

— David. David O’Neil.

— American?

— Da. O’Neil aspiră adânc. Viu din partea lui Mr. O’Brien. Vă aduc veşti. Mr. O’Brien mi-a încredinţat şi o scrisoare

recomandându-mi să o distrug dacă sunt prins.

— O mai ai?

— Nu. Am distrus-o. Aproape de Fresnillo, unde am căzut în mâinile indienilor.

— Aha. Îi cunoşteai conţinutul?

— Da. Aurul din oraşul Mexico e în siguranţă. Mr. O'Brien a luat măsuri să-l transporte la Vera Cruz. Se crede că oraşul Mexico va cădea în curând în mâinile rebelilor.

Charles se apropie de curier.

— Situaţia e atât de serioasă?

— Guanajuato a fost cucerit de rebeli. Spaniolii, autorităţile şi o parte din creolii bogaţi s-au baricadat într-o mare clădire, Alhodinga de Granadidos, folosită până atunci pentru depozitarea grânelor. Cu artileria de care dispuneau au tras asupra indienilor până şi-au terminat muniţiile. Indienii, fără să ţină seama de ghiulelele care-i secerau cu sutele, ripostau cu praştiile lor rudimentare.

— Întocmai ca şi aztecii lui Cuauhtemac, interveni un *hacendado* în care Adrien recunoscu pe creolul care-i vorbise despre nepăsarea mexicanilor în faţa morţii.

— Un miner din Guanajuato s-a strecurat printre gloanţe, până la poarta clădirii, dându-i foc, istorisi O'Neil. Pe urmele lui, indienii au năvălit în Alhodinga ucigând pe toţi spaniolii, fără deosebire. Apoi au jefuit prăvăliile, cârciumile şi casele bogătaşilor. A doua zi au cucerit oraşul Valladolid.

Expunerea sumară, seacă, era mai impresionantă decât cele mai ample comunicate de război.

— Şi noi suntem izolaţi aci! rosti Adrien. Dacă spre sud drumurile sunt tăiate, să folosim o rută ocolită. Prin nord, sau spre vest. N-o să aşteptăm aici sfârşitul războiului. Să organizăm detaşamente care să cerceteze celelalte căi de acces.

Propunerea lui fu imediat acceptată. Orice formulă era preferabilă inacţiunii. În afară de cei şaizeci de invitaţi şi de cei două sute de oameni ai lui don Porfirio Pacardo, intendentul haciendei, Charles Sunderland se putea bizui pe optzeci de oameni. Dacă adăugau la acest număr şi pe cei două sute de supraveghetori ai minelor din regiune, ar mobiliza cinci sute şaizeci de bărbaţi valizi. Cu armamentul modern de care dispuneau, ar rezista cu succes unei armate de răsculaţi superioară la număr. Această trecere în revistă a forţelor de apărare îşi dovedi în curând utilitatea. Detaşamentele plecate în recunoaştere, se înapoiară cu

veşti îngrozitoare.

În Zacatecas, indienii se ridicaseră în masă. Un călugăr, Herrera, luase conducerea indienilor din San Luis Potosi. Călugărul îşi ilustrase însuşirile militare, cucerind în câteva zile întreaga provincie. În Jalisco, un ţăran analfabet Torres, cucerise în fruntea peonilor săi, Guadalajara. Sonora, Nueva Leon, Texas, căzură pe rând în mâinile rebelilor. În mai puţin de o lună, viceregele Venegas pierdu Centrul şi Nordul Mexicului. În Sud, prima scânteie a insurecţiei se aprinse în munţi, în apropiere de Acapulco…

Rebelii luau cu asalt oraşele, ucideau pe spanioli, ori îi aruncau în temniţe şi le confiscau bunurile. Păstorii de turme, contrabandiştii, briganzii, bântuiau călări *las sierras*, atacând *haciendele*, capturând convoaiele care transportau aur şi argint şi caravanele cu mărfuri ale neguţătorilor *gachupines*.

În teritoriile ocupate de rebeli, Hidalgo restitui indienilor pământurile însuşite ilegal de marii *hacendados*. Scuti de impozite pe săraci şi împărţi turmele de pe domeniile spaniolilor şi creolilor bogaţi. Această politică de justiţie socială, menită să-i atragă masele largi ale populaţiei, exasperă pe *los gachupines*, care hotărâră să reziste până la ultimul om.

Hacienda Manuelei de Valdivia rămăsese o oază de linişte într-o mare de flăcări. Minerii şi peonii, intimidaţi de represiunile sălbatice ale lui Charles Sunderland, nu îndrăzneau să atace vizuina lupilor. Dar forţele lor se organizau. Ciocnirea era inevitabilă. Faţă de iminenţa pericolului, Charles renunţă să mai asigure paza minelor. Supraveghetorii fură rechemaţi la *hacienda*. Puţini însă se prezentară la apel: patruzeci şi trei, din cei două sute, pe care se bizuia Charles. Restul dispăruseră fără urmă. Minerii începuseră să-şi facă dreptate.

O problemă grea se punea pentru Adrien de Beaulieu şi pentru Charles Sunderland. O problemă rămasă până atunci nerezolvată. Ce era de făcut cu aurul şi argintul depozitat în San Miguel de Santiago? Era evident că lingourile vor trezi interesul bandelor lui Hidalgo, avide de bani necesari achiziţionării de armament din străinătate. Nici briganzii care bântuiau provinciile învecinate nu vor rezista tentaţiei.

Adrien era perplex. Să lase aurul la San Miguel de Santiago, unde era păzit de vreo patruzeci de oameni bine înarmaţi, sau să-l aducă la conac? Dacă-l lăsa în oraş, soarta îi era pecetluită. Indienii

răsculaţi ar fi exterminat pe cei patruzeci de oameni. Dacă încercau să-l transporte la conac, convoaiele puteau fi atacate în trecătoarea Panuca. În cazul că transportul ar fi fost efectuat cu succes, conacul ar fi devenit un obiectiv obligat, atât pentru rebeli, cât şi pentru briganzi. Charles opinase pentru aducerea aurului.

— Şi într-un caz şi într-altul, hacienda va fi atacată. De ce să nu ne folosim atunci şi de cei patruzeci de gardieni ai aurului. Totodată, punem la adăpost şi lingourile.

Punctul lui de vedere triumfă. Uneori, Charles ştia să fie convingător. Adrien, care se temuse să nu o expună pe Manuela unui pericol sporit, fusese potrivnic acestei soluţii. Avusese o discuţie furtunoasă cu Charles, care într-o explozie de furie, îl învinuise de laşitate. Adrien se îngălbenise. Ripostase:

— Nimeni nu m-a învinuit până acum de laşitate. Te las să procedezi cum vei crede de cuviinţă. Responsabilitatea acestui act nesăbuit cade însă pe capul tău.

Ieşise apoi din cameră, trântind uşa. Acceptase formula lui Charles fiindcă nu voia să fie acuzat că şi-a neglijat îndatoririle. Potrivit planului lui Charles, aurul urma să fie transportat de două convoaie. Primul avea să fie dirijat de el personal. Al doilea de don Porfirio.

Manuela de Valdivia nu se împotrivise. Invitaţii ei, care îşi prelungiseră fără voie şederea la conac, nu fuseseră întrebaţi. Un călugăr sosit din San Miguel de Santiago anunţă că oraşul era în fierbere. Indienii circulau în grupuri compacte, ameninţând pe spaniolii zăvorâţi în casele lor. Garnizoana, alcătuită dintr-o companie de puşcaşi, era consemnată în cazarmă. Burghezii înstăriţi şi neguţătorii tremurau. Se zvonise că faimosul bandit Rafael Iriarte năvălise cu bandele sale în San Luis Potosi. Sub pretext că opera sub ordinele lui Hidalgo, masacrase pe *Los gachupines*, pe creolii bogaţi şi pe neguţători, fără deosebire de apartenenţă politică. Jefuise apoi metodic casă după casă. Ridicase tot ce găsise de preţ, începând cu vasele sfinte de aur din altarul catedralei. Localnicii care îndrăzniseră să se opună fuseseră împuşcaţi. Trei zile bandiţii jefuiseră, violaseră, benchetuiseră. Într-a patra, dispăruseră fără urmă. Când detaşamentele de rebeli ale lui Hidalgo sosiseră, spre a face ordine, nu mai găsiseră urmă de bandiţi.

Care oraş va veni la rând? Charles râse de temerile călugărului. În San Luis Potosi apărătorii fuseseră lipsiţi de arme. După ce

cucerise oraşul rebelul Herrera le confiscase, trimiţându-le şefului său Hidalgo. În felul acesta, banditii nu întâlniseră rezistenţă. La San Miguel de Santiago se schimba situaţia. Aveau arme destule. Garnizoana rămăsese intactă. Iriarte nu va îndrăzni să-şi arate faţa.

Charles efectuă primul transport de aur. O sută de oameni înarmaţi îi escortă convoiul. Încercă oarecari emoţii când străbătu trecătoarea Panuca. Dar operaţia se încheie cu bine. Charles se înapoie triumfător la conac. Dăduse o lecţie timoratului său cumnat, care părea să fie preocupat numai de soarta Manuelei. Charles va avea grijă să-şi informeze tatăl la timpul potrivit asupra comportării lui Adrien. Mr. Richard Sunderland va avea prilejul să constate că dispreţuitul său fiu merita mai multă încredere decât prea lăudatul conte de Beaulieu. Între cei doi cumnaţi relaţiile se înăspriseră. Nu-şi vorbeau decât în chestiuni de serviciu şi atunci cu ton foarte ridicat. Charles se răzvrătise pe faţă împotriva autorităţii lui Adrien. Şi cum gărzile haciendei erau alcătuite din oamenii săi, lui îi revenea ultimul cuvânt.

În ziua de 10 octombrie, don Porfirio însoţit de cincizeci de oameni plecă la San Miguel de Santiago, pentru a asigura paza celui de al doilea transport de aur. La 11 octombrie, către ora prânzului, aurul trebuia să parvină la conac.

În dimineaţa aceea, cerul se acoperi de nori. Trecuseră şase ani de când nu mai căzuse picătură de ploaie pe pământul încins. Vegetaţia se uscase. Numai cactuşii rezistau eroic. Charles se plimba nervos pe esplanada din faţa conacului. Aştepta sosirea convoiului. În ciuda bravadei sale era asaltat de temeri. Către orele unsprezece din zi, se urcă pe culmea zidului de împrejmuire a grădinii. Cu o lunetă încercă să scurteze zările. Pânzele de aer înfierbântate tremurau împiedicând vederea. Deodată, norii se sparseră şi soarele apăru la zenit.

Spre trecătoarea Panuca, un miraj năstruşnic înălţa culmi albastre de munţi, ale căror poale se scăldau în apele limpezi ale unui lac, lucios ca o pânză de mercur. Deodată, se auziră dintr-acolo detunături de armă. La început rare, apoi îmbulzite, răpăitoare ca grindina. Zece minute durǎ duelul, apoi se aşternu liniştea. Livid, Charles mobiliză douăzeci de oameni cu care se avântă călare spre trecătoare. Adrien, care urmărise scena, zâmbi: „Imbecilul nu e lipsit de curaj. Temeritatea lui ne va costa însă scump”.

Era ora prânzului. Ora la care don Porfirio urma să intre cu

convoiul în curtea conacului. Dar convoiul întârzia să apară la orizont. Nu se zărea nici ceata lui Charles. Abia către ora unu, Charles se înapoie la conac, în fruntea unui jalnic cortegiu alcătuit din oamenii săi, care cărau pe crupa calului câte un rănit mânjit de sânge şi ţărână. De convoi, nici urmă. Charles descălecă în faţa scării. Adrien, însoţit de câţiva oaspeţi, îl aştepta grav şi tăcut.

— Pancho, strigă Charles pe unul din oamenii săi, arată acestor *Senores* ce ai găsit!

Indianul Pancho descălecă. Purta în mâna stângă o basma pătată de sânge, în care împachetase un obiect rotund. Pancho urcă legănat scările, apoi desfăcu basmaua, lăsând să cadă la picioarele privitorilor îngroziţi, capul decapitat al lui don Porfirio. Ochit erau căscaţi într-o expresie de nemărginita groază. Obrajii şi buzele supte de sânge, părul răvăşit, beregata sfâşiată, ofereau un spectacol de panopticum.

— Arată-le tot, Pancho! porunci Charles întunecat. Să ştie ce ne aşteaptă, adăugă el cu sălbăticie.

Pancho scoase de la brâu o basma albă, pe care începu să o desfacă tacticos.

— Am găsit-o lângă capul lui don Porfirio.

Pe basmaua despăturită, scria cu litere de sânge, stângaci meşterite:

„Aşteptaţi-mă. Sosesc.

Rafael Iriarte.”

Se lăsase noaptea. Întunecarea bruscă luase locul soarelui, aşa cum se întâmplă la tropice. O linişte adâncă, de mormânt, pogorâse asupra conacului. Ai fi zis că în clădirile acoperite de linţoliul nopţii nu se afla suflet de om. Nici o luminiţă la ferestre. O hienă râse strident şi macabru în tăcerea grea a nopţii. Se auzi şi nechezatul nervos al unui cal. Apoi liniştea se aşternu iarăşi.

Cerul era spuzit de stele strălucitoare, limpezi şi atât de joase, încât s-ar fi crezut că pot fi nimerite cu o aruncătură de băţ. Împotriva aparenţelor, conacul nu era adormit. La fiecare fereastră stătea de strajă câte un om, cu arma pregătită de tragere. Fanfaronada lui Rafael Iriarte îşi făcuse efectul. Toţi aşteptau marea ciocnire.

Apărătorii conacului erau puţini la număr. Misiunea nereuşită a lui don Porfirio se soldase cu grele pierderi omeneşti. Cincizeci de

oameni, la care se adăugau patruzeci şi şapte de gardieni ai depozitului de aur din San Miguel de Santiago. Dintre cei două sute de supraveghetori pe care contase Charles, numai patruzeci şi trei răspunseseră la apel. Pe lângă aceştia, cei o sută de oameni ai săi şi cei treizeci de servitori ai conacului, singurii care nu dezertaseră, totalizau o sută şaptezeci şi trei de apărători, la care se adăugau la sfârşit, cei şaizeci de invitaţi ai Manuelei de Valdivia. Mai toţi erau trăgători pricepuţi. Dar ce contau aceştia în faţa miilor de oameni ai lui Iriarte?

Sfârşitul tragic al asediaţilor din Alhodinga îi edificase asupra soartei care li se pregătea dacă aveau să cadă în mâinile brigandului. Nu le rămânea decât să reziste până la ultimul. Altă alternativă era exclusă. „Mexicanii sunt deprinşi să întâmpine cu eleganţă şi demnitate moartea.” Fraza aceasta ajunsese să-l obsedeze pe Adrien. Apărătorii conacului afişau un calm şi o nepăsare totală.

Adrien îşi verifică pe pipăite arma şi muniţia. Liniştea aceasta ameninţătoare era impresionantă. În viaţa sa, Adrien trecuse, prin momente grele. Revoluţia din Franţa şi expediţia din Saint-Domingue îl puseseră adeseori faţă în faţă cu moartea. Dar niciodată nu-i simţise prezenţa ca acum. Era un presentiment?

O umbră se opri lângă el.

— Adrien, vreau să-ţi vorbesc.

Recunoscu glasul lui Charles, deşi rostirea era abia şoptită. De la moartea lui don Porfirio nu mai schimbaseră nici un cuvânt. Adrien nu-i ierta lui Charles că îl învinuise de laşitate.

— Îmi dau seama că am greşit, Adrien. Din cauza încăpăţânării mele am pierdut aproape o sută de oameni. Iar aurul adus la conac e o tentaţie în plus pentru Iriarte. Iartă-mă Adrien.

Beaulieu nu întoarse capul. Continua să privească pe fereastră câmpia vastă, peste care bolta înstelată arunca o lumină palidă.

— Mă auzi, Adrien?

Charles se ruga ca un copil răzgâiat, care după ce s-a izbit cu capul de pragul de sus, apucă să-l vadă şi pe cel de jos.

— Tu nu ai fost laş, Adrien. Eu am fost laş.

Abia acum Beaulieu îl privi în ochi.

— Ce vrei să spui?

— Ieri, când am alergat cu oamenii mei în ajutorul lui don Porfirio… N-am îndrăznit să urmăresc pe banditii lui Iriarte, care se îndepărtau cu caravana de aur. Erau prea mulţi. Peste o mie…

— În cazul acesta, n-ai fost laş, grăi Adrien. Îi era milă de disperarea lui Charles.

— Ba da, am fost un laş. Trebuia să-i urmăresc, să-i provoc la luptă. Cavalereşte…

— Nu ne aflăm pe vremea cavalerilor feudali.

— Eşti generos, Adrien. Vrei să-mi minimalizezi greşeala. Trebuia să-mi asum în întregime responsabilitatea pe care mi-o luasem trecând peste dispoziţiile tale. Să încep lupta şi să pier…

— Ridicol. Ce-am fi folosit dacă te-ar fi decapitat şi pe tine.

Charles înghiţi în sec.

— Crezi că mi-ar fi retezat şi mie capul?

— N-am făcut decât o presupunere. Probabil că aşa se comportă Iriarte cu căpeteniile vrăjmaşilor săi.

— Poate că ai dreptate…

În curtea interioară se auzi un zgomot înfundat de copite. După fuga sclavilor şi a majorităţii servitorilor, caii fuseseră aduşi în *patio* spre a fi puşi în siguranţă.

— Ce crezi, Adrien, scăpăm cu viaţă?

— Ştiu eu?

— N-aş vrea să mor. Sunt încă tânăr.

Adrien râse uşor. Un râs în care fără voia lui se desluşi o nuanţă de batjocură.

— Mă dispreţuieşti, nu-i aşa? şopti Charles.

— Nu… Iau pe fiecare om aşa cum e.

— Eşti filozof, Adrien. Poate vârsta…

Beaulieu zâmbi iarăşi. Îi părea ciudat să i se vorbească de vârstă. La treizeci şi doi de ani nu se considera bătrân.

— Tu nu regreţi nimic? continuă Charles după o pauză.

— Nu am ce regreta. Mi-e teamă doar pentru Manuela. N-aş vrea să i se întâmple ceva.

Maşinal, mânui iarăşi trăgaciul armei.

— Charles, aş vrea să-ţi cer o favoare.

— Orice, rosti Charles cu grabă. Cere-mi, dacă vrei, şi viaţa.

— Dacă mi se întâmplă ceva, să ai grijă de Manuela.

Charles râse, ca şi când ar fi vrut să-şi încurajeze cumnatul.

— Nu ţi se va întâmpla nimic, Adrien. Ai să trăieşti până la adânci bătrâneţe.

— Îmi făgăduieşti că vei face imposibilul pentru Manuela?

— Îţi făgăduiesc, rosti solemn Charles.

Îi părea ciudat, că în momentele acestea cruciale, Adrien nu-i

vorbea de Georgina, ori de copiii săi. Un coiot urlă în depărtare.

— Vreun semnal? se întrebă Adrien. Se adresă din nou cumnatului său. Ocupă-te de butoiaşele cu praf de puşcă. Să nu se întâmple o nenorocire.

— Nici o grijă, Adrien. Apropo, să nu uit. Am comunicat oamenilor mei că tu ai preluat conducerea.

Charles se îndepărtă. „Fuge de răspundere, se întrebă Adrien, sau îşi regretă greşeala?” Îi făcea totuşi plăcere că i se recunoştea autoritatea. Două umbre se apropiară fără zgomot.

— Eu sunt, Pancho, *senor*, rosti un glas grotesc, cu tonuri de falset. Paquito şi cu mine suntem agenţii dumneavoastră de legătură. Senor Sunderland a dat dispoziţie ca toată lumea să execute ordinele dumneavoastră. Porunciţi!

Adrien avu senzaţia că e prins într-un vârtej care-l înălţa pe culmi nebănuite. Era ca o beţie de marijuana. Îi crea o stare de exaltare bizară. În momente de criză, tot lui i se adresau oamenii. Va fi demn de încrederea lor.

— Bine Pancho. Rămâi lângă mine. Tu, Paquito, pofteşte pe *Senor* Sunderland şi pe invitaţii senorei contese la o consfătuire de război. Să se adune cu toţii în camera cea mare, care răspunde în *patio*. Acolo putem face lumină fără a fi văzuţi de afară.

Porunca lui Adrien fu executată. Oaspeţii Manuelei de Valdivia îi acceptară conducerea, deşi printre ei se numărau foşti militari, ofiţeri activi, mari *hacendados* şi personaje cu suprafaţă politică. Era firesc să fie de acord cu această orânduire, din moment ce marea majoritate a apărătorilor conacului era alcătuită din personalul casei Sunderland. După primirea mesajului lui Iriarte, cei mai mulţi servitori ai Manuelei de Valdivia şi ai oaspeţilor se topiseră pe nesimţite. Preferaseră să îngroaşe rândurile indienilor şi metişilor lui Iriarte, decât să-şi verse sângele pentru nişte creoli trufaşi, care nu se pricepuseră niciodată să le câştige devotamentul.

Adrien îşi împărţi oamenii în patru detaşamente de câte cincizeci de oameni. Restul de treizeci şi cinci aveau să alcătuiască rezerva. Primul detaşament era comandat de Charles Sunderland, al doilea de don Ignacio Saltillo, *hacendado* şi fost colonel activ, al treilea de maiorul Vincente Corona, iar ultimul de colonelul José Escobedo.

Rezerva rămase la dispoziţia lui Adrien. Consiliul de război dură până în zori. Totul fu pus la punct. Adrien avea cap de organizator. Până şi militarii de carieră rămaseră surprinşi de limpezimea şi

pătrunderea cu care judeca situaţia. Soluţiile lui nu sufereau critică.

Când cerul prinse să se arginteze spre soare-răsare, observatorii semnalară mişcări compacte de oameni la câţiva kilometri de conac.

— Bandele lui Iriarte îşi ocupă poziţiile, rosti Adrien. Începe balul.

Don Ignacio Saltillo, care se afla lângă Beaulieu, cerceta printr-o lunetă mişcările inamicului.

— Suntem împresuraţi, spuse el. Iriarte dispune de forţe considerabile. După aprecierile mele, are sub comanda lui cel puţin patru mii de oameni.

— Cred că s-au alipit bandelor lui şi peonii din împrejurimi.

— Tot ce se poate.

Don Saltillo duse iarăşi luneta la ochi.

— Are şi câteva sute de călăreţi. Iriarte ne va da serios de lucru.

— V-aţi aşteptat la o simplă ciocnire cu o bandă pe care să o punem pe fugă după un scurt schimb de focuri? zâmbi Adrien.

— În orice caz, nu mă aşteptam să avem de-a face cu o armată. Să nădăjduim că tâlharii sunt prost înarmaţi.

Până la ora prânzului, Rafael Iriarte îşi desfăşură forţele pe colinele şi câmpia înconjurătoare. Profitând de răgaz, Adrien ordonă detaşamentului comandat de maiorul Vincente Corona să dea foc clădirilor situate în afara incintei conacului. În câteva minute, grajdurile, magaziile, casele sclavilor şi ale servitorilor, aprinse în cele patru colţuri, începură să ardă, înălţând spre cer o coloană de foc şi de fum, dreaptă ca o imensă lumânare. Adrien explică măsura sa şefilor de detaşamente.

— Am dat foc clădirilor, fiindcă nu le-am fi putut apăra. Dacă ar fi fost cucerite de oamenii lui Iriarte, ar fi constituit pentru ei o poziţie cheie. Putem lupta cu oarecare sorţi de succes, numai dacă pământul e ras în jurul conacului. La adăpostul zidurilor lui, vom rezista un timp îndelungat, provocând pierderi grele bandelor.

De pe o înălţime, Rafael Iriarte, înconjurat de locotenenţii săi urmărea gânditor progresele incendiului.

— *Los gachupines* nu sunt proşti, rânji el. Ştiu să se apere. Dar unul e Rafael Iriarte…

Ochii pătrunzători de linx, mustaţa neagră şi lucioasă, cernită parcă, obrazul măsliniu, buzele cărnoase, curbate într-un zâmbet rău, dădeau obrazului său o expresie de voluptuoasă cruzime. Iriarte era replica fidelă a lui Charles Sunderland, pe care îşi promisese să-l întreacă în sălbăticie.

În preajma şefului se aflau, în afară de locotenenţii săi, căpeteniile, câtorva sate din împrejurimi, care se învoiseră a lua parte cu oamenii lor la nimicirea cuibului de năpârci de pe hacienda Valdivia. Şi minerii din regiune se înrolaseră sub comanda lui Iriarte. Aveau de încheiat o veche socoteală cu stăpânii haciendei şi cu vulpoiul cu păr roşu.

Şi Rafael Iriarte fusese miner. Pe spinarea lui se desluşeau încă urmele cicatrizate, lăsate de harapnicele supraveghetorilor. Dar el era plămădit din alt aluat decât indienii fatalişti şi blânzi care lucrau în mine. Într-o seară, înjunghiase doi supraveghetori beţi care dăduseră buzna în colibă pentru a-i batjocori nevasta, o femeie tânără şi frumoasă. Apoi luase drumul munţilor. Lupta ilegală era singura cale deschisă peonilor care nu mai voiau să îndure tirania stăpânilor şi a slugilor acestora.

Rafael Iriarte era inteligent şi întreprinzător. În câţiva ani, ajunsese şeful celei mai puternice bande de peoni răzvrătiţi. De atunci, plătise multe poliţe. *Los gachupines* se temeau de el ca de dracul. Pentru prinderea lui organizaseră nenumărate potere. Zadarnic. Iriarte era acolo unde nu-l căutai. Revolta lui Hidalgo îi îngăduise să-şi lărgească câmpul de activitate. Nenumăraţi spanioli muşcaseră ţărâna, înjunghiaţi de Rafael Iriarte, care săvârşea singur acest rit, continuând tradiţia sacrificiilor sângeroase aduse zeilor azteci. Charles Sunderland era primul *gringos* căruia Iriarte îi jurase pieirea. Când acesta văzu flăcările care mistuiau clădirile servitorimii haciendei îl fulgeră o idee.

— La adăpostul perdelei de fum să dăm un atac. O să aflăm astfel pe ce forţe se bizuie *los gachupines* şi frumoasa contesă.

Atacul-sondă fu pornit cu trei sute de oameni. Atâta timp cât înaintară feriţi de paravanul de foc şi fum al incendiului, nu li se întâmplară nimic. După ce-l ocoliră, ieşind pe câmpul deschis, măturat de tirul armelor apărătorilor, o violentă rafală de împuşcături le zăgăzui mersul. Căzură douăzeci de oameni. Iriarte nu stărui să continue atacul. Ştia ce avea de făcut. Asediaţii dispuneau de o putere de foc impresionantă. Zidurile înconjurătoare ale curţii conacului erau anevoie de escaladat în timpul zilei. Noaptea se putea însă face o încercare.

Prima zi se scurse, fără ca asediatorii să fi dezlănţuit un nou atac. În conac, Adrien îşi desăvârşise planul de apărare. Nu lăsase nici o ipoteză nestudiată. Sfaturile ofiţerilor îi fuseseră de folos. Pregătirile de luptă continuau şi de o parte şi de alta.

Adrien prevăzuse un asediu lung. Stabilise raţii de hrană, deşi proviziile erau îndestulătoare. Un puţ din interiorul curţii le asigura apa de băut. Se lăsă noaptea. Un cercetaş trimis în ajun la San Miguel de Santiago le adusese zvonul că în apropiere de Guanajuato se desfăşura o bătălie cumplită între rebelii lui Hidalgo şi trupele guvernamentale. După câte se ştia în oraş, spaniolii erau stăpâni pe situaţie.

În San Miguel de Santiago, indienii puseseră în mod practic stăpânire pe oraş. Compania de puşcaşi, menită să asigure ordinea, era virtualmente asediată în cazarmă. Nu se schimbaseră încă focuri. Era însă evident că soldaţii nu vor putea veni în ajutorul conacului Valdivia fără a sparge cercul de indieni, surprinzător de bine înarmaţi.

Aproape de miezul nopţii, Iriarte declanşă primul mare atac. Două mii de oameni, precedaţi de genişti cu scări de asediu, meşterite în timpul zilei, se apropiară fără zgomot de zidurile curţii conacului pe care nădăjduiau să le escaladeze. Noaptea fără lună era favorabilă unei lovituri prin surprindere.

Vigilenţa asediaţilor nu se dezminţi. Când oamenii lui Iriarte ajunseră la circa douăzeci de metri de ziduri, se dezlănţui un foc ucigător. Apărătorii hanciendei dispuneau de muniţii din belşug. Îşi permiteau luxul să nu facă economii. Indienii lui Iriarte nu cedară, deşi cădeau cu zecile. Străbătură în pas alergător distanţa până la împrejmuirea conacului. Rezemară scările de ziduri şi cu impetuozitate fanatică porniră să escaladeze zidurile groase, în vreme ce trăgătorii de elită ţinteau siluetele apărătorilor profilate pe parapete.

Indienii izbutiră să se caţere pe culmea zidurilor, unde se încinse o încrâncenată luptă corp la corp. Cu preţul unor eforturi disperate, apărătorii respinseră elementele înaintate ale lui Iriarte. Indienii ucişi se prăvăleau peste cei care urcau pe scări, antrenându-i în cădere. O jumătate de oră dură lupta. Iriarte ordonă apoi retragerea.

Bilanţul primei zile de luptă se încheia cu pierderi grele pentru ambele tabere. Culmea zidurilor era presărată cu cadavre. Indieni şi creoli, înfrăţiţi în aceeaşi cumplită moarte, zăceau claie peste grămadă, înapoia parapetului mânjit de sânge şi cioplit de gloanţe. În josul unei scări de piatră, pe care încremeniseră într-o supremă încleştare asediaţi şi asediatori, don Ignacio Saltillo descoperi trupul lui Adrien de Beaulieu, care palpita încă. Abia respira. Doi

brancardieri îl transportară în conac.

Amuţită de durere, lividă, cu ochii mari, nedumeriţi, Manuela de Valdivia îl instală în patul ei. Sângele care se scurgea dintr-o rană adâncă, deschisă în partea stângă a pieptului, făcu o pată mare pe pernele şi cearşaful de mătase. Adrien horcăia, fără să-şi fi recâştigat cunoştinţa. Dona Elvira Saltillo şi dona Inez de Castro, care posedau vagi noţiuni de medicină, îi tăiară haina şi cămaşa, îi spălară rana şi îl pansară. Nu-şi făceau însă iluzii. Glontele pătrunsese în plămân, sfârtecându-l. Nici o intervenţie chirurgicală nu l-ar fi putut salva. Umbrele morţii pluteau pe chipul lui pământiu.

După ce îşi făcură datoria, cele două femei plecară la alţi răniţi. Manuela rămase singură cu Adrien. Cu mâinile încrucişate pe piept, îl privea cu o expresie de consternată surprindere. Nici acum nu era în stare să înţeleagă adevărul.

Deodată, o cuprinse o disperare nemărginită, sălbatică. Se aruncă la picioarele patului şi zguduită de plâns, îmbrăţişa genunchii lui Adrien. Nu concepea să-l piardă. Mintea ei refuza să admită despărţirea. Cu fruntea rezemată de dosul mâinii lui, se ruga fierbinte de Sfânta Fecioară să i-l cruţe...

Afară se lăsase iarăşi liniştea.

Dacă nu l-ar fi avut pe Adrien în faţă, mărturie a luptelor cumplite care abia se terminaseră, ar fi putut crede că totul nu era decât o plăsmuire a minţit ei.

Zorile o găsiră prosternată la picioarele unei statui de lemn a Sfintei Fecioare cu Iisus în braţe. Tonurile de roşu, verde smarald şi aurul care învăluiau într-o magnifică policromie veşmintele Maicii Domnului, străluceau şi mai viu în lumina împrăştiată de două candelabre de aur masiv. Splendoarea acestor piese, expresia de o blândeţe angelică a sfintei, jocul de umbre şi lumini, scoteau şi mai mult în evidenţă sobrietatea şi gravitatea tipic spaniolă a mobilelor grele, cu linii simple, a pardoselii de marmură verde, a pereţilor goi, monastici.

În liniştea impozantă, de catedrală, se auzea numai glasul Manuelei de Valdivia, care recita cu exaltare rugăciunea muribunzilor. Se ruga nu numai pentru Adrien, care agoniza în camera alăturată, ci şi pentru ceilalţi apărători ai conacului, pe care moartea nu va întârzia să-i acopere cu giulgiul ei. Toţi erau condamnaţi. Rezistenţa disperată nu făcea decât să le

prelungească agonia. Când soarele auri grilele de fier forjat de la ferestre, se dezlănţui iarăşi grindina împuşcăturilor. Manuela ridică încet fruntea. Ochii erau încercănaţi, obosiţi, obrazul palid, buzele lipsite de sânge. Rafalele de împuşcături se înteţeau. Pe coridor se auzea zgomot de paşi. Se ridică anevoie în picioare. Genunchii îi amorţiseră. O durea şira spinării. Toată noaptea se rugase. Implorase pe Dumnezeu să dăruiască viaţa lui Adrien. Aştepta o minune. Clătinându-se istovită, trecu în dormitor.

Adrien zăcea nemişcat. Faţa lui era tot atât de albă ca şi pernele împodobite cu dantele. Manuela se apropie de el. Îi prinse mâna într-a ei. Degetele lui Adrien se răciseră. Când înţelese că totul se sfârşise, simţi o linişte ciudată, o amorţeală de neînţeles. Se lăsă în genunchi, lângă pat şi sărută îndelung mâna omului care fusese totul pentru ea. Rămase astfel mult timp. N-ar fi putut să spună dacă trecuse o oră sau zece. Afară, împuşcăturile continuau cu furie.

Se ridică de lângă pat şi după ce aruncă o ultimă privire asupra lui Adrien, izbi în gongul de pe măsuţa de la picioarele patului. Apăru o cameristă nedormită, cernită la ochi, înspăimântată de gândul morţii.

— Maria trimite pe cineva după *Senor* Charles Sunderland.

Glasul ei abia se mai auzea. Împuşcăturile făceau un zgomot infernal. Manuela le înregistra automat. N-o mai impresionau. Adrien murise. Restul nu mai avea importanţă. Moartea lui îi sfărâmase ultimele resorturi sufleteşti. Viaţa nu o mai interesa. Moartea îi inspira curiozitate şi simpatie. În sânul ei va regăsi liniştea. Dacă exista o viaţă dincolo de mormânt, îl va întâlni pe Adrien. În veci vor rămâne împreună.

În primele patru zile de luptă, Rafael Iriarte pierduse şapte sute de oameni. Focul intens al asediaţilor făcea ravagii. Era evident că dispuneau din belşug de arme şi de muniţie.

Zvonul luptelor ce se desfăşurau în jurul conacului Valdivia se dusese din gură în gură până la cele mai îndepărtate unghiuri ale provinciei. Cete de peoni înarmaţi cu furci, bâte şi cuţite, soseau zilnic, îngroşând bandele lui Iriarte.

În curând, pierderile fură compensate, apoi depăşite de valul de recruţi care cereau să lupte sub ordinele lui. Iriarte, ca orice mexican, dispreţuia moartea. Dar prudenţa şi responsabilităţile sale de şef suprem nu-i îngăduiau să asiste impasibil la măcelărirea

oamenilor care îşi puseseră încredere în el. Trebuia să găsească o cale spre a forţa capitularea asediaţilor.

Un transfug sosit de la conac îi aduse veşti îmbucurătoare. Adrien de Beaulieu, căpetenia şi inima apărării, căzuse în primele ore. După trei zile de agonie îşi dăduse sufletul. Deznădăjduită, contesa Manuela de Valdivia se spânzurase în preajma cadavrului.

Charles Sunderland luase comanda. Noul şef era hotărât să reziste până la capăt. Avea muniţii şi nu-i lipseau nici proviziile. Iriarte întruni un consiliu de război. Locotenenţii săi erau nehotărâţi. Conacul părea o fortăreaţă inexpugnabilă. În vreme ce sfatul continua fără rezultate, o fată tânără ceru să fie primită de Iriarte. Avea să-i spună lucruri de cea mai mare însemnătate.

Iriarte o primi îndată.

— Cine eşti tu? întrebă el.

— Marina, fiica lui Otimis, cacic al satului Puruanhuta.

— Îl cunosc. Luptă cu ai lui în rândurile noastre. E un viteaz. Vorbeşte!

— Vreţi să cuceriţi conacul, spuse ea cu hotărâre. Vă dau eu mijlocul.

— Să te auzim.

— V-ar fi de folos să daţi foc porţii de la intrarea principală?

— Desigur, replică Rafael Iriarte. Am da năvală în conac şi am învinge prin forţa numărului. Dar nu putem ajunge la poartă. Terenul e descoperit.

— Cunosc o cale ascunsă vederii celor din conac.

Iriarte fu ispitit să o întrebe: „Cum de o cunoşti?”

Dar se abţinu. Era mai înţelept.

— Pe lângă conac trece valea adâncă, dar strâmtă şi râpoasă a unui râuşor, secătuit mai tot timpul anului. Câţiva oameni s-ar putea strecura prin această albie, fără să fie observaţi de pe zidurile de împrejmuire ale conacului. Dacă s-ar căţăra noaptea, pe mal, ar ajunge la poartă, şi i-ar da foc.

— Băieţi, iată o fată vitează şi mintoasă, care v-a luat-o înainte, se întoarse el spre locotenenţii săi. Adevărul e că nici eu nu m-am gândit, la spune, fetico, crezi că nu o să pierdem oamenii pe degeaba?

— Răspund cu capul meu, *senor!*

Era atâta duşmănie şi înverşunare în vorbele ei, încât Iriarte înţelese că merita să o ia în serios.

— Mâine noapte, aproape de mijirea zorilor, când îi e omului

somnul mai dulce, facem încercarea. Însă nu dăm foc porţii. E un procedeu vechi şi greu de îndeplinit. O aruncăm în aer, cu un butoiaş de pulbere.

După plecarea Marinei, Iriarte chemă pe Pablo, un metis cu o largă cicatrice pe obrazul stâng. Pablo era un om de încredere.

— Urmăreşti pe fata care a plecat de la mine. Vreau să ştiu ce e cu ea. Povestea ei îmi pare ciudată.

Când plecă de la Iriarte, Marina era în plină euforie. Aducea o contribuţie la cauza pentru care luptau oamenii din rasa ei, şi se răzbuna totodată pe Charles Sunderland. În drum spre casă, entuziasmul ei scăzu brusc. Îşi amintea îmbrăţişările lui, dragostea pe care ea i-o purtase, senzaţiile încercate. Cu feminină inconsecvenţă, începu să regrete actul pe care-l săvârşise. Atâta vreme cât se aflase în faţa lui Iriarte, gestul îi păruse înălţător. Acum îi era odios. Îşi trădase iubitul. Chiar dacă se despărţiseră, dragostea pentru el nu murise. Poate că într-o zi s-ar fi împăcat. Pe când aşa, rupsese toate punţile.

Datorită ei, Charles Sunderland va muri, laolaltă cu toţi oamenii săi. De aceştia nu-i păsa. Se aflau printre ei *hacendados* şi femei care huzureau, dispreţuind munca. Aceştia n-aveau decât să piară. Charles Sunderland trebuia să scape. Mânată de un impuls puternic, se opri din drum.

Privi în jur. Se întunecase. Lupta încetase demult. Peste fire coborâse iarăşi liniştea. Se auzeau râsete în tabăra lui Iriarte. Se înfiripă un cântec de chitară. Timid, apoi pătimaş. O voce caldă cânta o melopee de dragoste. Mirosea a ţărână. O adiere plăcută îi răcori fruntea. Marina se uită pe furiş în jur. Era singură cu stelele şi cu adierea.

Deodată, o luă la fugă printre cactuşi. Tălpile ei goale nu făceau zgomot pe pământul nisipos. Marina alerga spre conac. Nu putea fi văzută. Era o umbră printre umbre. Pe drumul numai de ea ştiut, ajunse la poarta principală. Ciocăni cu emoţie şi teamă. O primi un metis cu faţa înnegrită de explozia unei încărcături de pistol. Când Marina îi spuse că vrea să vorbească stăpânului, el o privi bănuitor, apoi o lăsă să intre.

Charles o primi râzând cu toată gura. Marina era binevenită. O femeie în plus nu strica. Ea îi spuse că Iriarte va încerca să ajungă la poarta principală, folosindu-se de albia râuşorului. Charles o îndemnă să se înapoieze în tabăra lui Iriarte. Voia să aibă un spion. Marina ar fi preferat să rămână la conac. Moartea alături de Charles

ar fi fost dulce. Nu cuteza însă a se împotrivi voinţei lui.

Înainte de mijirea zorilor, plecă spre sat. Se strecură nevăzută până în liniile lui Iriarte. Cel puţin aşa credea ea. Tocmai când trecea pe lângă o sentinelă, care moţăia cu capul rezemat de armă, se simţi apucată de braţ. Un bărbat cu chipul brăzdat de o cicatrice, rosti poruncitor:

— Vino!

O spaimă nebună o cuprinse. Încercă să se smulgă din încleştarea degetelor de fier. Peste câteva minute ajunse în faţa lui Iriarte. Pablo vorbi în şoaptă şefului, care-l asculta, aruncând Marinei priviri ciudate. Marina tremura ca o trestie. Când Pablo încetă să mai vorbească, Rafael Iriarte chemă câţiva oameni.

— Spânzuraţi-o! porunci el. Să fie pildă tuturor acelor pe care i-ar ispiti gândul trădării.

Când soarele răsări învăpăind culmile copacilor, Marina fu dusă sub ramurile înalte ale unui platan. O urcară pe un cal. Tatăl ei, Otmis, îi petrecu lanţul de gât. O lovitură de bici şi calul zvâcni înainte. Marina icni, apoi rămase să penduleze de braţul gros îl copacului care-i servise de spânzurătoare…

Rafael Iriarte renunţă a se mai folosi de planul Marinei. Puse altul la cale. Mai sigur. Aflase că unitatea militară din San Miguel de Santiago dispunea de două tunuri şi de câteva sute de ghiulele. Pentru el aceste piese ar fi fost mană cerească.

Peonii din oraş, ajutaţi de un detaşament al său, alcătuit din opt sute de oameni, luară cu asalt cazarma. Asediatorii pierdură două sute de oameni, dar puseră mâna pe tunuri. De îndată ce intrară în stăpânirea lor, le duseră lui Rafael Iriarte. Acesta le primi cu bucurie. Piesele de artilerie aveau să pecetluiască soarta conacului, scutind numeroase sacrificii omeneşti.

După ce instală piesele în poziţie, chemă pe unul din scribii săi, şi îi ordonă să scrie un mesaj *sui generis*, cu litere mari, în lungul unei foi de pânză, de câţiva metri lungime…

În timpul nopţii, mesajul fu aninat de doi cactuşi *candelabria*, astfel încât să poată fi citit de asediaţi.

Când geana dimineţii se ridică, risipind întunericul, apărătorii conacului citiră cu uimire, pancarta întinsă la vreo cincizeci de metri de zidul împrejmuitor.

„Predaţi-vă. Orice rezistenţă e zadarnică. Făgăduiesc să las liberi pe toţi acei care vor depune armele până mâine dimineaţă la orele

şase, cu condiţia să-mi predea viu sau mort, pe Charles Sunderland. Pun pe capul lui un premiu de 10.000 pesos. În caz contrar, bombardez conacul. Zidurile nu vor mai rezista tirului de artilerie.

Rafael Iriarte.”

Stupefiaţi, asediaţii cu ştiinţă de carte citeau şi reciteau ultimatumul. Indienii şi metişii care luptau în tabăra lui Charles Sunderland se priveau întrebători, neîndrăznind să-şi mărturisească gândurile.

Şi Charles citi mesajul lui Iriarte. Cunoştea îndeajuns limba spaniolă spre a înţelege. Nici lui nu-i scăpară privirile furişe schimbate de indieni şi de metişi, după cum nu scăpară nici celorlalţi oaspeţi ai conacului Valdivia, rămaşi încă în viaţă.

Mândrii *hacendados* şi ofiţerii creoli, educaţi în spiritul onoarei şi al cavalerismului, erau gata să lupte până la ultimul. Nici nu concepeau să-l predea pe *Senor* Sunderland. În privinţa lor, Charles era sigur. Discutabilă era poziţia indienilor, care n-aveau motive să-şi pună viaţa în primejdie pentru un *gringos* care nu mai reprezenta nimic pentru ei.

Charles îşi dădu seama că se afla în mare pericol. Fanfaron, luă în batjocură mesajul lui Iriarte. Dar hohotele lui de râs sunau fals. Vorbele sale nu convingeau pe nimeni. Până la expirarea ultimatumului trebuia să ia măsuri. Schimbul de focuri încetase. Iriarte era dispus să aştepte. De ce să irosească muniţii şi vieţi omeneşti, când duşmanul şi comorile lui aveau să-i cadă fatal în palmă. Era convins că mercenarii lui Sunderland nu vor rezista ispitei. Aşa cum luptaseră pentru el de dragul arginţilor, trădându-şi neamul, aşa vor întoarce armele, de dragul altor arginţi, nimicind pe fostul lor stăpân. Pe Charles îl încolţise spaima. Bănuia pe fiecare om. Se temea şi de umbra lui. Nici în Paquito şi în Zavala nu mai avea încredere. Îl puteau trăda, aşa cum îl trădase Gomez. Trebuia să fugă. Avea nevoie însă de un om pe care să se bizuie. Pancho ar fi fost cel mai potrivit. Părea mai devotat decât un câine. Charles nu lăsă totuşi nimic la voia întâmplării. Pe înserat, îl chemă în taină, în camera sa. Îi făgădui cincizeci de mii de pesos, dacă îi va executa orbeşte ordinele. Pancho clipi des, uluit de strălucitoarea ofertă. Charles reuşise să-i recâştige devotamentul.

În aceeaşi noapte, cu complicitatea lui don Ignacio Saltillo şi a ofiţerilor, îşi pregăti doi cai. Unul pentru el, altul pentru Pancho.

Copitele cailor erau înfăşurate în cârpe, să nu facă zgomot. Charles Sunderland şi Pancho ieşiră pe o poartă dosnică. Îi urmau doi ofiţeri creoli, care hotărâseră să le urmeze soarta. Prin albia râului secătuit cei patru oameni porniră în aval. Sperau să străbată fără accidente încercuirea. Pătrunseseră adânc în liniile lui Iriarte, când un om de veghe dădu alarma. Charles şi însoţitorii săi înfipseră pintenii în burţile cailor, avântându-se în galop spre libertate.

Gloanţele porniră să şuiere pe la urechile fugarilor. Un ofiţer se prăvăli din şa. Calul lui Pancho, lovit în plin, se poticni, rostogolindu-se peste corpul călăreţului, ale cărui oase pârâiră ca un coş de nuiele strivite. Până să se dezmeticească oamenii lui Iriarte, Charles Sunderland şi al doilea ofiţer se topiră în noapte. Perdelele de cactuşi giganţi le protejau fuga…

Capitolul douăzeci şi trei

În dimineaţa aceea de ianuarie, Richard se trezi din somn într-o stare de excepţională bună dispoziţie. Ceasul de bronz de pe cămin cântase ora opt. Avalanşa fulgilor pufoşi de zăpadă, care se hârjoneau cu vântul, izbindu-se de geamuri, făcea să pară şi mai plăcută atmosfera caldă, intimă, din dormitor.

Richard nu era matinal. Spre deosebire de alţi oameni deopotrivă de activi, îi plăcea să lenevească dimineaţa în pat. Niciodată nu se trezea înainte de ora opt. Cu mâinile cruce sub cap, medita cam o jumătate de oră asupra chestiunilor pe care le avea de rezolvat în timpul zilei apoi îşi suna valetul. Toaleta de dimineaţă şi-o făcea în cadrul unui adevărat ceremonial. Un servitor îi prepara baia, altul îl bărbierea, în vreme ce valetul său personal îi pregătea costumul pe care avea să-l poarte dimineaţa.

Micul dejun îl lua în salonul chinezesc. Era servit de majordom şi de doi valeţi. Meniul era frugal. Două felii de şuncă, un ou fiert şi o ceaşcă de cafea sau de ciocolată. Un toast perfect rumenit şi câteva fructe alese dintr-o mie, completau micul dejun. În timpul acesta, secretarul de serviciu îi recapitula programul zilei.

Câteodată, Richard îşi primea intimii sau colaboratorii apropiaţi, cărora nu le oferea niciodată să-i împartă masa. Ca şi Regele Soare, mânca singur, în vreme ce asistenţii stăteau respectuos în picioare. Nici copiii săi nu erau exceptaţi de la această regulă. La orele zece Richard pleca la bancă, unde îşi stabilise cartierul general.

Când apărea în holul clădirii din Wall Street, subalternii săi, începând cu directorii şi terminând cu ultimul portar, simţeau un fior de teamă. În drum până la cabinetul său întâlnea numai oameni ploconiţi, rupţi de şale. Urmat de o suită de secretari, urca scara de marmură, traversa holul în care-l aştepta invariabil, directorul general Wilbur Morrison, căruia Richard îi întindea în treacăt o mână moale şi albă. Un gest de înalt prelat, care oferă dreptcredincioşilor inelul său sfinţit spre a fi sărutat. Canaturile uşii cabinetului, larg deschise, erau străjuite de doi secretari, care îndată după intrarea marelui patron, se grăbeau să le închidă într-o respectuoasă tăcere.

Lui Richard îi plăcea acest ceremonial. Nu era un democrat. Raţionamentul său avea un caracter net reacţionar. „Vulgul trebuie educat în spiritul venerării şefilor săi. Între conducători şi conduşi

nu pot exista decât relaţii de oarbă disciplină.”

Când Richard intra în sala de consiliu, zeci de directori, consilieri şi tot felul de personaje de prima mărime, îl aşteptau în picioare, într-o linişte absolută. Marele patron îi privea cu gravitate, apoi răspundea scurt la salutul lor. În acele momente încerca un simţământ de intensă satisfacţie.

— Am impresia că în curând voi repeta cu toată convingerea cuvintele împăratului Vespasian în ultimele sale clipe: „Simt că încep să devin zeu”.

Richard căzuse în exagerările fireşti ale oamenilor îmbătaţi de succes şi glorie. Nu admitea să fie contrazis. Strivea cu personalitatea lui şi pe colaboratori şi pe membrii familiei sale. Dispreţuia mulţimea cenuşie şi trudnică, lipsită de perspective largi, măreţe. „Toţi sunt viermi, pigmei. Destinul i-a aruncat la periferia vieţii. Eu fac parte din puţinii aleşi. Proştii, brutele, spiritele mărunte care alcătuiesc pătura largă a omenirii, nu sunt decât o trambulină pentru noi, eroii. N-am să dezvălui niciodată oamenilor de rând care mă înconjoară gândurile şi simţămintele mele. În imbecilitatea lor sărmană, m-ar socoti nebun sau cel puţin megaloman. De aceea mă închid în mine şi nu îngădui nimănui să-mi cunoască gândurile. Dar mă port cu toţi astfel încât să simtă că ne desparte o distanţă colosală, ca de la stea la pulbere…”

În dimineaţa aceea Richard era mai bine dispus ca niciodată. În ajun Henry, fiul său mai mare, sosise de la Londra.

Îl întâmpinase cu răceală:

— Sper, Henry, că s-a pronunţat divorţul tău.

Henry plecase posomorât capul.

— Nu, Sir, nu s-a pronunţat.

Richard izbise cu pumnul în masă.

— Cum e cu putinţă? Stewart Rowlandson n-a fost în stare să facă nimic până acum? Pentru ce l-am făcut prim consilier juridic pentru Anglia? Dacă este incapabil îl concediez.

Henry ridicase asupra tatălui său o privire încărcată de durere şi reproşuri mute.

— Nu e nevoie. Cazul a fost soluţionat spre satisfacţia dumneavoastră, de forţe superioare. Margaret Sunderland a murit.

— A murit? Sunt încântat. Era şi timpul. Pariez că nu a murit din dragoste pentru dumneata!

— Aţi câştigat, Sir. A doborât-o o boală de piept. Urmare a unei răceli contractate în timpul fugii de la Paris.

Richard tuşise, spre a-şi drege glasul.

— Foarte bine. A pedepsit-o Dumnezeu, fiindcă şi-a părăsit bărbatul…

— Care se pregătea să o părăsească, întregi Henry.

— Sper că nu ai tulburări de conştiinţă! Lasă responsabilitatea morală pe seama mea.

Apoi îşi concediase fiul.

— Acum du-te şi te culcă. Eşti obosit. Mâine îmi vei da raportul asupra activităţii dumitale la Londra. Până atunci ai tot timpul să-ţi limpezeşti mintea.

Supus, Henry salutase, apoi se îndreptase spre ieşire.

Richard îl chemase din urmă.

— Voi aviza şi asupra situaţiei dumitale personale. Bineînţeles, va trebui să te însori. Să îţi creezi o familie. Să ai copii legitimi, nu de contrabandă, ca până acum.

— Mă iertaţi, Sir, dar…

Tatăl său îl întrerupse cu un gest.

— Obiecţiile păstrează-le pentru dumneata. Poţi pleca. Bună seara.

Henry ieşise, înăbuşindu-şi plânsul. „Omul acesta e un monstru. Margaret abia a murit, şi el îmi vorbeşte de însurătoare. E odios!

Richard se aşeză la biroul său. Îl aştepta o corespondenţă voluminoasă, triată pe probleme. Primul secretar avea dezlegarea să desfacă şi scrisorile confidenţiale.

— La ora unsprezece, Sir, aţi convocat şedinţa consiliului de administraţie al băncii.

— Mă tem că n-am să o pot prezida. La unsprezece şi jumătate am un *rendez-vous* cu secretarul de stat şi cu senatorul Forbes.

În aceeaşi clipă, Norman McKreely, primul secretar, intră grăbit în birou. Pe chipul lui era zugrăvită expresia unei adânci consternări.

— Ce e cu mutra aceasta de înmormântare, McKreely? îl întrebă Richard zâmbind.

— Sir, am primit chiar acum un mesaj din Vera Cruz.

— Ştiri rele? întrebă Richard întunecându-se.

— Foarte rele.

Primul secretar puse pe birou o scrisoare deschisă.

Richard recunoscu imediat scrisul lui Charles. Cu gesturi măsurate, luă scrisoarea şi o parcurse.

„Vera Cruz
11 decembrie 1810.

Sir,

Îmi revine sarcina penibilă de a vă anunţa moartea lui Adrien de Beaulieu. A căzut vitejeşte, cu arma în mână, luptând pentru gloria casei noastre...”

În pasajele următoare, Charles Sunderland relata condiţiile tragice în care cumnatul său îşi găsise sfârşitul. Apoi continua:

„Eu am reuşit să mă salvez din hacienda asediată. După mii de peripeţii, am ajuns teafăr la Vera Cruz. Faţă de situaţia creată prin moartea lui Adrien de Beaulieu, am socotit de datoria mea să preiau provizoriu atribuţiile sale.

Războiul civil, a cuprins întregul Mexico. Rebelii au încercuit capitala în jurul căreia se dau lupte grele... Vera Cruz este încă în mâinile trupelor guvernamentale. Se spune că spaniolii vor trece la contraofensivă. Îmi voi permite să vă ţin la curent cu evenimentele politice şi militare. Exploatarea minelor din Mexico este în mod practic suspendată. Pentru a evita orice complicaţii, navele cu aur din America de Sud nu mai fac escală la Vera Cruz.

Al dumneavoastră prea plecat fiu
Charles Sunderland.”

Richard împături gânditor scrisoarea. Simţea în suflet o mare durere. Cea mai mare durere de la moartea Andreei.

Privirile-i căzură asupra oglinzii instalate între cele două ferestre cu ghilotină, din faţa biroului. O plasase acolo pentru a-şi controla în permanenţă reacţiile feţei.

De data aceasta oglinda reflecta un chip impenetrabil. O mască pe care nu se citea nimic. Fără voia lui, Richard simţi satisfacţia pe care un comedian o are pentru mimica sa. Educându-şi nervii, stăpânindu-şi muşchii feţei şi expresia ochilor, atinsese perfecţiunea.

Wilbur Morrison, McKreely, trupa de secretari aşteptau reacţia marelui patron.

Cu linişte glacială Richard se adresă lui McKreely:

— Te rog să iei contact cu secretarul de stat şi cu senatorul Forbes. Să le comunici că evenimente neprevăzute mă obligă să amân întâlnirea fixată pentru astăzi. Veţi alege, de comun acord, altă dată, de preferinţă la începutul săptămânii viitoare. Se întoarse

spre Morrison: Mr. Morrison, te rog să anunţi consiliului de administraţie şi personalului băncii moartea contelui Adrien de Beaulieu. Pentru cinstirea memoriei lui, azi se suspendă serviciul.

Richard se ridică în picioare.

— Mantaua, Lawson, porunci el unuia din secretari.

— Să tragă trăsura la scară, Sir?

— Nu, plec pe jos. Vreau să fac puţină mişcare.

Îmbrăcă mantaua îmblănită, îşi puse mănuşile, pălăria, apoi îşi luă bastonul cu măciulie de aur.

— Plec la locuinţa fiicei mele, spuse el lui Morrison. Vreau să-i anunţ personal moartea lui Adrien.

— Nu doriţi să vă însoţească cineva? A îngheţat. E polei.

— Mulţumesc. Prefer să fiu singur. Bună ziua, *gentlemen*.

Copleşit de gânduri, părăsi banca. De multă vreme nu mai umblase pe jos. Văzute cu ochi de pieton, străzile păreau mai largi, casele mai înalte. Trecătorii se individualizau. Nu se mai pierdeau în turmă, aşa cum îi vedea el când trecea cu trăsura în trapul întins al cailor.

Întâlni pe drum mulţi oameni prost îmbrăcaţi, nehrăniţi, străvezii, care tremurau de frig. Richard uitase că în lume mai era şi mizerie. Aurul îi crease o nouă optică. Calcula numai în milioane de dolari, de franci francezi, de livre sterline sau de piaştri. Grija zilei de mâine, procurarea hranei, a îmbrăcămintei care pentru mai bine de trei sferturi din populaţia globului pământesc constituiau probleme adeseori insolubile, erau inexistente pentru Richard. De garderoba lui se ocupa o armată de valeţi. Hrana care i se prepara atingea rafinamente demne de masa lui Lucullus. Palatele lui, colecţiile de tablouri, trăsurile somptuoase, nu mai erau un lux, ci un decor integrat în viaţa de toate zilele.

În faţa intrării bisericii Trinty văzu o femeie bătrână grotesc îmbrăcată, în jurul căreia vreo zece copii făceau cerc, strâmbându-se de râs. Bătrâna purta o pălărie bizară, împodobită cu tot felul de flori artificiale, o haină de catifea roşie, murdară, şi o etolă de oposum. Vopsită ca o mască, femeia îşi arăta gingiile ştirbe într-un râset tâmp.

— Nu l-aţi văzut pe Zechariah, copii?… Hai, spuneţi. Trebuie să-l întâlnesc.

Bătrâna se uită zâmbitoare la Richard.

— Poate că dumneata l-ai văzut pe Zechariah. Te rog, spune-mi, unde l-aş putea găsi?

Consternat de această apariţie tragicomică, Richard rosti maşinal:

— Hannah… Hannah, nu mă recunoşti?

— De ce mă laşi să mă frământ? Îl caut pe Zechariah… Bag de seamă că nici dumneata nu ştii unde e.

Dezamăgită, bătrâna îi întoarse spatele. Se îndepărtă, urmată de ceata de copii gălăgioşi. Pe fiecare trecător îl întreba:

— Nu l-aţi văzut pe Zechariah? Ah, de-ai şti de când îl caut. Sunt frântă de oboseală…

Richard ridică gulerul mantalei şi trecu mai departe. Hannah, sora lui, ajunsese clovnul străzii. Umbla sulemenită şi îmbrăcată ca o sperietoare de ciori. Întâlnirea îl impresionase penibil.

Îşi promise ca pe viitor să nu mai umble pe jos. Va evita spectacolele nedorite. Trăsura merge repede. Nu-ţi îngăduie să vezi toate nimicurile.

Grăbi pasul. Locuinţa Georginei era situată în apropierea Primăriei.

Ninsoarea se înteţise. Vântul se pornise să bată îngheţat dinspre mare. Richard nu simţea frigul. Mantaua îmblănită cu zibelină l-ar fi ferit şi de gerurile siberiene.

Îi părea ciudat că tocmai azi când aflase de moartea lui Adrien o întâlnise şi pe Hannah. Nimeni nu-l informase până acum de starea ei. Nici nu i-ar fi trecut prin minte că sora lui ajunsese într-o asemenea stare de decrepitudine. Nu se preocupase de soarta ei, fiindcă o ştia la adăpost de orice lipsuri. Cei cincizeci de mii de dolari, rămaşi de pe urma lui Zechariah ar fi trebuit să-i ajungă până la moarte.

Mâine va da dispoziţie lui McKreely să facă investigaţii asupra bietei nebune. Avea datoria să-i poarte de grijă. Nu se cuvenea ca sora lui Richard Sunderland-Beauclair să se facă de râs pe străzile New Yorkului. Cea mai potrivită soluţie ar fi să o interneze într-un ospiciu. Gurile rele îl vor învinui că după ce făcuse de petrecanie lui Zechariah Abercrombie, îi băgase şi nevasta după zăbrele.

Richard înjură printre dinţi. O nouă complicaţie. Ca şi când moartea lui Adrien nu i-ar fi deajuns.

Şi în privinţa lui, conştiinţa nu-i dădea pace. Adrien îi salvase viaţa. Richard nu uitase încăierarea iscată de prezenţa sa în taverna infectă de pe Rive Droite. Cum îşi recompensase salvatorul? Încredinţându-i cele mai primejdioase misiuni, însurându-l cu o femeie care iubea alt bărbat. Invitându-l să-şi

însuşească paternitatea bastardului lui Franck Phipps. Richard îi asigurase unele compensaţii. Îl făcuse bogat, puternic, temut. Dar acestea puteau precumpăni o viaţă intimă ruinată, o căsnicie ratată? Dacă ar fi rămas în Franţa, Adrien ar fi ajuns desigur ofiţer în armata împăratului. S-ar fi acoperit de glorie şi de galoane, căci era viteaz. Ar fi avut toţi sorţii să cadă pe câmpul de luptă. Moartea lui ar fi găsit atunci o motivare. E înălţător să te jertfeşti pentru patrie.

Richard încerca să-şi izgonească gândurile negre, îi creau o stare sufletească neplăcută. Era hotărât să-şi răscumpere greşelile, cel puţin faţă de Georgina.

Când ajunse în faţa casei lui Adrien se opri şi privi îndelung faţada dantelată, de un baroc strident. Georgina preferase acest stil încărcat, ostentativ, de ţipător prost gust. Educaţia ei în domeniul artei lăsa de dorit.

La mai toate ferestrele perdelele erau lăsate. Numai câteva camere de la etajul întâi erau locuite. Richard deplânsese întotdeauna înclinările burgheze ale Georginei, care se încăpăţâna să nu folosească decât patru sau cinci servitori. Richard ura meschinăria sub orice formă. Din nenorocire, aceasta era una din trăsăturile fundamentale ale firii Georginei. Nici după ce devenise contesă de Beaulieu, nu-şi schimbase felul de viaţă. Se simţea mai bine în bucătărie, cu o tigaie fumegândă în mână, decât în salon sau într-o lojă de teatru.

Richard urcă cele şapte trepte ale intrării principale, şi bătu cu ciocanul în uşă. După o aşteptare supărător de lungă, o femeie de serviciu, între două vârste, şi cu şorţ alb, scrobit – tipul servitoarei din casele burghezilor mijlocii – îi deschise fără grabă uşa. Când îl recunoscu, tresări speriată.

— Acasă e doamna?

— E acasă, Sir. Poftiţi, vă rog, zise ea, retrăgându-se stângaci din calea vizitatorului.

Richard îi încredinţă pălăria şi mantaua, apoi urcă la etaj. Georgina era singură în camera ei. Lucra un gobelin pe un mic gherghef. La apariţia lui Richard se ridică repede de pe scaun şi făcu o reverenţă. El o pofti să ia loc.

— Scumpa mea, rosti el cu ceremonioasă gravitate, îţi aduc o veste tristă. Soţul tău a murit. A căzut, luptând vitejeşte pentru gloria casei noastre.

Spre surprinderea lui, Georgina nu se transfigură de emoţie, nu

se congestionă la faţă şi nici nu izbucni în plâns.

„Se stăpâneşte atât de bine? se întrebă el cu admiraţie. Ce revelaţie! Îşi ascunde magistral durerea, îi repugnă vulgaritatea exteriorizării zgomotoase şi violente a simţămintelor.”

— Îmi place comportarea ta demnă, Georgina. Ştiu că durerea pe care o încerci este cumplită…

Expresia impasibilă a obrazului ei îl dezorienta totuşi. Îi istorisi, în câteva cuvinte, împrejurările în care Adrien îşi găsise sfârşitul, subliniindu-i eroismul.

— Amintirea lui va trăi veşnic în sufletele noastre, încheie Richard cu patos.

Dacă ar fi fost cioplite în piatră, trăsăturile Georginei nu şi-ar fi păstrat mai bine neclintirea.

Richard încercă o mare nedumerire. Deodată, în mintea lui se făcu lumină. Georgina nu îşi stăpânea durerea. Georgina primise cu nepăsare vestea morţii lui Adrien. O revoltă bruscă îl făcu să clocotească.

— Nu ai nimic de spus, Georgina?

— Ce aş putea să spun? Să-mi exprim bucuria că sunt în sfârşit liberă?

Richard rămase fără glas. Cinismul fiicei lui îi tăiase respiraţia. Nu ştia ce să mai răspundă. După un răstimp care păru foarte lung amândorura, rosti îngheţat:

— Am impresia că nu te înţeleg deajuns…

— E şi firesc! Te-ai fi aşteptat să plâng, să dau semne de disperare, să leşin! Şi nu se întâmplă nimic din toate acestea. Socotesc că m-ai înţeles foarte bine. Sunt decentă şi nu-mi manifest adevăratele sentimente. Regret că a murit, aşa cum regret moartea oricărui om, fără deosebire. Dar mă şi bucur fiindcă mi-am recâştigat libertatea.

— Splendid epitaf din partea unei soţii, rosti Richard persiflant. Ar trebui să te audă poeţii care cântă sensibilitatea feminină.

Georgina surâse cu amărăciune.

— Ai dreptate, tată. Am pierdut orice sensibilitate. Viaţa m-a înrăit. Mi-a tocit entuziasmul, încrederea în oameni, capacitatea de a iubi, de a mă dărui… În sfârşit, tot ce aveam mai bun în mine.

— Îţi apreciez delicateţea, Georgina, zise Richard cu aceeaşi batjocoritoare linişte. Te-a înrăit viaţa!… Foloseşti un eufemism, pentru a nu mă desemna pe mine.

— Este adevărat. Am evitat să pun punctul pe „i”.

Richard îşi scoase tabacherea de platină, din care aspiră o priză de tutun.

— Îmi reproşezi că te-am măritat cu Adrien. Credeam că în atâta amar de vreme ai înţeles ceea ce trebuia să înţelegi. Că am făcut-o numai pentru binele tău.

Obrazul Georginei se învăpăie brusc.

— Pentru binele meu? Ar trebui să râd, tată. Dar subiectul e prea dureros. Pentru binele meu? Spune mai bine, pentru vanitatea dumitale, pentru convenienţele lumii în care te complaci să trăieşti, pentru aşa zisa tradiţie a familiei Sunderland-Beauclair.

Richard nu se tulbură.

— Nu cumva vrei să-mi aminteşti şi tu că tatăl meu a fost făurar de cuţite?… Şi că bunicul meu trişa la cărţi?… N-ai fi originală decât în măsura în care acestea vin din partea propriului meu copil.

Georgina strângea cu putere rama micului gherghef, căutând parcă un sprijin.

— N-ai fost deprins să ţi se spună adevărurile în faţă, tată. Nici nu e de mirare. Te înconjuri numai de linguşitori, de slugarnici.

Richard se răsturnă comod în fotoliul său.

— Continuă, fiica mea. Îmi place să te ascult. Îmi dovedeşti că ai avut întotdeauna personalitate.

— Greşeşti, tată. Dacă aş fi avut personalitate, nu m-aş fi măritat cu Adrien. Aş fi fugit de acasă. Dar n-am avut tăria s-o fac. M-ai despărţit de Frank. De singurul om pe care l-am iubit.

— Om? Cuvântul acesta nu i se potriveşte. *A fi om*, este o expresie cu accepţiune înaltă. Un ins care seduce o minoră nu merită acest calificativ.

— Frank este totuşi un om, tată. Frank m-a iubit dezinteresat. Pentru mine. Dumneata nu concepi iubirea dezinteresată. Nu eşti în stare să înţelegi acest lucru.

Richard o privi cu ironie.

— Vorbele tale nu mă supără, Georgina. Îmi dau seama că treci printr-o criză. Durerea, pe care dintr-o mândrie prost înţeleasă, refuzi să o admiţi, ţi-a rătăcit mintea.

— Ţi-am mai spus, tată. Mă bucur. Mă bucur, fiindcă sunt liberă. Lanţurile acestei căsnicii s-au sfărâmat. Întâmplarea a fost mai puternică decât orânduielile rostuite de dumneata. Un glonte a nimicit totul. Acum sunt liberă! Da! Liberă! Şi înţeleg să profit de libertatea mea. Chiar mâine voi părăsi această casă. Plec la Frank!

Lui Richard îi reveni în minte o situaţie asemănătoare. Hotărârea

disperată cu care docilul Henry îl înfruntase, din dragoste pentru Margaret. Încăpăţânarea o regăsea acum la Georgina. Nu erau pe degeaba copiii săi. Richard îşi pregăti o ripostă puternică. Datorită ei va rămâne stăpân pe situaţie.

— Foarte bine. N-ai decât să pleci la iubitul dumitale. Poţi să-ţi iei şi bastardul. Copiii lui Adrien, fetiţa pe care n-a avut parte s-o vadă, vor rămâne în îngrijirea mea.

Era încredinţat că argumentul acesta va zdrobi rezistenţa Georginei. Spre mirarea sa, şovăirea ei nu dură mult.

— Fie. Îl iau numai pe Horace. Bietul copil, destul a fost surghiunit prin mansarde! Va fi mai fericit lângă adevăratul său tată.

— Magnific! exclamă Richard. Iată în sfârşit familia Phipps reunită. Ţin numai să-ţi atrag atenţia, Georgina, că socotelile tânărului Phipps nu se vor împlini. Te dezmoştenesc. Îl lipsesc de zestrea pe care a vânat-o cu atâta sârg.

Georgina râse cu milă.

— Am avut dreptate. Vezi totul numai prin prisma banilor. Sunt gata să renunţ în scris la toate drepturile pe care eventual le-aş avea asupra vreunei porţiuni din averea familiei Sunderland.

Richard se ridică fără grabă din fotoliu.

— De acord. În cursul acestei zile, vei primi vizita avocatului Sanders. Îţi va prezenta spre semnare actele de renunţare.

Fără a mai saluta, se îndreptă spre uşă. Înainte de a apăsa pe clanţă, se întoarse iarăşi spre fiica sa:

— Sper că n-ai să te răzgândeşti!

Apoi ieşi, închizând uşa…

Georgina nu se răzgândi. A doua zi plecă la Williamsburg, luându-l numai pe Horace. Pe Raymond şi Cynthia, copiii lui Adrien îi lăsă în primirea contesei de Vigneaux, care se prezentase la Beaulieu House în numele lui Richard Sunderland.

Nu încercase să-i reţină, deşi despărţirea o costase mult. Îşi cunoştea prea bine tatăl. Ştia că acesta ar fi răsturnat lumea pentru a-i păstra în preajma lui. Nu din iubire pentru nepoţii săi, ci pentru a-şi pedepsi fiica.

Richard instală pe cei doi copii într-o aripă a casei Sunderland, transformată în *nursery*. Raymond avea cinci ani, iar Cynthia câteva luni. Sub ordinele contesei de Vigneaux, care dirija şi educaţia lui Gerald, fiul Andreei, se mai aflau patru preceptori, şase

valeţi, trei guvernante şi o doică. Bătrânul Folger se retrăsese demult. Elemente tinere îi luaseră locul.

Francis-Andrew, care împlinise şaisprezece ani, trecuse în rândul oamenilor mari. Avea apartament şi personal de serviciu propriu, trăsură, cai de călărie, şi un yacht la dispoziţia lui exclusivă.

După ce îşi cază nepoţii, Richard se gândi şi la Charles. Avea să-l lase un timp la conducerea flotei comerciale. Tot el va dirija – până la noi ordine – şi lucrările de exploatare ale minelor de aur şi argint din Mexico şi America de Sud.

Secătuirea temporară a izvoarelor de aur din Mexico nu-l afectă peste măsură. În ultima vreme producţia de metale preţioase din Peru crescuse. Şi în America de Sud erau semnalate tulburări care prevesteau un război civil, poate mai pustiitor decât cel din Noua Spanie. Richard întâmpina cu seninătate şi această perspectivă. Lingourile de aur tezaurizate în băncile din Europa şi America atinseseră cifre astronomice.

Împrumuturile acordate cu discernământ diferitelor state. Beligerante, capitalurile masive învestite în industria de armament, în întreprinderile miniere şi în flota sa comercială îi procurau imense beneficii. Nu se putea spune că îi mergea rău. Nu! Nu îi mergea rău deloc…

La 15 august 1811 muri Patrick Sunderland. O criză cardiacă îl fulgerase în plină activitate. Căzuse pe bancul unui lucrător, în vreme ce îi explica un nou procedeu de strunjire a metalelor. Medicul, chemat la atelier, nu făcuse decât să-i constate moartea.

Sicriul lui Patrick fu purtat pe umeri de cei patru fii ai săi, bărbaţi voinici şi falnici. Văduva sa, Rebecca, şi fiica lor, Matilda, îi urmau cosciugul.

Patrick Sunderland fusese un om modest, cinstit, muncitor. Cei trei feciori mai mari, rămaseră să ducă mai departe atelierul, potrivit tradiţiei familiale. Prâslea, o fire independentă şi cu vederi mai largi, se făcuse funcţionar de bancă. Bine văzut de şefi, capabil, cu spirit de iniţiativă, părea destinat să ajungă departe.

Maică-sa, Rebecca, îşi pusese toată nădejdea în fiul acesta atât de deosebit de mediocrii săi fraţi. Ambiţioasă, suferise toată viaţa din cauza, incapacităţii lui Patrick de a se ridica deasupra modestei sale condiţii sociale de făurar de cuţite. Cu încrâncenată, dar nemărturisită ciudă, urmărise neîncetat formidabila ascensiune a lui Richard Sunderland.

Ea, fiica pastorului Brown, rămăsese nevasta unui meşter de cuţite. Era mai mult decât putea suporta o fiinţă cu temperamentul ei. Cât timp trăise Patrick îşi exteriorizase rareori amărăciunea şi dezamăgirea. Isaiah, Thimothy şi Seneca erau leiţi părintelui lor. Lipsiţi de ambiţie şi de imaginaţie, nu visau decât să continue viaţa atelierului, care fusese sufletul bunicului şi al tatălui lor.

Samuel era făcut din alt aluat. În concepţia Rebeccăi el avea să urce spre culmi prestigiul familiei, atât de nedreptăţite până atunci de soartă… Richard nu asistă la înmormântarea fratelui său. N-ar fi avut nici un rost. De un sfert de secol nu îşi mai vorbiseră.

La o săptămână după moartea lui Patrick, Richard primi de la Londra o scrisoare care însoţea un colet de proporţii respectabile…

Scrisoarea era de la Queensberry, ducele cu chip de satir.

„Queensberry House
London

Dragul meu Richard,

Simt că nu mai am mult de trăit. Medicii care m-au consultat afirmă cu toată convingerea că am un organism robust şi că voi atinge centenarul. Dar eu am semnele mele, care nu mă înşală. Cugetul mi-e liniştit, deşi nu sunt umblat la biserică. Am trăit ca un păgân sibarit. Am gustat din plin toate plăcerile vieţii. Ce mi-aş mai dori?

Ţi-am trimis un dar care să-ţi amintească de bătrânul tău prieten, *Căderea îngerilor* de Bosch, pe care ai admirat-o odinioară în salonul meu. Pânza aceasta, care reprezintă prăbuşirea lui Lucifer şi a cohortelor sale de partizani înaripaţi, să-ţi fie îndreptar în viaţă.

În locul acestor personaje diavoleşti, blestemate pentru neiniţiaţi şi care se reliefează pe fondul negru al tabloului – culoare care în concepţia alchimiştilor simbolizează tenebrele infernului – aş fi putut să-ţi trimit galeria strămoşilor mei. Ţi-ar fi făcut acelaşi serviciu. Din nenorocire, tradiţia îmi impune să o las unui moştenitor, pentru care nu am decât foarte puţină stimă. Prietenii ţi-i alegi, nu şi rudele.

Dacă vrei să-ţi întregeşti colecţia de demoni, cumpără şi alte pânze ale lui Bosch. Îţi vei crea un fel de galerie a străbunilor, care te vor face să-ţi aminteşti de unul dintre cei mai buni prieteni şi sfătuitori ai dumitale.

Charles Douglas, duce de Queensberry.

P.S. Te rog să iei sub protecţia dumitale pe aducătorul acestui mesaj. Anthony Temple e un tânăr capabil, în care cred ca şi în tine. În ultimii trei ani a fost secretarul meu particular. Nu am avut niciodată a mă plânge de el. Sunt încredinţat că îţi va fi de folos.

C.D.Q.”

Richard lăsă scrisoarea pe masă. Se adânci în fotoliul său.

Lăsă gândul să-i zboare la Queensberry, ducele cu chip de satir. Omul care fusese pentru el instrumentul providenţei. Sau poate providenţa însăşi. Mesajul acesta era tot atât de ciudat ca şi personajul care îl scrisese. Rândurile erau trasate de o mână sigură care nu şovăia.

„Queensberry va atinge vârsta lui Matusalem, gândi Richard cu simpatie. Melancolia acestui mesaj îşi are desigur izvorul în cine ştie ce înfrângere sentimentală.”

Cât priveşte tânărul trimis de duce, îi va găsi o întrebuinţare. I-l recomandase cu atâta căldură, încât se întrebă dacă Mr. Temple nu era vreun copil din flori al lui Queensberry. Alungă acest gând. Ducele era prea cinic pentru a ascunde acest lucru. Richard sună.

— Pofteşte pe Mr. Anthony Temple, porunci el secretarului.

Mesagerul lui Queensberry nu se lăsă aşteptat. În cabinetul lui Richard pătrunse o replică a lui Apollo din Belvedere, în haine moderne. Frumuseţea lui era însă rece, orgolioasă, ca şi strălucirea îngheţată a Luceafărului. Noul venit salută cu eleganţa şi degajarea unui autentic *gentlemen*.

Richard se văzu pe el însuşi când se prezentase lui Charles Bancroft, recomandat de acelaşi Queensberry.

— Mr. Temple, spuse el, prietenul şi mentorul meu, ducele de Queensberry, mi-a scris despre dumneata în termeni ditirambici. Sunt convins că nu greşeşte. Din clipa de faţă, să te consideri angajatul meu. Am o singură nedumerire. Cum a putut să se dispenseze de serviciile dumitale?

— Ducele de Queensberry a murit, Sir.

— Nu se poate! exclamă Richard. Când?

— La 12 iunie 1811. A doua zi după ce v-a scris acest mesaj. A murit la White’s, în timpul unei partide de faro. După înmormântare am plecat la New York, potrivit instrucţiunilor sale exprese.

Anthony Temple vorbea cu glas egal, plăcut timbrat, şi cu

eleganţa căutată a unui diplomat al Universităţii din Oxford.

Richard era uluit. Într-adevăr, Queensberry nu se înşelase. Murise, în ciuda pronosticurilor optimiste ale medicilor.

Anthony Temple era oare reprezentantul ducelui pe lângă Richard? Inima lui continua poate să bată în pieptul acestui tânăr, cu care – într-adevăr – se asemuia. Sau imaginaţia îi sugera lui Richard o anumită asemănare?

În scrisoarea ducelui întâlnise câteva cuvinte pe care şi el le rostise nu demult. Prietenii ţi-i alegi, nu şi rudele. Această apropiere îi păru uimitoare. Raţiona în acelaşi chip cu Queensberry. Şi mentorul şi discipolul îşi dispreţuiau neamurile. Ciudat.

Judecau în acest mod, fiindcă erau prea deosebiţi de restul oamenilor. Poate că ducele i-l trimise pe Anthony Temple pentru a-l înlocui pe Adrien de Beaulieu?

Mesagerul lui Queensberry avea o înfăţişare stranie, care îngăduia orice supoziţii. Frumuseţea lui era atât de perfectă, încât părea ireală. Natura nu creează indivizi după canoanele zeilor. Chipul său cu trăsături superbe, avea totuşi ceva demonic. Lui Richard îi plăceau oamenii ieşiţi din comun. Darul lui Queensberry era la înălţime.

— Mr. Temple, nu te-am întrebat nimic despre antecedentele dumitale.

— Nu-mi cunosc părinţii. Ştiu doar că ducele de Queensberry s-a îngrijit de educaţia mea. Am fost crescut în casa Lady-ei Mary Cunningham, o rudă a ducelui. Mai târziu am fost adoptat de Sir William Temple, ofiţer de marină, vărul ducelui de Queensberry. Tatăl meu adoptiv a căzut la Trafalgar. Mi-am făcut studiile la Harrow şi Oxford. Diplomele universitare sunt singura mea avere. Sir William Temple n-a avut nici un fel de venit în afara lefii sale de comandor.

— Înţeleg, rosti Richard.

Bănuiala că Anthony era un copil din flori al lui Queensberry căpăta tot mai mult temei. Afară numai dacă nu îl mistifica, aşa cum îl mistificase acum treizeci de ani pe Sir James Wythburn, pe care îl lăsase să creadă că Richard era fiul faimosului ginere al ducelui de Marlborough.

Richard lăsă pentru mai târziu dezlegarea enigmei.

— Mr. Temple, de azi înainte, eşti secretarul meu personal. Vei avea un salariu care te va scuti pe viitor de orice griji materiale. Secretarii mei personali locuiesc la Sunderland House. Dacă doreşti

să-ţi păstrezi un apartament în oraş, nu am nimic împotrivă.

— Voi fi fericit să locuiesc la Sunderland House, Sir.

— Perfect. Primul meu secretar, Mr. McKreely te va pune în curent cu atribuţiile dumitale. Sună din nou. Lawson, comunică majordomului să pună la dispoziţia lui Mr. Temple apartamentul pe care l-a ocupat Mr. Jules Lafont. Mr. Temple, te dau în primirea lui Lawson. De azi într-o săptămână, îţi vei lua serviciul în primire. Până atunci, te vei aclimatiza cu felul de trai american…

După ce rămase singur în cabinetul său, Richard se cufundă iarăşi în gânduri. Ajunsese la un hotar de viaţă. Moartea lui Patrick, a lui Queensberry, a lui Abercrombie, puneau parcă o lespede asupra trecutului. Se stingea o lume care fusese martora perioadei sale de ascensiune. Ajunse în apogeu. Aproape niciunul din cei care puseseră umărul la eşafodarea prodigioasei sale cariere nu mai era de faţă. Murise Benjamin Franklin, murise William McFee, murise Adrien de Beauclair, murise Ophelia, murise Andreea, murise convenţionalul Chabot. Plecaseră pe drumul veşniciei şi Isabella şi Josiah şi marchizul Henri de Beauclair…

Dintre vechii săi colaboratori şi prieteni nu supravieţuiseră decât Amaury de Challais şi Wilbur Morrison. Aceştia făceau de altfel parte din generaţia tânără.

Constatările impuneau o concluzie tristă, îmbătrânise.

Mai erau în viaţă câţiva colegi de facultate. Horncastle, Phipps, Wragby, Eastleigh. Auzise şi de Fortescue că ajunsese un demn şi sever membru al Camerei Comunelor. Afemeiatul şi beţivanul Fortescue de odinioară era un stâlp al intransigenţei politicii externe engleze. Pe Eastleigh nu-l mai văzuse de peste cincisprezece ani. Horncastle şi Wragby i se alipiseră după ce păşise pragul gloriei. Phipps fusese însă un intrigant. Nici de Patricia nu mai ştia nimic…

Fizicul lui Anthony Temple îi evocase frumuseţea lui de altădată. El, Richard, nu mai era azi decât un bărbat impozant, serios, care insufla respect şi teamă. Era şi natural. La cincizeci şi şapte de ani nu mai putea cuceri inimile femeilor. Cu aur le cumperi! Dar iubirea cumpărată nu are farmec.

Richard se gândise la clipa în care va ajunge să fie acceptat de femei numai pentru aurul său. Pe vremuri nimic nu-i păruse mai ridicol decât postura de amant de interes, în opoziţie cu amantul de inimă.

Din fericire, apetitul lui sexual nu mai era atât de imperios ca

odinioară. După moartea Andreei, renunţase la capitolul femei. Mai avusese câte una din acele aventuri fugare şi fără urmări, pe care francezii le numesc *passades*. Unui bunic nu-i stă bine să maimuţărească pe îndrăgostiţi…

Anthony deveni în curând prietenul şi modelul lui Francis-Andrew, care îl diviniza. Acesta îi copia felul în care se pieptăna, tăietura hainelor, cutele savant orânduite ale cravatelor, atitudinea degajată, portul mândru al capului, vorbirea preţioasă, gesturile domoale şi elegante.

Atribuţiile lui Anthony îi lăsau destul timp liber. Şi-l consuma colecţionând cărţi de artă, citind, ori plimbându-se în afara oraşului. Atitudinea sa distantă, rezerva din care nu ieşea niciodată, amabilitatea uşor ironică, gusturile-i deosebite, atmosfera de mister care-l înconjura îi făcură o reputaţie detestabilă printre colegi. Preferinţa pe care Richard i-o arătase încă din primele zile nu era de natură a le dezarma ostilitatea. Se purtau faţă de el cu o răceală făţişe. Evitau să-i adreseze vorba, în afara chestiunilor de serviciu, încetau ostentativ să mai discute când el intra în birou şi abia îi răspundeau la salut.

Anthony se prefăcea că nu le observă manevrele. Se comporta cu aceeaşi amabilă superioritate, lăsându-i uneori să înţeleagă spre marea lor ciudă că îi privea cu milă îngăduitoare.

Într-o seară, toţi secretarii fură convocaţi de McKreely, pentru a descifra nişte voluminoase şi importante rapoarte sosite din Europa. Lucrau de vreo două ore, când Francis-Andrew îşi făcu apariţia în birou. După ce salută cu un gest abia schiţat pe McKreely, se opri lângă masa de lucru a lui Temple.

— Anthony, am venit să te iau la un *garden-party*.

— *Master* Francis, interveni McKreely, tatăl dumneavoastră a ordonat să lucrăm cu toţii, fără excepţie, până în zori, dacă va fi nevoie, pentru a descifra nişte documente de o însemnătate deosebită.

Francis-Andrew încreţi sprâncenele. Nu-i plăcea să fie contrariat.

— Crezi, Mr. McKreely, că pentru un fleac e necesar să cer autorizaţia tatălui meu?

Anthony urmărea discuţia, zâmbind ironic. Îl amuza atitudinea de cocoşel arţăgos a lui Francis-Andrew.

— Regret, Mr. Temple trebuie să termine mai întâi ceea ce are de făcut. Vă rog să ne lăsaţi. Avem de lucru.

Francis-Andrew se înroşi.

— Nu sunt deprins să fiu concediat. Atitudinea dumitale este insolentă.

De data aceasta. McKreely se învineţi de mânie.

— Voi aduce la cunoştinţa tatălui dumneavoastră felul cum vă purtaţi faţă de mine. Şi acum, vă rog să ieşiţi din acest birou.

Francis-Andrew voi să mai spună ceva, dar se abţinu. Se răsuci pe călcâie şi ieşi pe uşă ca din praştie. Congestionat, tremurând de enervare, McKreely îşi reluă lucrul. Secretarii îşi aruncau pe furiş priviri triumfătoare. În cameră nu se mai auzeau decât zgârieturile penelor de gâscă pe foile de hârtie.

O jumătate de oră după plecarea intempestivă a lui Francis-Andrew, uşa se deschise şi în pragul ei apăru Wilbur Morrison. După expresia jenată a chipului său se vedea că avea de îndeplinit o misiune neplăcută.

— Mr. McKreely, veţi îngădui lui Mr. Temple să însoţească în seara aceasta pe *Master* Francis-Andrew.

McKreely se ridică brusc de la biroul său.

— Ce autoritate pot să mai am faţă de subalternii mei, dacă…

— Autoritatea pe care v-a conferit-o Mr. Sunderland, are limite, îl întrerupse Morrison. Autoritatea dumneavoastră nu se extinde şi asupra persoanelor din afara secretariatului.

Figurile colegilor lui Anthony se lungiră.

— Mr. Sunderland, continuă directorul Băncii Manhattan, regretă ieşirea fiului său. Socoteşte însă că şi atitudinea dumneavoastră faţă de *Master* Francis-Andrew a fost cel puţin ireverenţioasă. Mâine de dimineaţă veţi primi noi ordine.

Morrison se întoarse spre Anthony.

— Mr. Temple, vă ofer un loc în trăsura mea. *Master* Francis-Andrew vă aşteaptă la Sunderland House.

După plecarea celor doi bărbaţi, se lăsă o tăcere adâncă, penibilă, pe care nici unul din cei opt secretari nu îndrăzni să o întrerupă. McKreely era pământiu. Vinele frunţii i se umflaseră să se spargă. Un nod i se înţepenise în gât. După douăzeci de ani de muncă devotată, era tratat ca un servitor. Îi venea să plângă. Se simţea umilit. Ce-i rămânea de făcut? Să-şi facă o ieşire demnă din scenă, dându-şi demisia, sau să plece fruntea? Patronul nu-l apreciase niciodată. Altfel, cum erau de explicat ascensiunea lui Beaulieu ori a lui Lafont, care lucraseră sub ordinele lui dar care mai târziu îl depăşiseră?

În noaptea aceea lucră ca un automat, înţelegători, secretarii nu-i întrerupseră gândurile. Descifrau documentele într-o linişte mormântală. Abia în zori, puseră pe masă penele de gâscă, întrucât nu primiseră ordine exprese care să le îngăduie câteva ore de odihnă, rămaseră la birou în continuare.

La orele zece McKreely plecă spre a se prezenta marelui patron. Lipsa lui se prelungi. Secretarii îl aşteptau intrigaţi.

După vreo oră, McKreely se înapoie, însoţit de Wilbur Morrison şi de Anthony Temple. McKreely avea o figură posomorâtă.

— *Gentlemen*, rosti Morrison cu solemnitate, vă prezint pe noul dumneavoastră prim-secretar, Mr. Anthony Temple. Mr. McKreely a primit altă însărcinare, în cadrul fabricii de armament de la Terrytown.

McKreely se întoarse spre foştii săi subalterni.

— *Gentlemen*, înainte de a-mi lua rămas bun de la dumneavoastră, ţin să-mi exprim regretul pentru atitudinea pe care am avut-o aseară faţă de *Master* Francis-Andrew.

Vorbea sacadat, mecanic, ca şi când ar fi recitat o lecţie.

Se umilise. Dar îşi salvase postul şi îşi ferise familia de mizerie. Însă în sufletul lui se năruise un idol…

În primăvara anului 1812 Richard făcu însemnate schimbări în conducerea întreprinderilor sale din Statele Unite. Henry Sunderland trecu la direcţia fabricii de armament de la New Schenectady. O săptămână după înscăunarea sa în noul post, Richard îl însură cu Susan Forbes, fiica senatorului Randolph Forbes. Această alianţă matrimonială se încheiase fără a se cere acordul tinerilor. Capacitatea de a iubi a lui Henry murise odată cu Margery. Cel puţin aşa îşi închipuia el.

James Stewart, directorul adjunct al uzinelor de la New Schenectady fu transferat cu acelaşi grad la fabrica de la Terrytown. Charles Sunderland rămase să dirijeze exploatările aurifere din America de Sud. Comandorul Townley obţinu comanda flotei comerciale din Atlantic. Wilbur Morrison păstră direcţia Băncii Manhattan. Meritele sale îndrituiseră această recomandare. Anthony Temple căpătă o atribuţie suplimentară. Conducerea exploatării zăcămintelor metalifere din Statele Unite. Post de răspundere care implica asigurarea furnizării de materii prime uzinelor de la New Schenectady şi Terrytown, a căror producţie de armament era în plină creştere.

Uzinele Dupont de Nemours, de curând înfiinţate în Statele Unite cu sprijin financiar francez, nu erau încă în stare a concura pe piaţa americană produsele industriale ale casei Sunderland-Beauclair.

Era paradoxal. Embargoul, împotriva căruia Richard se ridicase cu atâta vehemenţă îi servise prodigios interesele. Interzicerea importului de produse industriale din Anglia şi din Franţa, dăduse un extraordinar avânt uzinelor casei sale, care câştigaseră toată clientela americană, pierdută de industriile grele din cele două state europene beligerante.

În cursul lunii aprilie sosiră fără veste la New York trei persoane simandicoase. Mr. Lester W. Woodward, directorul Băncii Anglo-Americane de la Londra, contele Amaury de Challais, directorul Băncii Sunderland de la Paris şi Jules Lafont, şeful serviciului de informaţii al casei Sunderland.

Woodward venea să ceară aprobarea lui Richard pentru acordarea unui nou împrumut de cinci milioane livre Marei Britanii. Nu îndrăznise să-şi asume responsabilitatea încheierii acestei tranzacţii, într-o epocă în care Anglia se afla în pragul crizei economice. În 1810 această ţară exportase în Europa septentrională mărfuri în valoare de 7 7000 000 livre, iar importul se ridicase la 9 160 000 livre. În 1811, aceste cifre scăzuseră respectiv la 1 500 000 şi 1 960 000. Exportul spre Statele Unite coborâse de la 11 300 000 livre în 1810, la 1 870 000 livre în 1811. O sută patruzeci de vase de comerţ fuseseră capturate de francezi, iar Suedia sechestrase încă o sută.

Acestei situaţii dezastruoase îi pusese vârf o gravă criză industrială. Blocusul continental nu dăduse rezultate extraordinare în primii ani după aplicarea sa, dar căpătase cu timpul eficacitate. Produsele industriale pe care Anglia nu le mai putea vinde în Europa şi în America se stocau în depozite, provocând prăbuşirea preţurilor.

În aceste condiţii Woodward nu era favorabil acordării împrumutului solicitat. Socotea Marea Britanie în preajma dezastrului. Uriaşa expediţie pe care Napoleon o pregătea împotriva Imperiului Rusesc, crea perspective întunecate pentru vrăjmaşii Franţei.

— După câte înţeleg, dumneata consideri Anglia bancrutară, spuse Richard îngândurat.

— Nu merg atât de departe cu presupunerile, zise Woodward. Totuşi, o prudenţă elementară…

— Poate că ai dreptate, Mr. Woodward. Totuşi, un împrumut acordat astăzi Angliei ne-ar aduce beneficii uriaşe în cazul unei eventuale înfrângeri a lui Napoleon. Livrele englezeşti sunt depreciate. Dacă Anglia ar obţine victoria, împrumutul ar fi restituit în livre revalorificate. Îţi dai seama ce diferenţe am obţine?

— Dar dacă Marea Britanie şi aliaţii ei vor fi zdrobiţi? Napoleon ne-a deprins cu victoriile spectaculoase. Nu văd de ce s-ar întoarce vântul. *La Grande Armée* cuprinde aproape o jumătate de milion de oameni. S-au mai pomenit vreodată asemenea efective? Dintre adversarii lui Napoleon numai ţarul Rusiei a rămas în picioare.

— Şi Anglia, Woodward.

— Evident. Şi Anglia. Dar cu ce preţ? Marea Britanie e asemenea unui boxer *groggy*, care abia se mai ţine pe picioare. În virtutea inerţiei mai izbeşte cu pumnii în aer.

— Dar Rusia?

— Un Goliat care şi-a găsit pe David.

Argumentele lui Lester Woodward erau puternice.

Richard se feri să ia o hotărâre, înainte de a cântări bine situaţia.

Două zile după această discuţie sosiră la New York Challais şi Lafont. Directorul Băncii Sunderland din capitala Franţei prezentă marelui patron o scrisoare confidenţială a contelui Metternich, care în numele guvernului imperial austriac solicita un împrumut de trei sute milioane franci aur. Într-o convorbire pe care Challais o avusese cu prinţul Schwarzenberg, ambasadorul Austriei la Paris, acesta ceruse ca negocierile referitoare la împrumut să nu fie aduse la cunoştinţa guvernului francez.

Acest lux de precauţiuni, după cererea de împrumut formulată de Anglia, permitea cele mai variate presupuneri.

Faţă de raportul sumbru prezentat de Woodward, Richard ezitase să dea o aprobare de principiu. Challais se arătă mai optimist, declarându-se în favoarea împrumutului austriac.

— În momentul de faţă, zise el, împăratul Franz al II-lea joacă un rol de prima mărime pe tabla de şah europeană. Parisul şi Viena sunt legate printr-un tratat de alianţă şi prietenie, cimentat de căsătoria dintre Napoleon şi arhiducesa Maria-Luisa. În actuala conjunctură politică guvernul austriac prezintă garanţii de solvabilitate, chiar dacă situaţia lui financiară nu e tocmai strălucită.

Înainte de a da un răspuns definitiv, atât lui Woodward cât şi lui Challais, Richard hotărî să aibă o convorbire între patru ochi cu

Jules Lafont, singurul în măsură să-i furnizeze date mai precise în legătură cu această chestiune.

Împreună cu şeful serviciului de informaţii se închise în cabinetul său de lucru, ordonând să nu fie deranjat. Oferi lui Lafont un scaun, apoi scoase din dulapul cu băuturi o sticlă cu scotch şi două pahare de cristal. Onoare pe care Richard nu o făcea decât intimilor. Trecerea anilor nu-l împovărase pe francez. Deşi depăşise patruzeci de ani, nu arăta să fi atins treizeci. Îndeobşte, oamenii care urcă scara anilor şi a funcţiunilor de mare răspundere, devin gravi, taciturni, se înăspresc la fire şi la mentalitate. În afară de ninsoarea de la tâmple, nimic în aspectul lui Jules Lafont nu sugera adevărata sa vârstă. Mai neastâmpărat decât o veveriţă, cu ochi vioi, în care jucau scântei, veşnic vesel şi de o politeţe neîntrecută, oricând gata să istorisească o anecdotă, ori o glumă bună, părea un nepreţuit tovarăş de petrecere. Această înfăţişare *de bon viveur* inofensiv, era cea mai bună carte de vizită în lumea pe care o frecventa el.

După ce-şi umplu paharul, Richard se adânci în fotoliul său.

— Lafont, să-mi faci un tur de orizont asupra situaţiei din Europa. Mă interesează în special poziţia Angliei şi a Austriei în actuala conjunctură.

— Politica europeană, *Monsieur*, evoluează după bagheta unui singur dirijor. Împăratul Napoleon. Unicul om capabil a i se mai împotrivi azi e ţarul Alexandru. Anglia, Austria şi celelalte puteri, mari sau mici, nu sunt decât comparşi în această măreaţă dramă cu două personaje principale. Între Franţa napoleoniană şi Rusia ţarilor se pregăteşte un mare duel. În actuala conjunctură, Anglia are o poziţie mai grea decât Austria. Dacă Napoleon va reuşi să măture pe ruşi din Europa, Marea Britanie nu va întârzia să se prăbuşească. O eventuală înfrângere a ţarului Alexandru ar afecta mai puţin Austria, legată de Franţa printr-un tratat de alianţă. Dacă Napoleon va fi înfrânt de ruşi, atât Anglia cât şi Austria vor interveni spre a-i da lovitura de graţie.

— În concluzie, nu risc mare lucru dacă acord un împrumut Austriei.

— Evident. Austria va trece alături de învingător, oricare ar fi acesta.

— Ce-ai de spus în privinţa Angliei?

— Dacă Napoleon va fi doborât, Anglia va juca iarăşi un rol de frunte. După ce a făcut opoziţie Franţei, va face opoziţie Rusiei spre a menţine echilibrul european. E cunoscută tactica basculantă a

diplomaţiei britanice.

— Înţeleg, rosti Richard. Ce te face să crezi că războiul dintre Franţa şi Rusia e inevitabil?

Lafont desfăcu mâinile, întorcând palmele în sus, într-un gest care voia să spună că explicaţia era foarte simplă.

— Pregătirile de război ale Franţei sunt uriaşe. Vă relatez un fapt, care la prima vedere pare mărunt, începând din decembrie, Napoleon a comandat în secret o serie de studii asupra geografiei Rusiei şi în special a provinciilor baltice. Râuri, drumuri, păduri, regiuni mlăştinoase. A achiziţionat numeroase tratate geografice, topografice şi istorice asupra Rusiei europene. Istoria campaniei lui Carol al XII-lea al Suediei în Polonia şi Imperiul Ţarilor este în momentul de faţă lectura favorită a ofiţerilor din Statul Major al lui Napoleon. Ceva mai mult, ambasadorul Franţei la Petersburg a sustras din arhivele secrete ruseşti, plăcile de aramă gravate cu harta oficială a Imperiului. Este o minune cum această masă de metal a putut să ajungă până la Paris. Acolo, denumirile scrise cu litere ruseşti au fost înlocuite cu caractere latine. Hărţile au fost distribuite în taină ofiţerilor şi unităţilor militare.

Richard asculta cu uimire informaţiile lui Lafont.

— Şi ruşii stau cu mâinile în sân?

— Nicidecum. Parisul e împănat de spioni ruşi. Şeful lor e colonelul Cernicev, care face oficios parte din personalul militar al ambasadei. Cernicev ţine o strânsă legătură cu adversarii regimului imperial francez. Printre aceştia se numără *Monsieur* de Talleyrand, mareşalul Bernadotte, generalul Jomini şi alte personalităţi politice şi militare. Generalul Savary, ministrul poliţiei imperiale care nu e chiar atât de limitat pe cât îl cred unii, a adus la cunoştinţa lui Napoleon bănuielile sale în legătură cu activitatea lui Cernicev. Împăratul, care e încredinţat că Cernicev e un afemeiat, preocupat numai de petreceri şi de jocul de cărţi, a poruncit lui Savary să se ocupe de alte chestiuni mai arzătoare. Pe ministrul poliţiei l-a iritat răspunsul Împăratului. „Nu mai lipseşte decât ordinul să furnizez personal informaţii lui Cernicev. Împăratul e de o naivitate revoltătoare."

Richard clătină din cap.

— S-ar putea să ai dreptate, Lafont. Tot ce-mi spui dumneata indică o stare de spirit favorabilă declanşării unei acţiuni militare împotriva Rusiei. Totuşi, să nu tragem concluzii pripite. Statele Majore întocmesc îndeobşte diferite ipoteze de război.

— De acord, *Monsieur*, dar pregătirile Franţei sunt de o mare amploare. Înaintea plecării mele de la Paris, împăratul a avut o convorbire cu Fouché, fostul ministru al poliţiei. „Dispun de 800 000 de oameni cu care pot îngenunchea Europa, a spus împăratul. Forţa mea e atât de mare, încât am posibilitatea să dictez lumii întregi legile mele. Destinul meu nu şi-a găsit încă împlinirea. Vreau să termin ceea ce am început. Ne trebuie un cod european, o curte de casaţie europeană, o monedă unică, aceleaşi măsuri şi greutăţi, aceleaşi legi. Vreau să contopesc popoarele într-un singur popor: poporul european. Este un deznodământ firesc.” După cum vedeţi, Napoleon este obsedat de ideea creării Statelor Unite ale Europei. Potrivit concepţiei sale, desfiinţarea puterii militare ruseşti oferă perspective grandioase Franţei, l-ar deschide noi pieţe, i-ar ameliora finanţele, i-ar crea condiţii pentru o dezvoltare armonioasă. În cadrul unei adunări extraordinare a Camerei de Comerţ, Napoleon a mai declarat: „Visteria Franţei încasează anual nouă sute de milioane franci; alte trei sute de milioane depozitate în pivniţele palatului Tuileries, constituie o preţioasă rezervă. Banca Franţei dispune de suficientă monedă de argint spre a face faţă nevoilor. De la Tilsit încoace, peste un milion în numerar a intrat în ţara noastră. În acest timp Austria a făcut bancrută iar Anglia şi Rusia sunt pe punctul de a-i urma exemplul. Numai eu am bani”. Această declaraţie nu vă pare semnificativă, *Monsieur?* Napoleon este prizonierul propriei sale politici. Nu mai poate da înapoi. Războiul este inevitabil.

— Ce fac ruşii? Se pregătesc?

— Desigur. Între Nimen şi Dvina, ţarul a concentrat trei armate, totalizând cinci sute cincizeci de mii de oameni. Aceste forţe sunt puse sub comanda ministrului de război, Barclay de Tolly, a prinţului Bagration şi a generalului Tomassov. Pe de altă parte, în culise se duc intense tratative diplomatice. Austria şi Prusia, care au semnat tratate de alianţă cu Franţa imperială, abia aşteaptă să treacă de cealaltă parte a baricadei. Alexandru şi-a asigurat şi concursul Suediei. Bernadotte, rivalul lui Napoleon, a uitat că e francez. A dat poveţe preţioase ţarului: „Faceţi astfel încât războiul să dureze cât mai mult; evitaţi marile bătălii; istoviţi inamicul prin marşuri şi contramarşuri. În caz de insucces, fiţi perseverenţi. Retrageţi-vă, dar nu pierdeţi curajul. Napoleon va sfârşi ca şi Carol al XII-lea la Poltava”. Pentru a-şi asigura spatele, ţarul negociază în prezent pacea cu Imperiul Otoman. Da, da, *Monsieur*, se pregăteşte

cel mai formidabil război pe care l-a cunoscut omenirea vreodată. Napoleon se va prăbuşi. E cu neputinţă să lupţi împotriva lumii întregi…

Richard era impresionat. Informaţiile lui Lafont meritau un studiu aprofundat. Francezul acesta îl uimea. Adeseori Richard se întreba dacă şeful serviciului său de informaţii nu juca un joc dublu. Nu încerca însă a adânci această chestiune. Lafont îl servea de minune. Marginal, n-avea decât să-şi cultive şi micile lui interese. Atâta timp cât nu aducea pagube casei Sunderland activitatea aceasta putea continua nestingherită.

— Lafont, eşti încredinţat că Napoleon va fi înfrânt?

— Da, *Monsieur*, sunt încredinţat. Propria lui nebunie şi trădarea multor colaboratori apropiaţi îl duc iremediabil spre prăpastie.

— Eşti sigur că *Monsieur* de Talleyrand trădează?

— Banii pe care contele de Nesselrode îi furnizează în numele ţarului, trec prin banca noastră de la Paris.

— Hm!

— Şi Cernicev are contul lui, din care ridică sume mari, disproporţionate cu cheltuielile lui personale.

— Se poate trage concluzia că Cernicev foloseşte aceşti bani pentru a cumpăra documente militare franceze?

— Desigur.

— E un joc periculos, Lafont. Chiar şi pentru noi.

— De ce? Dacă împăratul însuşi protejează pe Cernicev, de ce am refuza noi să-l servim? De ce ne-am amesteca în atribuţiile ministrului Poliţiei?

Richard se ridică de la biroul său. Gânditor, începu să se plimbe prin faţa lui Lafont.

— Voi aproba împrumutul austriac. Metternich e un diplomat abil şi un mare oportunist. Considerentele dumitale sunt juste. Imperiul austriac va îmbrăţişa cauza învingătorului… Nu voi ridica obiecţiuni nici în privinţa împrumutului britanic. Anglia dispune de o flotă care îi va asigura apărarea cel puţin douăzeci de ani de acum înainte.

Un ciocănit uşor în uşă îi întrerupse şirul raţionamentelor.

— Intră! strigă el cu asprime.

Lawson apăru timid în prag.

— Acum câteva minute a sosit de la Paris un mesaj cifrat pentru *Monsieur* Lafont.

— L-aţi descifrat?

— Da, Sir.

— Citeşte-l!

Lawson îşi aruncă ochii pe foaia de hârtie înnegrită de slove.

„Un agent al colonelului Cernicev a fost surprins pe când înmâna 300 000 franci unui funcţionar din Ministerul de Război, pe nume Jean Michel, de la care primise un plic cu documente militare secrete de mare însemnătate. Agentul în chestiune şi funcţionarul francez au fost arestaţi. În urma raportului generalului Savary şi a documentelor compromiţătoare găsite asupra celor doi indivizi, împăratul a ordonat arestarea colonelului Cernicev. Dar acesta a reuşit să se facă nevăzut. Se pare că a fost informat de o anumită persoană suspusă. Ancheta în jurul acestui caz se face în cea mai adâncă taină. Informat de acest act de spionaj săvârşit de un ofiţer din anturajul ţarului, împăratul Napoleon a ordonat să se publice în presă un articol vehement prin care denunţă opiniei publice mondiale complicitatea actualului Suveran al Rusiei în asasinarea Ţarului Paul. Împăratul Alexandru iritat de aceste atacuri, le-a calificat drept calomnioase. Se pare că afacerea Cernicev va avea urmări. Vă voi ţine la curent cu mersul cercetărilor.

Gaspard Bertaut”

— Cine e acest Bertaut? întrebă Richard.

— Noul şef al reţelei de informaţii din Franţa. Bertaut e numele sub care figurează în corespondenţa noastră. În realitate se numeşte Charles de Montigny şi este fiul unui senator.

Richard zâmbi.

— Ştii să-ţi recrutezi oamenii, Lafont.

— În serviciul dumneavoastră nu mi-e permis să dau greş.

— Să trecem la afacerea Cernicev. Nu crezi că banca noastră de la Paris va avea neplăceri?

— În registrele noastre colonelul Cernicev figurează sub un nume de împrumut. Complicaţiile sunt excluse.

— Să dea Dumnezeu, Lafont, să nu te înşeli…

Grand dîner la Sunderland House. În saloane se aprinseseră luminile. Mai era o jumătate de oră până la sosirea invitaţilor. În marea sufragerie o masă lungă, ornată cu cristale şi flori aştepta pe cei o sută de convivi. Valeţi şi lachei cu peruci pudrate terminau ultimele pregătiri.

În camera sa, Richard Sunderland se îmbrăca înaintea oglinzii.

Coaforul îi orânduia artistic cutele părului alb, cu reflexe argintii. Primul valet îi ţinea fracul de catifea verde cu nasturi de aur. Pantalonii de satin alb prinşi sub genunchi cu catarame de aur, cămaşa de mătase cu jabou şi manşete de dantelă, erau de o croială şi de o fineţe fără rival.

Richard împlinise cincizeci şi opt de ani. Eleganţa vestimentară rămăsese una din marile lui plăceri. În ciuda vârstei, nu părea ridicol. Silueta lui păstrase alura tinereţii. Părul alb părea pudrat.

Amaury de Challais purta un frac albastru. Stătea pe un scaun şi urmărea, cunoscător, toaleta „marelui mogul”. Plin de vervă, înşira anecdote savuroase de la Curtea imperială. Spre a face plăcere şefului său care nu-şi ascundea antipatia faţă de împărat, îl prezenta pe Napoleon în culori întunecate.

— Şi acum să vă istorisesc o întâmplare care zugrăveşte mai bine decât orice, parvenitismul „marelui” Napoleon. Nu demult, a invitat la o vânătoare pe contele de Metternich. Prânzul urma să fie servit în pădure. Personalul de serviciu întârzia să aducă mâncărurile. Napoleon era nerăbdător. Se mai aflau de faţă fraţii săi, Louis şi Joseph, precum şi Murat. Ca să-şi impresioneze invitatul, împăratul a chemat la un moment dat pe Louis: „Rege al Olandei, te rog informează-te de ce nu suntem serviţi?” Louis a executat supus ordinul. După câteva minute a revenit, anunţând că prânzul va fi servit de îndată. Un alt sfert de oră de aşteptare, Napoleon, impacientat, a poruncit: „Rege al Neapolului, du-te şi spune-le să se grăbească!” Murat a plecat până la bucătăria de campanie şi s-a înapoiat asigurând pe împărat că serviciul nu va mai întârzia. Iritat că minutele continuau totuşi să zboare, Napoleon a ordonat lui Joseph: „Rege al Spaniei, porunceşte să se aducă de îndată ceva ce se poate mânca”. Acesta a alergat la bucătărie, şi s-a înapoiat în sfârşit în fruntea cortegiului de lachei încărcaţi cu tăvi pe care fumegau fripturi apetisante. Metternich a rămas atât de impresionat de această scenă, încât în aceeaşi seară a declarat unuia din secretarii săi: „Este într-adevăr extraordinar acest om care îşi permite să trimeată la bucătărie trei regi spre a-i aduce prânzul”.

Richard râse.

— Parvenitism imperial.

În aceeaşi clipă uşa se deschise în calea lui Jules Lafont care ţinea câteva foi de hârtie.

— Mă iertaţi, *Monsieur*, se adresă el lui Richard, chiar în acest

moment am primit un mesaj de la Paris, în legătură cu afacerea Cernicev.

— Cernicev? întrebă Challais. Colonelul cu ochi languroşi de oriental? Se zice că nici o pariziană nu-i poate rezista.

— Chiar el *Monsieur*.

Lafont se întoarse spre Richard.

— Nu cred că ar fi potrivit să citesc textul acestei note în faţa personalului de serviciu, spuse el în limba spaniolă, spre a nu fi înţeles de slugi. Chestiunea e oarecum delicată, *Monsieur*.

Richard ridică din umeri. Îşi concedie totuşi servitorii.

— Cu îngăduinţa dumneavoastră, zise Lafont, voi trece la lectura acestui raport, care aduce noi şi… hm… interesante precizuni în legătură cu afacerea Cernicev.

Richard se aşeză pe un scaun.

— Să te auzim. Sper că nu e prea lung. Îmi aştept invitaţii.

Lafont începu să citească:

„Afacerea Cernicev a luat o întorsătură senzaţională. După emiterea ordinului de arestare împotriva colonelului Cernicev, ministrul poliţiei imperiale generalul Savary, duce de Rovigo, s-a deplasat personal la domiciliul acestuia, pentru a opera o percheziţie. Din primul moment, atenţia i-a fost atrasă de un mic birou, în care, după spusele servitorilor, colonelul îşi păstra corespondenţa şi documentele importante. Vă închipuiţi stupoarea ducelui de Rovigo, când în locul pieselor compromiţătoare pe care se aştepta să le descopere, n-a găsit decât câteva pachete cu scrisori de dragoste, legate cu panglici de diferite culori. Cernicev, care nu pierdea ocazia să dea în vileag numele doamnelor ce-i acceptau omagiile, lăsase la dispoziţia ministrului poliţiei toate scrisorile primite de la numeroasele lui amante. Cu această ocazie, ducele a avut penibila surpriză să afle că ducesa de Rovigo îi pusese nişte podoabe cornoase de toată frumuseţea. Într-o serie de misive înflăcărate adresate colonelului, ducesa aplica soţului ei cele mai injurioase epitete, printre care bădăran, parvenit, imbecil, maimuţoi bătrân şi slugoi al lui Napoleon. Singura satisfacţie a ministrului poliţiei – dacă aceasta se poate numi satisfacţie – a fost să constate că mai avea numeroşi tovarăşi de suferinţă printre marii demnitari ai Curţii Imperiale şi printre reprezentanţii înaltei societăţi pariziene. Dintre pachetele cu scrisori de dragoste adresate colonelului Cernicev, cel mai voluminos era cel primit din partea unei doamne, al cărui nume aş fi preferat să-l trec sub

tăcere dacă însuşi împăratul nu l-ar fi dat în vileag. Persoana în chestiune este Mrs. Sandra Sunderland. Mr. Robert Sunderland, informat ulterior printr-o indiscreţie a unui personaj de la Curte, s-a adresat generalului Savary, care nu a făcut decât să-i confirme tristul adevăr”.

Jules Lafont făcu o pauză.

— Să continui? întrebă el, puţin jenat.

— Te rog, îl invită Richard, care se congestionase uşor. În viaţă nu calci numai pe trandafiri.

„La Paris, acest aspect al afacerii Cernicev a făcut mare vâlvă. Persoanele compromise nu mai îndrăznesc să apară în societate. Bineînţeles, acest foc de paie se va stinge treptat. Va fi deajuns ca un alt scandal să aprindă opinia publică, pentru ca afacerea Cernicev să fie dată uitării. Voi reveni cu amănunte.

Gaspard Bertaut.”

Urmă o tăcere grea, pe care nici Lafont şi nici Challais nu cutezară să o tulbure.

Richard răsucea pe deget lanţul de aur al lornionului.

— Interesant, foarte interesant, rosti el după câteva clipe de gândire. Acest Bertaut pare un tânăr cu resurse.

Se ridică de pe scaun şi se apropie de Lafont, pe care-l bătu pe umăr cu afectată voioşie.

— Ai colaboratori buni, dragul meu. În ceea ce priveşte soţia fiului meu Robert, voi aviza. Şi acum să coborâm. Primii oaspeţi trebuie să sosească…

Câteva zile după lectura raportului confidenţial al lui Bertaut, Richard primi o scrisoare din partea lui Robert Sunderland. Se înserase. Un lacheu aprindea lumânările din girandolele de pe cămin. Richard desfăcu încet misiva, presimţea că Robert îi scria despre nenorocirea sa conjugală.

Nu se înşelase. Pe primele pagini scrise mărunt şi nervos, diplomatul familiei îi relata unele aspecte ale afacerii Cernicev. Pasajul referitor la adulterul Sandrei era redactat în termeni moderaţi. Printre rânduri se citea însă că aventura amoroasă a soţiei sale îl costase multe nopţi nedormite. Către sfârşitul scrisorii, Robert îi vestea hotărârea sa irevocabilă de a obţine divorţul.

„Iubirea mea pentru Sandra s-a stins. Nu mai am pentru ea decât dispreţ şi scârbă. Vă fac o mărturisire. Am ajuns să mă întreb dacă Howard şi Iris sunt copii mei. Din corespondenţa semnată de soţia mea, şi găsită la colonelul Cernicev reiese că legătura lor dura de trei ani. Vă rog să-mi încredinţaţi altă misiune. Mi-e cu neputinţă să mai rămân la Paris. Am senzaţia că pe stradă, în saloane, la birou, sunt urmărit de priviri batjocoritoare.

Aştept cu legitimă nerăbdare dispoziţiile dumneavoastră.

Robert Sunderland."

Richard împături scrisoarea. O aruncă într-un sertar destinat corespondenţei personale. Diplomatul familiei o nimerise prost. Era de necrezut. Robert se bucurase întotdeauna de mare succes la femei. Sandra i-l preferase totuşi pe colonelul Cernicev. Era de presupus că numai exotismul acestui ins o cucerise. Uniforma militară reputaţia de irezistibil Don Juan, dulceaţa fructului oprit, contribuiseră la capitularea Sandrei. Bineînţeles, ar fi penibil ca bănuielile lui Robert în ceea ce privea paternitatea copiilor să fie întemeiată. Nu era plăcut pentru Richard să ştie că are patru bastarzi în familie. Dezonorantă afacere. Ce-ar fi zis puritanul Josiah Sunderland?!

În aceeaşi seară, Richard redactă răspunsul său. După o introducere diplomatică în care îşi exprima regretul pentru fapta necugetată a Sandrei, îşi vesti fiul că e gata să-i încredinţeze o nouă misiune la Viena.

„De multă vreme intenţionam să creez o bancă în capitala Imperiului Austria. Challais îţi va pune la dispoziţie capitalul necesar. *Monsieur* de Metternich îţi va fi de folos în această chestiune, cu atât mai vârtos cu cât guvernul austriac mi-a solicitat de curând un împrumut. Te autorizez să comunici personal prinţului Schwarzenberg că cererea Austriei va fi satisfăcută.

În ceea ce priveşte hotărârea ta de a intenta acţiune de divorţ, socotesc că nu e cazul să te pripeşti. În lumea noastră virtutea este foarte slab cotată. Afară de aceasta, despărţirea ta de Sandra ne-ar pune într-o situaţie critică faţă de Montorgueil. Continuarea unei colaborări ar fi periclitată. Interesele noastre sunt strâns legate de ale lui.

E preferabil să ajungi la o împăcare, sau cel puţin la un *modus vivendi* cu Sandra. Pe viitor să fii mai vigilent. Nimeni nu te împiedică să-i plăteşti infidelitatea cu aceeaşi monedă.

Sper să ne revedem în curând. Am de gând să vin în Europa în toamna acestui an. Până atunci, temporizează. Lasă vremea să netezească asperităţile. Mâine ai să priveşti cu filozofie gestul Sandrei.

Curaj, Robert! Nu lua hotărâri pe care mai târziu ai putea să le regreţi. N-ar fi fost mai bine să te fi însurat cu Sarah? Mediocritatea fizicului ei te-ar fi ferit de neplăcerile întâmpinate alături de Sandra în sfârşit, acum trebuie să faci *bonne mine pour mauvais jeu*.”

După ce încheia scrisoare, o sigilă şi o încredinţă primului curier care pleca spre Europa.

Capitolul douăzeci şi patru

Pentru Richard timpul căpătase aripi. Zilele, săptămânile, lunile, anii chiar se rostogoleau cu iuţeala crescândă, ca o avalanşă pe povârnişul unui munte.

Psihologii spun că scurgerea vremii pare vertiginoasă oamenilor vârstnici şi relativ înceată tinerilor. Constatarea are un grăunte de adevăr. Pentru copii un an face cât şaptezeci. Timpul e leneş nu numai pentru copiii nevârstnici, ci şi pentru tinerii care privesc cu nerăbdare spre orizonturile unui viitor mai îmbietor decât Fata Morgana. Oamenii maturi, care se poticnesc în pragurile tot mai anevoioase ale vieţii, se conving că au alergat după un miraj. Unii se descurajează şi renunţă la luptă. Resemnaţi, se cufundă în rutina unei existenţe ce nu le mai poate oferi nimic. Alţii se zbat, încercând să mai realizeze ceva din idealurile lor. Dar şi pentru unii şi pentru alţii, neastâmpărul, nerăbdarea se tocesc. Deziluzionaţi, fără a mai aştepta mare lucru de la viitor, se îngrozesc de trecerea timpului, care le fuge ca nisipul printre degete, făgăduindu-le doar bătrâneţe şi nevoi. Bătrânii privesc cu drag în urmă, căci trecutul le aminteşte tinereţea, epoca de aur a vieţii. În schimb, îi înspăimântă viitorul care se identifică hidos cu moartea.

Richard făcea parte din categoria puţinilor aleşi care îşi realizase aşteptările. Dar şi pentru el timpul se scurgea repede. Avea atâtea de îndeplinit într-o singură zi încât nu era în stare a le prididi, între răsăritul soarelui şi miezul nopţii. Când ridica fruntea de deasupra maldărului de hârtii de pe birou şi îşi arunca privirea asupra pendulei, rămânea uluit de repeziciunea cu care se depăna firul timpului. Richard nu se temea de moarte, fiindcă ocupaţiile nu-i lăsau răgaz a face speculaţii filozofice asupra vieţii şi a apusului ei. Nu se deosebea de acei oameni care refuză să conceapă că îi va secera moartea, deşi ştiu cu precizie că orice început trebuie să aibă şi un sfârşit.

De la o vreme apăsa o oboseală grea, ciudată. Nu se lăsa înfrânt. Îşi dădea seama că o singură clipă de slăbiciune va fi urmată de altele. Şi nimic nu e mai greu decât reluarea activităţii, după o perioadă de repaos. Somnul şi câte o plimbare matinală constituiau singura lui odihnă. Banchetele, recepţiile, spectacolele, călătoriile, nu erau pentru el decât obligaţiuni pe care şi le impunea în folosul bunului mers al afacerilor.

Numai colecţiile lui de tablouri şi de cărţi rare îi mai procurau bucurii. Agenţii săi din Europa achiziţionau pe întrecute pânze de valoare şi tomuri cu care s-ar fi mândrit şi biblioteca Vaticanului.

În ultima scrisoare trimisă lui Robert îi făgăduia că îl va vizita în toamnă. Proiectul acesta nu mai era realizabil. Richard nu putea pleca în Europa, tocmai acum, când Statele Unite se aflau în preajma războiului.

Beliciştii din Congres în frunte cu Henry Clay din Kentucky şi Felix Grundy din Tennessee, preconizau imediata deschiderea a ostilităţilor împotriva Angliei. Motivele invocate de ei erau în număr de patru: înrolarea forţată a americanilor pe vasele de război britanice, hărţuirea cabotoarelor americane de către crucişătoarele engleze, blocusul coastelor europene în virtutea căruia englezii capturau arbitrar orice vas care naviga pe mări sub pavilionul Statelor Unite şi, în sfârşit, ordinele Consiliului.

O serie de incidente ridicaseră temperatura opiniei publice. Nava britanică de război „Leopard” cu cincizeci de tunuri, ordonase fregatei americane „Chesapeake”, cu treizeci şi şapte de tunuri, să predea câţiva dezertori englezi, înrolaţi în echipajul acestuia. Faţă de refuzul americanilor, „Leopard” deschisese focul, înecând în sânge puntea lui „Chesapeake”, care plecase pavilionul. Ceva mai târziu fregata Statelor Unite, „President”, cu patruzeci şi patru de tunuri, bombardase corveta britanică „Little Belt”, cu douăzeci de tunuri, reducând-o la tăcere după un sfert de oră de luptă. Revanşa fusese salutată cu entuziasm de poporul american.

În faţa Congresului, Preşedintele expuse un raport amănunţit în care enumera peste şase mii de cazuri de înrolare forţată a americanilor pe vasele britanice, în răstimp de trei ani.

Mai erau şi alte cauze care pledau pentru intrarea Statelor Unite în război. Coloniştii din teritoriile nord-vestice sufereau necontenite atacuri din partea indienilor lui Tecumseh, încurajaţi pe sub mână de agenţii britanici din Canada. Pe de altă parte, anexioniştii din Congres visau să invadeze Canada britanică şi Florida, aflată încă sub stăpânirea Spaniei, aliata Marii Britanii.

Cel de-al doisprezecelea Congres reunit în decembrie 1811 era deosebit de cele precedente. Majoritatea membrilor erau elemente tinere, care condamnau spiritul de împăciuire şi temporizare al înaintaşilor. Henry Clay, *speaker* al Camerei Reprezentanţilor, cerea Congresului să spele onoarea ţării şi să îmbrăţişeze singura alternativă posibilă, războiul. Numai federaliştii, conduşi de Josiah

Quincy se pronunţau pentru pace. O conflagraţie, susţineau ei, ar împinge Statele Unite la dezastru.

Preşedintele Madison, o fire pacifică, înclina să adopte punctul de vedere al federaliştilor. Alegerile prezidenţiale băteau însă la uşă. Dacă ar fi militat pentru pace şi-ar fi înstrăinat voturile democraţilor lui Clay şi Calhoun care deţineau majoritatea în Congres, compromiţându-şi astfel realegerea.

Şi ţara era divizată. În vreme ce Statele din Sud şi din Vest favorizau războiul, New York şi în special New England, acţionau cu energie pentru menţinerea neutralităţii.

Richard Sunderland simţise dincotro bate vântul. Din informaţiile obţinute, reieşea neîndoios că tabăra belicistă va avea ultimul cuvânt. Federaliştii n-aveau sorţi de izbândă. În războiul de opinii dezlănţuit în Statele Unite, Richard dădu dovadă de o mare duplicitate. Cea mai răspândită gazetă a sa, „Evening News”, susţinea făţiş cauza federaliştilor, aliaţii lui de totdeauna. În felul acesta îşi manifesta public statornicia politică faţă de partidul cu care colaborase peste douăzeci şi cinci de ani. Totodată îi menaja pe englezi cu care avea tot interesul să menţină relaţii de prietenie. Ziarele „New York Post” şi „Boston Herald” controlate în taină tot de el, militau cu înflăcărare pentru război, cerând a se grăbi înarmarea ţării şi a se constitui noi unităţi militare Calculul lui Richard era simplu. O ţară care ce pregăteşte de război are nevoie de arme. Ori uzinele de la New Schenectady şi Terrytown erau perfect utilate pentru a face faţă efortului de înarmare al trupelor de apă şi de uscat ale Statelor Unite. Congresul invitase pe Preşedinte să cheme sub drapel cincizeci de mii de militari. Totodată, autorizase lansarea unui împrumut de unsprezece milioane dolari.

Richard ar fi dat dovadă de lipsă de abilitate, dacă n-ar fi prins din zbor această ocazie de a recolta noi beneficii. Ziarele sale de coloratură belicistă denunţau opiniei publice insuficienta pregătire militară a ţării. În articole violente, condamnau politica economică dezastruoasă a fostului preşedinte Jefferson şi a lui Gallatin, secretarul său de stat la Trezorerie. Trupele Statelor Unite cuprindeau în 1809 numai trei mii de oameni, secondaţi de o miliţie nepregătită şi neantrenată. Flota alcătuită din şase fregate de prim rang, era incapabilă să asigure paza întregului litoral.

În primele zile ale lunii mai, Richard primi la Sunderland House o vizită aleasă. Ambasadorul Angliei, Sir August John Foster, venea

să-l salute în numele primului ministru al Marei Britanii, Mr. Perceval. Richard cunoscuse pe premier în casa ducelui de Queensberry. Vizita nu era decât un pretext. Sir John Foster voia să stabilească legături personale cu cel mai de seamă reprezentant al marii finanţe americane.

Richard nu fu prea încântat de onoarea care i se făcea. Nu-i convenea să afişeze sentimente anglofile în acele momente de înaltă tensiune politică. Primi totuşi cu cinste pe ambasador.

În salonul veneţian, scăldat în lumina candelabrelor de Murano, cei doi bărbaţi se întreţinură amical despre cunoştinţele comune din Anglia, despre artă, muzică, literatură. Cu tact diplomatic Sir John se ferise să atace problemele politice la ordinea zilei. Abia după o oră de conversaţie mondenă, socoti că sosise momentul să abordeze subiectul care-l interesa.

— Ce păcat că atmosfera cordială, pe care am întâlnit-o în casa dumneavoastră, nu domneşte în prezent şi între popoarele noastre, suspină ambasadorul.

— Sir John, vă împărtăşesc regretul. Sunt încredinţat că relaţiile se vor ameliora. Originea noastră comună ne-ar îndritui să avem şi interese comune.

— Dacă toţi compatrioţii dumneavoastră ar fi tot atât de clarvăzători, relaţiile dintre Statele Unite şi Marea Britanie n-ar fi atât de încordate. Vă asigur, Mr. Sunderland, am sosit pe pământul acestei ţări cu intenţia curată de a limpezi divergenţele care ne despart. Aş fi fericit, adaugă diplomatul, după o pauză savant calculată, dacă m-aţi sprijini în această operă. Serviciile pe care le-aţi adus până în prezent Angliei, a doua dumneavoastră patrie, mă fac să cred că nu mă veţi refuza.

Richard se înclină.

— Voi face tot ce-mi va sta în putinţă spre a vă uşura misiunea. Din nenorocire, în această ţară Anglia are mulţi duşmani. N-aş putea să afirm că argumentele lor sunt în întregime neîntemeiate. Libertatea mărilor, pe care Marea Britanie refuză să o respecte, i-a creat un curent de opinie ostil.

Ambasadorul îşi muşcă uşor buzele.

— După câte ştiu, navele dumneavoastră, Mr. Sunderland, nu au avut mult de suferit de pe urma blocadei coastelor Europei.

— Avantajele de care m-am bucurat, Sir John, s-au datorat unui schimb de servicii. Am furnizat Angliei împrumuturi de stat, armament, informaţii şi… aşa mai departe.

Richard precizase astfel că nu i se făcuse o concesie şi că ambasadorul nu trebuia să-l socotească obligatul Angliei.

Sir John prinse aluzia. Interlocutorul său îşi dezvăluia spiritul mercantil. *De ut des*.

— Ar fi straniu ca vasele de război americane să tragă asupra vaselor britanice, folosindu-se de tunuri furnizate de dumneavoastră, prietenul Angliei, spuse diplomatul.

Richard îşi mângâie cravata de mătase aurie.

— Sir John, uzinele mele de la Cardiff au furnizat Angliei şi aliaţilor ei armament în valoare de patruzeci de milioane livre. Pe de altă parte, ar fi absurd a mi se cere ca uzinele mele de la New Schenectady sau Terrytown să nu furnizeze armament forţelor militare americane. Marea finanţă şi marea industrie, Sir John, au depăşit stadiul îngrădirilor naţionale.

Ambasadorul făcu un gest blazat.

— Nu vă contrazic, Mr. Sunderland. V-aţi pus vreodată întrebarea: ce s-ar întâmpla dacă vreunul dintre statele în chestiune v-ar aplica represalii fiindcă îi înarmaţi duşmanii?

— Represalii? Ce fel de represalii? Faceţi aluzie la posibilitatea confiscării bunurilor mele de pe teritoriul Angliei?

— Ipoteza n-ar fi exclusă.

Richard râse.

— Guvernele trec, Sir John, marele capital rămâne. În plin secol al XIX-lea nu văd guvernul care s-ar încumeta să intre în conflict cu marea finanţă. Fără aurul meu sau al altor capitalişti, multe state ar fi intrat până acum în bancrută. Anglia nu face excepţie.

Ambasadorul aprecie că mersese prea departe. Richard Sunderland nu trebuia indispus. Reţeaua lui de ziare putea să intensifice oricând campania împotriva Angliei. Marea Britanie era prea angajată în conflictul cu Napoleon, ca să mai aibă nevoie şi de alţi duşmani.

— Mr. Sunderland, ţin să precizez că ipotezele pe care le-am discutat au avut un caracter pur teoretic.

— Nici nu le-am dat altă interpretare, Sir John…

În seara aceea, Richard şi ambasadorul Marii Britanii se despărţiră ca doi buni prieteni. Îşi făgăduiră să se revadă. În realitate amândoi erau nemulţumiţi. Ameninţările deghizate ale ambasadorului indispuseseră pe Richard, iar poziţia rigidă a acestuia iritase pe reprezentantul diplomatic al Marii Britanii.

În aceeaşi seară mai primi un oaspete. Mr. Randolph Forbes,

cuscrul său, dorea să-i vorbească într-o chestiune deosebită. Senatorul american şi ambasadorul britanic se încrucişaseră pe scara casei Sunderland. Se salutaseră distant, fără să se oprească. Diplomatul se urcase în trăsură, iar politicianul pătrunsese în vestibulul clădirii. Richard primi pe Forbes în acelaşi salon veneţian, în care discutase şi cu Sir John. Senatorul se răsturnă într-un jeţ.

— Un pahar de Madeira sau de Porto? întrebă gazda, deschizând dulapul de băuturi.

— Vrei să fiu sincer? Aş prefera ceva mai alcoolic, replică senatorul. Un whisky ar fi cel mai potrivit.

— Cu apă?

— Fără. Să mă reconfortez după şedinţa furtunoasă la care am asistat.

— Furtunoasă?

— Furtunoasă e puţin zis. Clay, Calhoun, Cheeves, Sevier şi Lowndes, au pretins ruperea relaţiilor diplomatice cu Anglia, în cazul că ordinele de Consiliu nu vor fi retrase de îndată. Ori, ultimele informaţii de la Londra indică o înăsprire a poziţiei Marei Britanii. Apropo de Marea Britanie, la intrare m-am întâlnit cu ambasadorul Foster.

— M-a întrebat de sănătate, replică Richard senin, fără a mai aştepta să i se ceară explicaţii suplimentare. În felul acesta punea capăt unei chestiuni pe care nu voia să o discute.

Senatorul înţelese lecţia. Capul său masiv de proconsul roman, se profila pe fondul azuriu al unei tapiserii ce înfăţişa o perspectivă veneţiană.

— Vin direct de la Casa Albă, zise el. După şedinţă am avut o convorbire cu Preşedintele. Strict confidenţială. Forbes îşi luă un aer important. Azi sunt emisarul său.

— Mr. Madison mă onorează cu un mesaj? rosti Richard cu uşoară ironie.

— Da, Preşedintele îţi solicită sprijinul.

— Are nevoie de vreun împrumut?

— El nu. Dar ţara are.

— Şi pentru aceasta era nevoie de un mesaj din partea Preşedintelui?

— De ce eşti răutăcios, Sunderland? întrebă cu reproş senatorul. Guvernul a lansat încă din martie un împrumut de unsprezece milioane dolari. Până acum nu s-a subscris nici jumătate.

Richard umplu cu whisky paharele.

— Nu mă interesează împrumuturile de război. Sunt partizanul neutralităţii.

Forbes ridică paharul în sănătatea gazdei, apoi şi-l goli dintr-o sorbitură.

— Ştii bine că şi preşedintele e un pacifist convins. Dar evenimentele îl depăşesc. Ţara vrea război.

— Care ţară? Calhoun, Clay şi compania?

— Aceştia reprezintă ţara, Sunderland.

— Nişte energumeni. Abia le-a mijit mustaţa, replică sec Richard.

— Preşedintele nu mai poate da înapoi. Trebuie să meargă cu ţara.

— Foarte bine. Şi ce nevoie are de mine?

— Face apel la spiritul dumitale patriotic.

— Eu nu sunt patriot, Forbes. Sunt financiar.

Senatorul tuşi jenat. Mai sorbi o înghiţitură de whisky.

— E vorba de împrumut, Sunderland. Dacă ai subscrie şi dumneata o cotă, cercurile financiare care îl privesc cu neîncredere ţi-ar urma pilda.

— De ce aş restabili încrederea într-un împrumut care nu mă interesează?

Forbes îşi drese glasul.

— Ar trebui să te intereseze. Milioanele acestea vor fi folosite pentru achiziţionarea de tunuri, puşti, muniţii… Şi dumneata eşti unicul mare furnizor de armament din Statele Unite. Deunăzi am stat de vorbă cu Secretarul de Stat de la Război. Mi-a vorbit de programul de înarmare. E într-adevăr vast. Bugetul militar pentru acest an prevede 11 817 000 dolari pentru armata de uscat şi 3 959 000 pentru marina de război.

— Târziu, Forbes. S-au trezit din amorţeală abia acum, când războiul bate la uşă. Cine ar putea livra în timp util armele şi muniţia de care au nevoie? Nu uita, dragul meu, că suntem pe punctul de a declara război unui stat pe care nici Napoleon n-a fost în stare să-l înfrângă.

— Important e să obţii comenzile, Sunderland.

Răspunsul acesta, rostit cu cinism, surprinse plăcut pe Richard.

— Forbes, te rog să fii emisarul meu pe lângă Preşedinte. Te autorizez să-l încunoştinţezi că voi sprijini împrumutul. Nu pot încă preciza cu ce sumă. Asigură-l doar că intervenţia mea va fi spectaculoasă.

Forbes bău până la fund şi al doilea pahar.

— Bravo. Acesta e limbajul care îmi place. De contractele cu armata voi avea eu grijă.

— Nici eu nu voi uita comisioanele… Rămâi să cinezi cu mine în seara aceasta? Întâmplător sunt singur. Henry şi Susan sunt invitaţi la o recepţie la Clinton House.

— Rămân bucuros să îţi ţin tovărăşie. Vreau să bem în cinstea înţelegerii noastre.

Cina servită împărăteşte făcu impresie şi asupra lui Forbes, deprins cu belşugul.

— Deunăzi, pe culoarele Senatului, se vorbea de dumneata. Senatorul Pinkney pretindea a şti că vrei să înfiinţezi o linie de navigaţie pe Hudson şi alta pe Mississippi.

Richard surâse.

— E bine informat. Zilele acestea voi lansa prima navă fluvială cu vapori, dintr-o serie de zece. Invenţia lui Fulton deschide perspective extraordinare navigaţiei comerciale.

— Ştiam că monopolul navigaţiei cu vapori pe Hudson şi pe Mississippi e concesionat societăţii Livingstone and Fulton.

Richard gustă din salata de raci.

— În procesul Ogden-Gibbons, judecătorul John Marshall a dat o hotărâre care a desfiinţat acest monopol.

Forbes clătină din cap cu îndoială.

— Nu cred că hotărârea lui Marshall ar trebui să te bucure. În prezent, dumneata deţii în mod practic monopolul fabricaţiei armamentului greu. Precedentul creat de judecătorul Marshall va îngădui oricui să-ţi sfărâme acest privilegiu.

Richard îl linişti cu un gest.

— Dragul meu Forbes, legile sunt făcute pentru căţei. Dulăii se bucură de un regim aparte… Delicioase stridiile acestea, nu?

La 1 iunie 1812 preşedintele Madison trimise Congresului discursul său prin care cerea să se declare neîntârziat război Marii Britanii. Declaraţia invoca numeroasele *casus belli* provocate de Anglia, în aceeaşi perioadă şi Franţa săvârşise o serie de abuzuri grave. Preşedintele socotea însă că a declara simultan război Angliei şi Franţei, ar echivala cu o sinucidere. Afară de aceasta Imperiul napoleonian nu prezenta un pericol imediat. Flota sa militară fusese spulberată de Marea Britanie, care îşi asigurase o cvasistăpânire a mărilor.

La 18 iunie, Congresul votă cu mare majoritate declaraţia

Preşedintelui. Din acel moment starea de război exista între Anglia şi Statele Unite. După primele zile de entuziasm, americanii avură neplăcerea să constate că această campanie militară era departe de a căpăta aspectul unui marş triumfal.

Senatorul Forbes, unul din promotorii războiului, se întuneca pe zi ce trece. Ştirile primite de pe teatrul operaţiunilor militare nu dădeau satisfacţie. Majoritatea generalilor erau incapabili, ofiţerii nepregătiţi, trupele neantrenate.

Într-o dimineaţă Forbes intră consternat în biroul lui Richard:

— Dezastru! Catastrofă! O pată de neuitat pe obrazul armatei noastre! Generalul Hull s-a predat cu toate trupele sale, fără să fi tras un foc de armă. Întreg teritoriul Michigan a căzut fără luptă, în mâinile inamicului.

— Firesc, replică Richard. Hull e un bătrân zaharisit, lipsit de experienţa comenzilor superioare! L-aţi pus în fruntea unei armate, numai fiindcă a ajuns la gradul de colonel în timpul Războiului de Independenţă.

— Bineînţeles, lucrurile nu se vor termina aici. Îl vom trimite în faţa Curţii Marţiale. Trădarea nu va rămâne nepedepsită.

— Nu confundaţi trădarea cu incapacitatea, zise Richard flegmatic. Vina nu e a generalului Hull, ci a voastră. Aţi îngăduit lui Jefferson să dezorganizeze forţele de apărare ale ţării, prin economii absurde…

În ziua următoare, senatorul Forbes apăru şi mai descompus la faţă.

— Nenorocire, Sunderland! Indienii au luat cu asalt fortul Dearborn. După ce l-au incendiat, au masacrat întreaga garnizoană. E de neconceput. Fortul Dearborn e azi o imensă hecatombă. Când guvernatorii din Massachusetts, Conneticut şi Rhodes-Island refuză să-şi mobilizeze contingentele de miliţieni, nesocotind cererea Preşedintelui, la ce ne putem aştepta?

— N-aţi pregătit îndeajuns opinia publică, Forbes. Sunt neajunsuri inerente. După Jefferson, care ducea politica struţului, Madison, Clay, Calhoun şi compania au trecut fără tranziţie la cealaltă extremitate…

Războiul naval înregistră, din fericire, câteva succese americane, anunţate cu lux de amănunte de comunicatele militare. Se menţiona superioritatea artileriei americanilor.

— Se cunoaşte că tunurile au fost fabricate de mine, declara cu patos Richard, ori de câte ori i se aduceau la cunoştinţă astfel de

comunicate.

Pe uscat însă continua seria neagră a înfrângerilor.

Randolph Forbes aducea mereu ştiri alarmante.

— Ai noştri s-au predat la Queenstown Heights. După o luptă înverşunată, miliţienii generalului Renselaer au fugit, refuzând să intervină în ajutorul trupelor regulate, comandate de generalul Scott. Ce spui de asta, Sunderland? Am ajuns să cred că americanii sunt un popor de laşi…

Peste puţin timp veni cu altă veste:

— Generalul Smyth a fost degradat. E o pedeapsă meritată. La începutul campaniei a dat o declaraţie grandilocventă, făgăduind că în scurt timp va ocupa Canada. În loc de ocupaţie, n-a ştiut cum să manevreze mai bine, spre a evita ciocnirile cu inamicul.

În cursul acelui an americanii înregistrară un singur succes în luptele terestre. Fermierul *quaker* Jacob Brown, în fruntea unei formaţii de voluntari, puse pe fugă şapte sute de englezi la Ogdensburg.

Alternanţa de succese şi înfrângeri navale stimulă spiritul patriotic al membrilor Congresului. Aproape în unanimitate votară construcţia a patru vase de linie de primă clasă, a şase fregate şi a şase corvete.

Înfrângerile terestre lăsară însă un gust amar americanilor. Negustorii din New England şi New York, care sufereau pagube de pe urma sistării comerţului maritim, cereau cu vehemenţă a se negocia pacea. Şi în Parlamentul britanic răsunau voci care preconizau încetarea războiului. Succesele navale ale americanilor îl făcuseră pe George Canning să declare cu întristare: „Nu ne rămâne decât să deplângem spulberarea mitului invincibilităţii marinei britanice”.

Anul 1813 cunoscu însă o serie neagră de înfrângeri americane. Puterea ofensivă a micii flote americane era definitiv epuizată. Cordoane de vase britanice blocau golfurile Chesapeake, Delaware şi estuarul Mississippi în vreme ce formaţiuni puternice patrulau în permanenţă apele teritoriale ale Statelor Unite, incendiind şi jefuind porturi şi localităţi de pe coasta Atlanticului.

Congresul ripostă, autorizând două sute cincizeci de corsari americani să străbată mările şi oceanele, spre a captura sau scufunda navele de comerţ engleze. Rezultatele raidurilor depăşiră aşteptările. Câteva sute de nave comerciale britanice fură incendiate sau capturate.

În timpul acestor acţiuni flota comercială a casei Sunderland suferi mari pierderi. Vasele sale de sub pavilion britanic erau vânate de americani, iar englezii urmăreau navele înregistrate în porturile Statelor Unite. Corăbiile scufundate sau capturate erau greu de înlocuit. Şantierele navale din Statele Unite nu puteau fi folosite din cauza blocadei britanice, iar şantierele din Jamaica şi Bermude, deşi construiau în ritm accelerat, nu parveneau să echilibreze pierderile.

Supărarea lui Richard era sporită şi de alte cauze. Coloniile spaniole din cele două Americi erau zguduite de năprasnice războaie civile, care făceau aproape imposibilă continuarea exploatării minelor de aur şi argint. În Paraguay, Buenos-Aires, Chile, Venezuela, Noua Grenada, Mexico, partizanii independenţei se răsculaseră împotriva spaniolilor. Luptele erau de o violenţă sălbatică.

Lipsa de informaţii, – datorită cordonului izolator ridicat de flota britanică în jurul Statelor Unite, contribuia de asemenea să-l irite pe Richard. Ştirile primite din Europa, pe căi ocolite, erau incomplete şi adeseori contradictorii.

Campania din Rusia, declanşată de Napoleon la 24 iunie 1812, nu-i era necunoscută. Richard aflase, de pildă, că la *Grande Armeé* traversase Niemenul, adâncindu-se în teritoriul rusesc. În marşul ei triumfal nu întâlnea decât un imens pustiu. Sate şi oraşe incendiate, lanuri pârjolite, puţuri otrăvite. „Mişcările trupelor mele i-au derutat pe ruşi, spunea Napoleon, într-o lună, îmi vor cădea în genunchi.” Richard auzise de ocuparea Vitebskului, de sângeroasa bătălie de la Borodino, şi de intrarea francezilor în Moscova.

Apoi nu mai primise nici o veste. Se lăsase parcă o perdea grea, inexpugnabilă, care izolase America de restul lumii. Abia în primăvara anului 1813 un dezertor din armata canadiană răspândi vestea că Napoleon ar fi suferit o mare înfrângere în Rusia. Că ar fi fost luat prizonier şi că Parisul ar fi căzut în mâinile ruşilor. Câţiva marinari englezi de pe un vas corsar sosiră cu alte ştiri, diametral opuse. Cică Napoleon ar fi cucerit Rusia, India şi Imperiul Otoman, iar pe ţarul Ruşilor, pe sultan şi pe Marele Mogul i-ar fi închis ca pe nişte animale sălbatice, în câte o cuşcă de fier, cu gratii. Un spaniol fugit din Mexico împrăştie zvonul că Londra ar fi în flăcări şi că Viena fusese rasă de pe faţa pământului.

Veştile erau atât de fantastice, de contradictorii, încât nici un om cu mintea întreagă nu le-ar fi dat crezare. Richard spumega de

mânie că nu putea cunoaşte realitatea. Îl îngrijora soarta întreprinderilor lui din Europa. Nu mai ştia nimic nici de Gerald, nici de Francis-Andrew, aflaţi în Anglia la studii.

Tot în primăvara anului 1813 senatorul Forbes făcu o nouă vizită lui Richard, rugându-l să sprijine ultimul împrumut de şaisprezece milioane de dolari lansat de guvern.

Senatorul întâmpină însă un refuz sec şi definitiv.

— Nu sunt dispus să sprijin incapacitatea lui Gallatin, declară Richard cu dârzenie. Nici un bancher nu-i va acorda credit. Dacă Preşedintele Madison are nevoie de banii noştri, să renunţe mai întâi la serviciile secretarului Trezoreriei.

Memoria lui Sunderland era vie şi resentimentele sale greu de stins. Discuţia înveninată pe care o purtase odinioară cu Gallatin i se gravase în minte.

— Condiţiile împrumutului sunt admirabile, replică Forbes. Dobândă şase la sută. Bonurile de un dolar se distribuie cu optzeci şi opt de cenţi.

— Refuz categoric, rosti Richard cu încăpăţânare. Atâta vreme cât Gallatin rămâne la conducerea Trezoreriei, bancherii nu vor subscrie la acest împrumut.

Marea finanţă îşi spusese ultimul cuvânt.

În luna mai, preşedintele Madison fu nevoit să plece steagul şi să renunţe la serviciile celui mai capabil colaborator al său. Albert Gallatin primi o misiune diplomatică, iar William Jones, secretarul de stat al Marinei, trecu la departamentul Finanţelor.

Încântaţi de acest succes, bancherii subscriseră la împrumut. Noul secretar de stat al Trezoreriei era un bun prieten al senatorului Forbes, şi un simpatizant al bancherilor. Îndată după acoperirea împrumutului, Richard primi o mare comandă de armament. În august 1813, statul emise un nou împrumut de 7 500 00 dolari, iar în luna martie a anului următor, un altul de 25 000 000 dolari.

Din momentul în care Richard constată că cea mai mare parte a acestor fonduri luau calea uzinelor de armament, deveni un aprig susţinător al împrumuturilor.

Dar ţara era secătuită. Un al cincilea împrumut de 3 000 000 dolari atrase puţini subscriitori. Spre a acoperi nevoile crescânde de numerar, băncile de emisie inundară piaţa cu bilete de bancă în valoare de douăzeci de milioane de dolari. Creditul public scădea vertiginos. Statul era ameninţat de bancrută.

Paralel, războiul continua cu furie…

La 10 august 1814, Richard primi o convocare din partea secretarului de stat al Marinei. Era vorba despre o anchetă ordonată de comisia militară a senatului, asupra unor tunuri care explodaseră în timpul tragerii, ucigând pe servanţi. Piesele fuseseră furnizate de fabrica de armament de la New Schenectady. În prima fază a anchetei reprezentanţii uzinei declaraseră că exploziile se datorau neglijenţei servanţilor, care încărcaseră tunurile cu o cantitate prea mare de pulbere. Reprezentanţii armatei susţineau că vina s-ar datora constructorilor, compoziţia fierului nefiind corectă.

Pentru lichidarea litigiului, se hotărâse a se face o tragere experimentală, cu câteva tunuri luate la întâmplare, spre a se constata comportarea materialului.

Richard fusese foarte afectat de această nedorită reclamă făcută tunurilor sale. Spre a înăbuşi scandalul, puse în mişcare numeroase personalităţi influente din Washington. Dar tocmai când se credea pe punctul de a reuşi să muşamalizeze afacerea, un ziar din New York informat de un senator ostil casei Sunderland, declanşă o violentă campanie de presă împotriva lui Richard.

„Apărătorii ţării noastre nu au de luptat numai cu inamicul. Fabricanţii de arme necinstiţi furnizează marinei tunuri care explodează în plină tragere, împrăştiind moartea printre servanţi. Setoşi de câştig aceşti indivizi fără scrupule nu se preocupă de calitatea armamentului pe care îl fabrică. *Non multum sed multa* este varianta lozincii lansată de ei. Poporul american cere să se ia măsuri drastice împotriva acestor monştri.”

Primele articole nu citau nume. Se mărgineau să pregătească opinia publică. Când aveau să considere că temperatura urcase la maximum, numele lui Richard Sunderland şi al colaboratorilor săi apropiaţi trebuiau să apară cu litere groase pe prima pagină.

Apoi alte gazete din Baltimore, New York şi Philadelphia porniră să divulge manevrele de culise ale unor bancheri cu simpatii federaliste, care în loc să subscrie la împrumuturile lansate de guvern, împrumutau bani inamicului, cumpărând în taină bonuri de tezaur britanice şi vânzând provizii canadienilor, în ciuda embargoului aplicat iarăşi de către Congres.

Richard înţelese că era ţinta unei campanii organizate, care urmărea să dea o lovitură dublă, compromiţând atât partidul

federalist cât şi pe financiarii care-l susţineau. Mai înainte ca scandalul să ia proporţii, se impunea ca ancheta ordonată de comisia militară a Senatului să prezinte un raport favorabil uzinelor de la New Schenectady.

La 20 august Richard plecă la Washington.

Încă de la Philadelphia îi ajunseră la ureche ştiri alarmante. Englezii intenţionau să dea o lovitură puternică Statelor Unite, debarcând forţe masive pe coasta de Est. La 22 august Richard părăsi Philadelphia, pornind spre capitală. În aceeaşi zi află că trupele britanice debarcaseră la Benedict, pe râul Patuxent, la aproximativ patruzeci de mile de Washington.

Richard primi cu îngrijorare ştirea. O debarcare la New York i-ar primejdui depozitele de aur din pivniţele Băncii Manhattan. Deşi serviciile aduse Angliei îl îndrituiau a se aştepta la menajamente din partea acesteia, îşi dădea seama că un tezaur de patruzeci de milioane dolari aur ar fi ispitit pe invadatori să-l confişte, fără a mai aştepta autorizaţia Londrei.

Totuşi, Richard nu făcu drumul întors. Voia să termine odată cu comisia de anchetă. Un raport nefavorabil nu numai că l-ar fi compromis, dar ar fi generat un proces cu consecinţe incalculabile.

Îşi propuse să ajungă la Washington în seara zilei de 24. Tot atunci avea să afle şi adevăratele proporţii ale debarcării britanice. Cât de mult regreta lipsa lui Jules Lafont. Şeful serviciului său de informaţii îl deprinsese să-i dezvăluie cele mai ascunse taine ale guvernelor europene. Richard greşise când îl trimisese din nou în Franţa. Socotise că prezenţa lui va fi mai necesară acolo, decât în America.

În asfinţit ajunse la ultima staţie de poştă care-l mai despărţea de Washington. În vreme ce i se schimbau caii de la trăsură, auzul său prinse un bubuit îndepărtat, ca de furtună. Pe cerul de un albastru limpede nu se zărea însă zdreanţă de nor.

— Englezii! rosti laconic căpitanul de poştă. Toată ziua au bubuit tunurile.

Îngrijorat, Richard ordonă vizitiului să dea bice cailor.

Când soarele se cufundă dincolo de linia orizontului, apărură în direcţia capitalei coloane negre de fum care ţinteau drept spre vămile violete ale văzduhului. Cete de refugiaţi cu boarfele încărcate claie peste grămadă în tot soiul de vehicule, porniră deodată să curgă dinspre oraş. În ochii lor se citea panica. Richard ceru lămuriri. Oamenii năuciţi trecură mai departe, fără a-i

răspunde. Alţii îi strigară neîntrebaţi:

— Washingtonul arde! I-au dat foc englezii!

— Ai noştri au fost zdrobiţi! Preşedintele a căzut prizonier.

— Camera Reprezentanţilor e în flăcări!

— Ard şi şantierele navale!

— Casa Albă arde!

— Preşedintele a fost ucis!

— Întreg cabinetul a căzut în mâinile englezilor!

— Fugiţi! Nu mai e timp de pierdut!

— Vai nouă!

Richard renunţă să mai continue drumul. Se înapoie la staţia de poştă. Nu mai găsi cai de schimb. Curierii şi unităţile militare în trecere rechiziţionaseră toţi caii. Se părea că americanii erau în plină derută. Dinspre capitală se revărsa puhoi de refugiaţi.

La lumina torţelor purtate de oamenii staţiei, Richard recunoscu într-o trăsură chipul crispat al senatorului Edwards, un prieten al lui Randolph Forbes. Edwards îi relată emoţionat condiţiile în care capitala căzuse în mâinile englezilor. Zvonul că preşedintele murise sau că ar fi fost luat prizonier nu corespundea realităţii. Madison izbutise să fugă împreună cu întregul său Cabinet. Apărarea oraşului fusese deplorabilă. Miliţienii fugiseră ca iepurii. Trupele regulate fuseseră covârşite.

Richard se îndreptă spre Philadelphia. În cursul călătoriei remarcă nervozitatea populaţiei din oraşele de coastă. Era de presupus că după acest prim succes, englezii vor ataca şi alte localităţi din Est. Temerile americanilor erau întemeiate. Scurt timp după incendierea Washingtonului, englezii organizară o expediţie pe Potomac. Debarcară în oraşul Alexandria, trecându-l prin foc şi sabie.

Aceste lecţii nu rămaseră fără efect. Americanii valizi din oraşele de coastă înţeleseră că trebuiau să pună mâna pe arme şi să se apere singuri. Autorităţile militare, de acord cu primarii, reorganizară apărarea porturilor. Datorită acestor eforturi o nouă încercare de debarcare a inamicului la Baltimore se încheie cu un eşec.

Numai New Yorkul fu scutit de neplăcerile războiului.

În prima zi a lunii decembrie, Richard primi vizita unui emisar al lui Lafont care izbutise a se strecura prin cordonul naval britanic. Agentul, Charles Bidault, reuşise acest miracol, folosindu-se de

serviciile celebrului pirat Jean Laffite, care cutreiera Golful Mexic, Antilele şi Marea Caraibilor, războindu-se şi cu americanii şi cu englezii. Bidault obţinuse sprijinul lui Jean Laffite, prin intermediul comandantului unei corăbii franceze, care întreţinea relaţii de afaceri cu căpeteniile de piraţi.

Bidault aduse lui Richard ştiri senzaţionale. Napoleon, invincibilul Napoleon, se prăbuşise. După dezastruoasa campanie din Rusia, se reconstituise coaliţia marilor puteri ostile Franţei. 1812–1813–1814 ani grei, sângeroşi, înregistraseră un şir neîntrerupt de bătălii. Aliaţii smulseseră lui Napoleon provincie după provincie, ţară după ţară, împingându-l inexorabil spre Paris.

„Leul n-a murit încă!” spuneau *les grognards*, după fiecare bătălie pe care împăratul reuşea să o câştige. Dar succesele lui erau puţine şi importanţa lor disproporţionată cu formidabila putere a coaliţiei.

La 31 martie capitulase Parisul. Trădat de mareşalii săi, Napoleon abdicase. Vulturul imperial, care atâţia ani umbrise Europa, se prăbuşise lovit de moarte. Ludovic al XVIII-lea, sprijinit de baionetele străinilor, se urcase pe tronul strămoşilor săi.

La Viena se întrunise un Congres al Păcii. Un Congres de o amploare nemaiîntâlnită în analele diplomaţiei. Capetele încoronate, principi, suverani, miniştri, înalţi ecleziaşti, mareşali, se întâlniseră spre a decide noua orânduire a lumii şi înscăunarea unei păci menite să dureze o mie de ani.

Paralel cu Congresul de la Viena, se desfăşurau la Gand tratative de pace între americani şi englezi. Discuţiile erau spinoase. Dar ambii beligeranţi erau sătui de un război care nu le adusese decât mizerie, moarte şi distrugeri.

Randolph Forbes îl ţinuse pe Richard în curent cu tratativele de la Gand, în măsura în care Washingtonul era informat de mersul negocierilor.

Trimişii americani nu erau pe placul lui Richard. Albert Gallatin conducea delegaţia, compusă din James A. Bayard, Henry Clay, Jonathan Russel şi John Quincy Adams, despre care se făceau pronosticuri în legătură cu viitoarea alegere la preşedinţia Statelor Unite.

Tratatul de pace semnat la 24 decembrie 1814 era mai interesant prin ceea ce omitea, decât prin cuprinsul său. Nici una dintre ţările semnatare nu era obligată la cesiuni teritoriale. Tratatul stipula restaurarea frontierelor de la 1773, stabilind de

asemenea condiţiile păcii cu indienii. Anglia şi Statele Unite îşi mai luau obligaţia să lupte cot la cot pentru desfiinţarea sclaviei.

În vreme ce corabia care aducea americanilor vestea păcii înfrunta eroic furtunile Atlanticului, în Louisiana, generalul englez Sir Edward Pakenham, cumnatul ducelui de Wellington, dirija asaltul trupelor britanice împotriva oraşului New Orleans, apărat de generalul Jackson. În luptele crâncene din jurul fortificaţiilor ridicate în grabă de americani, englezii pierdură şapte sute de morţi şi o mie cinci sute de răniţi. Din rândurile apărătorilor nu căzură decât optzeci de oameni. Printr-o culme a ironiei, americanii câştigaseră cea mai strălucită victorie din întreaga campanie după ce starea de război încetase a mai exista oficial între Anglia şi Statele Unite.

Comunicatul asupra acestei bătălii şi vestea semnării tratatului de pace, sosiră la New York în acelaşi timp, stârnind un entuziasm indescriptibil.

În cursul unui dineu oferit la locuinţa sa, în cinstea încheierii războiului, senatorul Forbes ţinu o cuvântare de un înflăcărat optimism.

— Americanii iubesc pacea. Când nevoia o cere, ştiu să se şi bată. În acest război am pierdut treizeci de mii de oameni şi o sută de milioane de dolari. Deprecierea monedei a fost atât de accentuată, încât a pus în primejdie interesele industriale şi comerciale ale ţării. Mulţi americani au condamnat politica guvernului. Dar au greşit. În anii războiului am învăţat să trăim fără a mai depinde de Europa. Ne-am câştigat independenţa comercială. Ne-am maturizat din punct de vedere politic. Am rezistat onorabil celei mai mari puteri navale de pe glob. Am câştigat dreptul de a fi respectaţi de întreaga omenire. Statele Unite au trecut definitiv în rândul puterilor de prim rang. Ridic paharul, *gentlemen*, în cinstea Statelor Unite ale Americii!

Aplauze furtunoase îi încheiară cuvântarea.

După fiecare frază Richard Sunderland înclina din cap în semn de încuviinţare. Războiul îi procurase un beneficiu net de douăzeci de milioane de dolari. Se putea un rezultat mai satisfăcător?

La 1 februarie 1815 în cadrul unei şedinţe a consiliului de administraţie al Băncii Manhattan, Richard îşi anunţă intenţia de a pleca în Europa în primele zile ale acestei luni.

Deprins cu deplasările rapide în cele mai îndepărtate puncte ale globului, îndurase cu greu sedentarismul la care-l forţase războiul.

Cinci ani stătuse la New York, îngăduindu-şi doar scurte deplasări până la New Schenectady, Terrytown sau Bermuda Hundred. De două ori fusese la Washington şi de trei ori la Philadelphia şi Boston. În tot acest timp avusese impresia ca mucezeşte. Obişnuit cu activitatea intensă, trepidantă, pe care multiplele sale ocupaţii i-o impuseseră până atunci, nu concepea să se lege de un oraş sau de o singură întreprindere.

Ca şi cititorii pasionaţi care de la o anumită vârstă nu se mai mulţumesc cu lectura unei singure cărţi, ci frunzăresc mai multe volume deodată, spicuind din fiecare câte un pasaj interesant, Richard nu se mai simţea în elementul lui decât conducând simultan mai multe întreprinderi.

Acum, după încheierea păcii, putea lua iarăşi în mână dirijarea întregii reţele de bănci, întreprinderi industriale, miniere şi de transport maritim, răspândite pe cele trei continente. Se bucura la gândul că va călca iarăşi pe pământul Europei. Era dornic să hoinărească pe cheiurile Senei, să cotrobăiască prin prăvăliile anticarilor londonezi, să audă clipocitul apei pe canalele Veneţiei, să rătăcească printre ruinele impozante ale Romei. Richard era un cosmopolit. Moştenise de la bunicul său spiritul de aventură, setea de orizonturi noi, neastâmpărul care nu-i îngăduia să prindă nicăieri rădăcini. Nu se simţise niciodată american în adevărata accepţiune a cuvântului. Mentalitatea lui, concepţia despre viaţă, principiile sale amorale, nu se împăcau cu puritanismul şi severitatea moravurilor americane.

La New York trăia retras. În afara legăturilor sale de afaceri, evita orice contact cu societatea, în care în mod firesc ar fi trebuit să se integreze. Nu uita şi nu ierta afronturile întâmpinate de Andreea în acest oraş.

Recepţiile oferite la intervale rare nu aveau decât menirea să-i asigure continuarea unor relaţii amicale cu mai marii zilei. Singurul om pe care-l primea la orice oră din zi era cuscrul său, senatorul Forbes, în a cărui judecată politică avea mare încredere. Simpatia sa faţă de Forbes se răsfrângea şi asupra fiicei acestuia. Spre surprinderea multora, Susan Forbes se dovedise a fi o soţie bună şi o mamă devotată. În trei ani de căsnicie, îi dăruise trei nepoţi. Doi băieţi şi o fată, Waren, Mary şi Ashley.

Henry, care nu fusese entuziasmat de această căsătorie, începuse să-şi preţuiască treptat nevasta.

— Am spus întotdeauna că Henry este omul unei singure femei,

declarase într-o zi Richard lui Randolph Forbes. Căsătoria copiilor noştri va fi deosebit de reuşită.

— Nu putem decât să ne felicităm, replicase senatorul frecându-şi încântat mâinile. Nici eu nu mă aşteptam. Ştiam că Susan e independentă, voluntară, îi admir seriozitatea cu care şi-a luat în primire atribuţiile de soţie. Socotesc că şi înţelepciunea lui Henry a contribuit la această perfectă înţelegere…

Richard, care nu prea avea încredere în însuşirile fiului său mai mare, era mulţumit că îl lăsa în grija unui sfetnic încercat. Randolph Forbes avea să-l ferească de primejdii.

În Europa, Robert, diplomatul familiei, împlinise cele mai optimiste aşteptări. Banca pe care o înfiinţase la Viena cu sprijinul activ al lui Metternich, cunoştea o dezvoltare prodigioasă. În acea epocă de mizerie, în care banul se făcuse tot mai rar şi mai scump, capitalurile casei Sunderland-Beauclair erau providenţiale.

În societatea vieneză Robert ocupa un loc de frunte. În cercurile bine informate se şoptea că tânărul bancher ajunsese sfetnicul financiar al cancelarului, care îi oferea în schimb informaţii de primă mână. *Team*-ul Charles Talleyrand – Richard Sunderland era reeditat în capitala Austriei, de alianţa Robert Sunderland – Joachim de Metternich.

Pregătirile sale de călătorie erau terminate. „Empress of China” trebuia să ridice ancora în prima duminecă a lunii februarie. Richard nu se mai temea de furtunile care frământau iarna Atlanticul.

Cu trei zile înainte de plecare, primi însă o veste atât de ciudată, încât în primele momente crezu că va fi nevoit să-şi amâne plecarea. Un mesaj din New Schenectady, semnat de Henry, îi anunţa izbucnirea unei greve de mari proporţii, consecinţă a refuzului administraţiei de a spori salariile unor categorii de muncitori.

Uimit de această cutezanţă, Richard convocă pe Randolph Forbes şi pe consilierii săi juridici. La şedinţă asista şi Charles Bidault, adjunctul lui Jules Lafont. Bidault era specialist în problemele muncitoreşti. În uzinele de la Nantes spărsese o grevă, aducând muncitori din alte regiuni ale ţării şi arestând pe căpeteniile greviştilor.

Şedinţa se ţinu cu uşile închise.

— Mă surprinde această grevă într-o uzină dirijată de fiul meu Henry. De bună seamă, că muncitorii nu-şi cunosc interesele.

Simpatiile fiului meu pentru ei sunt notorii. Dacă muncitorii aveau nevoie de o sporire a salariului, trebuiau să o solicite cu sfială şi respect, aşteptând totul de la bunăvoinţa noastră. Dacă cererea lor ar fi fost rezonabilă, am fi luat-o eventual în consideraţie. Deşi în aceste vremuri grele, nu văd cum am fi putut acorda sporiri. În nici un caz nu sunt deprins să mă înclin în faţa ameninţărilor, a şantajului. Capii grevei trebuie arestaţi, iar cei care le-au urmat povaţa – concediaţi. Slavă Domnului, avem la dispoziţie mână de lucru abundentă. Sper, Mr. Sanders, se adresă el primului consilier juridic, că legiuirile în vigoare ne îngăduie să pedepsim cu asprime pe recalcitranţi.

Avocatul John Sanders îşi drese vocea, apoi rosti cu ton doctoral:

— Avem precedente în care justiţia a pedepsit pe grevişti. La 12 iulie 1810 s-a judecat la New York procesul unor lucrători cizmari, învinuiţi de conspiraţie. Au pus la cale o grevă, spre a obliga pe patroni să le mărească salariile. Tribunalul i-a condamnat să plătească fiecare câte un dolar amendă, plus cheltuielile de judecată. O sentinţă asemănătoare a fost dată la Philadelphia în 1806. Motivarea era următoarea: „Chiar dacă un fapt e legal în sine, prin conspiraţie devine ilegal”.

Richard înclină din cap în semn de încuviinţare.

— Perfect. Motivarea e justă şi pe placul meu. Pedeapsa îmi pare, însă, prea mică. Ce se întâmplă dacă muncitorii refuză să execute sentinţa tribunalului şi continuă greva?

— Se expun a fi condamnaţi şi arestaţi de instanţele penale.

— Mr. Sanders, te rog să îndeplineşti formele legale pentru acţionarea în judecată a greviştilor de la New Schenectady. Dragul meu Forbes, se adresă el senatorului, nădăjduiesc că vei interveni la Washington spre a obţine concursul autorităţilor.

— Poţi să te bizui pe mine, Sunderland.

Richard se întoarse iarăşi spre Sanders.

— Legile ţării noastre sunt condamnabil de blânde. După câte îmi amintesc, legislaţia britanică e mult mai severă.

— Aveţi dreptate. În Anglia, asociaţiile muncitoreşti sunt strict interzise, deoarece au fost asimilate cu grupările politice revoluţionare. Sindicalizarea e considerată o acţiune criminală. Orice muncitor afiliat la un *trade union*, sau care a participat la greve, e pasibil de a fi judecat potrivit unei proceduri sumare şi condamnat la trei luni închisoare. Patronii şi autorităţile mai dispun de o armă puternică. Aşa numitele *combination laws* care

asimilează cu complotul orice asociaţie cu scopuri ilegale. În baza acestor legi, sindicatele sunt declarate asociaţii criminale, iar membrii lor se expun la pedepse tot atât de aspre ca şi participanţii la un complot. În 1810, mai mulţi muncitori tipografi implicaţi într-un conflict industrial, au fost condamnaţi la câte doi ani de închisoare.

Richard lovi cu palma peste mesajul primit de la fiul său.

— Legi de acestea ne-ar trebui şi nouă. Numai aşa am pune botniţă muncitorilor. Exigenţele lor, *gentlemen*, au început să-mi pună la încercare răbdarea. Nu putem renunţa la beneficii, în favoarea lor. În curând aceşti indivizi vor avea pretenţia să stea cot la cot cu patronii.

Charles Bidault, care până atunci ascultase cu vădit amuzament discuţia, se adresă lui Richard.

— Autorităţile franceze, *Monsieur*, sunt cele mai expeditive. Greviştii sunt arestaţi pe loc, reţinuţi cincisprezece zile la închisoarea Bicétre, după care sunt trimişi la ocnă.

— Formula prezintă şi inconveniente, zise Richard. Dacă am trimite la ocnă pe toţi muncitorii recalcitranţi, am risca să rămânem fără mână de lucru.

— Îmi permiteţi, *Monsieur*, formula e foarte bună. După înlăturarea căpeteniilor, turma intră îndeobşte în legalitate. Vă dau un exemplu concludent. În 1810, cu prilejul căsătoriei lui Napoleon, s-a dispus construirea unui arc de triumf în lemn, copie a viitorului Arc de l'Etoile. Lucrarea era urgentă şi mai ales primejdioasă. Dulgherii au cerut în primele zile ale lui martie o sporire de salariu de la patru la nouă franci. Apoi, ţinând seama de accidentele tot mai numeroase de pe şantier, au solicitat o nouă sporire a salariului la 18 franci. După un nou accident de muncă, soldat cu un mort şi şase răniţi, dulgherii au pretins un salariu de 24 franci. Inspectorul general de poliţie, Veyrac, a socotit că pretenţiile depăşeau măsura. A înconjurat şantierul cu trupe, şi a citit muncitorilor o adresă redactată în termeni imperioşi: „Dulgheri! Prefectul de poliţie este indignat de purtarea voastră. Aţi abuzat de bunăvoinţa guvernului. Aţi cerut 18 franci pe zi, iar unii dintre voi aţi mers până acolo cu îndrăzneala, încât aţi pretins 24 de franci. E timpul ca acest abuz să înceteze. De azi înainte nu veţi mai primi decât patru franci pe zi. Prefectul poliţiei vă rechiziţionează pe toţi, fără deosebire. Nimeni nu mai are permisiunea să plece de pe şantier. Cei care vor părăsi lucrul, vor fi arestaţi. După ce îşi vor ispăşi

pedepsele ordonate de tribunale, vor fi trimişi din post în post, în comunele de baştină”.

Charles Bidault începu să se joace cu lornionul său de aur.

— Care credeţi că a fost urmarea? continuă el. Numai şase dulgheri au refuzat să se supună. Au fost imediat arestaţi, şi expediaţi la prefectură unde li s-au dresat acte de dare în judecată. Restul au acceptat să lucreze pentru patru franci pe zi. *Quod erat demonstrandum*.

John Sanders se adresă sentenţios lui Richard.

— Vă rog să fiţi încredinţat, Sir, că vom lua toate măsurile legale spre a sili pe grevişti să reia lucrul. Căpeteniile vor suferi rigorile legii.

— Foarte bine, zise Richard. Să acţionaţi cu energie. Faţă de situaţia creată, credeţi că pot menţine data plecării în Europa? Prezenţa mea aici nu va fi necesară?

— Prezenţa dumneavoastră este întotdeauna necesară, spuse Sanders curtenitor. Dacă interese superioare vă cheamă în Europa, rezolvăm şi noi criza.

— Desigur, întări senatorul. Pleacă fără grijă, Sunderland.

— Vă las atunci pe *Monsieur* Bidault, spuse Richard. Experienţa sa în problemele muncitoreşti vă va fi de folos. Se ridică de la masă. *Gentlemen*, rămâne să stabiliţi împreună planul de acţiune. Mă retrag. Mr. Forbes mă va reprezenta. Înclină din cap, în vreme ce colaboratorii săi se sculară de grabă în picioare. *Gentlemen*, bună seara.

Măreţ, părăsi cu paşi rari încăperea, urmat de privirile respectuoase ale asistenţilor.

După plecarea sa, avocatul Sanders rosti cu emfază:

— *Gentlemen*, să nu-i dezminţim încrederea. La lucru!

Capitolul douăzeci şi cinci

Geruia… Din înaltul văzduhului limpede ca sticla, soarele revărsa raze de gheaţă, care biciuiau obrajii, făcându-i să ardă. Valurile albastre, încununate cu spumă ajurată, defilau pe lângă flancurile corăbiei, care se legăna cu maiestuoasă încetineală. Vântul umfla pânzele albe. Sprijinit de parapetul punţii de comandă Richard Sunderland urmărea distrat jocurile capricioase ale unei perechi de delfini care se strecurau cu unduioase mişcări prin apele străvezii, înaintând paralel cu nava.

— Numai pe mare simţi că trăieşti, Anderson, exclamă Richard înviorat de geruiala uscată.

Comandantul corăbiei „Empress of China”, încuviinţă din toată inima.

— Aceasta e şi părerea mea, Sir. Numai pe mare sunt în elementul meu. Când am puntea sub picioare şi privesc linia zării, am senzaţia că sunt alt om. În port mă simt ca peştele pe uscat.

— Te înţeleg, Anderson, zise. Richard. Pe când eram copil, visam şi eu să mă fac marinar. Cred că aş fi ajuns un adevărat lup de mare.

Căpitanul Anderson îşi stăpâni un zâmbet. Îşi amintea vorbele unui cunoscut jucător de bursă care nu demult declarase înveninat că expresia lui Hobbes: *Homo homini lupus*, se potrivea de minune lui Richard Sunderland. Aspiraţia acestuia se împlinise. Ajunsese să facă parte din tagma lupilor. Dar nu din a celor de mare.

Din fericire pentru Anderson, Richard nu avea cum să-i descifreze gândurile. Richard încerca o senzaţie de excepţională bună dispoziţie. Totul îi mergea din plin. Războiul îi adusese beneficii colosale. Pacea care deschidea omenirii perspective atât de frumoase, va consolida postamentul dinastiei Sunderland-Beauclair şi va întări coeziunea dintre întreprinderile sale. Printr-o strictă centralizare va realiza un bloc economic cu ramificaţii pe trei continente, capabil să forţeze fluctuaţia preţurilor în domeniul armamentului şi al industriei grele. Capitalurile de care dispunea prin intermediul băncilor sale îi permiteau a se război cu orice putere financiară din lume. Planurile lui Richard erau mari. Intenţiona să-şi întindă tentaculele asupra Indiei şi Extremului Orient. Pieţele acelea îndepărtate, cu sute de milioane de clienţi, exercitaseră întotdeauna asupra lui o mare atracţie. Bogăţiile

scoase de englezi din India nu-l mai lăsau să doarmă. Trebuia să-şi asigure şi el o porţiune echitabilă. În caz că potentaţii din City îi vor refuza participarea, va declanşa un război economic. Richard Sunderland îşi permitea orice fantezie. Nici o forţă din lume nu-i va zăgăzui avântul. Ascensiunea dinastiei sale era irezistibilă.

Dangătul clopotului care anunţa masa de prânz îl smulse din reverie. Luă masa de unul singur, îndeobşte, la prânz, numai gândurile sale aveau cinstea de a-i ţine companie.

Leslie Clinton, consilierul economic pentru afacerile americane, spuse odată despre marele patron:

— Mr. Sunderland se înconjoară de o etichetă atât de strictă încât nu va întârzia să spună ca şi ducele de Würtemberg: „Azi dau audienţă propriilor mele gânduri”.

Tot Leslie Clinton îi găsise un nou supranume:

— Marele patron şi marele Mogul sunt expresii palide, care nu mai corespund. Jupiter Olimpianul este singura potrivită.

Un răuvoitor care aspira să ocupe locul lui Clinton făcuse să ajungă vorbele răutăcioase la urechea lui Richard. Spre dezamăgirea sa, marele patron se mărginise să râdă cu poftă.

— Cine îi ia în serios pe Clinton? În ciuda celor treizeci de ani ai săi, nu e decât un copil bătrân.

În sinea lui fusese flatat de comparaţie. Era atât de îmbătat de propriile sale succese, încât tămâierile nu-i mai păreau exagerări, ci expresii fireşti ale unei admiraţii nemărturisite... După prânz, trecu în cabină, unde îl aştepta corespondenţa primită din Europa cu câteva ore înainte îmbarcării lui pe „Empress of China.”

Prima scrisoare din vraf expediată din Viena, era semnată de Sandra Sunderland. În douăzeci de pagini, scrise – lucru rar în acea vreme – cu o impecabilă ortografie, zglobia fiică a contelui de Montorgueil, îi solicita prezenţa în capitala Austriei.

„Aş fi fericită, *cher papa*, dacă ai accepta să petreci câteva săptămâni la Viena. Robert şi cu mine ne vom da silinţa să te simţi cât mai bine în mijlocul nostru.”

Richard zâmbi. „Ce potop de amabilităţi. Aş pune rămăşag că relaţiile Sandrei cu Robert sunt iarăşi încordate. Mă cheamă, fiindcă mă socoteşte aliatul ei.

Probabil că Cernicev şi-a găsit un succesor. Bietul Robert! Singur şi-a căutat coarnele!”

Richard continuă lectura:

„Locuim pe Herren Gasse, la câţiva paşi de Hoffburg şi de Burgtheater, într-o casă superbă, proprietatea grofului Szentgyörgyi. Robert intenţionează să o cumpere şi să o renoveze «du fond au comble». Societatea vieneză ne răsfaţă asaltându-ne cu invitaţii…”

„Cred şi eu, adăugă Richard. Când dispui de milioanele Băncii Sunderland, e firesc a ţi se face curte.”

„În septembrie s-a deschis aci un mare congres, destinat să fixeze amănuntele tratatului de pace, încheiat de aliaţi cu Franţa la 30 mai. După chipul cum se desfăşoară Congresul, se pare că petrecerile alcătuiesc preocuparea de căpetenie a delegaţilor. Balurile, recepţiile, banchetele, concertele, paradele, se ţin lanţ. Noapte de noapte ne culcăm odată cu zorile. Prinţul de Ligne spunea mai deunăzi că Congresul dansează, dar nu face un pas înainte. Cred că are dreptate. Mă întreb când au timp delegaţii să-şi ţină şedinţele? La 1 octombrie s-a reprezentat un spectacol de gală, opera *Samson* de Haendel. La 18 s-a comemorat bătălia de la Leipzig cu o paradă şi cu un banchet la Lusthaus. La 23 noiembrie s-a desfăşurat la Manejul de Iarnă un mare Carusel în costume istorice. Beethoven a dirijat o orchestră de o mie de muzicanţi, la 29 noiembrie. Salieri a dirijat un concert de o sută de piane. Opera *Fidelio* s-a reprezentat la teatrul din Kartnertor iar tragedia *Jeanne d’Arc* la Theater von Wien. Contele Palfy cheltuieşte în fiecare seară o sută de florini pentru parfumurile care înmiresmează scena. *Heinrich von Hofenstaufen*, de Carole Pichler, s-a jucat în beneficiul soldaţilor răniţi în bătălia de la Leipzig. Balurile de la ambasadele Franţei, Rusiei şi Angliei sunt feerice. Palatele înaltei nobilimi şi ale principilor finanţei sunt seară de seară luminate de focuri de artificii.

La 16 decembrie am oferit şi noi un bal la care a asistat ţarul Alexandru, prinţul de Talleyrand şi nepoata sa, contesa Edmond de Périgord, prinţul Metternich, contele Nesselrode, Pozo di Borgo, cardinalul Gonzalvi, prinţul de Hardenberg, Wilhelm von Humboldt, prinţii de Würtemburg, de Prusia, de Bavaria, arhiducii Karl, Albert, Ferdinand şi Maximilian, ducesa d’Acerenza, prinţesa von Turn und Taxis, contesa Bernstrof, contesa Theresa Apponyi, contesa Zamoiska, prinţesa de Hessa, şi multe altele ale căror nume îmi

scapă. Robert a cheltuit pentru acest bal o sută de mii de florini. Un Sunderland trebuie să fie la înălţimea rangului şi al numelui său, spune el, şi eu îi dau deplină dreptate.

Mă văd foarte des cu contesa de Périgord, care îmi arată o deosebită simpatie. Şi prinţul de Talleyrand ne vizitează. O mare bunăvoinţă îmi manifestă şi prinţesa de Metternich. Nu pierde ocazia să mă invite la recepţiile ei…”

Scrisoarea continua pe acelaşi ton, rezumând viaţa mondenă a Vienei, şi zugrăvind superficial o lume care petrecea nebuneşte, încercând să uite ororile războiului abia încheiat.

Richard termină lectura. Îl cuprinsese o uşoară plictiseală. Odată cu vârsta, snobismul i se diluase. Astăzi nu mai avea nevoie să alerge după relaţii.

A doua scrisoare pe care o alese din teanc era din partea lui Gilbert Radiguet, consilierul său juridic pentru Franţa.

După ce îşi exprima satisfacţia pentru încheierea păcii, care-i permitea să trimeată iarăşi rapoarte lunare, Radiguet îi relata impresiile pe care i le făcuseră ultimele evenimente din Franţa. Încă sub impresia lor, renunţase la frazeologia oficială, şi în câteva pasaje îşi descărcase sufletul:

„Mă aflam în Parisul ocupat, când aliaţii au afişat proclamaţia prin care vesteau francezilor detronarea lui Napoleon şi încheierea păcii. Deşi am fost întotdeauna un adversar înverşunat al imperiului, am simţit o strângere de inimă la lectura acestui manifest dat de străini, pe teritoriul ţării noastre îngenuncheate. Aş fi preferat ca prăbuşirea lui Napoleon să fie opera noastră, a francezilor. M-a consternat şi manifestaţia de simpatie făcută de foburgul Saint-Germain trupelor ruseşti şi prusace, care defilau victorioase pe străzile capitalei. Sosthéne de la Rochefoucauld, Thibaut de Montmorency şi César de Choiseul, la care se adăugau marchizul d’Avaray, Chateaubriand, Madame de la Rochefoucauld şi alţi câţiva partizani fanatici ai Bourbonilor, strigau până la răguşeală: „Trăiască aliaţii! Trăiască Ludovic al XVIII-lea! Moarte tiranului!” Bonapartiştii erau cât pe-aci să-i sfâşie, într-un elan de entuziasm, contesa de Périgord s-a cocoţat pe crupa calului unui dragon prusac, cu care a defilat în văzul lumii.

La 12 aprilie contele d’Artois şi-a făcut intrarea solemnă în Paris, reprezentând pe fratele său, regele Ludovic, reţinut la Hartwell, în

Anglia, de o criză de gută.

Abia după două săptămâni, Suveranul a căpătat autorizaţia medicilor de a porni spre Franţa. La 3 mai a sosit la Paris, fiind primit cu un ceremonial măreţ. Mai puţin măreaţă era înfăţişarea suveranului. De o grăsime bolnăvicioasă, cu cordonul ordinului Saint Esprit, apărea într-o lumină foarte nefavorabilă în raport cu înaintaşul său, care avea cel puţin simţul propriei sale importanţe.”

„Un sentimental, şi acest Radiguet, exclamă Richard. L-a captivat şi pe el pompa napoleoniană.”

„Cortegiul regal, continua scrisoarea, era precedat de garda imperială care călca greoi, posomorât, ca la înmormântare. Defilarea lentă, a acestor *grognards*, încununaţi de laurii atâtor victorii, a smuls o spontană ovaţie din rândurile spectatorilor masaţi pe trotuare. În sfârşit, revoluţia nu mai e decât o amintire. Bourbonii şi-au reocupat tronul. Foburgul Saint-Germain exultă...”

Richard împături scrisoarea. Rămase gânditor. Tiranul Napoleon, căruia aliaţii îi tăiaseră aripile, îi semăna în multe privinţe. *Toute proportion gardee*, şi Napoleon şi el, Richard, îşi aveau obârşia în familii de o nobleţe mijlocie. Amândoi luptaseră din greu cu viaţa, dar împrejurările şi propriul lor geniu îi urcaseră pe culmile gloriei.

Richard convenise demult, în sinea sa, că avea o scânteie de geniu. Altfel, cum s-ar fi explicat ascensiunea sa fulgerătoare? Nepotul unui marchiz sărac lipit pământului şi al unui modest făurar de cuţite, ajunsese unul dintre cei mai bogaţi şi mai puternici oameni din Occident.

A treia scrisoare era de la Guy Wragby. Fostul său coleg îi relata chipul în care fusese eliberat din captivitate, laolaltă cu toţi englezii surprinşi de autorităţile napoleoniene pe continent. Încântat de libertatea recâştigată, datorită prăbuşirii împăratului, Wragby se înapoiase la Veneţia.

„Nu ţi-ar strica şi ţie o vacanţă de câteva luni, îi scria prietenul său. Comorile de artă din Palazzo Andreea te aşteaptă. Te aşteaptă şi Veneţia, Roma, Florenţa, Napoli. Spune drept, Richard, nu ţi-e dor de prăvăliile de antichităţi din Milano şi Pisa? Ori de o plimbare prin

raiul din Capri? Lasă afacerile pe seama altora. Mai gustă din viaţă, atât cât mai ai timp. Nu e păcat să-ţi iroseşti vremea numai în reuniuni de afaceri şi în combinaţii financiare? Ai bani destui pentru a trăi în belşug şi pace sufletească, o mie de ani. Ce-ţi mai trebuie? Bătăi de cap suplimentare? Am avut întotdeauna o părere bună despre tine. Nu mă dezamăgi. În viaţă marea artă e să ştii a te opri la timp. Napoleon n-a stăpânit această artă. Şi iată unde a ajuns. Înainte de a arunca scrisoarea mea la coş cugetă îndelung. Poate că ai să-mi dai dreptate...”

A patra scrisoare era de la Francis-Andrew, care îi declara cu entuziasm că în curând va împlini douăzeci de ani. Richard simţi un fior de mândrie. Mesajul acesta din partea feciorului său preferat îi făcea mare plăcere. Cum o fi arătând Francis-Andrew? Trecuseră cinci ani de când nu-l mai văzuse. Desigur că ajunsese un tânăr chipeş, mlădios ca o lamă de oţel şi cuceritor ca maică-sa.

Francis-Andrew îi mai scria că în timpul războiului dintre Statele Unite şi Anglia nu întâmpinase neajunsuri, deşi era cetăţean american. În favoarea lui, ducele Gerald de Northland unchiul său, intervenise personal pe lângă regent. În urma acestui demers fusese lăsat în libertate, îngăduindu-i-se chiar să-şi continue studiile la Oxford.

Richard îşi întrerupse lectura.

Era recunoscător lui Eastleigh. Francis-Andrew îl desemnase pe Eastleigh sub titlul de duce de Northland. Prin asociaţie de idei, îi reveni în minte chipul Patriciei. Ce surprize îi rezervase şi ei viaţa, după decesul lui Lusignan? Nu părea probabil să-şi fi găsit un nou prieten. Era prea vârstnică. După socotelile lui, Patricia împlinise cincizeci şi opt de ani.

Scrisoarea următoare era semnată de Gerald, ultimul său copil. Prâslea îi înşiruia cu mândrie notele mari obţinute la Eton. Plin de râvnă, învăţase franceza, spaniola, germana şi italiana. Matematica era însă marea sa favorită.

„Gerald e un bancher înnăscut!” îşi zise Richard, care începuse să uite că îl urâse după moartea Andreei.

Şi Amaury de Beaumont-Challais îi scrisese. Cu tonul său dezinvolt de *grand seigneur*, directorul Băncii Sunderland din Paris îi relata cu vădită satisfacţie evenimentele care duseseră la detronarea tiranului.

„În anii tulburi în care Napoleon se războia cu întreaga omenire,

ca un lup încolţit de copoi, fiul dumneavoastră Robert a dat dovadă de abilitate şi de o prezenţă de spirit remarcabilă, salvând banca noastră de la confiscare. După dezastrul din Rusia, şi după reintrarea Austriei în coaliţia inamicilor Franţei, m-am pomenit chemat la Tuileries, împreună cu *Monsieur* Robert, care se pregătea tocmai să plece la Viena, unde potrivit instrucţiunilor dumneavoastră înfiinţase o nouă bancă.

Această convocare m-a pus pe gânduri. Împăratul nu obişnuia să stea de vorbă cu bancherii străini. Legătura cu aceştia o păstra numai ministrul de finanţe. Motivele care-l determinaseră să deroge de la regula sa erau desigur grave. Un şambelan ne-a introdus în cabinetul împăratului. De faţă mai erau ministrul de finanţe şi Savary, ministrul poliţiei. Nu mă simţeam în largul meu. Conştiinţa nu-mi era prea curată. Loialismul meu faţă de regimul imperial permitea oarecari îndoieli. Vă închipuiţi spaima mea când în loc de bun venit, Napoleon s-a apropiat ameninţător de *Monsieur* Robert şi de mine.

— Sunt informat că aţi furnizat armament şi un important împrumut Austriei.

M-au trecut sudorile reci. Vedeam ca prin vis plutonul de execuţie.

— Aţi pactizat cu inamicii Franţei, a strigat iarăşi împăratul.

Fără se să lase impresionat de ieşirea violentă a lui Napoleon, *Monsieur* Robert s-a înclinat calm:

— Cer iertare, Maiestate. Nu am făcut decât să servesc pe socrul Maiestăţii Voastre.

Împăratul l-a privit fix, a mormăit câteva cuvinte neînţelese, apoi i-a întors spatele, părăsind mânios încăperea.

Replica fiului dumneavoastră îl dezarmase…”

Richard râse cu poftă. Diplomatul familiei nu-şi dezminţea reputaţia. Deschise apoi un voluminos plic în care Jules Lafont, şeful serviciului său de informaţii îi expedia raportul bilunar.

Lectura îi răpi ore. Ca de obicei, Lafont îi descreţi fruntea, cu înşiruirea tuturor scandalurilor care ţeseau cronica galantă a înaltei societăţi europene.

Când umbrele serii prinseră să întunece cabina şi ochii lui Richard să nu mai fie în stare a desluşi slovele, împături raportul. Lăsă pe a doua zi lectura celorlalte scrisori.

N-avea rost să se grăbească. Îl mai aşteptau zile multe de

călătorie. Richard nu ceru să i se aprindă lumina. Înserarea îi odihnea ochii obosiţi. În cabină era cald şi bine. De pe punte se auzeau comenzi scurte. Căpitanul Anderson desfăşura tot mai multe pânze. Voia să sporească iuţeala corăbiei…

La 20 februarie „Empress of China” acostă la Portsmouth. Folosindu-se de vânturi favorabile, căpitanul Anderson reuşise să străbată Atlanticul în şaisprezece zile.

Patru trăsuri de călătorie aşteptau în port pe Richard şi pe însoţitorii săi. Sosirea lui fusese anunţată din vreme. Richard nu rămăsese să înnopteze la Portsmouth, deşi i se rezervaseră camere la cel mai bun hotel. În aceeaşi seară porni spre Londra. A doua zi de dimineaţă sosi în capitală. Coborî la Montenuovo House, reşedinţa sa favorită, unde îşi schimbă hainele de călătorie şi luă o gustare frugală. Apoi plecă la bancă. Programul vizitei sale în Anglia era încărcat. Richard îşi propusese să-şi reducă şederea la câteva zile. Intenţiona să plece la Paris, iar de acolo să-şi continue drumul la Viena.

În ziua sosirii la Londra asistă la un consiliu de administraţie al băncii din City, după care primi în audienţă de lucru pe directorii uzinei Sunderland-Montorgueuil. Dările de seamă expuse îi prilejuiră o plăcută surpriză. În timpul războiului întreprinderile sale din Anglia realizaseră beneficii exorbitante. Banca achiziţionase un grup de mine de cărbuni lângă Leeds şi importante zăcăminte de fier în plină exploatare aproape de Birmingham. În acest chip, uzinele de armament îşi asigurau independenţa faţă de întreprinderile miniere furnizoare de materii prime.

La Montenuovo House avu bucuria să-l găsească pe Francis-Andrew care se înapoiase în noaptea aceea de la Oxford. Francis-Andrew îşi luase diploma de *Master* şi aduna material pentru o lucrare ştiinţifică, indispensabilă candidaţilor la titlul de doctor. Nici unul dintre fraţii lui vitregi nu reuşiseră a dobândi acest titlu academic. Richard, mare admirator al lui Francis-Andrew, era extrem de mândru de rezultatele strălucite obţinute de acesta la Oxford. Francis-Andrew nu se număra printre acei şoareci de bibliotecă, prăfuiţi şi cu concepţii înguste, care fac din învăţătură unicul scop al vieţii. Îi plăceau petrecerile şi arunca banii cu amândouă mâinile.

Francis-Andrew era portretul maică-si. Un efeb superb, pe care Praxitele s-ar fi grăbit a-l lua drept model.

Richard era încântat. În privinţa însuşirilor fizice, feciorii săi erau – cu excepţia lui Henry – nişte exemplare umane foarte reuşite. Deşi îl obosise drumul, rămase până târziu cu Francis-Andrew, care îi istorisi cu vervă multe din isprăvile lui din ultimii ani.

Se culcă abia în zori. Dormi până la nouă, când majordomul îl trezi, potrivit instrucţiunilor primite în ajun. *Breakfast*-ul şi corespondenţa apărură în acelaşi timp. În vreme ce Richard îşi sorbea cafeaua cu cremă, secretarul de serviciu îi citea scrisorile importante. Din maldărul de invitaţii care apucaseră să sosească la Montenuovo House, două îi reţinură atenţia.

Pe prima se afla *en-téte*-ul casei regale.

„Din ordinul Maiestăţii Sale Regina, contele de Winchilsea are onoarea a invita pe Richard Sunderland, marchiz de Beauclair la Palatul Regal, în seara zilei de 25 februarie orele 7.

Queen’s Palace.

Ţinută de gală.

Februarie 22

1815”

Richard zâmbi. Marchizul de Huntesdon lucra prompt. Îşi merita sinecura de preşedinte al consiliului de administraţie.

Huntesdon îl şi anunţase pe contele de Winchilsea, primul gentilom de cameră al regelui, despre sosirea în Anglia a lui Richard Sunderland. Winchilsea făcuse ca acesta să fie poftit la prima recepţie care urma să aibă loc la Palatul Regal.

A doua invitaţie era uluitoare.

„Ducele de Northland roagă pe marchizul de Beauclair să-l onoreze cu prezenţa sa în seara de 23 februarie, orele şase, la Northland House.

R.S.V.P.

Northland House

Februarie 22

1815”

De mai bine de douăzeci de ani, Richard nu se mai văzuse cu Gerald. Douăzeci de ani! O viaţă de om. Cum o fi arătând Gerald? În mintea lui Richard era gravată imaginea tânărului student de la Oxford, aşa cum îl văzuse prima oară în sala meselor de la

Magdalen College. Cu cât respect îl privise atunci pe lordul Eastleigh. Pe nobilul şi bogatul lord Eastleigh.

În primul moment Richard fu ispitit să nu răspundă la invitaţie. Apoi îşi aminti că în timpul războiului Gerald intervenise în favoarea lui Francis-Andrew. Gestul acesta era cu atât mai lăudabil, cu cât el nu avea nici o obligaţie faţă de copiii din flori ai Andreei.

A doua zi, la orele cinci şi patruzeci, se urcă în trăsură pornind spre Northland House. Nu era în apele lui. Cu câteva ore mai înainte, primise prin curier special două mesaje cifrate de la Viena. Primul era semnat de fiul său Robert.

„Prezenţa dumneavoastră, scria acesta, este absolut necesară la Viena. Numai prestigiul de care vă bucuraţi în ochii delegaţilor marilor puteri ar putea precumpăni influenţa pe care casa Rotschild o câştigă zi de zi în culisele Congresului.

Cancelarul Metternich îmi acordă un neprecupeţit sprijin, iar prinţul de Talleyrand e consecvent prieteniei pe care v-a arătat-o întotdeauna. Dar influenţa lor e precumpănită de protectorii casei Rotschild, lordul Castlereagh şi comisarul general Herries, care de la Londra exercită o presiune crescândă asupra guvernului austriac, prin intermediul ministerului Afacerilor Străine al Marei Britanii”…

Al doilea mesaj, expediat de Jules Lafont, se baza pe cifre şi documente secrete, şi avea aproximativ acelaşi conţinut. Şeful serviciului de informaţii releva şi mai categoric autoritatea crescândă a familiei Rotschild în lumea financiară austriacă.

„N-ar fi exclus ca în scurt timp, casa Rotschild să obţină monopolul operaţiilor de transfer pentru toate tranzacţiile dintre guvernul austriac şi guvernul britanic. Băncile austriece sunt sistematic înlăturate de la aceste operaţiuni.

Pentru casa noastră pierderea pieţei austriece ar constitui o serioasă înfrângere.”

Richard era iritat. Dacă lucrurile se prezentau în acest chip, preponderenţa sa pe piaţa europeană risca să fie compromisă. Era furios împotriva guvernului britanic care acorda un sprijin atât de stăruitor unei firme rivale. Serviciile pe care el le adusese Angliei îl îndrituiau la alt tratament. Perfidul Albion nu-şi dezminţea reputaţia.

Sosi punctual la Northland House. Casa aceea nu-i mai făcea nici o impresie. Sentimentalismul său trezit de invitaţia lui Gerald, nu rezistase neplăcutelor ştiri primite din capitala Austriei. Desigur, va pleca neîntârziat la Viena. Mai înainte însă va avea explicaţii cu secretarul de stat al Trezoreriei şi cu înaltul comisar Herries. Îi va scutura bine. Îşi permitea acest lux azi, când Anglia se zbătea în ghearele unei crize economice fără precedent. Victoria armatelor sale fusese urmată – paradoxal – de o mizerie cumplită. Marea Britanie şi aliaţii ei zdrobiseră Revoluţia în persoana campionului ei, Napoleon Bonaparte. Dar acest succes o adusese în preajma bancrutei. Revoluţia ameninţa să ridice capul chiar pe teritoriul Angliei. Spre a face faţă crizei, guvernul englez va apela cu siguranţă la capitalurile casei Sunderland. Richard va şti să răspundă acestui apel. Se va comporta fără mănuşi cu delegaţii guvernului.

Când urcă scările casei Northland, simţi totuşi o uşoară emoţie. Uită pentru un timp preocupările de afaceri. Majordomul îl precedă până la biblioteca în care îl aştepta Gerald. Când servitorul îi deschise uşa, inima lui Richard prinse să bată cu putere. În anticameră, deasupra unei comode, zărise un tablou al Andreei, semnat de George Romney. Cuvintele erau sărace pentru a tălmăci farmecul acestei viziuni. Colorist fără pereche, pictorul redase în tonalităţi armonioase, cu umbre reflectate, coloraţia luminoasă, transparentă, plină de viaţă a chipului Andreei. Simplitatea voită a pozei şi a rochiei de muselină albastră-levănţică, accentua prospeţimea tinerei fete.

Richard încremeni în faţa tabloului uitând de majordomul care îl şi anunţase amfitrionului. Urmară câteva clipe de penibilă aşteptare şi pentru servitor şi pentru Gerald, care nu înţelegea întârzierea lui Richard, şi pentru Patricia, care stătea în preajma scaunului său, dreaptă, impunătoare, aparent calmă.

În sfârşit, Richard reuşi să-şi revină. Trecându-şi mâna pe frunte, pătrunse în bibliotecă. Gerald stătea într-un scaun cu rotile. Pe genunchi avea o pătură scoţiană, pufoasă. Era atât de îmbătrânit, încât Richard nu-l mai recunoscu. Părul îi era alb, obrajii supţi, ochii obosiţi.

Cu o mână sprijinită de spătarul scaunului cu rotile, Patricia părea mai mândră, mai inaccesibilă ca niciodată. Vârsta îi pustiise şi ei chipul, care mai păstra totuşi urme ale frumuseţii de odinioară. Câştigase însă în prestanţă. Într-un licăr de involuntară răutate,

Richard se întrebă cum de se împăca severitatea plină de măreţie a Patriciei de azi cu trecutul ei dedicat voluptăţii.

Richard se înclină cu exagerat ceremonial, în vreme ce majordomul se retrase fără zgomot. Gerald răspunse cu greutate la salut. Patricia abia înclină capul.

— Îţi mulţumesc, Richard, că ai răspuns la invitaţia mea, rosti Gerald cu glas aproape şoptit.

— Ţineam să-ţi mulţumesc personal pentru solicitudinea arătată copiilor Andreei, zise Richard, precizând astfel unicul motiv care-l adusese la Northland House.

Gerald prinse nuanţa. Se făcu a nu prinde tâlcul.

— Nu-mi mulţumi. Mi-am făcut numai datoria, spuse el.

Patricia se aşeză pe o canapea, îngăduind astfel fratelui ei să invite pe Richard a lua loc pe un fotoliu. Atmosfera era îngheţată. Patricia nu-şi ascundea ostilitatea faţă de oaspete. Atitudinea ei îngreuna misiunea pe care şi-o asumase Gerald.

— Tocmai despre copiii Andreei aveam să-ţi vorbesc, zise el. Voiam să-ţi cer o favoare.

Richard nu răspunse. Rămânea în defensivă.

— Îţi solicit autorizaţia ca Francis-Andrew şi fratele său să poarte pe lângă numele dumitale şi numele familiilor Northland şi Lusignan, ai căror unici şi direcţi descendenţi sunt.

Richard încreţi din sprâncene.

— E îmbucurător interesul pe care-l porţi copiilor Andreei, zise el cu ironie. În privinţa autorizaţiei, am să cer avizul avocaţilor mei. Starea lor civilă este perfect limpede. Mă tem să nu le complic situaţia…

— Acceptarea propunerii mele nu poate decât să-i avantajeze, spuse Gerald cu uşoară iritare. În afară de faptul că vor purta două străvechi titluri ducale, vor moşteni şi averile respective, care sunt încă apreciabile.

— Copiii mei sunt atât de bogaţi, încât se pot lipsi de moşteniri din afară.

— Bunurile familiei mamei lor n-ar constitui o moştenire din afară, spuse Gerald.

Richard înfăşură şi desfăşura pe deget lanţul lornionului.

— Vă temeţi să nu vi se stingă numele, rosti el sarcastic. Acesta e singurul motiv al interesului subit pe care-l arătaţi copiilor mei. Aş fi preferat să-l fi manifestat faţă de Andreea. În special dumneata, Patricia, zise Richard, întorcându-se brusc spre ea. Ai lăsat-o să

moară fără să vii să o vezi.

— Atitudinea mea mă priveşte numai pe mine, rosti Patricia sec. Nu am să mă justific în faţa dumitale. Am avut motive puternice.

— Ştiu. Amorul propriu rănit, rosti tăios Richard.

Patricia ridică semeţ fruntea.

— Chiar dacă ar fi aşa, dumneata eşti ultimul care ai avea dreptul să ridici această chestiune.

Richard încreţi sprâncenele a mirare.

— De ce, mă rog? Îţi datoram ceva? Ţi-am cerut mâna. Am fost refuzat. Mai târziu, Andreea mi-a oferit dragostea ei. Această preferinţă v-a cutremurat. V-aţi dezinteresat de ea. La înmormântarea Andreei n-a asistat nici un membru al familiilor Northland sau Lusignan. Azi, când constaţi că numele şi rasa Northland sunt pe punctul de a se stinge, v-aţi adus aminte de copiii Andreei. De bastarzii huliţi de odinioară.

Patricia se ridică brusc în picioare.

— Ei da! Acesta e adevărul. Am ajuns la mâna dumitale. De capriciul dumitale depinde ca numele ducilor de Northland şi de Lusignan-Valois să supravieţuiască sau să se stingă. Ai triumfat. Acum patruzeci şi cinci de ani, când ai pus piciorul pentru prima oară în casa noastră, erai un provincial timid. Dar situaţiile subalterne nu ţi-au plăcut. Ai răsturnat cerul şi pământul şi ai ajuns sus. Care a fost mulţumirea dumitale pentru bunăvoinţa şi prietenia lui Gerald, pentru dragostea pe care am avut nenorocirea să ţi-o port, un timp, şi eu? Ai furat iubirea Andreei. Ai furat-o, aşa cum se fură un diamant, sau se fură o pungă cu aur.

Richard râse flegmatic.

— Comparaţia e săracă, Patricia.

— Să nu ne jucăm cu vorbele, Richard Sunderland. Ai fost piaza rea a familiei noastre.

Richard se ridică la rândul său în picioare. Cu ton egal, lipsit de pasiune, se întoarse spre Gerald.

— M-ai chemat în casa dumitale ca să fiu insultat? Stranie ospitalitate!

Ducele de Northland, care ascultase duelul verbal fără să scoată un cuvânt, socoti că sosise momentul să intervină.

— Crede-mă, Richard, regret ieşirea Patriciei. Trebuie totuşi să relev că dumneata ai deschis discuţia, acuzându-ne că nu ne animă decât interesul meschin de a nu lăsa să se stingă numele familiei. Şi dumneata şi Patricia aţi depăşit măsura. Într-un sens, aveţi

fiecare dreptate. Dar aceste obiecţiuni sunt de domeniul trecutului. N-are rost să le dezgropăm. Ne-am întâlnit azi pentru a discuta altă problemă.

— Socotesc că faţă de întorsătura pe care a luat-o această discuţie, orice înţelegere devine imposibilă.

— Ei da, mândria dumitale suferă! replică Patricia. Pentru această mândrie sacrifici interesele copiilor Andreei. Nu te supără că li s-a aplicat şi li se mai aplică încă epitetul de bastarzi. Nu vrei ca prin recunoaşterea lor formală de către familia mamei să scape de această tristă firmă. Nu vrei să intre cu fruntea sus în societate.

— Sunt mai în măsură decât dumneavoastră să apreciez adevăratele interese ale copiilor mei, ripostă neînduplecat Richard, salutând şi dând să plece.

Abia atunci folosi Patricia ultima ei armă.

— De altfel, acordul dumitale e inutil. Ţi l-am cerut pentru a grăbi o formalitate. După-atingerea majoratului lor, copiii dumitale care sunt şi nepoţii mei, vor fi liberi să accepte formula noastră. Am plăcerea să te anunţ că în ceea ce îl priveşte, Francis-Andrew e de acord cu punctul nostru de vedere.

— Ce vreţi să spuneţi? exclamă Richard încruntându-se.

— Nimic, în afară de faptul că Francis-Andrew a hotărât să accepte titlul de lord Eastleigh de îndată ce-şi va atinge majoratul. Aceasta, în eventualitatea că dumneata ai refuza să-ţi dai în prealabil consimţământul.

Richard simţi brusc că îl înăbuşă mânia.

— Francis-Andrew nu mă trădează, strigă el, izbind cu piciorul în pământ.

— Francis-Andrew nu te trădează, interveni Gerald calm. Te iubeşte prea mult ca să-ţi nesocotească voinţa. Însă în virtutea celor discutate de noi nu va întârzia să accepte titlul, de îndată ce legea îi va îngădui să hotărască singur. A suferit prea mult la şcoală de pe urma colegilor. Ar fi bine să nu uiţi acest lucru.

Richard nu răspunse. Salută scurt, apoi părăsi încăperea.

A doua zi plecă la Viena. Înainte de a porni la drum, chemase pe avocatul său şi îi înmânase un document prin care accepta formal oferta ducelui de Northland şi a ducesei de Lusignan-Valois.

Abia după ce se îmbarcă pe „Empress of China” i se mai domoli mânia. În definitiv, această înfrângere era un succes. Ducatele de Northland şi de Lusignan-Valois intrau în familia lui. Copiii săi, nepoţii făurarului de cuţite din New York, aveau să ia loc pe băncile

Camerei Pairilor şi ale Camerei Lorzilor.

Richard nu putea însă uita trădarea lui Francis-Andrew. Copilul său preferat se aliase cu asupritorii Andreei. Cu asupritorii mamei lui.

Capitolul douăzeci şi şase

La 28 februarie 1815, Richard sosi la Viena. Călătorise zi şi noapte, aşa cum îi era de la o vreme obiceiul. Ca şi Napoleon, era însoţit de un întreg convoi. Avea la dispoziţie o trăsură cu pat, sobiţă şi o mică bibliotecă. A doua trăsură transporta bucătăria portativă deservită de doi bucătari cu ajutoarele lor. Într-un compartiment special erau depozitate vinurile de Chablis şi de Champagne pe care le consuma de predilecţie. A doua şi a treia trăsură cuprindeau provizii şi băuturi alcoolice tari. Urmau apoi trăsurile afectate secretarilor şi suitei sale. Furgoanele cu bagaje şi cele două berline în care servitorii din escortă se odihneau cu rândul, veneau la coadă.

Pentru că drumurile erau încă nesigure, optzeci de servitori înarmaţi alergau înaintea şi în urma convoiului. Această caravană gonea în galopul cailor, schimbaţi la fiecare poştă, cu alţii odihniţi, trimişi dinainte de maestrul călătoriilor.

Convoiul se oprea numai când Richard lua masa. Atunci cuptorul portativ intra în funcţiune, cratiţele, oalele şi serviciile de masă de argint erau întinse pe mese demontabile, iar marele patron şi oaspeţii săi luau prânzul sau cina la umbra răcoroasă a unui crâng, dacă era vară şi vreme senină. Iarna, ori pe ploaie, masa era servită în trăsurile respective. Apoi totul era strâns şi convoiul îşi relua drumul. În şaizeci de ore parcurgea distanţa de la Paris la Marsilia, iar în patru zile de la Paris la Viena.

Richard nu poposea prin hanuri. Când itinerariul era pitoresc şi treburile mai puţin urgente, se oprea în unele localităţi demne de interes, se plimba o jumătate de oră spre a-şi dezmorţi picioarele, apoi se urca iarăşi în trăsură, poruncind să se dea bice cailor.

Călătoriile îl costau foarte scump. Dar nu se uita la cheltuieli. „Câştigă mult, ca să cheltuieşti mult”, obişnuia el să spună.

Convoiul pătrunse în suburbiile Vienei pe un viscol cumplit. Trecătorii, deprinşi cu măreţele cortegii ale potentaţilor veniţi la Congres, se uitau totuşi cu mirare la acest lanţ de trăsuri şi furgoane, care goneau în trap întins în inima oraşului, făcând un zgomot infernal.

Aproape de ora vecerniei, echipajul lui Richard opri în dreptul intrării palatului Szentgyörgyi de pe Herren Gasse, în care locuiau fiul şi nora sa.

Palatul strălucea ca o torţă aprinsă. Se făceau ultimele pregătiri pentru balul oferit de Mr. Robert Sunderland şi de soţia sa iluştrilor oaspeţi la Congres. Patru sute de invitaţi trebuiau să participe în frunte cu ţarul Alexandru, cu regele Prusiei şi cu toţi capii delegaţiilor străine. Întreg corpul diplomatic acreditat la Viena şi cele mai proeminente figuri ale aristocraţiei austriece aveau să constituie figuraţia.

Robert se afla în apartamentul Sandrei când i se anunţă sosirea părintelui său. Bucuros, plecă aproape în fugă să-l întâmpine. Nu se mai văzuseră de mai bine de cinci ani. Se îmbrăţişară aşa cum se cuvine într-o familie strâns unită. Apoi Richard făcu un pas înapoi, ca să-şi vadă mai bine feciorul.

— Lasă-mă să te privesc, Robert, zise el măsurându-l din cap până în picioare. Mai să nu te recunosc. Te-ai maturizat. Ai devenit un bărbat în toată legea.

În realitate, Richard era dezamăgit. Frumosul lui fiu, diplomatul familiei, se îngrăşase, se rotunjise ca o focă. Trăsăturile fine de altădată se înecaseră în osânză. Obrajii erau plini şi trandafirii ca fesele unui prunc. Pântecele, bombat ca o cupolă, era prins în mătasea înflorată a unei jiletci brodate cu flori. Fracul albastru îi cădea turnat. Dar cu toată măiestria sa, Wurst, croitorul Curţii, nu reuşise a-i masca diformitatea.

„Nu mă mir că îl înşală nevasta, îşi zise Richard.”

Robert, care îşi dădea seama de grotesca sa înfăţişare, se uita în ochii tatălui său, încercând să-i citească impresiile. Ceea ce desluşi nu-i fu pe plac. Fruntea i se întunecă, ochii i se umeziră.

— Tată! sunt atât de nenorocit! Destăinuirea aceasta spontană, cuvântul „tată” pe care Robert îl folosea foarte rar, impresionă pe Richard. Nu ştiu ce se întâmplă cu mine, continuă Robert patetic. Mă umflu ca un cimpoi. Ţin regim, umblu mult pe jos. Degeaba. Medicii nu ştiu ce să-mi spună. Am luat tot soiul de medicamente, fără să simt vreo uşurare. Am apelat şi la şarlatani şi la babe. Uite-mă în ce hal am ajuns, zise Robert jalnic, îndepărtându-şi de corp braţele grase şi rotindu-se pe loc, într-o ridicolă expoziţie.

Richard avu impresia că asista la evoluţiile unui elefant dresat, pe arena unui circ.

— Dragul meu, nu-ţi face sânge rău, încercă el să-l consoleze. S-au mai văzut oameni graşi care au condus destinele lumii. Gândeşte-te la regentul Angliei, la actualul suveran al Franţei. Sunt şi mai… împliniţi la corp decât tine.

— Lasă formulele diplomatice, tată. Recunoaşte adevărul. Sunt diform. M-am buhăit. Umblu cu greutate. Gâfâi, dacă urc câteva trepte. Pentru mine viaţa e un chin. Şi sunt încă tânăr. Nu am decât treizeci de ani…

Robert îşi împreună tragic mâinile albe, cu degetele umflate ca nişte perniţe de ace.

— Sandra nu mă mai iubeşte. Când se uită la mine, citesc în ochii ei dezgust şi uneori milă. Şi mila nu pot să o suport. Nu pot, nu pot! Robert se lăsă să cadă pe un scaun care pârâi gata să se rupă. Sunt tare nefericit, tată. Sandra mă înşală. După colonelul Cernicev, despre care ţi-am scris, a fost amanta mai multor indivizi. Se spune că l-ar fi primit şi pe ţar în alcovul ei.

Richard surâse cu indulgenţă.

— E ridicol să pui la inimă toate fleacurile.

— Fleacuri? E un fleac să fii dezonorat de propria ta soţie?

— Robert, sunt un om al secolului XVIII. Al celei mai frumoase epoci pe care a cunoscut-o vreodată omenirea. Pe vremea mea, fidelitatea conjugală nu era la preţ. Dimpotrivă. Stârnea râsul. Un om de lume îşi trăia viaţa amoroasă în afara casei sale. În secolul XVIII, aventurile extraconjugale ale soţiei tale ar fi stârnit cel mult un zâmbet de simpatie. Vorbele acestea de consolare nu domoliră durerea sufletească a lui Robert. Richard îl privi critic. Ascultă, Robert! Aş vrea să-ţi pun o întrebare. De ce nu-i plăteşti Sandrei cu aceeaşi monedă? Cumpără, Robert! Cumpără pe cele mai frumoase femei. Cred că nici prinţesa Bagration nu ţi-ar rezista.

Robert nu răspunse. Rămăsese cu privirile aţintite în gol. Părea o broască imensă, încremenită la marginea unui lac.

— Femei! exclamă Robert cu durere. Muncesc cât şapte, ca să-mi uit nefericirea conjugală. Dacă n-ai fi fost dumneata, demult aş fi divorţat de Sandra.

— Bine că nu te-ai pripit deschizând o acţiune de divorţ. Ne-ar fi complicat situaţia. Gândeşte-te la fabrica de armament. Păstrarea ei în sânul casei noastre merită un sacrificiu.

Richard se aşeză picior peste picior într-un fotoliu Empire, cu braţe alcătuite din sfincşi înaripaţi.

— Dacă aş fi în locul tău, Robert, aş adopta altă politică. Aş lăsa-o pe Sandra în pace, iar eu mi-aş crea o lume aparte, populată cu cele mai scumpe hetaire ale Vienei. Aş proceda făţiş. Ca s-o fac geloasă pe Sandra.

— N-o cunoşti îndeajuns, tată. Nu numai că n-aş face-o geloasă,

dar s-ar socoti eliberată de ultimele ei obligaţiuni şi s-ar dezlănţui ca o bacantă, dăruindu-se şi lacheilor. Nu-ţi închipui cât e de murdară sufleteşte. Abia acum înţeleg pe vechii cartaginezi care interziceau femeilor şi porcilor intrarea în sanctuare. Credincioşii dornici să pătrundă în templul lui Esculap, trebuiau să se ferească trei zile de a atinge trupul necurat al unei femei. Locul Sandrei ar fi fost printre preotesele zeiţei Astarté, care se dăruiau fără deosebire, tuturor vizitatorilor templului.

Richard râse.

— Vezi, tot ţi-au prins bine la ceva studiile la Oxford. În ele îţi găseşti consolarea, aşa precum alţii o găsesc în *Biblie*.

— Tată, îţi baţi joc de mine.

— Departe de mine, dragul meu. Încerc să te călesc. În sfârşit, despre această chestiune vom mai discuta. Acum trebuie să te schimbi. Vor sosi oaspeţii.

— Ai dreptate, spuse Robert uitându-se la ceasul încastrat într-un car antic tras de lei şi condus de zeul Amor şi de o bacantă.

Piesa aceasta îl făcu pe Richard să zâmbească, prin semnificaţia ei. Robert se ridică suspinând de pe scaun.

— Sper să vii şi dumneata la bal.

— Sunt foarte obosit. Poate că am să cobor totuşi pentru Talleyrand. Dar nu. Mai bine roagă-l să urce până la mine. E mai înţelept să nu spui încă nimănui că am sosit la Viena. Vreau să-mi pregătesc intrarea în scenă.

— Cum doreşti, tată.

— Şi te mai rog ceva. Trimite-mi-l pe Jules Lafont. Am şi cu el unele lucruri de pus la punct.

După plecarea fiului său, Richard îmbrăcă un halat de interior. Prefera câteva ore de odihnă, unui bal monoton şi stereotip. Un lacheu îl anunţă pe Jules Lafont.

— Să intre, zise Richard, aşezându-se în preajma căminului în care ardea un foc mare.

Lafont îl salută până la pământ. Richard îi zâmbi prietenos.

— Ţi-am ascultat sugestia şi am venit la Viena, deşi mă reţineau la Londra treburi importante, zise el.

— Aţi făcut foarte bine, *Monsieur*. Prezenţa dumneavoastră era necesară. Cabinetul austriac este pe punctul de a acorda privilegii speciale casei Rotschild, în problemele de transfer. Contele Ungarte, ministrul de Finanţe, e asaltat de lordul Castlereagh, şeful delegaţiei britanice, care – potrivit instrucţiunilor primite de la

Londra – vrea să impună pe aceşti Rotschilzi, acordându-le în exclusivitate oficiul de intermediari în subsidiile şi împrumuturile acordate de Marea Britanie Austriei. Tot aceşti bancheri au participat activ la transferarea celor cincisprezece milioane de taleri vărsaţi de Anglia, Rusiei şi Prusiei, sub formă de subsidii de război. Temerari, şi-au extins sfera de activitate şi în alte zone. După cum ştiţi şi dumneavoastră, în mai 1814 Franţa s-a angajat să plătească puterilor coalizate douăzeci şi cinci de milioane franci, dintre care opt milioane şase sute de mii Austriei, cu titlul de indemnitate pentru contribuţiuni nepercepute. Guvernul francez a cedat „bonuri regale” reprezentând această sumă, pe care Rotschild le-a realizat la Paris. Alte nouă milioane de franci, vărsaţi de Belgia aliaţilor, au trecut de asemenea prin mâna Rotschilzilor, care s-au ales cu substanţiale comisioane. Reuşita acestora nu trebuie să vă mire. Cadourile făcute de ei sub diferite forme unor personaje politice de prim plan din Anglia, Franţa, Austria şi Prusia n-au fost zadarnice. Până şi regelui Ludovic al XVIII-lea i-au acordat sub titlul de „împrumut” două sute de mii de franci, astfel ca acesta să se poată prezenta cu pompă regală în faţa noilor săi supuşi. Comisarul general Herries, prinţul Dalberg, von Gentz şi mulţi alţi corifei politici, primesc subsidii tainice. Vă ţin la dispoziţie lista lor completă.

Richard îşi mângâie gânditor bărbia.

— Incontestabil, ascensiunea acestei case nu mă lasă indiferent. Însă atât timp cât nu se amestecă în domeniul industriei de armament, nu găsesc necesar să declanşez făţiş ostilităţile. Vom lupta poate pe căi subterane. Fiul meu Robert a reuşit, cred, să se impună la Viena!

— Banca Sunderland se bucură aci de o reputaţie frumoasă. Totuşi, n-am reuşit să obţinem decât puţine operaţiuni de transfer. Am lucrat în special cu propriile noastre capitaluri.

— Voi studia şi această problemă, zise Richard. Voi lua legătura cu cancelarul Metternich şi contele Ungarte. Împrumuturile pe care le-am acordat Austriei impun să fim preferaţi altor bănci. Chiar în seara aceasta voi sta de vorbă şi cu Talleyrand.

— Foarte bine, *Monsieur*. În momentul acesta Viena dansează. Dansează însă pe un butoi de pulbere. Aliaţii de ieri sunt pe punctul de a se înşfăca de beregată. Anglia şi Austria se tem că Rusia va lua locul Franţei imperiale. Pe ruinele colosului napoleonian se ridică ameninţător, colosul rusesc. În seara aceasta, dacă veţi sta

de vorbă cu prinţul de Talleyrand să cereţi informaţii asupra tratatului din 3 ianuarie.

— Tratatul din 3 ianuarie?

— O convenţie strict secretă între Franţa, Anglia şi Austria, împotriva Rusiei, şi eventual a Prusiei. Pentru moment, nu vă pot furniza mai multe amănunte. În câteva zile, voi primi însă textul integral al tratatului. În prezent acesta nu e cunoscut decât de prinţul de Talleyrand, de lordul Castlereagh, de cancelarul Metternich şi de capii statelor respective. Ţarul Alexandru şi regele Friederich-Wilhelm habar n-au de existenţa lui.

Richard se uită cu atenţie la şeful serviciului său de informaţii. Îmbătrânise şi Lafont. Părul îi albise, două şanţuri îi brăzdau obrazul. Alura sa era însă tot atât de tinerească, energia sa tot atât de vie.

— Bravo, Lafont. Pot să aflu cum ai ajuns în posesia acestor informaţii?

Jules Lafont zâmbi în colţul gurii.

— Foarte simplu, *Monsieur*. Aci, la Viena, funcţionează un excepţional serviciu de poliţie secretă, dirijat de Franz Hagen, gentilom cu o vastă cultură, dar de un machiavelism drăcesc. Sub ordinele lui operează un birou al controlului străinilor, un serviciu de cenzură, şi un cabinet negru, prin care trece în taină toată corespondenţa, începând cu cea oficială şi terminând cu cea particulară. Nici scrisorile familiei imperiale nu scapă de ochiul vigilent al oamenilor lui Hagen. Agenţii lui intră cu chei potrivite în apartamentele diplomaţilor străini, scotocesc prin coşurile cu hârtii, prin cenuşa căminelor, vânând orice petec de hârtie susceptibil a le furniza informaţii politice. Agenţii sunt de două categorii. Profesionişti şi oameni de încredere, *Vertraute*, recrutaţi din rândul înaltei burghezii şi al aristocraţiei. Cercurile diplomatice sunt împănate cu tot felul de personaje, poeţi, scriitori, ofiţeri, ziarişti, prinţi, clerici.

Richard asculta cu interes.

— Poţi să-mi dai câteva nume, Lafont?

— Cum să nu. Vă citez unele mai cunoscute. Poetul Cardoni, scriitorul Hebenstreit, Bartsch, editorul lui Wiener Zeitung, Saint-Marsan, ministrul Sardiniei, prinţul Dalberg, din delegaţia franceză, locotenentul Klaus, prinţesa Catherina Bagration, celebrele curtezane Walters şi Morel şi mulţi alţii. Şi prinţul de Talleyrand are serviciul de informaţii propriu. Printre agenţii săi se numără contele

Sickingen şambelanul împăratului Franz al II-lea, maiorul Martens, ofiţer prusian, von Gentz, secretarul Congresului…

— Eşti sigur de von Gentz? întrebă Richard din ce în ce mai uluit.

— Absolut sigur, *Monsieur*. Posed documente. Mulţi agenţi joacă un rol dublu, sau chiar triplu. Sunt agenţii lui Hagen, ai Rusiei, şi ai unei terţe puteri. Perret, secretarul personal al prinţului de Talleyrand mi-a furnizat informaţia asupra tratatului secret de care v-am vorbit. Trebuie să ştiţi, *Monsieur*, că în momentul de faţă Viena colcăie de agenţi secreţi, de spioni şi de agenţi provocatori. Întreg personalul de serviciu afectat pe lângă persoana dumneavoastră este alcătuit din agenţi ai mei. Au misiunea să vă ferească de vizitele nedorite ale agenţilor altor firme sau puteri străine. V-aş ruga să nu le arătaţi că ştiţi acest lucru.

— Poţi să fii sigur că îmi voi ţine gura.

Richard reţinu la cină pe Lafont, care îi istorisi puzderie de întâmplări hazlii, triste sau tragice, din viaţa acestor oameni care trăiesc pe muche de cuţit.

— Spionajul e o meserie grea, *Monsieur*. Uneori cere o masivă doză de eroism. Un singur lucru e relativ uşor: delaţionismul. Relativ uşor zic, fiindcă cere totuşi un efort. Încărcarea conştiinţei…

Aproape de miezul nopţii, secretarul de serviciu anunţă pe prinţul de Talleyrand. Fără să mai aştepte intrarea diplomatului, Jules Lafont se topi ca prin farmec.

Înainte de a dispare, şoptise patronului său:

— Nu uitaţi! Tratatul din 3 ianuarie!

Talleyrand intră măreţ, în uniforma lui brodată cu fir. Îşi târa fără efort aparent piciorul.

— Marchize, am răspuns cu plăcere invitaţiei dumneavoastră, se adresă el lui Richard, care-l primi cu braţele deschise.

Un lacheu le servi pe o măsuţă două pahare de cristal şi câteva sticle cu băuturi tari, apoi se eclipsă lăsându-i singuri.

— Ce să vă ofer? întrebă Richard. Madeira, Oporto, Benedictină?

— Aş prefera un whisky. Mi-ar da iluzia că mă aflu iarăşi printre prieteni, în America.

Richard îi turnă whisky-ul.

— Sec?

— Întotdeauna îl beau sec.

Talleyrand degustă băutura aprigă la limbă.

— Excelent.

— Aţi rostit, principe, câteva cuvinte care mi-au rămas la inimă.

„Mi-ar da iluzia că mă aflu printre prieteni, în America!” Aci, la Viena, nu vă simţiţi între prieteni?

Diplomatul surâse.

— În primele zile ale Congresului eram înconjurat de o atmosferă mai mult decât ostilă. De atunci condiţiile s-au schimbat. În ultimele săptămâni am reuşit să-mi fac oarecari prieteni.

— Sinceri?

— De sinceritatea lor nu garantez, decât în limita în care identitatea de interese îi face să vadă lucrurile aşa cum le văd eu.

— Vă referiţi desigur la delegaţii Angliei şi ai Austriei, rosti Richard.

— Mda!… Într-o oarecare măsură.

Talleyrand îşi goli paharul pe care Richard i-l umplu din nou.

— Toată lumea e uimită de succesele dumneavoastră. Europa vă urmăreşte cu încordare activitatea. Se ştie că pacea sau războiul stau în mâna dumneavoastră.

Talleyrand privi în lumină lichidul auriu.

— N-aş putea să afirm că succesele mele au exercitat o înrâurire atât de puternică asupra destinelor politice ale lumii. Adevărul este că la această conferinţă Franţa a avut de întâmpinat condiţii vitrege. Spiritul de coaliţie supravieţuise păcii de la Paris. Aliaţii prezentau un front comun, paralizând eforturile noastre de redresare. Dacă proiectele aliaţilor ar fi fost înfăptuite integral, ţara mea ar fi rămas izolată, cel puţin un secol. Am făcut imposibilul spre a le dejuca planurile. Am sporit animozitatea puterilor mici, faţă de marile puteri care voiau să hotărască totul în comitet restrâns, şi am sfărâmat blocul celor patru mari puteri. Am ridicat Anglia şi Austria, împotriva Prusiei şi Rusiei. Într-un sens pot să mă laud că am distrus coaliţia. Azi Franţa nu mai este singură.

— Nu numai că nu este singură, continuă Richard dar aţi reuşit să o includeţi într-un sistem de alianţe, pe care alţi diplomaţi nu le-ar fi putut realiza nici după cincizeci de ani de tratative.

Talleyrand încreţi sprâncenele. Gazda îi citase fraza pe care el însuşi o folosise în raportul înaintat regelui Ludovic al XVIII-lea, după încheierea tratatului din 3 ianuarie. Ştia Richard Sunderland ceva în legătură cu acest tratat?

— N-ar fi imposibil să realizez un asemenea sistem de alianţe, rosti Talleyrand cu prudenţă. În prezent e prematur să vorbim de aşa ceva.

— Acordaţi o importanţă atât de minimă tratatului din 3

ianuarie?

Diplomatul tresări. Vorbele amfitrionului sunaseră ca un clopot de alarmă.

— La ce tratat vă referiţi? întrebă el mai mult ca să câştige timp.

Richard râse.

— Nu mi se poate ascunde nimic, principe. Ceea ce ştiu în legătură cu acest tratat, nu provine din zvon public. Sursele mele de informaţii sunt, ca de obicei, de primă mână.

Talleyrand tuşi, dregându-şi glasul.

— A făcut vreo aluzie lordul Castlereagh? Sau cancelarul Metternich?

— Îngăduiţi-mi principe, să păstrez discreţie asupra acestor chestiuni.

Diplomatul francez suspină uşor, apoi rosti cu amabilitate.

— În faţa dumneavoastră, nu-mi rămâne decât să capitulez. E adevărat că s-a semnat o asemenea convenţie între Franţa, Anglia şi Austria, cu următoarea titulatură: „Tratat secret de alianţă defensivă, încheiat la 3 ianuarie 1815 la Viena, între Austria, Marea Britanie şi Franţa, împotriva Rusiei şi Prusiei”. Aveam de gând să vă vorbesc despre el. Faţă de dumneavoastră n-am avut niciodată secrete.

— În privinţa asta, principe, aş fi ingrat dacă m-aş plânge. Presupun că aţi încheiat tratatul pentru a răspunde pretenţiilor Rusiei, care intenţionează să anexeze Polonia, şi Prusiei care tinde să-şi rotunjească fruntariile, înghiţind Saxonia.

— Exact. Dacă în ceea ce priveşte Polonia, care e mai departe de noi, am putea face oarecari concesii Rusiei, sunt intransigent în privinţa Saxoniei. Franţa trebuie să împiedice crearea unei Germanii mari, care să constituie o ameninţare permanentă. În expunerea de motive a tratatului din 3 ianuarie se spune că cele trei puteri sunt nevoite, în interesul securităţii şi independenţei lor, să aibă grijă, *în urma unor pretenţii recent manifestate*, a-şi asigura mijloacele pentru respingerea oricărei *agresiuni* la care ar fi expuse posesiunile lor. În consecinţă, cele trei puteri îşi iau obligaţia ca în cazul unui atac împotriva uneia dintre ele, celelalte să-i vină imediat în ajutor, cu toate mijloacele de care dispun. În articolul 3, se precizează că fiecare putere va furniza câte o sută cincizeci de mii de oameni dintre care o sută douăzeci de mii de infanterişti, treizeci de mii de cavalerişti şi un număr corespunzător de unităţi de artilerie. Cu o rezervă: Dacă Marea Britanie nu va putea pune la

dispoziţia aliaţilor efectivele complete, va plăti câte douăzeci de livre sterline, pentru fiecare soldat în minus.

— Am înţeles. Franţa şi Austria pun la bătaie carnea de tun, iar Marea Britanie banii. O clauză la care mă aşteptam. Ţarul bănuieşte ceva?

— Cum şi-ar putea închipui că aliaţii de ieri sunt azi gata să-l lovească?

— Ciudat chip de a-şi arăta recunoştinţa faţă de învingătorul lui Napoleon!

Talleyrand făcu un gest larg.

— *C'est la politique*, scumpul meu marchiz! Bineînţeles, informaţia o puteţi folosi în manevrele dumneavoastră de bursă.

— Alianţa noastră comună, sper.

— Desigur. Alianţa noastră, marchize, este de nezdruncinat.

De la etajul de jos parveneau în surdină acordurile săltăreţe ale unui vals vienez.

— Congresul dansează! rosti Talleyrand, repetând fericita formulă lansată de prinţul de Ligne.

Richard mişcă lornionul în ritmul cântecului, dirijând de la depărtare valsul.

— Pregătim Europei o pace care va dura cel puţin cincizeci de ani, spuse Talleyrand cu voie bună. Prin încheierea tratatului, am realizat un echilibru politic, menit să asigure o eră de linişte şi prosperitate, adăugă el cu emfază. Omenirea are nevoie de pace, spre a-şi vindeca rănile. Perspectivele acestea sunt îmbucurătoare…

Richard clătina din cap fără a manifesta un entuziasm excesiv.

— În ceea ce mă priveşte, principe, n-aş putea să spun că perspectivele acestea sunt de natură să-mi stoarcă lacrimi de bucurie…

— De ce? Nu îndrăgiţi pacea? întrebă Talleyrand, cu falsă ingenuitate.

Ştia unde voia Richard să ajungă. Acesta îşi muie buzele în paharul de whisky apoi zise:

— Nu trebuie să uitaţi că sunt fabricant de arme.

Talleyrand îl linişti cu o mişcare a mâinii sale albe şi fine, de înalt cleric.

— Atâta timp cât vor exista războaie coloniale, nu vă faceţi griji. Priviţi ce se întâmplă în India. Numai în această parte a lumii Anglia va avea nevoie de puşti şi de tunuri, care să acopere producţia

uzinelor dumneavoastră pe zece ani.

— Nu e chiar aşa, principe. Şi în industria de armament e concurenţă mare.

— Când am vorbit de colonii, nu m-am referit numai la India, spuse Talleyrand. Puteam tot atât de bine să vorbesc şi despre coloniile spaniole din America de Sud. După câte sunt informat, luptele lor de independenţă v-au pricinuit pagube. Talleyrand surâse fin. De ce nu am pregăti un sistem de alianţe ofensive îndreptate împotriva tendinţelor revoluţionare din lumea întreagă? Spre a le zdrobi, va trebui să folosim forţa armată. În felul acesta, dumneavoastră veţi găsi un debuşeu pentru produsele industriale, iar noi vom promova politica intervenţionismului contrarevoluţionar.

— O sfântă alianţă care să lupte pentru păstrarea vechilor tradiţii şi privilegii.

— Exact. O sfântă alianţă. Expresia este bine aleasă. Cu îngăduinţa dumneavoastră, o voi folosi.

— Vă rog, vă cedez paternitatea. Dacă veţi reuşi să realizaţi o asemenea alianţă, v-aş sprijini la rândul meu, cu subsidii substanţiale.

— Marchize, am să vorbesc şi cancelarului Metternich despre formula dumneavoastră. N-ar fi exclus să o îmbrăţişeze. Cred că ţarul Alexandru îşi va da adeziunea. Prusia îi va urma automat exemplul. Fac rezerve în privinţa Angliei. Imperiul Britanic care îngenunche India, se erijează în gardianul principiilor democratice.

— Duplicitatea diplomaţiei britanice a atins desăvârşirea.

Talleyrand se ridică de pe canapea.

— S-a făcut târziu. Trebuie să mă retrag. Mâine mă aşteaptă o zi grea. Mai rămâneţi la Viena?

— Totul e în funcţie de anumite chestiuni care cer a fi neîntârziat rezolvate.

— V-aş sugera să vă prelungiţi şederea. Poate să avem nevoie de dumneavoastră. N-ar fi imposibil ca ideea Sfintei Alianţe să capete curând fiinţă. Sprijinul dumneavoastră financiar mi-ar fi de mare folos.

— Colaborarea noastră principe, se va extinde, sper, şi în acest domeniu…

În noaptea aceea Richard se culcă foarte încântat de sine. Abia la câteva ore după sosirea la Viena lansase ideea creării unui sistem politic internaţional care să-i servească interesele.

Richard se afla de câteva zile în capitala Austriei. Cu spiritul său de apărare, reuşise să se integreze în malströmul metropolei. În acest scurt timp, avusese o serie de întrevederi cu şefii delegaţiilor străine la Congres. Cancelarul Metternich îi rezervase o primire măgulitoare. Împrumuturile acordate de Richard Austriei îi deschisese larg porţile palatului imperial. Franz al II-lea îi acordase o audienţă şi îl cinstise cu cel mai înalt ordin civil al ţării. Metternich oferise lui Robert Sunderland naturalizarea austriacă, pe care acesta o acceptase, potrivit poveţei tatălui său, care voia să aibă un pion puternic în capitala Imperiului.

Tot la Viena hotărî Richard să convoace o conferinţă a tuturor conducătorilor de întreprinderi din cadrul casei Sunderland. De multă vreme avea această intenţie. Războaiele endemice îl împiedicaseră până atunci să-şi pună planul în aplicare. Fixă data conferinţei la 15 mai.

Şi în viaţa mondenă a Vienei Richard îşi făcu o intrare spectaculoasă. Reprezentanţii înaltei nobilimi se întreceau să-l aibă oaspete. Într-o noapte, după ce participase la un bal oferit de prinţul Lichtenstein, Jules Lafont i se anunţă, solicitând să fie primit de îndată, în ciuda orei târzii. Richard îşi consultă mirat ceasul. Trecuse de ora trei.

— Să intre, porunci el servitorului.

Lafont intră grăbit. Se străduia să-şi păstreze calmul.

— Napoleon a fugit din insula Elba, *Monsieur*, şi în momentul de faţă se îndreaptă spre Franţa.

— Ce spui?

— Ştirea e sigură. Acum câteva minute am primit-o de la Genova.

În vreme ce îşi îmbrăca halatul, Richard fluieră a pagubă.

— Omul acesta nu se astâmpără. Un lucru e sigur. Vom avea iarăşi război. La Viena s-a aflat ceva?

— Până în prezent, nu.

— Mâine, îndată după deschiderea bursei, vindeţi rente de Stat austriece. Acoperit. Să nu stârniţi panică. Îndată ce se va auzi de fuga lui Napoleon, rentele vor înregistra scăderi catastrofale. Sper că Challais va lua aceleaşi măsuri. Lafont, izolează-ţi mesagerul, fă-i ce ştii, să nu scape o vorbă, să nu se afle nimic la Viena înainte de deschiderea bursei. Omul dumitale are, cred un mare avans asupra curierilor statului?

— Un avans de cel puţin douăzeci şi patru de ore. Cea mai mare parte din drum a fost parcurs de porumbei călători.

— Perfect. Acum lasă-mă să mă culc. Cad de oboseală. Mâine vreau să am capul limpede.

Jules Lafont spusese adevărul. Abia după douăzeci şi opt de ore aflară vienezii marea veste. Era într-o dimineaţă ceţoasă de martie. Prinţul de Talleyrand se pregătea să coboare din pat. Nepoata sa, *Madame* de Périgord îi vorbea despre repetiţia unei piese în care trebuia să joace un rol. Un curier aduse un mesaj de la Metternich. Talleyrand rugă pe *Madame* de Périgord să-l citească.

De la primele rânduri contesa exclamă consternată:

— Bonaparte a fugit din insula Elba! Unchiule, ce facem cu repetiţia?

— Va avea loc, *Madame*, răspunse prinţul fără să se tulbure. Îşi sună valeţii, apoi trecu să-şi facă toaleta.

Cancelarul Metternich fusese trezit din somn de un curier special, cu un plic din partea consulului austriac din Genova. Textul era laconic.

„Comisarul englez Campbell a sosit în port, spre a se informa dacă Napoleon nu a fost văzut pe litoral. Cu o zi înainte, împăratul a dispărut de pe insula Elba. La răspunsul nostru negativ, fregata britanică a ieşit fără întârziere în larg.”

Copleşit de emoţie, cancelarul se îmbrăcă la repezeală şi la orele opt de dimineaţă, se prezentă la Hofburg. Împăratul Franz îl primi de îndată. După ce citi mesajul, rosti calm:

— Napoleon aleargă iarăşi după aventuri. Duceţi-vă degrabă la ţar şi la regele Prusiei. Spuneţi-le din partea mea că sunt gata să ordon mobilizarea generală a armatei. Sunt încredinţat că aceşti suverani vor lua aceleaşi măsuri.

La opt şi un sfert cancelarul Metternich se prezentă la împăratul Alexandru, care îşi dădu imediat acordul. La opt şi jumătate făcu acelaşi demers pe lângă regele Friederich-Wilhelm, care îi făcu o declaraţie asemănătoare. La ora nouă cancelarul chemă pe feldmareşalul prinţ Schwarzenberg, spre a transmite ordinele împăratului Franz. La zece, convocă la cancelariat pe miniştrii celor patru puteri. Câteva minute mai târziu, ofiţerii de legătură porniră

în galop spre unităţile militare respective, spre a le comunica înaltul ordin. În mai puţin de oră, războiul fusese hotărât…

Împărăteasa Maria-Luisa, care se îndrăgostise de un ofiţer austriac, contele Neipperg, declară tatălui ei, împăratul Franz, că nu înţelegea să se întoarcă la soţul ei, şi că se punea sub protecţia aliaţilor.

Unii delegaţi la Congres, afectau o încredere desăvârşită. Pozzo di Borgo, afirma sentenţios:

— Dacă Bonaparte va îndrăzni să pună piciorul pe pământul Franţei, va fi spânzurat de primul copac.

Ţarul Alexandru era şi mai categoric:

— Nu poate exista pace între noi şi Napoleon! După ce-l vom doborî, vom aviza asupra regimului politic al Franţei.

Diplomatul prusac Wilhelm von Humboldt expunea mai exact starea de spirit care domnea la Viena:

— Toată lumea e îngrijorată. Se aşteaptă la un război lung şi greu. Şi curajul celor mai mulţi, nu e la înălţimea evenimentelor.

În faţa primejdiei comune, delegaţii celor opt puteri la Congres semnară la 13 martie o declaraţie oficială prin care calificau acţiunea întreprinsă de Napoleon drept un atentat împotriva ordinei sociale existente.

— Iată o sentinţă de moarte civilă, spunea Talleyrand, nu o declaraţie de război.

Humboldt dăduse o interpretare umoristică declaraţiei comune:

— Aceasta e singura afacere mai de Doamne-ajută a Congresului.

Între timp, Napoleon debarcase la Golfe Juan. Trupele trimise spre a-l aresta, îl întâmpinară cu ovaţii. Înaintarea împăratului spre Paris căpătase proporţiile unui marş triumfal. Regele Ludovic al XVIII-lea, abia înscăunat pe tronul strămoşilor, fugi la Gand. Mareşalul Ney, care îi făgăduise că va pune mâna pe uzurpator şi-l va închide într-o cuşcă de fier, trecu sub stindardul lui Napoleon. Pilda sa fu urmată de numeroşi comandanţi de trupe.

În vreme ce Napoleon îşi continua drumul spre Paris, la Viena Congresul îşi continua lucrările, într-o atmosferă de nervozitate şi surescitare crescândă.

Balurile şi recepţiile nu fuseseră suspendate. Delegaţii străini şi înalta aristocraţie austriacă făceau paradă de un calm, pe care în realitate nu-l împărtăşeau. Napoleon intrase de două ori în Viena, în fruntea armatelor sale. O nouă invazie nu era exclusă. Omul acesta

părea înzestrat cu puteri diabolice…

Numai Richard Sunderland urmărea cu plăcere mersul evenimentelor. Războiul ameninţa să incendieze iarăşi Europa. Armamentul său va avea din nou căutare. Prezicerea lui Talleyrand – că pacea va dura un secol – nu se împlinise, datorită lui Napoleon care voia să facă *tabula rasa* din hotărârile Congresului de la Viena. Richard privea aproape cu simpatie pe acest om prodigios, care indirect îi servea atât de bine interesele. Singurul gest pe care nu-l ierta imperialului stăpân al Franţei, era sprijinul material pe care acesta îl dăduse lui Dupont de Nemours, pentru a crea o mare uzină de armament în Statele Unite. Pentru moment, concurenţa lui Dupont de Nemours nu era de temut. Dar nu se ştia ce-i va rezerva viitorul.

La începutul lui aprilie, ministrul de finanţe al Austriei solicită un nou împrumut casei Sunderland. Richard autoriză pe fiul său Robert să semneze personal documentele respective, spre a-l introduce în graţiile guvernului.

Norii adunaţi pe cerul Europei aveau o influenţă directă şi asupra Congresului. Şedinţele deveneau tot mai furtunoase. Delegaţii se priveau cu suspiciune, raporturile dintre ei se înveninau, discuţiile luau un caracter tot mai violent. Talleyrand ajunsese să discute cu pistolul în mână. Între ţarul Alexandru şi Metternich izbucnise un conflict care ameninţa să aibă consecinţe grave. Împăratul mersese până acolo încât declarase că va trimite martori cancelarului austriac. Ministrul plenipotenţiar austriac Humboldt se bătuse în duel cu compatriotul său, generalul prusac von Bayen. Observatorii făceau pronosticuri, afirmând că în curând aliaţii se vor încăiera între ei.

În această atmosferă tulbure căzu ca o bombă o veste care puse întreg Congresul în fierbere.

Napoleon găsise la Tuileries, într-un sertar al biroului regelui fugar, un exemplar al tratatului secret încheiat la 3 ianuarie între Franţa, Anglia şi Austria. În speranţa că va sfărâma coaliţia adversarilor, trimise ţarului o copie a convenţiunii. Alexandru se învineţise de mânie. Îl indignase perfidia lui Castlereagh, a lui Metternich şi a lui Talleyrand. Avu însă tăria să nu provoace o ruptură între el şi cei trei parteneri. Îşi dădea seama că pericolul napoleonian prima orice alte răfuieli.

Manevra împăratului Franţei dăduse greş. Dezvăluirea tratatului contribuia totuşi la înrăutăţirea relaţiilor dintre Rusia şi Austria.

Când i se aduseră la cunoştinţă aceste complicaţii diplomatice, Richard se afla la un bal oferit în palatul Belvedere, de către prinţul Lichtenstein. După ce bău câteva cupe de şampanie, angajă o partidă de pichet cu prinţul Fernando de Castelfranco, membru al delegaţiei papale la Congres. Castelfranco pierdea. Iritat de nepăsarea partenerului şi de conversaţia pe care acesta o întreţinea cu câţiva diplomaţi care asistau la joc, i se adresă cu uşoară nervozitate:

— Ar trebui să fiţi mai atent. Norocul se poate întoarce împotriva dumneavoastră.

Richard îl privi cu indulgenţă.

— Principe, nu-mi purtaţi de grijă. Sunt invincibil. Aş câştiga, chiar dacă aş avea fantezia să joc cu ochii închişi.

Castelfranco replică înţepător:

— Dacă aţi juca pe o miză mai mare, n-aţi mai fi atât de sigur.

Richard zâmbi ciudat.

— Sunt gata să ridic miza.

— Chiar şi la o mie de ducaţi?

— Chiar şi la zece mii, ori la o sută de mii.

Chibiţii rotunjiră ochii. Partida devenea interesantă. Prinţul italian avu impresia că e luat în bătaie de joc. Pierduse până atunci două sute de ducaţi.

— Aţi juca pe zece mii de ducaţi?

— Vă repet. Chiar şi pe o sută de mii.

Castelfranco se înroşi până în vârful urechilor.

Îndârjit de calmul condescendent al lui Richard, declară aproape fără a fi cugetat.

— Atunci, vă propun o partidă pe o sută de mii.

Sperase că va fi refuzat. Dar Richard îşi dădu imediat consimţământul. La porunca prinţului, un lacheu aduse o pereche de cărţi noi. Zvonul asupra acestei partide tari se răspândise la iuţeală. Curioşii prinseră să aflueze din alte saloane. Prinţul împărţi cărţile. Fiindcă nici unul dintre parteneri nu avea asupra lui o sumă atât de mare, rămase stabilit ca socotelile să fie lichidate a doua zi de dimineaţă.

Richard Sunderland îşi examină cărţile. Avea un careu de aşi şi o chintă de pică.

— 4, 14, 24 şi cu 5, 15, 94 rosti el, etalând cărţile pe masă.

Prinţul nu primise decât o terţă. Verde la faţă, se uita la cărţile adversarului. Cercetarea lor rapidă nu făcu decât să-i confirme

dezastrul. Următoarea donă desăvârşi victoria lui Sunderland. În mai puţin de şapte minute, italianul pierdu o sută de mii de ducaţi. Deşi era bogat, resimţi greu lovitura. Nu-l durea atât pierderea, cât expresia de superioară compătimire de pe chipul adversarului.

— Dublăm miza? întrebă el întărâtat.

— Cu plăcere.

Fără alte comentarii, Richard împărţi cărţile.

Partida aceasta fu mai lungă. Italianul o disputǎ aprig. Adversarul realiză iarăşi o sută de puncte.

Prinţul de Castelfranco vedea roşu. Calmul lui Richard Sunderland îl exaspera.

— Continuăm jocul? îl întrebă Richard.

Italianul îl privi cu ură.

— Vă convine să ridicăm miza la patru sute de mii de ducaţi?

— Cum doriţi.

De data aceasta, Richard Sunderland totaliză în trei done punctele regulamentare. Castelfranco nu realiză decât douăzeci şi cinci de puncte. Pierderile luau proporţii. Patru sute de mii de ducaţi era o sumă colosală chiar şi pentru un om cu averea sa. Dacă la acestea se adăugau şi cele trei sute de mii care schimbaseră stăpânul în primele partide, bilanţul devenea ameţitor.

— Rezistaţi la o nouă dublare a mizei? întrebă Richard.

În aşteptarea răspunsului simţi pentru întâia dată o uşoară emoţie. Şapte sute de mii de ducaţi reprezenta ceva, chiar şi pentru el. Va fi în stare Castelfranco să achite un milion patru sute de mii de ducaţi, în cazul că va pierde şi această partidă?

Prinţul respira greu. Ochii i se injectaseră. Îl cuprinsese un tremur pe care nu izbutea să-l stăpânească. În jurul mesei se buluceau zeci de oameni. Emoţia spectatorilor creştea vertiginos.

Robert Sunderland care dansase până atunci, spre a demonstra Sandrei că grăsimea nu-i îngreunase corpul, sosi în sala de joc, laolaltă cu un nou val de amatori de senzaţii tari, atraşi de zvonul duelului angajat la masa de pichet.

Când află că tatăl său era eroul partidei, se opinti în primele rânduri. Castelfranco împărţea cărţile. Richard întârzie să le ia în mână. Ezitarea aceasta îl făcu pe prinţ să exclame ofensat.

— Sunt deplin solvabil, marchize. Garantez miza cu castelul meu de la Roma şi cu o colecţie de bijuterii preţuită la opt sute de mii de ducaţi.

Richard ridică încet cărţile. Le desfăcu evantai. Nu avea în mână

decât o terţă. Prinţul realiză în schimb treizeci şi şase de puncte.

În dona următoare, pe coloana lui Richard, se înscriseseră 18 puncte, faţă de 70 totalizate de italian, în sală tensiunea ajunsese la culme. Richard simţea o fierbinţeală ciudată inundându-i corpul.

Al treilea joc ridică simţitor temperatura privitorilor.

Richard primise aceeaşi carte ca în prima partidă, sărind deodată cele 101 puncte regulamentare. Livid, năucit de înverşunarea cu care ghinionul se cramponase de cartea lui, prinţul rosti sugrumat:

— Marchize, aţi câştigat. Mâine veţi primi actele prin care vă cedez palatul Castelfranco. Sper că nu aveţi nimic împotrivă dacă îl evaluez la un milion şi jumătate de ducaţi?

— Aprecierea dumneavoastră este lege pentru mine, rosti Richard înclinându-se.

Prinţul se ridică de la masă, aruncând cărţile pe postavul verde. Îşi salută adversarul, apoi se depărtă prin mulţimea care îi făcu loc într-o tăcere adâncă, de înmormântare. Din sala de dans se auzea zvon de muzică.

În liniştea adâncă cineva exclamă teatral:

— Norocul lui Sunderland nu se dezminte. Drumul vieţii lui e presărat cu aur… şi lacrimi.

Cuvintele acestea care voiau să fie o simplă butadă, făcură o mare impresie asupra lui Richard care surâse stingherit. Deodată avu senzaţia că sângele i se urcă vijelios în obraji. Tâmplele îi zvâcniră dureros. Se clătină. Puse mâna pe masă, căutând un sprijin. O lovitură ca de ciocan îl izbi în creştet. Cu un geamăt se prăbuşi, trăgând peste el masa mică de joc… Tumult. O femeie scăpă un ţipăt isteric, ca şi când ar fi muşcat-o un şarpe. Dominând zgomotul de voci, bancherul Ansperg care nu-şi pierduse cumpătul, rosti flegmatic:

— După prinţul de Ligne, se pare că şi Richard Sunderland vrea să ofere Congresului spectacolul înmormântării sale…

Capitolul douăzeci şi şapte

Profeţia bancherului Ansperg nu se realiză. Două săptămâni se zbătu Richard între viaţă şi moarte.

Spre uimirea medicilor, organismul său viguros izbuti în cele din urmă să înfrângă criza. Dar vindecarea nu era deplină. Jumătatea dreaptă a corpului rămase paralizată. Urmare firească a atacului de congestie cerebrală, care pe alţi oameni cu constituţie fizică mai debilă, i-ar fi şi trecut în rândul odihniţilor întru Domnul.

Două luni rămase Richard ţintuit în pat.

În acest timp, evenimentele politice îşi urmaseră cursul. La nouă iunie se redactase actul final care încheia şedinţele Congresului de la Viena. Câteva zile mai târziu, Wellington zdrobise pe Napoleon la Waterloo. Bătălia aceasta fusese ultima pâlpâire a strălucitei aventuri imperiale. Aliaţii se îndreptau în marş forţat spre Paris. În urma coloanelor armatei britanice victorioase, venea în pasul cailor echipajul regelui Ludovic al XVIII-lea care abia aştepta să-şi reia tronul.

Richard habar n-avea de aceste evenimente. Potrivit strictelor prescripţii ale medicilor care voiau să-i evite emoţiile, nu i se adusese la cunoştinţă nimic din transformările ce zguduiseră Europa în acel început de secol. Abia către mijlocul lunii iunie, când medicii socotiră pericolul înlăturat, fiul său Robert îi vorbi cu ocoluri şi menajamente despre marile schimbări.

Prima întrebare a lui Richard fu în legătură cu proiectata conferinţă de la 15 mai, la care urmau să participe conducătorii întreprinderilor controlate de casa Sunderland-Beauclair.

Nu! Şedinţa nu se ţinuse din cauza războiului. Spectaculoasa înfrângere a lui Napoleon şi iminenta ocupare a Parisului, de către aliaţi vor permite a se fixa o nouă şi apropiată dată a conferinţei. În orice caz, şeful casei Sunderland nu era în situaţia de a o prezida. Starea sănătăţii sale nu-i permitea eforturi fizice sau intelectuale.

— Cu alte cuvinte, aveţi de gând să mă scoateţi în factor comun, se revoltă Richard. Nu renunţ la luptă. Am de gând să mor pe baricadă.

Diplomatul familiei nu găsi argumente contrarii. Dar acolo unde el dădu greş, reuşiră medicii.

— Dacă nu vă menajaţi, veţi suferi un nou atac de congestie, cu sfârşit fatal. Da, da. Nu vă faceţi iluzii. Organismul, *Herr*

Sunderland, este ca şi o maşină. Dacă îl forţaţi, se uzează înainte de vreme. Acest abuz l-aţi săvârşit dumneavoastră. Nu e vorba de o definitivă retragere din viaţa publică. Aveţi însă nevoie de un foarte lung repaus. Dacă nu veţi respecta prescripţiile noastre, nu vă garantăm că veţi trăi până la sfârşitul acestei luni. V-am vorbit cu toată sinceritatea. Rămâne ca dumneavoastră să decideţi.

După plecarea medicilor Richard reflectă adânc.

Nu şi-ar fi închipuit că era atât de bolnav. În ultimii ani îl supăraseră de atâtea ori ameţelile. Dar nu le dăduse importanţă. Nu consultase pe nimeni, deoarece se socotise pe deplin sănătos.

Ridică resemnat din umeri. Nu te poţi împotrivi soartei. Bine cel puţin că supravieţuiesc congestiei. Dacă ar fi murit, în urma lui ar fi rămas haosul. Niciodată nu se gândise să-şi facă testamentul. Fusese încredinţat că va atinge centenarul. Acum trebuia să mediteze serios asupra ultimelor dispoziţiuni.

Din fericire, îl avea la îndemână pe avocatul Sanders, care-l însoţise la Viena. Într-una din zile, se închise cu acesta în apartamentul său. Lucrară împreună până noaptea târziu. Rezultatul discuţiilor fu cristalizat în două documente. Primul, care avea caracterul unui contract comercial, enumera întreprinderile bancare, industriale, miniere şi de transport, încorporate în sânul casei Sunderland. Capitalul de două sute de milioane de dolari, învestit în aceste firme era repartizat astfel: optzeci de milioane aparţineau lui Richard Sunderland-Beauclair. Restul se împărţea în mod egal fiilor săi. Fiica sa Georgina nu era menţionată în contract. Ultimilor doi copii minori ai răposatului Adrien de Beaulieu li se rezervase suma de douăzeci de milioane de dolari, care urma să le fie înmânată fără dobândă, la majorat. Tot atunci vor fi şi ei cooptaţi ca părtaşi, cu drepturi egale. O clauză importantă interzicea participanţilor să scoată din afacere vreun ban, în afara beneficiilor anuale şi a sumelor necesare pentru întreţinerea familiilor respective. Richard Sunderland îşi păstra drepturile de şef al casei. Numai el lua hotărâri de la sine putere. De asemenea, avea facultatea să facă orice schimbări în personal – angajări sau concedieri – şi să scoată din casă orice sumă de bani ar socoti necesar fără a cere cuiva autorizaţia. Soţiile fiilor săi, copiii acestora, sau eventualii lor tutori, nu aveau dreptul să cerceteze registrele de afaceri şi nici corespondenţa comercială. Oricare dintre asociaţi ar aduce vreun prejudiciu casei, prin procese ori prin orice alt mijloc, era obligat să achite în douăzeci şi patru de ore,

drept pedeapsă, un milion de dolari, care urma să fie vărsat în fondul comun. Cea mai importantă clauză a documentului prevedea zonele de influenţă rezervate fiecărui asociat. Richard Sunderland îşi păstra puterile discreţionare asupra întregii case. Lui Henry Sunderland i se încredinţa administrarea firmelor din Statele Unite, lui Robert Sunderland firmele din Austria şi Europa centrală, inclusiv Italia, lui Charles Sunderland întreprinderile din America de Sud şi Indiile Occidentale, lui Francis-Andrew Sunderland, lord Eastleight, firmele din Marea Britanie şi lui Gerald Sunderland, duce de Lusignan-Vaiois, firmele din Franţa şi Spania. Până la majoratul acestuia, contele Amaury de Challais va dirija afacerile casei din ultimele două state. În ziua în care Raymond de Beaulieu va atinge majoratul, i se vor încredinţa firmele din Spania. În cazul morţii, fără descendenţi, a vreunuia din asociaţi, supravieţuitorii vor decide cui se va încredinţa zona rămasă fără stăpân.

Acest document secret, care urma să fie semnat de fiii lui Richard avea rostul să le acorde o iniţiativă mai largă, şi să limiteze perturbările care s-ar produce eventual la moartea actualului şef al casei.

Al doilea act, pe care îl întocmi Richard, fu propriul lui testament. După moarte, lăsa moştenitorilor, în porţiuni egale, întreaga sa avere, mobilă şi imobilă, evaluată la cinci milioane de dolari. Preţuirea aceasta, inferioară valorii reale a succesiunii, avea rostul să reducă taxele de moştenire, care s-ar fi ridicat altfel la cifre fabuloase. Capitalul investit în numeroasele firme înfiinţate de casa Sunderland-Beauclair pe cele trei continente, făceau iluzoriu un control al fiscului. Testamentul menţiona actul prin care Georgina de Beaulieu, născută Sunderland, renunţa în numele ei personal şi al copiilor din afara căsătoriei cu Adrien de Beaulieu, la orice pretenţii asupra succesiunii.

Acest document reînnoia dispoziţia lui Richard Sunderland, de a se exclude din întreprindere orice descendenţă de sex feminin, cu excepţia Cynthiei de Beaulieu, căreia i se recomanda a se căsători cu un descendent în linie bărbătească al capului familiei Sunderland-Beauclair.

O clauză draconică era înscrisă către sfârşitul testamentului. Oricare dintre urmaşi şi-ar manifesta intenţia de a se retrage din afacere, s-ar vedea automat redus la partea sa legitimă calculată numai asupra celor două milioane. Această cotă i se va plăti în bani lichizi. Acţiunile, imobilele, ori participările la diferite firme, nu vor fi

înstrăinate sub nici o formă.

Într-o anexă secretă, se prevedea că principiul primogeniturii va fi respectat în privinţa administrării averii şi în legăturile dintre fraţi. După moartea lui Richard Sunderland, fiul său Henry va moşteni titlul de marchiz şi va fi şeful familiei. În cazul morţii acestuia, şi a descendenţilor săi în linie bărbătească, Robert Sunderland va deveni şeful familiei şi aşa mai departe.

În încheierea testamentului, Richard lăsă zece mii de dolari diferitelor instituţii de binefacere din Statele Unite, suma aceasta urmând a fi distribuită potrivit indicaţiilor unui comitet prezidat de Henry Sunderland şi alcătuit din câteva personalităţi cunoscute pentru actele lor filantropice. Faţă de uriaşa avere lăsată de Richard, suma aceasta era derizorie.

În sfârşit, nu uită nici pe colaboratorii săi apropiaţi. Legate importante primeau contele Amaury de Challais, Guy Wragby, avocatul John Sanders, Wilbur Morrison, Jules Lafont şi Anthony Temple.

Secretarul Norman McKreely, care-l servise cu devotament o viaţă întreagă, nu primea nimic fiindcă avusese odată nenorocul să-l indispună.

Într-altă anexă a testamentului, Richard prevedea ca palatele şi orice alte imobile, achiziţionate de el în cursul vieţii, vor fi folosite în indiviziune de succesorii săi şi de descendenţii lor. Aceştia vor fi liberi să cumpere pe viitor oricâte imobile vor găsi de cuviinţă, care să fie folosite în exclusivitate de membrii familiei respective. Colecţiile de tablouri şi obiecte de artă, adunate de el, vor avea aceeaşi soartă.

După redactarea acestor documente, Richard respiră liniştit. Şi după moarte voinţa sa va dirija despotic relaţiile dintre urmaşi. Îi legase atât de bine în chingile dispoziţiilor testamentare, încât nici unul din ei nu va putea manifesta veleităţi de independenţă. Toate acestea aveau un singur scop. Consolidarea dinastiei Sunderland-Beauclair, care nu trebuia să-şi piardă coeziunea prin mecanismul firesc al succesiunilor.

După plecarea avocatului, Richard se lăsă să cadă aproape fără suflu pe perne. Redactarea documentelor îl extenuase. Abia acum îşi dădu seama că medicii, nu se înşelaseră când îi prescriseseră un îndelungat repaos. În nici un caz nu s-ar mai fi încumetat a prezida conferinţa directorilor.

Era un om sfârşit? Întrebarea aceasta îi prilejui un trist examen

sufletesc. Paralizia îl ţintuia în pat. Medicii afirmau că îşi va recâştiga treptat uzul braţului şi al piciorului bolnav. Şi vorbirea lui se resimţea. I se împleticea limba şi se exprima cu greutate. Această neputinţă îl înnebunea.

Sfârşitul lui Abercrombie îi revenise în minte. Îl pedepsea Dumnezeu fiindcă îşi asuprise cumnatul? Fiindcă îl doborâse, când ar fi putut să-i dea o mână de ajutor?

Richard ridică dintr-un singur umăr.

— Prostii! bolborosi el înciudat. Dumnezeu are treburi mai importante.

Nopţile treceau cu enervantă încetineală. Ore întregi stătea cu ochii deschişi, privind în întuneric. Tot felul de gânduri îi treceau prin minte. Îşi recapitula viaţa, succesele, înfrângerile. Ophelia şi Andreea îi populau visele. Ophelia, femeia care îi adusese bogăţia, şi Andreea, fiinţa care-i adusese dragostea.

Cât ar fi fost de fericit să o aibă pe Andreea în preajma lui. Poate că s-ar fi simţit stingherit să se înfăţişeze înaintea ei în această stare de sărmană neputinţă. El, mândrul Richard Sunderland, marchiz de Beauclair, nu mai era decât o ruină. Gândul îl exaspera. Dar revoltele erau zadarnice.

După trei luni de zăcere în pat, medicii îi îngăduiră să stea într-un fotoliu. Acest progres îi făcu o bucurie copilărească.

Într-o zi, în vreme ce sora de caritate lipsea din cameră, încercă să se scoale din fotoliu. Sprijinindu-se de scaun, se ridică în picioare. Se menţinu câteva secunde, apoi se prăbuşi ca un copac retezat. Piciorul bolnav nu fusese în stare să-l susţină. În cădere, se lovi de o măsuţă pe care o răsturnă cu tot ce se afla pe ea. Sora de caritate şi servitorii îl aşezară din nou în fotoliu. Richard se alese cu o vânătaie în frunte. După această tristă păţanie se cuminţi. Nu-şi mai încercă forţele. Nu abandonase lupta, dar se temea de repetarea unui insucces l-ar fi zdrobit moralul.

Spre a-şi omorî timpul şi a-şi izgoni gândurile negre, puse să i se citească romane. Literatura nu-l preocupase niciodată. Cunoştinţele lui în acest domeniu erau neglijabile. Cărţile pe care le achiziţionase erau alese doar pentru raritatea şi scumpetea lor. Ore întregi secretarii îi citeau romane franţuzeşti şi englezeşti, de mare succes. Richard le asculta distrat ori atent, după dispoziţie. Când întâlnea câte o carte cu subiect palpitant, se plasa în pielea unuia din personaje, trăindu-i aventurile.

Această ocupaţie îl făcu să mai uite de supărări.

Odată pe săptămână primea rapoarte sumare asupra mersului afacerilor casei sale. De comun acord cu Jules Lafont, Robert înlătura din dările de seamă tot ce i-ar fi putut indispune tatăl. Situaţia era prezentată trandafiriu, beneficiile se menţineau la un nivel invariabil înalt, iar combinaţiile de bursă erau veşnic încununate de succes.

La început, Richard nu bănuise că e victima unei mistificări. Plin de uimire, şi într-o oarecare măsură de tristeţe, îşi zicea că persoana sa încetase de a mai fi necesară. Copiii se descurcau şi singuri.

Într-o zi îi căzu însă în mână un jurnal londonez, care relata cu lux de amănunte criza economică şi mizeria din Anglia. Grevele din docurile Londrei şi tulburările din regiunile industriale din vestul Angliei erau descrise pe larg. În acest chip află că uzinele Sunderland-Montorgueil din Cardiff erau paralizate de două săptămâni de o grevă care generase tulburări sângeroase. Şi aceasta în ziua în care i se citise un raport din Anglia care menţiona creşterea producţiei în uzinele de armament şi înfloritoarea situaţie economică a ţării.

Abia acum înţelese Richard că fusese înşelat săptămâni de-a rândul, numai spre a fi apărat de emoţii.

În ciuda acestui considerent, care ar fi trebuit să pledeze în favoarea autorilor săi, Richard se înfurie la culme. Blestemă, tună, fulgeră şi ameninţă pe vinovaţi cu trăsnetele lui. Din ziua aceea, i se prezentară dări de seamă reale. Richard socoti că obţinuse un mare succes.

În ultima săptămână a lui iulie sosiră la Viena toţi fiii săi. Semnară fără a crâcni documentele prezentate de Sanders, apoi câteva ore în şir rămaseră să asculte observaţiile şi poveţele şefului familiei. În ciuda atenţiei lor aparente, Richard avea impresia că e urmărit fără interes, şi că gândurile lor rătăceau aiurea.

„Am devenit atât de inutil?” se întrebă el, când observă un căscat discret al lui Charles.

În noaptea aceea îl tortură o nervozitate care alarmă pe toată lumea. Aruncă o sticlă cu medicamente după infirmiera de serviciu, îşi izgoni secretarii şi copleşi cu înjurături pe servitori.

A doua zi de dimineaţă îşi convocă din nou fiii şi pe principalii colaboratori. Le anunţă hotărârea sa de a numi în fruntea Băncii Sunderland din Londra pe Francis-Andrew, apoi le comunică ultima sa decizie. În curând avea să plece la Veneţia.

Robert şi Francis-Andrew, care îl iubeau sincer, protestară cu energie. Medicii îi interziseseră orice deplasare. O călătorie în actuala stare i-ar primejdui viaţa.

Richard rămase neclintit. Nu voia să mai rămână la Viena. Simţea că se înăbuşă în oraşul acesta blestemat. La Veneţia se va însănătoşi. Voia să facă şi un drum până la Roma. Era nerăbdător să intre în stăpânirea palatului Castelfranco, câştigat la cărţi. Actele de transmitere ale proprietăţii fuseseră încheiate a doua zi după accident. Era urmărit de o idee fixă. Să locuiască şi în această reşedinţă. Richard respinse protestele feciorilor săi.

— Credeţi că am ajuns să nu mai ies din cuvântul vostru? Nimeni nu mă poate împiedica să plec la Roma. Am scris lui Wragby la Londra, rugându-l să vină neîntârziat. Îndată după sosirea lui voi pleca în Italia. E limpede?

Spre a-l linişti, Robert şi fratele său înclinară resemnaţi fruntea.

Câteva zile mai târziu sosi şi Guy Wragby. Pe Richard îl reconfortă prezenţa fostului coleg de facultate. Încercă să citească pe chipul acestuia impresia pe care i-o făcea, acum după ce îl dărâmase boala. Wragby se comportă ca şi când nimic nu s-ar fi schimbat. Vorbi despre Napoleon, despre regent, despre lună, despre soare, da' nu rosti nici un cuvânt despre boala lui Richard.

Acesta rămase oarecum descumpănit. Deprins să istorisească fiecărui vizitator fazele crizei din care abia ieşise, şi să se înduioşeze asupra propriei lui soarte, îi păru ciudat că Wragby trecea cu uşurinţă peste acest subiect. La început se supără. Indiferenţa prietenului îi păru lipsită de eleganţă. După o chibzuire mai adâncă, îşi dădu seama că Dolofanul încerca să-l facă a-şi uita suferinţele.

Wragby avea talentul să dea aripi timpului. Ore întregi vorbea despre tablouri, despre expoziţii, despre cancanurile din lumea artiştilor. Spiritul lui nesecat, vorbirea colorată, tonul glumeţ, considerentele filozofice, împletite abil cu spicuiri din viaţa marilor capitale, îl distrau pe Richard care ajunsese a nu se mai putea lipsi de amicul său.

— Ai hotărât să petreci câteva luni la Veneţia. Te felicit, îi spunea Wragby, risipindu-i ultimele îndoieli, pe care i le strecuraseră obiecţiile medicilor şi ale feciorilor săi. Te vei odihni, te vei întrema. În curând îţi vei relua ocupaţiile. E ridicol să te indispună acest repaos forţat. Gândeşte-te că ai să te întorci în mijlocul comorilor tale de artă, că ai să guşti iarăşi farmecul peisajelor veneţiene…

Vrei să mergi la Roma. Perfect. Vei călători în etape mici, puţin obositoare. Ah, Italia! suspină cu încântare Wragby. Am devenit liric! Când rostesc cuvântul Italia, sufletul mi se umple de lumină, în nări simt miresmele subtile ale florilor de câmp, iar imaginaţia începe să galopeze. Văd monumente romane, colţuri de grădini, peisaje în care marea şi munţii îşi fac reciproc curte.

Richard îl asculta transportat. Tablourile zugrăvite cu înflăcărare de Wragby îi evocau călătoriile lui italiene, îi aminteau de Andreea. De cea mai fericită epocă din viaţa lui. Reconstituind-o, simţea o melancolie adâncă şi plăcută, în care se cufunda ca într-o baie caldă.

— Lasă cifrele pe seama altora. Feciorii tăi sunt azi oameni în toată firea. Lasă-i să muncească, să se dea cu capul de pragul de sus, să înveţe a se conduce singuri. Toată viaţa lor ai să le dirijezi paşii?

Argumentele lui Wragby nu îngăduiau replică.

— Câtă plăcere ai să faci lui Raymond şi Cynthiei, continuă Dolofanul. Sunt sigur că îi vei lua cu tine. Tu eşti acum părintele lor. Soarta ţi i-a încredinţat ţie. Ai obligaţii faţă de ei. Le trebuie şi lor aer, mişcare, libertate, soare. Italia le întruneşte pe toate. Poţi să spui că nu-i adevărat?

La 15 august Richard părăsi Viena. Era însoţit de Guy Wragby, de copiii lui Adrien de Beaulieu, de plutonul său de secretari şi de trei medici. Parcurseseră drumul în pasul cailor. Făceau opriri dese în oraşe, prin sate şi uneori chiar în mijlocul naturii.

— Mă simt în vacanţă! exclamă Wragby-Dolofanul, aspirând cu nesaţ aerul îmbălsămat de cetini.

Pentru prima dată Richard preţui pitorescul peisajelor Tirolului. Abia la 10 septembrie cortegiul sosi la Veneţia. Palazzo Andreea care stătuse închis atâţia ani, zumzăi iarăşi ca un stup.

Richard angajase un nou preceptor pentru nepoţii săi. După restauraţie, Madame de Vigneaux se înapoiase la rudele ei, în Franţa.

Preceptorul era un tânăr scriitor italian, Giovani Bardolino recomandat de nunţiul papal. Tolerant, Richard nu se temea de influenţa pe care Bardolino ar putea s-o aibă asupra educaţiei religioase a copiilor săi.

— Dacă Raymond sau Cynthia ar vrea să îmbrăţişeze catolicismul, n-aş avea nimic împotrivă, declară într-o zi lui Wragby. Străbunicul lor matern n-a fost catolic?

Wragby nutrea mare simpatie Cvnthiei. Acest celibatar incorijibil descoperea în sufletul său tezaur de tandreţe pentru nepoţeii prietenului. Cele mai frumoase păpuşi erau pentru Cynthia. Iar lui Raymond îi cumpără o colecţie de soldaţi de plumb, demni să figureze într-un muzeu…

Starea sănătăţii lui Richard se ameliora sensibil. În octombrie obţinu autorizaţia să umble în baston. Graiul i se limpezise, se simţea viguros şi dornic de viaţă.

Carnavalul şi-l petrecu la Veneţia. Din balconul palatului Andreea, urmărea regatele de pe Canale Grande, retragerile cu torţe, iluminaţiile feerice, care dădeau Veneţiei înfăţişarea unui oraş de basm. Dar această strălucire era numai de faţadă. Veneţia şi însufleţirea de altădată pieriseră. Lumea petrecea fără tragere de inimă. Carnavalul nu mai era decât o parodie a trecutului. Umbra vulturului bicefal austriac plutea asupra Veneţiei, creând în sânul populaţiei localnice o psihoză de teamă şi ură împotriva ocupanţilor.

Împăratul Franz al II-lea declarase lombardo-veneţienilor: „Îmi aparţineţi prin dreptul cuceririi, aşa că de acum înainte trebuie să uitaţi că aţi fost vreodată italieni”.

Proclamaţia aceasta imperioasă, dar lipsită de logică, îndârjise pe veneţieni care nu numai că nu se socoteau austrieci, dar nu pierdeau ocazia să dovedească acest lucru. Printr-o reacţiune firească împotriva agresiunii imperiale, răsăriră ca ciupercile societăţi secrete. Poliţia, sprijinită de o legislaţie draconică, se străduia zadarnic să le înăbuşe.

Atmosfera aceasta nu era prielnică serbărilor şi mascaradelor. Palatele nobililor îşi închiseseră porţile. Burghezia naţionalistă şi muncitorimea activau subversiv împotriva autorităţilor. Poliţia opera arestări printre patrioţi. În aceste condiţii, carnavalul se stinse înainte de vreme, ca un foc de paie ude.

Într-o zi, poliţia bătu la porţile palatului Andreea. Zbirii veniseră să-l aresteze pe Giovani Bardolino, învinuit că făcea parte dintr-o grupare antiguvernamentală. Numai datorită intervenţiei lui Richard pe lângă guvernatorul Veneţiei, scăpă Bardolino de puşcărie. Autorităţile austriece primiseră ordine formale să se comporte cu toată consideraţia faţă de acest străin, bine văzut de Cancelariatul Imperiului. Richard făcuse acel demers numai din comoditate. Nu voia să mai caute un nou preceptor pentru nepoţeii

săi…

În 16 februarie 1816 primi de la Londra o veste tristă, care – paradoxal – îl bucură.

Gerald, duce de Northland, îşi dăduse duhul, după o boală grea care îl ţintuise ani de-a rândul pe un fotoliu cu rotile. În urma morţii sale, Francis-Andrew moştenea titlul ducal.

O lună mai târziu Richard primi o scrisoare amănunţită din partea fiului său, care-i descria cu legitimă mândrie ceremonialul primirii sale în Camera Lorzilor.

Francis-Andrew devenise un personaj de prim rang. Richard ar fi avut toate motivele să fie încântat, dacă o trăsătură a caracterului lui Francis-Andrew nu i-ar fi dat serios de gândit. Atât rapoartele primite din partea lui Jules Lafont, cât şi ziarele sosite din Anglia relatau viaţa uşuratică a acestui nou Cressus, care uimea Londra cu petrecerile şi orgiile sale. De îndată ce se văzuse în fruntea averii ducilor de Northland şi a casei Sunderland din Marea Britanie, se lansase în cheltuieli nebuneşti. În fiecare seară pierdea la White’s ori la Jockey Club sume fabuloase. Întreţinea princiar câteva actriţe şi dansatoare de la Operă. Grajdurile sale cuprindeau o sută de cai de curse. La petrecerile oferite de el se înghesuia o lume pestriţă care cuprindea pe lângă membri ai înaltei aristocraţii, figuri dubioase de aventurieri şi escroci internaţionali.

Scrisorile prin care Richard îi recomanda cumpătare şi o atitudine mai demnă, compatibilă cu numele şi rangul său, rămâneau fără răspuns.

— În ritmul acesta nu i-ar ajunge nici averile reginei din Saba! exclama Richard exasperat, ori de câte ori primea de la Londra veşti despre nesăbuinţele fiului său. De la cine a moştenit năravurile acestea? În viaţa mea am cheltuit mulţi bani. Dar n-am depăşit niciodată marginile. Faptele lui Francis-Andrew ating nebunia.

Fiindcă lecţiile sale de morală nu aveau succes, Richard porni să bombardeze cu scrisori pe Anthony Temple, căruia îi atribuise rolul de mentor al fiului său.

„Sunt profund indignat de faptele lui Francis-Andrew. Se comportă ca un parvenit, speriat de un belşug cu care nu a fost deprins. În parte, te consider şi pe dumneata vinovat. Ştiu că dobândiseşi un mare ascendent asupra lui. De ce nu foloseşti această influenţă spre a-l îndrepta? Dacă nu-şi va schimba felul de

viaţă, în scurt timp, voi veni la Londra. Prezenţa mea nu-l va bucura pe Francis-Andrew. La nevoie, ştiu să iau şi măsuri tari. Povăţuieşte-l să-şi pună frână avântului. Înainte de a fi duce de Northland este fiul meu. Şi în această calitate îmi datorează ascultare. Aminteşte-i că sunt încă şeful casei Sunderland.”

Richard realiza cu amărăciune că ameninţările sale nu aveau efect. Averea moştenită de Francis-Andrew odată cu ducatul de Northland îi asigura o independenţă deplină. Chiar dacă Richard ar încerca să folosească mijloace drastice, fiul său şi-ar putea continua nestingherit viaţa deşucheată. Ce era de făcut? Niciodată autoritatea lui Richard nu suferise o eclipsă mai gravă. Francis-Andrew nu-l înfrunta – îl nesocotea.

Ce anume determinase dezechilibrul său moral? Anturajul nesănătos, femeile, banii, lipsa unui control sever, educaţia greşită? Dar ce rost aveau aceste tardive recriminări?

Către începutul verii, Richard decise să plece la Londra. Era o hotărâre eroică. Medicii îl preveniseră să se ferească de supărări. Dar Francis-Andrew trebuia salvat cu orice sacrificiu.

Se pregătea de drum, când primi de la Anthony Temple o scrisoare, care-i domoli în parte temerile, şi-l determină să-şi amâne călătoria. Fostul său prim secretar îi anunţa că Francis-Andrew se logodise cu Lady Grace Alderney, fiica lordului Blencathra. Lady Grace era o făptură gingaşă, care după prezentarea ei la Curte, cucerise societatea londoneză. Francis-Andrew se îndrăgostise de la prima vedere. Richard nu avea încredere în adâncimea sentimentelor fiului său. Îl ştia atât de fluşturatic, încât această iubire îi păru un capriciu.

Anthony Temple îi mai scria că tânăra fată împărtăşea simţămintele lui Francis-Andrew şi că lordul Blencathra îşi dăduse consimţământul.

„Cred şi eu, îşi zise Richard. Nu-i displace să-şi căsătorească fata cu cel mai bogat om din Anglia. Mă tem că şi Blencathra şi fiica sa vor suferi amare deziluzii. Dacă aş avea o fată n-aş da-o pe mâna lui Francis-Andrew…”

La 15 septembrie urma să fie celebrată căsătoria.

Francis-Andrew scrise tatălui-său, cerându-i consimţământul. Richard înţelese că îndeplinea o simplă formalitate. Pentru a salva

aparenţele, îi trimise în scris binecuvântarea sa. Nu ştia nimic despre viitoarea soţie a fiului său, în afară de descrierea lui Anthony. Spera că această căsătorie îl va mai aduna pe Francis-Andrew de prin cluburi şi de pe terenurile de curse…

La 20 august plecă la Londra. Voia să asiste la căsătoria vlăstarului său preferat. Medicii protestaseră împotriva acestei lungi călătorii, dar Richard fusese neînduplecat. Se socotea restabilit. Abia dacă mai folosea bastonul. Călătoria dură douăzeci de zile.

La 10 septembrie, sosi la Londra, unde rămase peste noapte. A doua zi îşi continuă drumul spre castelul Blencathra, din Northumberland, unde trebuia să aibă loc ceremonia religioasă.

Străbătând Anglia de la un capăt la altul, Richard avu prilejul să se documenteze asupra marasmului în care se zbătea ţara după anii războiului. Cei care se aşteptaseră la o epocă de belşug şi înflorire, după încheierea păcii, se înşelaseră. O criză cumplită se abătuse asupra Angliei. Rapoartele asupra situaţiei economice a ţării nu zugrăveau nici pe departe mizeria populaţiei nevoiaşe.

Pe uliţele târgurilor şi ale satelor rătăceau oameni în zdrenţe, descărnaţi, străvezii, desprinşi din pânzele lui Goya. În faţa porţilor închise ale fabricilor, adăstau pâlcuri de lucrători posomorâţi. Cerşetorii se înmulţiseră ca lăcustele. Când trăsura lui Richard oprea în faţa vreunui han, apăreau ca din senin femei sărmane, cu priviri disperate şi copii famelici, cu ochi mari, aprinşi de febră. Cu mâinile întinse, cerşeau un gologan sau o bucată de pâine.

Richard avea impresia că se află în Franţa prerevoluţionară. Într-un târguşor din Warwickshire, remarcă străzile deşarte, obloanele trase în plină zi. Străbătea parcă un oraş părăsit. Deodată se auziră dangăte de clopot. După un colţ apăru o coloană de oameni. Din altă stradă ieşiră soldaţi şi poliţişti înarmaţi. Sub privirile consternate ale lui Richard, se încinse o încăierare straşnică. Manifestanţii aruncau în autorităţi cu tot ce găseau la îndemână. Bolovani, cărămizi, scoase de cine ştie unde, zburau prin aer, plesnind capete, spărgând ferestre, smulgând urlete de durere. Convoiul lui Richard fu imobilizat în mijlocul luptei de stradă. Caii speriaţi de vacarm şi de învălmăşeală cabrau, nechezau, gata să pornească în galop. Vizitiul abia îi strunea. Richard se afundase în colţul cel mai întunecat al trăsurii. Nu voia să mai audă huiduielile şi blestemele oamenilor, iritaţi de spectacolul ostentativei opulenţe a echipajului său. O piatră sparse geamul portierei din dreapta.

Armata reuşi, în cele din urmă, să risipească pe manifestanţi. Caravana de trăsuri îşi reluă călătoria. Abia după ce se văzu afară din târguşor, Richard respiră uşurat. Trecuse printr-o emoţie straşnică. La Birmingham, unde ajunseră spre seară, i se puse alt geam la portieră.

Contrar obiceiului, rămase să-şi petreacă noaptea în oraş. Un *constable* îl avertizase că după apusul soarelui drumurile nu mai erau sigure. A doua zi de dimineaţă îşi continuă călătoria.

Dar peripeţiile nu se încheiaseră. La periferia oraşului Harrogate, văzu o moară în flăcări. Află de la un trecător că un grup de ţărani din împrejurimi, indignaţi de scumpetea pâinii, dăduseră foc morii şi devastaseră brutăriile din târg.

La Harrogate îşi întrerupse călătoria. Un ofiţer, care asigura cu compania sa paza oraşului, îl informă că drumurile care duceau spre nord erau blocate de ţăranii răsculaţi. Autorităţile din Harrogate, intrate în panică, solicitară noi întăriri militare. Ofiţerul declară calm că situaţia nu era excepţional de gravă, dar că se impuneau măsuri de prudenţă.

Richard poposi la hanul „The Royal Crown” unde se mai aflau câţiva călători în situaţia sa. Fiindcă era trecut de ora unu, ceru să i se servească prânzul. Alese o masă plasată lângă o fereastră deschisă. De afară pătrundea în sală o răcoare plăcută. Se auzea de undeva zgomotul ritmat al unui baros izbit de nicovală.

De la locul său, Richard putea urmări discuţia aprinsă, încinsă între patru bărbaţi aşezaţi la o masă apropiată.

— Dacă guvernul nu ia măsuri energice, declara ritos un individ cu ceafă triplă, vom asista la o reeditare a Revoluţiei de dincolo de Canal.

— Trebuie să recunoaşteţi, *gentlemen*, interveni onctuos un pastor cu figură de ascet, că lordul Sidmouth combate cu toată vigoarea excesele populare. Rareori a avut Anglia un ministru de interne care să-i egaleze energia. Fiţi siguri că fantoma revoluţiei tulbură visele tuturor membrilor guvernului.

— Prostii, replică tipul cu trei rânduri de cefe. Cu jumătăţi de măsuri nu se obţin rezultate bune. Numai mijloacele radicale dau soluţii radicale.

Al treilea conviv, un bătrân cu nasul roşu, îmbrobonat de sudoare, pleca din cap în semn de încuviinţare.

— Să nu exagerăm, *gentlemen*, declară pastorul.

— Exagerez? se revoltă tipul cel gras. Nu ştiţi probabil ce se

petrece în ţară. Domneşte anarhia. Muncitorii distrug maşinile, ţăranii dau foc fermelor înstărite, asediază castelele. Brutăriile, grânarele, sunt luate cu asalt. Comerţul lâncezeşte. Viaţa noastră nu mai e sigură. Da, *gentlemen*, repetă el izbind cu pumnul în masă, viaţa noastră nu mai e sigură! Numai o represiune severă ne mai poate salva. Suntem în ceasul al doisprezecelea, *gentlemen*!

Al patrulea bărbat, care ascultase întunecat această discuţie, interveni cu energie:

— Preconizaţi represiuni severe! E o greşeală. O mare greşeală. Înlăturaţi cauzele şi vor dispare efectele. Puneţi capăt mizeriei, crizei şi populaţia va reintra în legalitate.

— Iluzii! îl contrazise colericul cu trei rânduri de cefe.

— Nu, nu! Dacă aţi analiza mai temeinic situaţia, aţi constata că am dreptate. Guvernul se mulţumeşte să pedepsească pe pamfletari, să suprime asociaţiile şi să arunce în închisori pe grevişti, fără să înţeleagă că forţa nu poate înăbuşi revendicările unei lumi mizere. Răul este adânc înrădăcinat atât la sate, cât şi la oraşe. Despuierea ţăranilor de pământ, în folosul fermierilor bogaţi şi a latifundiarilor, a creat o pătură de oameni lipsiţi de mijloace de trai. Concurenţa marii industrii a ruinat atelierele ţărăneşti, lăsând pe drumuri un mare număr de zilieri, cărora nu le mai rămâne decât să cerşească. În oraşe răul e mai vizibil. Lucrătorii atraşi de industria care se dezvoltă cu paşi giganţi, sunt găzduiţi în cocioabe infecte, focare de boli contagioase. Pivniţele pestilenţiale de la Liverpool, folosite drept locuinţe pentru muncitori, au îngrozit pe anchetatorii care au încercat să descopere cauzele nemulţumirilor. La Londra, în cartierul St. George, sute de familii dispun numai de câte o cămăruţă. În Whitechapel mizeria e şi mai îngrozitoare. Într-o promiscuitate de nedescris, dorm la un loc fraţi şi surori, ajunşi la vârsta pubertăţii. Vă închipuiţi care sunt urmările.

Pastorul ridică privirile spre cer, într-o implorare mută.

Tipul cu ceafă etajată se răsuci pe scaun.

— Pretindeţi, poate, să punem la dispoziţia muncitorilor, propriile noastre locuinţe?

— Nu merg până acolo. Nu este însă mai puţin adevărat că sunt şi ei oameni. Şi aceasta îi îndrituieşte la o viaţă mai bună. Salariile fluctuează de la o zi la alta. Lovite de criză, fabricile îşi concediază muncitorii. Maşinismul concurează mâna de lucru. Şomajul creşte. Da, *gentlemen*, acesta este adevărul. Să-l privim cu toată seriozitatea. Suntem mândri că Anglia este prima ţară industrială

din lume. Dar să nu uităm că această situaţie implică şi un revers al medaliei. Depindem de pieţele străine. O inundaţie a Gangelui, o răscoală xenofobă în China, o recoltă slabă de bumbac în Statele Unite, aduc foamete şi boli în cartierele sărace din Birmingham, Manchester sau Sheffield.

— Vedeţi lucrurile prea în negru.

— Negrul este, din păcate, culoarea potrivită. Femeile şi copiii sunt exploataţi sângeros în fabrici şi ateliere. Muncesc câte zece şi douăsprezece ore, pe un salariu de mizerie. Ştiţi dumneavoastră că unii părinţi, împinşi de mizerie, îşi vând copiii de patru sau cinci ani fabricanţilor, care-i cresc în condiţii infernale, spre a-i folosi mai târziu ca pe nişte animale de povară? Bărbaţi şi femei, istoviţi după munca grea de şaisprezece sau optsprezece ore, îşi găsesc o factice alinare sâmbăta, în beţii crunte sau în orgii greu de imaginat. Fetiţele de zece ani se prostituează pentru câteva *pence*. Nu vă miraţi că în condiţiile acestea se creează în marile oraşe un proletariat mizer, gata să iasă din pasivitate şi să treacă la cele mai violente excese. Ţineţi minte, *gentlemen*: este prea mare contrastul dintre mizeria muncitorilor industriali şi buna stare a burgheziei, care şi-a consolidat privilegiile cu tot felul de legi.

Individul cu ceafă triplă se ridică brusc de pe scaun.

— Pe legea mea, Mister, vorbiţi ca un radical primejdios. Dacă nu aş şti că sunteţi om de legi, aş jura că faceţi parte dintre agitatorii care sapă temeliile acestei ţări.

— Mister, nu sunt agitator. Văd însă mai departe de lungul nasului.

— Pardon, nu admit…

— *Gentlemen, gentlemen*, interveni pastorul, vă rog, pace!

Richard nu mai ascultă restul discuţiei. Lăsă pe secretar să achite consumaţia şi se retrase în camera sa.

Cele auzite îl indispuseseră. Îşi dădea seama că lumea nouă ce se făurea în acest început de secol era alta decât aceea pe care o cunoscuse el. Se puneau probleme noi, îngrijorătoare, pe care n-ar fi ştiut să le rezolve. Îl înspăimânta muncitorimea aceasta tot mai numeroasă, care se umfla ca apele unui fluviu în creştere. El, Richard, crease o formidabilă forţă economică, pe care o pusese în slujba casei sale, a dinastiei sale. Şi tocmai acum, când se credea mai aproape de izbândă se ridică o lume cenuşie, pe care până atunci o nesocotise. O lume nouă îi ameninţa puterea. Richard se pricepea a se război cu bancheri şi cu industriaşi, dar nu ştia să-i

stăpânească pe aceşti muncitori fără cămaşă în spate şi cu o liotă de copii. Simţea instinctiv că forţa crescândă a maselor era mai primejdioasă pentru opera lui decât concurenţa rivalilor din marea finanţă.

În seara aceea Richard rămase la Harrogate.

Somnul îi fu tulburat de coşmaruri cumplite. Nici a doua zi de dimineaţă nu obţinu încuviinţarea să plece. Primejdia era încă mare. Abia spre ora prânzului izbuti, graţie prestigiului său, să obţină o escortă militară călare, care să-l scoată din zona periculoasă. Era dornic să ajungă la Blencathra Castle, înainte de ora fixată pentru ceremonia religioasă. Nu voia să întârzie nunta din cauza lui.

Deşi nu era recomandabil pentru sănătatea sa, dădu poruncă vizitiului să mâne în galop. La douăzeci de mile de Harrogate, o ciocnire între un grup de ţărani înarmaţi şi escorta sa îl sili să mai piardă o oră. Restul drumului îl parcurse în linişte.

În ciuda eforturilor oamenilor săi, nu ajunse la Blencathra Castle decât seara la opt. Întârziase cu o oră. Spera că va fi aşteptat. Avusese grijă să-l anunţe pe Francis-Andrew că ţinea neapărat să asiste la ceremonia nunţii. Când trăsura apăru în faţa peronului de piatră al castelului, îl întâmpină un majordom.

— Unde e fiul meu? întrebă Richard în vreme ce cobora din trăsură.

Zâmbea fericit la gândul că îl va vedea pe Francis-Andrew în haine de mire, alături de tânăra lui soţie.

— În capelă, înălţimea voastră. În acest moment, reverendul Walters oficiază în capelă ceremonia nupţială.

Lui Richard îi îngheţă zâmbetul pe buze. Nu fusese aşteptat. Făcuse drumul degeaba. Nu-i fusese dat să asiste la nunta fiului său preferat. Coborî pe peron. Picioarele îi tremurau de oboseală şi emoţie. Dezamăgirea îl copleşise.

— Înălţimea voastră, doreşte să meargă la capelă?

Richard ezită câteva clipe.

— Nu. Aş prefera să mă odihnesc puţin. M-a istovit drumul.

— Înălţimea voastră, să binevoiască a mă urma, rosti majordomul.

Cu capul plecat, stors de oboseala care îi îngreuna picioarele, Richard porni pe urmele servitorului…

Nu rămase decât două zile la Blencathra Castle. Sub pretext că îl aşteptau urgente afaceri la Londra, părăsi a treia zi superba

reşedinţă a cuscrului său.

Richard rămase douăzeci şi patru de ore în capitală, apoi se îmbarcă pe „Empress of China”. Îi era scârbă de el, de lume, de afaceri. Lui Anthony Temple, care-l condusese până la debarcader, nu-i dezvăluise gândurile sale.

Se înapoie în Italia pe drumul mărilor. Nu mai avea rost să se grăbească. După o escală de o săptămână la Madeira, „Empress of China” străbătu Gibraltarul, pătrunzând în Mediterana. În cursul traversării Richard asistă la un apus de soare care avea să aibă o mare înrâurire asupra vieţii sale.

Starea lui sufletească trecea printr-o serioasă criză. Ajunsese să aibă simţământul propriei lui inutilităţi. Boala, care îi crease un firesc complex de inferioritate, îi accentua impresia de zădărnicie. După contractul încheiat cu fiii săi, aceştia îşi luaseră rolul în serios. Manifestau chiar o supărătoare veleitate de independenţă. Poate că ar fi trebuit să-l bucure. Casa Sunderland rămânea pe mâini bune. Îl irita totuşi faptul că fiii săi se dispensau de poveţele, de directivele sale. Lipsa lui de la cârmă pe timpul bolii îi învăţase să se bizuie pe propriile lor puteri.

Autocratul şef al familiei, nu se resemna la un rol şters. Zi de zi creştea dorinţa sa de a-şi impune iarăşi autoritatea. Gestul lui Francis-Andrew, care nu catadicsise să întârzie cu o oră nunta, îi rănise amorul propriu. Se impunea să restabilească vechea ordine. Ajunsese să vadă în feciorii săi nişte rivali.

„N-au aşteptat să mor şi mi-au şi luat sceptrul”, gândea el cu amărăciune.

În vreme ce „Empress of China” naviga pe apele albastre ale Mediteranei, Richard făcea tot felul de planuri, împotriva pigmeilor care îl nesocoteau. În după-amiaza aceea de pomină care avea să însemne o mare cotitură în viaţa lui, chemă în cabina sa pe comandantul vasului.

— La ordin! rosti marţial căpitanul Anderson, lipind călcâiele.

Richard stătea în picioare lângă masa de lucru. Drept, mândru, cu pieptul bombat şi cu autoritate în priviri.

— Ne întoarcem din drum, Mr. Anderson. Vreau să mă înapoiez în Anglia. Trecuse în sfârşit la acţiune. În câte zile debarcăm la Londra?

— În patru zile, Sir, zise căpitanul.

— În regulă. Poţi dispune, Mr. Anderson.

„Empress of China” făcu drumul întors. Pe întinsul mării, pupa

lăsa o urmă lată de spumă albă, semicirculară. Pânzele umflate de vântul prielnic, sporeau iuţeala corăbiei, care înainta impetuos, spărgând în cioburi albastre valurile de sticlă.

Balearele se profilau la orizont. În lumina puternică a soarelui, coastele lor aurii se reliefau pe fundalul limpede al cerului. Pescăruşii se roteau deasupra corăbiei, scoţând strigăte ascuţite care se împleteau cu scârţâitul parâmelor şi foşnetul mării. Soarele cobora leneş spre asfinţit, aşternând purpură pe întinsul mării.

Când soarele şi marea se îmbrăţişară, peste întreaga fire pogorî o feerie de tonuri roşietice, calde, mângâietoare. O pace adâncă, minunată, se lăsa ca o cortină de basm. De pe dunetă, Richard privea cu nesaţ tabloul de o exaltantă frumuseţe. Pacea aceea deplină, profundă, era balsam pentru sufletul său tulburat. Pace… Linişte… Odihnă…

Asfinţitul acela provocă un brusc reviriment în cugetul lui Richard. Ce rost avea să se mai avânte iarăşi în vâltoarea meschină a afacerilor, când soarta, atât de darnică, îi îngăduia să se bucure de toate comorile ei.

Vorbele lui Wragby îi reveniră în minte. „Gustă din plăcerile vieţii cât mai e timp. Lasă grijile pe seama altora. Marea artă e să ştii a te opri la vreme!…”

Richard repetă ultima frază.

„Marea artă e să ştii a te opri la vreme…”

Cu sufletul pacificat, se apropie de căpitanul Anderson care stătea alături de cârmaci.

— Mr. Anderson, renunţ să mă înapoiez în Anglia, întoarce. Debarc la Ostia. După o pauză adăugă:

— Să nu te grăbeşti… E o călătorie de plăcere.

— Am înţeles, Sir, zise căpitanul impasibil.

— Şi încă ceva, Mr. Anderson. Să mi se pună un hamac pe punte. În noaptea aceasta vreau să dorm sub cerul liber. În cabină e prea înăbuşitoare căldura…

Richard îşi petrecu iarna la Roma, în palatul Castelfranco. Era încântat de această bijuterie arhitectonică, creată de Giacomo della Porta, în ultimele decade ale secolului al XVI-lea.

O magnifică loggia cu cinci ferestre întrerupea unitatea grandioasă a faţadei, încoronată de o cornişe măestrită de Michelangelo. O terasă vastă, pe care înfloreau grădini luxuriante, se desfăşura spre Tibru.

Interiorul se armoniza cu măreţia faţadei. Din vestibulul de marmură verde, împodobit cu oglinzi şi statui antice, se intra în salonul imperial, o încăpere vastă, înaltă de cincisprezece metri, împodobită cu busturi ale împăraţilor romani, adăpostite în nişe ovale, încadrate cu aur. Tapiseriile de Beauvais şi Gobelin, ca şi frescele de deasupra uşilor, înfăţişau scene din epoca Romei antice. Un cămin de piatră trandafirie de Istria, incrustată cu marmură verde, era în ton cu pardoseala alcătuită din mozaic de marmură albă, verde şi albastră.

Peripeţiile lui Ulisse, constituiau tema tapiseriilor din salonul călătoriilor. De inspiraţie marină erau şi sculpturile ere împodobeau mobile masive.

Camera de lucru a lui Richard era onorată cu fresce de Zuccari şi Salviati, care înfăţişau triumful lui Jupiter. Motivele create de sculptorul Antonio de Sangallo pe bârnele aparente ale tavanului, se repetau şi pe masa din epoca Renaşterii, ce servea de birou şi pe fotoliile din lemn aurit.

O serie de fresce de Michelangelo, ce glorificau frumuseţea Venerei şi triumful ei asupra Minervei şi a Junonei, dădeau o înaltă valoare artistică unei galerii de treizeci de metri, folosită drept sală de mâncare. Masa era cioplită în marmură trandafirie, ca şi consolele care susţineau candelabrele de bronz aurit.

Marele salon, dominat de şase lampadare monumentale din profir roşu, incrustat cu aur, expunea privirilor o colecţie de tablouri din epoca Renaşterii. Mobilele Empire şi imensul covor de Savonnerie desăvârşeau somptuozitatea ansamblului.

Marea galerie a palatului, lungă de patruzeci şi nouă de metri, se remarca prin sobrietatea pereţilor de marmură sidefie. Singura lor podoabă erau cornişele în stil grec. Arcaturile porţilor şi pilaştrii erau de marmură verde. Lustrele şi aplicele de Murano îşi reflectau la infinit luminile în suprafeţe lucii.

Elementele de căpetenie ale decoraţiei camerei de culcare, erau draperiile aurii, pictate de Daniel de Volterra. Volterra decorase şi tavanul cu o frescă ce înfăţişa triumful lui Orfeu.

Majoritatea saloanelor care se înşiruiau de-a lungul faţadei etajului nobil, erau mobilate cu piese Empire, achiziţionate din Franţa de fostul proprietar al palatului.

Richard era încântat de noua sa reşedinţă. Nu trecea săptămână să nu o cerceteze din pod şi până în pivniţă. Ceruse unui mare arhitect să-i renoveze încăperile de la parter, care suferiseră de pe

urma igrasiei. Exigent, nu tolera un fir de praf. Servitorii erau exasperaţi de severitatea stăpânului.

„Ne-a omorât cu munca. Pentru cine tot dereticăm? De ce atâta lustruială? Nici un străin nu-i calcă pragul. Nu pofteşte pe nimeni, nu se duce la nimeni. Toată ziua umblă prin casă, vânând praful şi căscând ochii la tablouri. Pe semne că au început să-i cânte păsărelele în cap.”

Comportarea lui Richard trezea şi comentariile societăţii romane. Izolarea sa ispitea pe mulţi să-l acuze de zgârcenie. „Nu invită lumea, ca să nu-i tocească pardoselile.” Lui Richard nu-i păsa de bârfeli.

Viaţa lui se desfăşura cu regularitatea unui ceasornic. Dimineaţa se trezea din somn la ora opt. Toaleta şi micul dejun îi furau două ceasuri. O jumătate de oră şi-o pierdea făcând pasienţe, asistat de Wragby. Apoi îşi vizita nepoţeii. La 11 ieşeau în oraş. Colindau magazinele cu antichităţi şi palatele nobililor scăpătaţi, care îşi vindeau obiectele de artă. De la unu şi jumătate până la trei se servea prânzul. După amiază, se retrăgea în cabinetul său de lucru, unde citea sau lucra până la şase. Până la ora opt, se plimba prin grădină. După cină, se aşeza la masa de joc. Partenerii săi erau Guy Wragby, secretarul de serviciu, şi abatele Fernando Fuga, parohul bisericii San Isidoro, singurul om care reuşise să-i câştige simpatia. La miezul nopţii, se retrăgea în apartamentul său. Citea romane o oră sau două, apoi se culca…

Carnavalul anului 1817 şi-l petrecu la Veneţia. În aprilie se înapoie la Roma. Richard intrase iarăşi într-o fază de cvasisihăstrie. Relaţiile sale cu lumea exterioară erau restrânse la minimum. În afară de rapoartele primite cu regularitate de la New York, Paris, Londra şi Viena, întreţinea corespondenţă cu prinţul de Talleyrand şi cu două sau trei personaje din Anglia şi Statele Unite.

Îl afectase profund căderea în dizgraţie a prinţului de Bénévent, care coincisese cu propria lui retragere din afaceri. Curând după înlăturarea sa de la preşedinţia guvernului francez, fostul episcop de Autun îi scrisese:

„A şti să te retragi în plină glorie, este un act de înţelepciune. După serviciile pe care le-am adus Franţei şi dinastiei legitime la Congresul de la Viena, am înţeles să las locul meu altora. Afacerile publice îmi apăsau prea greu umerii. Simţeam nevoia să mă odihnesc, să meditez. În singurătatea de la Valencay, îmi desfăt

mintea şi spiritul cercetând documente vechi, consultându-mi cărţile din bibliotecă, întreţinând discuţii interesante cu vizitatorii care îmi calcă uneori pragul.”

Cu totul alta era versiunea pe care i-o prezentase Jules Lafont în rapoartele sale săptămânale.

„*Monsieur* de Talleyrand, prin graţia lui Napoleon, prinţ de Bénévent, a fost izgonit ca o slugă rea de către regele Ludovic al XVIII-lea, pe sub pielea căruia încercase să se strecoare. Ultima trădare nu i-a mai folosit. Cameleonul politic, care s-a lăsat cumpărat de toate regimurile, şi-a primit pedeapsa meritată. Bourbonii au memoria tenace. N-au uitat serviciile pe care nobilul prinţ de Talleyrand le-a adus Revoluţiei, Directoratului şi lui Bonaparte.

După ce s-a folosit de acest apostat pentru a-şi recâştiga tronul, Ludovic i-a acordat un concediu nelimitat.

Fostul episcop de Autun n-a primit cu resemnare creştinească această lovitură. În faţa prietenilor declară cu seninătate că retragerea din viaţă publică era demult un deziderat al său. Dizgraţia în care a căzut îl roade însă cumplit. Când veninul îl îneacă, se dezlănţuie în insulte şi invective, la adresa celor care i-au luat locul. Pe ducele de Richelieu, succesorul său, care s-a înapoiat de curând din Rusia, l-a caracterizat răutăcios: „Este cel mai competent ministru francez în problemele Crimeii”. Lui Decazes, alt rival politic, i-a găsit cusurul că are mutra unui foarte frumuşel frizer.

Zvârcolelile lui Talleyrand sunt zadarnice. Cariera sa politică este definitiv încheiată, mi-a afirmat deunăzi, un personaj din anturajul regelui. Şi cercurile diplomatice împărtăşesc această opinie. «Prinţul de Talleyrand nu mai e decât o ruină», declara zilele trecute von Goltz, ministrul plenipotenţiar al Prusiei. Wellington s-a exprimat în termeni mai duri: «Prinţul este un om care nu mai reprezintă nimic». Tânărul James Gallatin, fiul ministrului american nu s-a sfiit să facă asupra lui o apreciere şi mai tristă: «Prinţul de Talleyrand este un intrigant de înaltă clasă. E atât de fals, încât nici prietenii nu se mai încred în el». Şi eu le împărtăşesc părerea, încheia Lafont. Talleyrand este un sfârşit.”

Richard cunoştea opiniile legitimiste ale lui Lafont, aşa că nu-i luă în nume de rău aprecierile. Îndelungata şi rodnica lui

colaborare, cu fostul ministru de externe al Franţei imperiale, contribuise la închegarea unei prietenii care nu era întemeiată numai pe împlinirea unor interese comune.

În semn de solidarizare cu omul acesta, atât de hulit după ce căzuse în dizgraţie, îl anunţă în scris că în cursul anului viitor îl va vizita la Valencay. Dar proiectul acesta nu avea să se realizeze.

În toamnă, Richard primi două ştiri. Una bună, alta rea. Prima îi vestea naşterea unei perechi de gemeni pe care tânăra ducesă de Northland îi adusese pe lume, spre marea satisfacţie a lui Francis-Andrew. A doua veste, consemnată într-un raport a lui Lafont, dezvăluia ultima aventură amoroasă a tânărului duce, care se îndrăgostise nebuneşte de o oarecare Frances Parker, persoană de moravuri nu tocmai austere. Potrivit datelor culese de agenţii lui Lafont, Miss Parker îşi făcuse debutul într-un obscur teatru londonez, în toamna anului 1815. Talentul nu fusese la înălţimea frumuseţii ei prodigioase. În primăvara anului următor, renunţase la cariera teatrală şi devenise întreţinuta lordului Roxbury. Extravaganţele şi luxul ei aveau să uluiască în curând Capitala. Cheltuielile ei exorbitante ruinaseră în câteva luni pe prodigul Roxbury. Sentimentalismul nu era una din trăsăturile caracterului ei. Dăduse cu piciorul amantului decavat, schimbându-l cu ducele de Northumberland, fratele regentului. Revoltată de zgârcenia acestuia îl părăsise fără ezitare, oferindu-se lordului Benwys, un bătrân ramolit care cheltuise pentru ea într-o singură lună două sute de mii de guinee. Familia răscoptului amorez, alarmată de costisitoarea şi senila lui pasiune, reuşise să-l pună sub interdicţie. Miss Parker se văzu iarăşi lipsită de protector. Din fericire, se găseau destui candidaţi dispuşi să-i asigure un trai demn de regala ei frumuseţe.

Patru lorzi, un ambasador, un ministru şi un negustor de grâne, îşi puseseră inima şi milioanele la picioarele Venerei britanice. Negustorul de grâne, mai bogat decât toţi ceilalţi concurenţi la un loc, ajunsese pe punctul de a fi agreat, când Francis-Andrew o întâlnise pe Miss Parker la un bal de binefacere. O singură schimbare de priviri şi tânărul duce căzu în lesa curtezanei. Îndrăgostit nebuneşte, îi puse la dispoziţie toate resursele sale de nabab. Intervenţia lui aruncase în umbră pe nefericitul negustor de grâne, care într-un moment de disperare încercase să se sinucidă. Scăpase cu viaţă. Soarta, mai capricioasă decât o femeie cochetă, avea să-i ofere în curând o revanşe.

Pe scurt, Francis-Andrew reuşise să câştige favorurile frumoasei Frances Parker. O instalase într-o somptuoasă casă din Regent's Street, îi angajase douăzeci de servitori, îi cumpărase două trăsuri aurite şi o acoperise cu diamante.

Puterea de seducţie a fostei actriţe era atât de mare, încât Francis-Andrew ajunsese să-şi nesocotească familia. Se afişa cu noua lui amantă la curse, la teatru, prin restaurante, în localurile de petrecere, fără a se gândi că se discredita. Uitase că nu mai era un simplu particular, şi că rolul său de şef al grupului de întreprinderi britanice ale casei Sunderland-Beauclair, îi impuneau o seriozitate deosebită. Frivolitatea, extravaganţele, cheltuielile sale nesăbuite făcură vâlvă, dând naştere la comentarii severe. Deponenţii Băncii Sunderland din City, alarmaţi de risipa lui neînfrântă, începuseră să-şi retragă pe nesimţite depozitele. Acţiunile întreprinderilor controlate de casa Sunderland, înregistrau fluctuaţii îngrijorătoare.

Francis-Andrew reuşise să semene neîncrederea printre proprii săi acţionari. Conducătorii băncii se temeau de izbucnirea unei panici.

Ştirile acestea îl consternară pe Richard. Lafont, care cunoştea preferinţa marelui patron pentru Francis-Andrew, se străduise a îndulci termenii raportului. Adevărul era însă mai limpede. Se citea cu uşurinţă printre rânduri.

Lafont mai scria că Francis-Andrew refuza să ţină seama de sugestiile directorilor din subordine – oameni vârstnici, cu experienţă – pe care-i redusese la un rol pasiv de simpli executanţi. Orgolios, nu admitea cenzura nimănui. Intrase în conflict cu preşedinţii consiliilor de administraţie. La uzinele din Cardiff scăzuse salariile unor categorii de muncitori, provocând o grevă care durase trei săptămâni. Numai intervenţia armatei sugrumase tulburările izbucnite la marile furnale.

O scrisoare din partea lui Anthony Temple confirma faptele arătate de Lafont. Richard se întrebă dacă nu era cazul să iasă din rezervă şi să facă ordine la Londra. În dragostea sa paternă, găsea uneori scuze lui Francis-Andrew. Tinereţea, lipsa de experienţă, influenţa anturajului, stricaseră fondul caracterului bun al fiului său preferat. În cele din urmă, luă o mare hotărâre. Va pleca la Londra. Era dator să îndrepte lucrurile. Dator faţă de Francis-Andrew, dator faţă de casa Sunderland-Beauclair, opera lui, care nu trebuia să sufere din cauza uşurinţelor unuia dintre membrii ei.

În prima zi a lunii octombrie, părăsi Roma. Înfrigurarea care îl

făcea odinioară să parcurgă aproape fără oprire sute de mile, îl cuprinsese şi de data aceasta. Convoiul său străbătu în opt zile distanţa de la Roma la Paris.

În capitala Franţei nu făcu decât un popas de douăzeci şi patru de ore. Îşi găsi timp să viziteze pe prinţul de Talleyrand, care sosise tocmai de la Valencay. Întrevederea avea un caracter strict amical. De când căzuse de la putere, Talleyrand nu mai dispunea de informaţii politice de prima mână.

La 11 octombrie, Richard debarcă în Anglia. Era emoţionat. Îşi relua activitatea după o eclipsă de un an. Îl munceau multe întrebări. Cum îl va întâmpina Francis-Andrew? Ce primire îi vor face foştii săi colaboratori? Cum vor reacţiona oamenii de afaceri din City, când vor auzi de reintrarea lui în arenă?

Încerca o stranie exaltare. Dolcele-farniente, spunea el, te mucezeşte, te imbecilizează.

Străbătu în patru ore drumul de la Brighton la Londra. Era nerăbdător să aibă o explicaţie cu Francis-Andrew. Spera că lucrurile se vor limpezi cu uşurinţă. Francis-Andrew va înţelege că pornise pe un făgaş greşit.

Se însera, când trăsura traversă podul Westminster. La Montenuovo House află că Francis-Andrew plecase în ajun la Bath. Majordomul care îi dădu această ştire, îi mai aduse la cunoştinţă că nici ducesa de Northland nu se afla la Londra. Cu câteva zile mai înainte, plecase împreună cu copiii la castelul Blencathra.

Richard simţea instinctiv că personalul îl privea cu teamă şi curiozitate. Avea impresia că le stricase socotelile. Nu recunoscu pe nici unul din servitori. Francis-Andrew se descotorosise de vechiul personal, angajând oameni noi. Şi în casă se făcuseră schimbări. Mobilele noi, Chippendale, nepotrivite cu stilul elizabetan al clădirii, covoarele persane, obiectele de artă chinezeşti, dădeau încăperilor un aspect fals oriental de bazar înjghebat în grabă. Richard trecea din cameră în cameră, strâmbând din nas, spre scandalizarea nemărturisită a majordomului, care îl urma la distanţă, întrebându-se ce rost mai avea şi vizita acestui nepoftit membru al familiei. Mare fu mirarea şi revolta servitorului, când Richard Sunderland, care intrase într-unul din apartamentele stăpânilor, îl întrebă răstit:

— Cine a făcut schimbările acestea? Unde sunt mobilele vechi, covoarele, tablourile?

Cu inimitabila obrăznicie a servitorului stilat, care îşi ascunde aroganţa sub pojghiţa unei politeţi impecabile, majordomul îi

răspunse răspicat:

— Schimbările au fost făcute din porunca înălţimii sale. Mobilele vechi sunt depozitate în pod. Tot acolo au fost urcate şi tablourile şi covoarele care nu se mai potriveau cu noua ambianţă.

Tonul vag superior al majordomului, irită pe Richard.

— Foştii servitori, unde sunt?

— Din ordinul Înălţimii sale, au fost transferaţi la Sunderland House.

— Mâine de dimineaţă, să-i rechemi aici. Iar până seara apartamentul meu şi al prinţesei Andreea, să fie repus în starea în care se aflau înainte de plecarea mea în Italia. În noaptea aceasta, voi dormi la Sunderland House.

Enormitatea acestor ordine, tulbură calmul majordomului care înghiţi în sec:

— Mă tem, Sir, că Înălţimea sa nu va fi de acord…

Replica aceasta dezarmă mânia lui Richard.

Opoziţia servitorului îi păru deodată rizibilă.

— Lasă acordul ducelui pe seama mea. Pe dumneata să nu te preocupe decât executarea promptă a poruncilor mele. Sper că m-ai înţeles? Nu sunt deprins să repet ordinele.

Ultimele fraze erau încărcate de ameninţări. Majordomul îşi dădea seama că avea de a face cu un om care nu glumea. Între autoritatea blajină, indulgentă, a înălţimii sale şi autoritatea tăioasă a marchizului, socoti mai înţelept să o recunoască pe cea a celui din urmă.

În definitiv, tatăl şi fiul n-aveau decât să se răfuiască mai târziu între ei. Cu aceeaşi politeţe rece, dar de data aceasta foarte supusă, servitorul rosti ceremonios:

— Până mâine, ordinele dumneavoastră vor fi executate, Sir.

În seara aceea, Richard repurtase prima lui victorie. Victorie de proporţii mărunte, dar care le prevestea pe cele mari de mai târziu.

Richard era nedumerit. De ce nu se stabilise Francis-Andrew la Northland House? Nu voia să locuiască sub acelaşi acoperiş cu străbunica sa, bătrâna ducesă văduvă, care atinsese venerabila vârstă de nouăzeci de ani? Nu puse întrebări majordomului, căci nu se cuvenea să-şi arate ignoranţa.

Anthony Temple, pe care îl găsi a doua zi la bancă, îl lămuri. Reşedinţa oficială a lui Francis-Andrew era la Northland House. Acolo îşi primea oaspeţii simandicoşi: pe unii membri ai familiei regale, corpul diplomatic, înalta aristocraţie, reprezentanţii marei

finanţe şi industrii. La Montenuovo House locuia în mod practic împreună cu ultima sa amantă, căreia îi afectase apartamentul locuit odinioară de prinţesa de Montenuovo.

Richard rămase înmărmurit. Francis-Andrew săvârşea un sacrilegiu, instalându-şi iubita în casa locuită odinioară de mama lui.

Anthony îi mai spusese că relaţiile dintre Francis-Andrew şi soţia sa erau ca şi rupte. Ducesa părăsise casa Northland şi se stabilise împreună cu copiii la Blencathra Castle. Voia să fie cât mai departe de Londra şi de Francis-Andrew.

Nici relaţiile acestuia cu Miss Parker nu erau lipsite de zguduiri. Miss Parker avea un temperament vulcanic, un spirit autoritar şi o voinţă de neînfrânt. Caracterul lui Francis-Andrew nu era mai comod. În aceste condiţii ciocnirile deveneau inevitabile. Violenţa lor atingeau uneori proporţii furtunoase. Invectivele, ameninţările, loviturile, plouau deoparte şi de alta. Francis-Andrew o plesnea cu sete, iar Miss Parker riposta scuipându-l, zgâriindu-l, ca o pisică turbată. După ce spărgeau cristale şi porţelanuri, făcând să urle casa de zbierete şi înjurături, se împăcau. Francis-Andrew nu se putea lipsi de îmbrăţişările experte ale amantei sale, iar aceasta nu se încumeta să renunţe la aurul în care se bălăcea datorită lui.

Anthony Temple fusese un bun prieten al lui Francis-Andrew. Apoi relaţiile lor se răciseră. Miss Parker nu îngăduia iubitului ei să aibă prieteni. Se temea că influenţa acestora să nu fie contrară intereselor ei. Mai grav era faptul că Miss Parker avea un amant de inimă, un ofiţer de dragoni, reformat pentru purtări incompatibile cu uniforma militară. Jules Lafont descoperise această legătură şi încercase să deschidă ochii lui Francis-Andrew, dar acesta refuzase a-i da crezare.

Richard era consternat. Tot ce auzea, îi părea monstruos. Francis-Andrew îl dezamăgise. Speranţele în această mlădiţă a Andreei, fuseseră amarnic înşelate. Jules Lafont, îi confirmă în totul spusele lui Temple.

Înainte de a cunoaşte pe Miss Parker, Francis-Andrew punea mare temei pe Lafont, care câştigase asupra lui un puternic ascendent. După ce se prinsese în mrejele tinerei femei, Lafont căzuse în dizgraţie. Francis-Andrew evita să-l mai întâlnească.

În ziua în care Lafont îi dezvăluise legătura dintre Miss Parker şi ofiţerul de dragoni, Francis-Andrew se învineţise de mânie.

— Cum îţi permiţi să spionezi pe Miss Parker? Te-ai aliat cu

Temple. Vreţi să mă despărţiţi de Frances. Află, scumpe Mr. Lafont, că aţi dat amândoi greş. Miss Parker este singura fiinţă care mă iubeşte cu adevărat. Singura care nu-mi vânează banii, spre deosebire de toţi ceilalţi.

— În ceea ce mă priveşte, vă înşelaţi, replicase Lafont cu răceală. După cum prea bine ştiţi, serviciul meu de informaţii depinde direct de părintele dumneavoastră.

Francis-Andrew îl privise cu dispreţ.

— Ştiu. Eşti spionul tatălui meu, duşmanul meu plătit.

— Vă înşelaţi, *Monsieur*.

— Pentru dumneata, sunt *Înălţimea Voastră*.

— Vă cer iertare. N-am făcut decât să mă conformez dispoziţiunilor tatălui dumneavoastră, care ne-a recomandat în mod expres, să nu folosim titulaturi de nobleţe în relaţiile de serviciu.

— Dispoziţia nu se extinde şi asupra mea, Mr. Lafont. Sunt ducele de Northland. Faţă de mine protocolul impune o comportare deosebită.

Lafont se înclină ironic.

— Voi ţine seama de aceste recomandări, Înălţimea voastră.

— Şi nu uita, reluase Francis-Andrew. Pe viitor, îţi interzic să te mai ocupi de Miss Parker. După o pauză, adăugase tăios. Nu mă îndoiesc că mă vei încondeia într-un raport confidenţial adresat tatălui meu. Eşti liber s-o faci, Mr. Lafont, deşi cred că ar fi mai cuminte să te abţii.

Şeful serviciului de informaţii se înclinase iarăşi, fără a da vreun răspuns. Francis-Andrew îi întoarse spatele, părăsind încăperea…

În noaptea aceea, Richard cugetă profund asupra noii situaţii. Pe Francis-Andrew îl îmbătaseră măririle, aşa cum îi îmbată pe alpinişti, înălţimile. Din toate acestea mai trăgea o concluzie. Descentralizarea reglementată prin contractul comercial încheiat cu fii săi, îşi arăta roadele. Le acordase prea multă independenţă.

În aceeaşi noapte, deşi se făcuse târziu, chemă pe primul său sfetnic juridic. Avocatul Sanders, deprins cu ciudăţeniile marelui patron, răspunse imediat la apel.

Fără nici o introducere, Richard îi ordonă:

— Mr. Sanders, ia te rog loc şi redactează un act. Vei da o nouă formă asociaţiei pe care am constituit-o cu fiii mei. După moartea mea, doresc ca şeful familiei, în speţă Henry, să deţină o putere mai largă, în ceea ce priveşte conducerea casei Sunderland în detrimentul fraţilor săi mai mici, ale căror drepturi le vei restrânge.

Avocatul Sanders replică respectuos:

— Îmi permit să vă amintesc, Sir, că primogenitura nu mai e protejată de lege. Fraţii au drepturi egale…

Richard îl întrerupse nerăbdător:

— Vei găsi dumneata o formă juridică adecvată. N-ai decât să stipulezi că acest act rămâne secret. Iar cel care-l va încălca, va fi sancţionat cu o amendă de… să zicem… cinci milioane dolari şi cu excluderea din asociaţie.

— Credeţi că fiii dumneavoastră vor semna?… Şi că mai târziu nu vor încerca să o denunţe ca ilegală?

— În privinţa semnării n-ai grijă. Îi conving eu. Nici pe viitor nu vor îndrăzni să facă obstrucţie. Numai un tâmpit ar ataca un astfel de contract în faţa tribunalelor. Orice om cu scaun la cap îşi poate da seama că numai în unire stă puterea casei Sunderland. Dacă vreunul dintre fii mei ar săvârşi nesocotinţa de a se revolta împotriva capului familiei, toţi ceilalţi membri s-ar coaliza împotriva lui spre a-l zdrobi. Interesul colectiv al casei Sunderland este mai presus de interesele meschine ale vreunuia dintre conducătorii ei. Numai dumneata, Mr. Sanders, să ai abilitatea de a găsi o formulă juridică. Cred că m-ai înţeles?

— Pe deplin, Sir.

— Atunci, la lucru!

Redactarea actului care avea să fie piatra unghiulară a existenţei casei Sunderland după moartea creatorului ei ceru un timp îndelungat. Richard respinse mai multe proiecte, sub motiv că nu prezentau suficiente garanţii. Forma la care se opri, acorda şefului familiei dreptul de a dirija destinele casei Sunderland din Statele Unite, şi de a controla întreprinderile din afara graniţelor acestei ţări. Ceilalţi membri ai familiei, vor răspunde personal faţă de căpetenia casei, chiar dacă naţionalitatea lor va fi alta decât a acestuia din urmă.

Sediul central al casei avea să rămână la New York. Prin poziţia sa geografică, New York-ul era ferit de conflagraţiile internaţionale, care în general, îşi aveau obârşia în Europa.

Acest document avea să fie păstrat în arhivele secrete ale casei Sunderland. Publicarea lui era interzisă, spre a nu cădea sub incidenţa vreunei legi potrivnice grupărilor de firme bancare şi industriale, precum şi spre a ascunde mecanismul conducerii susmenţionatei case, şi cuantumul capitalurilor de care dispunea.

După ce citi pentru ultima oară documentul care avea să pună

capăt descentralizării, trimise mesagii prin care îşi convocă fiii la Londra.

Francis-Andrew se afla pe domeniul Guyhirne din Comitatul Lincoln, când îl ajunse din urmă mesajul tatălui său.

Petrecuse câteva zile la Bath, împreună cu Miss Parker şi un grup de tineri aristocraţi, care îşi făceau din destrăbălare un principiu călăuzitor în viaţă, apoi plecase cu toată trupa la Guyhirne Castle, una dintre proprietăţile familiei Northland. Pe domeniul acesta se organizau toamna vânători monstru, soldate cu hecatombe de vulpi, iepuri, căprioare şi alte vietăţi umblătoare sau zburătoare.

În această atmosferă estivală căzu ca o bombă convocarea lui Richard. În primul moment, Francis-Andrew crezu că e vorba de o glumă. Îl ştia pe tatăl său în Italia. Dar cine ar fi îndrăznit să-i joace o asemenea farsă? După o analiză mai serioasă a mesajului, se înclină în faţa evidenţei. Scrisul hotărât, cu trăsături energice, stilul sobru, lapidar, al mesajului, semnătura etalată pe un sfert de pagină, nu-i mai lăsară umbră de îndoială. Tatăl său sosise la Londra. Supărător era în special tonul imperios al convocării, care făcea abstracţie de schimbările intervenite în ultimii doi ani.

După retragerea lui Richard din afaceri, şi după semnarea contractului de asociaţie, Francis-Andrew ajunsese a se socoti, pe drept cuvânt, şeful casei Sunderland din Anglia. Tatăl său uitase probabil acest lucru, de vreme ce îl chema la ordin.

În sinea lui se simţea îngrijorat. Nu cumva rapoartele spionului Lafont îşi făcuseră efectul? Sau poate că Richard Sunderland se săturase de viaţă inactivă de rentier, pe care i-o impuseseră medicii? Oricare ar fi fost motivul, hotărârea lui era inoportună. Asupra unei abdicări nu se mai revine. Uitase oare tatăl său că îmbătrânise, că boala îi minase organismul, că orice s-ar spune, era un om sfârşit? La şaizeci şi trei de ani era ridicol să pretindă a păstra o responsabilitate care-i depăşea puterile. Trebuia să înţeleagă imperativele vârstei, şi să se retragă definitiv din viaţa publică, lăsând copiilor sarcina de a-i continua opera.

Incontestabil, înfăptuirile sale erau mari. Însă misiunea lui, se încheiase. A-şi relua atribuţiile, era nu numai inoportun, dar şi imprudent. Oboseala i-ar pune la grea încercare sănătatea. Un nou atac de apoplexie cu urmări fatale, n-ar fi exclus.

Bineînţeles, considerentele umanitare atârnau mai puţin în balanţă. Francis-Andrew nu se mai putea lipsi de puterea dobândită

în dubla sa calitate de duce şi de şef al casei Sunderland din Anglia.

Îngrijorat, împărtăşi imediat vestea amantei sale, care reacţionă cu violenţă:

— Îngrozitori mai sunt şi bătrânii ăştia!... Ramolismentul le ia minţile. Fac numai prostii. Faţă de tatăl tău să fii ferm. Fă-l să înţeleagă că e de prisos la Londra. Că locul lui e într-un fotoliu, pe un balcon, la soare, ori într-o grădiniţă cu flori. Cu o pătură cadrilată pe genunchi, care să-l ferească de reumatisme, să asculte cât e ziua de mare, cântecul păsărelelor. O ocupaţie potrivită pentru el. Da, da! Să-i vorbeşti fără menajamente. Să fii dârz, şi să nu te laşi înduioşat. Dacă face nazuri, să-l urci într-o trăsură şi să-l trimiţi pachet în Italia.

Francis-Andrew se scărpină gânditor după ureche.

— Nu e chiar atât de uşor, scumpa mea. Tatăl meu are anumite ciudăţenii. Îl cunosc mai bine.

— Să faci cum îţi spun eu. N-ai să regreţi. Cu bătrânii şi copiii trebuie să te porţi la fel. Numai aşa îi pui cu botul pe labe.

Comparaţia nu-i păru potrivită lui Francis-Andrew. Nu-l vedea pe tatăl său în postura unui dulău domesticit...

La câteva ore după sosirea convocării îşi făcu apariţia la Guyhirne Castle un mesager al lui William Simpson, majordomul casei Montenuovo, pe care Richard îl transferase la Sunderland House.

Veştile mesagerului o făcură pe Miss Parker să ia foc. Ca o furie dezlănţuită, năvăli în camera lui Francis-Andrew, care se schimba pentru cină.

— Ascultă, Francis, ce obrăznicie şi-a permis bătrânul. Îndată ce s-a instalat la Montenuovo House, a transferat în bloc personalul de serviciu ales de mine, a golit apartamentele amenajate potrivit instrucţiunilor mele, reinstalând boarfele învechite ale maică-tii.

Lui Francis-Andrew nu-i plăcea a i se vorbi în acest fel de Andreea. Miss Parker era însă atât de orbită de mânie, încât nu-i observă schima.

— Mâine de dimineaţă plecăm la Londra. De îndată ce vei da ochii cu bătrânul, să-i tragi o săpuneală straşnică. Apoi să-l trimiţi val-vârtej la Sunderland House, recomandându-i să nu-i mai calce piciorul în casa mea.

— Scumpo, chiar atât de drastic n-am să fiu...

Miss Parker izbi cu piciorul în parchet.

— Să faci aşa cum îţi dictez. Altfel, ţi se urcă în cap.

Francis-Andrew strâmbă iarăşi din nas.

— Ce expresii!

— Dacă-ţi place, bine! Dacă nu, tot bine! în orice caz, eu nu îngădui să fiu călcată în picioare. Vrei să râdă toată Londra de mine? Ai de gând să permiţi zaharisitului să mă izgonească din casa pe care mi-ai pus-o la dispoziţie.

— În cel mai rău caz, te vei instala la Northland House.

— Nu mai spune! Ştii că ai haz? Să dorm în patul nevestei tale? Pfff! exclamă ea dezgustată.

Francis-Andrew o privea pierdut de admiraţie. Mânia o făcea şi mai frumoasă. Ochii ei mari scăpărau ca nişte diamante negre. Obrajii catifelaţi se împurpuraseră ca petalele unei orhidee.

— Îţi cumpăr cea mai frumoasă casă din Londra, încercă el s-o îmbuneze.

Miss Parker îşi încleştă pumnii mici.

— Nu vreau să dau zaharisitului satisfacţie. Dacă ai de gând să mă laşi insultată, te părăsesc. Îţi zic, pa, puişorule! Am destui adoratori. Abia aşteaptă să-mi sărute poala rochiei.

Francis-Andrew înghiţi un nod. Îl îngrozea perspectiva unei rupturi. Viaţa fără Frances ar fi fost mai îngheţată decât o noapte de iarnă.

— Voi face tot ce-mi stă în putinţă, scumpa mea.

— Să faci imposibilul, Francis. Altfel, mă pierzi. Să-ţi bagi bine în cap…

Întâlnirea dintre Francis-Andrew şi tatăl său fu mai spectaculoasă decât o ciocnire între elementele naturii.

Şeful casei Sunderland-Beauclair se afla în cabinetul său de lucru, când Francis-Andrew intră ţanţoş în anticameră. Fără să dea bună ziua secretarului de serviciu şi persoanelor care aşteptau, se îndreptă spre uşa biroului marelui patron.

Secretarul îi tăie alarmat drumul.

— Nu intraţi, Sir. Mr. Sunderland a ordonat să nu fie tulburat de nimeni. Vă rog, aşteptaţi.

Francis-Andrew se opri uimit de îndrăzneala pigmeului.

— Să aştept, eu? Eu? Ducele de Northland? E o impertinenţă.

— Ordinele sunt formale, Sir. Nu mi-e îngăduit să fac excepţii.

Francis-Andrew, care sosise montat de Miss Parker, începu să fiarbă. Şi titulatura de Sir era o obrăznicie.

— Eşti american, Mister? întrebă el cu superioritate.

— Da, Sir.

— Atunci, nu mă miră ignoranţa dumitale, în privinţa obiceiurilor acestei ţări. Unui duce i te adresezi cu formula *Înălţimea Voastră*.

— Ştiam acest lucru, Sir. Însă Mr. Sunderland a poruncit ca în timpul serviciului să se facă abstracţie de titlurile nobiliare.

— Această dispoziţie nu mă priveşte pe mine. Am mai spus-o şi altora.

— Regret! Mr. Sunderland a dat instrucţiuni precise în acest scop. Nici fiii săi nu fac excepţie.

Francis-Andrew îşi muşcă buzele.

— Anunţă-mă imediat tatălui meu, ordonă el.

— Îmi pare rău, dar…

Cu un gest de nerăbdare Francis-Andrew îl dădu brusc la o parte şi intră în cabinetul de lucru al lui Richard.

Acesta era singur. La intrarea fiului său, ridică privirile de deasupra unui raport pe care-l studia. Ochii lui aveau luciri de oţel. Chipul îi era impenetrabil. Francis-Andrew salută cu un rece formalism. Richard abia răspunse cu o înclinare a capului.

— Nu ţi s-a spus să aştepţi?

Francis-Andrew simţi că se sufocă de indignare.

— Mi s-a spus. Dar nu mi-am închipuit că această opreliște mă privea şi pe mine.

— Voi pedepsi pe secretar fiindcă nu mi-a respectat ordinul. Dumneata, aşteaptă, până termin ceea ce am de făcut.

Richard se cufundă iarăşi în lectura raportului. Nu catadicsi nici să ofere un scaun fiului său. Acesta se făcu pământiu. Nu ştia cum să reacţioneze. Trecu la fereastră, spre a-şi ascunde tulburarea.

Pe stradă se încrucişau în trapul cailor trăsuri, ale căror roate încinse cu fier, făceau mare zgomot pe caldarâm.

Richard urmărea pe sub sprâncene agitaţia fiului său. Deşi îl iubea mai mult decât pe toţi ceilalţi feciori ai săi, şi îl durea umilinţa la care îl expusese, îşi zicea că lecţia era necesară. După un sfert de oră de aşteptare, Francis-Andrew se întoarse spre tatăl său:

— Sir, vă rog să nu uitaţi că am şi eu ocupaţiile mele. Nu-mi pot pierde vremea…

Richard ridică iarăşi ochii asupra lui.

— Serios? Dacă n-ai timp de pierdut, pleacă! Eşti liber!

Francis-Andrew rămase descumpănit.

— Aveam de discutat lucruri importante. De la sosirea dumneavoastră la Londra, aţi luat o serie de măsuri…

— Care îţi sunt dezagreabile, îl întrerupse Richard. Ştiu. Te-au

indispus. Dar nu am ce-ţi face.

— Puteaţi să-mi cereţi părerea.

— Părerile le cer numai când le socotesc necesare. În privinţa dumitale, am avut regretul să constat că nu-mi eşti de nici un folos.

— Sir…

— Da, da. Acesta e tristul adevăr. Ţi-am încredinţat o sarcină de care te-ai achitat lamentabil. Din acest moment îţi ridic delegaţia de reprezentant al meu pentru Anglia. Vei trece într-un post mai mărunt, potrivit posibilităţilor dumitale actuale. Cu timpul, vei urca iarăşi treptele ierarhiei, bineînţeles în măsura în care îţi vei însuşi cunoştinţe şi o experienţă corespunzătoare.

Francis-Andrew se îngălbeni. Realitatea era mai gravă decât şi-o închipuise. Tatăl lui se înşela dacă îşi închipuia că i se va supune fără luptă. O poziţie subalternă? Era grotesc! Cum s-ar fi înfăţişat în faţa iubitei sale, a funcţionarilor casei Sunderland, a prietenilor? Nu îndrăznea nici să forţeze nota. Richard Sunderland îi impunea prin prezenţa sa. Când îl ştiuse departe, îl socotise mai puţin ofensiv.

— Ai o comportare condamnabilă, continuă intransigent tatăl… Te-ai înhăitat cu o femeie de moravuri ieftine…

— Sir! protestă iarăşi Francis-Andrew. Nu îngădui…

— Nu mă interesează îngăduinţa dumitale, Francis-Andrew. Spun ce am de spus, chiar dacă adevărul e dureros. Ai devenit sclavul unei femei ordinare. Îţi neglijezi familia. Îţi nesocoteşti sarcinile încredinţate. Te-ai remarcat prin cheltuieli extravagante. Ai ajuns de râsul lumii. Şi mai aştepţi indulgenţă din partea mea? Mă întreb dacă va fi posibil să te îndrepţi vreodată. Firea ta e de vină.

Francis-Andrew se înţepeni într-o atitudine băţoasă, insolentă.

— În cazul acest, nu-mi rămâne decât să suport consecinţele. Ducele de Northland nu poate deroga, acceptând un post subaltern. Dacă am primit să conduc grupul de întreprinderi britanice ale casei Sunderland, nu am făcut-o decât pentru a vă fi de folos. Recompensa am văzut-o. Faţă de situaţia care s-a creat, vă prezint demisia mea. Administrarea averii casei mele îmi cere destule eforturi.

— După felul cum îţi administrezi averea, mă îndoiesc că va mai dura mult.

— Aceasta, Sir, este o chestiune care mă priveşte în exclusivitate.

Richard clătină din cap cu tristeţe.

— Ai dreptate. Nu eşti pe degeaba un autentic Northland. De

această nenorocire nu eşti însă numai dumneata vinovat. Greşeala iniţială am făcut-o eu acceptând să moşteneşti titlul şi averea acestei familii. Neatârnarea ţi-a stricat caracterul. În sfârşit, acum totul e consumat.

Francis-Andrew se înclină cu ironic ceremonial.

— În urma acestei clarificări, îmi permiteţi să mă retrag.

Abia acum înţelesese că tatăl său suferea cumplit. Această constatare îl bucura. Îi acorda o strălucită revanşă.

După plecarea lui Francis-Andrew, Richard se lăsă pe spătarul jeţului său. Oftă adânc. Obţinuse un succes *à la Phyrrus*. Câştigase bătălia, dar pierduse victoria…

Din ziua aceea, relaţiile dintre Richard şi Francis-Andrew încetară. Tânărul duce îşi continua viaţa desfrânată, care-l mâna spre prăpastie, într-o frenetică galopadă. Miss Parker îl seconda de minune. Nu era seară în care el şi iubita lui să nu piardă la masa verde sume fantastice. Veniturile latifundiilor nu-i mai ajungeau pentru acoperirea cheltuielilor. Francis-Andrew ajunse să facă datorii. Nimeni nu-i refuza creditul. Reputaţia averilor casei Northland şi perspectiva moştenirii milioanelor lui Richard Sunderland, determinau pe cei mai bănuitori cămătari să-şi deschidă larg baierele pungii, din care Francis-Andrew scotea pumni de aur. Îşi ipoteca domeniile, îşi gaja bijuteriile, cu o inconştienţă revoltătoare. Castelul Guyhirne fu primul imobil care schimbă stăpânul. Francis-Andrew îl vându unui măcelar, care făcuse avere pe spinarea populaţiei înfometate.

Îndurerat, Richard urmărea de departe descompunerea casei Northland. Extravaganţele lui Francis-Andrew alimentau din belşug rubricile fiţuicilor de scandal. Comportarea fostei actriţe care reuşise să-şi introducă amantul de inimă în intimitatea ducelui, sporea valul comentariilor batjocoritoare.

Chester Russell, fostul ofiţer de dragoni, devenise un fel de oaspete permanent al casei Northland. În toate călătoriile însoţea pe Francis-Andrew şi pe Miss Parker. Această convieţuire în trei ajunse să facă vâlvă şi pe continent, unde originalul grup se deplasa adeseori.

Francis-Andrew preţuia prietenia *dezinteresată* a lui Russell. Era singurul care nu bănuia nimic. Idilicul triunghi şi-ar fi continuat în linişte existenţa, dacă un răuvoitor n-ar fi scris lui Francis-Andrew cum stăteau lucrurile. La început, acesta refuzase să creadă.

Fusese chiar ispitit să arate misiva celor doi învinuiţi. Dar se răzgândise. Nu voise să o indispună nici pe ea şi nici pe Russell, care-i arăta devotament şi prietenie. Aruncă scrisoarea în foc, promiţându-şi să o dea uitării. Dar uitarea are prostul obicei de a se refuza acelor care o doresc. Rândurile corespondentului anonim i se gravaseră în minte.

Fără să-şi dea seama, începu să-i spioneze pe cei doi. Vigilenţa i se ascuţise pe nesimţite. Era atent la toate gesturile lor, la cuvintele ce-şi adresau, la privirile pe care le schimbau. Cu încetul, le prinse taina. Între Frances şi fostul ofiţer de dragoni exista o înţelegere, care lui îi rămăsese până atunci ascunsă. Scrisori care până mai ieri îi păruseră fără semnificaţie, vorbe aruncate în vânt, cărora nu le-ar fi dat altădată nici o importanţă, îi păreau acum pline de sensuri.

Francis-Andrew înţelese în sfârşit, pentru ce amanta lui stăruise a nu locui sub acelaşi acoperiş cu el. După ce Richard Sunderland o izgonise de la Montenuovo House, Miss Parker refuzase să se mute la Northland House, pretextând că Francis-Andrew era încă însurat. Credul, ducele îi cumpărase o casă luminoasă pe Regent's Street. Acolo era primit în taină Chester Russell. Personalul de serviciu angajat de ea îi acoperea escapadele.

Francis-Andrew rămânea un biet încornorat, pe care Frances şi Chester îl duceau de nas.

Spionii puşi pe urmele ei confirmară scrisoarea anonimă. Când Francis-Andrew nu înnopta la Frances, aceasta îl primea pe Chester, care rămânea în alcovul ei până în zori.

În ziua în care socoti că dispunea de probe îndestulătoare, Francis-Andrew provocă o explicaţie. Miss Parker se jură pe dragostea care i-o purta, se jură pe viaţa ei, pe Dumnezeire, pe mormântul mamei, că era nevinovată. Neînduplecat, el pretinse îndepărtarea lui Russell. Pretenţia fu întâmpinată cu proteste. Se îndoia oare de iubirea pe care i-o închinase? O insulta atribuindu-i o vină imaginară? Când văzu că defensiva nu dă rezultate, Miss Parker trecu la contraofensivă. Din moment ce nu mai avea încredere în ea, nu le rămânea decât să se despartă.

Frances rostise aceste vorbe cu un ton tragic, definitiv.

Fatalitatea vru ca în acelaşi timp, să apară şi Chester Russell. Nu se putea o intrare mai inoportună. La vederea acestuia, Francis-Andrew simţi că i se urcă sângele în cap. Se repezi la fostul ofiţer, îi imputǎ perfidia, îl ameninţă, apoi îl pofti să nu-i mai calce piciorul în

casa lui Frances.

Russell avea o bogată experienţă în materie. Ştia că furtuna cea mai violentă trece ca orice furtună. Declară cu demnitate că nu e vinovat, că sentimentele sale pentru ducele de Northland şi pentru Miss Parker au fost întotdeauna de o corectitudine exemplară. Deşi nu avea a-şi reproşa nimic, înţelegea să se retragă, spre a nu întuneca prin prezenţa sa o iubire atât de sublimă, ca aceea dintre Frances Parker şi nobilul ei protector.

După plecarea fostului ofiţer de dragoni, Miss Parker făcu o criză de nervi. O nouă discuţie se încheie cu un armistiţiu. Frances îşi luă angajamentul să nu-l mai vadă pe Chester Russell, iar Francis-Andrew făgăduia să nu mai ridice această chestiune. Nici unul nici celălalt nu voiau să provoace o ruptură definitivă.

Pacea încheiată în aceste condiţii, avea un caracter precar. Frances Parker continua să-l primească în taină pe Russell, iar Francis-Andrew să dezlănţuie scandaluri tot mai violente.

Ecoul conflictelor ajungea până la Richard, care îşi măcina în taină nervii. Îl exaspera neputinţa sa de a da o dezlegare intrigii, în care fiul său se încurcase ca într-o pânză de păianjen...

Într-o noapte în care Richard, indispus de o migrenă, se culcase mai devreme ca de obicei, îl trezi aproape de miezul nopţii o discretă bătaie în uşă.

— Intră! mormăi el.

Durerea de cap îl mai lăsase. În schimb, o sudoare fierbinte îi umezea părul şi gâtul, îi năclăia gulerul cămăşii de noapte.

Majordomul, care îşi aruncase în grabă pe umeri un halat de casă, intră cu teamă.

— Mă iertaţi, Sir. Înălţimea sa ducele de Northland vă roagă să-l primiţi de îndată.

— Ce vrea la ora asta? bolborosi Richard supărat. Dacă are să-mi vorbească, să vină mâine dimineaţă.

Presupunea că Francis-Andrew venea beat de la vreun chef, ori că pierduse la cărţi, şi voia să ceară un împrumut. Era hotărât să nu-i dea nici un gologan. Fiul său n-avea decât să-şi spulbere averea maternă. Tot ce adunaseră ducii de Northland în douăzeci de generaţii, era risipit acum în cele patru vânturi de cel mai nevolnic urmaş al lor.

Majordomul se retrase, dar se înapoie după câteva minute.

— Cer iertare, Sir. Înălţimea sa stăruie a vă ruga să-l primiţi.

Spune că este o chestiune de viaţă şi de moarte.

Richard se ridică în capul oaselor.

— Să intre.

Tâmplele începuseră iarăşi să-l doară. Îi vâjâiau urechile şi vinele gâtului îi zvâcneau puternic.

Pe măsuţa Louis XV de la capătul patului ardea o lumânare groasă, calculată să dureze până dimineaţa. Majordomul aprinse lumânările dintr-un lampadar, apoi îl rugă pe Francis-Andrew să intre.

Richard era încă nedumerit. Ce rost avea această vizită nocturnă?... O chestiune de viaţă şi de moarte!... Ciudat! Paşii lui Francis-Andrew se auziră străbătând aproape în fugă anticamera. Richard simţi o instinctivă strângere de inimă. Avu deodată senzaţia că deasupra casei Sunderland pluteşte o ameninţare grea. Tânărul duce intră în grabă. Se opri în prag apoi se avântă spre patul tatălui său.

Era cadaveric. Ochii îi luceau febril. Mâinile se încleştau şi se descleştau spasmodic.

— Sir! exclamă el, oprindu-se în dreptul patului. Sir!...

Glasul său avea o intonaţie atât de dureroasă, încât Richard simţi o săgetare în inimă. Vlăstarul său preferat suferea. Suferea îngrozitor. Părintele nu putea rămâne indiferent la durerea copilului, oricât de grave i-ar fi fost greşelile.

O lacrimă se rostogoli pe obrazul lui Francis-Andrew.

— Ce e cu tine? întrebă alarmat Richard. Ce s-a întâmplat?

— A căzut năpasta pe capul meu, tată! hohoti sugrumat Francis-Andrew, prăbuşindu-se pe un scaun.

Richard făcu semn majordomului să se retragă. Apoi îşi interogă din nou fiul.

— Spune odată, ce s-a întâmplat?

Abia se stăpâni să nu-şi cuprindă feciorul la piept.

— Am avut cu Frances o discuţie îngrozitoare! Ah, îngrozitoare! rosti ducele gâtuit de emoţie.

— Nu e prima şi nici ultima, rosti supărat Richard. Pentru aceasta m-ai trezit din somn!

— Tată! S-a întâmplat o nenorocire. O mare nenorocire.

Richard simţi iarăşi un fior de teamă. La disperare, Francis-Andrew rostea cuvântul *tată*, la fel ca şi fratele său Robert. Această intonaţie tragică îl înduioşă.

— Vorbeşte odată! explodă el. Spune-mi ce ai pe suflet? N-ai

venit în miez de noapte, să-mi spui că te-ai certat cu amanta.

Francis-Andrew făcu un efort.

— S-a întâmplat o mare nenorocire, repetă el. Acum câteva ore am avut o discuţie aprinsă cu Frances. M-a lovit. Am lovit-o şi eu. Deodată s-a prăbuşit. Am crezut că a leşinat sau că se prefăcea. Câtva timp, nu m-am apropiat de ea. Voiam să văd ce face. La un moment dat, nemişcarea ei m-a pus pe gânduri. M-am apropiat de ea. Am atins-o cu mâna. Am plecat urechea. Nu mai respira. Am luat-o în braţe şi am aşezat-o pe pat. Am ascultat-o la piept. Inima încetase să-i mai bată. Îngrijorat, am luat o oglinjoară şi i-am pus-o la gură. Oglinjoara nu s-a aburit.

Richard coborî din pat. Îmbrăcă la repezeală halatul de mătase întins pe un scaun, apoi se apropie de fiul său.

— Francis! Răspunde sincer! Să ştiu ce măsuri să iau. Ai omorât-o tu?

Ducele izbucni în plâns.

— Nu! Nu i-am făcut nimic. Cred că a avut o sincopă.

Mintea lui, Richard lucra febril. Trebuia evitat scandalul.

— Spune-mi, a mai aflat cineva despre moartea… acestei femei.

— Servitorii…

— Destul de rău. Chem imediat pe medicul meu curant. E necesar ca prima constatare să o facă un om de încredere.

Richard agită cu putere clopoţelul de argint de pe noptieră.

Majordomul îşi făcu apariţia.

— Trimite imediat trăsura după doctorul Woodcock. În cel mult un sfert de oră să fie aici.

Servitorul dispăru. Richard începu să se plimbe nervos în lungul încăperii. Paşii lui nu făceau zgomot pe covorul de Samarkand. Se opri brusc în faţa fiului său.

— Eşti sigur că nu ai omorât-o tu?

— N-am omorât-o!… Crede-mă, tată!

— Bine. Vom vedea ce ne rămâne de făcut…

După o jumătate de oră, care-i păru un secol, doctorul Woodcock, un personaj rubicond şi jovial îşi făcu apariţia.

— Ce s-a întâmplat, Sir? întrebă el, intrând degrabă în dormitor.

— Un accident, Mr. Woodcock. Miss Parker… prietena fiului meu, a avut o sincopă. Se pare că nu şi-a mai revenit. Du-te te rog, cu fiul meu, la căpătâiul ei.

Medicul aruncă pe deasupra ochelarilor o privire întrebătoare spre Francis-Andrew.

— Să mergem, Sir. În asemenea cazuri, orice minut e preţios.

Înainte de a părăsi încăperea, Francis-Andrew se întoarse spre tatăl său.

— Mâine de dimineaţă, îmi permiteţi să vă aduc la cunoştinţă tot ce a mai intervenit?

Francis-Andrew redevenise copilul supus, cuminte, de odinioară. Richard simţi iarăşi o strângere de inimă.

— Desigur. Poţi să vii oricând. Te aştept. Nu-i nevoie să laşi până mâine dimineaţă. Să te înapoiezi de îndată ce doctorul Woodcock îşi va spune cuvântul. Poate să fie un simplu leşin…

Francis-Andrew nu răspunse. Zâmbi trist, descurajat, apoi ieşi pe urmele medicului.

În lumea elegantă şi frivolă a Londrei, vestea morţii subite a superbei Frances Parker, căzu ca un trăsnet. Concluziile doctorului Woodcock şi ale unui medic legist care certificară că tânăra femeie încetase din viaţă în urma unui atac de cord, nu convinse decât pe puţini oameni. Zvonurile umblau din gură în gură:

— A omorât-o zevzecul de Northland.

— Desfrânatul ăsta era de o gelozie morbidă.

— Cu puţin timp înaintea morţii ei, se pare că a descoperit o intrigă între actriţă şi un oarecare Chester Russel. N-ar fi exclus s-o fi ucis într-o criză de gelozie furioasă.

— Familia lui a muşamalizat afacerea.

— E şi firesc. Lorzii nu ajung la Newgate. Spânzurătorile sunt pentru oamenii de rând.

— Spânzurătorile şi foamea…

— Crimele nobililor sunt rareori pedepsite.

— Evident. Nobilii conduc ţara.

— Mergi la înmormântare?

— Sigur. O să fie puhoi de oameni.

— Ha, ha! Culmea ar fi să izbucnească tulburări din pricina unei femei uşoare.

— Şi o femeie uşoară are drept la viaţă. Ucigaşii trebuiesc pedepsiţi. Oricare ar fi condiţia lor socială.

— Credeţi că Frances Parker a fost asasinată?

— E o certitudine. Însă autorităţile sunt oarbe.

— Familia ei nu intervine? Nu cere să se facă dreptate?

— Familia nu mai vrea să ştie de ea. Nimeni nu se bucură când are în neam o curtezană publică.

— Era o femeie frumoasă.

— Frumuseţea nu i-a contestat-o nimeni. N-a avut însă noroc.

Înmormântarea avu loc într-o zi senină de primăvară. O mare de oameni o conduse până la locul de veci. Lumea observă că nici ducele de Northland şi nici Chester Russell nu se aflau în cortegiul mortuar. Comentariile pe seama lor fură aspre.

— Au lăsat-o singură, ticăloşii.

— Numai servitorii ei îi urmează sicriul.

— Se zice că avea o inimă de aur.

— Cameristele ei o adorau.

— Şi era frumoasă!… Frumoasă ca o zeiţă…

Rudele ei nu asistară la ceremonia funebră.

Burghezi înstăriţi cu o frumoasă poziţie socială în City, nu concepeau să meargă cot la cot cu sutele de curtezane scumpe sau ieftine, care se adunaseră de prin toate colţurile Londrei, spre a duce la cimitir pe una de-a lor.

Judecătorul Stillman, unchiul defunctei, şi cel mai însemnat membru al familiei, se scuturase cu scârbă când i se vorbise de înmormântare.

— Fără familie i-a plăcut să trăiască, fără familie să fie dusă şi la groapă.

În seara zilei în care trupul neînsufleţit al lui Frances Parker fu acoperit de pământ, o ceată de necunoscuţi se adună în faţa palatului Northland. Huiduiră pe duce, care se feri să apară la fereastră şi aruncară cu pietre în geamuri, făcându-le ţăndări…

Pentru Richard Sunderland, moartea curtezanei avea semnificaţia unui act providenţial, a unei dezlegări miraculoase ce însenina atmosfera mefitică în care trăise până atunci fiul său.

O foarte plăcută surpriză avură şi rudele defunctei. După inventarierea bunurilor succesorale, constatară că le rămânea o avere uluitor de mare. În noaptea morţii ei, servitorii avuseseră timp să jefuiască o casetă cu bijuterii, înainte de sosirea autorităţilor. Cele mai scumpe piese se aflau însă ferecate în safeul unei bănci londoneze. Severii burghezi, în frunte cu judecătorul Stillman, încercară un subit reviriment în favoarea lui Frances, de îndată ce se văzură în stăpânirea unei lăzi cu bijuterii, evaluată la peste cinci sute de mii de livre sterline.

Puritanele mătuşi începură să-i cânte osanale. Nu pierdeau ocazia să nu aducă laude talentului, generozităţii, fondului bun al

caracterului ei. Totodată, deplângeau stricăciunea bărbaţilor în general şi a ducelui de Northland în special, care târâseră în noroiul viciului acest crin de o puritate excepţională.

Judecătorul Stillman, care până la cincizeci de ani dusese un trai modest, drămuit cu precizie farmaceutică de zgârcita sa consoartă, se pomeni peste noapte posesorul unui capital de o sută de mii de livre. În ciuda opoziţiei nevestei, care opinase pentru păstrarea vechiului mod de viaţă, achiziţionase o splendidă casă pe Gerrard Street şi un echipaj princiar cu care îşi plimba zilnic trupul uscat. Judecătorul era de o slăbiciune fenomenală şi de o urâţenie şi mai fenomenală. Un coleg cu imaginaţie bogată, declarase că ar fi primejdios pentru Stillman să fac o călătorie în Egipt, deoarece ar risca să fie luat drept mumia unei maimuţe. Stillman nu avea să-i ierte niciodată gluma. Spre a dovedi lumii că urâţenia era numai o apreciere subiectivă, îşi luase o amantă tânără şi frumoasă, care-i dădea în public semnele unei calde afecţiuni. Ceea ce nu era greu, dacă se ţinea seama de farmecul banilor lui... Moartea tinerei femei adusese astfel numai belşug şi fericire.

Un singur om rămăsese neconsolat. Francis-Andrew. A doua zi după înmormântare se retrăsese la Hardwicke Castle, spre a-şi plânge în singurătate nenorocirea. Richard Sunderland avea de gând să realizeze o reconciliere între fiul său şi soţia acestuia, bineînţeles, după ce se vor mai linişti apele. Raţionamentul lui nu era greşit. Nici un scandal, nu rezistă uzurii timpului. Interesul pasionat al publicului se toceşte treptat. Vâlva trezită de cazurile mai proaspete, fură interesul lumii veşnic însetate de afaceri senzaţionale noi.

În aşteptarea acestei limpeziri, Richard luase efectiv conducerea casei Sunderland-Beauclair. Opoziţia lui Francis-Andrew încetase. Revenirea lui Richard la cârmă, fusese acceptată fără murmur şi de ceilalţi feciori.

Activitatea îl înviorase, îl întinerise. Nu mai era animat de acel îndrăzneţ spirit de aventură care-l făcea odinioară să se avânte în cele mai primejdioase combinaţii financiare. Experienţa sa vastă suplinea însă această timorare pe care o încerca pentru întâia oară... Vârsta îi înfrânase avântul.

Îşi asumase misiunea de a consolida casa pe care o crease cu atâtea riscuri şi sacrificii. Marile bănci, crescute ca ciupercile în ultimele două decade, îi impuneau o prudenţă sporită. Rivalii se înmulţiseră, şi odată cu ei şi pericolele. Casa Rotschild luase un

extraordinar avânt în vremea din urmă, tinzând să monopolizeze marile tranzacţii financiare ale epocii, într-o serie de bătălii financiare spectaculoase, Nathan Rotschild şi fraţii săi, reuşiseră să înlăture concurenţa altor bănci, pe care le neutralizaseră, fie doborându-le, fie aruncându-le o fărâmă din beneficiile realizate de ei.

Între casele Sunderland şi Rotschild nu se angajaseră încă ostilităţile. Richard Sunderland şi Nathan Rotschild ştiau însă că această neutralitate armată nu avea să dureze mult. Casa Rotschild era în plină ofensivă. Expansiunea ei nu avea să întârzie a încălca domeniile Suderlandzilor, care vor riposta, pentru a-şi păstra supremaţia. Şi unii şi alţii, se pândeau, se spionau, se studiau, în aşteptarea declanşării unui conflict imposibil de evitat.

În previziunea acestui eveniment, Richard Sunderland se pregătea. Capitalurile sale aveau să constituie armata pe care o va manevra mai târziu împotriva Rotschildzilor. Nici aceştia nu stăteau inactivi. Dar ora H nu sunase încă.

În epoca acelor preparative, primi Richard o veste, care avea să-l zguduie mai cumplit decât un cutremur de gradul zece. Într-o dimineaţă, pe când se afla în cabinetul său de lucru, îşi făcu apariţia Jules Lafont. Şeful serviciului de informaţii avea fruntea înnourată.

— Ce vânt te aduce, Lafont? întrebă Richard. Nu pari în apele dumitale.

— Vă cer iertare, Sir. Am motive temeinice să fiu îngrijorat.

Richard încreţi sprâncenele.

— Ceva grav?

— Se pare că da. Vă mărturisesc, nu ştiu cum să încep…

— Vorbeşte, Lafont. M-am deprins cu neplăcerile.

— Acum două zile, Katherine Thompson, garderobiera răposatei Frances Parker, a făcut un denunţ împotriva fiului dumneavoastră, Francis-Andrew, învinuindu-l că şi-a asasinat amanta.

Pumnii lui Richard se încleştară.

— E o acuzaţie stupidă, Lafont. Francis-Andrew nu e în stare să ucidă. Doctorul Woodcock a certificat că decesul acelei femei s-a datorat unui atac de cord.

— În denunţul ei, Katherine Thompson afirmă că trecând întâmplător prin faţa uşii dormitorului stăpânei sale, a auzit cearta dintre aceasta şi ducele de Northland. Creşterea diapazonului discuţiei a făcut-o să se oprească şi să tragă cu urechea. Certurile

erau monedă curentă. Scandalul pe care-l auzea de data aceea, părea să depăşească în proporţii pe toate celelalte. La un moment dat, Miss Parker a strigat înspăimântată: „Nu mă omorî! Ai să înfunzi puşcăria!” Glasul ei era îngrozit, ca în preajma unei primejdii iminente. Deodată, s-a auzit un ţipăt prelung, ascuţit, apoi zgomotul unui corp care cade. A urmat o tăcere bruscă. Nişte paşi care se îndreptau spre coridor au făcut-o pe Katherine Thompson să fugă spre a nu fi surprinsă ascultând la uşă.

Richard urmărea relatările lui Lafont cu atenţie încordată.

— Cine dă importanţă unui denunţ atât de stupid! exclamă el, izbind cu pumnul în masă. Va fi aruncat la coş. Nici un judecător cu mintea întreagă nu-i va da ascultare.

— Din păcate, Sir, s-a întâmplat tocmai contrariul. Judecătorul Stillman, care a primit denunţul, a ordonat deshumarea cadavrului şi o nouă autopsie.

— Curată nebunie! strigă Richard Sunderland, ridicându-se brusc de pe scaun. Nu urmăreşte decât discreditarea casei noastre. Cine e şi acest judecător Stillman? Faceţi presiuni, asupra lui.

— Greu, Sir! Stillman este unchiul lui Frances Parker. Se pare că e foarte îndârjit împotriva fiului dumneavoastră.

Richard îndeobşte nu-şi pierdea calmul. Acum însă era înfrigurat de emoţie. Se afla în joc reputaţia şi poate libertatea fiului său preferat.

— Voi vorbi cu Lordul Cancelar. Dacă va fi nevoie, chiar cu primul ministru.

— Puterile lor sunt limitate, Sir. Cu toată autoritatea de care dispun, nu pot zăgăzui mersul justiţiei. Cred că în momentul de faţă, presa a luat cunoştinţă de denunţul Katherinei Thompson şi de hotărârea judecătorului Stillman. Un scandal de asemenea proporţii e o mană cerească pentru fiţuicile de senzaţie.

Richard îşi sună secretarul.

— Să se înhame caii la trăsură. Cel mai iute atelaj. Repede. În cinci minute să fie gata. Ba nu! Cinci minute e mult. Timpul e foarte preţios. Lafont, zise el întorcându-se spre şeful serviciului de informaţii, împrumută-mi faetonul dumitale. Ştiu că ai cai buni. Îţi las trăsura mea la dispoziţie.

— La ordinele dumneavoastră, Sir.

— Plec la Lordul Cancelar. Între timp, urmăreşte mersul anchetei.

Spre uimirea secretarilor săi, care nu-l văzuseră niciodată atât de turburat, Richard părăsi ca o furtună clădirea băncii.

Misiunea pe care şi-o asumase părea sortită eşecului. Lordul Cancelar nu se afla la Londra. În ajun, plecase la Manchester. Nu avu noroc nici în Downing Street. Primul ministru, lordul Liverpool, fusese chemat la Windsor Castle de primul regent. Disperat, Richard se gândi să alerge la lordul Sidmouth. Secretarul de stat de la interne îl primi imediat. Plin de solicitudine, îi făgădui că va încerca să pună capăt scandalului. Se grăbi însă a adăuga că posibilităţile lui erau, în asemenea cazuri, limitate. Justiţia nu depindea de el. Va lua însă imediat legătura cu colegii săi de cabinet, care ar putea să exercite presiuni directe asupra judecătorului Stillman.

Richard plecă nemulţumit de la Sidmouth. Promisiunile vagi nu erau de natură a-i linişti temerile. Îşi dădea seama că timpul se scurge vertiginos şi că ancheta era susceptibilă să aducă surprize neplăcute. Simţea instinctiv că Francis-Andrew era pândit de o mare primejdie. În sinea, sa bănuise încă de la început că moartea amantei fiului său era suspectă.

Trecuse de ora patru când ajunse la Montenuovo House. Avu surpriza să-l găsească în hol pe Jules Lafont, care-l aştepta de un ceas.

— Sir, lucrurile au luat o întorsătură gravă. Autopsia a dat rezultate… hm… uluitoare. Nu-mi vine să cred…

— Vorbeşte! zise Richard apăsat. Lasă ocolurile.

Lafont şovăi câteva clipe, apoi rosti cu greutate:

— S-a găsit un ac de pălărie înfipt în inima cadavrului.

— Idiot!… Un ac de pălărie? Cum de nu l-a văzut doctorul Woodcock?

— Capul acului era rupt. Woodcock nu l-a observat fiindcă a făcut un examen superficial. Acul a fost înfipt cu atâta putere, încât a străpuns inima, intrând în întregime dedesubtul sânului. În aceste condiţii…

Richard rămase cu privirile aţintite în gol.

— Îngrozitor!… Îngrozitor!…

Mâinile îi căzură a descurajare, de-a lungul corpului.

Deodată se încordă, gata de luptă.

— Nu-i las să-mi compromită fiul. E o maşinaţie murdară. Francis-Andrew nu e criminal. Cheamă-l pe Rowlandson… Voi mobiliza pe cei mai mari avocaţi din Londra.

Creierul lui Richard lucra intens. Îl şi vedea pe Francis-Andrew în faţa anchetatorilor şi a Camerei Lorzilor, întrunite în Curte de

Justiţie… Hărţuit, înspăimântat, dezonorat… Poate că la capătul acestor încercări îl aştepta eşafodul… Trebuia să-l ferească de acest martiraj. Avea datoria să răstoarne cerul şi pământul spre a-şi salva fiul… Chiar dacă era vinovat.

Dar era vinovat? Dacă săvârşise crima – ceea ce părea de neconceput – o făcuse desigur sub impulsul unui acces de gelozie. În acest caz avea o scuză. Nu era un criminal de rând. Nici nu putea fi.

Poate că Francis-Andrew era victima unei erori judiciare. Niciodată acesta nu-i mărturisise că e făptaşul crimei. Nici nu lăsase a se înţelege că ar fi vinovat. O singură concluzie se impunea. Francis-Andrew trebuia ferit de încercările grele, inerente unui proces de acest fel, proces care i se va deschide, fără nici un fel de îndoială.

— Lafont, plec la Hardwicke Castle, spuse el smulgându-se din gânduri. Trebuie să-l previn pe Francis-Andrew. Să-l scap. Dumitale îţi încredinţez o misiune de mare încredere şi care cere totodată o discreţie desăvârşită.

— Mă cunoaşteţi îndeajuns, Sir.

— Du-te imediat în port. Ordonă căpitanului Anderson să pornească, fără întârziere, cu „Empress of China” spre Hastings. Să nu intre în port, ci să ancoreze la aproximativ o milă de coastă. Să trimeată o barcă în golfuleţul Saint-John, din apropierea castelului Hardwicke şi să aştepte ordinele mele. Recomandă lui Anderson să păstreze cel mai strict secret asupra misiunii. Nici un ofiţer din subordinele sale, nici un membru al echipajului, nu trebuie să cunoască adevărata destinaţie a navei. Va declara autorităţilor că pleacă în Statele Unite.

Jules Lafont zâmbi imperceptibil. Înţelesese planul patronului. Instrucţiunile lui Richard fură executate cu stricteţe. În după amiaza aceleaşi zile „Empress of China” părăsi portul Londrei, cu destinaţia – mărturisită – New York. A doua zi, înainte de răsăritul soarelui, aruncă ancora la punctul convenit. O barcă se desprinse de corabie, vâslind cu iuţeală spre golful Saint-John. În barcă se afla şi comandantul corăbiei. O ceaţă prielnică se lăsase în timpul nopţii. Căpitanul Anderson era încântat de această împrejurare, care îi uşura sarcina. Oprirea navei sale în larg, ar fi dat de bănuit pazei de coastă, veşnic cu ochii în patru după contrabandişti. Datorită negurii, staţionarea avea sorţi să treacă neobservată.

Aşteptau doi oameni. Siluetele lor se profilau prin ceaţa sidefie.

Căpitanul Anderson sări din barcă şi se îndreptă spre cele două siluete. Când ajunse în apropierea lor, recunoscu pe Richard Sunderland şi pe fiul său, Francis-Andrew.

Între Richard şi căpitanul Anderson urmă o convorbire scurtă dar cuprinzătoare. Comandantul navei „Empress of China” primi o misiune de mare încredere. Avea să ia pe bordul navei sale un singur pasager. Pe ducele de Northland. Corabia va pleca într-o lungă călătorie spre Orientul îndepărtat. Până la Colonia Capului va reduce escalele la minimum. Nu se va opri decât pentru aprovizionare. Spre a se evita discuţii cu localnicii, care ar putea duce la divulgarea numelui unicului pasager al navei, nici un om din echipaj nu va căpăta permisiunea să coboare pe uscat.

„Empress of China” va naviga pe o rută cunoscută numai lui Richard, fiului său şi căpitanului Anderson. Această rută, care avea să străbată Oceanul Indian, Marea Chinei şi Oceanul Pacific, cuprindea un număr de escale fixe, în Indiile Orientale şi în arhipelagul Polinezian. Căpitanul Anderson va lega aceste escale de o serie de date hotărâte din timp, astfel ca la nevoie, Richard Sunderland să-i dea de urmă.

După ce înmână comandantului un dosar cu instrucţiuni scrise, Richard îşi îmbrăţişă fiul, apoi le dădu poruncă să se îmbarce. După câteva minute, barca se pierdu în negură. Ramele plescăiau uşor în apa liniştită ca un lac. Când zgomotul ritmic se topi în învelişul pufos al ceţii, Richard respiră adânc.

Francis-Andrew scăpase din ghearele justiţiei. Reputaţia, moralul său, vor suferi. Dar persoana lui fizică nu va avea nimic de îndurat. Richard va şti să înfrunte furtuna. Era mai bine înarmat pentru viaţă decât Francis-Andrew.

Prevederile lui Richard se împliniră. Uraganul scandalului se abătu cu furie asupra casei Sunderland.

Când se află rezultatul autopsiei, ziarele cerură în cor pedepsirea exemplară a ducelui asasin. Foile radicale atacau cu violenţă desfrâul claselor conducătoare, al căror reprezentant era Francis-Andrew Sunderland, duce de Northland. Dispariţia acestuia le spori vehemenţa. Titlurile vesteau cu litere groase:

„UN MEMBRU AL ÎNALTEI ARISTROCRAŢII, ÎNVINUIT DE ASASINAT, FUGE CA UN RĂUFĂCĂTOR DE RÂND!”

„SENZAŢIONALELE REZULTATE ALE UNEI AUTOPSII. UN DUCE

IMPLICAT ÎNTR-O CRIMĂ ODIOASĂ!”

„AUTORITĂŢILE SUNT ÎN URMĂRIREA UNUI PAIR ACUZAT DE UCIDEREA ACTRIŢEI FRANCES PARKER.”

„JUDECĂTORUL STILLMAN A DECLARAT CĂ JUSTIŢIA BRITANICĂ VA PEDEPSI PE CRIMINAL, INDIFERENT DACĂ ACESTA E LORD SAU OM DIN POPOR.”

„MĂRTURIILE PERSONALULUI DE SERVICIU AL ACTRIŢEI FRANCES PARKER SUNT TOT ATÂTEA ACTE DE ACUZARE ÎMPOTRIVA DUCELUI DE NORTHLAND.”

„UN NUME ILUSTRU TÂRÂT ÎN NOROI, FRANCIS-ANDREW, DUCE DE NORTHLAND, ÎNVINUIT DE OMUCIDERE.”

„DUCELE DE NORTHLAND ŞI-A UCIS AMANTA CU UN AC DE PĂLĂRIE.”

„FIUL MARELUI FABRICANT DE ARMAMENT, RICHARD SUNDERLAND-BEAUCLAIR, JUDECAT ÎN LIPSĂ, SUB ÎNVINUIREA DE CRIMĂ.” ’

„PROBE ZDROBITOARE ÎN SARCINA DUCELUI ASASIN.”

„DUCELE DE NORTHLAND VA FI CONDAMNAT LA MOARTE ÎN CONTUMACIE?”

„UNDE S-A ASCUNS DUCELE DE NORTHLAND?”

„FAMILIA ACTRIŢEI FRANCES PARKER OFERĂ CINCI MII DE LIVRE RECOMPENSĂ CELUI CARE VA INDICA LOCUL UNDE SE AFLĂ DUCELE ASASIN…”

O serie de fiţuici de senzaţie, se întreceau să dezvăluie în lungi articole de scandal, viaţa intimă a ducelui de Northland, şi a celorlalţi membri ai familiei sale. Duşmanii lui Richard Sunderland profitau de acest prilej, spre a se dezlănţui în atacuri îndârjite împotriva lui.

„RICHARD SUNDERLAND-BEAUCLAIR NU E STRĂIN DE FUGA FIULUI SĂU.”

„BANCHERUL SUNDERLAND PUNE BEŢE ÎN ROŢILE JUSTIŢIEI…”

„TURPITUDINEA CLASELOR AVUTE IESE LA LUMINĂ...”

„ÎNCERCĂRILE DE PRESIUNE ALE LUI RICHARD SUNDERLAND ASUPRA JUSTIŢIEI BRITANICE!…”

„SĂ FIE PEDEPSIT CU MOARTEA UCIGAŞUL ACTRIŢEI FRANCES PARKER.”

În primele zile, Richard încercase să facă faţă atacurilor

furibunde ale presei. Plătise încoace şi încolo, acţionase în justiţie pe ziariştii recalcitranţi, dezminţise prin unele ziare ştirile publicate în altele, în cele din urmă renunţase la luptă. Avalanşa veştilor adevărate sau mincinoase, a insultelor şi destăinuirilor scandaloase era atât de copleşitoare, încât ar fi fost o nebunie să încerce a rezista.

Avocaţii săi, în frunte cu consilierul Rowlandson, făceau eforturi disperate spre a stabili nevinovăţia lui Francis-Andrew şi a-i spăla reputaţia. Trecuse trei luni de când rezultatele autopsiei stârniseră acest ciclon. Camera Lorzilor se constituise în Curte de Justiţie, spre a-l judeca pe ducele de Northland. Richard era tot mai întunecat, mai încovoiat de griji. Avea o singură bucurie. Francis-Andrew rămăsese liber.

Probele vinovăţiei fiului său erau atât de zdrobitoare, încât cei mai buni prieteni ai casei Sunderland, nu mai aveau curajul să intervină în favoarea lui. La rugăminţile lui Richard, ducesa de Northland acceptase să se înapoieze cu copii la Northland House. Acest gen de solidarizare cu soţul ei, făcu oarecare vâlvă. Furtuna atinsese paroxismul.

Într-o seară, tânăra ducesă sosi la Montenuovo House. Richard rămase surprins de neaşteptata vizită. Plângând, ducesa pătrunse în camera sa de lucru.

— Iată ce am găsit în sertarul biroului lui Francis-Andrew, spuse ea, aruncând pe masa socrului ei un medalion incrustat cu diamante, care înfăţişa chipul lui Frances Parker. Pe dos, era gravat în aur: *Divinei Frances*. Dedesubt, semnătura: *Francis-Andrew*.

Richard luă medalionul, îl privi îndelung, apoi îl lăsă pe masă. Nora sa căzuse pe un scaun şi plângea cu faţa în palme.

— Nu mai pot să îndur viaţa aceasta. Prin sertare, prin cărţi, găsesc câte o ciornă de scrisoare de dragoste adresată de Francis-Andrew aceleaşi… creaturi. Sunt hotărâtă să mă înapoiez la Blencathra. Nu mai pot suporta atmosfera casei din Londra. Nu-mi aminteşte decât de iubirea lui Francis-Andrew pentru… pentru…

Richard îi luă mâna într-a lui.

— Nu pleca la Blencathra, Grace. Ar fi o dezertare. Prezenţa ta la Northland House e mai necesară ca oricând. Nu-i da lovitura de graţie. Ar lăsa să se înţeleagă că şi dumneata eşti încredinţată de vinovăţia lui. Gândeşte-te! În curând se va da hotărârea de care atârnă viitorul soţului dumitale. Ţi-ar plăcea să se spună că băieţii dumitale sunt copiii unui criminal? Dacă Francis-Andrew va fi

condamnat, pata va dăinui în veci asupra numelui familiei voastre. Gândeşte-te bine, Grace, înainte de a lua o hotărâre…

În ziua aceea, ducesa nu dădu un răspuns definitiv.

După plecarea ei, Richard rămase încruntat şi abătut. Milioanele lui nu-i puteau salva fiul. Dacă şi-ar fi dăruit averea întreagă, n-ar fi astupat gura celor care se înverşunau împotriva casei lui.

Pe când se afla în această stare de spirit, se anunţă Jules Lafont. Eficient, solid, plin de încredere în sine şi în măreţia casei Sunderland, pe care o servea cu devotament, Lafont intră cu fruntea sus.

— Ce noutăţi îmi aduci Lafont?

— Dezbaterile procesului încep săptămâna viitoare.

— Ştiam, rosti Richard obosit. M-a informat Rowlandson de dimineaţă.

Privirile lui Lafont căzură întâmplător asupra medalionului rămas pe birou.

— E o miniatură a actriţei, pe care nora mea a găsit-o într-un sertar, la Northland House, explică Richard cu indiferenţă. Probabil un dar pe care fiul meu intenţionase să-l facă amantei sale, înainte de…

Lafont luă medalionul. Diamantele irizau flăcările luminilor. Chipul frumos al tinerei femei era înconjurat de un nimb scânteietor. Deodată, Lafont tresări. Îl fulgerase o idee.

— În afară de ducesa de Northland şi de dumneavoastră, mai ştie cineva că acest portret a fost găsit la Northland House?

— Cred că nu. Nora mea mi l-a adus de îndată ce l-a găsit.

— Puteţi, Sir, să îmi făgăduiţi că nici dumneavoastră şi nici ducesa de Northland nu veţi pomeni nimănui de existenţa acestui portret?

— Desigur!… Dar… nu ştiu ce importanţă ar avea…

— Are mare importanţă.

Lafont strecură medalionul în buzunar.

— Începând din clipa de faţă, atât dumneavoastră cât şi ducesa de Northland, trebuie să uitaţi că v-a trecut prin mână această miniatură. Puteţi cere ducesei să păstreze taina?

— Dacă socoteşti necesar, îi vorbesc chiar în seara aceasta. Dar la ce ţi-ar folosi?

Ochii lui Lafont luceau ciudat.

— Pentru moment, nu vă pot spune nimic. Tot ce vă cer, e să-mi garantaţi că ducesa nu a vorbit nimănui despre acest medalion.

Socotesc acest lucru atât de însemnat, încât îmi permit să vă rog a pleca imediat la Northland House, spre a lua legătura cu nora dumneavoastră. Este în joc viaţa şi onoarea ducelui.

Richard îl privi cu uimire şi neîncredere.

— Vorbeşti serios, Lafont?

— Foarte serios, Sir.

— Atunci, plec. Plec de îndată. Aşteaptă-mă aici, până mă înapoiez.

Cu renăscută energie, ieşi din birou. Lafont îl auzi dând poruncă să i se pregătească trăsura, apoi îndreptându-se spre scară.

Şeful serviciului de informaţii nu avu mult de aşteptat. Peste o jumătate de oră, Richard se înapoie surescitat.

— Am vorbit cu nora mea. Nu a discutat cu nimeni despre medalion. Ai toată libertatea de acţiune.

Lafont se înclină.

— Vă mulţumesc, Sir. De acum înainte nu vă cer decât să aşteptaţi.

— Nu poţi să-mi spui ce pregăteşti?

— Mă iertaţi, Sir, sunt deprins să lucrez singur.

Cu acelaşi aer misterios, îi ură bună seara, apoi părăsi încăperea...

Pentru Richard şi pentru ducesa de Northland urmară zile de încordată aşteptare. Ce maşina Jules Lafont? Va reuşi să uşureze situaţia lui Francis-Andrew? Pregătea o lovitură de teatru?

Procesul ducelui de Northland începuse. Soarta lui Francis-Andrew părea pecetluită. Probele acuzării erau zdrobitoare. Nu mai încăpea îndoială că asasinase pe Frances Parker. Fuga lui era interpretată unanim ca o recunoaştere a vinovăţiei.

Richard era exasperat. Din ziua în care plecase cu medalionul, Lafont nu mai călcase pragul casei Montenuovo. Richard trimisese în mai multe rânduri după şeful serviciului său de informaţii, însă acesta se topise parcă în aer.

Zilnic, avea lungi consfătuiri cu armata sa de avocaţi. Aceştia pierduseră speranţa de a mai obţine achitarea. Opinia publică era îndârjită. În taverne şi în saloanele aristocraţilor, în lumea interlopă şi în cercurile ponderate ale burgheziei, în Mayfair şi în East End, interesul pentru dezbaterile procesului creştea.

Richard Sunderland era atât de amărât de amploarea scandalului, încât nu se mai interesa de afaceri. Casa Sunderland

pierduse câteva poziţii importante pe piaţa internaţională. Familia Rotschild reuşise să lanseze două împrumuturi pentru Prusia şi pentru Sardinia, profitând de eclipsa casei Sunderland.

Richard era omul extremelor. Puterea lui de muncă de odinioară lăsa uneori locul unei apatii inexplicabile. În acele momente de deprimare sufletească se închidea în cabinetul său de lucru şi nu mai primea pe nimeni. Ajunsese să aibă oroare de figurile noi. Rupsese în mod practic şi legăturile cu societatea londoneză. Nu mai oferea recepţii şi refuza sistematic toate invitaţiile.

— Ursul s-a ascuns în bârlog, spuneau cu satisfăcută răutate duşmanii.

— Nu vă bucuraţi înainte de vreme. Hibernează.

— Vă înşelaţi. Richard Sunderland e un om terminat. Crima fiului său l-a dat gata. A ajuns o epavă.

— Aveţi dreptate. L-am văzut acum câteva zile, ieşind din casă. A slăbit, are privirile rătăcite, mâinile îi tremură.

— Ce vreţi? Acum doi sau trei ani, a suferit un atac de paralizie.

— Pedeapsa dumnezeiască, *gentlemen!*

— De trei luni nu i-a mai călcat piciorul pe la bursă.

— În curând se va retrage din afaceri. Ştiu din sursă autorizată că Anthony Temple, fostul său prim-secretar, va trece în fruntea casei Sunderland din Anglia.

— Bătrânul Sunderland nu se mai interesează decât de procesul fiului său şi de educaţia copiilor lui Beaulieu.

— Are remuşcări fiindcă şi-a lăsat copiii la voia întâmplării.

— Da, da. Încearcă să-şi răscumpere greşelile trecutului.

— Dă, Doamne, omului mintea din urmă.

Lumea nu se înşela. Richard se dedicase lui Gerald, care îşi sărbătorise cei nouăsprezece ani, şi copiilor lui Adrien de Beaulieu, Raymond şi Cynthia, care împliniseră respectiv patrusprezece şi opt ani. Dacă cei doi nepoţi primeau cu bucurie atenţiile şi darurile bunicului, nu se putea spune acelaşi lucru despre Gerald Sunderland, care ar fi preferat să aibă mai multă libertate. Dragostea şi grija pe care i le purta părintele său îl oboseau. Poveţele lui îi păreau banale.

Seara, după ce terminau cina, Richard îl chema în bibliotecă şi acolo, între patru ochi, îi turna sentenţios sfaturi şi învăţăminte.

— Să nu te laşi niciodată stăpânit de pasiuni. Faptele săvârşite la mânie le regreţi o viaţă întreagă. Gândeşte-te la fratele tău. Iată unde l-a dus pasiunea lui bolnăvicioasă pentru o femeie pierdută şi

excesele unei gelozii oarbe…

Gerald îl asculta cu privirile plecate în pământ, numărând florile de pe covor, ori lăsând gândurile să-i zboare aiurea.

— Să nu laşi pe nimeni să-ţi cunoască punctele slabe, căci acolo vei fi lovit… Să nu faci cârdăşie cu oameni nenorocoşi, căci ghinionul care-i urmăreşte pe ei, s-ar putea agăţa şi de tine… Să nu provoci conflicte, decât în momentul în care eşti sigur că toţi sorţii de izbândă sunt de partea ta. Cu alte cuvinte, să nu pleci la război, înainte de a şti cu certitudine că armele tale sunt mai puternice decât ale adversarului… Adeseori, e primejdios să spui adevărul. O minciună rostită la momentul potrivit, îţi procură mai multe avantaje decât o sinceritate prostească. În diplomaţie şi în marea finanţă, minciuna e cea mai utilă armă, căci induce în eroare pe rivali… Să nu scapi un cuvânt despre proiectele tale. Jucătorul care-şi dezvăluie cartea, pierde la sigur… Să nu faci confidenţe. A-ţi da pielea pe mâna altuia, înseamnă să intri cu bună ştiinţă la stăpân… Să nu ai scrupule… Scrupulele sunt apanajul oamenilor mediocri…

Gerald îşi zicea plictisit că adevărurile acestea erau atât de elementare, încât nu meritau a fi menţionate. Nu se sinchisea nici de pilda rea a fratelui său. Francis-Andrew era sclavul unei singure femei, pe când preferinţele lui erau foarte variate.

Privirile lui Gerald căzură asupra imaginei sale reflectate în cristalul unei biblioteci. Tânărul care-i apăru pe fondul aurit al cărţilor, îi prilejui un moment de legitimă satisfacţie. Fără să fie frumos, avea o siluetă impecabilă şi o înfăţişare de *grand prince*, care îl prindea de minune. Trăsăturile lui aspre, îi dădeau un aer de bărbăţie, – care se împerechea armonios cu costumul *gris perle*, tăiat de cel mai bun croitor din Londra.

— Un om abil, continuă Richard, trebuie să ştie a-şi schimba pielea de leu cu aceea de vulpe. Fineţea şi o oarecare doză de şiretenie nu strică niciodată… Este o mare artă să ştii a-ţi face prieteni şi a-i folosi cum trebuie. Legăturile mele cu prinţul de Talleyrand, de pildă, mi-au fost de nepreţuit folos… Sileşte-te a câştiga şi stimula afecţiunea celor care te înconjoară. Fără afecţiunea ducelui de Queensberry, fără sprijinul lui, mă îndoiesc că aş fi putut ieşi învingător din lupta cu viaţa… E o mare îndemânare să te retragi la timp. Călătorul înţelept nu caută adăpost pentru noapte după scăpătatul soarelui, căci riscă să se rătăcească în beznă… Când simţi că te părăsesc puterile, încredinţează altuia hăţurile, ca să nu ajungi jucăria atelajului…

Ultima povaţă îl făcu pe Gerald să reflecteze: „De ce nu te retragi şi dumneata? Am auzit pe unii colaboratori ai dumitale spunând că nu mai eşti la înălţimea vremurilor pe care le trăim. Te foloseşti de tipare învechite, de sisteme anacronice, care ieri au părut îndrăzneţe azi sunt copilăreşti…”

Richard simţi instinctiv că nu era urmărit cu atenţie. Constatarea aceasta îl întrista Nici copiii nu-i mai acordau respect. Sfaturile sale îl oboseau pe Gerald. Constata aceasta din privirile lui absente, din expresia de ironie care-i plutea pe chip.

Da, da! Ajunsese să plictisească lumea. Deşi nu avea decât şaizeci şi cinci de ani.

„Cu toate acestea, mă simt încă tânăr”, reflectă el. Surâse trist: „Tânăr? Mai sunt oare tânăr? Sau încerc să mă înşel pe mine însumi? Mintea mi-e încă limpede. Dar nu e destul. Corpul acesta blestemat refuză să mă mai servească. Abia am scăpat de paralizia care m-a legat atâta vreme de pat. Un nou atac mă va răpune. Doctorii m-au prevenit fără ocoluri. Şi eu, în loc să-i ascult, am luat iarăşi hăţurile în mână. N-am făcut-o de bună voie. Dacă Francis-Andrew n-ar fi căzut victima acelei creaturi, alta ar fi fost azi viaţa mea şi a lui. Poate că merg cu paşi repezi spre moarte. Cine ştie?”

Uitase să mai vorbească. Se aşternuse o tăcere pe care n-o tulbura nici Gerald.

Richard reveni brusc la realitate. Avu aceeaşi senzaţie neplăcută pe care o încearcă un neînotător, aruncat fără veste într-un bazin cu apă rece. Un ciocănit în uşă, îl făcu să strige iritat:

— Intră!

Majordomul apăru cu un ziar împăturit, purtat ca nişte moaşte pe o impunătoare tavă de argint.

— Mr. Lafont, vă trimite acest jurnal, odată cu salutările sale, Sir.

Richard se uită nedumerit la gazetă, apoi la majordom. Înnebunise Lafont? De jurnale îi ardea lui? Deodată avu o tresărire. Lafont nu i-l trimisese pe degeaba. Îl luă de pe tavă şi îl despături. Pe prima pagină văzu un titlu etalat cu litere groase:

„LOVITURĂ DE TEATRU ÎN AFACEREA NORTHLAND, SE PARE CĂ A FOST DESCOPERIT ADEVĂRATUL ASASIN AL ACTRIŢEI FRANCES PARKER.”

Richard simţi că inima începe să-i bată cu putere. Avid, citi mai departe:

„UN CĂRUŢAŞ DIN BLACK BOY ALLEY, PE NUME BUCK MOONEY, S-A PREZENTAT IERI DE DIMINEAŢĂ LA BIROUL POLIŢIEI DIN BOW STREET, UNDE A FĂCUT UN DENUNŢ SENZAŢIONAL. CU O SEARĂ ÎNAINTE, AFLÂNDU-SE CU TREI PRIETENI ÎN TAVERNA RED LION, DIN CHICK LANE WEST, SMITHFIELD, A AUZIT PE INDIVIDUL BEN HICKEY ZIS STINKER, CARE SE AFLA ÎN STARE DE BEŢIE, LĂUDÂNDU-SE CĂ A UCIS PE FRANCES PARKER. JUDECĂTORUL BIRNIE, SESIZAT DE ACEASTĂ AFACERE, A EMIS UN MANDAT DE ARESTARE ÎMPOTRIVA LUI BEN HICKEY. LA PERCHEZIŢIA EFECTUATĂ LA DOMICILIUL ACESTUIA, DIN FIELD LANE, S-A GĂSIT UN MEDALION CU CHIPUL LUI FRANCES PARKER ÎNCONJURAT DE DIAMANTE. ÎN CIUDA DEPOZIŢIILOR CĂRUŢAŞULUI MOONEY Şi A CELORLALŢI TREI MARTORI CARE AU CONFIRMAT ÎN TOTUL DENUNŢUL FĂCUT LA POSTUL DE POLITIE, NUMITUL BEN HICKEY ÎŞI PROCLAMĂ CU ÎNDÂRJIRE NEVINOVĂŢIA. SUSPENDAREA PROCESULUI INTENTAT DUCELUI DE NORTHLAND ESTE IMINENTĂ. JUDECĂTORUL BIRNIE A DECLARAT CĂ…”

Richard îşi întrerupse lectura. Jurnalul îi scăpă din mână. Cu privirile aţintite în gol, reconstituia în închipuirea lui lupta disperată a lui Ben Hickey pentru a-şi dovedi inocenţa. Medalionul cu diamante găsit de poliţie în locuinţa sa, şi care avea să constituie cea mai importantă probă împotriva lui Hickey fusese înmânat de el, Richard, lui Jules Lafont. Totul era deci o înscenare. Spre a salva pe Francis-Andrew, năpăstuia pe un nevinovat.

Jules Lafont era diabolic. Lucrase magistral. Va reuşi maşinaţia lui să ducă până la urmă la scoaterea din cauză a lui Francis-Andrew?… Ce importanţă avea că un oarecare Ben Hickey, zis Stinker, va ispăşi o crimă pe care n-o săvârşise?

În aceeaşi seară, avocatul Rowlandson se prezenta la Montenuovo House. Aducea la cunoştinţă lui Richard Sunderland, senzaţionala întorsătură intervenită în afacerea Northland.

Richard îl privi calm.

— Cunoşteam vestea, Mr. Rowlandson, răspunse el, după ce avocatul îşi descărcă sacul cu ştiri. Am citit-o în ziar acum două ore. Sunt bucuros că inocenţa fiului meu va fi stabilită. Eram sigur că adevărul va ieşi la lumină. Aştept liniştit hotărârea justiţiei…

Liniştea lui Richard era numai aparentă, îndrăzneţul eşafodaj al lui Jules Lafont putea fi oricând dat peste cap. Atunci, scandalul ar fi

fost imens. Comportarea lui Richard Sunderland ar fi tras după sine năruirea casei sale. Dar aşa ceva nu se putea întâmpla. Nu trebuia să se întâmple. Richard era curios să afle amănunte. Se feri însă a pune întrebări care ar fi dat de bănuit.

— N-ar fi exclus ca până la ora aceasta, Ben Hickey să fi făcut mărturisiri complete, zise el.

— Nici să nu vă gândiţi, Sir, că îşi va recunoaşte vina. Individul acesta e de o încăpăţânare de catâr. În pofida evidenţei, susţine că e nevinovat. Din fericire, declaraţiile lui Mooney şi ale prietenilor săi sunt categorice. În seara cu pricina, Hickey a povestit amănunţit felul în care a săvârşit crima.

— La beţie omul face multe prostii, zise Richard sentenţios.

— Beţia aceasta a fost providenţială pentru limpezirea situaţiei fiului dumneavoastră. Potrivit depoziţiilor lui Mooney şi a celorlalţi martori, care au repetat aproape cuvânt cu cuvânt imprudentele declaraţii ale lui Hickey, acesta urmărea de mai multă vreme să pună mâna pe bijuteriile victimei. Printr-o femeie de serviciu a acesteia, rămasă încă necunoscută, a aflat că victima îşi ţinea bijuteriile într-o casetă ascunsă după un tablou din dormitor. În noaptea crimei, s-a strecurat în locuinţa fostei actriţe, prin spargerea geamului unei ferestre de la subsol. Neobservat de nimeni, a reuşit să pătrundă în dormitor. Se pregătea să scoată caseta din dosul tabloului, când zgomotul unor paşi care se apropiau pe coridor l-a făcut să se ascundă după o draperie grea. Era şi timpul. Frances Parker şi ducele de Northland, care se înapoiau de la un spectacol, au intrat în dormitor. Din ascunzătoarea sa, Hickey a asistat la cearta acestora şi la leşinul actriţei. În vreme ce ducele a plecat după doctor, borfaşul a ieşit de după draperie şi profitând de starea de inconştienţă a stăpânei casei, a încercat să umble iarăşi la casetă. În momentul acela s-a întâmplat tragedia. Miss Parker trezită din leşin, a început să ţipe. Speriat, Hickey a ucis-o, împlântându-i în piept un ac de pălărie, găsit la îndemână pe masa de toaletă. Pentru că nu mai era timp să opereze caseta, a luat câteva bijuterii pe care victima şi le scosese, îndată după intrarea ei în dormitor. Printre acestea se afla şi faimosul medalion, singurul pe care Hickey nu a îndrăznit să-l înstrăineze, căci l-ar fi incriminat cu uşurinţă. Acestea sunt împrejurările în care a fost asasinată Frances Parker. După cum vedeţi, şi beţia e uneori de folos, zise Rowlandson zâmbind.

— Adevărul nu-şi alege mijloacele, spre a ieşi la lumină, rosti

Richard.

— Aveţi dreptate. Adevărul triumfă în pofida obstacolelor…

Gerald ascultase convorbirea fără să scoată un cuvânt. Evenimentele acestea erau atât de uluitoare, încât rămăsese fără glas.

Vorbele grave, pline de încredere ale tatălui său, îl scoaseră din transă.

— Gerald, poţi să fii mândru de fratele tău. Francis-Andrew nu e un criminal. Richard îşi trecu mâna peste frunte. Acum lăsaţi-mă singur. Sunt obosit. Ne vedem mâine, Rowlandson, spuse el strângându-i mâna. Ai făcut treabă bună. Dumitale ţi se datoreşte în mare măsură acest succes.

— N-am fost decât unealta providenţei, Sir, zise avocatul strângându-i cu profesională emoţie mâna.

— Ne vedem mâine. Te rog să urmăreşti cu atenţie procesul acestui… Ben Hickey.

După plecarea avocatului, Richard se întoarse spre fiul său.

— Pe mâine, Gerald. Pe mâine…

Gerald ieşi la rândul său, năuc încă după această uluitoare răsturnare a situaţiei. Richard nu rămase multă vreme singur. Majordomul îl anunţă pe Jules Lafont.

— Să intre, porunci stăpânul. Îl aştept.

Lafont intră tăcut. Era îmbrăcat în negru. Cămaşa şi dantelele de la gât şi de la manşete erau de o albeaţă strălucitoare. Calm, drept ca o lumânare, evoca figura unui executor implacabil, din epoca de glorie a inchiziţiei spaniole. Lafont rămase în picioare lângă biroul lui Richard, care stătea cu capul plecat. Tăcerea se prelungi câteva clipe. O tăcere grea, ca o lespede. Se auzea doar tic-tacul unui orologiu.

Richard ridică încet fruntea. Privirile lui se încrucişară cu ale lui Lafont, care nu clipi.

— Crezi că vei reuşi? întrebă Richard sugrumat de emoţie. Spune, Lafont, crezi că vei reuşi?

— Trebuie să reuşesc, Sir. Oamenii mei sunt siguri. Ben Hickey nu are nici o şansă să scape viu din afacerea aceasta.

Richard zăbovi să răspundă.

— E îngrozitor, Lafont!

— În cariera mea am văzut lucruri şi mai îngrozitoare.

— Îţi dai seama? Săvârşim cu bună ştiinţă un asasinat juridic.

Şeful serviciului de informaţii ridică fatalist din umeri.

— Nu avem altă alternativă. Scopul scuză mijloacele.

— Este totuşi un asasinat…

— Războiul, Sir, nu este tot un asasinat? Şi încă un asasinat în masă! Da, da! Un asasinat în masă. Şi câţi îndrăznesc să cârtească împotriva lui? Dacă n-ar fi războiul, unde am ajunge? Pe Ben Hickey îl plâng. Dar ce pot să-i fac? Îşi ispăşeşte acum, toate găinăriile din trecut.

— Şi le ispăşeşte cu vârf şi îndesat.

— Război fără morţi, nu se poate, Sir. Ben Hickey a avut nenorocul să-mi iasă în cale, tocmai când aveam nevoie de un ţap ispăşitor. Credeţi că nenorocitul acesta este singurul om care plăteşte oalele sparte?

— E adevărat, Lafont, dar…

— Nu mai putem da înapoi, Sir. Dacă aveţi totuşi mustrări grave de conştiinţă, pot face ca martorii să dispară. În lipsa acestora, procesul lui Hickey va fi clasat, iar fiul dumneavoastră îşi va primi pedeapsa.

Richard se uită alarmat la omul acest cinic, care-i făcuse un serviciu nepreţuit.

— Nici vorbă că instruirea cazului Hickey trebuie să-şi urmeze cursul. Se impune ca Francis-Andrew să scape…

— Sunt de aceeaşi părere, Sir.

Richard aruncă prin cameră o privire rătăcită.

— Mă tem, Lafont, să nu intervină ceva, care să ne dejoace planurile.

— Nu va interveni. Martorii acuzării sunt oamenii mei de încredere. Mooney e un vechi agent pe care l-am folosit în misiuni grele. Cărăuşia este un pretext. Ceilalţi trei martori sunt de asemenea, elemente pe care mă bizui, l-am verificat spărgând cu ei greve, punându-i să execute misiuni primejdioase… inavuabile…

— Dacă vorbesc? întrebă Richard cu îngrijorare.

— Nu vor vorbi, Sir. După executarea lui Hickey vor avea tot interesul să tacă. Un martor care înşală cu bună ştiinţă justiţia şi trimite un nevinovat la ştreang, nu se poate aştepta la un tratament bun din partea societăţii. Afară de aceasta, voi lua şi alte măsuri de prevedere. Pe Mooney şi pe camarazii săi îi voi trimite în misiuni îndepărtate… şi primejdioase… Poate că nu se vor mai înapoia. Jungla braziliană a venit de hac multor îndrăzneţi. Cred că

m-aţi înţeles, nu?

— Te-am înţeles. Eşti abil. Foarte abil. Totuşi, mă tem…

— Să nu vă temeţi. Garantez succesul. Pentru mine, afacerea aceasta este lichidată. Am limpezit situaţii mai tulburi. Da, da, Dormiţi fără grijă. Jules Lafont veghează. Ben Hickey va atârna curând în ştreang, iar ducele de Northland îşi va relua, cu toate onorurile, locul în Camera Lorzilor.

Richard nu răspunse. Plecă iarăşi fruntea. Cu braţele rezemate de birou, părea să cugete adânc.

— Mai aveţi nevoie de mine, Sir? întrebă Lafont.

— Pentru moment nu. Vreau numai să-ţi mulţumesc pentru tot ce ai făcut pentru mine şi pentru fiul meu.

— Mi-am făcut numai datoria. Sunt plătit pentru aceasta, spuse Lafont cu brutalitate.

— Ceea ce ai primit până acum din partea casei Sunderland, este nimic faţă de ceea ce vei primi pe viitor.

Lafont se înclină.

— Vă mulţumesc, Sir.

Ieşi apoi tot atât de tăcut, precum intrase.

Procesul lui Ben Hickey pasiona opinia publică. Mulţi din cei care până mai ieri cereau ca Francis-Andrew să fie condamnat, pretindeau acum pedepsirea exemplară a lui Ben Hickey. Energia şi accesele de disperare cu care se apăra acest ins ce-şi proclama nevinovăţia, impresionară pe mulţi oameni.

Dar probele acuzării erau atât de zdrobitoare, încât soarta procesului nu mai constituia un semn de întrebare. În afara celor patru martori care susţineau cu tărie că îl auziseră pe Hickey lăudându-se la „Red Lion Tavern” că o ucisese pe Frances Parker, şi de medalionul găsit la percheziţie în domiciliul acestuia, apăru la bara martorilor un cămătar din cartierul Westminster, care afirmă că Hickey îi vânduse câteva bijuterii de preţ, la câteva săptămâni după crimă. Un marinar, ieşit ca din pământ, declară sub prestare de jurământ că în noaptea asasinatului îl văzuse pe Hickey umblând în apropierea locuinţei victimei.

Richard Sunderland urmărea cu îngrijorare şedinţele tribunalului. Îl rodea o curiozitate morbidă să-l vadă pe Hickey. Pe omul care avea să moară, pentru a spăla prin jertfa sa onoarea lui Francis-Andrew.

Apariţia lui în sala de şedinţe, fu întâmpinată cu un murmur de

simpatie. Asistenţa ţinea să-şi manifeste în acest chip interesul pentru tatăl unui inocent, căruia i se făcuse în sfârşit dreptate.

Elementul de atracţie al dezbaterilor din acea zi, era confruntarea dintre Buck Mooney, martorul de căpetenie al acuzării, şi inculpatul Hickey.

Apariţia lui Hickey în boxă, stârni murmure. Preşedintele agită clopoţelul, cerând să se facă linişte în sală. Inculpatul era pământiu. Avea o privire stranie de animal încolţit.

Confruntarea dintre Hickey şi căruţaşul Mooney fu dramatică. În ciuda declaraţiilor categorice ale martorului, Hickey stăruia să afirme că e nevinovat, că n-a vorbit la „Red Lion Tavern” despre Frances Parker, şi că în posesia lui nu s-a aflat niciodată medalionul cu pricina. Mooney era un uriaş cu faţa roşie, ca o lună în asfinţit. Avea un pumn mare, greu şi păros, pe care-l ridica şi-l cobora după fiecare frază.

— Te-ai lăudat că ai ucis-o pe France Parker. Ai descris amănunţit chipul în care ai înţepat-o în inimă cu acul de pălărie.

— Nu-i adevărat! strigă Hickey. Nu-i adevărat! I se umflaseră vinele de la tâmple şi îi ieşiseră ochii din orbite. Nu e adevărat.

— Ba e adevărat! stăruia Mooney dârz. Ne-ai arătat şi un breloc de aur, spunând că e una din bijuteriile actriţei pe care ai omorât-o.

— Nu-i adevărat! urlă Hickey, încleştându-şi mâinile de balustrada boxei. Brelocul nu era al ei.

— Dar al cui era? întrebă prompt judecătorul.

Hickey ezită o clipă.

— L-am furat. L-am furat de la un călugăr, în staţia de diligenţe de la „King’s Crown”. O singură dată l-am purtat asupra mea.

— Şi ce-ai făcut cu el?

— Nu ştiu. Mi-a dispărut de acasă. Mi l-a furat cineva.

— Şi ţi-a lăsat în loc medalionul cu diamante, râse ironic procurorul.

— Da! Aşa s-a întâmplat. Medalionul ăsta despre care spuneţi că a fost găsit la percheziţie, nu l-am furat eu. Nici nu ştiu de el. Vă jur că nu ştiu. Vă jur! Vă jur! Vă jur!…

Richard se uita la judecătorul grav şi solemn, care prezida şedinţa, la procurorul sarcastic şi ascuţit la faţă, la juriul alcătuit din oameni simpli, plini de însemnătatea rolului pe care-l jucau, la acuzatul care se zbătea în boxă, făcând să răsune lanţurile de la picioare, la publicul care urmărea cu avidă curiozitate mersul dezbaterilor, la Jules Lafont, care stătea nemişcat în fundul sălii,

dirijând din umbră procesul.

Ben Hickey era iremediabil pierdut. Avea duşmani prea puternici. În lupta lui disperată pentru libertate, avea senzaţia că se află în fundul unui puţ. Oriunde îşi îndrepta privirile, întâlnea aceiaşi pereţi reci, umezi şi inospitalieri. Pentru el, toate ieşirile erau închise…

Şaptezeci şi două de zile după memorabilele dezbateri la care asistase Richard Sunderland, condamnatul Ben Hickey urcă treptele eşafodului.

Regele refuzase să-i acorde graţiere. Oficial, societatea pedepsise suprimarea actriţei Frances Parker… În ziua execuţiei, Richard cercetă itinerariul pe care-l stabilise împreună cu căpitanul Anderson pentru „Empress of China”. La acea dată, nava trebuia să se afle la Calcuta. În lunile următoare avea să navigheze în apele arhipelagului malaez, Malaca, Sumatra, Borneo, Celebes, Molucele, Amboina…

Trimise după „Empress of China” cea mai iute corabie din flota sa comercială. Era nerăbdător să anunţe lui Francis-Andrew fericita dezlegare a procesului. Se abţinuse să-şi cheme fiul în Anglia, înainte de execuţia lui Hickey. Se temuse să nu intervină în ultimul moment o răsturnare de situaţie, care să compromită definitiv cauza lui Francis-Andrew.

Acum, după ce Hickey fusese lichidat, ducele de Northland putea reveni cu fruntea sus, în patrie. Richard era nerăbdător să-l revadă. Şi se plimbe împreună pe stradă, să privească lumea în ochi şi să sfărâme cu dispreţul lor pe duşmanii care doriseră pieirea lui Francis-Andrew şi ruina casei Sunderland.

După socotelile lui Richard „Empress of China” trebuia să se înapoieze în Anglia după aproximativ trei luni. Însemna că prin februarie îşi va îmbrăţişa fiul.

Perspectiva acestei bucurii era întunecată de umbra lui Ben Hickey, care de dincolo de mormânt îl urmărea, turburându-i nopţile. Spre a-şi înfrânge insomnia, izvor de gânduri negre, muncea cât patru.

Colaboratorii săi erau uimiţi de activitatea lui neobosită. Secretarii nu mai pridideau cu lucrul. Până noaptea târziu, Richard le dicta scrisori de afaceri. În aşteptarea lui Francis-Andrew, răscumpără castelul Guyhirne, pe care acesta îl vânduse pe când se aflase la mare ananghie, şi achită toate datoriile şi ipotecile ce grevau domeniile casei Northland. Francis-Andrew avea să

găsească terenul neted. După înapoierea sa în Anglia, va duce o viaţă nouă, demnă, spre cinstirea rangului său şi spre bucuria autorului zilelor lui… Zilele treceau cu exasperantă încetineală pentru Richard, care ar fi dorit ca timpul să zboare. Decembrie… Ianuarie… Februarie…

Richard dăduse ordin să i se comunice de îndată sosirea în port a navei „Empress of China”. Voia să iasă primul în întâmpinarea lui Francis-Andrew. A fiului rătăcitor care se înapoia în sânul familiei. Avea gânduri mari pentru Francis-Andrew. Îi va reda conducerea casei Sunderland din Anglia şi îi va asigura un important rol în consiliul executiv pentru Europa.

Într-o dimineaţă ceţoasă de iarnă, pe când Richard prezida un consiliu de administraţie al băncii, sosi un mesager.

— „Empress of China” a intrat în port, Sir.

Richard se ridică transfigurat de la masă.

— *Gentlemen*, sunt nevoit să întrerup şedinţa. Trebuie să ies în întâmpinarea fiului meu, Mantaua, Hargraves, se adresă el unuia dintre secretari. Mr. Temple, zise el întorcându-se spre Anthony, mi-ar face plăcere să mă însoţeşti.

Îşi îmbrăcă la repezeală mantaua, îşi puse pălăria, apoi luă bastonul şi mănuşile din mâna lui Hargraves. Între timp, se îmbrăcase şi Anthony Temple.

— Mai repede, Anthony, îl zori Richard, ieşind pe uşă.

Străbătu aproape în fugă coridoarele lungi, coborî în hol, apoi se îndreptă spre ieşire, urmat îndeaproape de Temple şi de Hargraves. În vreme ce cobora treptele, spre trăsura care îl aştepta la scară, apăru după colţul străzii un cupeu în trapul întins al cailor. Cupeul trase în faţa băncii. Portiera se deschise şi căpitanul Anderson coborî pe trotuar. Richard se opri nedumerit în mijlocul scării. De ce îl preceda Anderson pe Francis-Andrew? Ce însemna figura aceea lungă, de cobe? Anderson urcă scările în grabă, oprindu-se în faţa marelui patron. Figura lui era gravă, aspră, gânditoare. Se descoperi, într-un salut scurt.

— Bine ai venit, Anderson. Unde e fiul meu? Te urmează? A plecat direct la Northland House?

Căpitanul Anderson plecă fruntea.

— Vorbeşte odată, omule! porunci Richard. E bolnav Francis-Andrew?

Comandantul lui „Empress of China” rosti stăpânit:

— Ducele de Northland nu mai este. Acum trei luni, la Calcuta, l-

a răpus ciuma… Fatalitatea, Sir.

Richard îşi duse mâna la gură.

— Nu se poate, Anderson!

Deodată, simţi că se rupe un resort lăuntric. Scânci:

— Nu se poate, Anderson! Nu e adevărat! Spune-mi că nu e adevărat! Nu-i aşa, Temple, că nu-i adevărat? bolborosi el, întorcându-se spre Anthony Temple, care se uita buimăcit când la Anderson, când la patron.

Richard îşi scoase pălăria, lăsând-o să-i cadă din mână. Încercă să-şi desfacă cravata. Simţea că se înăbuşe. O transpiraţie rece îi îmbrobonase fruntea.

— Nu e adevărat, Anderson! Spune-mi că nu e adevărat!

Aruncă o privire înspăimântată în jur. O greutate mare, ca un pietroi, i se lăsă în creştet. Scara începu să i se legene sub picioare. În jur se aşternu deodată întunericul, ca şi când s-ar fi stins soarele.

— Nu se poate, Ander…

Horcăi, întinse braţele, căutând un sprijin inexistent şi se prăbuşi pe scări, rostogolindu-se până la picioarele căpitanului.

Anderson şi Temple îl luară pe braţe şi îl duseră înapoi, în hol.

— Un doctor! porunci Anthony Temple. Imediat, un doctor!

Îl întinseră pe o bancă. Îi scoaseră mantaua. Ochii lui larg deschişi, puternic coloraţi, ca ai unei figurine egiptene, fixau în neştire tavanul. Obrazul îi era cenuşiu. Gura încremenise într-un râs grotesc, de clovn. Medicul, care sosi peste câteva minute, îngenunche lângă trupul răsturnat pe bancă. Îi luă pulsul. După câteva momente se ridică în picioare, lăsând mâna lui Richard să cadă inertă.

— Totul s-a sfârşit. Mr. Sunderland e mort. Un atac de congestie cerebrală. Dumnezeu să-l ierte! zise doctorul, punându-şi mănuşile.

Mulţimea care se îmbulzea în jurul marelui patron, se trase impresionată înapoi.

— Eşti sigur, doctore, că nu mai e nimic de făcut? întrebă emoţionat Anthony Temple.

Doctorul îşi încheia nasturii de la mănuşi.

— Patronului dumitale nu-i mai poate folosi ajutorul medicului. A trecut în eternitate. Misiunea mea s-a încheiat. Pentru certificatul de deces, ştiţi unde să mă găsiţi. Bună ziua.

Îşi puse pălăria înaltă, apoi ieşi calm, ca un bonz.

Un orologiu bătu douăsprezece lovituri grave…

În sala de şedinţe a Băncii Manhattan din New York, erau convocaţi în şedinţă extraordinară conducătorii tuturor întreprinderilor controlate de casa Sunderland. La şedinţă participau toţi directorii generali, preşedinţii consiliilor de administraţie şi principalii lor consilieri.

Henry Sunderland şi fraţii săi, nu îşi făcuseră încă apariţia.

În aşteptarea acestora, participanţii la conferinţă fumau, discutau şi mai ales, comentau sfârşitul tragic al marelui patron, de la moartea căruia se împliniseră două luni. Privirile erau atrase fără voie de portretul cernit al lui Richard Sunderland, atârnat deasupra căminului. Nici acum, după moartea lui, nu scăpau de ochii săi pătrunzători. Deodată, se făcu linişte. Cele două canaturi fură larg deschise de secretarii de serviciu ai marelui patron.

Ai marelui patron, care azi se numea Henry Sunderland-Beauclair.

Palid, înveşmântat în negru, fiul cel mare al lui Richard Sunderland, intră cu solemnitate. Slăbiciunea-i de ascet, chipu-i prelung, osos, cu orbite adânci, nasul cârn, bărbia proeminentă şi dinţii albi, ce se întrevedeau printre buzele subţiri, lipsite de culoare, îl făceau să semene izbitor cu un schelet în haine negre.

Henry Sunderland era urmat la distanţă respectuoasă de fraţii săi. Robert Sunderland-Montorgueil, Charles Sunderland, şi Gerald Sunderland-Lusignan. Copiii lui Francis-Andrew Sunderland, duce de Northland, decedat la Calcuta, erau reprezentaţi de Anthony Temple. O escortă de scribi încheia cortegiul. Henry Sunderland se aşeză în capul mesei. Îi lipsea prestanţa tatălui său. Urâţenia lui îngrozitoare îi împrumuta o fascinaţie stranie.

Erau prezenţi la această şedinţă şi Amaury de Beaumont-Challais, directorul Băncii Sunderland din Paris, şi Wilbur Morrison, directorul Băncii Manhattan din New York, şi William Gordon Drake, şeful grupului de ziare al casei Sunderland din Statele Unite, şi comandorul Townley, şeful flotelor comerciale reunite ale casei Sunderland, şi bătrânul Chastellux, directorul uzinelor de armament de la Nantes şi Herbert Hutchinson, care reluase conducerea uzinelor de armament de la Cardiff. Se mai aflau acolo şi Algernon Travers, directorul lui United Wheat şi inginerul William Lamont, noul director al şantierelor navale din zona americană, şi Edward Lowdon, şi Will Hays şi Reed Sinclair şi Hugh Dorsey, directorii minelor carbonifere din Anglia şi Statele Unite, şi consilierii juridici John Sanders, şi Stuart Rowlandson, şi Gilbert Radiguet, şi Jules

Lafont şi mulţi alţii.

Dintre cei care contribuiseră la durarea gloriei casei Sunderland lipseau de la apel ducele de Queensberry, William McFee, Joe Phipps, Alexander Hamilton şi chiar măruntul secretar Norman McKreely. Un loc de cinste îl ocupă Geoffrey Horncastle, fostul coleg de la Oxford al lui Richard Sunderland. Bătrân, cochet în ciuda vârstei, acoperit de dantele şi brelocuri, ajunsese un fel de simbol al casei Sunderland. Nu era el ultimul prieten al fondatorului casei Sunderland-Beauclair? Pe Guy Wragby îl uitase toată lumea. Acest om care dispreţuia banul şi puterea pe care aurul o împrumută stăpânilor lui, era socotit nebun, sau cel puţin dezechilibrat.

Henry Sunderland, se ridică în picioare. În liniştea profundă care se aşternuse peste sală, nu se auzea decât bâzâitul unui muscoi aventurat printre braţele de cristal ale candelabrului de deasupra mesei.

— *Gentlemen*, înainte de a deschide şedinţa, rosti Henry Sunderland grav, să păstrăm un minut de tăcere în memoria lui Richard Sunderland, marchiz de Beauclair, creatorul casei noastre.

Asistenţa se ridică în picioare împinsă parcă de acelaşi resort.

Insensibil la acest omagiu adus unui om care crease una din cele mai formidabile averi pe care le cunoscuse vreodată lumea, muscoiul explora braţele prăfuite ale candelabrului, lumânările stinse, pe care ceara topită lăsase dâre paralele, mucurile negre, urât mirositoare…

— *Gentlemen*, rosti Henry Sunderland, declar deschisă şedinţa!

SFÂRŞIT

CUPRINS